

adventure

Карл
Май

Винету II

Великият вожд на апачите със своя кръвен брат Олд Шетърхенд преживява следващите вълнуващи приключения. В този том се запознаваме с прочутите уестмани — следотърсача Олд Дет и трапера Олд Файерхенд и срещаме отново старите познати Сам Хокинс, Дик Стоун и Уил Паркър.

bg
de

Веселин
Радков

adventure

Karl
May

Winnetou II
1893
de

J.
S.

Mylib SfbToFb2 Converter, FB Editor v2.0
2010-02-13 04:59:05
<http://www.chitanka.info/lib/text/1869>
<http://chitanka.info/lib/text/1869>
1.0

0.1 (2005-12-01) — Добавяне
0.2 (2007-02-17 11:49:22) —
1.0

Карл Май
Винету II

Карабината „Хенри“

Обстоятелствата ми наложиха да се разделя с Винету, защото той трябваше да преследва убиеца Сантър но тогава аз дори не подозирах, че ще изминат месеци, докато видя отново моя червенокож приятел и кръвен брат И това стана така, защото събитията се развиха по съвсем друг начин, отколкото бях очаквал.

Ние, Сам Хокинс, Дик Стоун, Уил Паркър и аз, стигнахме след продължителна и изморителна езда устието на южния приток на Ред Ривър, наричан от Винету Боксо де Начиточес. Тук очаквахме да заварим някой от апачите, но за съжаление тази надежда остана напразна. Вместо очаквания пратеник, намерихме на уговореното място трупове на двамата търговци, които ни бяха дали сведения за селото на кайовите. По-късно успях да науча че са били застреляни от Сантър.

Тъй като не намерихме никакъв знак от апача, не знаехме къде се намира и следователно не можехме да го последваме. Ето защо се отправихме към Арканзас, за да се доберем по най-краткия път до Сент Луис. Искрено съжалявах, че няма да се видя с приятеля си, но с нищо не можех да променя нещата ...

След дълго пътуване ние се озовахме една вечер в Сент Луис. Първата ми работа беше да посетя моя стар познат мистър Хенри. Когато прекрачих прага на работилницата му, той седеше до лампата край струга си и не можа да чуе шума от отварянето на вратата.

— Good evening

[1]

, мистър Хенри! — поздравих го аз, като че ли се бях разделил с него едва вчера. — Ще бъде ли готова скоро новата карабина?

При тези думи аз седнах на края на струга, както бях правил това често преди. Той скочи от стола си, гледа ме известно време втренчено като замаян и после извика радостно:

— Ти ... ти ... ти ли си? Ти си тук? Учителят ... земе ... земемерът? Дя ... дя ... дяволският Олд Шетърхенд?!

После старият Хенри ме сграбчи в обятията си и така ме притисна към гърдите си, че дъхът ми секна.

— Олд Шетърхенд? Откъде знаеш това име? — запитах го аз, след като се бе малко поуспокоил.

— Откъде ли? И питаш още? Навсякъде се говори за тебе. Обесник такъв! Станал си уестмън

[2]

и половина! Мистър Уайт, инженерът от съседната до вас група, беше първият човек, който донесе новини за тебе; трябва да ти кажа, че само те хвалеше. Но ореолът ти беше създаден от Винету.

— Как така?

— Просто ми разказа всичко — всичко!

— Разказал ли ти е! Та нима Винету е бил тук?

— Разбира се, че беше тук!

— Но кога?

— Преди три дни. Разказвал си му за мене, за мене и за стария Мечкоубиец и като минавал през Сент Луис не можел да не ми се обади. Описа ми всичко, каквото сте преживели и извършили. Знаем за стария бизон, за гризли и така нататък! Дори си получил правата и властта на вожд!

Хенри продължи да говори в този дух доста време и аз направих няколко напразни опита да го прекъсна. Той ме прегръщаше постоянно и се радваше страшно много, че е бил причината да отида в Дивия Запад. Най-сетне успях да го накарам да ми разкаже какво знаеше от Винету за преследването на Сантър.

Престъпникът пътувал с кануто толкова бързо, че успял да стигне до устието на южния приток едновременно с търговците, въпреки че те бяха напуснали селото на Тангуа значително по-рано. Понеже бил принуден да се откаже от златото на Винету, той се стремял по всякакъв начин да се добере до необходимите му парични средства. Търговците със своите стоки му били добре дошли. Сантър застрелял нищо неподозиращите хора вероятно из засада. После си плюл на петите заедно с мулетата им. Всичко това Винету разбрал от следите, които били оставени на онова място.

Убиецът се бил нагърбил с нелека задача, защото не е проста работа да преведеш самичък толкова товарни животни през саваната. Подобно нещо е свързано с големи трудности. Освен това Сантър трябвало да бърза, защото знаел, че е преследван.

За нещастие на апача настъпили няколко дъждовни дни и всички следи били заличени, така че Винету не можел да се ослани на очите си, а разчитал вече, само на предположения и изчисления. Вероятно било Сантър да посети някое от околните поселища, за да продаде заграбената плячка и ето защо на апача не останало нищо друго, освен да обиколи всички тези селища едно след друго.

Едва след няколко дни на безплодно търсене той попаднал отново на следите му във факторията

[3]

на Гейтър. Сантър бил ходил там, продал всичко, купил хубав кон и се отправил по тогавашния път край Ред Ривър на изток. Винету наредил на придружаващите го апачи да се върнат в родните си земи, защото само щели да му пречат и продължил преследването сам. Имал достатъчно златни зърна у себе си, за да може да живее по-дълго време на изток... Вождът не изгубил дирите на Сантър от факторията, а ги проследил в усилена езда чак до Сент Луис. Оттук Сантър се бил отправил към Ню Орлиънс. Бързината, с която се движел Винету, била причината да пристигне преди мене в Сент Луис. Заръчал на Хенри да ми каже, ако съм искал да го последвам към Ню Орлиънс, но не ме съветвал да предприемам това пътуване поради нарастващата несигурност в Юга. Америка се намирала пред прага на Гражданската война

[4]

. Винету беше добавил още, че във всички случаи ще остави по-късно известие при мистър Хенри за мястото, където бих могъл да го намеря.

Какво трябваше да направя? Да чакам в Сент Луис? Не. Никой не можеше да каже кога щеше да пристигне известие от Винету. Да го последвам в Ню Орлиънс? Самият той не ме съветваше да върша това. Като немец, който не споделя възгледите за робството на разбунтувалия се Юг, нямал намерение излишно да си навличам подозрението на робовладелците и да се излагам на усложнения, чиито изход не можеше да се предвиди. Да се върна при родителите си в моето отечество, които се нуждаеха от подкрепа? Това беше може би най-разумното. Но...

Бях живял с омайващия дъх на саваната, но не достатъчно дълго време, та да се наситя на прелестите ѝ. Освен това бях млад и ме блазнеше мисълта да използвам самичък придобитите в Дивия Запад познания и умения. При това притежавах великолепна карабина и кон, който надлъж и нашир нямаше равен на себе си.

Едва ми беше хрумнала тази мисъл и решението бе вече взето. Хенри беше последният човек, който би се опитал да ме разубеди. Напротив, той посрещна плана ми с истинско въодушевление, доразви го до безкрайност, но в съответствие с призиванието, което ми беше предопределил още толкова отдавна.

Най-напред трябваше, разбира се, да уредя деловите си работи. Още рано на следващото утро аз, Хокинс, Стоун и Паркър се намерихме зад онази остъклена врата, където някога ме бяха изпитвали без да разбере. Моят стар приятел Хенри не се остави да бъде лишен от удоволствието да дойде с нас. Имаше твърде много да разказваме, да докладваме, да обясняваме

и се оказа, че нашата група е имала най-странните и опасни преживявания. Разбира се, аз бях единственият земемер, останал жив.

Когато стигнахме до уреждането на паричните въпроси, Сам положи всички усилия да изкопчи специална премия за мене, ала напразно. Получихме парите си веднага, но нито долар повече, въпреки че предадох всички чертежи и измервателни уреди. Признавам си искрено, че оставих изготвените и спасени с толкова усилия карти и скици със смесеното чувство на яд и разочарование. Господата бяха назначили пет земемери, плащаха обаче само на един, а парите на другите прибираха в собствените си джобове. Толкова евтино получиха резултата от работата на групата — или по-точно казано резултатите от моето пренатоварване. В отговор на това Сам се разлюти и им дръпна една гневна реч, но те само му се изсмяха; после заедно с Дик и Уил го изпроводиха до вратата с много приказки и фалшиви любезности. Тръгнах си с тях мълчаливо, обогатен с още един горчив опит. Впрочем сумата, която получих, бе значителна за моя начин на живот.

И така, отново се канех да се върна в Запада. От учтивост и от привързаност попитах Детелиновия Лист
[5]

дали искат да ме придружат. Докато Паркър и Стоун приеха спокойно предложението ми, Сам се учуди страшно много. Той опули широко очи и ме подхвана:

— Да не си се побъркал или пак ме будалкаш нещо, а? Защото едва ли говориш сериозно.

— Защо да не е сериозно?

— Защото нямаш работа в Запада, ако не се лъжа.

— Аз пък мислех, че имам!

— Тогава кажи ми, дявол да го вземе, какво ще търсиш там!

— Никой истински уестмън не си задава подобен въпрос. Тръгва за Дивия Запад просто защото има такова желание.

— Egad

[6]

! Я го вижте това пиленце как се кокошини и се опитва широко да си отваря човката! Какво ще кажете, Дик и Уил?

— Че от пиленцето е станало голяма птица — се усмихна лукаво Уил.

— Грещиш, много грещиш! Трябва да кажеш, че този гринхорн

[7]

има голямо пиле, но в главата! Защото нещо му чурулика ей тук! — При тези думи той посочи с пръст под допотопната периферия на предмета, който покриваше главата му.

— Но за това си виновен ти, ти ми пусна тези бръмбари в главата! — забелязах аз безобидно.

— Да, но това беше по-рано! Вече стигнах до убеждението, че от тебе и до края на живота ти няма да излезе никакъв ...

— Хайде, стига! — прекъснах го аз. — Признавам, че имам още много да уча, но вече не съм чак толкова непохватен, та да се премятам презглава като тебе при кайовите.

Това беше удар в целта. Поне засега устата на Сам беше затворена.

— Впрочем — продължих аз, — наистина трябва да отида в Запада. Нуждая се от материал за книгите, които смятам да напиша. Нали вече ви разказах за това!

— Да, разказа ни! Но ще ти кажа само едно: няма да стигнеш до писането на книги, защото няма да се върнеш жив от Запада.

— Охо!

— Да, охо! — подигра ми се той. — А никой мъртвец не може да пише книги, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

След тези думи той ме остави засега на мира. През следващите дни имаше немалко подобни шеговити престрелки между двете страни, но цялата работа приключи с това, че Сам се съгласи с мен. Тримата ми приятели дори заявиха че са готови да ме придружат, ако изчакам

настъпването на по-топлото годишно време. Те искаха преди всичко добре да си отпочинат. Аз обаче не желаех да чакам толкова дълго и след осем дни се разделих най-сърдечно със спътниците си, които бях обикнал. Щяха да изминат години, докато се срещнем отново с тях, и то в една съвсем друга местност.

Ще кажа само няколко думи за следващите месеци. Половината от сумата, която получих като възнаграждение за труда си, изпратих в къщи, а по-голямата част от другата половина вложих в една банка като паричен резерв. С остатъка се отправих бодро на път, към нови приключения.

Използвах зимните месеци за изучаване говора на различни индиански племена, които бяха приятелски настроени към апачите. Иначе старателно избягвах среща с други червенокожи. Поостанах по-дълго време само при едно племе на команчите. С неговия вожд Тевуа-шохе

[8]

изпушихме дори калюмета

[9]

на мира и приятелството. През пролетта прехвърлих Скалистите планини и посетих града на мормоните

[10]

край Голямото солено езеро. Срещнах един самотен трапер и някои неясни и тайнствени намеци, които чух от него, ме подмамиха да отида още по на север, в езерния район на Йелоустоун, който се посещава днес от много хора, защото е обявен за национален парк. По онова време обаче тази местност беше съвсем неизвестна. Там, на север, заобиколен от великолепните природни чудеса, имах опасно приключение със сиу-оглаласите

[11]

. После отново прехвърлих Скалистите планини, при което Хататитла

[12]

не веднъж ми спаси свободата и живота с бързината си. След това се насочих на юг, целта ми беше Рио Пекос.

По пътя към мене се присъедини англичанинът Емери Ботуел, образован, предприемчив и смел човек, с когото се срещнах по-късно отново в Сахара; много от моите читатели знаят това

[13]

.

В пуеблото на апачите бях посрещнат с ликуване. За моя най-голяма радост и Винету беше там; беше се върнал още преди няколко месеца от безплодното си преследване на Сантър. След като гонил убиеца до Ню Орлиънс и оттам обратно до Виксбург, той изгубил следите му в бъркотията на гражданската война. Сантър имал щастието да избяга.

Прекарахме четири седмици при апачите, след което обаче ме обзе неудържима носталгия по родината. И Ботуел искаше да се върне у дома. Естествено че Винету не се опита да ни задържи по-дълго време, но ни придружи с двадесет апачи до Нъгит Тсил. Останахме там цял ден, за да почетем паметта на скъпите ни покойници

[14]

. На следното утро се сбогувах с Винету и то по всяка вероятност за по-дълго време.

Оставих Хататитла при него, на неговите грижи. В замяна на това отново яхнах моя предишен жребец с червеникавия косъм, който се зарадва страшно много, когато ме усети пак на гърба си след толкова дълга раздяла.

Всичко, което бях преживял отначало сам, а после заедно с Ботуел, бързо се бе разчуло надалече и аз бях изненадан, когато се завърнах в Сент Луис, че и тук много хора познаваха името Олд Шетърхенд. Моят стар приятел Хенри забеляза учудването ми и каза по своя грубоват начин:

— Чуден човек! За няколко месеца преживява повече, отколкото другите хора за няколко години, щастливо минава през всички опасности като куршум през парче попивателна, още като гринхорн захваща да се мери с най-опитните хора на Запада, хич не се интересува за безмилостните закони на Дивия Запад, а все уважава човека в противника си и ето ти сега, че е зяпнал уста от смайване, понеже хората говорели за него. Казвам ти, че за това кратко време надмина по известност дори знаменития Олд Файерхенд

[15]

. Страшно се радвах да слушам такива неща за тебе, защото аз ти посочих този път. И трябва да ти благодаря за тази радост. Виж какво има тук!

Той отвори шкафа за пушки и извади от него ... първата готова карабина „Хенри“! Обясни ми устройството и начина и на употреба, после ме заведе на стрелбището си, където трябваше да изпитам това неповторимо оръжие и да му кажа мнението си. Останах направо възхитен от карабината, но отново му напомних, че разпространяването на това скорострелно оръжие ще има пагубни последици за животинския свят и за хората в Запада.

— Знам, знам — кимна Хенри. — Вече си ми говорил за това. Тогава ще изработя само няколко екземпляра. Ето го първият и ти го подарявам. Ти направи моя стар Мечкоубиец прочут, затова ще бъде завинаги твой заедно с тази карабина. Струва ми се, че тя ще ти окаже големи услуги при далечните ти пътувания отвъд Мисисипи.

— Без съмнение! Но в такъв случай сега нямам право да я вземам.

— Защо?

— Защото засега няма да ходя на запад.

— А закъде?

— Най-напред у дома, а после в Африка.

— Аф... аф ... аф ...! — извика той, след което забрави да си затвори устата. — Ти с всички ли си? Да не искаш да останеш при негрите или хотентотите?

— Нямам това намерение — засмях се аз, — но обещах на мистър Ботуел да се срещна с него в Алжир. Там има роднини. После ще предприемем някое пътуване из Сахара.

— За да те изяде някой лъв или хипопотам!

— Pshaw

[16]

! Хипопотамите не ядат хора и не живеят в пустинята.

— Ами лъвовете!

— И те не се срещат в самата Сахара. Хищниците се нуждаят от вода.

— И аз знам, че не пият сироп! Но тук има и друго важно нещо. В Алжир се говори френски, нали?

— Да.

— А в пустинята какво се говори?

— Арабски.

— Там вече си зле.

— Не съм. Професорът, при когото учих арабски, се счита за най-известния арабист в Германия.

— Да те вземат мътните! Човек не може да ти намери слабо място! Но сега ми идва нещо наум, което ще ти попречи на това пътуване. Парите.

— Имам малко.

— Охо!

— Да! В банката имам още значителна част от възнаграждението си като земемер.

— Ще ти стигне ли?

— Да, ако нямам никакви особени изисквания. А както знаеш, аз съм твърде непретенциозен.

— Тогава върви, върви, махай се в твоята Сахара! — извика той ядосано. — Не мога да разбера хората, които искат да отидат там! Има само пясък, нищо освен пясък и милиони пустинни бълхи! Тук можеш да си живееш много по-добре. Но между нас всичко е свършено, защото кой знае дали някога ще се видим.

Той ходеше насам-натам с бързи големи крачки, мърмореше най-различни ядни думи и размахваше двете си ръце из въздуха. Но добродушието му скоро взе връх. Спря се пред мене и попита:

— Можеш ли да използваш Мечкоубиеца и в пустинята?

— Да.

— А карабината?

— Тя ще ми е още по-необходима.

— Тогава взимай и двете пушки и изчезвай! Измитай се и повече да не съм те виждал тук! Иначе ще те изхвърля навън, ама че ... ама че... глупаво пустинно магаре!

Хенри ми тикна в ръцете двете пушки, отвори рязко вратата, избута ме навън и дръпна резето зад гърба ми. Такъв си беше той. Не се възпротивих. Но когато излязох на улицата, Хенри вече беше подал главата си от прозореца и ме попита дружелюбно:

— Ще наминеш тази вечер за малко при мене, нали?

— Разбира се!

— Well

[17]

Ще ти сготвя буламача, който обичаш за вечеря. А сега — да те няма!

Тогава още няхах представа колко голяма полза щях да имам от двете пушки в моя по-нататъшен скитнически живот. Дължа им до голяма степен не само славата си на уестмън, но и живота си. И когато хората говореха край лагерните огньове между Мисисипи и Скалистите планини за делата на Винету и Олд Шетърхенд, винаги ставаше дума не само за Сребърната пушка на Винету, но и за Мечкоубиеца и карабината Хенри на неговия бял брат.

I. Скаутът

Първа глава

Олд Дет

Ню Орлиънс, най-големият град в щата Луизиана, е и най-значителният търговски център на Юга в Съединените Щати. Намира се на около сто и седемдесет километра от устието на Мисисипи и е разположен във формата на полумесец между езерото Поншартрен и реката; обликът му е изцяло южняшки, особено в старите части на града. Там има мръсни тесни улички, от двете страни на които къщите са с балкончета и веранди. В тези квартали се стичат обикновено онези хора, които не се занимават с много почтена работа. Там може да се срещне всякакъв цвят на кожата — от болнавото жълтеникаво-бяло до най-тъмното черно на негрите. Латернаджии, странствуващи певци и китаристи представят своето увреждащо слуха изкуство. Мъжете крещат, жените пищят. На една страна разгневен матрос е хванал ругаещ китаец за плитката и го мъкне след себе си. На друга — се боричкат двама негри, наобиколени от кръг кикотещи се зрители. На един ъгъл се сблъскват двама носачи, хвърлят веднага товарите си на земята и започват яростно да се налагат един друг. Притичва трети и се мъчи да ги разтърве, но само получава и от двамата удари, които първоначално изобщо не са били предназначени за него.

Малко по-добро впечатление правят множеството малки предградия с техните приветливи къщички, прилични на вили, заобиколени с чисти градини, където виреят рози, палми, олеандри, круши, смокини, праскови, портокали и лимони. Когато се умори от шума на града, човек може да намери там така мечтания душевен мир и тишина.

Най-оживено е на пристанището. То гъмжи от кораби и лодки с различна форма и големина. Могат да се видят натрупани огромни памучни бали и бурета, между които се

провират стотици работници. Човек би могъл да си помисли, че се намира на някой от пазарите за памук в Източна Индия.

Вървах из улиците на града и си отварях очите на четири, за да видя... да, но какво или кого исках да видя? Как се бях озовал изобщо в този град? Всичко това трябва да бъде обяснено.

Бях тръгнал от Валпарайсо и през островите на Южно море и Китай се бях добрал до Източна Индия, когато плачевното ми финансово състояние ме принуди да се насоча към бреговете на родината си. Но тъй като в близко време нямаше параход, който да отплава към Германия — а междувременно се намирах в Калкута — взех бързо решение и се качих на първия параход, който тръгваше за Ню Йорк. Там все щях да намеря средства и начини да се върна у дома. Покрай нос Добра Надежда — Суецкият канал бе все още в строеж — достигнах за пет седмици моята временна цел, Ню Йорк, където слязох на брега. Най-лесно би било да пиша на Хенри, като го помоля да ми заеме необходимата сума, за да се прехвърля през „Голямата вода“. Но прилича ли му на Олд Шетърхенд да взима пари назаем? Не, човек трябва да си помага сам! Поне дотогава, докато изчерпи всички възможности. И така, аз седнах и написах моите преживявания от последното си пътуване. Написаното беше прието за печат веднага в неделната притурка на „Ню-Йоркския държавен вестник“, който още тогава беше най-големият вестник на немски език в Щатите; можех да се надявам, че по този начин щях да събера за кратко време необходимите ми средства за пътуването през океана. Един ден се запознах в редакцията на вестника с многоуважаемия мистър Джози Тейлър, ръководител на едно прочуто по онова време частно детективско бюро. Като разбра кой съм — името Олд Шетърхенд се чуваше вече дори в Ню-Йорк — той ми предложи да постъпя на служба при него. Копнежът ми по родината бе победен от примамливостта на тази нова работа и още повече от възможността да задълбоча познанията си за човешките характери. Съгласих се без колебание. И не съжалявах за постъпката си. С няколко успешно приключени случаи ми се удаде да спечеля доверието на Тейлър. Не след дълго се ползвах вече от неговото особено благоволение, в резултат на което той ме предпочиташе при възлагането на задачи, изискващи безспорно много усилия и енергичност, но пък в случай на успех обещаващи добро възнаграждение. Един ден Тейлър ме извика в работния си кабинет, където седеше някакъв възрастен господин със загрижен поглед. Беше ми представен като банкера Олерт, обърнал се за съдействие във връзка с някаква семейна работа. За него лично случаят бил печален, а за сделките му направо опасен.

Олерт беше от немски произход, женен за немкиня. От брака си имал едно единствено дете, син, Уилям, който бил двадесет и пет годишен, неженен; неговите финансови разпореждания имали същата валидност като тези на бащата. Синът не бил енергичен човек, а по-скоро мечтателна натура, занимавал се повече с научна и художествена литература, отколкото с главната търговска книга и не само че се считал за учен, ами и за поет. Това негово убеждение се засилило още повече, когато едно списание, излизащо на немски език в Ню Йорк, поместило някои от стиховете му. По някакъв начин на Уилям му хрумнало да пише трагедия, чийто главен герой трябвало да бъде един умопомрачен поет. За тази цел решил, че трябва да изучи основно умопомрачението и си набавил няколко научни книги в тази област. Това имало обаче ужасни последствия: постепенно си въобразил, че самият той е в ролята на този поет и сега вярвал, че е изпаднал в умопомрачение. Неотдавна бащата се запознал с един лекар, който уж имал намерението да основе частна клиника за душевно болни. Този човек твърдял, че бил дълго време асистент при прочути психиатри и успял да вдъхне такова доверие у банкера, щото Олерт накрая го помолил да се запознае със сина му и да се опита да повлияе благотворно на болния. От този ден между лекаря и младия Олерт възникнало голямо приятелство, което имало неочакван резултат — внезапното изчезване и на двамата. Едва сега банкерът разпитал подробно за лекаря и разбрал, че този човек бил от онези мошеници-знахари, които се срещат в Съединените Щати под път и над път и необезпокоявано вършат шарлатанства. Тейлър попита за името на мнимия психиатър, както и за адреса му. Оказа се, че си имаме пак работа с един наш стар познат, Гибсън, голям мошеник, когото бях наблюдавал известно време във връзка с една друга афера. Имах дори негова снимка. Намираше се в

бюрото ми и когато я показах на Олерт, той веднага позна съмнителния лекар и приятел на душевно болния си син.

Този Гибсън беше престъпник от класа и дълго време се бе занимавал с различни далавери из Щатите и Мексико. В деня преди нашия разговор банкерът ходил при неговия хазаин и научил от него, че Гибсън платил дълга си и заминал, но никой не знаел накъде. Синът на банкера взел със себе си значителна сума пари, а освен това днес пристигнала телеграма от Синсинати, изпратена от един познат банкер на Олерт, в която се съобщавало, че Уилям бил изтеглил оттам пет хиляди долара и продължил към Луизвил, за да вземе годеницата си. Това за годеницата беше лъжа.

Имахме всички основания да допуснем, че лекарят бе отвлякъл болния, за да присвои големи суми. Уилям беше личен познат на много от най-видните финансиста и банкери и можеше да получи от тях всякакви суми. Ето защо бе твърде важно да се залови Гибсън, а болният да бъде върнат у дома си. Решаването на този случай беше поверено на мене.

Получих необходимите пълномощия и указания, както и снимката на Уилям Олерт и се отправих най-напред с парахода за Синсинати. Тъй като Гибсън ме познаваше, взех със себе си някои неща, с които в случай на нужда можех да изменя външния си вид.

В Синсинати се осведомих във въпросната банка и научих следното: Уилям Олерт се явил лично в банката заедно с един придружител. После се отправил към Луизвил, където пък разбрах, че двамата си купили билети за Сент Луис. Продължих да пътувам след тях, но успях да попадна на дирите им едва след дълго и изморително търсене.

Тук ми помогна моят стар приятел мистър Хенри, когото, разбира се, посетих веднага. Той доста се зачуди като ме видя в ролята на детектив и се съгласи с готовност да вземе при себе си двете ми пушки, докато се завърна от Ню Орлиънс. Те само щяха да ми пречат при преследването, а и много биеха на очи. Бях разбрал, че Олерт и Гибсън са взели един параход по Мисисипи до Ню Орлиънс и ето защо трябваше да ги последвам. Разбира се че щях да взема пушките си с мене, ако имах и най-малката представа колко неприятно дълго щеше да се проточи това преследване.

Бащата на Уилям ми беше дал списък на своите търговски партньори. Посетих тези хора в Луизвил и Сент Луис и разбрах, че Уилям е бил при тях и е теглил пари. Същото беше сторил вече и при други двама познати в Ню Орлиънс. Предупредих останалите и ги помолих да ме извикат веднага, ако се появи при тях.

Това беше всичко, което можах да направя досега и ето че се намирах сред кипежа на човешкия поток, който заливаше улиците на Ню Орлиънс. В стремежа си да направя всичко възможно, аз се бях обърнал за помощ и към местната полиция и сега се налагаше да изчакам и да разбера дали тези хора щяха да имат някакъв успех. Но за да не стоя със скръстени ръце, от доста време се скитах из тълпата и се оглеждах наоколо — напразно. Беше станало обед и горещината бе голяма. Намирах се на красивата широка Къмън Стрийт, когато погледът ми попадна на рекламата пред някаква немска бирария. Глътка пилзенско пиво нямаше да ми навреди в тази жега и аз влязох в заведението.

По големия брой посетители можеше да се съди колко търсена беше тази бира още по онова време. Едва след дълго оглеждане успях да открия един свободен стол в най-отдалечения ъгъл. Край малката масичка, която стоеше там, имаше само две места. Едното беше вече заето от някакъв човек, чиято външност можеше да накара всеки посетител да се откаже да седне на съседното място. Въпреки това аз се приближих до него и попитах дали второто място е свободно.

По лицето му пробягна почти съжалителна усмивка. Огледа ме изпитателно и кажи-речи презрително.

— Имаш ли пари, сър? — осведоми се той.

— Разбира се! — отвърнах аз, учуден от този въпрос.

— Значи можеш да си платиш сметката?

— Струва ми се, че да.

— Well, тогава защо ме питаш дали можеш да седнеш тук? Струва ми се, че си дъчмън [18]

, но си още гринхорн в тази страна. Бих изпратил по дяволите всеки, който би ми попречил да седна там, където ми харесва! Седни си спокойно, опъни си краката, както ти е удобно и цапардосай всеки, който се опита да ти го забрани!

Признавам си откровено, че поведението на този човек ми направи впечатление. Строго погледнато, думите му бяха обидни за мене и аз изпитвах неясното чувство, че не трябва да му остана дължен, а поне привидно да му се поопъна. И така аз седнах и повдигнах вежди: — Ако смятате, че съм немец, имате право, сър. Обаче ви забранявам да използвате прякорите „дъчмън“ и „гринхорн“. Всеки по-млад човек може да бъде научен на нещо и без да бъде обиждан.

— Pshaw! — обади се той равнодушно. — Не се мъчи да се лютиш. Няма да доведе до нищо! Не исках да те обидя, но наистина не знам как можеш да се перчиш пред мен.

Олд Дет

[19]

не е човекът, който може да бъде изваден от равновесие с някаква заплаха.

Олд Дет! Ах, значи този човек беше Олд Дет! Често бях чувал за прославения уестмън. Името му се носеше край всички лагерни огньове отвъд Мисисипи, а беше достигнало дори и до градовете на Изтока

[20]

. Ако поне една десета от разказваното за него беше истина, тогава той бе такъв ловец и следотърсач, пред когото човек трябваше да свали шапка. Беше се скитал из Запада в продължение на тридесетина години и въпреки опасностите, на които се беше излагал, не е бил раняван сериозно нито един път. Затова суверните хора считаха, че куршумите не го ловят.

Никой не знаеше истинското му име. Олд Дет бе неговото „бойно име“; беше му прикачено поради страшно слабата му фигура. „Старата смърт“! Като го гледах да седи пред мене, изведнъж разбрах защо носеше това име.

Този уестмън беше много висок и силно приведената му фигура се състоеше сякаш само от кожа и кости. Кожените му панталони бяха много широки за слабите му крака, а кожената му ловна риза се беше свила с времето толкова много, че ръкавите ѝ му стигаха почти до лактите. Всички кости на ръцете му се виждаха така ясно, като че ли бяха ръце на скелет.

От яката на ловната риза стърчеше дълъг мъртвешки врат, в чиято кожа адамовата му ябълка висеше като в торбичка. А главата му! Изглежда, че по нея нямаше и пет лота

[21]

месо. Очите му бяха хлътнали дълбоко, а по черепа му нямаше нито един косъм.

Страшният вид на очите му, остро очертаната брадичка, силно изпъкналите скули и чипият нос с големите, косо разположени ноздри придаваха на главата му наистина мъртвешки вид, от който всеки можеше да се ужаси.

Дългите и сухи крака на този човек бяха обути в някакво подобие на ботуши, всеки един от които бе скроен от цяло парче конска кожа. Беше им сложил грамадни шпори, чиито колелца представляваха сребърни мексикански монети.

До него на земята лежеше конско седло заедно с юздите и оглавника. На него бе облежната една от онези много дълги карабини, станали известни в Кентъки, които сега се срещат твърде рядко, защото трябваше да отстъпят на пушките със задно пълнене. Останалото му въоръжение се състоеше от закривен ловджийски нож и два големи револвера, чиито дръжки стърчаха от колана му. Този колан имаше формата на кожено черво, приличаше на кемер и по него бяха окачени индиански скалпове с големината на човешка длан; вероятно старият ловец ги бе смъкнал собственоръчно от победените си неприятели.

Келнерът ми донесе една бира. Когато поднесох чашата към устните си, ловецът вдигна своята чаша срещу мене.

— Чакай, не бързай толкова, сър! Да се чукаем преди това. Чувал съм, че такъв бил обичаят в отечеството ти отвъд океана.

— Да, но само между познати — отвърнах аз колебливо.

— Ах, глупости! — изръмжа той. — Я не се превземай! Сега сме седнали заедно и не е необходимо да се караме. Да се чукаем! Не съм нито шпионин, нито мошеник, така че можеш спокойно да прекараш четвърт час заедно с мене.

Сега тонът му не беше като преди. Докоснах чашата си с неговата.

— Знам какво трябва да мисля за вас, сър. Щом като сте Олд Дет, защо да се опасявам, че съм попаднал в лоша компания.

— Значи ме познаваш? Тогава мога да си спестя приказките за моята личност. Да говорим по-добре за тебе! Защо си дошъл в Щатите?

— По същата причина, която води и всички останали насам: да си търся щастието — казах аз, за да дам някакъв приемлив отговор.

— Вярвам ти! Отвъд, в старата Европа хората си мислят, че тук е необходимо само да държиш джобовете си отворени, за да видиш как в тях падат лъскавите доларчета. Ако някога някому щастието се усмихне, тогава всички вестници пишат за него. Но никой не говори за хилядите, които загиват и изчезват безследно в борбата с житейските бури. А ти намери ли си щастието, или си все още само по петите му, а?

— Мисля, че мога да отговоря утвърдително само на втората част от въпроса ви.

— Тогава оглеждай се хубаво и не губи следата! Знам. Може би най-добре от всички хора знам колко е трудно да следваш такава диря. Може би си чувал, че съм опитен скаут

[22]

и въпреки това досега напразно съм гонил щастието. Стотици пъти съм вярвал, че е необходимо само едно протягане на ръката, за да го уловя, но щом посегнех с ръка и то изчезваше като *castle in the air*

[23]

, който съществува само във въображението на хората.

Олд Дет изговори тези думи с тъжен глас, а после се загледа пред себе си и замълча.

Измина известно време и тъй като не казах нищо, той ме погледна отново и продължи:

— Сигурно не знаеш защо говоря така, а обяснението е толкова просто. Винаги ме присвива сърцето, щом видя някой немец, особено млад човек, за когото си казвам, че и той по всяка вероятност ... ще намери гибелта си. Трябва да ти кажа, че майка ми беше немкиня. От нея научих родния й език и ако искаш, можем да разговаряме на немски. Благодарение на нея след смъртта й моето щастие се намираше под носа ми. Но аз се мислех за по-умен и сбърках пътя. Сър, бъди по-разумен от мене! По лицето ти си личи, че може да ти се случи същото.

— Наистина ли? Как ми личи?

— Много си префинен. Миришеш на парфюм. Ако някой индианец види грижливо вчесаната ти коса, ще умре от ужас. По костюма ти не се вижда ни петънце, ни пращинка. А човек, който е решил да си търси щастието в Запада, не бива да изглежда така.

— Нямам никакво намерение да го търся тъкмо там.

— Аха! Ще имаш ли добрината да ми кажеш от кое съсловие си?

— Учил съм — отвърнах аз, без да му мисля много. Старият уестмън ме погледна в очите с лека усмивка, превърната от мъртвешките черти на лицето му в подигравателно хилене и поклати глава.

— Учил ли си? Олеле! Сигурно си въобразяваш много? Въпреки това тъкмо хората от твоя сорт са най-малко способни да постигнат някакво щастие тук, в Щатите. Често съм се убеждавал в това. А работиш ли вече някъде?

— Да, в Ню Йорк.

— Какво работиш?

Той задаваше въпросите си с особен тон и изглеждаше почти невъзможно да не му отговориш. Понеже не можех да му кажа истината, аз се опитах да се измъкна:

— Работя при един банкер. Тук съм по негово поръчение.

— Банкер ли? Аха! Тогава пътят ти е много по-гладък, отколкото си мислех. Дръж здраво тази служба, сър! Не всеки европейец, който е учил, може да намери работа при някой американски финансов магнат. И при това в Ню Йорк! Тогава вече си спечелил доверието му в голяма степен. От Ню Йорк могат да изпратят в Юга само човек, на когото разчитат. Сър, радвам се много, че се бях заблудил в това отношение! Според това, което ми каза, работата ти трябва да е някоя парична сделка, а?

— Нещо такова.

— Аха! Хмм!

Олд Дет отново ми отправя остър и изпитателен поглед, като се захили както преди.

— Мисля, че мога да отгатна истинската причина за присъствието ти тук — каза той после.

— Съмнявам се.

— Нямам нищо против, но бих искал да ти дам един добър съвет. Ако не искаш някой да разбере, че си дошъл тук, за да търсиш някого, тогава се озъртай по-прикрито! А ти първо огледа внимателно всички присъстващи в помещението твърде очебийно, сега пък погледът ти е отправен постоянно към прозорците, за да наблюдаваш минувачите. Следователно търсиш някого. Познах ли?

— Да, сър! Искам да се срещна с един човек, но не знам къде живее.

— Обърни се тогава към хотелите!

— Безрезултатно; безрезултатни бяха и усилията на полицията.

Тогава по лицето му се появи отново онова хилене, което би трябвало всъщност да изразява неговото благоразположение. Той се закиска тихичко и щракна с пръсти.

— Сър, въпреки всичко си гринхорн, стопроцентов гринхорн. Не ми се сърди, но си е така. В този момент разбрах, че съм казал твърде много. Той веднага потвърди убеждението ми:

— Дошъл си тук по някаква работа, „нещо такова като парична сделка“, както ми обясни сам. Човекът, който е свързан с нея, е бил търсен от полицията по твое поръчение. Самият ти се разхождаш из улиците и бирариите, за да го откриеш. Името ми да не е Олд Дет, ако не се сещам кой седи пред мене!

— Е, кой?

— Детектив, частен детектив, който трябва да разясни един случай, до голяма степен от семеен характер.

Този човек наистина бе образец на проникателността. Трябваше ли да призная, че предположението му е вярно? — Не. Аз направих отрицателно движение с ръка.

— Проникателността ви е за уважение, сър, но този път изглежда бъркате.

— Well! Твоя работа е дали ще си признаеш или не. Не мога и не искам да те принуждавам да отговориш откровено. Но щом не желаш хората да ти разберат спатиите, не си дръж картите толкова открити. Случаят е свързан с пари. Поверили са го на един гринхорн; следователно не искат да се действа брутално и безогледно. Вероятно търсеният е добър познат или може би дори роднина на потърпевшия. Все пак е извършено нещо наказуемо, иначе тукашната полиция нямаше да те подкрепи. Възможно е въпросното лице да има придружител, който иска да го използва. Да, да, гледай ме, гледай ме, сър! Учудваш се на моята съобразителност? Е, добрият устмън намира цял път само по два отпечатъка от крака, и то дълъг път, да речем от тук до Канада. Рядко се случва да се излъже.

— Наистина силата на въображението ви е изключителна, сър!

— Pshaw! Отричай, колкото си искаш! Нищо не губя от това. Тук хората ме познават горедолу и бих могъл да ти дам и някой добър съвет. Но ако мислиш, че сам ще стигнеш по-бързо целта си, то това е много похвално от твоя страна, ала дали е разумно, е вече съмнително.

Той стана и извади от джоба си стара кожена кесия, за да плати бирата си. Помислих, че съм го наскърбил с недоверието си и реших да поизглежда нещата:

— Има работи, в които човек не бива да посвещава никой друг, особено ако е непознат — опитах се да оправдая поведението си. — Нямах никакво намерение да ви обидя и мисля...

— Ай, ай! — прекъсна ме той, като поставяше на масата една монета. — За обиждане и дума не може да става. Мисля ти само доброто, защото в тебе има нещо, което ми харесва!

— Може би ще се срещнем пак!

— Едва ли. Днес тръгвам за Тексът, а после ще се спусна на към Мексико. Не вярвам твоята разходка да бъде в същата посока и така — farewell

[24]

, сър! И при случай си спомняй, че те нарекох гринхорн. Можеш да го приемеш спокойно от Олд Дет, защото той няма намерение да те обиди, а и на никой новак не би навредило да има малко по-скромно мнение за себе си.

Олд Дет сложи на главата си широкополото сомбреро, което беше висяло до сега на стената над главата му, взе седлото и оглавника на гърба си, хвана пушката си и си тръгна. Но едва бе направил три крачки и бързо се обърна, приближи се пак до мен и ми пошушна:

— Не се сърди, сър! И аз също така съм ... учил и сега все още си спомням със задоволство какъв образован глупак съм бил някога. Гуд бай!

Сега той вече напусна бирарията. Гледах подир него, докато странната му фигура се изгуби в тълпата. Искаше ми се да му се разсърдя, но нищо не излизаше от това. Външността на този човек бе събудила в мен нещо като състрадание. Думите му бяха груби, но гласът му звучеше нежно, убедително и дружелюбно. По него си личеше, че той наистина ми желаше доброто. Въпреки грозотата си скаутът ми беше харесал. Но само заради това да го посветя в плановете си? Би било не само непредпазливо, но дори и лекомислено, въпреки че от друга страна той можеше да ми даде някои ценни съвети. Не му се сърдех заради думата „гринхорн“. От Сам Хокинс бях свикнал толкова много с нея, че тя не можеше вече да ме обиди. Още по-малко пък считах за необходимо да му кажа, че съм бил вече няколко пъти в Запада.

Сложих лакти на масата, подпрях глава с ръце и се загледах замислено пред себе си. В този момент вратата се отвори и вътре влезе ... Гибсън.

Той се спря на входа и огледа присъстващите. В момента, когато погледът му трябваше да падне върху мене, се обърнах с гръб към вратата. Нямаше друго свободно място освен стола, на който беше седял Олд Дет. Ако Гибсън искаше да седне, трябваше да дойде при мене. Вече се радвах мислено на уплахата, която щеше да го обземе, щом ме забележеше. Но Гибсън не дойде. Чух шума от вратата, която отново се отвори и затвори и бързо се обърнах. Той ме беше познал и сега бягаше. Видях го да се отдалечава с бързи крачки.

Светкавично сложих шапката си, хвърлих парите на келнера и изхвърках навън. Ето го, вдясно бягаше Гибсън, като явно се мъчеше да се скрие в гъстата човешка тълпа. Обърна се, видя ме и удвои бързината си. Последвах го, без да изоставам. Щом се измъкнах от тълпата, забелязах, че изчезва в една странична уличка. Стигнах до нея тъкмо когато се канеше да завие зад следващия ъгъл. Преди това обаче той се обърна отново и размаха шапка та си. Това ме ядоса и се затичах, без да се интересувам дали хората щяха да ми се смеят или не. Никъде не се мяркаше полицаи. Беше безсмислено да моля за помощ частни лица, защото никой нямаше да ми обърне внимание.

Когато стигнах до ъгъла, видях, че съм излязъл на малък площад. От двете страни беше обграден от обикновени къщи, строени плътно една до друга. Насреща забелязах великолепно вили, заобиколени с градини. Имаше доста хора на площада, но никъде не видях Гибсън. Беше изчезнал.

На вратата на един бръснарски салон се беше облегал негър. Изглежда, че стоеше там от дълго време. Положително бе забелязал беглеца. Приближих се до него, поздравих го, като допрях с ръка периферията на шапката си и попитах дали не е видял от уличката да идва насам тичешком някакъв бял джентълмен. Негърът се засмя, показвайки ми големите си бели зъби:

— Йес, сър! Видял го. Тичал много бързо, много. Там влязъл.

Той посочи към една от малките вили. Благодарих му и побързах да стигна до къщичката. Желязната порта на градината ѝ беше заключена и трябваше да звъня може би пет минути, докато най-сетне ми отвори един човек. Той също беше негър. Казах му защо съм дошъл. В това време обаче той затръшна вратата под носа ми:

— Първо пита маса

[25]

. Без позволение от маса аз не отвори.

Той се отдалечи и аз останах да чакам в продължение на десетина минути. Бях като на тръни. Най-сетне той се върна с отговора:

— Не бива отваря. Маса забранил. Днес не влизал тук никой. Врата постоянно затворена. Вие значи си отиде веднага, защото ако прескочи ограда, маса използва свое право на неприкосновеност жилище и стреля с револвер.

Ха сега де! Какво можех да направя? Не биваше да влизам със сила. Бях убеден, че в този случай собственикът наистина щеше да стреля по мене. Американецът не се шегува, когато става въпрос за дома му и за неприкосновеността на жилището му. Не ми оставаше нищо друго, освен да отида в полицията.

Когато се връщах ядосан през площада, към мене изтича момче. В ръката си държеше парче хартия:

— Сър, сър! — извика то. — Чакайте! Трябва да ми дадете десет цента за тази бележка!

— От кого е?

— От един джентълмен, който току-що излезе от онази къща. — При тези думи момчето не посочи към вилата, а тъкмо в обратната посока. — Той ми тикна в ръката бележката и посочи към вас. Десет цента и ще я получите.

Дадох му парите и получих бележката. Момчето избяга. Това проклето парче хартия бе откъснато от някакъв бележник. На него пишеше:

„Многоуважаемий мистър дъчмън!

Заради мене ли дойдохте в Ню Орлиънс? Предполагам, защото ме преследвате. Имах впечатлението, че сте загубен човек, но все пак не мислех, че сте толкова глупав, та да искате да ме заловите. Това може да си въобрази само човек, който няма в главата си повече от половин лот мозък. Върнете се спокойно в Ню Йорк и поздравете от мене мистър Олерт! Погрижил съм се да не ме забрави, а се надявам, че и вие ще си спомняте от време на време за мене след днешната ни среща, която не премина чак толкова славно за вас. Гибсън.“

Човек може да си представи какво възхищение ме беше обзело, докато четях тези любезни сърдечни излияния. Смачках бележката, пхнах я в джоба си и продължих. Не беше изключено Гибсън да ме наблюдава отнякъде тайно и не исках да доставям удоволствие на този подлец с поведението си. Същевременно огледах площада: негърът от бръснарския салон бе изчезнал. Момчето също не се виждаше и не можех да го разпитам за Гибсън.

Явно беше получило нареждане веднага да се отдалечи.

Докато съм чакал да ми отворят вилата, Гибсън е имал достатъчно време да ми напише най-спокойно подробната бележка. Негърът ме беше метнал, Гибсън сигурно ми се беше изсмаял, а по физиономията на момчето можеше да се разбере, че е знаело кой е пред него — човекът, който е трябвало да бъде пратен за зелен хайвер. Всичко това характеризираше достатъчно тукашните нрави.

Бях много ядосан, защото ме бяха водили за носа, а и не биваше дори да споменавам пред местната полиция, че съм срещнал Гибсън, ако не исках и там да ми се изсмеят. Затова си тръгнах мълчаливо.

Без да се показвам отново на открития площад, претърсих околните улички, разбира се без никакъв успех, защото беше ясно, че Гибсън е напуснал по най-бързия възможен начин опасния за него квартал. Дори предполагах, че той ще използва първия удобен случай да замине от Ню Орлиънс.

Тази идея ми дойде в главата, въпреки че вътре имаш само половин лот мозък, както ми беше казано и се отправих към кея, където стояха корабите, заминаващи през този ден. При проверката ми помагаша и двама цивилни полицаи — пак безуспешно. Бяха ме метнали по такъв начин, че гневът не ми даваше покой; започнах да обикалям из всички гостилници и кръчми до късно през нощта. Когато най-сетне се уморих, върнах се в хотела си и легнах да спя.

Сънувах, че се намирам в някаква лудница. Десетки умопобъркани, които се считаха за поети, протягаха към мен дебели томове, написани от тях, за да ги прочета. Бяха все трагедии, а главният им герой — луд поет. И аз трябваше да чета, да чета, защото Гибсън стоеше до мене с револвер в ръка и заплашваше да ме застреля веднага, ако спра да чета дори за миг. Така аз продължавах да чета, докато по челото ми избие пот. Извадих носната си кърпа, за да я избърша, прекъснах четенето за секунда ... и Гибсън ме застреля!

Трясъкът от изстрела ме събуди, защото наистина бе изтрещяло нещо. Изглежда съм се въртял в леглото си насам-натам и в стремежа си да избия револвера от ръката на Гибсън, бях съборил на земята нощната лампа. Заради нея на сутринта ми увеличиха сметката само с осем долара.

Събудих се целият облян в пот. Изпих си чая, после излязох и отидох извън града до великолепното езеро Пон-шартрен, където се изкъпах. Банята ме освежи и след това пак се залових да търся Гибсън. Отново се озовах при бирарията, където бях срещнал Олд Дет. Влязох вътре без изобщо да подозирам, че тук ще намеря някаква следа от беглеца. В този момент помещението не беше така препълнено, както предишния ден. Вчера нямаше нито един свободен вестник. Днес обаче се виждаха по масите няколко и аз взех първия, който ми попадна. Това беше един брой на тогавашния „Дойче Цайтунг“, излизаш и до ден днешен в Ню Орлиънс.

Отворих го разсеяно и първото нещо, попаднало ми пред очите, бе едно стихотворение. Когато чета вестник, оставям стихотворенията най-накрая или изобщо не ги поглеждам. По заглавието си стихотворението приличаше на някой роман на ужасите. Това ме отврати. То гласеше: „Най-ужасната нощ“. Вече се канех да обърна страницата, когато погледът ми падна на двете букви, поставени под стихотворението: У. О. Бяха началните букви на името Уилям Олерт! Това име ме занимаваше в последно време толкова много, че никак не беше чудно да го свържа веднага с тези две букви. Нали младият Олерт се считаше за поет. Може би беше използвал престоja си в Ню Орлиънс, за да публикува няколко стихчета? Може би ги бяха отпечатали така бързо, само защото той си бе заплатил да ги поместят. Ако предположенията ми се окажеха верни, това стихотворение можеше да ме наведе на дирята на търсените от мен хора. Затова го прочетох.

„Ти знаеш ли нощта, която над земята
се спуска с тежък дъжд от мрачен небосвод,
и ни една звезда, не сипе зрак в тъмата,
в която взорът твой напразно дири брод?
Но и след тази нощ зора ще се роди —
заспи спокоен сън, безгрижен ти бъди!
Ти знаеш ли нощта, която над живота
се спуска в онзи миг, когато смъртен мраз
пред близкия ти край те просне на леглото
и кара твоя пулс да бие с дива бяс?
Но и след тази нощ зора ще се роди —
заспи спокоен сън, безгрижен ти бъди!
Ти знаеш ли нощта, която над духа ти
се спуска тъй, че всеуе закрила търси той,
и също като смок душата много пъти
обвива и изпълва със сатани безброй?
Пред тази черна нощ ти все на щрек бъди —
след нея само няма зора да се роди!“
У. О.

(Стиховете са превод на Любомир Илиев.)

Признавам, че това стихотворение ме трогна дълбоко. Може би като поезия нямаше никаква стойност, но то съдържаеше вика на ужас на един талантлив човек, който напразно се бори срещу тъмните сили на умопомрачението и чувствава, че положението му е безнадеждно. Овладах бързо обзелите ме чувства, защото трябваше да действам. Бях вече убеден, че авторът на стихотворението е Уилям Олерт; потърсих адреса на редакцията на вестника и се отправих към нея.

Търговската кантора, канцеларията и редакцията се намираха в една и съща сграда. Купих няколко броя от вестника в кантората и поисках разговор с редактора. Научих, че предположенията ми са верни. Някой си Уилям Олерт бил донесъл предишния ден лично стихотворението и помолил за бързо поместване. Тъй като отначало редакторът не се съгласявал, поетът оставил десет долара с условието, че стихотворението ще излезе в днешния брой и ще му бъде изпратен един екземпляр от първата коректура, Освен това ми казаха, че поведението му било напълно прилично, макар че погледът му издавал обърканост и уплаха; постоянно повтарял, че стихотворението било написано с кръвта на сърцето му. Това беше впрочем израз, който често се използва от даровити и бездарни писатели и поети. Бил оставил адреса си, за да му изпратят коректурите.

Той живееше в една изискана частна странноприемница в новата част на града, известна с високите си цени. Най-напред промених външността си в моята квартира, а след това се отправих към посочения адрес. Бях почти сигурен, че ще успея да заловя търсения престъпник и жертвата му и с повишено настроение дръпнах връвта на звънчето, над което на месингова табелка бе написано: „First class boarding establishment for ladies and gentlemen“

[26]

. Намирах се следователно на прав път. Сградата и заведението бяха собственост на някаква дама. За всеки случай бях взел със себе си двама полицаи, които трябваше да застанат пред вратата на странноприемницата.

Портиерът ми отвори, попита ме какво желая и аз му казах, че искам да разговарям със собственичката. Дадох му една визитна картичка, на която естествено не беше истинското ми име. Заведоха ме в приемната и не чаках дълго.

Жената беше на около петдесет години, добре облечена, с внушителна и добродушна външност. Къдравата ѝ коса и лекият тъмен оттенък на ноктите ѝ ме накараха да предположа, че в жилите ѝ е примесена и малко негърска кръв. Въпреки това тя правеше впечатление на човек с широко сърце и ме посрещна много вежливо.

Представих се като редактор на забавната рубрика в „Дойче Цайтунг“, показах ѝ вестника и заявих, че трябва да разговарям с автора на стихотворението, защото се е харесало толкова много, че искам да му изплатя хонорара и да му дам нови поръчки.

Тя ме изслуша спокойно, като ме оглеждаше внимателно, след което каза:

— Значи мистър Олерт е публикувал стихотворение при вас? Прекрасно! Жалко, че не разбирам немски, иначе щях да ви помоля да ми го прочетете. Хубаво ли е?

— Чудесно е, мадам! Вече имах честта да ви кажа, че се хареса много на читателите.

— Това ме радва. Мистър Олерт ми направи впечатление на образован човек, на истински джентълмен. За съжаление не говореше много и изобщо не общуваше с хората. Излизал е само един единствен път, сигурно когато ви е донесъл стихотворението.

— Така ли? От краткия разговор, който имах с него, разбрах, че тук е теглил пари. Тогава трябва да е излизал по-често.

— Сигурно е ставало в мое отсъствие или пък неговият секретар се занимава с деловите му работи.

— Мистър Олерт има секретар? Не ми е говорил за това. Трябва да е човек с добро положение.

— Сигурно, плащаше добре и се хранеше най-изискано. С парите се занимава секретарят му, мистър Клинтън.

— Клинтън! Ах, ако секретарят му се казва Клинтън, трябва да съм го виждал в клуба. Той е от Ню Йорк или поне идва от там и е великолепен компаньон. Срегнахме се вчера по обед.

— Вярно — намеси се тя. — Той излезе по това време.

— ... и помежду ни се зароди такава взаимна симпатия, че той ми подари една своя снимка. Ето я.

Показах ѝ снимката на Гибсън, която носех винаги у себе си.

— Вярно, това е мистър Клинтън — каза жената, след като хвърли поглед на снимката. — За съжаление няма да можете да го видите така скоро, нито пък да получите от мистър Олерт друго стихотворение. И двамата заминаха.

Изплаших се, но бързо си възвърнах самообладанието.

— Искрено съжалявам. Сигурно са решили внезапно да отпътуват?

— Точно така. Това е една трогателна история. Мистър Олерт никога не говореше за нея, защото никому не е приятно да слага пръст в собствените си рани, но секретарят му ми я разказа, като разчиташе на дискретността ми. Трябва да ви кажа, че винаги съм се радвала на особеното доверие на моите гости.

— Вярвам ви, мадам. Вашите изискани и нежни обноси обясняват всичко това съвсем естествено — забаламосах я аз най-безсрамно.

— О, моля ви — каза тя поласкана. — Историята ме трогна почти до сълзи и се радвам, че нещастният човек успя да избяга навреме.

— Да избяга ли? Но това звучи почти така, като че ли мистър Олерт е преследван?!

— И наистина е така.

— Ах! Колко интересно! Един толкова даровит поет, притежаващ богата душевност да бъде преследван! В качеството си на редактор и в известна степен на колега на нещастния човек горя от желание да науча някои подробности. Вестниците имат известно влияние. Може би ще успее да му помогна с една статия. Колко жалко, че са ви разказали тази история, разчитайки на вашата дискретност!

Страните й се зачервиха. Тя извади една не дотам чиста носна кърпа и я приготви в случай на нужда.

— Не се чувствам вече задължена да пазя тайната, сър, тъй като господата заминаха. Знам, че наричат печата голяма сила и бих била щастлива, ако можете да помогнете на бедния поет да възтържествува правдата.

— Ще направя с удоволствие всичко, каквото е по силите ми. Но е необходимо да знам за него повече неща.

— Ще научите — увери ме дамата разпалено, — защото сърцето ми повелява да ви разкажа всичко. Става въпрос за една колкото вярна, толкова и нещастна любов.

— Очаквах такова нещо, мадам, защото нещастната любов е най-сърцераздиращото и съкрушаващо страдание, което ми е известно.

Нямах още никаква представа за любовта, но това не ми попречи да й дам подобни уверения.

— Вашите думи ми показват колко много си приличат душите ни, сър! И вие ли сте преживели това страдание?

— Още не, мадам.

— Тогава сте щастлив човек. А аз го изпитах и почти щях да умра. Майка ми беше мулатка. Сгодих се за сина на един френски плантатор креол

[27]

. Щастието ни беше разрушено, защото бащата на годеника ми не искаше да приеме в семейството си coloured lady

[28]

. Как съчувствувам на нещастния поет, защото и той е нещастен по същата причина!

— Аха, значи мистър Олерт обича цветнокожа жена?

— Да, една мулатка. Бащата протестира срещу тази любов и чрез хитрост се сдобил с една декларация, в която момичето уверява писмено, че се отказва от щастието си, от Уилям Олерт.

— Какъв безсърдечен баща! — извиках аз с мнимо възмущение, което ми спечели един благосклонен поглед на дамата.

Тя беше взела твърде присърце всичко, което я беше излъгал Гибсън. Сигурно тази приказлива жена му беше разказала за някогашната си любов и той веднага бе съчинил една измислица, за да събуди състраданието й и да обясни внезапното си отпътуване. За мен беше много важна новината, че този лъжец се казваше сега Клинтън.

— Да, наистина безсърдечен баща! — съгласи се тя с мене. — Уилям останал обаче верен на любимата си, избягал с нея дотук и я подслонил в пансион.

— Тогава не разбирам защо е напуснал Ню Орлиънс.

— Защото преследвачът му се появил тук.

— Бащата е накарал да го преследват?

— Да, накарал е един немец. О, тези немци! Мразя ги. Наричат ги народ на мислители и философи, но не могат да обичат. Този жалък немец е гонил нещастните от град в град със заповед за арестуване в ръка. Той е детектив. Исква да залови Уилям и да го върне в Ню Йорк.

— А мистър Клинтън описа ли ви този злодей? — запитах аз, като очаквах допълнителни сведения за самия себе си.

— Дори много точно, защото може да се очаква, че този варварин ще открие жилището на мистър Олерт и ще дойде при мене. Но аз ще го посрещна! Вече съм обмислила всяка дума, която ще му кажа. Няма да научи накъде се е отправил мистър Олерт. Ще го отпратя точно в обратната посока.

Добрата женица описа „този варварин“, като спомена и името му. И описанието беше вярно, и името беше моето, макар че образът ми бе обрисуван по не съвсем ласкателен начин.

— Очаквам го всеки момент — продължи тя. — Когато ми съобщиха за вашето пристигане, аз си помислих, че е той. Но за щастие съм се излъгала. Вие не сте преследвачът на влюбените, онзи крадец на най-сладкото щастие, онова олицетворение на несправедливост и предателство. По вашия добросърдечен поглед си личи, че ще поместите във вестника си статия, която ще съсипе онзи немец и ще защити преследваните.

— За да направя това, трябва най-напред да разбера къде се намира Уилям Олерт. Искам непременно да му пиша. Надявам се, че сте известена за мястото, където се намира понастоящем?

— Разбира се, че знам накъде отпътува, но не мога да кажа дали ще бъде още там, когато пристигне писмото ви. Щях да отпратя онзи немец на северозапад. Но на вас ще ви кажа, че Уилям Олерт се отправи за Тексас. Има намерение да бяга към Мексико и да се установи във Вера Крус. За съжаление в тази посока нямаше параход, който да се кани веднага да вдигне котва. А опасността ги караше да бързат много и затова той отпътува с „Делфин“ за Кинтана.

— Сигурна ли сте?

— Напълно. Мистър Олерт трябваше да бърза. Оставаше му точно толкова време, колкото да занесе багажа си на борда. Моят домакин имаше тази грижа и сам беше на борда. Там е говорил с моряците и разбрал, че „Делфин“ наистина ще плува само до Кинтана, но преди това щял да се отбие до Галвестън.

— А секретарят на мистър Олерт и госпожицата също ли тръгнаха с него?

— Разбира се. Вярно, че моят домакин не е видял дамата, защото се била оттеглила в дамската каюта. Не е питал за нея, моите служители са научени на такт. Но съвсем е ясно, че Уилям няма да остави годеницата си, изложена на опасността да бъде заловена от немския кръволок. Всъщност аз се радвам, че ще дойде при мене. Ще има интересна сцена. Първо ще опитам да затрогна сърцето му, а след като не успея, ще го обсипя с гневни думи и ще разговарям с него така, че ще започне буквално да се гърчи от презрението ми. Добрата жена наистина се беше развълнувала много. Чувствуваше съдбата на Олерт като своя собствена. Сега тя стана от креслото си, сви малките си месести юмруци и ги вдигна срещу вратата:

— Ела, само ми ела, дяволски дъчмън! Погледите ми ще те понижат, а думите ми ще те смачкат!

Бях чул достатъчно и можех да си тръгна. Друг на мое място сигурно би постъпил така и би оставил измамената жена да живее в заблуда. Но аз си казах, че е мой дълг да ѝ обясня нещата. Не биваше повече да счита един мошеник за честен човек. Не биваше и да живее по-дълго с такива предразсъдъци спрямо немците. Едно разяснение беше просто мое задължение към съотечествениците ми.

— Не ми се вярва да ви се удаде случай да го обсипете така съкрушително с вашите погледи и думи — подметнах аз.

— Защо?
— Защото немецът ще подхване нещата по-другояче. А и на вас няма да се удаде да го изпратите на северозапад. По-скоро той ще се запъти направо към Кинтана, за да залови Уилям и неговия така наречен секретар.
— Той не знае къде се намират!
— О, знае, защото вие му казахте всичко.
— Аз ли! Невъзможно! Нали трябва да знам! Кога може да е станало?
— Току-що. Разрешете ми да направя малка промяна във външността си!
При тези думи свалих тъмната перука, широката брада и очилата си. Жената отстъпи уплашено назад.
— За бога! — извика тя. — Вие не сте журналист, а онзи немец! Вие ме измамихте!
— Трябваше да го направя, защото вас са ви измамили преди това. Историята с мулатката е лъжа от начало до край. С вашето добро сърце са се подиграли и са злоупотребили. Клинтън изобщо не е секретар на Уилям. Всъщност се казва Гибсън и е опасен мошеник, когото наистина трябва да обезвредя.
Жената се отпусна в креслото си, като че ли бе изгубила съзнание:
— Не, не! Не е възможно. Този мил, дружелюбен, великолепен човек не може да е мошеник. Не ви вярвам.
— Мадам, ще ми повярвате, щом ме изслушате. Нека да ви разкажа всичко!
Осведомих я за действителното положение на нещата и успях да превърна доброто й мнение за „милият, дружелюбен и великолепен“ секретар в най-страшен гняв. Тя разбра, че е била измамена най-позорно и в крайна сметка дори изрази одобрението си, че съм я посетил преоблечен.
— Бих се радвал много — завърших разказа си аз, — ако мога да чуя от вас, че не считате повече немците за варвари. Изпитах болка като разбрах колко лошо познавате моите съотечественици.
Разделихме се дружелюбно и аз казах на двамата полицаи пред вратата, че работата е уредена. После им пяхнах в ръцете малък бакшиш и бързо се отдалечих.
След всичко, което научих, трябваше да се придвижа до Кинтана по най-бързия възможен начин. Първо потърсих параход, който да пътува дотам. Щастието обаче не беше благосклонно към мене. Имаше параход, готов да потегли за Темпико, но по пътя си нямаше да спира никъде. Параходът, който отиваше до Кинтана, щеше да отплува едва след няколко дена.
Най-сетне намерих един бързоходен платноход с товар за Галвестън, който щеше да вдигне котва следобед. Можех да пътувам с него, а после се надяхах да намеря в Галвестън някакъв бърз начин, за да стигна до Кинтана. Уредих набързо всичко необходимо и се качих на борда.
За съжаление очакването ми да намеря в Галвестън кораб до Кинтана не се сбъдна. Имах възможност да пътувам до по-далечна цел — до Матагорда край източното устие на Колорадо. Увериха ме, че оттам ще ми бъде лесно да се върна обратно до Кинтана. Това ме накара да използвам този кораб и последвалите събития показаха, че няха основание да се разкайвам.

Втора глава

Неочаквана среща

По онова време вниманието на правителството във Вашингтон беше насочено към Юга, към Мексико. Бяха години, в които Мексико още страдаше от кървавите борби между републиката и кралството.

Бенито Хуарес ((1806–1872) — първият президент на република Мексико. По произход индианец.) беше признат от Съединените Щати като президент на република Мексико и Щатите няха намерение да го жертват в полза на Максимилиан. Те гледаха на краля

както и преди като на чужд нашественик и започнаха да упражняват върху Наполеон III натиск, който го принуди да изтегли по-късно войските си от Мексико.

При избухването на Гражданската война Тексът се обяви за сецесията [29]

, а с това застана на страната на щатите, поддържащи робството. Поражението на южните щати не доведе в никой случай до бързо успокояване на населението. Хората се бяха озлобили срещу Севера и се държаха враждебно към провежданата от него политика. Всъщност жителите на Тексът имаха републикански разбирания. Бяха въодушевени от Хуарес, „индианския герой“, който не се уплаши да се опълчи срещу Наполеон III, както и срещу една издънка от мощната династия на Хабсбургите. Но понеже правителството във Вашингтон беше на страната на този „герой“, някои хора се настроиха срещу него. По този начин населението в Тексът се оказа разделено от дълбока пропаст. Едната половина се обявяваше открито за Хуарес, а другата — срещу него, но не по убеждение, а вследствие на ненавистта си към северните щати. В резултат на това разцепление не беше никак лесно да се пътува из страната. Напразно оставаше всяко усилие да скриеш политическите си убеждения. Просто те принуждаваха да заявиш коя страна поддържаш.

Заселилите се в Тексът немци също не бяха единни. Като немци те клоняха към Максимилиан, но от друга страна той не беше човекът, който можеше да се ползва със симпатиите им, защото бе дошъл в Мексико с покровителството на Наполеон. Те бяха дишали достатъчно дълго време републиканския въздух, за да почувстват, че нахлуването на французите в страната на Монтецума бе несправедливо и чрез придаване на по-голяма бляскавост на френската „gloire“ [30]

целеше да се отвлече вниманието на французите от недъзите на обществения живот в тяхната родина. По тези причини немците се държаха мълчаливо и се пазеха от всякакви политически изяви, още повече че по време на Гражданската война бяха взели страната на северните щати срещу робовладелците.

Такова беше положението в тази страна, когато пред очите ни се показа плоската, продълговата и тясна ивица земя, която отделяше залива на Матагорда от Мексиканския залив. Корабът ни влезе в залива през Пасо Кабало, но скоро след това трябваше бързо да хвърлим котва, защото заливът бе толкова плитък, че по-дълбоко газещите кораби рискуваха да заседнат.

Зад тясната пясъчна ивица, ограждаща залива, стояха на котва няколко по-малки плавателни съдове, а пред ивицата в морето се намираха пет-шест големи кораба, между които и тримачтови, както и един параход. Поисках веднага да ме закарат с лодка до Матагорда, за да разбера дали има скоро кораб за Кинтана. За съжаление научих, че едва след два дни за там ще тръгва една шхуна. Ето че бях „заседнал“ и се ядосвах, защото вероятно Гибсън щеше да получи преднина от четири дни, която можеше да използва, за да изчезне безследно. Единствената ми утеха беше, че бях направил всичко възможно при дадените обстоятелства.

Тъй като не ми оставаше нищо друго, освен да чакам търпеливо, потърсих някаква странноприемница и поисках да ми изпратят багажа от кораба.

По онова време Матагорда беше по-малък град от сега. Разположен е в източната страна на залива и значението му като пристанище е много по-малко, отколкото да речем значението на Галвестън. Както навсякъде в Тексът, така и тук крайбрежието се състоеше от нездравословни низини. Макар че не бяха бластисти, в тях все пак имаше много водни площи и човек твърде лесно можеше да пипне треска. Ето защо никак не ми се искаше да оставам по-дълго време тук.

„Хотелът“ ми приличаше на третокласна или четвъртокласна странноприемница, стаята ми — на корабна каюта, а леглото беше толкова късо, че при спане главата или краката оставаха да висят навън.

След като прибрах багажа си, излязох да поразгледам градчето. Щом прекрачих прага на стаята си, за да стигна до стълбите, трябваше да мина покрай една стая, чиято врата беше широко отворена. Хвърлих един поглед в помещението и видях, че то бе обзаведено също като моята стая. До стената бе сложено седло, а върху него висяха юзди. В ъгъла, близо до прозореца, беше облегната дълга кентъкийска карабина. Неволно се сетих за Олд Дет, но тези предмети можеха да принадлежат и на някой друг.

След това заслизах бавно по уличката надолу. Когато се канех да завия зад един ъгъл, в мене се блъсна здравата някакъв човек, който идваше оттам и не ме беше видял.

— Good heavens!

[31]

— кръсна ми той. — Внимавай, сър, когато завиваш така стремглаво!

— Щом наричаш моето влачение „стремглаво“, тогава стридата може да мине за някой параход по Мисисипи — отвърнах аз усмихнато.

Като чу гласа ми, другият направи бързо крачка назад.

— Не ме ли лъжат очите? — извика той. — Та това е немският greenfish

[32]

, който не си признава, че е детектив! Какво търсиш в Тексас, че и на това отгоре в Матагорда, сър?

— Не и тебе, мистър Дет!

— Вярвам ти! Изглежда, че си от хората, които никога не намират когото търсят, но затова пък се сблъскват с всички, с които си нямат никаква работа. Сигурно си гладен и жаден. Ела да хвърлим някъде котва, където можем да прием хубава бира! Изглежда, че вашата немска бира е плъзнала навсякъде. Може да се намери дори в това загубено селище и ми се струва, че тази бира е най-хубавото нещо, което човек може да получи у вас. Нае ли си вече стая?

— Да, долу в „Uncle Sam“

[33]

.

— Много добре! И моят вигвам се намира там.

— Да не би да е на първия етаж, в една стая, където видях седлото и карабината?

— Точно там! — ухили се той. — Трябва да знаеш, че не се отделям от тези вещи. Обикнал съм ги. Навсякъде можеш да си намериш кон, но не и хубаво седло. Но ела, сър! Току-що бях в една забутана кръчма, където има студена бира, истинско блаженство за един юнски ден като този. С удоволствие бих изпил още няколко.

Ловецът ме заведе в малка кръчма, където сервираха бира в бутилки на много висока цена. Ние бяхме единствените посетители. Предложих му пура. Той обаче не я взе. Вместо това измъкна от джоба си голямо парче тютюн за дъвкане и си отрязва с ножа толкова количество, което би задоволило петима възрастни моряка. После го пъхна в устата си, настани го внимателно между езика и бузата си и ми се усмихна.

— Така, а сега съм на твоё разположение. Страшно съм любопитен да науча какъв вятър те докара толкова бързо по следите ми. Благоприятен ли беше вятърът?

— Напротив, твърде неблагоприятен.

— Тогава си нямал изобщо намерение да идваш насам?

— Не, целта ми беше Кинтана. Но тъй като нямаше никаква възможност да стигна бързо дотам, дойдох най-напред до Матагорда, защото ми казаха, че тук ще намеря лесно кораб, с който ще мога да продължа. За съжаление налага се да чакам цели два дена.

— Понеси несгодата с търпение, сър, и се утеши с мисълта, че просто нямаш късмет!

— Чудесна утеха! Да не мислиш, че трябва да ти връча благодарствено писмо за нея?

— Моля, моля! — засмя се Олд Дет. — Винаги съм давал съветите си безвъзмездно.

Впрочем и на мен ми върви като на тебе. Сега кисна тук и бездействам, понеже се

позабавих. Искях да стигна до Остин, а после да продължа нагоре и да се прехвърля за малко през Рио Гранде дел Норте. Годишното време е благоприятно. Паднали са дъждове и сега Колорадо има достатъчно вода, за да могат плоскодънните параходи да стигат до Остин. Иначе през по-голямата част от годината реката има много малко вода.

— Чувах, че имало наноси от пясък и тиня, които пречели на корабоплаването.

— Всъщност това не са наноси, а един вид „рефт“, огромно количество довлечени от водата дървета, които карат реката да се разделя в няколко ръкава на около осем мили [34]

оттук. Зад този „рефт“ винаги започва свободната водна площ, по която може да се стигне до Остин, че и още по-надалеч. Тъй като свободната река е прекъсната от рефта, умните хора отиват пеша до онова място и после се качват на борда. И аз исках да направя така, но вашата отлежала немска бира ме заплени. Запих се здравата, останах твърде дълго в Матагорда и когато стигнах до рефта, параходът изсвири и потегли. И така трябваше да мъкна седлото си обратно и сега ще чакам, докато утре рано тръгне следващият кораб.

— Тогава и на двама ни не е провървяло и ти можеш да се успокоиш със същата утеха, която даде и на мене: просто нямаш късмет.

— Не е точно така. Аз не преследвам никого и ми е все едно дали ще пристигна в Остин днес или след една седмица. Но въпреки това ме е яд, и то защото онази глупава муцуна ми се изсмя. Просто е бил по-бърз от мене и ми се изкиска от палубата, когато артисах на брега със седлото си. Ако срещна някъде този мръсник, ще получи нещо по-различно от плесницата, която му зашлевих на борда на нашия параход.

— А, ти си имал вече сбиване, сър?

— Сбиване? Какво искаш да кажеш? Олд Дет никога не се бие. Но на „Делфин“, с който пътувах, имаше един негодник. Щом ме видеше, започваше да се смее и да се подиграва на фигурата ми. Попитах го какво го развеселява толкова много и когато ми отвърна, че моят скелет го карал да изпада в такова весело настроение, аз му заших такава „slap in the face“

[35]

, че той седна на задника си. Понечи да извади револвера си, но капитанът му каза да се измита. Получил си бил заслуженото, защото ме обидил. Та затова този подлец ми се изсмя, когато стигнах при рефта толкова късно. Жалко за неговия спътник! Имаше вид на джентълмен, само дето беше винаги тъжен и мрачен: постоянно гледаше втренчено пред себе си като луд.

— Тези думи веднага привлякоха вниманието ми; нали знаех, че преследваните от мен също са били на борда на „Делфин“!

— Луд ли? — попитах аз. — А не чу ли името му?

— Капитанът го наричаше „мистър Олерт“.

— Аха! А спътникът му?

— Казваше се Клинтън, ако не ме лъже паметта. Но, сър, защо правиш такава физиономия? Да не би тези двамата да те интересуват?

— Много, извънредно много. Това са хората, които търся!

По лицето му отново се появи онова дружелюбно хилене, което бях наблюдавал вече неведнъж.

— Чудесно! — кимна той. — Значи най-сетне признаваш, че преследваш двама души? И то тъкмо тези двамата? Хмм! Наистина си гринхорн, сър! Сам си си виновен, че ти се изплъзна хубавият улов!

— Как така?

— Като не беше искрен към мен в Ню Орлиънс.

— Не биваше да го правя.

— Човек може да прави всичко, което го извежда към желаната цел, стига да не нарушава морала и законите. Ако ми беше обяснил как стои работата, сега двамата щяха да са ти в

ръцете. Щях да ги позная веднага, щом се качиха на борда на парахода и да ги задържа или щях да нареда да ги задържат. Нима не разбираш това?

— Откъде можех да знам, че ще ги срещнеш?! Впрочем те не са тръгнали за Матагорда, а за Кинтана.

— Само така са казали. Там дори не слязоха на сушата. Ако искаш да постъпиш умно, разкажи ми подробно историята си! Може би ще мога да ти помогна да ги заловиш. Този човек наистина искаше да ми помогне безкористно. И през ум не му беше минало да ми прави упреци, но въпреки това се почувствувах засрамен. Преди няколко дни бях отказал да му отговоря, но сега обстоятелствата ме принуждаваха. Моето самочувствие ми нашепваше да не му казвам нищо, но разумът ми все пак взе връх. Извадих двете снимки и му ги показах.

— Разгледай тези физиономии преди да ти кажа каквото и да било! Това ли са лицата, за които ми говори?

— Да, те са! Не е възможно да се лъжа.

Сега му разказах искрено как стоят нещата. Олд Дет ме изслуша внимателно и щом свърших, поклати глава:

— Всичко, което чух от тебе, е ясно и просто. Само едно не можах да разбера. Този Олерт луд ли е наистина?

— Изглежда не е! Наистина не разбирам много от душевни заболявания, но все пак бих нарекъл това негово състояние само натрапчива фикс идея, защото като се изключи това Олерт е пълен господар на духовните си възможности.

— Тогава за мене става още по-неразбираемо защо Гибсън има такова неограничено влияние върху него? Изглежда, че му се подчинява във всичко. Във всеки случай Гибсън хитро се съгласява с хрумванията на болния, а после го използва за своите цели. Е, надявам се, че ще му разкрием картите.

— Значи ти си убеден, че са се отправили към Остин? А може би имат намерение да слязат някъде по пътя?

— Не, Олерт заяви на капитана, че иска да отиде в Остин.

— Би ме учудило, ако е истина. Едва ли ще каже накъде има намерение да пътува.

— Защо да не каже? Олерт може би изобщо не знае, че го преследват, че е тръгнал по криви пътища; той изглежда твърдо вярва, че постъпва правилно, живее само със своята идея-фикс, а за останалото се грижи Гибсън. И така, умопомраченият не е счел за глупаво да посочи Остин като цел на пътуването си. Капитанът ми го каза. Какво мислиш да правиш?

— Трябва да тръгна след тях, и то веднага.

— Въпреки нетърпението ти се налага да почакаш до утре сутринта. Преди това няма кораб.

— А кога ще пристигнем?

— При сегашното ниво на водата — в други ден.

— Дяволски дълго ще пътуваме!

— Помисли само, че и двамата няма да пътуват по-бързо, макар и в момента нивото на реката да е извънредно благоприятно. Неизбежно е засядането на парахода тук и там и винаги ще се губи доста време, докато го освободят.

— Да знаехме само какво иска да прави Гибсън и накъде е решил да завлече Олерт!

— Да, това наистина си остава загадка. Разбира се, че има някакво определено намерение. Парите, които е изтеглил досега, са достатъчни, за да го направят заможен човек. Стига само да ги задигне и просто да зареже Олерт. Фактът, че не го прави, е сигурен признак за решението му да продължи да го използва. Много ми се иска да изясня този случай напълно и тъй като поне засега пътищата ни съвпадат, се оставям на твое разположение. Ако имаш нужда от мене — готов съм.

— Предложението ти се приема с голяма благодарност, сър. Имам искрено доверие в тебе, а и името ти гарантира, че твоята помощ ще ми е полезна.

Разтърсихме си ръцете и изпразнихме чашите. Де да се бях доверил на този човек още в Ню Орлиънс!

Едва ни бяха напълнили чашите отново, когато отвън се вдигна страхотен шум. Кресящите човешки гласове и кучешкият лай се приближаваха все повече. Вратата се отвори с трясък и вътре нахълтаха шест човека, които вероятно бяха изпили вече значително количество

алкохол. Никой от тях не беше трезвен. Грубите фигури и лица, южняшкото леко облекло и превъзходните оръжия на тези скандалджии не можеха да не направят впечатление. Всеки от тях беше въоръжен с пушка, нож, револвер или пистолет и освен това всички имаха по един дебел бич, употребяван от робовладелците. И шестимата водеха на здрави ремъци по едно куче. Тези огромни кучета бяха от онази грижливо отглеждана порода, която се използваше в южните щати за залавянето на избягали негри. Наричаха ги копои или ловци на хора.

Негодниците ни огледаха с нахални погледи, после се натръшкаха по столовете така, че щяха да ги изпочупят, сложиха краката си на масата и затропаха с токовете си по нея; това беше изглежда учтива подкана към кръчмаря да се появи.

— Имаш ли бира? — изрева му един от тях. — Немска бира, а?

Уплашеният човечец отговори утвърдително.

— Това ще пием — продължи онзи с просташки тон. — но ни кажи преди това дали не си немец!

— Не съм.

— Имаш късмет. Пием бирата на немците, но те самите нека вървят в ада! Тези
аболиционисти

[36]

, които помагаша на Севера, са виновни да загубим работата си!

Кръчмарят се оттегли моментално, за да обслужи „знатните“ си гости колкото може по-бързо. Неволно се бях обърнал, за да огледам говорещия. Той забеляза, че го наблюдавам. Убеден съм, че в погледа ми нямаше нищо обидно, но той имаше навярно голямо желание да се заяде с някого, защото ми крясна:

— Какво си ме зяпнал? Не казах ли истината?

Обърнах се, без да отговоря.

— Внимавай! — пошушна ми Олд Дет. — Тези простаци са от най-лошия сорт хора.

Сигурно са уволнени надзиратели на роби, останали без работа след премахването на робството. Сега са се събрали, за да вършат различни безчинства. По-добре е да не им обръщаме внимание. Да си допием бързо и да се махаме! — Но тъкмо това шушукане не се хареса на онзи тип, когото другите наричаха Блит. Той отново закрещя към нас:

— Какви тайни имаш да му казваш бе, скелет такъв! Ако говориш за нас, тогава говори високо, иначе ще ти отворим устата!

Олд Дет не отговори, вдигна чашата си и отпи. Шестимата получиха бирата си и я опитаха. Пивото бе наистина хубаво, но те бяха изпаднали в истинско скандалджийско настроение и изляха чашите на пода. Онзи, който беше говорил досега, държеше все още пълната си чаша в ръка.

— Не на земята! Ей там седят двама, на които изглежда тази помия се харесва! — подигра се той. — Да им я дадем на тях!

Той замахна и плисна бирата си към нашата маса, върху двама ни. Олд Дет избърса спокойно с ръкав мокрото си лице. Аз обаче не успях да понеса така сдържано тази безочлива обида. От шапката ми, от яката ми, от всичките ми дрехи капеше бира, тъй като по-голямата част от течността беше заляла мен. Обърнах се ядосан.

— Сър, моля ви, не вършете подобно нещо втори път! Шегувайте се с вашите приятели колкото си искате, нямам нищо против. Бъдете така любезен обаче нас да оставите на мира!

— Така ли? — отвърна Блит надут. — А какво ще направиш, ако ми се прииска пак да ви поля двамата?

— Ще видим.

— Ще видиш ли? Е, трябва веднага да разберем какво ще видиш. Кръчмарю, нови чаши!

Другите се закискаха и зареваха, аплодирайки своя предводител. Беше очевидно, че той ще повтори безобразната си постъпка.

— За бога, сър, не се залавяй с тези негодници! — предупреди ме Олд Дет.

— Страх ли те е? — попитах го аз.

— Нищо подобно, но тези хора веднага вадят оръжие, а срещу коварно изстреляния куршум и най-храбрият не може да стори нищо. Не забравяй, че имат и кучета!

Негодниците бяха вързали кучетата си за краката на масата. За да не бъде улучен в гърба, аз напуснах мястото си и седнах така, че сега грубияните останаха от дясната ми страна. — Ах! Той се наглася! — захили се предводителят. — Има намерение да се защитава. Внимавайте! Само да мръдне, ще насъкам Плутон срещу него. Той е дресиран да се нахвърля върху хора.

Той отвърза кучето си, като задържа ремъка му в ръка. Кръчмарят още не беше донесъл бирата, все още имаме време да сложим парите на масата и да си отидем. Но струваше ми се, че бандата нямаше да ни остави да си излезем току така. Освен това не ми се искаше да бягам пред тези диви и груби хора. Дълбоко в душата си такива бабаити са най-често страхливци.

Бръкнах в джоба си и свалих предпазителя на револвера. Не се боях от ръкопашен бой, там бях сигурен в себе си. Имах само известни съмнения дали щях да мога да се справя с кучетата. Но още преди години си бях имал работа с подобни животни, дресирани да нападат хора, и поне от едно от тях нямаше защо да се страхувам.

В този момент се появи кръчмарят. Той сложи чашите на масата и се обърна към свадливите си посетители с учтивата молба:

— Джентълмени, много се радвам на вашето посещение, но ви моля да оставите онези двама мъже на мира. Те също така са мои гости.

— Подлецо! — изкрещя му един от тях. — Ти нас ли ще ни учиш? Почакай, веднага ще ти охладим ентузиазма! В следния миг две или три чаши изляха съдържанието си върху миролюбивия кръчмар, така че той счете за най-умно да напусне веднага помещението.

— А сега оня, дето се ежеше! — извика предводителят. — Ето и на него!

Блит държеше кучето с лявата си ръка, а с дясната плисна съдържанието на чашата си към мене. Светкавично се изправих и отскочих настрана, така че той не можа да ме улучи.

После стиснах юмруци, за да се нахвърля върху нахалника и да го накажа. Но той ме изпревари.

— Плутоне, go on!

[37]

— извика той, пусна кучето и посочи към мене.

Тъкмо успях да застана с гръб към стената и силното животно полетя към мене, като направи лъвски скок. Кучето се намираще на около пет крачки от мен. Сега то прелетя разстоянието с един единствен скок. При това бе толкова точно и уверено в действията си, че сигурно щеше да ме захване за гърлото, ако бях останал на мястото си. Тъкмо когато се канеше да ме сграбчи със силните си челюсти, аз отскочих встрани и то си удари муцуната в стената. Скокът му беше толкова мощен, че след удара копят се стовари на земята почти зашеметен. Хванах го светкавично за задните лапи, завъртях го във въздуха и го запокитих с главата напред срещу стената. Черепът му се строши.

Сега се вдигна страхотна врява. Кучетата започнаха да вият и да дърпат каишите си, така че преместиха масата; мъжете псуваха, а собственикът на животното понечи да се нахвърли върху мене. Тогава Олд Дет скочи, измъкна двата си револвера и се обърна към негодниците:

— Стоп! Достатъчно, момчета! Ако някой направи крачка или посегне към оръжията си — стрелям! Много се излъгахте в нас. Аз съм Олд Дет, следотърсачът. Надявам се, че сте чували за мене. А този човек, който е мой приятел, се страхува от вас колкото и аз. Сядайте и си пийте скромно бирата, за да не обърна листа!

И аз бях извадил револвера си. Дватама имаме общо осемнадесет изстрела. Преди някой от негодниците да пипне оръжието си, щеше да бъде улучен от куршумите ни. Стариият следотърсач беше станал изведнъж съвсем друг човек. Високата му, иначе прегърбена фигура се беше изправила, очите му блестяха, а върху лицето му бе изписан израз на превъзходство и силна воля, които не търпяха никаква съпротива. Беше забавно да се наблюдава как из веднъж нахалните досега хора си подвиха опашката. Те все пак промърмориха полугласно няколко думи, но насядаха по местата си; дори собственикът на мъртвото куче не се осмели да отиде до него, защото щеше да се приближи до мен.

Ние двамата стояхме все още заплашително с револверите в ръка, когато влезе нов посетител — един индианец.

Той носеше ловна дреха от бяла щавена кожа. Панталоните му бяха също кожени и шевовете им бяха украсени с фина бродерия от червени конци. Никъде по облеклото му не се забелязваше петно или каквото и да било друго измърсяване. Малките му крака бяха обути в мокасини, украсени с перли и бодли от бодливо свинче. На врата му висеше неговият амулет

[38]

, една изкусно изработена лула на мира, както и тройна огърлица от нокти на сива мечка, един трофей, взет от него от страшния хищник на Скалистите планини. Около пояса му беше увито скъпоценно салтилско одеало

[39]

. Навън се подаваха дръжките на нож и два револвера. В дясната си ръка държеше двучевна пушка, чийто приклад беше обкован с многобройни сребърни гвоздеи. Индианецът не носеше шапка. Дългата му синкаво-черна коса бе подредена в шлемовидна прическа, в която бе вплетена кожата на гърмяща змия. Никакво орлово перо или друго някакво отличие не украсяваше косите му, но въпреки това си личеше от пръв поглед, че този все още млад мъж беше навярно вожд и прочут воин. Чертите на мъжествено красивото му и сериозно лице приличаха на чертите на някой римлянин. Скулите му изпъкваха едва забележимо; лицето му беше голобrado, устните му пълни и красиво очертани, а цветът на кожата му представляваше една смесица от матово светлокафяво и мъничко бронз. Накратко казано: това беше Винету, вождът на апачите, моят кръвен брат.

За един момент той се спря на вратата. Острият изпитателен поглед на тъмните му очи обходи бързо помещението и хората в него. После седна близо до нас, по възможност по-надалеч от онези грубияни, които го бяха зяпнали с кисели физиономии.

Бях вече вдигнал единия си крак, за да скоча бързо и да поздравя приятеля си. Той обаче не ми обърна никакво внимание, въпреки че ме беше видял; без съмнение ме бе познал, макар и да бях облечен с други дрехи. Сигурно имаше причина, за да се държи така. Ето защо аз седнах отново и се помъчих да изглеждам безразличен.

По поведението на Винету се виждаше, че той веднага бе схванал положението. Когато хвърли отново поглед към противниците ни, очите му се присвиха презрително, а щом седнахме пак на масата си и прибрахме револверите, по устните му заигра лека, едва забележима доброжелателна усмивка.

Въздействието от неговото появяване беше толкова голямо, че сега бе настъпила направо казано църковна тишина. Това спокойствие изглежда подсказва на кръчмаря, че непосредствената опасност бе преминала. Главата му се по каза през полуотворената врата, а после, като видя, че няма нищо застрашително, промъкна предпазливо в помещението и цялото си тяло.

— Моля, чаша бира, немска бира! — каза индианецът на хубав английски с благозвучен глас.

Това се стори на негодниците твърде странно. Те доближиха глави и започнаха да си шушукат. Погледите, с които оглеждаха Винету, показваха, че не говореха хубави неща за него.

Индианецът получи чаша бира, вдигна я срещу светлината от прозореца, огледа я с поглед на познавач и отпи.

— Well! — каза той после на кръчмаря, като цъкна с език. — Бирата ти е добра. Великият Маниту е научил белите мъже на много изкусни неща и правенето на бира не е най-незначителното между тях.

— Да вярвам ли, че този човек е индианец? — прошепнах аз на Олд Дет, като че ли изобщо не познавах Винету.

— Индианец е, и то какъв! — отвърна ми старият ловец също така тихо, но натъртено.

— Познаваш ли го? Срещал ли си го вече?

— Не съм го виждал досега, но го разпознах по фигурата, облеклото, чертите на лицето и най-вече по пушката му. Това е Сребърната карабина. Куршумите ѝ никога не отиват напразно. Имаш щастието да видиш пред себе си най-прочутия индиански вожд в Северна Америка, Винету, вожда на апачите, чието име е известно надлъж и нашир из Съединените щати, въпреки че е толкова млад!

— Но как е научил така добре английски и обноските на белите джентълмени? — продължих да се преструвам аз.

— Често посещава източните щати и хората. разправят, че апачите били пленили някакъв европейски учен, към когото се отнесли много добре и той решил да остане при тях и да ги превъзпита в миролюбие. Той е бил учител на Винету, но изглежда апачите не са харесали миролюбивите му възгледи и той постепенно се покварил.

Тези думи бяха изговорени много тихо; едва можах да ги разбера. Въпреки това седящият на повече от четири метра индианец се обърна към новия ми приятел:

— Олд Дет се лъже. Бледоликият учен дойде при апачите и те го приеха дружелюбно. Той стана учител на Винету и го научи да бъде добър, да различава правдата от неправдата и лъжата от истината. Той не се поквари, а живя дълбоко почитан в публото край Рио Пекос и никога не е изпитвал желанието да се върне пак при белите мъже. Когато умря от ръката на убиеца, ние му изградихме гробница и засадохме наоколо дъбове. Той отиде в отвъдния свят, във вечно зелената страна на саваните. Там Винету ще види Клекипетра отново.

Олд Дет се почувствува щастлив, че Винету го беше познал. Лицето му засия от радост.

— Как, сър, познаваш ли ме? — попита бързо той.

— Винету не те беше виждал, но въпреки това те позна веднага, когато влезе — обясни апачът. — Ти си скаут, чието име се чува чак до Лас Анимас.

След тези думи той отново се обърна. Докато говореше с нас, бронзовото му лице бе останало напълно безизразно; сега седеше на мястото си тихо и, както изглеждаше, дълбоко замислен, над нещо. Само от време на време ушите му леко потрепваха, като че ли бяха заети с някаква странична работа.

Междувременно онези негодници продължаваха да си шушукат и да се споглеждат въпросително. Накрая закимаха един към друг и изглеждаше, че най-после бяха взели някакво решение. Очевидно не познаваха Винету. Сега по всяка вероятност се канеха да се реваншират за поражението, което трябваше да преглътнат от нас, като покажеха на Винету презрението си към червенокожите. При това май бяха на мнение, че Олд Дет и аз никога нямаше да се застъпим за него; ако ние не се почувствуваме обидени от тях, трябваше според общовалидните правила да си стоим спокойно по местата и да гледаме как се гаврят с един невинен човек. И така един от тях се надигна от мястото си — самият Блит, който преди това се беше заяждал с мене и се отправи към индианеца с бавна крачка и предизвикателно изражение. Извадих револвера си от джоба и го поставих на масата така, че да ми бъде удобно да го използвам по всяко време.

— Не е необходимо — пошепна ми Олд Дет. — Воин като Винету може да се справи с двойно повече такива хлапаци.

Блит се изтъпанчи пред апача с широко разтворени крака и сложи ръцете си на кръста.

— Какво търсиш тук в Матагорда, червена муцуно? Ние не търпим диваци в нашето общество.

Винету не го удостои дори с поглед, поднесе чашата към устата си, отпи една глътка и после я сложи спокойно пак на масата.

— Не. чу ли какво ти казах, проклета червена муцуно? — попита негодникът. — Искам да знам какво правиш тук. Ходиш насам натам и шпионираш, а? Червените муцуни са на страната на онази гадина Хуарес, който има същата червена кожа. Ние обаче сме за крал Максимилиан и ще обесим всеки индианец, който ни се изпречи на пътя. Ако не извикаш веднага заедно с нас: „Да живее крал Макс“, ще увиснеш на въжето!

И сега апачът не отвърна нито дума. Лицето му беше напълно неподвижно.

— Куче, не ме ли разбираш? Искам да ми отговориш! — изкрещя му Блит в лицето и сложи ръка на рамото му. Гъвкавата фигура на индианеца се изправи светкавично:

— Назад! — извика Винету заповеднически. — Няма да търпя да ме лае някакъв който.

Койотът е страхливият прериен вълк, когото всички считат за животно, заслужаващо презрение. Индианците си служат с този обиден епитет винаги, когато искат да изразят най-голямо пренебрежение.

— Койот ли? — извика Блит. — Това е такава обида, че веднага ще ти разбия муцуната. Той извади револвера си, но сега се случи нещо, което не беше очаквал: апачът изби оръжието от ръката му, хвана го през кръста, вдигна го нагоре и го запрати в прозореца, който веднага се строши и парчетата му излетяха на улицата заедно с Блит.

Всичко това се разигра много по-бързо, отколкото може да бъде описано. Трясъкът на счупения прозорец, воят на кучетата и гневният рев на другарите на изхвърления навън Блит се сляха в един адски шум, сред който се разнесе гласът на Винету. Той пристъпи към негодниците и посочи с протегната ръка към прозореца:

— Искате ли още някой от вас да излезе през прозореца? Нека ми каже!

Винету се беше приближил твърде много до едно от кучетата. Животното се опита да го ухапе, но получи такъв ритник от апача, че изскимтя и се свря под масата. Надзирателите на роби се отдръпнаха боязливо назад и замълчаха. Винету нямаше в ръцете си никакво оръжие. Неговата личност беше достатъчна, за да ги държи в шах. Никой не му отговори. Индианецът приличаше на звероукротител, който влиза в клетката и укротява свирепите лъвове само с погледа си.

В този момент вратата се отвори с трясък и се появи изхвърленият Блит, чието лице беше изранено от стъклата на прозореца. Беше извадил ножа си и веднага се нахвърли върху Винету с див рев. Апачът направи само леко движение встрани и бързо сграбчи ръката, която държеше ножа. След това го хвана през кръста, както и преди, вдигна го и го запрати на земята, където Блит остана да лежи в безсъзнание. Никой от негодниците не се опита да нападне победителя. Винету посегна спокойно към чашата си и изпи бирата. После направи знак на кръчмаря, който се беше оттеглил страхливо в един ъгъл, измъкна от пояса си кожена торбичка и сложи в ръката му малко жълто парченце.

— Мистър лендлорд

[40]

, това е за бирата и за прозореца! Червенокожият воин си заплаща дълга. Дано си получиш парите и от бледоликите джентълмени. Те не могат да търпят „червена муцуна“ при себе си. Винету, вождът на апачите, си отива, но не защото се страхува от тях, а защото разбира, че само кожата на тези бледолики има светъл цвят; душите им — не. Не му харесва да стои повече при тях.

Той взе своята Сребърна пушка и напусна помещението, без да погледне някого. И на мене пак не обърна внимание.

Сега надзирателите се раздвижиха отново. Любопитството им се оказа по-силно от гнева, от позора им, както и от грижата за техния другар, който беше загубил съзнание. Преди всичко те попитаха кръчмаря какво е получил.

— Нъгит

[41]

— отвърна той, като им показва парче чисто злато, голямо колкото лешник. — Златно зърно, което струва поне дванадесет долара. С него прозорецът е заплатен пребогато. Той беше стар и изгнил, а стъклата му бяха напукани. Струва ми се, че цялата торбичка на индианеца беше пълна с такива златни зърна.

Надзирателите дадоха израз на гнева си, че някакъв си червенокож притежава толкова голямо количество злато. Златното зърно минаваше от ръка на ръка и всеки определяше стойността му. Използвахме този случай, за да си платим сметката и да си тръгнем.

— Е, какво ще кажеш за апача, сър? — попита ме Олд Дет, когато се озовахме щастливо навън. — Може ли да има друг такъв като него? Онези подлеци отстъпиха пред Винету като врабчета пред сокол. Колко жалко, че така бързо изчезна! Можехме малко да го поразпитаем. Много ми се иска да разбера какво прави тук, дали лагерува извън града или е отседнал в някоя странноприемница. Трябва да е оставил някъде коня си, защото човек не

може да си представи апач без кон. Впрочем, сър, ти съвсем не се държа лошо. Замалко щях да изпитам страх, защото винаги е много опасно да се залавяш с такива хора. Но храбрият и ловък начин, по който се справи с онзи звяр, ме кара да предположа, че няма да останеш дълго време гринхорн. Но ето че се приближихме до нашата квартира. Ще се прибираме ли? Не ми се иска. Старите трапери като мене не обичат да се затварят между четири стени; най-добре ми е да гледам небето над мен. Нека да се поразходим малко из красивата Матагорда. Просто не виждам по какъв друг начин бихме могли да си убием времето. Или може би предпочиташ да поиграем малко хазарт?

— Не. Не съм комарджия и нямам намерение да ставам такъв.

— Само така, млади момко! Но тук почти всички играят, а колкото повече навлизаш в Мексико, толкова по-лошо става. Там играят комар и мъже и жени, и къраво и сакато; при това ножовете им излизат много лесно от ножниците. Да се насладим тогава на една разходка! После ще хапнем и навреме ще чуем какво ще ни каже възглавницата. В тази благословена страна човек не знае никога дали, кога, къде и как ще може да си полегне на следващата вечер.

— Положението не ще да е чак толкова лошо!

— Не трябва да забравяш, сър, че се намиращ в Тексът, където животът съвсем не е вкаран още в релси. Ние например искаме да отидем до Остин, но е много съмнително дали ще стигнем дотам. Събитията в Мексико са развълнували и земите отвъд Рио Гранде. Там може да се случи нещо, което не е съвсем обикновено, а освен това трябва да имаме предвид и хрумванията на този Гибсън. Ако все пак му скимне да прекъсне пътуването си към Остин и да слезе от парахода на друго място, ще се видим принудени да сторим същото.

— Но как ще разберем, че е слязъл от борда?

— Като питаме. Параходите по Колорадо не бързат. Тук я няма онази трескава припряност като по Мисисипи или по другите реки. На всяка спирка ще имаме на разположение по четвърт час, за да направим нашето разследване. А можем да очакваме дори слизание на сушата на такова място, където няма да има нито град, нито каквато и да било странноприемница.

— А какво ще стане с куфара ми в такъв случай?

При този въпрос Олд Дет се изсмя с глас.

— Куфара, куфара! — извика той. — Куфарът е останка от някаква допотопна церемониалност. Та кой разумен човек мъкне със себе си такъв предмет за багажа!? Ще се снабдиш само с онова, което ти е необходимо в момента; всичко останало ще си купиш, когато му дойде времето! Какви толкова важни неща имаш в стария си сандък?

— Дрехи, бельо, гребен, четка, сапун, вещите за дегизиране и така нататък.

— Това са все хубави неща, но човек може да ги купи навсякъде. А ако някъде не се намират, то значи че там не са необходими. Една риза се носи, докато вече не можеш да я използваш. Тогава си купуваш нова. А нещата за лъскане и чистене? Не ми се сърди сър, но четката за коса и за нокти, помадите, мазилата за бради и мустаци и всички подобни неща са срам за мъжа. Вещите за дегизиране? Може да са ти помагали, където си бил досега, но тук вече не ти трябва. Тук не е необходимо да се криеш под някоя перука. Такива романтични глупости няма да те изведат до целта ти. Тук трябва да се пипа здраво, щом ни се мерне оня Гибсън. И...

Старият скаут се спря, огледа ме от глава до пети, направи една смешна гримаса и после продължи:

— ... така, като те гледам, можеш да се появиш в стаята на най-капризната леди или да седнеш на предните редове в някой театър. Тексът обаче никак не прилича на женска стая или на театрална ложа. Много лесно може да се случи така, че след два-три дни финият ти костюм да виси на парцали по тебе или красивият ти цилиндър да придобие формата на хармоника. Знаеш ли накъде ще продължи Гибсън? Невъзможно е да възнамерява да остане в Тексът. Той иска да излезе, а в такъв случай ще трябва да премине границата на Съединените Щати. Понеже е тръгнал в тази посока, мисля, че няма никакво съмнение: иска да отиде в Мексико. Този мошеник ще използва хаоса в страната, за да излезе и никакъв човек и никаква полиция няма да може да ти помогне да го измъкнеш оттам.

— Може би имаш право. Но аз мисля, че ако той искаше да отиде в Мексико, щеше да се отправи натам по най-правия път.

— Глупости! Гибсън е трябвало да напусне Ню Орлиънс толкова бързо, че е взел първия параход. Освен това мексиканските пристанища се намират в ръцете на французите. Да не мислиш, че те са му притрябвали много? Той не е имал друг избор: трябвало е да тръгне през страната, но във всеки случай е достатъчно умен да не се мярка много-много в големите селища. Затова е възможно да избегне и Остин и да слезе на брега някъде преди това. Ако се отправи към Рио Гранде, естествено на кон, през слабо заселени земи — и там ли ще го последваш с твоя куфар, цилиндър и в този елегантен костюм? Ако имаш такива намерения, ще се пръсна от смях.

Знаех много добре, че е прав, но си направих удоволствието да огледам жалостиво хубавия си костюм. Тогава той се засмя и ме потупа по рамото.

— Недей да съжаляваш! Можеш да се разделиш спокойно с тези неподходящи одежди! Иди при някой търговец, за да продадеш всичките си безполезни боклуци и да си набавиш други дрехи! Трябва да намериш непременно здрави и дълготрайни траперски дрехи! Струва ми се, че са ти дали достатъчно пари, а?

Аз кимнах.

— Е, тогава всичко е наред! — заяви той. — Махай тези боклуци! Можеш да яздиш и да стреляш, нали?

Отговорих му утвърдително.

— Трябва да си намериш и кон — продължи старият скаут, — но коне не се купуват по крайбрежието. Тук животните са скъпи и лоши. Навътре в страната всеки фермер ще ти продаде кон, само че без седло. Седлото трябва да се купи тук.

— Олеле! И аз ли ще трябва да скитам като тебе със седло на гърба?

— Разбира се. И защо не? Да не те е срам от хората? Кой се интересува, че нося седло?

Никой! Щом ми се иска, мога да нося на гърба си и канапе, за да мога от време на време да си почивам на него в прерията или във вековната гора. Ако някой ми се присмее, ще го цапардосам по носа така, че ще му се завърти чивията. Човек трябва да се срамува само тогава, когато извърши някаква несправедливост или глупост. Ако предположим, че Гибсън е слязъл нейде на брега с Уилям Олерт, купил е коне и се е отправил нанякъде, тогава ще видиш колко ще е полезно за тебе да имаш веднага под ръка седло. Но прави каквото искаш! Ако желаш обаче наистина да остана при тебе, тогава вслушвай се в съветите ми! И така, решавай бързо!

След като каза това, той не изчака решението ми, а ме хвана за ръката, завъртя ме и ми показа една къща с голям магазин, над който се мъдреше с едри букви надписът:

„General store“

[42]

. Завлече ме до входа и ме блъсна вътре така, че връхлетях в магазина покрай едно отворено буре с херинги. Олд Дет ме последва бавно с доволна усмивка.

Надписът над магазина отговаряше на истината. Помещението беше много голямо и тук можеше да се намери наистина всичко, от каквото имаше нужда човек в онези райони. Не липсваха дори седла и пушки.

Сега последва единствена по рода си сцена. Приличах на някой малчуган, застанал заедно с баща си пред панаирджийска сергия, който плахо изказва желанията си, а после получава все пак само избраното от опитния баща. Понесох спокойно това опекунство и нарочно играех ролята на гринхорн, за каквото ме считаше старият ловец. В същото време още отсега тайно се радвах на момента, в който той щеше да разбере заблудението си.

Още от самото начало Олд Дет постави на продавача условието да прихване в цената цивилния ми костюм и цялото съдържание на моя куфар. Човекът се съгласи с удоволствие и изпрати веднага помощника си да донесе куфара. Когато вещите ми пристигнаха, бяха оценени и Олд Дет започна да избира какво да ми купи. Получих черен панталон от кожа, чифт високи ботуши с шпори, червена вълнена риза, жилетка от същия цвят с безброй джобове, черна вълнена кърпа за врата, връхна дреха от еленова кожа, която не беше боядисана, кожен колан, широк повече от педя, в чиято вътрешност можеха да се пхат най

различни предмети, торбичка за патрони и още една за тютюн, лула, компас и двадесетина други необходими дреболии; получих още партенки вместо чорапи, едно огромно сомбреро, вълнено одеало с дупка в средата, през която се провираше главата, ласо, рог за барут, огниво, закривен ловджийски нож, седло с кобури, оглавник и юзди, а освен това и втори револвер. После отидохме при пушките. Олд Дет не беше привърженик на нововъведенията. Всички по-нови модели пушки той побутваше настрани и избра една от онези стари дълги карабини, на която друг едва ли би обърнал внимание. След като я огледа със самочувствието на познавач, той я зареди, излезе пред магазина и стреля по украшенията на фасадата на една отдалечена къща. Куршумът улучи целта си.

— Well! — кимна той доволен. — Тази ще върши работа. Това пушкало се е намирало в добри ръце и има по-голяма стойност от всичкия боклук, който удостояват сега с наименованието карабина. Според мене това оръжие е изработено от някой сръчен майстор и се надявам, че няма да го посрамиш. Трябва ни още само подходяща форма за отливане на куршумите и сме готови. Тук можем да си купим и олово. Като се приберем в квартирата си, ще си направим такъв запас от куршуми, че хората в Мексико ще си глътнат езиците от страх.

След като си избрах още някои дреболии като носни кърпи и други подобни неща, считани от Олд Дет за напълно излишни, трябваше да мина в едно малко съседно помещение и да се преоблека. Когато се върнах пак в магазина, старият ловец ме огледа със задоволство. Тайно в себе си се бях надявал, че той ще носи седлото. Ала Олд Дет нямаше такова намерение. Натовари го на гърба ми и ме избута навън.

— Така! — каза той с усмивка. — Сега ще видиш дали трябва да се срамуваш! Всеки свестен човек ще те вземе за разумен джентълмен, а какво ще кажат неразумните, това хич да не те интересува.

Сега вече бяхме с Олд Дет на равна нога и аз трябваше търпеливо да мъкна товара си до странноприемницата, докато той крачеше гордо до мене. Сигурно му правеше голямо удоволствие да ме гледа в ролята на хамалин на самия себе си.

В „хотела“ той си легна веднага. Аз обаче излязох отново, за да потърся Винету. В бирарията едва се сдържах да не се хвърля на врата му. Трябваше да го видя пак; толкова много се бях зарадвал на срещата ни! Какво се беше случило, та моят приятел бе дошъл в Матагорда? Какво ли търсеше тук? Защо се беше престорил, че не ме познава? Сигурно имаше някаква причина.

Вероятно Винету също имаше намерение да говори с мене, както и аз копнеех да чуя гласа му. Вероятно ме чакаше някъде. Тъй като познавах привичките му, нямаше да ми бъде трудно да го намеря. Той сигурно ни беше следил и беше видял, че влизаме в хотела, ето защо трябваше да го търся някъде наоколо. Отправих се към задната страна на постройката, зад която започваше полето. Не се бях излъгал! Видях го облегнат на едно дърво на около двеста-триста крачки от странноприемницата. Щом ме забеляза, Винету напусна мястото си и с бавни крачки се отправи към гората. Последвах го. Когато се озовах между дърветата, той пристъпи няколко крачки към мене с радостна усмивка на лицето.

— Шарли, моят скъп брат! Колко много се зарадва сърцето на Винету, когато те видя толкова неочаквано! Така се радва и утрото, когато слънцето се появи след нощта! Той ме притисна към гърдите си.

— Да, но утрото знае, че слънцето непременно ще дойде пак — отвърнах аз, — а ние не можехме дори да подозираме, че ще се срещнем тук отново. Колко съм щастлив, че пак чувам гласа ти!

— Какво е насочило стъпките ти към този град? Имаш ли тук някаква работа или само си слязъл в Матагорда от кораба, за да продължиш към нашето селище край Рио Пекос?

— Имам точно определена работа.

— Ще ми каже ли моят бял брат каква е тази работа или се е задължил да не говори за нея? Ще ми разкаже ли къде е бил, след като се разделихме с него?

Винету ме накара да навлезем още по-навътре в гората, след което седнахме. Разказах му какво бях преживял.

Когато свърших, изражението му беше сериозно. Той кимна с глава:

— Моят бял брат е преживял много неща след нашата раздяла, а с Винету не се случи нищо особено. Той трябваше да язди често и надалеч, за да посети племената на апачите и да ги

накара да се въздържат от прибързани действия, защото те искаха да тръгнат към Мексико и да участвуват в сраженията. Чувал ли е моят брат за Хуарес, червенокожия президент?

— Да.

— Кой има право, той или Наполеон?

— Хуарес.

— Моят брат мисли като мене. Моля те да не ме питаш защо съм дошъл в Матагорда.

Трябва да мълча дори и пред тебе, защото съм дал клетва пред Хуарес. Ще продължиш ли да преследваш двамата бледолики, въпреки че ме срещна тук?

— Принуден съм, но ще се радвам много, ако би могъл да ме придружиш. Възможно ли ти е?

— Не. Трябва да изпълня един дълг, който не е по-малък от твоя. Днес трябва да остана все още тук, но утре тръгвам с кораб за Ла Гранж, откъдето през форт Индж ще се отправя към Рио Гранде дел Норте.

— Ние ще пътуваме със същия кораб, само че не знам докъде. Значи утре ще бъдем все още заедно.

— Не. Не искам да въвличам моя брат в моето дело. Затова преди се престорих, че не те познавам. И заради Олд Дет не говорих с тебе.

— Какво искаш да кажеш?

— Знае ли той, че си Олд Шетърхенд?

— Не. Това име изобщо не е споменато от двама ни.

— Но той положително го е чувал. Дълго време те нямаше тук и затова не знаеш колко често се говори за теб в Запада. Олд Дет сигурно е слушал вече за Олд Шетърхенд. Но изглежда, че те счита за гринхорн, така ли е?

— Наистина, така е.

— Затова пък по-късно ще бъде много изненадан, когато чуе кой е този гринхорн; не искам да развалям на моя брат тази изненада. И така, на парахода няма да разговаряме помежду си.. Когато намериш Олерт и човека, който го е отвлякъл, ще можем да останем за дълго време заедно; ще дойдеш при нас, нали?

— Непременно!

— Тогава нека се разделим сега, Шарли. Тук има бледолики, които ме очакват.

Винету се изправи. Трябваше да уважавам тайната му и се сбогувах с него, надявайки се, че няма да е за дълго...

На следното утро Олд Дет и аз наехме две мулета, яхнахме ги и се отправихме към рефта, където параходът очакваше вече пътниците. Бяхме сложили седлата си на животните.

Параходът не газеше надълбоко и беше построен по американски начин. На него се намираха вече доста пътници. Когато се изкачихме по мостчето на борда, разбира се вече със седлата на раменете си, чухме силен глас:

— By Jove!

[43]

Идват чифт двуноги оседлани мулета! Виждал ли е някой подобно нещо? Хора, направете място! Пуснете ги да слязат долу! Такъв добитък не бива да седи между джентълмени!

Познавахме този глас. Най-хубавите места, над които имаше покрив, бяха заети от онези грубияни, с които се бяхме спречкали вчера. Кресльото от вчера, който изглежда им беше предводител, ни беше посрещнал с тази нова обида. Аз се ориентирах по държанието на Олд Дет. Тъй като той посрещна най-спокойно тези думи и аз се престорих, че изобщо не съм ги чул. Седнахме срещу негодниците и натикахме седлата под седалките си. Старият скаут се настани удобно, извади един револвер, запъна спусъка му и го сложи до себе си. Аз пак последвах примера му. Негодниците доближиха главите си и зашушукаха злобно, ала не посмяха да ни отправят някаква обида на висок глас. Кучетата им бяха при тях — разбира се, че сега с едно по-малко. Предводителят им ни оглеждаше с особено враждебни погледи. Седеше прегърбен, което положително беше резултат от изхвърлянето му през прозореца, както и от последвалото не дотам нежно отношение на Винету към него. Лицето му още носеше пресните следи от счупените стъкла.

Когато се появи човекът с билетите и ни попита докъде ще пътуваме, Олд Дет назова името на селището Колъмбъс; дотам и платихме. В случай на нужда можехме да доплатим. Моят спътник беше на мнение, че Гибсън е слязъл на брега преди да стигне Остин.

Камбаната беше дала вече вторият сигнал, когато се появи още един пътник — Винету. Той яздеше своя Илчи

[44]

, великолепен черен жребец с индиански юзди; Винету скочи от седлото едва на борда и отведе коня си на предната палуба, където беше издигната специално за конете дъсчена преграда с височината на човешко рамо. После седна спокойно до парапета на палубата, като че ли околните хора не съществуваха за него. Онези негодници започнаха нарочно да кашлят високо, за да го накарат да погледне към тях, но усилията им бяха напразни. Той седеше подпрян на Сребърната карабина, полуобърнал гръб към тях и имаше вид на човек, който нито ги вижда, нито ги чува.

Сега камбаната извънтя за трети път. Капитанът изчака още малко, за да види дали отнякъде не се задава някой пътник, после колелата се завъртяха и параходът потегли. Пътуването ни обещаваше да завърши добре. На борда цареше всеобщ мир и спокойствие до Уортън, където слезе само един единствен човек, но затова пък се качиха много пътници. Олд Дет отиде за няколко минути на брега, за да се осведоми при комисонера за Гибсън. Успя да научи, че тук не са слизали двама души, чиято външност да отговаря на търсените от нас лица. Резултатът беше същия и в Колъмбъс, ето защо там доплатихме пътуването си до Ла Гранж. От Матагорда до Колъмбъс параходът бе изминал разстояние, за което на един пешеходец са нужни около петдесет часа. И така в Колъмбъс пристигнахме доста късно следобед. През тези дълги часове Винету беше напуснал мястото си само веднъж — за да даде на коня си вода и царевича.

Изглежда, че бившите надзиратели бяха забравили гнева си към него и нас двамата. Те заговаряха всеки от новопристигналите пътници, но повечето от тях показваха явно нежелание да общуват с тях. Пъчеха се с политическите си убеждения, питаха всеки за неговите разбирания и ругаеха всички, които не мислеха като тях. От устата им постоянно се чуваха изрази като „проклет републиканец“, „Чичо Том“, „слуга на янките“ и други подобни, така че хората се отдръпваха и ги отбягваха. Сигурно това беше и причината, за да се откажат да се заяждат с нас. Едва ли можеха да се надяват на някаква подкрепа. Но ако на борда се намираха повече сецесионисти

[45]

, спокойствието, което цареше, щеше да отиде по дяволите.

В Колъмбъс много от миролюбиво настроените пътници напуснаха парахода и на борда се качиха съвсем други хора. По спуснатия към сушата мост се изкачи банда от петнадесет или двадесет пияни, които се олюляваха и не предвещаваха нищо добро; те бяха посрещнати от някогашните надзиратели с бурна радост. Мнозина от новопристигналите се присъединиха към тях и скоро можеше да се забележи, че тази сган придоби числено превъзходство. Тези типове се разположиха по седалките както си искаха, без да се интересуват дали пречат на другите или не. Блъскаха се в мирните пътници насам-натам и изобщо правеха всичко възможно, за да покажат, че те са господари на парахода. Капитанът не се намеси. Може би беше на мнение, че е най-добре да не им се обръща внимание. Щом не му се пречеше в управляването на парахода, той оставяше пътниците си сами да се защитават срещу посегателства от всякакъв род. По чертите на лицето си никак не приличаше на янки. Фигурата му беше пълна, нещо, което се среща рядко у янките, а по червенобузестото му лице постоянно пробягваше добродушна усмивка. Всичко това ме навеждаше на мисълта, че е от немски произход.

Повечето от сецесионистите се бяха отправили към лавката, откъдето сега се разнасяха дивашки викове. Чупеха се бутилки. После оттам изтича един негър, вероятно келнерът, който крещейки се заизкачва към капитана; като стигна при него той започна да се вайка

така, че оплакването му едва можеше да бъде разбрано. Успях само да доловя, че са го били с камшик, а после се канели да го обесят на един от параходните комини. Сега вече лицето на капитана придоби загрижено изражение. Огледа се, за да види дали параходът държи верния курс и слезе, като се отправи към лавката. Недалече от нас той беше пресрещнат от човека, който продаваше билетите. Можахме да чуваме разговора им добре.

— Кептън — съобщи му той, — не бива да стоим повече безразлични. Онези хора замислят нещо лошо. Нека индианецът слезе на сушата. Искат да го обесят. Бил нападнал вчера един от тях. Освен това тук се намират двама бели, които ще бъдат линчувани, защото и те присъствали на сцената с индианеца. Били шпиони на Хуарес. Само че не знам кои са.

— By Jove! Става сериозно. Кои ли ще са тези двамата?

Погледът му заглежда изпитателно хората наоколо.

— Ние сме, сър — обадих се аз набързо, като станах и се приближих до двамата. — Моят спътник и аз.

— Вие ли? Ха, ако вие сте шпиони, тогава съм готов да изям парахода си на закуска! — каза той и ме измери с поглед.

— И през ум не ми минава да се занимавам с шпиониране. Немец съм и хич не ме е грижа за вашата политика.

— Немец ли? Ами тогава сме сънародници! Казвам се Хофер и първата течаща вода, която съм видял през живота си, е била водата на Некар. Не бива да ви се случи нещо лошо. Веднага ще спра до брега, за да можете да слезете. Там ще бъдете в безопасност.

— Не съм съгласен. Трябва да продължа на всяка цена с парахода. Нямам време за губене.

— Така ли? Това е неприятно. Почакайте малко! Той отиде до Винету и му каза нещо.

Апачът го изслуша безмълвно, поклати презрително глава и се извърна. Капитанът дойде отново при нас и ни съобщи с недоволна физиономия:

— Така си и знаех. Червенокожите имат дебели глави. И той не иска да слезе на сушата.

— Тогава е загубен заедно с тези двама господа, защото негодниците не се шегуват — обади се продавачът на билети загрижено. — А ние на парахода сме само неколцина души и не можем да се справим с такова числено превъзходство.

Капитанът размишляваше и гледаше пред себе си. Най-сетне по добродушното му лице се плъзна закачливо-лукава усмивка, сякаш му беше дошла някоя великолепна идея.

Той се обърна отново към мен и Олд Дет, който междувременно също се беше приближил:

— На тези сецесионисти ще изиграя такъв номер, че ще има да го помнят още дълго време.

Вие обаче ще трябва да последвате изцяло моите указания. Преди всичко няма да употребявате оръжията си! Сложете карабините си под седалките при седлата! Съпротивата може само да усложни нещата.

— The devil!

[46]

Нима трябва да се оставим спокойно да ни линчуват, сър? — изръмжа Олд Дет недоволено.

— Не. Но се съдържайте! Когато му дойде времето, моето средство ще започне да действа. Ще поохладим тези типове с една баня: Имайте ми доверие! Нямам сега време за дълги обяснения. Негодниците идват вече.

И наистина в този момент станта излизаше от лавката. Капитанът се оттегли бързо, давайки на билетопродавача някакви заповеди с тих глас. Последният забърза към кормчията, при когото се намираха други двама моряци от екипажа. Малко по-късно го видях да се провира между останалите кротки пътници и да им шепне тайно някакви указания; не можах обаче повече да го наблюдавам, защото вниманието ми бе отвлечено от сецесионистите. През следващите десетина минути успях само да забележа, че останалите пътници се събраха близо един до друг на предната палуба.

Едва се бяха появили пияните сецесионисти на палубата и ние се видяхме обградени от тях. Бяхме оставили пушките си настрани според указанията на капитана.

— Това е той! — извика Блит, предводителят им, като посочи към мене. — Шпионин на северните щати, които поддържат Хуарес! Вчера беше облечен като изискан джентълмен, а

днес вече е надянал дрехите на трапер. Защо се преоблича? Уби кучето ми и заедно със спътника си ни заплашваха с револверите си.

— Шпионин е, да, шпионин е! — завикаха останалите един през друг. — Предрешил се е, ето ви доказателството.

Освен това е немец! Да образуваме жури! Трябва да увисне на въжето! Долу северните щати, долу янките и техните слуги!

— Какво правите там, джентълмени? — извика в този момент капитанът отгоре. — На борда искам да има тишина и спокойствие. Оставете пътниците на мира!

— Мълчете, сър! — изрева един глас от тъпата. — И ние искаме ред и сами ще го установим. Във вашите задължения ли е да взимате на борда шпиони?

— Моите задължения са да превозвам хора, които са си платили пътуването. Ако при мене дойдат водачите на сецесионистите, ще могат да пътуват също както и техните политически противници; условието е да си платят и да се държат прилично. Това ми е работата. Ако ми пречите, ще ви сваля на брега и тогава плувайте по суша до Остин!

Отговори му подигравателен и буен кикот. Сега бяхме притиснати с Олд Дет така, че не можехме да се движим свободно. Започнахме да протестираме, но думите ни бяха заглушени от животинските крясъци на бандата. Започнаха да ни блъскат към димящите комини, на които се канеха да ни обесят. Комините имаха в горния си край металически халки, през които бяха прекарани дебели въжета — чудесно съоръжение, подхозящо само за бесене. Необходимо беше да се отпуснат въжетата, да ни окачат на тях за чувствителните ни вратове и после да ни издигнат най-удобно нагоре също като корабни флагове.

Олд Дет трябваше да положи много усилия, за да остане външно спокоен. Ръката му често посягаше към пояса. Но щом погледът му се отправеше към капитана, той му правеше скрито знак с ръка да се въздържа.

— Е — обърна се той към мене и то на немски език, за да не бъде разбран от нашите мъчители, — все още ще търпя. Но щом като започнат да прекаляват, ще получат за една единствена минута нашите двадесет и четири куршума. Само че веднага стреляй, щом аз започна!

— Чувате ли? — извика негодникът Блит. — Говорят на немски. Значи е доказано, че са проклетни дъчмени, подлещи, които нанесоха най-много вреда на южните щати. Какво търсят тук в Тексас? Те са шпиони и предатели. Да не се церемоним с тях!

Предложението му се посрещна с одобрителни резове. Капитанът отново ги предупреди строго, но те пак му се изсмяха. После някой подхвърли дали и индианецът ще бъде съден сега или първо трябвало нас да обесят; приеха първия вариант и Блит изпрати двама души, за да довлечат индианеца.

Тъй като бяхме заобиколени с хора от всички страни, не можехме да виждаме Винету. Чухме само силен вик. Винету бе пратил един от двамата в безсъзнание на земята, а другия беше изхвърлил през борда. После се бе промъкнал в кабината на билетопродавача, която бе направена от стоманена ламарина. Тя имаше малко прозорче, през което сега надничаше дулото на Сребърната карабина. Този инцидент предизвика страхотен шум. Всичко живо се затича към парапета на парахода; завикаха на капитана да спусне лодка с един човек, за да измъкне от водата изхвърления негодник. Хофер се подчини на това искане и даде знак на един моряк. Човекът скочи в лодката, закрепена на задната палуба, развърза въжето и загреба към онзи тип, който пляскаше и пръхтеше във водата, защото плуваше слабо и напрягаше всички сили да се задържи на повърхността.

Останахме с Олд Дет сами. Засега и дума не можеше да става за бесене. Видяхме, че очите на кормчията и другите моряци бяха отправени към капитана, който ни махна да се приближим към него и ни каза тихо:

— Внимавайте, мешърз

[47]

— Сега ще ги поизкъпя. Стойте спокойно на борда, каквото и да става! Вдигайте обаче шум колкото може повече!

Хофер беше заповядал да спрат парахода и сега течението бавно го носеше надолу и към десния бряг на реката. Там се виждаше едно място, където водата образуваше леки

вълнички над пясъчен нанос. От това място до брега реката изобщо не беше дълбока. Капитанът даде знак, кормчията кимна и се усмихна, насочвайки парахода към пясъчния нанос. Последва кратко изскърцване, тласък, който накара някои да залитнат, а мнозина изпопадаха на земята и — ние заседнахме. Това отвлече вниманието на всички от лодката. Останалите пътници бяха уведомени от екипажа какво ще става и как да се държат и затова закрещяха, като че ли обхванати от смъртен страх. Онези пък, които наистина вярваха, че сме претърпели злополука, се присъединиха веднага към тях. В този момент от трюма се появи друг моряк, изтича към капитана и извика с добре изигран страх: — Кептън, вода в трюма! Скалата е разцепила кила на две. След няколко минути параходът ще потъне! — Загубени сме! — извика капитанът. — Спасявайте се, кой както може! Водата до брега е плитка. Скачайте! Той напусна бързо мястото си и докато слизаше, хвърли куртката си, жилетката и шапката; после събу ботушите си с трескава бързина и скочи през борда. Водата му стигна едва до раменете. — Скачайте, скачайте! — завика той. — Все още има време. Но щом потъне, параходът ще погребее всички със себе си! Сецесионистите бяха обзети от ужас. На никой от тях не му направи впечатление, че капитанът се спасяваше пръв и че преди това се съблече наполовина. Те наскочаха през борда и бързо се добраха до брега, без да забележат как капитанът веднага заплува към другата страна на парахода и отново се изкачи на палубата по спуснатото му въже. Сега параходът бе прочистен от досадната банда и там, където преди минута цареше голяма уплаха, прокълът висок и весел смях. В момента, когато първите плувци достигнаха брега, капитанът даде заповед за отплаване. Широкият и здраво построен плавателен съд газеше плитко и не се беше повредил ни най-малко. Той се подчини послушно на тласъка на колелата. Хофер размаха куртката си като знаме и завика към брега: — Fagewell, джентълмени! Ако ви се прииска някой път пак да образувате жури, тогава обесете се сами! Багажа ви, който остана на борда, ще предам в Ла Гранж. Ще си го вземете там! Можете да си представите, какво впечатление направиха тези подигравателни думи на измамените сецесионисти. Те нададоха гневен вой и поискаха от капитана да ги приеме веднага на парахода; заплашваха го със съд, смърт и какво ли не, дори започнаха да стрелят с пушките, които не се бяха намокрили във водата. Изстрелите им обаче не нанесоха никакви щети на кораба, нито пък раниха някого. Най-сетне един от тях изрева към капитана в безсилния си гняв: — Куче! Ще те чакам тук на връщане и ще те обесим на някой от собствените ти комини! — Well, сър! Тогава заповядайте най-учтиво на борда! А сега останете си със здраве! Параходът беше набрал скорост и ние продължихме пътуването си с увеличена бързина, за да наваксаме изгубеното време.

Трета глава Куклуксклановците идват

Горната дума и днес е все още езикова загадка, за която се правят различни предположения. Според някои името на зловещия Куклуксклан или другояче написано Ку-клукс-клан представлявало имитация на шума от запъването спусъка на пушка. Други пък разглеждат думата като съчетание от „cue“ — предупреждение, „gluck“ — хълцам, хъхря и „clan“ — шотландската дума за племе, род или банда. Но както и да е; членовете на Ку-клукс-клан сами не са знаели откъде произлиза името им, нито пък какво означава. Сигурно им е било и безразлично. Може би на някого от тях е хрумнало

това наименование, другите са го подхванали и са го повтаряли, без да се замислят над смисъла или безсмислието му.

[48]

Но не така неясна беше целта, преследвана от тази организация, която се появи най-напред в някои области на Северна Каролина, а после се разпростря бързо из Южна Каролина, Джорджия, Алабама, Мисисипи, Кентъки и Тенеси и която най-накрая изпрати свои членове в Тексас, за да работят и там за осъществяване на целите си. Организацията обединяваше значителен брой озлобени и безпощадни врагове на северните щати, които имаха за задача да се борят с всички средства, включително и най-непозволените и най-престъпните, срещу установения след Гражданската война обществен ред. И наистина, куклуксклановците държаха Юга години наред в постоянно напрежение, правеха несигурно всякакво имущество, пречеха на индустрията и търговията, а дори и най-строгите мерки не успяваха да сложат край на техните нечувани безчинства.

Тайната организация, възникнала като последица от реконструктивни мерки, взети от правителството по необходимост срещу победения Юг, набираше хората си измежду привържениците на робството, враговете на Съединението и противниците на републиканската партия. Членовете се обвързваха с клетва за подчинение на тайните уставы и чрез заплахата от смъртно наказание в случай че издадат организацията си. Те не се спираха пред никакво насилие, нито пред палежи и убийства; събираха се редовно, а при извършването на незаконните си деяния се появяваха на коне и в пълна маскировка. Застрелваха свещеници на амвона и съдии в креслата им, нападаха глави на семейства, за да ги оставят проснати на пода пред очите на близките им със свлечена от бой кожа. Всички побойници, подпалвачи и убийци, взети заедно, не бяха толкова страшни, както този Ку-клукс-клан, чийто безчинства добиха такива размери, че например губернаторът на Южна Каролина се обърна към президента Грант с молба да изпрати военна помощ, тъй като другояче не е възможно да се излезе наглава с тайната организация, разраснала се вече толкова застрашително. Грант изнесе случая пред Конгреса, който издаде закон срещу Ку-клукс-клан и даде диктаторска власт на президента да унищожи бандата. Каква извънредна опасност както за отделния гражданин, така и за цялата нация се криеше в безчинствата на куклуксклановците се вижда от драконовския извънреден закон, към който бе принудено да прибегне правителството. Кланът бе станал направо пъклена организация, където се събираха всички духове със склонност към унищожение. Един от свещениците, застреляни на амвона, се бе молил след проповедта за спасението на душите на едно семейство, чиито членове бяха убити посред бял ден от куклуксклановците. Увлечен от набожното си усърдие и придържайки се към истината, той сравнил деянията на клана с борба между децата на дявола и децата на Бога. Тогава в отсрещната галерия се появила маскирана фигура и изпратила един куршум в главата на свещеника. Този сатана изчезнал преди изплашените богомолци да дойдат на себе си от ужас.

Вече се беше стъмнило, когато параходът ни пристигна в Ла Гранж; капитанът ни обясни, че поради съществуващите опасности по речното корито днес не ще може да пътуваме по-нататък. Бяхме принудени да слезем в Ла Гранж. Винету мина пред нас по мостчето с коня си и изчезна между близките къщи в тъмнината на нощта.

И в Ла Гранж на услугите ни бе един комисионер, застъпващ интересите на корабоприетателя. Олд Дет се обърна веднага към него:

— Сър, кога пристигна тук последният параход от Матагорда и слязоха ли всички пътници?

— Последният параход пристигна завчера по същото време и всички пътници слязоха на брега, защото параходът тръгваше едва сутринта.

— И вие бяхте тук, когато те се качиха отново на борда?

— Съвсем естествено, сър.

— Тогава може би ще сте в състояние да ми дадете някои сведения. Търсим двама приятели, които са пътували с парахода, за който стана дума и, разбира се, са направили престой тук. Много ни се иска да разберем дали рано сутринта са продължили пътуването си?

— Хмм, никак не е лесно да ви отговоря. Беше толкова тъмно и пътниците така се блъскаха, за да слязат, че беше съвсем невъзможно да се обърне специално внимание на отделните хора. Вероятно всички са отпътували пак сутринта с изключение на някой си мастър
[49]
Клинтън.

— Клинтън? Ах, него имам предвид! Моля, елате до фенера! Приятелят ми ще ви покаже една снимка, за да разберем дали действително е бил мистър Клинтън. Комисионерът наистина потвърди, че това е снимката на същия мъж.

— А знаете ли къде е отишъл? — попита Олд Дет.

— Не съвсем точно, но вероятно е при сеньор Кортесио, защото неговите хора отнесоха багажа му. Той е посредник за всичко, по рождение е испанец. Струва ми се, че сега се занимава с тайни доставки на оръжие за Мексико.

— Надяваме се да намерим в негово лице джентълмен.

— Сър, в днешно време всеки иска да мине за джентълмен, дори и ако си носи седлото на собствения гръб.

Това, разбира се, се отнасяше за нас двамата, тъй като бяхме застанали пред него със седлата си в ръка, но този ироничен намек не беше направен от зло сърце. Затова Олд Дет се обърна към него пак приятелски:

— Има ли някаква странноприемница в това благословено селище, където освен вашия фенер няма изглежда никаква друга светлина? Има ли някакво място, където човек би могъл да преспи, без да бъде обезпокоен от хора или от някакви други неприятни същества?

— Има една единствена странноприемница. Но тъй като се забавихте толкова дълго време при мен, сигурно другите пътници са ви изпреварили и са заели малкото свободни стаи.

— Това наистина не е много приятно — отвърна Олд Дет, като отново се престори, че не разбира иронията в думите му. — Изглежда, че не можем да се надяваме на гостоприемство в частните къщи?

— Хмм, сър, не ви познавам. Аз самият не бих могъл да ви приема, понеже жилището ми е твърде тясно. Но имам един познат, който не би ви изгонил, ако сте честни хора. Той е немец, ковач, пресели се тук от Мисури.

— Е — отвърна моят приятел, — спътникът ми е също немец, а аз поне немски говоря добре. Не сме мошеници, можем да си платим и ще си платим, и тъй струва ми се, че вашият познат би могъл да се спогоди с нас. Ще ни опишете ли жилището му?

— Не е необходимо. Бих ви завел и сам, но имам още работа на парахода. Мистър Ланге, така се казва той, сега не е в къщи. По туй време обикновено е в гостилницата. Това е, тъй да се каже, немски обичай тук. Остава ви само да попитате за него. Мистър Ланге от Мисури. Кажете му, че ви изпраща комисионерът! Вървете направо и после след втората къща завийте надясно. Там ще разпознаете гостилницата по светлините. Капаците на прозорците ѝ са сигурно още отворени.

Благодарих му за сведенията и след това потеглихме, като отново нарахме седлата си. Гостилницата издаваше присъствието си не само със светлините си, но и с шума, долитащ през отворените ѝ прозорци. Над вратата ѝ бе поставена фигурата на някакво животно, което приличаше на великанска костенурка, но имаше крила и само два крака. Отдолу прочетохме: „HawK Inn“. И така костенурката трябваше да изобразява граблива птица, а гостилницата се наричаше „Странноприемница при ястреба“.

Щом отворихме вратата, веднага бяхме посрещнати от гъсти облаци смърдящ тютюнев дим. Изглежда, че посетителите разполагаха с отлични бели дробове, защото не само че не се задушаваша в тази атмосфера, но както се виждаше, се чувствуваха много добре. Впрочем отличното състояние на белите им дробове се забелязваше и по извънредно интензивната дейност на говорните им органи, тъй като не говореха, а крещяха и се получаваха впечатления, че никой не млъква дори за секунда, за да разбере какво вика срещу него събеседникът му. При вида на това приятно общество ние се спряхме за няколко минути на вратата, за да посвикнат очите ни с тютюневия дим и да можем да различим отделните лица и предмети. Забелязахме, че има две помещения — едно по-голямо за обикновените посетители и едно по-малко за по-изтънчени гости — нещо странно и дори

опасно за нравите в Америка, тъй като никой гражданин на свободните щати не би признал някаква обществена или морална разлика между себе си и другите.

Понеже в първото помещение нямаше нито едно свободно място, ние се отправихме към задното помещение, където влязохме, без някой да ни обърне внимание. Имаше два свободни стола и ги заехме, след като оставихме седлата си в ъгъла. Около масата седяха неколцина мъже, пиеха бира и говореха помежду си на немски. Щом се приближихме, те ни изгледаха кратко и изпитателно и както ми се стори, смениха бързо темата на разговора си, което можеше да се предположи от начина, по който разговаряха сега — несигурно, неопределено. Двама от тях си приличаха. Още от пръв поглед можеше да се разбере, че са баща и син — и двамата имаха високи, здрави фигури, остри черти на лицето и здрави пестници — доказателство за тежък и упорит труд. Лицата им оставяха впечатление на добродушност, но сега бяха зачервени в резултат на силна възбуда; изглежда, че бяха разговаряли за нещо неприятно.

Щом седнахме, те се посместиха така, че между нас и тях остана свободно пространство — лек намек, че не желаят да имат нищо общо с нас.

— Не се безпокойте бе, хора! — каза Олд Дет на немски. — Не сме опасни за вас, макар и да не сме яли днес цял ден. Може би ще ни кажете дали тук има нещо годно за ядене, нещо, което не би измъчило твърде много нежната ни храносмилателна система?

Един от тях, за когото мислех, че е баща на по-младия, присви дясното си око и отвърна със смях:

— Що се отнася до консумирането на скъпоценните ни личности, сър, то ние бихме попречили малко на това. Впрочем вие си приличате с Олд Дет като две капки вода и ми се струва, че няма защо да се боите от едно сравнение с него.

— Олд Дет? Но кой е той? — запита приятелят ми, като си придаде възможно най-глупавата физиономия.

— Във всеки случай фирмата му е по-известна от вашата, той е уестмън и следотърсач, който за всеки отделен месец от скитанията си е преживял много повече, отколкото хиляди други през целия си живот. Моето момче Уил го е виждал.

Това „момче“ беше може би на двадесет и шест години, със силно загоряло от слънцето лице и имаше вид на човек, който като нищо би се разправил с пет-шест души. Олд Дет го погледна отстрани и запита:

— Той ли го е виждал? А къде?

— През шестдесет и втора година

[50]

, горе в Арканзас, малко преди битката при Пи Ридъж. Но вие едва ли имате понятие от тези събития.

— Защо не? Често съм бродил из добрия стар Арканзас и мисля, че в споменатото време не бях много далеч от онези места.

— Така ли? А на чия страна бяхте тогава, ако мога да ви попитам? Положението тук сега е такова, че трябва добре да са ти известни политическите убеждения на човека, с когото седиш на една маса.

— Не се тревожете, сър! Предполагам, че не сте на страната на победените робовладелци и съм изцяло на вашето мнение. А впрочем и фактът, че говоря немски, може да ви помогне да разберете, че не спадам към този вид хора.

— Бъдете ни добре дошъл! Но не се заблуждавайте, сър! Немският език е измамно средство за разпознаване. И в другия лагер има хора, които могат да си служат твърде сносно с родния ни език и го използват, за да спечелят нашето доверие. В тази насока имам предостатъчно опит. Но ние говорехме за Арканзас и Олд Дет. Вероятно знаете, че при избухването на Гражданската война този щат искаше да се обяви за Съединението. Но съвсем неочаквано се случи нещо друго. Мнозина честни хора, за които действията на южните едри плантатори бяха просто зверства, се събраха и се обявиха против отцепването. Но сганта, към която причислявам и тези плантатори, успя по най-бърз начин да вземе властта в ръцете си; честните хора бяха сплашени и така Арканзас се озова във властта на Юга. От само себе си се разбира, че това предизвика голямо озлобление особено сред

населението от немски произход. Но отначало никой не можеше да се противопостави на създаденото положение, защото трябваше да се изтърпят и тежките последици от войната, която засегна силно северната част на тази хубава страна. Тогава живеях в Мисури, в Поплър Блъф, близо до арканзаската граница. Моето момче, което седи тук пред вас, беше постъпило, разбира се, в един от немските полкове. Искане да помогнат на привържениците на Съединението в Арканзас и изпратиха един отряд през границата на разузнаване. Уил беше в отряда. Сблъскали се ненадейно с многократно по-силен противник и след отчаяна съпротива били победени.

— Значи са били военнопленници? В онези времена това наистина беше страшно. Известно е как постъпваха южните щати с военнопленниците, тъй като от сто души поне осемдесет умираха от малтретиране. Но пряка опасност за живота им е нямало, нали?

— Охо! Тук се лъжете много. Нашите храбреци се държали смело и след като останали без муниции, здравата поработили с прикладите и ножовете. Резултатът бил, че между сецесионистите имало огромни загуби и те, разярани от този факт, решили да турят под ножа всички пленници. Уил бе единственият ми син и аз бях на път да осиротея и ако това не се случи, трябва да благодаря само на Олд Дет.

— Но какво е станало, сър? Изпитвам страшно любопитство. Нима този следотърсач е довел някой разузнавателен отряд, за да освободи пленниците!?

— В такъв случай би дошъл твърде късно, тъй като преди да може да пристигне такава помощ, те щели да бъдат избити. Не, той подхванал работата като истински и безстрашен уестмън. Освободил пленниците съвсем сам.

— Гръм и мълния! Това се казва номер!

— И то какъв! Промъкнал се пълзешком в самия лагер, също като индианците, а тази хитрост била улеснена от дъжда, който се леел сякаш из ведро през онази вечер и изгасил огньовете. Разбира се, че преди това някои от предните постове се запознали с ножа му. Сецесионистите се били разположили в една ферма — цял батальон. Естествено, че офицерите били заели жилищната постройка, а поделенията се подслонили кой където завари. Пленниците — повече от двадесет души — били затворени в помещението за пресоване на захарна тръстика. Охранявали ги четири поста — по един от всяка страна на сградата; нещастните, на следното утро е трябвало да бъдат разстреляни. През нощта, малко след смяната на постовете, те дочули откъм покрива над главите си необикновен шум, който не бил причинен от силния дъжд. Ослушали се. Внезапно нещо изпращяло. Покривът, направен от тънко нацепени шинди от меко дърво, бил разбит. Някой продължил да разширява образувалата се дупка, докато дъждът завалял вътре. После в продължение на десет минути било тихо. След това през отвора било спуснато стеблото на младо дърво, по което се намирали останки от клоните му; то било достатъчно здраво, за да издържи тежестта на един човек. Пленниците се изкачили по него върху покрива на ниската сграда, а оттам слезли на земята. Там видели четиримата постови да лежат неподвижно и тъй като те били нещо повече от заспали, незабавно взели техните оръжия. Спасителят им ги извел извън района на лагера с голяма съобразителност и им посочил пътя, водещ към границата, който те вече познавали. Едва тук разбрали, че този, който рискувал живота си, за да спаси техния, бил Олд Дет, следотърсачът.

— Той не е ли тръгнал с тях? — попита Олд Дет.

— Не. Казал им, че има да върши някаква важна работа и бързо изчезнал в тъмната дъждовна нощ, без да им остави време да му благодарят или да го поразгледат. Нощта била толкова тъмна, че лицата на хората не се различавали. Уил не успял да забележи нищо друго освен високата мършава фигура. Но той говорил с него и до ден днешен помни всяка дума, която му е казал смелият човек. Ако Олд Дет се появи някога пред очите ни, ще разбере, че ние, немците, сме благодарни хора.

— Предполагам, че го знае и без това. Смятам, че вашият син не ще да е първият немец, с когото се е срещал.

Но, сър, я ми кажете, не познавате ли тук някой си мистър Ланге от Мисури?

Другият наостри уши.

— Ланге ли? — запита той. — А защо ви е?

— Тъй като се опасявам, че тук в „Ястреба“ няма да има свободни места, аз се осведомих от комиссионера долу на реката, дали може да се намери тук някой човек, който да ни даде

подслон през нощта. Той назова името на мистър Ланге и ни посъветва да му кажем, че ни изпраща самият той. При това ни съобщи, че, можем да намерим мистър Ланге тук. Той отново ни огледа изпитателно и рече:

— Казал ви е истината, сър, защото аз самият съм мистър Ланге. Тъй като ви изпраща комисионерът, а и аз ви считам за честни люде, добре сте дошли и се надявам, че няма да се излъжа във вас. А кой е спътникът ви, който не е обелил още нито дума?

— Ваш сънародник, саксонец и при това учен, преминал е океана, за да си търси тук щастието.

— Олеле! Всички добри хора отвъд си мислят, че всичко, което хвърчи тук, се яде. Сър, а аз ви казвам, че за да постигнеш нещо тук, трябва да работиш много повече и да изживееш много по-големи разочарования, отколкото оттатък. Но не ми се сърдете! Желая ви успех и ви казвам добре дошли!

Той ми подаде ръка. И Олд Дет му стисна ръката отново, като каза:

— Ако все още се съмнявате дали заслужаваме доверието ви или не, то аз искам да се обърна към сина ви, който ще ми бъде свидетел, че едва ли заслужавам недоверие.

— Мойт син ли, Уил? — запита Ланге учудено.

— Да, той и никой друг. Казахте, че е разговарял с Олд Дет и че още помни точно всяка дума. Няма ли да ми кажете, млади човече, за какво разговаряхте тогава? Това ме интересува извънредно много.

Уил, към когото беше отправен въпросът, отговори оживено:

— Когато Олд Дет ни изведе на пътя, вървеше пред всички. Аз бях получил лека огнестрелна рана в ръката, която бе много болезнена, тъй като не бях превързан и ръкавът бе залепнал здраво върху нея. Вървахме из храсталаци. Олд Дет закачи пред мене един клон, той пружинира освободен и ме удари силно по раната. Толкова ме заболя, че извиках от болка и ...

— ... и следотърсачът ви нарече магаре! — прекъсна го Олд Дет.

— Откъде знаете? — запита учудено Уил.

Без да му отговори, старият ловец продължи:

— След това му казахте, че са ви ранили с огнестрелно оръжие и че раната ви е възпалена, а той ви посъветва да разкиснете ръкава с вода и да охлаждайте продължително време раната със сок от живовляк, с което ще предотвратите гангренияването й.

— Да, така беше! Но, сър, откъде знаете това? — извика младият Ланге изненадан.

— И още питате? Знам го, понеже аз самият бях онзи, който ви даде ценния съвет. Баща ви каза преди малко, че много приличам на Олд Дет. Е, той е съвсем прав, защото аз приличам на стария скаут така много, както и съседът прилича на комшията.

— Вие ... вие ... сте той самият? — извика Уил зарадвано, скочи от стола си и с широко отворени обятия се завтече към Олд Дет. Ала баща му го спря със силната си ръка и го накара отново да си седне на мястото.

— Почакай, момче! Ако става дума за прегръщане, то най-напред на твоя баща се пада правото и преди всичко дългът да прегърне с предните си лапи спасителя ти. Но ние няма да постъпим така, понеже знаеш къде се намираме и как ни наблюдават. Тъй че стой мирен! — И като се обърна към Олд Дет, той продължи: — Не разбирайте зле възражението ми, сър! Имам си съображения. Тук стават дяволски неща. Можете да ми вярвате, че съм ви благодарен и именно затова съм задължен да избягна всичко, което би могло да ви изложи на опасност. Доколкото съм чувал и знам, вие сте известен като привърженик на аболиционистите. По време на войната извършихте такива подвизи, които ви направиха прочут и причиниха големи пакости на южняците. Били сте във войскови части на Севера като водач и следотърсач, извеждали сте ги в гръб на врага по пътища, по които никой друг не би посмял да мине. Заради всичко това ние ви уважавахме много. Но южняците ви наричаха и продължават да ви наричат шпионин. Навярно знаете какво е положението на нещата сега. Ако попаднете сред сецесионисти, сте изложен на опасността да ви обесят.

— Това ми е добре известно, мистър Ланге, но пет пари не давам! — отвърна Олд Дет най-спокойно. — Разбира се, че нямам никакво желание да увисна на въжето, но твърде често са ме заплашвали с това, без да могат да го сторят в действителност. Ето и днес една банда грубияни искаха да окачат и двама ни на комина на парахода, но и на тях не им провървя. Олд Дет разказа случката на парахода. Щом като свърши, Ланге каза замислено:

— Капитанът се е държал много смело, но това може да го вкара в беда. До настъпването на утрото той остава в Ла Гранж, а онези типове ще дойдат тук може би още през нощта. В такъв случай със сигурност може да очаква отмъщението им. А с вас е възможно да се случи и нещо по-лошо.

— Как не! Не ме е страх от тези хора. И с по-други противници съм си имал вече работа.

— Не бъдете толкова сигурен, сър! Тези негодници ще получат тук значителна подкрепа. От няколко дена положението в Ла Гранж става все по-застрашително. От всички посоки се стичат непознати хора, които никой не е виждал досега, събират се по ъглите и кроят нещо тайно. Не са дошли по работа, тъй като само скитат наоколо и безделничат; не вършат нищо, от което можеш да заключиш, че работят. И сега седят отгътк в другата стая и така са си разтворили устата, че могат да погълнат цяла гризли [51]

. Вече разбраха, че сме немци и се опитаха да ни дразнят. Ако им бяхме отвърнали, щяхме да се изпотрепем. Впрочем днес нямам желание да се заседявам тук дълго време, а и вие сигурно искате да си починете. Положението с вечерята обаче не е много розово. Тъй като съм вдовец, ние се храним по ергенски и обядваме в гостилницата. Преди няколко дни си продадох и къщата, защото тук започна да ми пари под краката. С това не искам да кажа, че тукашните хора не ми харесват. Те не са по-лоши от всички други, но в Щатите току-що завърши тази убийствена война и последиците ѝ още тегнат над страната. А отгътк, в Мексико, касапницата продължава. Тексът се намира тъкмо между тези земи. Навсякъде, където погледнеш, ври и кипи; тук се събира паплач от всички посоки и това ми отравя престоя в Ла Гранж. Затова реших да продам всичко и да отида при дъщеря си, която се омъжи щастливо. При мъжа ѝ ще получа работа, за по-хубава не бих могъл и да мечтая. Още повече че тук, в селището, намерих купувач, който хареса имотите ми и можа веднага да ми плати в брой. Завчера ми брои парите. Значи мога да тръгна веднага, щом пожелае. Заминавам за Мексико.

— Сър, да не сте полудял? — извика Олд Дет.

— Аз ли? Защо?

— Защото преди малко се оплакахте от Мексико. Сам признахте, че там се избиват. А ето че сега искате да отидете там!

— Няма как, сър! Впрочем положението в Мексико не е едно и също навсякъде. Там, където искам да отида, а именно малко зад Чиуауа, войната вече е свършила. Вярно, че Хуарес трябваше да бяга чак до Ел Пасо, но скоро се свърза и изтласка французите здравата на юг. Дните им са преброени; ще ги изгонят от страната, а бедният Максимилиан ще плаща за всичко. Съжалявам го, понеже съм немец и му желая доброто. Нещата ще се решат около столицата, докато северните провинции ще бъдат пощадени. Там живее зет ми, при когото отиваме с Уил. При него ни очаква всичко, за което можем да мечтаем, понеже, сър, този работлив момък притежава сребърна мина и печели добре. Вече има над година и половина откак е в Мексико и в последното си писмо ми пише, че на бял свят се е появил мъничък наследник на сребърната мина, който викал дядо си с много силен глас. По дяволите, нима мога да остана тук? В мината ще получа добра работа и момчето ми, Уил, също. Освен това ще мога да науча малкия наследник на сребърната мина на първата вечерна молитва, а после ще му предам немската азбука и таблицата за умножение. Виждате, мешърз, че нищо не може да ме задържи тук. Един дядо трябва непременно да е при внучето си, иначе той не е истински дядо. И тъй, тръгвам за Мексико, а ако желаете да яздите с мене, ще ми бъде приятно.

— Хмм! — изръмжа Олд Дет. — Не се шегувайте, сър! Може и така да стане, че да ви накараме да си припомните предложението.

— Какво, и вие ли сте натам? Би било наистина чудесно.

Съгласете се, сър! Ще яздим заедно.

— По-полека, по-полека! — засмя се Олд Дет. — Казах само, че е вероятно да тръгнем за Мексико, но още не е сигурно. А дори и да стане, не се знае отсега точно в каква посока ще потеглим.

— Ако причината е само тази, тогава тръгвам с вас накъдето пожелаете. Оттук всички пътища водят към Чиуауа, а на мен ми е все едно дали ще пристигна там днес или утре. Падам си малко егоист и си гледам интереса. Вие сте опитен уестмън и прочут следотърсач. Ако мога да яздя заедно с вас, сигурно ще стигна целта си, а това е особено важно в сегашните размирни времена. Откъде мислите да получите по-подробни сведения?

— От някой си сеньор Кортесио. Може би го познавате?

— Дали го познавам! Ла Гранж е толкова малък, че тук всички си знаят и зъбите. Освен това Кортесио е онзи, който купи къщата ми.

— Преди всичко искам да знам дали е мошеник или е честен човек.

— Второто, второто. Политическите му разбирания не ме засягат. Все ми е едно дали някой иска да го управлява кайзер или република, стига ми само да е човек на дълга. Кортесио е в постоянна връзка с онези отвъд границата. Наблюдавал съм как през нощта се товарят мулета с тежки сандъци в неговия двор и как при него се събират тайно хора, които после тръгват към Рио дел Норте. Ето защо съм на мнение, че не греша, като предполагам, че той снабдява привържениците на Хуарес с оръжия и муниции и им изпраща хора, които искат да се бият срещу французите. При сегашното положение на нещата тук това представлява такъв риск, който се поема само тогава, когато си убеден, че въпреки някои загуби пак ще направиш в крайна сметка добри сделки.

— Къде живее? Още днес трябва да го посетя.

— В десет часа ще можете да се видите с него. Днес исках да говоря с Кортесио по един въпрос, който се уреди междувременно, така че разговорът стана безпредметен. Той ми каза, че мога да го посетя в десет часа, понеже дотогава няма да си бъде у дома.

— Имаше ли някой при него, когато бяхте там?

— Да. У тях бяха седнали двама мъже, единият беше по-възрастен от другия.

— Споменаха ли се имената им? — намесих се аз със затаен дъх.

— Да. Седяхме почти един час заедно, а това време е достатъчно, за да чуете имената на събеседниците си. По-младият се казваше Олерт, а по-възрастният бе наричан сеньор Гавилано. Последният изглеждаше познат на Кортесио, понеже говореха как преди години се били срещали в столицата Мексико.

— Гавилано? Не го познавам. Да не би Гибсън да се нарича сега така?

Този въпрос на скаута бе отправен към мене. Извадих снимките и ги показах на ковача. Той позна веднага и двамата.

— Те са, сър. Този тук със слабото, жълтеникаво като на креол лице е сеньор Гавилано.

Другият е мистър Олерт, който ме озадачи много. Непрестанно ме питаше за джентълмени и лейдис, които през целия си живот не съм срещал. Питаше ме например за някакъв негр с име Отело, за някаква млада мис от Орлеан на име Жана, която пасяла отначало овце, а после тръгнала заедно с краля на война, за някой си мастър Фридолин, който бил ходил до Айзенхамер, за една нещастна лейди Мария Стюърт, на която й отрязали главата в Англия, пита ме за една камбана, която пеела песен на Шилер, а и също и за някакъв много поетичен сър на име Лудвиг Уланд, който проклетел двама певци, а някаква кралица му хвърлила розата, закичена на гърдите ѝ. Радваше се, че съм немец и ми надрънка множество стихотворения, имена и театрални истории, от които запомних само тези, които току-що споменах. Всичко това ми се въртеше из главата като воденично колело. Този мистър Олерт ми се стори много добър и безобиден човек, но мога да се обзаложа, че малко не е в ред. Най-накрая той измъкна един лист с някакво стихотворение и ми го прочете. Ставаше дума за някаква страшна нощ, след която два пъти настъпвало утро, но на третия път не настъпило. Имаше и дъжд, и звезди, мъгла и вечност, кръв в жилите и дух, викащ за спасение, дяволи в мозъка и няколко дузини змии в душата. С една дума — цяла каша от неща, които нито са възможни, нито пък имат връзка помежду си. Наистина не знаех дали да се смея или да плача.

Нямаше никакво съмнение, че той беше говорил с Уилям Олерт. Придружаващият го Гибсън си беше сменил името за втори път. Вероятно и името Гибсън беше фалшиво. Че този мошеник и похитител има жълтеникав цвят на кожата като креол ми беше известно и на мене, тъй като го бях виждал вече. Може би наистина е роден в Мексико и истинското му име да е Гавилано, името, под което се беше запознал със сеньор Кортесио: Гавилано означава малък ястреб и е име, което подхожда твърде много на външността на този човек.

За мене беше важно да разбере преди всичко под какъв предлог развеждаше Уилям насам и натам. Този предлог сигурно има голяма важност за умопомрачения и е вероятно тясно свързан с неговата фикс-идея да напише трагедия за един умопобъркан поет. Може би Олерт беше споменал пред ковача нещо в тази насока. Затова го попитах:

— А на какъв език разговаряхте с този млад човек?

— Говореше немски и често споменавахе някаква трагедия, която трябвало да напише, но първо било необходимо той самият да преживее всичко онова, което ще се разиграва в нея.

— Просто невероятно!

— Защо не? Аз съм на съвсем друго мнение, сър! Лудостта се изразява именно в предприемането на неща, които не биха хрумнали никога на разумния човек. А на всяка трета дума споменавахе и за някаква сеньорита Фелиса Перильо, която трябвало да отвлече с помощта на приятеля си.

— Това наистина е чиста лудост! Ако този човек е решил да пренася образите и случките от трагедията си в действителността, то трябва непременно да се опитаме да му попречим. Надявам се, че още се намира в Ла Гранж?

— Не, мистър Олерт замина още вчера. Замина заедно със сеньор Гавилано за Хопкинсвил, а оттам ще се отправи към Рио Гранде. Пътуват с хора на Кортесио, които ще могат да ги закрилят.

— Неприятно, крайно неприятно! Трябва да тръгнем незабавно след тях, по възможност още днес — обърнах се аз към Олд Дет. После отново попитах ковача: — Знаете ли дали тук може да се купят два добри коня?

— Да, също от сеньор Кортесио. Той разполага винаги с коне, разбира се, за да ги продава на хората, които вербува за Хуарес. Но не ви съветвам да яздите през нощта. Не познавате пътя и се нуждаете от водач, а до утре едва ли ще можете да намерите.

— А може и да намерим — каза старият скаут. — Ще направим всичко, за да тръгнем още днес. Най-напред трябва да говорим с Кортесио. Вече минава десет часа: нали по това време щял да си бъде у дома? Моля ви да ни посочите жилището му.

— С удоволствие. Ако искате можем да тръгваме, сър!

Когато станахме, за да излезем, навън се разнесе тропот от конски копита и след малко в предното помещение влязоха нови гости. За мое учудване и безпокойство разпознах в тях девет-десет души от сецесионистите, на които днес капитанът даде такава хубава възможност да поплуват до брега. Изглежда, че бяха познати на неколцина от присъстващите, понеже ги поздравиха от няколко страни. От разменените въпроси и отговори разбрахме, че са ги очаквали. На първо време те бяха дотолкова улисани от другите, че не успяха да ни обърнат внимание. Това ни беше добре дошло, тъй като в никакъв случай не желаехме да привлечем погледите им. Ето защо седнахме отново. Ако си бяхме тръгнали сега, трябваше да минем покрай тях, а те сигурно щяха да използват този случай, за да предизвикат сбиване. Щом Ланге разбра кои са, притвори вратата между двете помещения така, че не можеха да ни виждат, но пък ние чувахме всичко, което се говореше отгатък. Освен това Олд Дет и аз се преместихме, тъй че вече седяхме гърбом към вратата и лицата ни не се виждаха.

— Не е необходимо да ви забележат — каза ковачът. — Още повече, че и преди настроението отгатък не беше в наша полза. Ако ви видят, сбиването е сигурно, особено като се има предвид, че ви смятат за шпиони и са искали да ви обесят днес.

— Така е — отвърна Олд Дет, — но да не мислите, че имаме желание да седим тук, докато си отидат? Нямаме толкова време, защото трябва непременно да отидем при Кортесио.

— Но това пак може да стане, сър! Ще минем по един път, по който няма да ни забележат. Олд Дет се огледа из стаята:

— Откъде бихме могли да минем? Мисля, че само през предното помещение.

— Не. Оттук ще ни е много по-удобно — Ланге посочи към прозореца.

— Сериозно ли говорите? — попита старият уестмън.

Струва ми се, че се страхувате! Нима ще офейкаме като мишки, които от страх пред котката се завират в първата срещната дупка? Има да ни се смеят.

— Страхът не ми е познат. Но една хубава стара немска поговорка гласи, че по-умният отстъпва. Напълно ми е достатъчно, ако мога да си кажа, че не правя нещо от страх, а само от предпазливост. Да не говорим, че отгатък седят поне десет пъти повече хора от нас. Тези

бандити са надут и озлобени. Няма да ни пуснат покрай себе си, без да ни закачат и тъй като не съм от онези, които търпят подобни неща, ще стане голям бой. А и вас не считам за хора, които биха преглътнали спокойно подобно нещо. При сбиване с юмруци или крака от столове не ме е страх от такова числено превъзходство, защото съм ковач и умея да обработвам и човешки глави. Но револверът е дяволски глупаво оръжие. И най-хилавото джудже може с един-куршум колкото грахово зърно да простре на земята и най-смелия великан. Ето защо здравият разсъдък ни съветва да изиграем на тези хубостници един номер, като се изпарим тайно през прозореца. Това ще ги ядоса повече, отколкото ако се изпречим пред тях и счупим няколко глави, а и ние си отидем с разбити носове, ако не ни се случи и нещо още по-лошо.

Дълбоко в себе си се съгласих с тези разумни разсъждения, а и Олд Дет рече след малко: — Наистина, това, което казахте, не е съвсем глупаво. Съгласен съм с предложението ви и ще промъкна през прозореца краката си заедно с всичко останало. Но чуйте как реват оттатък! Струва ми се, че говорят за приключението на парахода.

Той имаше право. Новодошлите разказваха, какво им се беше случило на парахода, разказваха за Олд Дет, за индианеца, за мене и за подлостта на капитана. Не се бяха споразумели още за отмъщението си. Шестимата негодници и свитата им искаха да причакат парахода на връщане, ала другите нямаха ни време, ни желание за това.

— Естествено, че не можехме да седим на брега цяла вечност — каза един от тях, — тъй като трябваше да дойдем тук, където ни чакат. Ето защо бе цяло щастие за нас, че срещнахме по пътя си една ферма, откъдето наехме коне.

— Наехте ли ги? — попита някой със смях.

— Да, наехме ги, но както ние си знаем. Отначало бяха малко и трябваше да яздим по двама на кон. След това положението ни се подобри. Срещнахме и други ферми, тъй че в крайна сметка всеки от нас си има кон. — Бурен смях последва разказа за тези пладнешки кражби. После разказвачът продължи: — А тук всичко наред ли е? Открихте ли лицата, които ни трябват?

— Да, няма да ни се изплъзнат.

— А дрехите?

— Донесохме цели два сандъка. Ще ни стигнат.

— Значи ще се забавляваме. Но шпионите и капитанът трябва да си получат заслуженото. Параходът ще престои тази нощ в Ла Гранж, така че капитанът няма да ни избяга. Едва ли ще е необходимо да търсим дълго индианеца и двамата шпиони. Лесно се разпознават. Единият от шпионите бе облечен в нови траперски дрехи; и двамата носеха със себе си седла, без да имат коне.

— Седла ли — чуха се радостни гласове — Онези двамата, които влязоха преди малко и сега седят оттатък, не носеха ли ...

Останалото бе изговорено тихо, защото се отнасяше естествено до нас.

— Мешърз — каза ковачът, — време е да си обираме крушите, защото след няколко минути ще дойдат тук. Прескачайте първи! Ще ви подадем седлата!

Ланге имаше пълно право и затова, без да се стеснявам, изхвърках през прозореца. Олд Дет ме последва, а след това ковачите ни подадоха пушките и другите вещи и също изскочиха навън.

Озовахме се откъм лицето на къщата, на едно малко, оградено място — изглежда някаква градинка. Докато прескачахме оградата, забелязахме, че и другите посетители, които бяха с нас в малката стая, излизат през прозореца. И те не се надяваха на приятелско отношение от страна на сепесионистите и бяха счели за най-разумно да последват примера ни.

— Е — засмя се Ланге, — негодниците ще има да се пулят, като видят, че птичките са излетели. Така си е наистина най-добре...

— Но в момента изпитвам ужасен срам! — изруга Олд Дет. — Дори ми се струва, че дочувам подигравателния им смях.

— Нека се смеят! Ние ще се смеем по-късно, а както е известно, това е по-добре. Все ще ви докажа, че не ме е страх от тях, обаче не участвам в кръчмарски сбивания!

Двамата ковачи взеха седлата, като ни увериха, че не могат да допуснат гостите им да влачат такъв товар. Скоро се намерихме между две къщи. Едната, вляво от нас, тънеше в мрак, а надясно през капаците на прозорците на другата се процеждаше светлина.

— Сеньор Кортесио си е в къщи — каза Ланге. — Живее там където свети. Трябва само да почукате на вратата и ще ви отвори. След като свършите, елате отсреща вляво, където живеем ние. Почукайте на прозореца до вратата! През Това време ще приготвим нещо за хапване.

Те се отправиха към дома си, а ние тръгнахме надясно. Почукахме, вратата се отвори два-три пръста и един глас попита:

— Кои са там?

— Двама приятели — отговори Олд Дет. — Тук ли е сеньор Кортесио?

— Какво иска от сеньор?

По начина на изразяване разбрахме, че човекът, който ни разпитваше, беше негър.

— Искаме да сключим една сделка с него.

— Какво сделка? Казва, иначе няма може влезе!

— Кажу ми само, че ни изпраща мистър Ланге.

— Маса Ланге? Той добро. Може би тогава влезе. Чака малко!

Той затвори вратата, но не след малко отново я отвори и каза: — Влезе вътре! Сеньор искат говорят с непознат.

През тесен коридор влязохме в малка стая, която изглежда служеше за кантора, понеже цялата ѝ скромна мебелировка се състоеше от писалище, маса и няколко дървени стола. До писалището стоеше висок слаб мъж с лице, обърнато към вратата. Още от пръв поглед стигнахме до извода, че е испанец.

— Buenas tardes!

[52]

— отвърна той на учтивия ни поздрав. — Изпращал ви сеньор Ланге. Мога ли да науча, сеньори, какво ви води при мене?

Любопитен бях да чуя какво ще отговори Олд Дет. Беше ми казал да го оставя да говори той.

— Може би една сделка, а може би и само желанието да получим сведения, сеньор. И ние самите още не сме съвсем наясно — каза старият трапер също на испански.

— Добре, ще видим. Седнете и си вземете пури!

Той ни поднесе кутия с пури и огън. Не биваше да отказваме. Испанецът нищо не може да си представи без пури, а камо ли разговор или преговори. Олд Дет, който с десеторно по-голямо удоволствие би предпочел малко тютюн пред най-фината пура, взе една от тези малки, тънки пръчици, запали я, дръпна мощно няколко пъти — и тънката пура свърши. Аз изпуших моята по-пестеливо.

— Това, което ни води при вас — започна Олд Дет, — не е особено важно. Идваме в това късно време само защото досега не си бяхте в къщи. Не искахме да отлагаме разговора си за утре, понеже положението тук съвсем не ни привлича за един по-дълъг престой. Имаме намерение да отидем в Мексико и да предложим услугите си на Хуарес. Естествено, че нещо подобно не се прави слепешката. Всеки би искал да бъде в известна степен уверен, че там ще е добре дошъл и че ще бъде приет на служба. Ето защо се осведомихме дискретно по този въпрос и разбрахме, че можем да бъдем наети тук, в Ла Гранж. Казаха ни вашето име, сеньор, и така се озовахме при вас, а вие ще бъдете може би така любезен да ни кажете дали сме попаднали там, където трябва.

Испанецът не бързаше да отговори, а ни огледа изпитателно. Погледът му се спря на мен като че ли със задоволство. Бях млад и имах жизнен вид. Олд Дет му хареса по-малко. Мършавата прегърбена фигура на стария трапер не изглеждаше способна да издържи голяма умора и трудности. После ни попита:

— Сеньори, а кой ви спомена името ми?

— Един човек, когото срещнахме на парахода — излъга Олд Дет. — После се запознахме случайно с мистър Ланге и от него научихме, че преди десет часа няма да си бъдете у дома. Ние сме северняци от немски произход и сме воювали срещу Юга. Имаме военен опит, така че президентът на Мексико все ще има някаква полза от нашата служба.

— Хмм! Това звучи добре, сеньор, но искам да ви кажа честно, че вие не правите впечатление на човек, който ще издържи на напрежението и лишенията, които ви очакват.

Старият трапер се усмихна:

— Наистина сте твърде искрен, сеньор, но считам, че ще е достатъчно да ви спомена името си, за да се убедите колко полезен мога да бъда. Обикновено ме наричат Олд Дет.

— Олд Дет? — извика Кортесио учудено. — Нима е възможно! Нима сте онзи прочут следотърсач, който причини такива пакости на Юга?

— Да, аз съм, моята фигура ще ме легитимира.

— Наистина, наистина, сеньор, но аз трябва да бъда крайно предпазлив. В никакъв случай не бива да стане известно на обществеността, че вербувам хора за Хуарес. Сега съм принуден да внимавам особено много. Но тъй като сте Олд Дет, нямам основание да бъда сдържан и мога открито да ви призная, че сте попаднали на верния адрес. Веднага и с удоволствие съм готов да ви наема и мога дори със сигурност да ви обещаю офицерски чин, тъй като Олд Дет не бива да остава между обикновените войници; разбира се, че ще го използват както трябва.

— Надявам се, сеньор. А що се отнася до моя спътник, той дори и да постъпи като обикновен войник, ще се издигне в най-скоро време. Въпреки младостта си достигна при северняците до чин капитан. Наистина, името му е само Мюлер, но е твърде вероятно да сте чували вече за него. Служил е при Шеридън и в прочутия марш през Мишънъри Ридж

[53]

ръководеше авангарда като лейтенант. Сигурно знаете какви смели набези бяха извършени тогава. Мюлер беше любимец на Шеридън и се ползуваше с предимството да бъде изпращан в такива рисковани начинания. Той е и многократно прославеният кавалерийски офицер, който изтръгна от пленничество генерал Шеридън по време на кървавата и с толкова важни последици битка при Файф Форкс.

[54]

Ето защо ми се струва, че съвсем не е лоша придобивка за вас, сеньор.

Старият ловец лъжеше като разпран. Но трябваше ли да го изоблича? Почувствах как кръвта ми се качи в главата, ала добрият Кортесио счете изчервяването ми за скромност, подаде ми ръка и каза, като лъжеше също така без да му мигне окото:

— Тази съвсем заслужена похвала не бива да ви поставя в неудобно положение, сеньор Мюлер. Разбира се, че съм чувал за вас и за подвизите ви и ви казвам сърдечно добре дошли. Естествено, че и вие ще постъпите веднага като офицер, а аз съм готов веднага да ви дам известна сума в брой, достатъчна за набавяне на всичко необходимо.

Олд Дет се канеше да се съгласи. Забелязах това и се намесих бързо.

— Не е необходимо, сеньор. Нямаме намерение да ни екипирате вие. Засега не се нуждаем от нищо, освен от два коня, за които имаме седла.

— Това е добре дошло. Мога да ви дам две чудесни животни, а ако искате наистина да ги заплатите, ще ви ги продам на покупната цена. Утре рано сутринта ще отидем в обора, за да ви ги покажа. Те са най-добрите коне, които притежавам. Имате ли вече подслон за през нощта?

— Да. Сеньор Ланге ни покани.

— Чудесно. Ако не беше така, щях да ви предложа да останете при мене, макар че домът ми е твърде тесен. Как мислите: дали сега веднага да уредим всичко останало или рано сутринта?

— Сега веднага — отсече Олд Дет. — Какви формалности има за уреждане?

— На първо време — никакви. Понеже си заплащате всичко сами, ще постъпите на служба и ще положите клетва едва след пристигането си във вашата част. Единственото, което трябва да направим, е да ви снабдя с легитимации и с препоръчително писмо, което ще ви осигури офицерски чинове според притежаваните от вас качества. По-добре е наистина да изготвя тези документи веднага; тук никой не знае какво ще се случи всеки момент.

И така, имайте търпение още десетина минути. Ще побързам. Заповядайте пури, а ето тук и нещо хубаво за пиене, от което иначе не предлагам никому. За жалост имам само още една-единствена бутилка.

Кортесио побутна към нас пурите и донесе бутилка вино. После седна зад писалището. Олд Дет направи зад гърба на испанеца гримаса, от която разбрах, че е страшно доволен. След това си наля чаша вино и я изпразни на един дъх за здравето на Кортесио. Аз далече не бях така доволен като него, понеже изобщо не бяха споменати двамата мъже, които така много ме интересуваха. Пошушнах го на стария ловец. Отвърна ми с жест, който трябваше да означава, че ще се погрижи и за това.

След около четвърт час Кортесио беше готов, а Олд Дет беше изпил цялата бутилка съвсем сам. Испанецът ни прочете препоръчителното писмо преди да го затвори и ние останахме извънредно доволни от съдържанието му. После той попълни не два, а четири формуляра и ни даде по два. За мое учудване видях, че това бяха паспорти, единият от които бе отпечатан на френски и подписан от Базен

[55]

а другият бе на испански език и подписан от Хуарес. Изглежда, че Кортесио забеляза учудването му, защото ни каза с усмивка на хитро задоволство:

— Виждате, сеньори, че съм в състояние да ви закрилям срещу всякакви случайности. Как съм се добрал до френската легитимация, си остава моя работа. Не знаете какво може да ви се случи — по-добре е да вземем всички възможни мерки за сигурност. Обикновено избягвам да давам двойни паспорти; те се издават само по изключение. Хората, които потеглят оттук под охрана, не получават легитимации.

Тези думи бяха използвани най-сетне от Олд Дет и той зададе дългоочаквания от мен въпрос:

— Кога изпратихте последните хора?

— Вчера. Бяха повече от тридесет новобранци. Придружих ги до Хопкинсвил. Този път с групата пътуваха още двама сеньори по частна работа.

— А-а, значи прехвърляте и частни лица? — попита Олд Дет с учуден тон.

— Не, това би довело до неприятности. Само вчера направих изключение, понеже един от господата беше мой добър познат. Впрочем вие ще имате отлични коне и ако тръгнете утре рано, ще можете да настигнете отряда преди Рио Гранде.

— На кое място ще прекосят реката?

— Ще се движат към Прохода на орлите. Но тъй като там не бива да се мяркат много-много, ще се придържат малко по на север. Между Рио Нуесес и Рио Гранде ще пресекат идващия от Сан Антонио коларски път, после ще преминат Рио Гранде между малките притоци Морелос и Морал, защото точно там се намира лесно преодолим брод, познат само на нашите водачи. Оттам ще се насочат на запад, за да стигнат град Чиуауа през Байа, Крусес, Пресидо Сан Висенте и Табал.

Всички тези места бяха за мене „тъмна Индия“, но Олд Дет кимаше с глава и повтаряше всяко име на висок глас така, сякаш познаваше местностите съвсем точно.

— Сигурно ще ги настигнем, ако конете ни действително не са лоши, а техните не са много добри — каза той. — Но ще ни разрешат ли да се присъединим към тях?

Кортесио потвърди енергично. Приятелят ми продължи с друг въпрос:

— Ще бъдат ли съгласни и двамата, за които казахте, че пътуват по частна работа?

— То се знае. Те не могат да заповядват никому, а трябва да са доволни, че имат възможността да пътуват под закрилата на отряда. Тъй като ще се срещнете с тях, мога да ви кажа, че в тяхно лице ще намерите истински джентълмени. Единият от тях е мексиканец по рождение и е мой познат. Казва се Гавилано. Заедно с него сме прекарвали незабравими часове в столицата. Той има сестра, по-млада от него, която завърташе главите на всички.

— В такъв случай сигурно и той е красив?

— Не. Изобщо не си приличат, понеже не са кръвни брат и сестра. Тя се казва Фелиса Перильо и бе въведена във висшето общество като чаровна певица и пленителна танцьорка. По-късно се изгуби и едва сега научих от брат ѝ, че живеела в околността на Чиуауа.

— А ще ми кажете ли с какво се е занимавал или се занимава този сеньор?

— Той е поет.

Олд Дет направи смаяна, а после презрителна физиономия, поради което добрият Кортесио прибави:

— Сеньор Гавилано пише от любов към изкуството; той притежава значително състояние и затова не пише за пари.

— Човек наистина може да му завиди.

— Да, наистина му завиждаха и като резултат от интригите, които коваха срещу него, той се видя принуден да напусне града, та дори и страната. Сега се връща с един янки, който иска да опознае Мексико и го е помолил да го въведе в света на поезията. Канят се да построят театър в столицата. Всичко това ми го разказа в радостта си при неочакваната ни среща. Бях съвсем случайно при реката, когато параходът пристигна. Разпознах Гавилано веднага и го поканих заедно с неговия спътник да остане при мене. Оказа се, че двамата искали да стигнат до Остин, за да могат оттам да се прехвърлят през границата. Предложих им един изгоден случай да пътуват по-бързо и по-сигурно. Освен това не е много уместно за един чужденец да остава тук за по-дълго време, особено ако не е със сецесионистите. Сега в Тексас се подвизават хора, които обичат да ловят риба в мътна вода; всякаква безделна и опасна паплач, хора, чиито произход и цели са неизвестни. Отвсякъде пристигат вести за насилия, нападения и зверства. Престъпниците изчезват безследно, тъй както се и появяват, а полицията стои безпомощно пред фактите.

— Да не би да става дума в случая за Ку-клукс-клан? — попита Олд Дет.

— Мнозина са си задавали този въпрос и напоследък бяха направени разкрития, които доказват почти сигурно, че всичко това е дело на тази тайнствена банда. Завчера долу в Хелетсвил намериха два трупа с прикрепени на тях бележки с надписа: „Yankee-hounds“.

[56]

В Шелби едно цяло семейство е било бито с камшик почти до смърт, защото бащата бил служил при генерал Грант. А днес научих, че недалеч от Лайънз е намерена черна качулка, на която били защити две бели парчета плат, напомнящи с формата си гушер.

— By Jove! Кукулуксклановците носят такива маски!

— Да, на главите си слагат черни качулки с различни пришити бели фигури. Всеки един от тях си има специална фигура, по която го разпознават, защото имената им трябва да останат неизвестни и между самите тях.

— В такъв случай може да се каже със сигурност, че тайният съюз започва да се подвизава и тук. Внимавайте, сеньор Кортесио! Те сигурно ще дойдат и при вас. Първо са се появили в Хелетсвил, а после вие намерате една качулка в Лайънз. Последното селище е разположено доста по-близо до Ла Гранж отколкото първото, нали?

— Разбира се, че имате право, сеньор. От днес нататък ще затварям врати и прозорци двама по-старателно и ще държа готови заредените си пушки.

— И ще постъпите много правилно. Тези типове не трябва да бъдат щадени, защото и те не знаят пощада. Който им се предаде без съпротива, разчитайки на тяхното милосърдие, ще се излъже много. Лично аз бих разговарял с тях само с барут и олово. Впрочем, струва ми се, че в странноприемницата, не е много чисто, защото там видяхме господа, от които не може да се очаква нищо хубаво. Ще направите добре, ако скриете всичко, което би могло да издаде връзките ви с Хуарес. Направете го още сега! По-добре е да си излишно предпазлив, отколкото заради някаква дребна непредпазливост да бъдеш пребит или дори застрелян. Мисля, че вече нямаме работа тук. Ще се видим отново утре сутринта. Или имате да ни кажете още нещо?

— Не, сеньори, за днес приключихме. Много се радвам, че се запознах с вас. Убеден съм, че при Хуарес ще си намерите щастието и бързо ще се издигнете.

С тези думи се разделихме. Той ни подаде дружелюбно ръка и ние си тръгнахме. След като вратата зад нас се затвори и се отправихме към къщата на Ланге, аз не можех да се стърпя и леко сръгах стария ловец в ребрата с думите:

— Но, сър, как ти дойде наум да метнеш Кортесио по такъв начин?! Лъжите ти бяха невероятни!

— Тъй ли? Хмм! Сър, ти нищо не разбираш! Имаше опасност да ни откаже. Затова възбудих у него възможно най-големия апетит към двама ни.

— Дори искаше да вземеш и парите! Това би било явна измама!

— Е, чак пък явна не бих казал, защото той не знаеше за нея нищо. Защо да не вземех каквото ни предлагаше доброволно?

— Защото изобщо нямаме намерение да спечелим тези пари.

— Тъй! Е, наистина в този момент нямаме такова намерение. Но откъде знаеш с такава сигурност, че няма да ни се удаде случай да служим на делото на Хуарес? Дори може заради самите нас да се видим принудени да го сторим. И все пак ти давам право. Много добре стана, че не взехме пари, защото само благодарение на това се добрахме до паспортите и препоръчителното писмо. Но най-ценното е, че вече знаем в каква посока е тръгнал Гибсън. Познавам пътя много добре. Ще тръгнем рано и съм убеден, че ще го настигнем. Благодарение на документите ни командирът на отряда не ще се поколебае нито секунда да ни предаде двамата.

Нямаше нужда да чукаме на Ланге. Той стоеше облегнат до притворената врата и ни въведе в стаята. Тя имаше три прозореца, които бяха затъмнени с дебели одеала.

— Не се чудете на тези завеси, мешърз! — каза ни той. — Нарочно ги поставих. Ще говорим съвсем тихо. Не е необходимо куклуксклановците да разберат, че сте у нас.

— Куклуксклановци ли казахте? Наистина ли бандата се е появила и тук? Видяхте ли тези негодници? — осведоми се Олд Дет.

— Поне разузнавачите им. Докато бяхте толкова дълго при Кортесио, ме обзе скука и излязох навън да ви чакам, та да не става нужда да чукате. Тогава дочух, че някой се промъква насам откъм гостилницата. Оставих вратата само леко притворена и започнах да наблюдавам през цепнатината. Видях трима мъже, които се спряха близо до вратата. Въпреки тъмнината различих, че са облечени в дълги широки панталони и широки якета с качулки, които закриваха лицата им. Цялата им маскировка беше от тъмен плат с пришити бели фигури.

— Да, да, така е при куклуксклановците!

— Точно така. Двама от тях останаха при вратата. Третият се промъкна до прозореца и се опита да надникне през капациите. Когато се върна, им съобщи, че в стаята имало само един млад човек, който сигурно бил младият Ланге; старият го нямало, но на масата било сложено ядене. Тогава един от двамата каза, че сега вероятно сме щели да ядем и после да спим. Обиколиха къщата, за да разберат как най-лесно биха могли да се вмъкнат вътре. После изчезнаха зад ъгъла, а вие дойдохте малко след като бяхме затъмнили прозорците. Но заради тези подлещи не бива да забравям, че сте мои гости. Заповядайте, седнете! Хапнете си и си пийнете! И по време на вечерята можем да говорим за заплашващата ме опасност.

— Опасност, в която естествено няма да ви оставим сам — каза Олд Дет. — А къде е синът ви?

— Когато излязахте от Кортесио, той се измъкна оттук. Имам няколко добри приятели, немци, на които мога да разчитам. Казах му да ги доведе незабелязано. Вече познавате двама от тях. Бяха на нашата маса в гостилницата.

— Ще внимават да се доберат до къщата тайно, нали?

Във ваш интерес е да накарате куклуксклановците да мислят, че ще имат работа само с вас и вашия син.

— Бъдете спокоен! Тези хора знаят какво правят, а освен това казах на моя Уил как да постъпи.

Вечерята ни се състоеше от шунка, хляб и бира. Едва бяхме започнали да се храним, когато чухме скимтене на куче. То се разнесе няколко къщи по-надолу.

— Това е сигналът — каза Ланге, като стана. — Моите хора са тук.

Той излезе, за да отвори и се върна със сина си и петима мъже, въоръжени с пушки, револвери и ножове. Насядаха мълчаливо кой където свари. Никой не продума нищо, ала всички огледаха прозорците, за да видят дали са закрити добре. Това бяха хора намясто. Без да приказват много; но готови да действат. Между тях имаше един възрастен мъж с посивяла коса и брада, който не сваляше погледа си от Олд Дет. Той проговори пръв, като се обърна към моя спътник:

— Извинете, сър! Уил ми каза кого ще срещна тук и аз се зарадвах много, защото, струва ми се, че сме се виждали вече с вас.

— Не е изключено! — отговори следотърсачът. — Виждал съм много рожби човешки.

— Не можете ли да си спомните и за мене? Името ми е Майснер.

Олд Дет го разгледа по-внимателно.

— Струва ми се, че наистина сме Се срещали някъде, но в момента не мога да си спомня къде.

— Оттатък, в Калифорния, преди двадесетина години, и то в китайския квартал. Помислете си малко! Играеше се хазарт на високи суми и междувременно се пушеше опиум. Бях загубил всичките си пари — почти хиляда долара. Имах още една единствена монета. Не исках да я залагам, а да си купя с нея малко опиум и после да си тегля куршума. Бях страстен картоиграч и вече не виждах никакъв изход.

Тогава ...

— Достатъчно! Спомних си вече! — прекъсна го Олд Дет. — Не е необходимо да разказвате по-нататък!

— О, напротив, сър, защото вие ме спасихте! Спечелихте обратно половината от онова, което бях загубил. Повикахте ме настрана и ми дадохте парите, като поисквахте от мен да ви се закълна тържествено никога вече да не играя хазарт и преди всичко завинаги да се откажа от приятелството си със сатанинския опиум. Обещах ви и устоях на думата си, въпреки че ми струваше много. Вие сте моят спасител. След това станах заможен човек и ако искате да ме зарадвате, разрешете ми да ви върна парите.

— Не съм чак толкова глупав! — засмя се Олд Дет. — Дълго време се гордеех, че и аз веднъж съм се осмелил да извърша една добрина и затова ще се постарая да не продам чувството си на гордост за вашите пари. Когато умра, няма да отнеса на онзи свят никаква добрина освен тази, единствената, и ето защо няма да я дам за нищо на света! Още тогава ви предупредих да се пазите от два дявола, които за съжаление добре познавах. Ала вие трябва да благодарите за избавлението си на силата на вашата воля. Но нека говорим за други неща!

При тези думи на следотърсача изведнъж нещо ми проблясна в главата. Още в Ню Орлиънс ми беше казал, че майка му го била насочила по път, който водел към щастие, но той тръгнал по свой собствен път. Сега сам се нарече добър познавач на двата страшни порока — хазарта и опиума. Могъл ли е да ги опознае само като е наблюдавал другите? Едва ли. Започнах да предполагам, че самият той е бил страстен картоиграч, а може би и още е такъв. За това говореха и неговите думи относно хазарта, които чух от устата му в Матагорда. А що се отнася до опиума, то сухата, прилична на скелет фигура свидетелстваше за пагубната употреба на този наркотик. Дали и сега не пушеше тайно опиум? Може би не, защото пушенето на тази отрова предполага известно свободно време, с което следотърсачът не разполагаше, докато пътувахме. Възможно беше да дъвче опиум. Във всеки случай той и сега беше роб на употребата на тази опасна отрова. Ако се беше отказал от нея, тялото му щеше да успее постепенно да преодолее нейните последици. Започнах да гледам на стария скаут с други очи. Към уважението, което изпитвах досега към него, се прибави и известна доза съжаление. Как ли се е борил с тези два дявола! Какъв здрав организъм и какъв силен дух трябва да е притежавал, та отровата и до ден днешен да не успее напълно да ги разруши! Какво ли представляваха всички негови преживени приключения, всичките трудности и лишения на живота из дивата пустош в сравнение с вътрешните му душевни борби! Олд Дет — от този момент нататък това име получи за мен някакъв зловещ ореол. Прочутият следотърсач бе осъден на такава гибел, в сравнение с която обикновената телесна смърт е истинска благодат.

Последните му думи „Но нека говорим за други неща!“ бяха изречени така, че старият немец се отказа да възрази.

— Well, сър! — кимна той. — Сега си имаме работа с неприятел, който е жесток и неумолим не по-малко от опиума и хазарта. За щастие обаче него можеш да го пипнеш за гушата по-лесно, отколкото онези двамата. А че ще го пипнем, е ясно. Ку-клукс-клан е отявляен враг на всички нас и трябва да се браним срещу него заедно, а не поотделно. Не бива в борбата да участват само непосредствено нападателите от него. Кланът е чудовище с хиляди пипала. Всяко снизхождение от наша страна би било грешка, която ще ни струва скъпо. Още при първото нападение трябва да покажем неумолимост. Ако куклуксклановците се задържат в селището, ние сме загубени. Ще ни преследват и ще ни ликвидират един по един. Ето защо мисля, че трябва да им приготвим прием, който така да

ги сплаши, та да не посмеят повече да припарят насам. Надявам се, че всички са на същото мнение.

Всички останали се съгласиха с него.

— Добре! — каза Майснер и тъй като беше най-възрастният, продължи да говори: — В такъв случай е необходимо да вземем такива мерки, че не само да осуетим намеренията им, но и да обърнем острието към самите тях. Има ли от ваша страна предложения? Ако някой има добра идея, нека да я чуем!

Той и всички останали отправиха поглед към Олд Дет.

Като опитен уестмън последният сигурно знаеше най-добре от всички как трябва да се посрещне такъв неприятел. Той забеляза отправените към него очаквателни погледи, криещи няма подкана, направи една от особените си гримаси, кимна леко, сякаш на себе си и започна:

— Щом като другите мълчат, тогава да кажа аз няколко думи, мешърз. Трябва да се съобразяваме с обстоятелството, че те ще започнат да действат, едва когато мистър Ланге си легне да спи. Как се заключва задната ви врата? С резе ли?

— Не, с ключалка, както и всички други врати.

— Well, това сигурно им е известно и ми се струва, че са се снабдили с подправени ключове. Поне би било непростимо за тях, ако не са го сторили. И така, те сигурно ще влязат тук, а единствено от нас зависи да решим как да ги посрещнем.

— Разбира се с пушките! Ще стреляме по тях веднага! — подхвърли Майснер.

— И те ще стрелят по вас, сър! Блясъците от пушките ви ще издадат мястото, където стоите. Не, няма да стреляме! Мисля, че ще бъде цяло удоволствие да ги пленим, без да се излагаме на опасността да влизаме в допир с оръжията им.

— Смятате ли, че това е възможно? — попита Ланге.

— Дори е сравнително лесно. Ще се скрием в къщата и ще ги пуснем да влязат. Щом се озоват в стаята ви, затръшваме вратата и ги заключваме. Неколцина от нас ще охраняват вратите, а другите ще стоят на пост пред прозорците. Така те няма да могат да излязат навън и ще трябва просто да се предадат.

Сивобрадият немец поклати замислено глава и енергично настоя да се стреля по разбойниците. При възражението на стареца Олд Дет присви едното си око и направи такава физиономия, която положително би предизвикала всеобщ смях, ако положението не беше толкова сериозно.

Ланге го попита:

— Сър, защо правите такава физиономия? Не сте ли съгласен?

— Никак, сър! — заяви Олд Дет. — Предложението ни нашия приятел изглежда лесно изпълнимо и много практично. Но ми се струва, че ще стане по-иначе, а не както мисли той. Съзаклятниците биха били за пребиване от бой, ако постъпеха така, както си го представя. Майснер си мисли, че ще влязат вкупом и ще се изпречат пред пушките ни като на тепсия. Ако постъпят така, значи че нямат мозък в главите си. Но аз съм убеден, че те ще отворят тихо задната врата и ще изпратят вътре един или двама на разузнаване. Този един или тези двама можем да застреляме лесно. Другите обаче ще си оберат бързо крушите и при удобен случай ще се върнат пак, за да наваксат пропуснатото. Не, сър, този план не струва. Трябва да пуснем вътре всички, всички, за да ги пленим. За това предложение имам и друга важна причина. Дори да предположим, че планът ви успее, аз чувствам отвращение да умъртвя толкова много хора с един-единствен пушечен залп, и то без да имат и секунда време да помислят за греховете си. Ние сме хора и християни, мешърз. Наистина, искаме да се защитим срещу тези типове, както и да им убием желанието да се върнат отново тук, ала това може да се постигне и по един не толкова кървав начин.

С тези думи той изказа напълно и моите мисли и чувства. Те направиха желаното впечатление и на околните. Мъжете закимаха одобрително, а Майснер каза:

— Това, що казахте накрая, сър, е наистина твърде основателно. Бих се съгласил веднага с плана ви, стига да съм сигурен, че ще успее.

— Всеки план, дори и най-добрият, може да се провали, сър. За да не пропуснем нещо, което би осуетило успеха ни, ще обиколя внимателно къщата. Може би ще успее да забележа нещо важно за нас.

— Не е ли по-добре да се откажете от това намерение, сър? — попита Ланге. — Сам казахте, че ще поставят пост. Този човек може да ви види.

— Да ме види ли? Мене? — Олд Дет се засмя. — Такова нещо още никой не ми беше казал. Нима Олд Дет е толкова глупав, та да се остави да го видят, когато се промъква около някаква къща или пък към някой човек?! Сър, това е смешно. Ако имате парче креда, начертайте ми сега на масата скицата на къщата и двора, за да мога да се оправя по нея! Отворете ми задната врата и ме чакайте при нея да се върна. Няма да чукам, а ще подраскам с нокти. Ако се почука, значи, че е някой друг и не бива да отваряте.

Ланге взе парче креда от горния праг на вратата и начерта желаната скица на масата. Олд Дет я разгледа подробно и издаде задоволството си чрез самодоволна усмивка. Двата мъже станаха и се отправиха към вратата. В този момент Олд Дет се спря и се обърна към мене:

— Сър, промъквал ли си се досега тайно към някое човешко същество?

— Не — отвърнах аз, оставайки верен на уговорката с Винету.

— В такъв случай сега имаш прекрасна възможност да видиш как става. Ако искаш, ела с мен!

— Чакайте, сър! — намеси се Ланге. — Това е твърде голям риск, тъй като вашият спътник сам призна, че е неопитен в тези неща. Ако направи и най-малката грешка, постът ще ви забележи и всичко пропада.

— Глупости! Наистина, познавам този млад човек отскоро, но знам, че гори от нетърпение да придобие качествата на добър уестмън. Той ще се постарее да избегне всякаква грешка. Признавам, че ако ставаше въпрос да се промъкнем до някой индиански вожд или стар опитен трапер, едва ли щях да се реша да го взема с мен. Но бъдете сигурни, че един добър прериен ловец никога няма да се унижи да постъпи в Ку-клукс-клан. Ето защо няма основание да се очаква, че този пост ще притежава нужната сръчност и тренираност, за да ни залови. Хайде, сър! Обаче остави тук сомбрерото си, както направих и аз. Светлият му цвят се вижда и може да ни издаде. Спусни си косата надолу и си вдигни яката над брадичката, за да се закрие по възможност по-голяма част от Лицето ти! Трябва да вървиш винаги зад мен и да правиш това, което правя и аз. А сега нека видя този клукс или клекс

[57]

, който ще може да ни забележи!

Никой не посмя да му противоречи повече и ние тръгнахме по коридора към задната врата; Ланге я отвори тихо и после пак заключи след нас. Когато се намерихме на двора, Олд Дет клекна и аз последвах примера му. Започна да се взира, като че ли искаше да прониже тъмнината с погледа си. Чух го да поема няколко пъти дълбоко въздух.

— Струва ми се, че тук пред нас няма никакъв човек — прошепна ми старият скаут, посочвайки към обора. — Въпреки това искам да се уверя. Учил ли си като малко момче да имитираш песента на щурците със стръкче трева между двата палеца?

Потвърдих шепнешком.

— Пред вратата расте трева. Вземи едно стръкче и ме чакай да се върна! Не мърдай от мястото си! Но ако се случи нещо, ще имитираш щуреца! Тогава ще се върна веднага. Той легна на земята и изчезна в мрака, пълзейки, на ръце и крака. Докато се върне обратно, изминаха около десетина минути.

— Всичко е така, както си го и мислех — пошепна той. — Из двора и край един от ъглите на лицевата част на къщата няма жив човек! Но зад другия ъгъл, където е прозорецът на спалнята, като че ли стои някой. Лягай на земята и пълзи след мен!

Промъкнахме се до ъгъла. Олд Дет се спря там, спрях разбира се и аз. След малко той обърна глава към мен и пошепна:

— Двама са. Бъди предпазлив!

Той продължи да пълзи и аз отново го последвах. Сега обаче не се промъкваше близо до стената на къщата, а се отдалечи от нея, докато стигна направената от летви ограда на градината, по която се виеше нагоре дива лоза или някакво подобно растение. Запълзахме по-нататък покрай тази ограда, успоредно на стената на къщата и на около десетина крачки

от нея. В пространството между нас и къщата скоро забелязах контурите на някаква тъмна маса, която приличаше много на палатка. Както разбрах по-късно, това били събраните на пирамида вейки и върлини за боб и хмел. До тях някой говореше тихо. Олд Дет посегна назад към мене, хвана ме за яката и ме издърпа до себе си така, че главата ми се изравни с неговата и тогава ми пошепна:

— Ето там са. Трябва да чуем какво говорят. Всъщност би трябвало да продължа сам, но четири уши чуват по-добре от две. Мислиш ли, че ще можеш да се промъкнеш толкова близо до тях, че да ги подслушаш?

— Да — отвърнах аз.

— Тогава да опитаме. Ще се промъкнеш от тази страна, а аз откъм другата. Щом ги наближиш, прилепи лицето си към земята, за да не забележат фосфоресцирането на очите ти! А сега, напред!

Скаутът запълзя, заобикаляйки върлините, а аз се запромъквах към тях от по-близката страна. След малко достигнах пирамидата. Двата негодници седяха съвсем близо един до друг, с лице към къщата. Успях безшумно да се приближа толкова, че главата ми се озова на едно разстояние от около половин метър до по-близко седящия до мен. Останах да лежа на земята, сложил лице върху дланите си. Това положение ми донесе две преимущества: първо, така не можеше да ме издаде светлият цвят на лицето ми и второ, чувах много по-добре, отколкото с повдигната глава. Дватама разговаряха с припрян шепот, при който думите се разбират само на няколко крачки.

— Няма да закачаме капитана — каза в този момент по-близко седящият до мене. — Вярно, че ви е оставил подло на сушата, но строго погледнато, само се е измъкнал, без да ви напакости с нещо. Знаеш ли, Локсмит, той наистина е проклет немец, но няма да имаме никаква полза, а само вреда, ако посегнем на живота му. Искаме ли да пуснем корени в Тексъс и да се задържим, не бива да си разваляме отношенията с хората от параходното.

— Добре, както искаш, кептън

[58]

. Предполагам, че индианецът се е измъкнал вече. Никой червенокож няма да слезе в Ла Гранж и да чака тук цяла нощ, докато тръгне параходът. Но другите двама, немските кучета, са още тук. Тях ще обесим. Те са шпиони и трябва да бъдат линчувани. Да можем да разберем къде се намират! Изпариха се през прозореца яко дим, страхливци такива!

— Ще научим къде са! Затова Охлюва остана в гостилницата и няма да миряса, докато не разбере къде са се заврели. Той е голяма лисица. Нему трябва да благодарим за сведенията, че този Ланге е получил парите си за къщата от испанеца. Значи ще направим добър гешефт и ще имаме чудесно развлечение. Младият Ланге се е бил срещу нас като офицер и затова ще бъде обесен. Старият му е надянал униформата и затова ще си получи заслуженото. Но няма да го бесим. Ще яде бой, докато се белнат костите му. После ще го изхвърлим навън и ще подпалим бараката.

— Никак няма да му навреди, защото не е вече негова — отвърна другият.

— Но пък толкоз повече ще се ядоса Кортесио, който няма вече никого да прехвърли през Рио Гранде, за да служи на Хуарес. Така ще се развъртим и ще му дадем такъв урок, че сигурно никога няма да го забрави. Хората са инструктирани. Локсмит, убеден ли си, че ключовете ти ще станат?

— Не ме обиждай, кептън! Разбирам си от работата. Бравите на тази къща не могат да устоят на моите шперцове.

— Тогава ще действаме. Само дано си легнат по-скоро. Хората ни сигурно са станали нетърпеливи, защото седенето в старите бъзови храсти зад обора е дяволски неприятно нещо. Дватама Ланге са изхвърляли там разни строшени парчетии. Искане ми се час по-скоро да отидеш да дадеш знак на другарите ни. Но първо ще подслушам до прозореца дали тези кукумявки наистина вече са си легнали.

След тези думи той стана и се отправи безшумно към един от прозорците на всекидневната. Наричаха го „кептън“. Това обръщение и разговорът, който току-що бях чул, ми даваха основание да предположа, че той е предводителят им. Другият се казваше Локсмит. Тази

дума означава ключар. Може би така му беше името, но имаше вероятност това да беше и професията му, защото, както бе казал, разбираше от употреба на шперцове. Тъкмо в този момент той направи едно движение, при което долових тихо подръпване. В ръцете си държеше някакви ключове. Бях изтръгнат от мислите си от леко подръпване за крака. Запълзях обратно. Олд Дет се намираше зад върлините. Приблжих лицето си до неговото и той ме попита дали бях чул всичко. Потвърдих.

— Сега знаем как стоят нещата. Ще погодя на тези момчета такъв номер, че ще има дълго да клатят глави от учудване. Само да можем да се осланям на тебе!

— Ами да опитаме! Какво трябва да сторя?

— Да пипнеш за гърлото един от тези юнаци!

— Well, сър, ще го направя!

— Добре, но за да бъдем по-сигурни, ще ти обясня как трябва да постъпиш... Но я слушай! Да не би да дойде зад върлините?

Водачът се връщаше. За щастие той веднага си седна пак на мястото. Олд Дет не счете за необходимо да ги подслушваме втори път. Прошепна ми:

— Ще ти кажа как трябва да го хванеш. Пропълзяваш зад него, докато се озoves съвсем близо зад гърба му. Щом дам знак с полувисок глас, го хващаш с ръце за врата, но здравата, разбираш ли ме? Поставяш двата си палеца под тила му така, че върховете им да се допрат, а другите осем пръста слагаш върху гърлото му — по четири от всяка страна. С върховете на тези осем пръста притискаш с всичка сила гръкляна му навътре!

— Но така ще го удуша!

— Глупости! Удушаването не става така бързо. Освен това подлещите, мошениците и всякаква подобна стан спадат към особен вид хищни животни, които умират извънредно трудно. Ще можеш ли да се справиш?

— Сигурно. По-рано бях голям побойник.

— По-рано бил побойник! — подигра ми се скаутът. — Това няма никакво значение, защото тази работа няма нищо общо с някое обикновено сбиване. Не излагай учителя си, сър, и гледай онези вътре да не ти се смеят! И така напред! Очаквай сигнала!

Той запълзя пак в обратна посока, а аз се върнах там, където лежах и преди, дори се доближих още повече до предводителя им; присвих коленете си към тялото, за да мога в решителния миг да се изправя светкавично.

Двамата куклуксклановци продължиха разговора си. Ядосвах се, че те и другарите им трябвало да чакат толкова дълго време. После стана дума и за нас двамата и те изказаха надеждата си, че Охлюва ще успее да разбере къде се намираме. И ето че чух гласа на Олд Дет:

— Ето ни, мешърз! Пазете се!

Изправих се бързо зад гърба на предводителя и го хванах за врата така, както ми беше казал следотърсачът. Поставих върховете на пръстите си върху адамовата му ябълка и я натиснах, съборих го ребром на земята, после го блъснах още веднъж с коляно така, че той се отърколи и се просна по очи, след което се озовах на гърба му. Той не успя да издаде никакъв звук, само потръпна конвулсивно с крака и ръце и притихна. Ето че до мен клекна фигурата на Олд Дет. Той го удари по главата с дръжката на револвера си и ми каза:

— Пусни го, сър, иначе наистина ще се задуши! Като начало никак не беше лошо. Изглежда имаш заложби и ми се струва, че от тебе може да излезе или префинен злодей, или добър уестмън. Вземи този юнак на гърба си и ела!

Той грабна онзи, когото беше обезвредил, а аз другия, метнахме ги на раменете си и се върнахме при задната врата. Олд Дет подраска по нея, както беше уговорено. Ланге ни отвори.

— Какво носите? — попита тихо той, щом въпреки тъмнината забеляза, че сме се натоварили с нещо.

— Ще видите — отвърна Олд Дет хитро усмихнат. — Първо заключете и елате с нас вътре!

Ролите се разменят

Колко се учудиха мъжете, когато сложихме плячката си на пода!

— Heavens! — подскочи Майснер. — Двама куклуксклановци! Мъртви ли са?

— Дано не са — каза скаутът, — виждате колко прав бях, като взех със себе си този млад мастър. Държа се храбро и дори плени главатаря на бандата.

— Главатаря ли? Чудесно! Но къде се крият хората му и защо ни носите тук тези двамата?

— И това ли трябва да ви обяснявам? Твърде лесно е да се отгатне. Аз и моят спътник ще облечем дрехите на тези лумпени и ще доведем в къщата бандата, която се крие при обора.

— Да не сте полудели? Рискувате си живота. Ами ако разберат, че не сте истински куклуксклановци?

— Тъкмо това няма да стане — отвърна старият трапер с чувство на превъзходство. — Олд Дет е стара лисица, а и този млад мастър не е толкова глупав, колкото изглежда.

Олд Дет разказа какво сме направили и чули и им разкри плана си. Аз трябваше да отида зад обора в дрехите на Локсмит, за да доведе куклуксклановците. Той щеше да облече маскировката на предводителя, която отлично подходеше на ръста му и да играе неговата роля.

— От само себе си се разбира — добави той, — че ще говорим шепнешком, а при шепнене всички гласове са еднакви.

— Е, щом искате да рискувате, добре! — каза Ланге. — Няма да залагате нашата кожа, а вашата. Но какво ще правим ние в това време?

— Най-напред ще се измъкнете тихо навън и ще внесете няколко дебели кола или пръти, с които ще запънем вратата на стаята, за да не могат да я отворят отвътре. След това ще изгасите светлината и ще се скриете някъде из къщата. Това е всичко, което имате да правите. Какво ще се случи после не би могло да се каже отсега.

Бащата и синът излязоха на двора, за да донесат пръти. В това време ние свалихме на двамата пленника черната маскировка с пришитите по нея бели знаци. Дрехите на главатаря им имаха по една кама на качулката, на гърдите и на бедрата, а тези на Локсмит — пришити на същите места изображения на ключове. Следователно камата беше отличителният белег на предводителя. Онзи, който седеше в кръчмата, за да научи къде се намираме, се наричаше Охлюва. Ако се съдеше по това, което бяхме видели, той носеше вероятно по маскировачното си облекло изображението на охлюв. Тъкмо когато смъкнахме панталоните на предводителя, които по кройка приличаха на панталоните на швейцарските косачи и бяха навлечени направо върху обикновените му панталони, той дойде на себе си. Огледа се объркано и учудено наоколо и понечи да скочи, като попипа мястото, където преди малко се намираше револверът му. Но Олд Дет бързо го притисна пак на земята, допря острието на закривения си нож до гърдите му и го заплаши:

— Спокойно, момчето ми! Само един не позволен звук или не позволено движение и ще почувстваш тази хубава стомана в тялото си!

Куклуксклановецът беше човек на тридесет и няколко години с подстригана по войнишки брада. Лицето му имаше остри черти и тъмен оттенък, изглеждаше похабено от разгулен живот и издаваше у него южняка. Той се хвана с две ръце за главата, където беше ударен и го болеше, и попита:

— Къде съм? Кой сте вие?

— Тук живее Ланге, когото искахте да нападнете — поясни Олд Дет, — а аз и този млад човек сме немците, които Охлюва трябваше да открие. Виждаш, че си попаднал точно там накъдето те влечаха твоите съкровени мечти.

Човекът прехапа устни и неспокойният му поглед обходи уплашено цялото помещение. В този момент Ланге и синът му се върнаха. Донесоха няколко пръта и един трион.

— Ето и въжета за връзване, ще стигнат за двадесет души — каза бащата.

— Дайте засега само за тези двама!

— Няма да позволя в никакъв случай да ме връзвате — извика предводителя, като се опита отново да стане. Ала Олд Дет насочи веднага ножа си към него:

— Да не си посмял да мръднеш! Наричат ме Олд Дет и сигурно знаеш какво означава това. Или си мислиш, че съм приятел на робовладелците и на Клана?

— Вие сте ... Олд... Дет? — заекна главатарят, силно изплашен.

— Да, момчето ми, аз съм. И така, няма да си въобразяваш излишни неща. Знам, че искаш да обесиш младия Ланге, да биеш баща му, докато му се белнат костите и после да запалиш тази къща. Ако искаш да разчиташ на някакво снизхождение, това може да стане само при условие, че се примириш със съдбата си.

— Олд Дет! — повтори главатарят, пребледнял като платно, — Тогава съм загубен!

— Още не си. Ние не сме подли убийци като вас. Ще ви пощадим живота, ако се предадете доброволно. Ако ли не, утре ще изхвърлят трупове ви в реката. Сега ще ти съобща накратко всичко необходимо. Послушаш ли ме, тогава ще можете да напуснете този край, та дори и Тексът, но без да се мяркате вече насам. Но не уважиш ли съвета ми, с вас е свършено. Сега ще доведе и твоите хора тук. Ще бъдат наши пленници като тебе. Ще им заповядаш да се предадат. Ако не го сториш, ще ви изпозастреляме като ято диви гълъби. Куклуксклановецът беше завързан и в устата му бе натикана кърпа. Другият също бе дошъл на себе си, но предпочете да мълчи. И с него постъпихме по същия начин. После занесохме и двамата в леглата, където спяха Ланге и синът му, завързахме ги особено здраво, така че не можеха да се помръднат и ги завихме с одеала до раменете.

— Така — засмя се Олд Дет. — Сега комедията може да започне. Как ли ще се чудят тези типове, когато разпознаят в тези мирно спящи хора собствените си другари! Това ще им достави нечувано удоволствие. Но мистър Ланге, я ми кажете, как бихме могли да разговаряме с тях, след като ги пипнем, без те да могат да ни виждат и да ни сторят нещо? Ние обаче трябва да имаме възможност да ги наблюдаваме.

— Хмм! — обади се запитаният, — оттам — и посочи към тавана. — Таванът на стаята е направен само от един ред дъски; достатъчно е да махнем някоя от тях.

— Тогава елате всички с мене и вземете оръжията си! Ще се изкачите по стълбата горе и ще чакате, докато дойде време за действие. Но преди това да се погрижим за подходящи дървени подпори!

Скъсихме няколко пръта с триона така, че станаха съвсем подходящи за целта ни и ги събрахме на едно място, за да ни бъдат под ръка. Аз облякох дрехите на Локсмит, докато Олд Дет навлече маскировката на другия. В широкия джоб на панталоните ми се намираше желязна халка с множество ключове и шперцове.

— Изобщо няма да ги употребяваш — каза Олд Дет. — Не си нито ключар, нито крадец и несръчността ти само ще те издаде. Ще трябва да извадиш оттук истинските ключове и да ги вземеш. После ще се преструваш, че отваряш с шперца. Ножовете и револверите ще напъхваме в коланите си. Пушките ни ще останат тук при тези джентълмени, които ще изкъртят горе една дъска, докато вършим нашата работа навън: След това обаче ще трябва да се изгасят всички светлини!

Последвахме указанията му. Излязохме навън и аз заключих вратите от външната страна. Имах три ключа у себе си — от външната врата и от двете стаи. Сега Олд Дет ме инструктира още веднъж най-подробно. Щом доловихме шума от изкъртването на дъската, ние се разделихме. Той се запъти към лицевата страна на къщата, където бяха прътите, а аз прекосих двора, за да доведе скъпите си другари. Насочих се към обора. Не се движех съвсем безшумно, защото исках да ме чуят и заговорят; опасявах се да не извърша някоя грешка, ако проговоря пръв. Тъкмо когато се канех да завия зад ъгъла, от земята изникна някаква фигура, в която замалко щях да се препъна.

— Стоп! — каза човекът. — Ти ли си Локсмит?

— Yes. Трябва да тръгвате, но тихо! Оставете пушките зад обора! Достатъчни са ножовете и револверите!

— Ще кажа на лейтенанта. Чакай тук!

Той изчезна бързо. Значи бандата си имаше и лейтенант. Изглежда, че в Ку-клукс-клан царяха военни порядки. Не чаках и минута и ето че пристигна един друг. Каза ми съвсем тихо:

— Дълго се проточи тази работа. Заспаха ли най-сетне проклетите немци?

— Най-после заспаха. Но затова пък спят толкоз по-здраво. Изпиха цяла кана бренди.

— Тогава работата ни е играчка. Какво е положението с вратите?

— Всичко върви чудесно.

— Тогава да започваме. Полунощ мина вече. След един час ще дойде ред и на Кортесио. Води ни!

Зад гърба му се появи тъпна от предрешени хора, които ме последваха. Когато достигнахме къщата, до нас се приближи тихо Олд Дет. В тъмнината фигурата му не можеше да се различи от фигурата на предводителя им.

— Имаш ли специални заповеди, кептън? — попита го лейтенантът, който беше помощник-главатарят.

— Не — отвърна старият трапер по своя сигурен и убедителен маниер, — всичко ще зависи от това какво ще заварим вътре. Е, Локсмит, да опитаме вратата!

Държах в ръката си истинския ключ, но се престорих, че първо опитвам няколко други ключове. След като отворих, аз и Олд Дет се спряхме и пуснахме бандата да мине пред нас. При нас остана и лейтенантът. Когато всички се бяха намъкнали тихо в къщата, той попита:

— Да извадим ли фенерите?

— На първо време само твоя.

Сега влязохме и ние. Затворих вратата, но без да я заключвам. Лейтенантът измъкна от джоба на широките си панталони запален фенер с бленда. Костюмът му беше обшит с бели фигури, наподобяващи ловджийски нож. Бяхме преброили тринадесет куклуксклановци — следователно бяха петнадесет души заедно с двамата пленника. Всеки носеше свой собствен знак. Имаше окръжности, полумесеци, кръстове, змии, звезди, жаби, колела, сърца, ножици, птици и разни други животни. Другите стояха мълчаливо, а лейтенантът, който светеше с фенера, попита:

— Ще поставим ли пост на вратата?

— За какво ни е — отвърна Олд Дет. — Не е необходимо. Нека Локсмит заключи. Така никой няма да може да влезе.

Заключих моментално, за да не оставя на лейтенанта време за възражения, но оставих ключа в ключалката.

Сега Олд Дет каза:

— Трябва да влезем вътре всички, защото ковачите са яки като мечки.

— Днес не разсъждаваш както обикновено, кептън!

— Защото обстоятелствата са други.

Напред! Скаутът ме тикна към вратата на стаята, където се повтори същата сцена, както и при пътната врата. Преструвах се, че не мога да намеря веднага подходящия ключ. После всички влязохме в стаята. Олд Дет взе фенера от ръцете на лейтенанта и освети вратата на малката стая.

— Оттук! — нареди той. — Но съвсем тихо!

— Да извадим ли и другите фенери?

— Не, едва в стаята.

С това си нареждане Олд Дет искаше да предотврати преждевременното разпознаване на „мирно спящите хора“.

В малката стая имаше място за петнадесет човека, важно беше само да ги вкараме всичките в нея, за да избегнем обсадата и на голямата стая. Най-сетне отворих вратата. Олд Дет освети спалното помещение с фенера, огледа се и прошепна:

— Спят. Бързо вътре, но предпазливо! Лейтенантът начело!

Той дори не го остави да помисли или да противоречи, а го тикна напред; останалите го последваха, пристъпвайки на пръсти. Веднага щом и последният от тях прекрачи прага, ловецът блъсна вратата и завъртя ключа.

— Бързо прътите! — нареди той.

Те бяха съвсем наблизко. Бяхме ги скъсили така, че можехме да ги залостим косо между вратата и стената под прозореца. След като свършихме тази работа, вратата можеше да бъде изкъртена само от някой слон. Сега вече изтичах до стълбата.

— Готови ли сте? — попитах аз. — Паднаха в капана. Слизайте!

Прескачайки по няколко стъпала, останалите се озоваха при нас.

— Всички куклуксклановци са в спалнята — заяви скаутът. — Трима от вас да отидат веднага при прозореца и да подпрат капациите му с пръти. Ако някой се опита да излезе, пратете му един куршум!

Отворих отново задната врата и трима изтичаха навън. Останалите се събраха във всекидневната. Междувременно в спалнята се бе надигнал адски шум. Измамените мошеници бяха забелязали, че са заключени, бяха извадили фенерите си и на светлината им

бяха открили кой лежи в леглата. Сега проклинаха, ревяха дивашки един през друг и удряха с пестници по вратата.

— Отваряйте, отваряйте, иначе всичко ще изпочупим! — разнесоха се виковете.

След като заплахите им останаха безплодни, те се опитаха да разбият вратата, ала тя не се поддаде: подпорите държаха здраво. След това чухме, че отвори прозореца и се опитаха да махнат капациите.

— Не става — разнесе се ядосан глас, подлостили са ги с нещо отвън.

После на двора се разнесе заплашителен глас:

— Оставете капациите! Пленени сте. Който отвори капациите, ще получи куршум!

— Да — прозвуча от стаята и гласът на Олд Дет, — и пред вратата има хора. Достатъчно сме, за да ви пратим всичките на оня свят. Попитайте вашия главатар какво трябва да направите!

След тези думи той се обърна тихо към мен:

— Ела с мен горе на тавана! Вземи фенера и карабината си! Нека другите запалят тук лампата!

Качихме се горе в едно таванско помещение без врата и прозорци, което се намираше точно над спалнята. Много лесно открихме разкъртената дъска. След като покрихме фенера и свалихме качулките, ние повдигнахме дъската така, че да виждаме в спалнята, осветена от няколко фенера. Куклуксклановците се бяха скупчили един до друг. Двата пленника бяха освободени от въжетата и кърпите и главатарят им говореше нещо тихо и настойчиво.

— Охо! — подвижна по-високо лейтенантът — Да се предадем ли? С колцина неприятели си имаме работа?

— С повече, отколкото са необходими, за да ви избият за пет секунди! — извика Олд Дет над главите им.

Всички погледи се отправиха нагоре. В този момент отвън се разнесоха изстрели. Олд Дет веднага съобрази какво става и как би могъл да използва положението:

— Чухте ли — продължи той. — И вашите приятели при Кортесио ги посрещат с куршуми. Целият Ла Гранж е против вас. Много добре се знаеше, че сте тук и сме ви приготвили такова посрещане, за каквото не сте и мечтали. Нямаме нужда от Куклукс-клан. В съседната стая до вас се намират дванадесет души, навън пред прозореца още шест, а и тук горе сме също шестима. Името ми е Олд Дет, ясно ли е? Давам ви десет минути. Ако се предадете, ще се отнесем снизходително с вас, ако ли не, ще ви избием до един. Друго нямам какво да ви кажа. Това е последната ми дума.

Помислете си!

Той хлопна дъската на старото й място и ми каза тихо:

— А сега да се притечем бързо на помощ на Кортесио!

Взехме с нас двама души от стаята, където остана Ланге със сина си, взехме и още двама от хората при прозореца, където засега бе достатъчен и един пост. И така станахме шестима. Отново се разнесе изстрел. Промъкнахме се бързо към дома на Кортесио и забелязахме наоколо четири или пет маскирани фигури. В този момент иззад къщата изтичаха още толкова и една от тях извика по-силно, отколкото всъщност бе възнамерявала:

— И от задната страна стрелят! Не можем да влезем!

Бях се хвърлил веднага на земята и след като се приближих до тях пълзешком, дочух един от стоящите пред къщата мъже да казва:

— Проклетата работа! Кой можеше да предположи? Испанецът е надушил отнякъде опасността и ще разбуди всички хора с изстрелите си. Навсякъде се палят вече светлини. Нейде зад мен чувам и стъпки. След няколко минути ще ни преследват. Да побързаем! Да разбием вратата с прикладите! Съгласни ли сте?

Не изчаках отговора, а се върнах колкото се може по-бързо при моите хора:

— Мешърз, бързо, с прикладите по главите на бандитите! Искат да атакуват вратата на Кортесио.

— Well, well! Смело напред! — гласеше отговорът и не след дълго ударите заваляха по главите на обезкуражените типове като изневиделица. Те се разбягаха с виковете и оставиха на полесражението четирима от съмишлениците си, които бяха ударени така, че не можеха да избягат. След като ги обезоръжихме, Олд Дет се приближи до вратата на Кортесио и почука.

— Кой там? — чу се отвътре на испански.

— Олд Дет, сеньор. Отървахме ви от тези мръсници. Отворете! Да не се изплашите от маскировката ми!

Вратата се отвори предпазливо. Испанецът позна следотърсача, въпреки че Олд Дет все още бе облечен в панталоните и ризата на предводителя на бандата.

— Наистина ли избягаха?

— През девет села в десето. Четирима пленихме. Стреляхте ли по Куклуксклановците?

— Да. Цяло щастие е, че ме предупредихте, иначе лошо ми се пишеше. Аз стрелях от предната част на къщата, а от задната страна — моят негър; така те не успяха да проникнат вътре. После видях, разбира се, как ги нападнахте.

— Да, отървахме ви, но сега пък вие ни елате на помощ! Тук куклуксклановците вече няма да се върнат, ала ние имаме още петнадесет такива герои, които не искаме да изпуснем. Нека през това време негърът обиколи от къща на къща и да вдигне всички на крак. Нека се събуди цял Ла Гранж, за да нареди тези момчетии както подобава.

— В такъв случай Хектор трябва да иде най-напред у шерифа. Слушайте, ето че идват вече хора! Веднага ще дойда при вас, сеньори.

Кортесио влезе обратно в къщата си. От дясно се зададоха двама души с пушки в ръка и ни попитаха какво означават тези изстрели. След като им обяснихме, те веднага изказаха готовност да ни подкрепят. Дори и онези жители на Ла Гранж, които поддържаха сецесионистите, не бяха на страната на куклуксклановците, чиито безчинства будеха ужас у хората с най-различни политически убеждения. Хванахме четиримата ранени и ги пренесохме в стаята на Ланге. Ковачът ни съобщи, че бандитите са се държали спокойно до този момент. Скоро пристигна сеньор Кортесио, а след него надойдоха толкова много жители на Ла Гранж, че стаята не можеше да ги побере и някои трябваше да останат на двора. Всичко това предизвика такъв шум от гласове и сновящи стъпки, че за куклуксклановците не беше мъчно да разберат как стоят нещата. Олд Дет отново ме взе със себе си на тавана. Когато отстранихме дъската, пред нас се откри картина на тихо, озлобено отчаяние. Някои от пленените бандити се бяха облегнали на стените, други седяха по леглата или лежаха на пода, а главите им бяха клюмнали безпомощно.

— Е — каза Олд Дет, — десетте минути изтекоха. Какво решихте?

Никой не му отговори. Само един от тях изпсува.

— Мълчите, а? Е, тогава считам, че не искате да се предадете. Започваме да стреляме.

Скаутът вдигна пушката си и аз приготвих моята за стрелба. Бе странно, че на никой от тях не дойде наум да използва револвера си срещу нас. Тези подлещи бяха страхливи и нищо повече. Смелостта им достигаше само за да извършват зверски насилия над беззащитни хора.

— Отговаряйте или ще стрелям! — заплаши старият трапер. — Това е последната ми дума. Никой не му отговори. Тогава Олд Дет ми пошепна:

— Стреляй и ти! Но непременно на месо, иначе няма да им вдъхнем никакъв респект. Цели се в ръката на лейтенанта, а аз в главатаря! Огън!

Двата изстрела изтрещяха едновременно. Куршумите не сбъркаха целта си. Двамата водачи извикаха силно, а след тях започна да реве и крещи цялата банда. Беше отвратителен концерт. Тъй като изстрелите ни бяха чути, всички помислиха, че сме започнали да се сражаваме с куклуксклановците. Ето защо затрещяха изстрели и долу в стаята, и отвън при прозореца. Куршумите, преминали през вратата и капациите на прозореца, свистяха из спалнята. Няколко хора от бандата бяха улучени. Всички се нахвърляха на пода, където се чувстваха по-сигурни и закрепяха така, сякаш щяха да бъдат печени живи на кола на мъчението. Предводителят беше коленичил пред едно от леглата, бе превързал кървящата си ръка с кърпа и сега ни извика:

— Спрете! Предаваме се!

— Добре! — отвърна Олд Дет — Всички да се отдръпнат от леглото! Хвърлете на него оръжията си и после ще ви отворим. Но онзи, у когото намерим някакво оръжие, ще получи безмилостно куршум! Чувате, че отвън се намират стотици хора. Само безусловна капитулация може да ви спаси.

Положението, в което се намираха съзаклятниците, беше безнадеждно — не можеха и да мислят за бягство. Това им беше ясно. Какво можеше да им се случи, ако се предадяха? Не

бяха осъществили намеренията си, следователно не можеше да бъдат обвинени в извършване на престъпления. Нямаше съмнение, че да се подчинят на заповедта на Олд Дет беше по-добре, отколкото да направят някой безплоден опит да си пробият път с оръжие, което положително щеше да доведе до тежки последици. Така че ножовете и револверите им полетяха към кревата.

— Добре, мешърз! — извика им старият трапер — А сега да ви кажа още, че всеки от вас, който направи опит при отварянето на вратата да си вземе пак оръжието, ще бъде застрелян от мен. Почакайте още минутка!

Той ми поръча да слеза долу в стаята и да кажа на Ланге да отворят вратата на куклуксклановците и да ги вържат. Но изпълнението на тази задача се оказа не така леко, както си го мислехме. Осветеният от набързо донесените фенери коридор бе претъпкан от хора. Аз бях все още в дрехите на лейтенанта, така че всички ме взеха за член на тайната банда и веднага ме спипаха. Изобщо не обърнаха внимание на протестите ми. Получих удари и ритници в такова количество, че пострадалите места ме боляха после няколко дни. Исках да ме завлекат веднага пред къщата и там да ме линчуват. Положението ми не беше много розово, защото тези хора не ме познаваха. Един висок и кокалест мъжага не преставаше да ме удря с юмруците си в ребрата с особено ожесточение, като крещеше:

— Навън, изкарайте го навън! Дърветата имат клони, хубави клони, чудесни клони, здрави клони, които сигурно няма да се счупят, ако този човечец увисне на тях.

В същото време той не преставаше да ме блъска към задната врата.

— Но, сър — изкрещях в лицето му, — аз не съм клановец. Попитай мистър Ланге!

— Чудесни клони, прекрасни клони! — бе отговорът му и той ме удари отново с юмрук под ребрата.

— Искам да ме отведете в стаята при мистър Ланге! Облякъл съм тези дрехи само за да ...

— Действително великолепни клони! И въже ще се намери в Ла Гранж, хубаво, наистина елегантно въже, направено от първокачествен коноп!

Той продължаваше да ме блъска и така ме удари отново в ребрата, че най-сетне търпението ми се изчерпа. Този тъпак бе в състояние да възбуди хората дотам, че наистина да ме линчуват. Ако успеех да ме изкарат на двора, там не ме чакаше нищо хубаво.

— Сър — ревах срещу него, — няма да търпя грубиянщината ти! Искам да отида при мистър Ланге, ясно ли е?

— Великолепни клони! Несравними въжета! — закрещя той още по-силно и ме избоксира с мощен замах в ребрата.

Сега вече чашата преля. Стоварих юмрука си с всичка сила под носа му така, че сигурно би се прострял на земята, ако имаше необходимото пространство. Хората бяха притиснати плътно един до друг. Но все пак се поотвори малко свободно място. Веднага се възползвах от тази възможност и започнах да си пробивам път със сила, като ревах с цяло гърло и удрях наоколо, без да гледам. От така щедро раздаваните ритници и юмручни удари хората се поотдръпнаха поне дотолкова, че се образува малка пътечка, по която успях да стигна до стаята. Но докато се придвижвах напред по този начин, работейки непрестанно с юмруци, тясната пътечка зад мене се затваряше веднага и всички ръце, които можеха да ме достигнат, се раздвижваха така, че ударите заваляха върху мене буквално като градушка. Тежко и горко на истинските куклуксклановци, щом като един „фалшив“ бе посинен по такъв начин!

Кокалестата личност ме беше последвала по най-бързия възможен начин. Ревеше като ранен глиган и влезе в стаята почти едновременно с мен. Щом го видя, Ланге попита:

— За бога, драги сър, какво се е случило? Защо викате така? Каква е тази кръв по вас?

— Този клановец трябва да увисне на дървото! — отвърна той побеснял — Разби ми носа, изби ми два, три или четири зъба. Великолепни зъби бяха! Единствените, които имах все още отпред. Обесете го!

Сега гневът му беше по-основателен, отколкото преди, защото той наистина кървеше силно.

— Този ли? — попита Ланге, като ме посочи. — Но, сър, уважаеми сър, той изобщо не е клановец! Той е наш приятел и тъкмо нему трябва да благодарим, че пипнахме тези типове! Ако не беше той, ние и сеньор Кортесио нямаше да сме живи, а къщите ни щяха да горят.

Кокалестият опули очи и като разтвори кървящата си уста до краен предел, ме посочи и попита:

— Ако не беше ... този ... тук?

Това бе незабравима картина! Всички присъстващи се смееха. Той извади кърпа и започна да трие потта от челото си и кръвта от носа си, а аз си разтривах многобройните места, по които и по-късно се забелязваха отпечатъците от кокалестите му пръсти.

— Ето, нали чу, сър? — викнах отново срещу него. — Но ти направо беше пощурял да ме видиш увиснал на въжето! А от проклетите ти удари ме болят всички кокали. Чувствувам се направо като пребито псе.

Той не можа да направи нищо друго, освен отново да отвори безпомощно уста и безмълвно да ни покаже разтворената си лява длан. На нея се намираха двата „единствени“ предни зъба, които доскоро бяха водили мирно и сигурно съществуване в разкървавената му сега уста. Повече не ми беше възможно да сдържам смеха си, защото видът му бе наистина твърде плачевен. И най-сетне можех да пристъпя към изпълнение на задачата си.

Всички налични въжета бяха вече събрани предвидливо на едно място. В ъгъла на стаята се виждаха всевъзможни върви, въжета и ремъци, готови за употреба.

— Хайде, отворете на куклуксклановците! — казах аз. — Пускайте ги един по един! Щом някой излезе, да бъде връзван моментално! Олд Дет съвсем си няма представа, защо се забавихме толкова дълго време. Впрочем шерифът трябваше да е вече тук. Нали негърът на Кортесио щеше да го доведе веднага!

— Шерифът ли? — попита Ланге учуден — Но той е тук! Изглежда, че в крайна сметка не знаете кому трябва да благодарите за получените удари. Ето, на този тук — мистър Пайк, шерифът!

Той посочи кокалестата личност.

— Дявол да го вземе, сър — кипнах аз, — ти си самият шериф? Ти ли си най-висшият чиновник на изпълнителната власт в тази хубава област? Трябва да се грижиш за реда и спазването на законността, а самият ти искаш да използваш линча! Това е нечувано! Нищо чудно в такъв случай, че членовете на Клана се осмеляват да се ширят така из този район. Пайк изпадна в неописуемо затруднение. Не намери никакъв друг изход, освен отново да ми покаже двата си зъба и да изпелтечи:

— Пардон, сър! Но се заблудих, защото имате твърде подозрителна физиономия!

— Покорно благодаря! Затова пък твоята физиономия изглежда толкова по-плачевна. Поне отсега нататък си изпълнявай дълга както трябва, ако не искаш да си навлечеш подозрението, че подлагаш честните хора на линчуване, само защото си в таен съюз с куклуксклановците!

Тези думи възвърнаха напълно чувството му за служебно достойнство.

— Охо! — извика Пайк и се удари в гърдите. — Аз, шерифът на достопочтената област Файет да съм клановец? Веднага ще ви докажа обратното. Още тази нощ ще започнем да съдим тези мошеници. Мешърз, отстъпете назад, за да има място, където да излязат! Преминете в коридора, но нека пушките ви останат насочени към стаята, за да могат престъпниците да видят кой е господар в тази къща. Вземайте въжетата и отворете вратата! Заповедта му беше изпълнена и около половин дузина двучевни пушки застрашително надникнаха през вратата в стаята, където се намираха шерифът, двамата Ланге, Кортесио, двама от немците, които още отначало бяха с нас и аз. Отвън тълпата надаваше викове и ни подканяше да ускорим процедурата. Разтворихме капациите на прозореца, за да могат хората да гледат и да се уверят, че не стоим със скръстени ръце. Махнахме подпорите и аз отворих вратата на спалнята. Никой от членовете на бандата не искаше да излезе пръв. Подканих най-напред капитана, а после и лейтенанта. И двамата бяха превързали ранените си ръце с кърпи. Освен тях имаше още трима или четирима ранени куклуксклановци. Горе, при дупката в тавана, образувана от изваждането на дъската, седеше Олд Дет, насочил надолу дулото на пушката си. Започнахме да връзваме ръцете на така сполучливо надхитрените от него бандити. Накрая ги събрахме с четиримата им другари, които бяхме хванали при къщата на Кортесио. Стоящите отвън хора наблюдаваха нашата работа и вдигаха голяма врява. Засега оставихме качулките на пленниците си. Само главатарят и помощникът му бяха принудени да покажат лицата си на хората. По мое настояване доведоха един човек, който твърдеше, че е лекар и ни увери, че за кратко време ще може да превърже и излекува

всички рани. Той прегледа ранените и после разпрати куп хора, за да търсят памук, кълчища, парцали, пластир, лой, сапун и други подобни неща, които бяха необходими при упражняването на неговата хуманна професия.

След като най-сетне всички куклуксклановци се намираха сигурно в ръцете ни, ние си зададохме въпроса къде да ги откараме, тъй като в целия Ла Гранж нямаше затвор, който да може да побере деветнадесет души.

— Закарайте ги в салона на гостилницата! — заповяда шерифът. — Най-добре ще е да свършваме с тази работа колкото се може по-бързо. Ще образуваме жури от съдебни заседатели и присъдата ще бъде изпълнена веднага. Имаме работа с извънреден случай и затова ще приложим и извънредни мерки.

Новината за това решение се разпространи бързо навън.

Тълпата се раздвижи и забърза към гостилницата, защото всеки искаше да се добере до похубаво място. Мнозина, на които това не се удаде, застанаха по стъпалата, в коридора или на открито — в двора на странноприемницата. Те посрещнаха куклуксклановците с гневни заплахи, така че ескортът трябваше да стегне редиците си, за да предотврати евентуален побой. С голяма мъка успяхме да влезем в така наречения „салон“, голямо, но твърде ниско помещение, предназначено за провеждане на увеселения с танци. Мястото на оркестърът бе заето, но ние го освободихме, за да съберем там пленниците. Когато свалихме качулките от главите им, се установи, че между тях няма нито един човек от околността.

Сега бяха избрани съдиите, начело на които застана шерифът. Съдът се състоеше от прокурор, адвокат, представляващ защитата, от писар и съдебни заседатели. Съставът на съда бе избран по начин, от който ме побиха тръпки по гърба, но това можеше да бъде извинено донякъде от тогавашните нрави в онези области, както и от естеството на дадения случай.

Съдът разполагаше със следните свидетели: двамата Ланге, Кортесио, петимата немци, Олд Дет и аз. На масите се намираха оръжията на обвиняемите като веществено доказателство. За пушките им се беше погрижил Олд Дет, който бе наредил да ги донесат от скривалището зад обора. Шерифът обяви заседанието за открито със забележката, че не е необходимо полагането на клетва от страна на свидетелите, тъй като „нравствените качества на обвиняемите са недостатъчни, за да обременяваме с полагането на клетва такива почтени джентълмени като свидетелите“. Той каза още, че с изключение на куклуксклановците в салона се намирали само мъже, „които, както установявам за моя голяма радост и задоволство, имат убеждения относно право и закон, стоящи извън всяко съмнение“. Многогласни викове „браво“ го наградиха за това ласкателство, а той благодари с един изпълнен с достойнство поклон. Но аз забелязах наоколо доста физиономии, за които едва ли можеше да се твърди, че служат като безспорно доказателство за така възхваления „убеждения относно право и закон“ на своите притежатели.

Най-напред бяха разпитани свидетелите: Олд Дет разказа подробно случилото се. Ние, останалите свидетели, се ограничихме само да потвърдим думите му. След това на сцената се появи state-attorney, прокурорът. Той повтори нашите показания и установи, че обвиняемите се числят към забранена организация

[59]
, преследваща пагубната цел да подкопава обществения ред, да руши устоите на държавата и да върши такива осъдителни престъпления, които се наказват с дългогодишен или доживотен затвор, а даже и със смърт. По-нататък каза, че даже самото членуване в тази организация оправдавало присъда от десет или двадесет години затвор. Но освен това било доказано, че обвиняемите са възнамерявали да убият един човек, който се е борил за Републиката, да бичуват двама почтени джентълмени и да изгорят една къща в този благословен град. И най-сетне те се канели да обесят двама непознати, извънредно миролюбиви и почтени мъже — при тези думи той се поклонил към мен и Олд Дет, — което най-вероятно би довело до тяхната смърт. Това било наказуемо, още повече като се има пред вид, че благодарение именно на тях двамата надвисналата беда над Ла Гранж била щастливо отстранена. И така той трябвало да настоява за наказание без всякакво снизхождение и предлагал да бъдат обесени няколко куклуксклановци, на които ще се спре с избора си строгият поглед на

уважаемия съд, а останалите, след като бъдат бити здраво с камшик за тяхно собствено „морално пречистване“, да бъдат изпратени до живот между дебели стени, за да им се попречи за в бъдеще да застрашават държавата и граждани с всепризната почтеност.

След речта на прокурора отново се чува викове „браво“ и той също така благодари с поклон, изпълнен с достойнство. После заговори адвокатът. Най-напред отбеляза, че председателят на съда бил направил непростима грешка, като не попитал обвиняемите поне за техните имена, възраст, професия, местожителство и други подобни данни, което той смирено съветвал да бъде наваксано. В крайна сметка би трябвало да се знае кой ще бъде обесен и кои ще бъдат затворени, ако не за друго, то поне заради смъртния акт и други писмени формалности; това беше една духовита забележка, която спечели и моето мълчаливо съгласие. Той каза, че признавал напълно споменатите намерения на куклуксклановците, тъй като това била самата истина, но че никое от тези намерения не било осъществено и че те са си останали само в стадия на един опит. Затова не можело и дума да става за обесване или доживотен затвор. Той би искал да запита дали самият опит за извършване на някое деяние е навредил или изобщо може да навреди някому. Положително не! Тъй като никой не бил пострадал, той трябвало непременно да настоява за оправдаването на подсъдимите, с което всички членове на почитаемия съд, както и всички уважаеми присъстващи биха доказали, че са човеколюбиви джентълмени и миролюбиви християни.

И той беше приветстван от няколко гласа. Отговори им с нисък поклон в полукръг, сякаш му беше изръкопляскал целият свят. След него се надигна мистър Пайк за втори път. Най-напред отбеляза, че напълно съзнателно не е питал обвиняемите за имената им, както и за други подробности, защото бил напълно убеден, че щели да го излъжат. В случай на обесване предлагал, в интерес на краткостта, да бъде издаден един общ смъртен акт, който приблизително да гласи: „Обесени деветнадесет куклуксклановци, за което са си виновни самите те“. Той призна по-нататък, че ставало въпрос наистина само за опити за извършване на деянието и щял да се съобрази с това при поставяне на въпроса за вината. Но трябвало да се благодари единствено на двамата непознати джентълмени, че опитът не се осъществил. Обаче той криел опасност в себе си и трябвало да има наказание за създаването на тази опасност. Няма нито желанието, нито нужното време да бъде разиграван с часове от прокурора и защитата; също така и през ум не можело да му мине да се занимава дълго с една банда, която наброявала деветнадесет добре въоръжени мъже, а се оставила да бъде заловена от двама души. Такива герои не заслужавали вниманието дори на някое канарче или врабче. И без това той вече трябвало да преглътне забележката, че бил може би приятел на куклуксклановците. Не можел да остави подобно обвинение току-така, а щял да се погрижи тези хора да си отидат поне опозорени и никога вече да не помислят да се върнат тук. И така той поставял на господата съдебни заседатели въпроса дали признават обвиняемите за виновни в опит за убийство, грабеж, телесни повреди и палежи и ги умолявал да не протакат отговора си до последното число на месец декември следващата година, понеже пред съда се били събрали множество високоуважавани слушатели, които не бивало да бъдат принуждавани да чакат дълго време произнасянето на присъдата. Неговото саркастично изказване бе възнаградено със силни викове на одобрение.

Съдебните заседатели се събраха в един ъгъл, където се съвещаваха не повече от две минути, след което един от тях съобщи резултата на председателя на съда, а той Го обяви на всички. Подсъдимите се признаваха за виновни. Сега шерифът започна да се съвещава тихо със съдебните заседатели. Направи впечатление, че той бе заповядал, докато траеше съвещанието, да се изпразнят джобовете на пленниците от тяхното съдържание, както и да бъдат претърсени предимно за пари. След като заповедта му беше изпълнена, преброиха парите. Шерифът кимна доволен сам на себе си и се надигна, за да обяви присъдата. Каза приблизително следното:

— Мешърз, подсъдимите са признати за виновни. Мисля, че ще задоволя желанието ви, ако веднага, без много да го усуквам, кажа в какво се състои наказанието, присъдено единодушно от нас. Престъпленията, за които стана дума, не са били извършени; затова решихме, както поиска и защитата, апелирайки към нашата хуманност, да се откажем от официалното юридическо наказание.

Обвиняемите си отбърбиха. Това си пролича по лицата им. Сред слушателите се чува тук-там викове на недоволство. Но шерифът продължи:

— Вече казах, че опитът за извършване на дадено престъпление крие в себе си опасност. Ако сега не наказваме тези членове на клана както подобава, то ще трябва да се погрижим поне в бъдеще да не могат да ни пакостят. Ето защо решихме да ги изгоним от Тексас, и то по такъв позорен начин, че вече никога да не им дойде наум да се мярнат насам. За тази цел се взе решение косите и брадите на всички да бъдат остригани съвсем ниско и то веднага. Сигурно някои от присъстващите джентълмени ще извършат това с удоволствие. Нека онези, които не живеят далече, да отидат до дома си и донесат ножици. Многоуважаемият съд предпочита ножици, които не режат добре.

Разнесе се всеобщ смях. Някой отвори прозореца и извика навън:

— Донесете ножици! Куклуксклановците ще бъдат остригани. Който донесе ножици, ще бъде пуснат вътре!

Бях убеден, че в следващия миг всички стоящи навън ще се втурнат за ножици. И наистина, веднага разбрах, че не съм се излъгал. Чухме как всичко живо се разтича, викайки силно: „shears“, „scissors“. Един глас крещеше дори за „shears for pruning trees“ и „shears for shearing sheep“, с други думи, търсеха се ножици за подкастриране на дървета и за стригане на овци.

— Освен това решихме — продължи шерифът, — да натоварим осъдените на парахода, който пристигна от Остин още някъде след 11 часа и с пукването на зората продължава за Матагорда. Оттам ще бъдат прехвърлени на първия параход, който няма да спира никъде на територията на Тексас. Ще ги натоварят на този параход независимо от това кои са те, откъде са дошли и накъде ще отплува параходът. Отсега нататък до тяхното качване на палубата им се забранява да свалят маскировката си, за да могат всички пътници да разберат как ние, тексасците, постъпваме с куклуксклановците. Освен това няма да бъдат развързани. Вода и хляб ще получат чак в Матагорда. Възникналите разноски ще бъдат заплатени от собствените им пари, които възлизат на хубавата сума от около 3000 долара и по всяка вероятност са крадени. Освен това цялото им имущество и особено оръжията ще бъде конфискувано и веднага продадено на търг. По решение на съда приходите от търга ще бъдат използвани за закупуването на бира и бренди, за да имат уважаемите свидетели на този съдебен процес заедно с жените си нещо за пийване по време на шотландските танци, които ще се състоят тук след приключване работата на съда, след което, на зазоряване, Куклуксклановците ще бъдат изпратени до парахода с достойна музика и изпълнението на подходяща песен. Осъдените ще присъстват на бала като зрители и за тази цел ще останат там, където се намират в момента. Ако защитата има някакви възражения срещу тази присъда, ние ще я изслушаме с готовност, но при условие, че бъде така любезна да се изкаже по-накратко. Трябва да острижем бандата и да продадем вещите им на търг, преди да започнем бала. И така, чака ни доста работа.

Бурята от одобрителни възгласи, която се надигна след тези думи, можеше да се нарече по-скоро всеобщ рев. Председателят на съда и адвокатът трябваше да положат максимални усилия при въдворяването на реда, за да може последният да вземе думата.

— Това, което искам да кажа още в полза на моите клиенти, е следното: намирам присъдата на високопочитаемия съд за малко строга, но тази строгост се компенсира напълно от последната част на съдийското решение, която засяга въпроса за бирата, брендите, музиката, танците и песните. Затова заявявам от името на тези, чиито интереси защитавам, че съм напълно съгласен с присъдата и се надявам, че подсъдимите ще я използват като насърчение за започване на по-добър и полезен живот. Аз също ги предупреждавам да не стъпват никога вече тук, защото в противен случай ще откажа да поема втори път защитата им и следователно не ще могат да намерят друг път такава блестяща юридическа подкрепа. Имам още една делова забележка: за моята защита ще поискам по два долара на човек, което, умножено по деветнадесет, прави тридесет и осем долара; ако веднага ми дадат парите, тук пред толкова много свидетели, няма да има нужда от квитанция. В такъв случай ще задържа за себе си 18 долара, а останалите двадесет давам за осветление и наем на салона. Предлагам да определим входна такса от 50 цента на джентълмен; със събраната сума ще бъде възнаграден оркестърът. Разбира се, дамите няма да плащат нищо. Той си седна, а шерифът заяви, че е напълно съгласен с него.

Аз обаче седях на мястото си и ми се струваше, че сънувам. Нима всичко това ставаше в действителност? Нямах място за съмнение, че е реалност, защото адвокатът получи парите си, а мнозина се разтичаха, за да доведат жените си на бала. Други пък се връщаха вече и мъкнеха със себе си най-различни видове ножици. Опитах се да се ядосам, но не успях, а се присъединих към смеха на Олд Дет, на когото изходът от това приключение доставяше изключително удоволствие. Куклуксклановците бяха наистина остригани до кожа. После започна наддаването. Пушките се разпродадоха бързо и на добра цена. Другите предмети също не се задържаха дълго време. Не мога да опиша с какъв шум и движение, с какво блъскане и удряне бе придружено всичко това. Всеки искаше да заеме място в „салона“, въпреки че той можеше да побере едва една десета от присъстващите. Ето че пристигнаха и музикантите — един кларнетист, един виолинист, един тромпетист и още един, който носеше стар фагот. Този странен оркестър се настани в един ъгъл и започна да настройва допотопните си инструменти, което беше едно не съвсем приятно знамение за действителните му възможности. Искях да си тръгна, още повече, че на сцената се появиха и дамите, но ето че при Олд Дет ударих на камък. Той ми обясни, че ние двамата трябвало непременно да се насладим на това удоволствие след преживените трудности и опасности, още повече че сме били главните действащи лица. Шерифът го чу и не само се съгласи с него, ами и най-енергично заяви, че ако ние двамата откажем да открием първия танц, това щяло да бъде голяма обида за всички граждани на Ла Гранж. С тези думи той представи на разположение на Олд Дет съпругата си, а на мене дъщеря си, като ни ги похвали като отлични танцьорки. Каза ни още, че би трябвало да гледаме един на друг като на сродни души, понеже съм му бил избил два зъба, а той ме бил сръгал няколко пъти в ребрата, така че съм щял да нараня най-дълбоко сърцето му, ако не съм изпълнил горещата му молба да остана на бала. Щял да се погрижи да бъде запазена за нас специална маса. Какво можех да сторя? За нещастие в този момент се появиха и двете дами и ние им бяхме представени. Щом си се хванал веднъж на хорото, трябва да го играеш докрай! Разбрах, че се налага да се престраша и да изиграя прочутото шотландско хоро, а може би и още някой бърз валс или галоп, аз, един от героите на деня и ... частен детектив инкогнито.

Добрият шериф видимо се радваше, че ни е посветил богините на домашния си уют. Осигури ни една маса, чийто най-голям недостатък бе, че можеше да побере само четирима души, така че без никаква милост или съжаление изцяло попаднахме във властта на двете дами. А те бяха чаровни. Служебното положение на техния съпруг и баща изискваше от тях да се държат с подобаващо достойнство. Мамчето беше около петдесетте и плетеше някакво вълнено елече. Отвори си устата веднъж, за да каже нещо за Codex Napoleon

[60]

и повече не продума. Дъщеричката, която бе минала тридесетте, бе донесла едно томче стихове и изглежда се беше зачела дълбоко в него въпреки заобикалящия ни адски шум. Тя удостои Олд Дет с една забележка относно Пиер Жан дьо Беранже, която според нея беше духовита. След като обаче старият трапер искрено я увери, че никога не е разговарял с този джентълмен, тя потъна в упорито мълчание. При разнасянето на бирата нашите дами не пиха, но когато шерифът им донесе две чаши бренди, строгият мизантропски израз на лицата им изчезна.

Шерифът използва този случай да ми нанесе един от познатите ми вече удари в ребрата и да ми пошепне:

— Сега започва шотландският танц. Хващайте се бързо!

— Няма ли да ни откажат дамите? — попитах аз с тон, който не изразяваше особена радост.

— Не. Те са добре възпитани.

Станах и се поклоних пред дъщерята, като промърморих нещо за чест, удоволствие и предпочитание и получих ... томчето със стихове, в което младата мис се беше вкопчила здраво. Олд Дет подхвана работата по-практично. Той извика на мамчето:

— Хайде, мадам, елате! Наляво или надясно, както ви е удобно. Аз подскачам добре и с двата си крака.

Ще премълча как танцувахме двамата, какви бели направи моят приятел, като падна на земята с партньорката си и как джентълмените започнаха да пият. Стига толкова! Когато се зазори, запасите на кръчмаря бяха силно намалели, а шерифът твърдеше, че парите, събрани от търга, съвсем не били още свършени. Можело да се потанцува още малко на следния ден или пък веднага същата вечер. И в двете помещения на приземния етаж, в градината и пред сградата седяха или лежаха пийналите си хора, някои от които бяха попрекалили. Но щом се разнесе вестта, че шествието ще тръгва към пристанището, всички скочиха на крака. Процесията се подреди по следния начин: начело застанаха музикантите, след тях членовете на съда, куклуксклановците в странните си дрехи, после следвахме ние, свидетелите, и накрая вървяха всички останали джентълмени в пъстър безпорядък.

Тексъсецът е чудноват човек. Всичко, от което се нуждае, веднага се оказва налице. Така и не разбрахме откъде хората, включили се в процесията — а това бяха всички без достойните проповедници и дамите — намериха и донесоха всевъзможни инструменти, годни за създаването на невъобразима какофония. Когато се бяха строили всички, шерифът даде знак, процесията потегли и крачещите начело „виртуози“ започнаха да „измъчват“ Янки дудъл

[61]

. Накрая се включиха и останалите, като подеха някаква невероятна шумотевица. Не може да се опише последвалото свирене, реване и пеене. Струваше ми се, че се намирам между абсолютно луди хора. Придвижвахме се бавно към реката с траурна стъпка и най-сетне предадохме пленниците на капитана, който, както сами се уверихме, ги затвори на сигурно място. Капитанът гарантираше, че не могат и да помислят за бягство. Впрочем те бяха строго охранявани и от няколко немци, пътуващи в същата посока.

Щом параходът потегли, музикантите изпълниха най-хубавия си туш, а останалите отново подеха какофонията. Докато всички погледи бяха отправени към парахода, аз дръпнах Олд Дет за ръката и заедно с двамата Ланге се измъкнахме и тръгнахме към дома им. Там решихме, че трябва малко да поспим. Само че това „малко“ продължи по-дълго, отколкото беше предвидено. Когато се събудих, Олд Дет беше вече на крака. Не беше могъл да спи от болки в таза и за мой ужас заяви, че днес му е невъзможно да язди. Това бяха лошите последици от падането му по време на танца. Извикахме фелдшера. Той дойде, прегледа го и ни обясни, че бедрената му кост била изскочила от ямката на таза и трябвало отново да се намести. Идеше ми да му зашлепя някой шамар. Той дърпа крака насам-натам цяла вечност, като ни уверяваше, че ще чуем, когато той се намести. Напрягахме слух, но, разбира се, напразно. Това дърпане не причиняваше почти никакви болки на следотърсача. Затова избутах онзи шарлатанин настрани и разгледах пострадащото място. Забелязах една синина, оградена с жълтеникав кръг и се уверих, че се касае само за силно натъртване.

— Ще трябва да те разтрием със синапов спирт или с чист спирт. Това ще ти помогне — казах му аз. — Но поне днес ще се наложи да лежиш спокойно. Жалко, че през това време Гибсън ще ни избяга.

— Той ли? — отвърна старият трапер. — Не се тревожи, сър! Щом носът на стара хрътка като мене надуши някаква следа, той не я губи, докато дивечът не бъде заловен. Можеш да ми се довериш напълно.

— Това и права. Но двамата с Уилям Олерт ще спечелят голяма преднина.

— Все ще ги настигнем. Струва ми се, че е все едно дали ще ги намерим един ден по-рано или един ден по-късно. Важното е да ги заловим. Горے главата! Този многоуважаван шериф ни пообърка сметките с неговите танци и дами, но можеш да бъдеш сигурен, че ще съумея да залича последиците от временния ми неуспех. Наричат ме Олд Дет. Ясно ли е?

Думите му звучаха наистина доста окуражаващо и тъй като считах, че старият трапер ще устои на думата си, помъчих се да пропъдя грижите си. Никак не ми се тръгваше сам. През време на обяда мистър Ланге повтори желанието си да пътува с нас, тъй като поне засега пътят му съвпадал с нашия. Това ми беше добре дошло.

— В мое лице и в лицето на сина ми няма да имате лоши другари — увери ме той. — Умеем да яздим и да си служим с пушките. И ако по пътя си срещнем някакви бели или

червенокожи негодници и през ум няма да ни мине да избягаме. И тъй ще ни вземете ли с вас? Хайде, съгласете се!

Разбира се, че се съгласихме. По-късно дойде Кортесио, който беше спал по-дълго и от нас; бе решил да ни покаже двата коня. Въпреки болките си Олд Дет закуца към двора. Искаше сам да види конете.

— Този млад мастър твърди, че можел да язди — каза той, — но хора като мене знаят до колко бива да се доверяваш на подобни приказки. Не ми се вярва да разбира от коне. Когато купувам кон, понякога избирам онзи, който изглежда най-лошият, но аз знам, че е най-добрият. Не веднъж ми се е случвало.

Трябваше да язди пред него на всички коне от обора, а той наблюдаваше всяко от движенията им с вида на познавач, след като предварително се беше осведомил предвидливо за цената им. И наистина, стана така, както беше казал той и както очаквах и аз: не одобри предложените ни от Кортесио коне.

— Изглеждат по-добри, отколкото са всъщност — каза той, — но само след няколко дни ще капнат. Не, ще вземем двата червеникаво-кафяви коня, които са така учудващо евтини.

— Но те са направо кранти! — възкликна Кортесио.

— Така си мислите вие, сеньор, защото — с ваше разрешение — нищо не разбирате. Тези животни са прерийни коне, но са се намирали в лоши ръце. Те са много издръжливи и ми се струва, че няма да паднат в безсъзнание, ако се наложи малко да се понапрегнат. Взимаме ги. Решено, баста!

Пета глава

В ловните полета на команчите

Девет дни по-късно петима ездачи, четирима бели и един негър, се намираха приблизително до мястото, където достигат южните граници на сегашните тексъски окръзи Медина и Увалде. Белите яздеха двама по двама един зад друг, а най-отзад следваше негърът. Двамата бели, които бяха начело, имаха почти еднакво облекло. Дрехите на по-възрастния, който беше много слаб, изглеждаха само по-износени. Двамата яздеха червеникави коне. Животните се движеха в бодър тръс и от време на време пръхтяха весело. Беше лесно да се предположи, че едно такова изморително пътуване из тези отдалечени райони бе напълно по силите им. Можеше веднага да се познае, че следващите двама ездачи бяха баща и син. И те бяха облечени еднакво, само че не в кожени дрехи като хората пред тях, а във вълнени. Главите им бяха покрити с широкополи филцови шапки. Бяха въоръжени с двущевни карабини, ножове и револвери. Жилавата фигура на негъра бе облечена в леки дрехи от тъмно платно, а на къдравата си глава носеше почти нов лъскав цилиндър. През рамото му бе праметната дълга двущевна карабина, а в пояса си беше втъкнал мачет — дълъг закривен нож, подобен на сабя, който се употребява особено много в Мексико.

Имената на четиримата бели са познати: това бяха Олд Дет, Ланге, синът му и аз.

Чернокожият беше негърът на Кортесио от Ла Гранж, който ни беше посрещнал на вратата в онази изпълнена с приключения нощ.

На Олд Дет му бяха нужни цели три дни, за да се съвземе от контузията си, получена по такъв смешен начин. Предполагах, че се срамуваше заради своята злополука. Да бъдеш ранен по време на сражение е чест. Но да паднеш като танцуваш и да се наредиш по такъв начин е много неприятно за един храбър уестмън и старият скаут взимаше всичко това твърде надълбоко. Контузията му сигурно беше много по-болезнена, отколкото той показваше, иначе не би отложил тръгването ни с три дена. Лицето му и сега постоянно потръпваше, по което можех да разбера, че болките не го бяха оставили на мира.

Кортесио беше научил от Ланге, че двамата се канят да ни придружават. В последния ден бе дошъл при нас и ни беше попитал дали няма да му направим услугата да вземем с нас негъра Хектор. Бяхме се учудили на това искане. Кортесио ни обясни причината. Бил получил важна телеграма от Вашингтон и във връзка с това трябвало да изпрати веднага

едно не по-малко важно писмо до Чиуауа. Не можел да ни даде писмото, защото трябвало да получи отговор, който нямало кой да му донесе обратно. Затова бил принуден да изпрати човек, а за тази работа нямало по-подходяща личност от негъра Хектор. Притежавал качества, които го отличавали от обикновените представители на неговата раса. Служил при Кортесио от дълги години и му бил изключително предан. Бил предприемал опасното пътуване през мексиканската граница многократно и винаги се държал храбро при всякакви опасности. Кортесио ни беше уверил, че Хектор няма да ни бъде в тежест, а напротив — в негово лице сме щели да имаме доброволен и внимателен помощник. Съгласихме се да го вземем, за което няхаме причина да се разкайваме. Хектор се оказа не само добър, но дори и отличен ездач. Това изкуство бе изучил още от времето, когато заедно с господаря си бяха живели в Мексико и той беше пазил на кон стадата добитък. Хектор беше пъргав и услужлив, яздеше винаги почтително зад нас и изглежда, че ме беше обикнал особено много. Непрекъснато ми оказваше внимание с дребни услуги, които можеха да бъдат израз само на голяма лична привързаност.

Олд Дет беше сметнал за излишно да търсим следите на Гибсън и да го преследваме от едно населено място до друго. Знаехме посоката, в която се движеше отрядът заедно с Гибсън, знаехме и населените места, през които се канеха да минат. Ето защо скаутът ни посъветва да се движим право към Рио Нуесес, а след това да насочим конете си към Прохода на орлите. Беше твърде вероятно да се натъкнем на следите на търсените от нас хора някъде между реката и прохода, а може би и още по-рано. Трябваше обаче да се движим много бързо, защото те имаха значителна преднина. Но Олд Дет забеляза съвсем правилно, че придружаващите отряда мексиканци не биваше да се мяркат на много места и затова ще бъдат принудени да правят обходи ту наляво, ту надясно. Затова пък ние можехме да яздим в почти права линия, а това беше важно обстоятелство, което вероятно щеше да компенсира една преднина от няколко дни.

За шест дена бяхме изминали почти двеста английски мили
[62]

. Освен Олд Дет и аз никой друг не бе очаквал, че червеникавите коне ще издържат това напрежение. Изглежда, че вече позастарелите коне преживяваха втора младост. Тревата в откритата прерия, свежият въздух и бързото движение им се отразиха превъзходно. От ден на ден ставаха по-живи, по-сърцати и като че ли се подмладяваха. Скаутът им се радваше, защото това беше доказателство, че наистина разбира от коне.

Бяхме оставили зад гърба си Сан Антонио и Кастровил, бяхме минали през богатата на вода територия на окръга Медина и сега наближавахме онези местности, където водата става все по-оскъдна и започва мрачната текска пясъчна пустиня. Тя се простира надалеч между Рио Нуесес и Рио Гранде и там гледката става най-безутешна и печална. Искяхме първо да стигнем до Рио Леона, един от главните притоци на Рио Фрио, и оттам да се отправим към мястото, където Търки Крийк се влива в Рио Нуесес. На северозапад от нас се издигаха високите планини Леона, а наблизо се намираше форт Индж. Отрядът пред нас е трябвало да мине покрай него, но без да бъде забелязан от гарнизона на форта, така че можехме да се надяваме да открием скоро някакви следи от преминаването на Гибсън и придружителите му през тези места.

Сега теренът много улесняваше бързата езда. Препускахме през равна прерия, покрита с късостеблена трева, по която конете ни галопираха с лекота. Въздухът беше чист и хоризонтът се очертаваше съвсем ясно пред нас. Яздехме на югозапад и затова погледите ни бяха отправени по-често в тази посока. По тази причина забелязахме твърде късно, че към нас се приближават ездачи. Показа ни ги Олд Дет, като посочи надясно.

— Погледнете натам, мешърз! Какво мислите, че е това?

Забелязахме една тъмна точка, която изглежда се приближаваше твърде бавно към нас.

— Хмм! — обади се Ланге, като засенчи очите си с ръка. — Това ще да е някакво животно, което пасе.

— Тъй! — усмихна се Олд Дет. — Великолепно! Изглежда, че очите ви още не могат да свикнат на разстоянията в прерията. Това „нещо“ е отдалечено от нас на около две английски мили. На толкова голямо разстояние едно единствено животно не може да

изглежда като толкова голяма точка. Би трябвало да е някой бизон, едър колкото пет възрастни слона, а бизони тук изобщо не се срещат. Не е изключено някой път насам да се запилее някой заблуден юначага, но не и в това годишно време, а или напролет, или през есента. Освен това непривикналото око се заблуждава много лесно относно движението на предметите на такова разстояние. Бизонът или конят пасат, като се придвижват напред бавно, крачка по крачка. А аз се обзалагам, че онази точка се движи в галоп.

— Невъзможно! — зачуди се ковачът.

— Е, щом белите мислят толкова погрешно — усмихна се Олд Дет, — нека чуем какво ще ни каже чернокожият. Хектор, какво мислиш за онази точка ей там?

Негърът беше мълчал досега скромно. Сега обаче, след като го бяха попитали, каза мнението си:

— Ездачи съм. Четири, пет или шест.

— И аз мисля така. Може би са индианци, а?

— О, не, маса! Индиън не идва така открито при бели. Индиън се скрие, огледа първо бели тайно, преди говори с него. Конници идват право при нас, значи бели.

— Напълно си прав, драги Хектор. Чувам с голямо задоволство, че в главата ти е много по-светло, отколкото би могло да се предположи по цвета на кожата ти.

— О, маса, о! — усмихна се негърът доволно, като показва всичките си зъби. Изказаната похвала от Олд Дет беше голямо отличие за него.

— Ако тези хора наистина имат намерение да ни настигнат, би трябвало да ги изчакаме тук — посъветва ни Ланге.

— Няма какво да ги чакаме! — отвърна скаутът. — Сигурно виждате, че не са се отправили точно към нас, а се придържат повече на юг. Забелязали са, че се движим и затова препускат косо към нас, така че да ни пресрещнат. И тъй, напред! Нямаме време за губене. Може би са войници от форт Индж, които са тръгнали на разузнаване. Ако е така, тогава няма защо да се радваме особено на тази среща.

— Защо пък не?

— Защото ще научим нещо неприятно, сър. Форт Индж се намира твърде далече на северозапад. Щом комендантът изпраща патрули на такова далечно разстояние, то очевидно съществува някаква опасност. Сигурно ще научим за какво става въпрос. Продължихме да яздим без да намаляваме бързината си. Тъмната точка видимо се приближаваше и най-сетне се разпадна на шест по-малки точки, които бързо нарастваха. Скоро забелязахме съвсем ясно, че бяха ездачи. След пет минути разпознахме вече и униформите. А след малко ни наближиха дотолкова, че можахме да чуем какво ни извикаха. Искаха да спрем. Бяха петима драгуни, предвождани от един сержант.

— Защо яздите толкова бързо? — попита той, като дръпна юздите на коня си. — Не ни ли забелязахте?

— Забелязахме ви — отвърна скаутът хладнокръвно, — но нямаме никаква причина да ви чакаме.

— Имате, имате! Трябва непременно да ни кажете кои сте.

— Е добре, ние сме четирима бели и един негър, които яздят в югозападна посока. Това сигурно е достатъчно за вашите цели.

— Hang it all

[63]

! — избухна сержантът. — Не си мисли, че можеш да ни будалкаш!

— Pshaw! — усмихна се Олд Дет с чувство на превъзходство. — И на мен самия не ми е до будалкане. Намираме се в откритата прерия, а не в някоя класна стая, където би могло да играете ролята на учители.

— Изпълнявам само служебните си задължения. Настоявам да ми кажете имената си!

— А ако не благоволим да се подчиним?

— Както виждате, ние сме въоръжени и ще съумеем да ви накараме да се подчините.

— Ах! Наистина ли ще съумееете? Страшно се радвам заради самите вас. Само че не те съветвам да опитвате. Ние сме свободни мъже в свободна страна, сержанте! Искане ми се да

видя онзи, който би се осмелил да ни каже сериозно, че трябва да му се подчиним, трябва, чувате ли?! Направо бих прегазил с коня си този нехранимайко!

Очите му блестяха. Той дръпна юздите на коня си така, че животното се изправи на задните си крака, след което, подчинявайки се на едно стисване на бедрата му, направи застрашителен скок към сержанта. Човекът дръпна бързо коня си назад и се нареди да му отвърне гневно. Олд Дет обаче не му остави време.

— Да не смятаме, че съм двойно по-възрастен от тебе и имам много по-голям опит и много повече преживявания, отколкото можеш изобщо някога да събереш. Ще ти отговоря само по въпроса за употребата на оръжията. Да не си мислиш, че нашите ножове са от марципан, цевите ни от захар, а куршумите — от шоколад? Тези захарни изделия едва ли ще ви се отразят добре! Казваш, че трябвало да изпълниш служебните си задължения. Well, това е в реда на нещата и аз нямам нищо против. Но кой ти е дал нареждане да се държиш така грубо с опитни уестмъни? Готови сме да разговаряме, но не сме ви викали и настояваме преди всичко за учтивост!

Сержантът се позамисли. Олд Дет изглеждаше изцяло променен и държането му не остана без въздействие.

— Няма защо да се гневим толкова много — подхвана сержантът, — изобщо нямах намерение да бъда груб.

— Да, но не долових нито в тона, нито в начина на изразяването ти никакъв особен финес.

— Така е, защото се намираме сред прерията, а не в приемния салон на някоя дама.

Наоколо се навъртат най-различни типове и трябва да си отваряме очите, тъй като служим в един от предните постове.

— Типове ли? Да не би да ни причисляваш към тези съмнителни джентълмени? — ядоса се старият трапер.

— Не мога да кажа нито „да“, нито „не“. Но мисля, че човек с чиста съвест няма да откаже да се представи. Сега са се навъдили много от онези проклети негодници, които минават оттук, за да служат на Хуарес. Човек не може да има доверие на такива нехранимайковци.

— Тогава си привърженик на сецесионистите, на южните щати, а?

— Да, надявам се, че и вие сте техни привърженици.

— Аз съм на страната на всеки свестен човек и съм против всеки подлец. Няма защо да крием имената и произхода си. Идваме от Ла Гранж.

— Значи сте тексџси. Е, Тексџс беше на страната на Юга. Тогава съм срещнал съмишленици.

— Съмишленици ли! Behold! Изразяваш се много изискано, да не очакваш такова нещо от един сержант. Но вместо да ти казвам всичките пет имена, които и без това ще забравиш, ще ти спомена само моето, за да ти е по-лесно. Аз съм стар скитник из прериите и онези, които ме познават, ме наричат Олд Дет.

Въздействието от това име се забелязва светкавично. Сержантът подскочи на седлото и втренчи погледа си в ловеца. Войниците отправиха към него погледи, в които се четеше изненада, но и дружелюбие. Техният предводител обаче смръщи вежди.

— Олд Дет? Това си ти? Шпионинът на северните щати?

— Сър! — извика старият скаут заплашително. — Внимавай! Ако си чувал за мене, тогава сигурно ще знаеш, че не съм от онези хора, които търпят да ги обиждат. За Севера си рискувах кръвта и живота, мило и драго, защото така исках, защото считах, че действията му са правилни, а и до ден днешен ги считам за правилни. Под думата „шпионин“ разбирам нещо по-друго от онова, което бях аз; и ако понякога такива наивници като тебе ме наричат с тази дума, то аз не им отвърщам веднага с юмрука си, само защото ги съжалявам. За щастие, изглежда, че хората, които те придружават, са по-разбрани от тебе. Нека съобщят на коменданта на форт Индж, че си срещнал Олд Дет и си го ругал като някой хлапак. Убеден съм, че така ще ти трие сол на главата, та ще ти се завие свят!

Тези думи постигнаха целта си. Комендантът беше вероятно по-разбран човек от подчинените си. Сержантът бе длъжен да му докладва за тази среща и за разговора си. Когато патрулиращите се натъкнат на някой прочут ловец като Олд Дет, те могат да имат голяма полза от такава среща, защото обикновено се разменят мисли и мнения, съобщават се наблюдения, дават се съвети, носещи значителна изгода на войсковите подразделения. Офицерите се отнасят обикновено към уестмъни от типа на Олд Дет с голямо уважение и

внимание. А какво щеше да докладва този сержант за нас, след като се отнасяше по такъв начин с опитния следотърсач? Вероятно такива мисли му минаваха сега през главата, защото цялото му лице се беше зачервило от смущение. А Олд Дет продължи, за да подсили впечатлението от думите си:

— Моите уважения към униформата ти, но моята по нищо не ѝ отстъпва. Няма да ти навреди да чуеш няколко съвета от Олд Дет, още повече, че си толкова млад. Под чии заповеди се намира сега форт Индж?

— Комендант е майор Уебстър.

— Този, който беше до преди две години капитан във форт Райли

[64]

?

— Да.

— Е, тогава ще го поздравяш от мене! Познава ме много добре. Често стреляхме заедно по мишените и набивахме главичките на пироните още по-навътре. Можеш да ми дадеш бележника си и да му предадеш после няколко реда от мене, които искам да му напиша. Струва ми се, ще се зарадва извънредно много, че един от подчинените му е нарекъл Олд Дет шпионин.

Сержантът бе изпаднал в затруднение, от което не виждаше изход. Постоянно преглъщаше и най-сетне промърмори с видимо усилие:

— Но, сър, мога да те уверя, че наистина нямах намерение да те обидя! При хора като нас не всеки ден е неделя. Имаме си толкова ядове и никак не е чудно, ако заговорим с тон, с какъвто не сме искали да разговаряме.

— Тъй, тъй! Е, това звучи вече по-учтиво от преди. Ще приема, че разговорът ни започва едва сега. Имате ли във форта пури?

— Свършиха ни се. За жалост и тютюна свърши.

— Лошо. Войникът без тютюн е половин човек. Но моят спътник е напълнил един от кобурите на седлото си с пури. Може би ще ви даде нещичко от запасите си.

Погледите на сержанта и драгуните се спряха на мен очаквателно. Извадих шепа пури, разпределих ги между тях и им дадох огън. След като сержантът смукна няколко пъти от пурата, по лицето му се изписа голямо блаженство. Кимна ми признателно:

— Една такава пура е направо като лулата на мира. Струва ми се, че не бих могъл да се сърдя и на най-върлия си неприятел, ако насред прерията ми предложи такава пура, след като не съм пушил седмици наред.

— Щом като за тебе една пура има по-голямо значение от най-старата вражда, тогава поне не си непоправим злодей — засмя се Олд Дет.

— Не, наистина не съм. Но, сър, ще трябва да продължим пътя си и затова би било уместно да си кажем онова, което е необходимо. Видяхте ли някакви индианци или следи?

Олд Дет отговори отрицателно и попита дали може да се очаква среща с индианци по тези места.

— Разбира се! — гласеше отговорът. — Имаме пълно основание да бъдем предпазливи, защото тези подлеци пак са изровили бойната секира.

— By Jove! Лошо! За кои племена става въпрос?

— Команчите и апачите.

— Значи най-опасните! А ние яздим горе-долу между земите на двете племена. Ако ножицата се затвори, тежко и горко на онези, които се намерят между остриетата ѝ.

— Да, затова внимавайте. Ние взехме вече всички възможни мерки. Няколко пратеника тръгнаха да искат подкрепления и провизии. Почти денонощно патрулираме надалеч от форта. Затова подозираме и всеки, когото срещнем, докато се убедим, че не е негодник. Това извинява и поведението ми към вас.

— Вече е забравено. Но каква е причината, накарала червенокожите да воюват помежду си?

— За това е виновен този проклет... извинете, сър! Може би мислите различно от мене — виновен е този президент Хуарес. Сигурно на всички ви е известно, че той бе принуден да бяга чак до Ел Пасо. Французите го преследваха. Стигнаха чак до Чиуауа и Коауила. Той трябваше да се крие от тях като миеша мечка от кучета. Гониха го до Рио Гранде и щяха да

продължат да го преследват, щяха да го пленят, ако президентът от Вашингтон не се беше намесил така неразумно. Всички бяха срещу Хуарес, всички се бяха отказали от него. Дори и индианците не искаха да го знаят, макар че той е роден индианец.

— И апачите ли бяха против него?

— Не. По-точно казано, те нито бяха с него, нито бяха против него. Изобщо не взеха страна и останаха спокойни в бърлогите си. Така ги беше посъветвал Винету, техният млад, известен вожд. Но затова пък пратениците на Базен успяха да настроят команчите срещу Хуарес. Техните отряди прехвърлиха мексиканската граница и започнаха да избиват привържениците на Хуарес.

— Хмм! Искаш да кажеш, че минаха границата, за да плячкосват, да убиват и да палят! Команчите хич не се интересуват от Мексико. Техните територии и ловни полета не са от онази страна на Рио Гранде, а от тази страна. Безразлично им е кой управлява Мексико, дали Хуарес, Максимилиан или Наполеон. Но щом господата французите ги викат и насъскват срещу мирни хора, тогава няма защо да се сърдим на команчите, че по най-бърз начин се възползват от случая, за да грабят. Няма какво да обсъждаме кой носи отговорността.

— И мен не ме интересува. Накратко казано, прехвърлиха границата и започнаха да вършат точно онова, което се искаше от тях. Но ето че се сблъскаха с апачите. Команчите са били винаги закleti врагове на апачите. Затова те нападнаха един лагер на неприятелите си, изпозастреляха всички, които не се предадоха и плячкосаха много палатки и коне.

— А после?

— Какво после, сър? Според индианските обичаи пленените мъже бяха вързани на кола на мъчението.

— Струва ми се, че такъв обичай едва ли е много приятен за потърпевшите. Но нека това тегне на съвестта на господата французите! Естествено апачите са се вдигнали веднага, за да си отмъстят, нали?

— Не. Те са страхливци!

— Слушай, сержанте, който твърди подобно нещо, не познава апачите. Твърдо съм убеден, че не са преглътнали спокойно нанесения им позор.

— Изпратиха само неколцина воители, за да преговарят с най-възрастните вождове на команчите. Тези преговори се водиха при нас.

— Във форт Индж? Защо пък там?

— Защото там и двете страни бяха длъжни да се въздържат от военни действия.

— Аха! Ясно. А дойдоха ли вождовете на команчите?

— Дойдоха петима вождове с двадесет воители.

— Колко апачи се явиха?

— Трима.

— Колко воители ги придружаваха?

— Сами бяха.

— Хмм! А казваш, че били страхливци! Трима души се осмеляват да минат през вражеска територия, за да се срещнат с двадесет и пет неприятели! Сержанте, ако искаш да бъдеш поне донякъде справедлив, трябва да признаеш, че това е доказателство за храброст. И как протекоха преговорите?

— Не се стигна до мир, разрывът между тях стана само по-голям. Накрая команчите се нахвърлиха върху апачите. Убиха с ножове двама от тях, но третият, макар и ранен, успя да се добере до коня си и да прескочи оградата на форта, висока колкото човешки бой. Команчите го преследваха, но не можаха да го хванат.

— И това стана под закрилата на форта, в гарантирания от него мир, пред очите на един майор на Севера? Какво вероломство! Нима ще бъде чудно тогава, ако апачите от своя страна изровят бойната секира? Избягалият воин ще им отнесе тази вест и многобройните им отряди ще се вдигнат на крак, за да си отмъстят. И тъй като пратеникът им е бил убит във форт на белите, те ще обърнат оръжията си и срещу бледоликите. А как се държаха команчите?

— Към нас се държаха приятелски. Преди да напуснат форта, вождовете ни увериха, че ще се бият само срещу апачите. Бледоликите били техни приятели.

— Кога се състояха преговорите с този кървав завършек?

— В понеделник.

— А сега е петък, значи преди четири дни — разсъди Олд Дет. — Колко време останаха команчите във форта след бягството на апача?

— Много малко. След един час възседнаха конете си.

— И вие ги пуснахте да си отидат? Те са нарушили международното право, трябвало е да бъдат задържани, за да им се потърси сметка. Майорът трябваше да ги арестува и да докладва за инцидента във Вашингтон. Не мога да разбера постъпката му.

— Майор Уебстър беше излязъл на лов в понеделник и се върна едва вечерта.

— За да не бъде свидетел на преговорите и на предателството! Позната картина! Но ако апачите разберат, че сте оставили команчите спокойно да напуснат форта, тогава тежко и горко на всеки бял, който им падне в ръцете! Няма да пощадят никого.

— Сър, не се ядосвай чак толкова! И за апачите беше добре, че команчите останаха само един час във форта. Иначе щяха да загубят още един от вождовете си.

Олд Дет направи едно движение, което издаваше изненадата му.

— Още един вожд ли казваш? Аха, отгатвам! Изминали са четири дни оттогава. Той имаше превъзходен кон и е яздил по-бързо от нас. Той е бил, сигурен съм!

— Кой? — запита сержантът позачуден.

— Винету.

— Да, той беше. Едва команчите бяха изчезнали на запад и откъм изток, откъм Рио Фрио, Се появи един конник. Доиде във форта, за да си купи барут, олово и револверни патрони. Червенокожият не носеше никакви отличителни племенни белези, а и ние не го познавахме. Докато купуваше тези неща, той научи какво се беше случило. Случайно присъстваше дежурният офицер, лейтенант Фримън. Индианецът се обърна към него.

— Ама че история! — извика Олд Дет нетърпеливо. — Де да бях присъствал на разговора им. И какво му каза?

— Само тези думи: „Много бели ще трябва да изкупят престъплението, извършено тук, без вие да се опитате да го предотвратите или поне да наложите някакво наказание!“ После излезе от магазина на двора и скочи на коня си. Лейтенантът го беше последвал, за да се порадва на великолепия вран жребец на червенокожия. Индианецът му заяви следното: „Ще постъпя по-честно от вас. Искam да ви кажа, че от днес нататък започва война между воините на апачите и бледоликите. Оставили сте убийците на свобода и с това сте доказали, че сте врагове на апачите. За кръвта, която ще се пролее от сега нататък, сте виновни вие!“

— Да, да, такъв си е той! — обади се Олд Дет. — А какво му отговори лейтенант Фримън?

— Попита го кой е той и едва тогава червенокожият каза, че е Винету, вождът на апачите. Офицерът извика веднага да затворят вратата и да пленят червенокожия. Той имаше това право, защото войната беше вече обявена, а Винету не се намираше при нас в качеството си на парламентър. Но индианецът се изсмя високо, събори неколцина от нас с коня си, събори и лейтенанта, след което прескочи оградата също както и другият индианец бе сторил това преди него. Веднага изпратихме по петите му отряд, но хората ни се върнаха, без изобщо да го зърнат.

— Ето ти на! Сега ще става, каквото ще става! Тежко на форта и на гарнизона му, ако команчите не победят! Апачите няма да оставят никого от вас жив. Но стига вече излишни приказки! Времето ни е скъпо. Мяркали ли са се при вас и други хора?

— Само веднъж. Завчера привечер се отби един ездач, който бе тръгнал за Сабинал. Казваше се Клинтън.

— Клинтън! Хмм! Ще ти опиша този човек. Слушай дали е той!

Скаутът описа Гибсън, който си беше присвоил фалшивото име Клинтън преди доста време и сержантът заяви, че описанието е вярно. След това аз му показах и снимката; той разпозна със сигурност посетителя на форта.

— Метнал ви е — обади се Олд Дет. — Този човек няма никакво намерение да ходи в Сабинал, а се е отбил при вас, за да разбере как стоят нещата. Клинтън пътува заедно с група от онези „проклетни негодници“, за които ни говори преди малко. После отново се е присъединил към тях, те са го чакали някъде. Нещо друго важно да се е случило?

— Нищо друго не се сещам.

— Тогава няма какво да си кажем повече. Предай на майора, че си ме срещнал. Понеже си негов подчинен, не е в правата ти да му обясняваш мнението ми за събитията във форта, но

повярвай ми, щяхте да предотвратите големи нещастия и кръвопролития, ако бяхте изпълнили дълга си както трябва. Good bye, boys!

Следотърсачът обърна коня си и го подкара. Ние го последвахме, след като поздравихме сдържано драгуните, които продължиха пътя си на север. Изминахме мълчаливо в галоп голямо разстояние. Главата на Олд Дет бе сведена и той явно размишляваше над нещо. Слънцето клонеше на запад и се канеше да залезе. Денят нямаше да трае още и час и въпреки това югозападният хоризонт се простираше пред погледите ни като съвършено ясна и тънка линия. До края на деня имахме намерение да достигнем Рио Леона, където растяха дървета, които щяха да се очертаят в далечината като една много по-дебела линия. Затова можеше да се предположи, че все още бяхме далече от целта на днешното си пътуване. Сигурно такива мисли се въртяха и в главата на Олд Дет, защото той винаги подкарваше по-бързо коня си, когато животното се опитваше да забави хода си. Бързината ни беше най-после възнаградена, понеже тъкмо когато слънчевият диск докосна западния хоризонт, ние различихме на югозапад една по-дебела тъмна ивица, която бързо придобиваше все по-ясни очертания. Теренът, по който препускахме напоследък, бе покрит с пясък, без всякаква растителност; сега обаче отново се появи трева, а и скоро забелязахме, че споменатата тъмна ивица е образувана от дървета, чиито корони ни махаха приветливо след дългата и уморителна езда. Олд Дет посочи към тях и остави коня си да забави ход. — Видите ли някъде из тези райони дървета, значи наблизко трябва да има вода. Пред нас е реката Леона. Ще лагеруваме на брега ѝ.

Скоро достигнахме дърветата. Образуваната от тях тясна ивица гора се простираше по двата бряга на реката, а между дърветата растяха гъсти храсти. Коритото на реката бе широко, но водата в него бе твърде малко. Въпреки това мястото, където излязохме на реката, не се оказа подходящо за преминаване. Затова продължихме да яздим бавно по брега срещу речното течение. След кратко търсене забелязахме място, където плитката вода къпеше белия речен чакъл. Тук накарахме конете си да нагазят в реката. Олд Дет беше начело. Тъкмо когато неговият кон се канеше да потопи предните си копита във водата, той го спря, слезе на земята и се наведе, за да огледа внимателно дъното на реката.

— Well! — кимна той. — Така си и мислех. Тук се натъкваме на следа, която не сме могли да забележим по-рано, защото бреговете са покрити с твърд чакъл; по него не остават следи. Разгледайте дъното на реката, джентълмени!

И ние скочихме от седлата и едва сега забелязахме кръглите вдлъбнатини, малко по-големи от човешка длан, които водеха в реката.

— Нека Хектор огледа дирята — каза скаутът, който явно искаше да изпита способностите на негъра. — Искам да чуя неговото мнение.

Негърът, който беше стоял досега очаквателно зад нас, излезе напред и погледна във водата.

— Това двама конници били, които откъд реката.

— Защо мислиш, че са били конници, а не са били коне без ездачи?

— Защото следи от коне сме много дълбок. Конете трябвало носят товар и този товар сме ездачи. Конете не навлезли заедно във вода, а един подир друг. Също спират се на бряг, за да пият вода преди преминат река. Но тук не спират, а направо преминават. Вървяли и един до друг. Това само правят, ако принудени, ако трябва подчиняват юзда. А щом има юзда, има и седло, на което седят ездачи.

— Добре се справи! — похвали го старият скаут. — И аз самият едва ли щях да го обясня по-добре. Двамата ездачи са бързали, не са дали възможност на конете си дори да пият вода. Но тъй като конете положително са били жадни, а всеки уестмън се грижи преди всичко за коня си, струва ми се, че са им позволили да пият едва на другия бряг.

Следователно тези двама души са имали някаква причина преди всичко да се прехвърлят откъд реката. Надявам се да открием тази причина.

Докато оглеждахме следите, конете ни жадно пиеха речната вода. Отново ги яхнахме и достигнахме откъдния бряг съвсем сухи, понеже на това място реката беше толкова плитка, че дори и стремената ни не се натопах в нея. Едва бяхме стъпили на брега и Олд Дет, от чийто поглед нищо не можеше да се изплъзне току-така, каза:

— Ето я причината! Погледнете онази липа, чиято кора е обелена, докъдето може да я достигне човешка ръка! А тук, какво има в земята?

Той посочи надолу към два реда забити колчета, които бяха дълги и дебели приблизително колкото моливи.

— За какво са им били тези колчета? — продължи Олд Дет с тона на учител, който занимава учениците си с нагледно обучение. — Каква е връзката между тях и обелената кора от дървото? А виждате ли малките изсъхнали парчета лико, които са пръснати наоколо? Тези колчета в земята са служили за опъване кишките на основата. Виждали ли сте някога индиански тъкачен стан, с чиято помощ се правят мрежи, кърпи и други подобни вещи? Е, пред нас сега имате нещо такова, само че не е направен от дърво и железни щифтове. Двамата ездачи са изработили от ликото дълга лента. От разположението на колчетата може да се разбере, че е била широка горе-долу колкото длан, значи е била по-широка от колан. Индианците предпочитат да превързват раните си с подобни ленти или колани от прясно лико. Сочното лико охлажда раната, а когато изсъхне я притяга така, че придава известна устойчивост дори и на счупена кост. Струва ми се, че поне единият от двамата ездачи е бил ранен. А погледнете сега във водата! Виждате ли двете вдлъбнатини в пясъка с формата на мида? Тук са се търкаляли двата коня. Подобно нещо правят само индианските коне. Седлата са им били свалени, за да могат да се поосвежат. Това се разрешава на животните само тогава, когато им предстои тежък път. Следователно можем да приемем със сигурност, че двамата ездачи не са се бавили тук повече, отколкото е било необходимо за изработването на лентата от лико. След това са продължили. Резултатът от разследването ни е следният: пред нас се намират двама ездачи на индиански коне, от които поне единият е ранен. Бързали са толкова много, че не са позволили на конете да пият вода на онзи бряг, понеже са забелязали липата на другия. Трябвало им е лико, за да превържат раната. След като са направили превръзката, те са продължили ездата си веднага. Какво следва от това, мешърз? Понапрегни си малко мозъка! — подкани ме старият следотърсач. — Ще се опитам — обадих се аз и сбърчих челото си замислено. — Но няма да ми се смееш, ако сбъркам!

— Разбира се, че няма. Гледам на тебе като на мой ученик, а от никой чирак не може да се очаква безпогрешна преценка.

— Тъй като конете са били индиански, предполагам, че собствениците им принадлежат към някое червенокожо племе. Нека си припомним събитията във форт Индж. Един от апачите избягал, но бил тежко ранен. Винету също напуснал форта много бързо. Във всеки случай без да се бави е последвал другия и понеже има превъзходен кон, скоро го е догонил.

— Не е лошо! — кимна Олд Дет. — Можеш ли да кажеш още нещо?

— Да. За двамата апачи най-важно от всичко е било да се доберат до племето си, да известят за нанесения им позор във форта и да предупредят, че идването на техните врагове, команчите, може да се очаква скоро. Затова са бързали толкова. Едва тук са имали време да превържат раната, още повече, те предварително са знаели къде могат да намерят лико; Затова и тук са разрешили на конете си да се освежат, а после са продължили веднага. — Така е било. Доволен съм от тебе. Не се съмнявам, че тук е бил Винету с оцелелия парламентър. Жалко, че закъсняхме толкова и няма да можем да проследим дирята им в тревата зад дърветата, но ми се струва, че знам в коя посока са тръгнали. Те трябва да се прехвърлят през Рио Гранде също като нас, ето защо са избрали и най-прекия път, както ще постъпим и ние. Затова ми се струва, че ще се натъкнем и на други белези, издаващи преминаването им. А сега да се огледаме за място за лагеруване, защото утре трябва да ставаме колкото се може по-рано.

Скоро опитното му око откри подходящо място, малка полянка без дървета, заобиколена от храсталак и покрита със сочна гъста трева, така че и за конете ни имаше хубава паша. Освободихме ги от седлата и ги вързахме за ласата, които бяхме взели със себе си от Ла Гранж. После скромно вечеряхме с остатъците от припасите си.

Вече многократно споменах, че отношенията ни с Олд Дет бяха подобни на отношенията между ученик и учител. Върших всичко, каквото кажеше, защото разпорежданията и решенията му бяха винаги такива, че човек не можеше да им намери никакво слабо място. Освен това тайно се радвах, че ме смяташе за гринхорн и го оставях да играе ролята на учител, понеже му доставяше явно удоволствие. Освен това много пъти се преструвах нарочно на безпомощен и неосведомен човек, на новак, само за да му доставя радостта да блесне с познанията си.

И сега, когато се нахранихме, аз пак го попитах няма ли да запалим огън. Той веднага направи подигравателна физиономия.

— Очаквах такъв въпрос от тебе, сър! Сигурно си чел по-рано хубави индиански истории, а? Изглежда много са ти харесали тези неща?

— Разбира се!

— Хмм, да! Лесно е да ги четеш. Всичко става толкова безпрепятствено и просто. Запалваш си лулата или пурата, настаняваш се на канапето, вдигаш си краката нависоко и се вдълбочаваш в хубавата книга, взета от библиотеката. Но я се поразходи сам из девствената гора, из Далечния Запад! Нещата са малко по-различни от онова, което научаваш от книгите. Авторите на подобни истории са много усърдни писачи на романи и аз самият съм чел такива разкази с любопитство. Но най-често тези хора изобщо не са ходили в Запада. Отлично са съумели да свържат поезия и действителност. Но в Запада си имаш работа само с действителността, а от поезията поне аз още не съм успял да открия ни следа. В книгите можеш да прочетеш за някой хубав пламтящ лагерен огън, над който се пече сочно бизонско филе. Но аз ти казвам, че ако запалим сега и най-малкия огън, миризмата на пушека ще ни докара тук всеки индианец, който се намира нейде наоколо до две мили разстояние.

— Почти на един час път! Нима е възможно?

— Струва ми се, че ще имаш възможност да разбереш какво обоняние имат индианците.

Ако те не успеят да подушат пушека, ще го усетят конете им и ще го издадат с онова проклето пръхтене, на което са ги дресирали и което е струвало вече живота на доста блеदолоки. Затова съм на мнение да се откажем за днес от поезията на лагерния огън.

— Но струва ми се, че напразно се опасяваме от близостта на някакви индианци — обадох се аз самоуверено. — Не е възможно команчите да са тръгнали вече насам. Доста време ще измине, докато се приберат парламентьорите им и докато пратениците съберат воините от различните племена.

— Хмм! Какви хубави речи може да държи един гринхорн! За съжаление забрави три неща. Първо, сега се намираме на територията на команчите. Второ, воините от предните им отряди са достигнали вече мексиканската граница. И трето, воините от другите племена едва ли ще трябва тепърва да се събират полека-лека, а положително отдавна са свикани някъде и са готови за боен поход. Нима смяташ команчите за толкова глупави да убият пратениците на апачите, без да са се подготвили за боен поход? Аз ти казвам, че предателството спрямо парламентьорите не е било последица от внезапен изблик на гняв. Било е обмислено и решено предварително. Струва ми се, че край Рио Гранде са се събрали вече достатъчно команчи и се опасявам, че на Винету никак няма да му е леко да се промъкне незабелязано край тях.

— Тогава си на страната на апачите, а?

— Дълбоко в себе си — да. Отнесли са се несправедливо с тях. Но разумът ни повелява да запазим неутралитет. Трябва да бъдем щастливи, ако стигнем целта си здрави и читави. И през ум не бива да ни минава да кокетничим било с едната страна, било с другата. Впрочем нямам повод да се страхувам от команчите. Познават ме. Всеки знае, че никога не съм им причинявал никаква злина, бил съм често при тях и винаги са ме приемали дружелюбно. Дори един от най-известните им вождове, Ойо-колтса, което означава Белия Бобър, е мой личен приятел. Направих му веднъж една услуга, която нямало да забрави, както ме увери тогава. Случи се горе край Ред Ривър, където го беше нападнал отряд на племето чикасо. Сигурно щеше да изгуби живота и скалпа си, ако не се бях появил. Сега това приятелство е от голямо значение за нас. Ще се позова на него, ако се сблъскаме с команчите и ако се държат враждебно към нас. Впрочем, трябва да сме готови на всичко и да се държим така, като че ли се намираме в неприятелска територия. Ето защо няма да спим едновременно всички, а един от нас ще остане на пост, който ще бъде сменяван през час. Така всеки ще може да спи пет часа. Това ни е достатъчно. Ще определим реда на постовете с жребий — ще вземем стръкчета трева с различна дължина.

Скаутът откъсна пет стъбълца. Аз трябваше да застана на пост последен. Междувременно нощта бе настъпила и беше станало съвсем тъмно. Докато все още не бяхме легнали да спим, няхаме нужда от пост, а засега никой не мислеше за сън. Запалихме си по една пура и започнахме оживен разговор, който стана още по-интересен, когато Олд Дет започна да

разказва някои свои преживелици. Забелязах, че той подбираше такива приключения, от които можеше да се научи нещо полезно. Времето минаваше. Може би вече беше някъде около единадесет, когато Олд Дет внезапно прекъсна разказа си и внимателно се заслуша. Един от конете ни беше изпръхтял, и то по особен начин, изразяващ страх и възбуда. Това направи, разбира се, и на мен впечатление.

— Хмм! — измърмори той. — Какво ли беше? Нямах ли право, когато казах на Кортесио, че нашите два коня са били вече в прерията? Така пръхтят само онези животни, които са носили на гърба си някой устмън. Сигурно наблизко има нещо подозрително. Но не се оглеждайте, мешърз! Между храстите е тъмно като в рог и ако се напрегнат очите да различат нещо в тази тъмнина, те неволно добиват блясък, който може да бъде забелязан от неприятеля. И така, гледайте спокойно пред себе си! Аз сам ще се поозърна наоколо, след като смъкна повечко шапката си над очите, за да не ме издадат. Слушайте! Ето го пак! Пръхтенето се беше повторило. Един от конете — изглежда беше моят — удари няколко пъти с копито по земята, като че ли се опитваше да скъса ласото. Ние млъчахме.

Ала Олд Дет ни предупреди тихо:

— Какво ви хрумна сега изведнъж да млъкнете! Ако наблизко наистина има човек, който ни подслушва, той вече ни е чул да разговаряме и това млчание ще го предупреди, че сме обърнали внимание на пръхтенето и сме се усъмнили в нещо. Продължете разговора! Приказвайте си нещо, няма значение какво!

Тъкмо подехме принудителния си разговор и негърът Хектор тихичко се обади:

— Хектор знам къде човек. Хектор видял две очи.

— Добре! Но не гледай повече натам, иначе и той ще забележи твоите очи! Къде е?

— Там, къде Хектор вързал свой кон, надясно дивите сливи. Съвсем най-долу при земя, съвсем слабо светят две точки.

— Ще видим. Ще се промъкна в гръб и ще стисна леко човека за врата. Няма защо да се страхуваме, че не е сам, защото в такъв случай конете ни сигурно щяха да се държат иначе. И така, продължавайте да говорите не много високо! Ще имаме двойна полза: първо, човекът ще си помисли, че подозренията ни са се разсеяли и второ, говорът ви би заглушил някой шум, който бих могъл да причиня в тази тъмница.

Ланге подхвърли полугласно един въпрос, на който отговорих по същия начин. Завърза се разговор и аз се постарах да му придам весела нотка, та да имаме причина да се посмеем. Непринуденият смях може би беше най-подходящото средство да убеди съгледвача в безгрижието ни и да не му позволи да долови приближаването на Олд Дет. Уил и Хектор не останаха по-назад и в продължение на повече от десет минути ние се държахме доста шумно, докато се разнесе гласът на скаута:

— Спрете! Стига сте ревали като лъвов! Не е необходимо повече, понеже го пипнах. Ще го донеса.

Дочухме шумолене от мястото, където беше вързан конят на негъра, след което оттам се зададе старият трапер, пристъпвайки тежко под товара си. После го сложи пред нас и каза:

— Така! Беше лека работа, защото вдигахте такъв шум, че този индианец нямаше да усети дори и земетресение.

— Индианец ли? Тогава сигурно има и други наблизко, а? — попита Ланге.

— Възможно е, макар и да не е много вероятно. Нека сега обаче поосветим малко тук, за да можем да огледаме този човек. Ей там видях суха шума и едно изсъхнало дръвце. Ще ги донеса. Пазете индианеца!

— Но той не мърда. Да не е умрял? — осведоми се ковачът.

— Не, но съзнанието му отиде малко да се поразходи.

Вързал съм му ръцете на гърба със собствения му колан. Ще се върна преди да е дошъл на себе си.

Олд Дет се отдалечи, за да отреже споменатото дърво. С ножовете си го нацепихме на подпалки. Имахме и огниво, така че скоро се разгоря малък огън, чиято светлина беше достатъчна, за да можем да огледаме пленника добре. Дървото беше толкова сухо, че правеше съвсем малко дим.

Сега очите ни се отпавиха към пленения индианец. Беше обут в индиански панталони с кожени ресни, носеше ловна риза, също украсена с ресни, и обикновени мокасини без никаква украса. Косата му падаше надолу сплетена в две дълги плитки от двете страни на

главата. Лицето му беше покрито с боя — черни наклонени черти на жълт фон. Оръжията, както и всичко, което се е намирало по кожения му колан, беше взето от Олд Дет. Вържението му се състоеше от нож и лък с кожен колчан за стрели. Двата последни предмета бяха свързани заедно с ремък. Червенокожият лежеше неподвижно със затворени очи, сякаш беше мъртъв.

— Обикновен воин — обади се Олд Дет, — който дори не носи по себе си доказателството, че е убил вече някой неприятел. Нито на колана му виси скалпът на някой победен враг, нито пък кожените му панталони са украсени с човешки коси. Няма и амулет

[65]

. Следователно или още няма име, или го е загубил, понеже някой му е отнел амулета. Сега са го изпратили като съгледвач, защото работата е опасна, а той би могъл да се отличи, да убие някой неприятел и така да си спечели ново име. Погледнете! Раздвижи се! Ей сега ще дойде на себе си. Не говорете!

Пленникът изпъна крайниците си и пое дълбоко въздух. Щом усети, че ръцете му са вързани, по тялото му пробягна тръпка, предизвикана от страха. Отвори очи, направи опит да скочи, но падна по гръб. Сега впери пламтящия си поглед в нас. Щом забеляза Олд Дет, от устата му се изтръгнаха думите:

— Коша-певе! — Това е дума от езика на команчите и означава точно Старата Смърт.

— Да, аз съм — кимна скаутът. — Познава ли ме червенокожият воин?

Олд Дет изговори тези думи на английски и червенокожият му отвърна на същия език, който той не владееше добре и затова постоянно намесваше много думи от своя език.

— Воините на команчите познават добре мъжа, който носи това име, защото той е бил при тях.

— Вече разбрах по цветовете на войната, покрили лицето ти, че си команч. Как се казваш?

— Воинът на команчите загуби името си и никога вече няма да има име. Той тръгна на път, за да си го възвърне. Но попадна в ръцете на бледоликите и се покри със срам и позор. Той моли белите воители да го убият. Докато тялото му гори на стълба на мъчението, той ще пее бойни песни и бледоликите няма да чуят нито един стон от него.

— Не можем да изпълним молбата ти, защото не сме зверове, а твои приятели. Плених те, понеже беше тъмно и не можах да различа, че си воин на команчите, с които живеем в мир. Ще останеш жив и ще извършиш още много големи подвизи. Ще се сдобиеш отново с име, пред което неприятелите ви ще треперят. Свободен си.

Скаутът развърза ръцете му. Но команчът не скочи зарадван. Остана да лежи неподвижно, като че ли още беше вързан.

— Воинът на команчите все пак не е свободен — каза той. — Той иска да умре. Забий му ножа си в сърцето!

— Няма никаква причина да го сторя. Защо да те убивам?

— Защото ме надхитри и плени. Ако воините на команчите научат това, ще ме прогонят и ще кажат: първо си загуби амулета и името, а после се навря в ръцете на бледоликите. Очите му са слепи, а ушите му глухи. Никога няма да е достоен да носи отличията на воина. Индианецът изрече тези думи толкова тъжно, че ми стана жал за него. Бях разбрал всичките му думи. Както вече споменах, той говореше на една смесица от английски и команчески, а аз владеех неговия език доста добре. Вождът Тевуашоке се беше оказал добър учител. Ето защо се намесих бързо в разговора, преди Олд Дет да успее да отговори:

— Нашият червенокож брат изобщо не е опозорен. Не е срамно да бъдеш надхитрен от един толкова прочут бледолик като Коша-певе. Впрочем воините на команчите няма да разберат никога, че си бил наш пленник. Устата ни няма да се отворят.

Внимавах при отговора си да не употребя някоя дума от езика на команчите само заради стария скаут. Това никак нямаше да подхожда на ролята ми на гринхорн. Освен това червенокожият и така ме разбра, което се потвърди веднага.

— Коша-певе съгласен ли е с тези думи? — запита той.

— Разбира се — кимна скаутът. — Ще се държим така, сякаш сме се срещнали мирно. Аз съм ваш приятел и затова е съвсем естествено, щом си ме познал, да се приближиш към нас открито.

— Моят прочут бял брат казва думи, които ми носят радост. Аз им вярвам и мога да стана, защото сега няма да се върна при воините на команчите, покрит с позор. Ще бъда благодарен на бледоликите за мълчанието им, докато очите ми могат да виждат светлината на деня.

Той седна на земята и пое дълбоко въздух. По лицето му, покрито с гъст слой боя, не можеха да се различат вълнуващите го чувства, но бе очевидно, че от сърцето му беше паднал камък.

— Сега нашият червенокож приятел вижда, че му мислим доброто — продължи старият скаут разговора. — Надяваме се, че и той ще гледа на нас като на приятели и ще ми отговори искрено на въпросите.

— Нека Коша-певе ме пита!

— Сам ли тръгна моят червенокож брат в поход? Може би е искал да убие някой неприятел или някое опасно животно, за да има право да се върне с ново име във вигвама си? Или заедно с него са тръгнали и други воини?

— С него има толкова воини, колкото капки вода има в реката.

— Да не би моят червенокож брат да иска да каже, че всички воини на команчите са напуснали вигвамите си?

— Потеглиха в поход, за да вземат скалповете на неприятелите си.

— Кои неприятели?

— Кучетата апачи. Откъм земите на апачите се разнесе голяма воня, която достигна чак до вигвамите на команчите. Ето защо те се качиха на конете си и ще унищожат тези койоти.

— А чуха ли преди това съвета на старите мъдри вождове?

— Възрастните воини се събраха и решиха да има война.

После жреците трябваше да се допитат до Великия Дух и отговорът на Маниту беше благоприятен за нас. От селата на команчите та чак до голямата река, която бледоликите наричат Рио Гранде дел Норте, гъмжи вече от наши воини. Слънцето залезе четири пъти, откакто бойната секира бе разнесена от вигвам на вигвам.

— И моят червенокож брат се числи към някой от тези бойни отряди?

— Да. Моите хора лагеруват край реката, но по-нагоре от това място. Разпратихме съгледвачи, за да разберем дали околността е безопасна. Аз се отправих надолу по течението и дойдох тук, където надуших по миризмата конете на бледоликите. Промъкнах се между храстите, за да разбера колко са на брой. Но тогава Коша-певе се нахвърли върху мене и ме плени за кратко време.

— Това е забравено вече и няма да разговаряме по този въпрос. Колко са воините на команчите, които лагеруват по-нагоре по течението на реката?

— Те са точно на десет места по десет.

— А кой ги предвожда?

— Ават-вила

[66]

, младият вожд.

— Не го познавам. Никога не съм чувал името му.

— Той носи това име едва от няколко месеца, понеже уби Сивата мечка в планините и донесе кожата и ноктите ѝ. Той е сина на Ойо-колтса, когото бледоликите наричат Белия Бобър.

— О, о, него го знам. Той ми е приятел.

— Да, така е, защото съм те виждал при него, когато му беше на гости. Неговият син, Голямата Мечка, също ще те посрещне приятелски.

— На какво разстояние оттук е мястото, където лагерува той с воините си?

— Моят бял брат няма да язди и половината от времето, което бледоликите наричат един час.

— Тогава ще помолим Ават-вила за разрешение да бъдем негови гости. Нека моят червенокож приятел ни води!

За по-малко от пет минути се намерихме на седлата и потеглихме. Индианецът крачеше пред нас. Най-напред ни преведе между дърветата до откритата местност, след което се отправихме нагоре срещу течението на реката.

След четвърт час пред нас изникнаха няколко тъмни фигури. Бяха постове край лагера. Червенокожият размени няколко думи с тях, след което се отдалечи. Ние обаче трябваше да останем да чакаме. След известно време той се върна, за да ни вземе. Наоколо бе тъмно като в тунел. Небето се беше покрило с облаци и нито една звезда не се виждаше по него. Оглеждах се старателно наляво и надясно, но не можах да различа нищо. Ето че сега трябваше пак да спрем.

— Нека моите бели братя чакат тук — каза съгледвачът. — Воините на команчите не палят огньове по време на бойните си походи, но тъй като сега са убедени, че наоколо няма неприятели, ще запалят огън.

После той изведнъж изчезна. След няколко секунди забелязах малка светеща точка, голяма колкото цветната главичка на топлийка.

— Това е пункс — обясни Олд Дет.

— Какво е това пункс? — осведомих се аз, като отново се престорих на неосведомен.

— Прерийно огниво. Две парчета дърво, едно широко и другото тънко, кръгло. На широкото има малка вдлъбнатинка, която се пълни с пункс, с плесенясала суха дървесина от хралупите на изгнили дървета. Това е прахан първо качество. Тънката пръчица се поставя във вдлъбнатинката и се върти бързо с двете ръце. От търкането праханта се нагорещява и най-сетне се запалва. Ето виж!

Показа се малко пламъче, което се разгоря бързо от наслаганата суха шума. Скоро обаче огнените езици намаляха, защото индианецът не обича силния огън, хвърлящ надалеч светлина. Около пламъка бяха наредени радиално парчета от клони по такъв начин, че с единия си край те се събираха в центъра на горящия огън, чиято сила се регулираше много лесно чрез побутване или отдръпване на клоните. Когато шумата се разгоря силно, аз успях да забележа къде се намираме. Бяхме се спрели между дървета и бяхме заобиколени от индианци, които държаха оръжията си в ръка. Само малцина от тях притежаваха пушки, другите бяха въоръжени с копия, стрели и лъкове. Всички обаче имаха томахок и нож. Щом пламъците намаляха, получихме нареждането да слезем от конете. Последвахме подканата, доверявайки се на дружбата между Белия Бобър и Олд Дет. Оставихме спокойно да отведат конете ни настрана. Задържахме оръжията си, а с тях се чувствахме донякъде равностойни на стоте команчи в случай на неприятелско посрещане.

Разрешиха ни да се приближим до огъня, където седеше един единствен воин. Не можеше да се разбере дали беше млад или възрастен, защото цялото му лице беше покрито с гъст слой от същите бои, с които бе изрисувано и лицето на съгледвача. Косата му беше вързана във висока прическа, а в нея бе забито перо от бял орел. На пояса му висяха два скалпа, а на шнурове около врата му бяха завързани неговият амулет и калюметът, лулата на мира.

Напреко през коленете си беше сложил пушката си, стар модел от двадесетте или тридесетте години. Той ни огледа внимателно един подир друг. Правеше се, че изобщо не забелязва чернокожия, защото червенокожите мъже презират негрите.

— Надува се — каза ми Олд Дет на немски, за да не го разбере червенокожият. — Да му покажем, че и ние сме вождове. Сядайте на земята и ме оставете аз да говоря!

Той седна срещу вожд и ние последвахме примера му. Само Хектор остана прав, защото знаеше, че рискува живота си, ако се настани край огъня. С тази привилегия се ползуваха само воините.

— Уф! — възкликна индианецът ядосано и процеди през зъби още няколко неразбираеми думи.

— Разбираш ли езика на бледоликите? — попита го Олд Дет.

— Ават-вила го разбира, но не го говори, защото не иска — отвърна вождът и думите му бяха преведени от Олд Дет.

— Моля те сега да го говориш!

— Защо?

— Защото моите спътници не владеят езика на команчите, а и те трябва да разберат за какво става въпрос. Казваш, че можеш да говориш английски. Но ако не проговориш на този език, ще си помислят, че не го знаеш.

— Уф! — извика той, след което продължи на завален английски: — Ават-вила заяви, че може да го говори и той не лъже. Ако те не искат да повярват, тогава го обиждат и той ще нареди да бъдат убити! Защо се осмелихте да седнете при вожд?

— Защото имаме това право като вождове.

— А ти на кого си вожд?

— На скаутите.

— А този? — посочи той към Ланге.

— Това е вождът на ковачите, които изработват оръжия.

— А този? — Той имаше предвид Уил.

— Той е негов син и прави томахоки, с които можеш да разцепиш всяка глава.

Тези думи изглежда най-сетне му направиха впечатление, защото червенокожият стана малко по-дружелюбен.

— Щом може да прави такива неща, той е много сърчен вожд. А този тук? — Той кимна с глава към мене.

— Този прочут мъж идва от една далечна страна отвъд морето, за да се запознае с воините на команчите. Той е вожд на мъдростта и познанието на всички неща; бори се срещу всички, които вършат несправедливости.

Това изглежда надхвърляше разбиранията на червенокожия. Той ме огледа старателно и рече:

— Тогава той е от умните и опитни мъже. Но косите му не са бели.

— В онази страна момчетата се раждат умни като тукашните старци.

— Тогава изглежда, че Великият Дух много обича онази страна. Ала команчите не се нуждаят от мъдрост и чужда помощ. Достатъчно са умни, за да знаят какво е необходимо за щастието им и са достатъчно силни, за да воюват за правото си. А освен това изглежда, че мъдростта не е дошла заедно с този бледолик в нашите земи, защото той се осмелява да прекоси бойните ни пътеки. Щом воините на команчите са изровили бойната секира, те не търпят при себе си бели мъже.

— Изглежда не знаеш какво са казали вашите пратеници във форт Индж. Уверили са всички, че ще водят война само срещу апачите, а ще останат приятелски настроени към белите.

— Нека си спазват обещанието, Ават-вила не е бил с тях.

Червенокожият беше говорил досега с почти враждебен тон, докато Олд Дет отговаряше дружелюбно. Сега скаутът сметна, че е уместно да промени своя тон. Той гневно избухна:

— Така ли ще ми говориш? Кой си ти всъщност, та се осмеляваш да приказваш такива неща в присъствието на Коша-певе? Кой е Голямата Мечка? Край нито един лагерен огън не съм чувал името му. Как се казва баща ти?

Вождът изглеждаше онемял от смайване. Поразила го беше тази смелост. Известно време той оглежда втренчено лицето на стария ловец.

— Коша-певе, да те измъчва ли Ават-вила до смърт?

— Няма да посмееш!

— Ават-вила е вожд на команчите.

— Ават-вила? Голямата Мечка? Бях още момче, когато убих първата мечка, а оттогава досега съм убил толкова много гризли, че бих могъл да окича цялото си тяло с ноктите им. Онзи, който е убил една мечка, далече още не е станал в моите очи знаменит герой.

— Тогава погледни скалповете на пояса ми!

— Pshaw! Ако бях взимал скалповете на всички онези, които съм убил, можех да украся всичките ти воини с тях.

И това не е нищо.

— Ават-вила е син на Ойо-колтса, великия вожд!

— Това вече може да мине за препоръка за тебе. Пушил съм лулата на мира с Белия Бобър. Заклехме се приятелите на всеки от нас да бъдат и общи приятели. Винаги сме устоявали на думата си. Дано и синът мисли също като бащата!

— Говориш смели думи. Да не мислиш, че воините на команчите са зайци, по които всяко куче може да лае, когато си поиска?

— Какво каза? Куче ли? Да не би да наричаш Олд Дет куче, което може да бъде бито с тояги по всяко време? Ако си искал да кажеш това, ще те изпратя мигновено във Вечните ловни полета!

— Уф! Тук има сто мъже!

Червенокожият показва наоколо с ръка.

— Pshaw! — отвърна старият ловец. — А тук седим ние и струваме също колкото твоите сто команчи. Те всичките няма да могат да ми попречат да ти пратя някой и друг куршум. А после ще си поприказваме и с тях. Погледни! Имам два револвера. Всеки от тях съдържа по шест куршума. Четиримата ми спътника са въоръжени също така, което прави шестдесет куршума; освен това имаме пушки и ножове. Преди да бъдем победени, половината от воините ти ще трябва да умрат.

Едва ли някой дотогава бе разговарял по такъв начин с вожд. Петима мъже срещу сто! И въпреки това скаутът се държеше толкова безстрашно. Изглежда, че червенокожият не можеше да си обясни поведението му, поради което каза:

— Сигурно притежаваш амулет с голяма сила!

— Да, имам един амулет, който е носил досега на всичките ми неприятели смърт, така ще бъде и занапред. Питам те, ще ни признаеш ли за приятели, или не!

— Ават-вила ще се посъветва с воините си.

— Нима един вожд на команчите трябва да се съветва със своите хора? Не го знаех досега. Но понеже го казваш ти, ще повярвам. Ние сме вождове, които правят каквото пожелаят. Следователно имаме по-голяма власт и по-голям авторитет от теб; ето защо не можем да останем заедно с тебе край огъня. Ще възседнем конете си и ще си вървим.

Той се изправи, като все още държеше в ръце двата си револвера. И ние се надигнахме. Голямата Мечка скочи от мястото си, сякаш бе ухапан от змия. Очите му пламтяха, устните му се разтвориха така, че се показаха блестящите му зъби. Той сигурно изживяваше тежка вътрешна борба. Ако се стигнеше до насилствени действия, то ние по всяка вероятност трябваше да заплатим с живота си смелостта на стария трапер. Но сигурно и много команчи щяха да бъдат преди това убити и ранени. Младият вожд знаеше какво страшно оръжие беше един такъв револвер с въртящ се барабан, а знаеше също, че той щеше да бъде първият, когото куршумите ни щяха да улучат. Той отговаряше пред баща си за всичко, каквото се случеше; макар че при индианците няма задължителна военна служба, всеки от тях, който последва вожд си в боен поход, се подчинява на желязна дисциплина и неумолими закони. Всеки от тях би пратил синовете си на гибел, щом това му повелява военната дисциплина. Ако някой се прояви като страхливец или некадърник в битките, ако не може да се владее или не може да подчини личните си чувства на общите интереси, той бива презиран от всички. Някое друго племе няма да го приеме, дори и вражеско. Ще се скита из пusti местности, отритнат от всички, и ще може донякъде да възвърне честното си име, само ако се завърне близо до своето племе и си отнеме живота по бавен и мъчителен начин, за да покаже поне, че умее да понася болки. За него това остава единственият начин да намери отворен път към Вечните ловни полета. Мисълта за Вечните ловни полета подтиква индианеца да извършва неща, на които всеки друг би бил неспособен.

Вероятно такива мисли преминаваха сега през главата на червенокожия. Трябваше ли да започне сражение с белите, за да каже после на баща си, че е бил неспособен да се овладее? Или пък баща му да го научи от други, ако синът му падне убит? Да научи, че в стремежа си да играе ролята на вожд бе отказал гостоприемство на приятеля му и се беше отнесъл към него и приятелите му като към койоти? Олд Дет сигурно беше разчитал на появата на тези размисли. Лицето му не показваше ни най-малка загриженост и сега, когато беше застанал срещу червенокожия, сложил пръст на спуська на револверите си, вперил твърд поглед в блестящите от гняв очи на вожд.

Трябваше да кажа, че старият скаут се държеше просто великолепно. Бях напълно съгласен с всичко, казано от него. Ако бях на негово място, щях да се държа по същия начин или поне подобно.

— Искате да си вървите? — извика най-сетне индианецът. — А къде са конете ви? Няма да ги получите! Заобиколени сте!

— И ти заедно с нас! Помисли за твоя баща, Белия Бобър! Ако куршумът ми те улучи, той няма да покрие главата си и няма да подеме траурните песни, за да те оплаква, а ще каже: „Не съм имал син. Онзи, когото Олд Дет е застрелял, беше неопитно момче, което не уважаваше приятелите ми и не се вслушваше в гласа на разума.“ Сенките на онези, които убиеш заедно с тебе, ще ти препречат пътя за Вечните ловни полета, а старите жени ще отворят беззъбите си уста, за да се подиграят на предводителя, който не пощадил живота на поверените му воители, само защото не успял да се овладее. Погледни ме! Имам ли вид на човек, който се страхува? Не ти говоря така от страх, а защото си син на моя червенокож брат, на когото желая от сърце да може да ти се радва. Сега решавай! Но само една дума към хората ти, която не ми хареса или само някое непозволено движение и ще стрелям, борбата ще започне!

Вождът стоя съвсем неподвижен може би цяла минута.

Не можеше да се разбере какви чувства го вълнуват, защото боите покриваха с гъст слой лицето му. Изведнъж обаче той седна бавно на земята и измъкна от шнура лулата си.

— Ават-вила ще изпуши с бледоликите лулата на мира.

— Добре постъпваш. Който иска да се бие с отрядите на апачите, не бива да враждува и с бледоликите.

Голямата Мечка извади от пояса си торбичка и натъпка лулата си с киникинк. Това е тютюн, размесен с листа от див коноп. Той я запали, стана от мястото си, държа кратка реч, в която често се споменаваха думи като „мир“, „приятелство“ и „бели братя“, дръпна шест пъти от лулата, пусна дим към небето, земята и четирите посоки на света, след което подаде лулата на Олд — Дет. И старият скаут държа приятелска реч, дръпна също толкова пъти от лулата и ми я подаде със забележката, че е говорил от името на всички ни. Ние трябваше само да повторим шестте дръпвания от лулата. После калюметът премина към Ланге и сина му. Хектор беше подминат, защото след това никой индианец нямаше да сложи тази лула в устата си. Въпреки това негрът се считаше включен в този мирен договор. След като отмина тържественият момент, команчите насядаха на земята в широк кръг около нас и съгледвачът трябваше да пристъпи напред, за да разкаже как ни беше срещнал. Той направи своя доклад, без да спомене, че е бил пленен от Олд Дет. След като се оттегли пак при воините, аз накарах да заведат Хектор при конете, за да ни донесе пури. От команчите само вождът получи една пура. Ако се бях държал така братски и с обикновените воители, щях да засегна „честта си на вожд“. Освен това спомените за първата ми среща с индианци

[67]

и обстоятелствата, свързани с нея, бяха още живи и ме предупреждаваха да внимавам. Изглежда, че Голямата Мечка знаеше какво нещо е пурата. Устата му се разтегли в широка усмивка от възхищение и след като дръпна няколко пъти от пурата, той изпусна едно грухтене, подобно на звуците, които съм чувал от онези миловидни, познати нам животни, източник на пражката и вестфалската шунка, когато те се потриват с наслаждение в някой от ъглите на кочината. После той ни попита много приятелски за целта на пътуването ни. Олд Дет не счете за необходимо да му каже истината, а само му обясни, че искаме да настигнем няколко бели мъже, които се били отправили към Рио Гранде, за да преминат мексиканската граница.

— Тогава моите бели братя ще могат да яздят с нас — каза червенокожият. — Ще тръгнем веднага, щом открием следата на един апач, която търсим.

— От коя посока идва този човек?

— Беше там, където воините на команчите разговаряха с лешоядите апачи. Белите наричат това място форт Индж. Той трябваше да бъде убит, но избяга. Обаче е получил няколко куршума, така че сигурно няма да може да се държи дълго време на седлото. Да не би моите бели братя да са срещнали някой ранен апач?

Ясно беше, че говореше за парламентъора, когото Винету беше превел през реката, за да го превърже на отвъдния бряг. Очевидно вождът не знаеше нищо за Винету.

— Не — отвърна Олд Дет, който нямаше намерение да предаде Винету. Всъщност той не лъжеше, защото бяхме видели само една следа.

— Тогава онова куче навярно се е свряло нейде по-надолу край реката. По-нататък не е могъл да язди поради раните си, а освен това команчите бяха готови да посрещнат апачите от тази страна на реката, в случай че успеят да избягат от форт Индж.

Това прозвуча опасно за Винету. Наистина, бях убеден, че команчите нямаше да успеят да открият дирята по дъното на реката, понеже конете ни я бяха изпотъпкали; но обеленото дърво и импровизираният стан можеха да им направят впечатление. И щом като от четири дена обикаляха из тези места, не беше трудно да се предположи, че двамата апачи са попаднали вече в ръцете на някой от отрядите им. Голямата Мечка не беше чул подобно нещо, но това не значеше, че то не се бе случило. Хитрият скаут, който винаги мислеше за всичко, забеляза:

— Ако моите червенокожи братя търсят, ще открият мястото, където прекосихме реката и обелихме кората на едно дърво. Имам една стара рана, която се разтвори отново, та трябваше да я превържа с лико. Това е великолепно средство, нека моят червенокож брат го запомни.

— Команчите знаят това средство и често го използват. Моят бял брат не ми каза нищо ново.

— Тогава пожелавам на храбрите воители на команчите да нямат повод отново да изпробват това средство. Желая им победа и слава, защото съм техен приятел. Затова и съжалявам, че не мога да остана при тях. Те ще търсят тук следата на един апач, но ние трябва да бързаме, за да настигнем белите мъже.

— Моите бели братя ще се натъкнат на Белия Бобър, който ще се зарадва, като ги види. Ават-вила ще им даде един воин да ги заведе при него.

— Къде се намира баща ти, прочутият вожд?

— За да може Ават-вила да отговори ясно на този въпрос на Олд Дет, той трябва да назове имената на местностите, както правят бледоликите. Ако моите братя потеглят оттук към залез слънце, ще достигнат Рио Нуесес, а после и притока ѝ Търки Крийк. След това ще трябва да се прехвърлят през Чико Крийк, откъдето започва голяма пустиня и стига чак до Елм Крийк. Из тази пустиня са се пръснали воините на Белия Бобър, за да не пропуснат никого до брода през Рио Гранде дел Норте, който се намира по-нагоре от Прохода на орлите.

— Heavens!

[68]

— изтръгна се от устата на скаута, но той бързо възвърна самообладанието си и добави: — Точно това е пътят, който ще следваме и ние! Моят червенокож брат ни зарадва много със съобщението си и аз съм щастлив, че ще мога отново да видя Белия Бобър. Нека сега обаче полегнем малко, за да бъдем бодри още в ранни зори.

— Тогава Ават-вила сам ще посочи на братята си мястото за почивка.

Вождът стана и ни отведе до едно дебело дърво с голяма и гъста корона, под която щяхме да спим. После нареди да ни донесат седлата и одеалата. Съвсем се беше променил, откакто изпуши с нас калюмета. След като се отдалечи, ние претърсихме седлата си. Абсолютно нищо не липсваше, за което не можех да не им бъда благодарен. Поставихме седлата вместо възглавници и налягахме един до друг, завити в одеалата си. Скоро се приближиха и команчите. Въпреки тъмнината забелязахме, че те се разположиха в кръг около нас.

— Това не бива да буди подозрението ни — поучи ни Олд Дет. — Постъпват така, за да могат да ни закрилят, а не за да попречат на евентуално бягство. След като си изпушил веднъж лулата на мира с някой индианец, вече можеш да разчиташ на него. Впрочем необходимо е да се помъчим междувременно да се отървем от тях. Здравата ги метнах за Винету, нали трябваше да ги отклоня от следите му. Но ми се струва, че му е било доста трудно да се прехвърли през Рио Гранде. Ако беше някой друг, изобщо нямаше да успее да се оправи. Но от него може да се очаква подобно нещо. Работата му става два пъти по-трудна, защото има при себе си ранен. На такива преговори се изпращат обикновено най-опитните хора. Ето защо предполагам, че този човек е стар. Като прибавим и треската от нараняването му, която ще се появи неизбежно при тази бърза езда, ме хваща голям страх за него и Винету. Но нека сега да спим. Лека нощ!

Скаутът ни пожела „лека нощ“, но аз никак не я намирах „лека“ и изобщо не можах да заспя. Тревогата за Винету не ми даваше покой. Ето защо, когато небето на изток просветля, бях буден или по-точно все още не бях заспал. Събудих другарите си. Те станаха съвършено безшумно, но въпреки това веднага около нас наставаха и индианците. На дневната светлина можехме да ги огледаме по-добре, отколкото вечерта на отблясъците от оскъдния огън. Изрисуваните с бои лица и странно облечените им фигури ни предлагаха своеобразна гледка, която си имаше своята прелест. Само неколцина от тях бяха изцяло облечени. Мнозинството бяха увили около телата си различни мизерни парцали, които вероятно бяха от паразити, ала всички имаха едри и яки фигури. Именно племето на команчите се слави с най-добре развитите си мъже. Не можеше обаче да се каже същото за жените им. Между тях хубавиците се брояха на пръсти.

Вождът ни попита дали сме гладни и ни предложи парче жилаво конско месо. То бе прекарало известно време под седлото на някой воин, който бе яздил върху него. Благодарихме му със забележката, че имаме припаси, въпреки че ни бе останало само още едно малко парче шунка. Предводителят на червенокожите ни представи и човека, който трябваше да ни придружава. Беше необходима голяма съобразителност и находчивост от страна на скаута, за да отклоним това предложение. Но Ават-вила се съгласи най-сетне, когато старият трапер му обясни, че е обидно за опитни бели воини да им се предлага водач. Само момчета и несръчни мъже се нуждаели от водач. Все сме щели някак си да открием отряда на Белия Бобър. След като напълнихме с вода меховете от козя кожа и привързахме към седлата няколко снопа трева за конете си, ние се сбогувахме набързо и потеглихме на път. Часовникът ми показваше четири часа.

Потеглихме първо бавно, за да се раздвижат конете ни. Отначало яздехме по тревист терен, но постепенно тревата орediaваше все повече и повече. Най-сетне тя изчезна съвсем и на нейно място се появиха пясъци. След като дърветата по речните брегове изчезнаха от погледа ни, ние придобихме чувството, че се намираме в Сахара: около нас се разпростираше обширна равнина без никакви възвишения. Пясъци, само пясъци, а над главите ни слънцето, което вече пареше въпреки ранния час.

— Скоро ще можем да преминем в тръс — обади се Олд Дет. — Трябва да се движим особено бързо предиобед, защото слънцето е зад гърбовете ни. Движим се на запад, и следобед то ще грее в лицата ни, а това изтощава повече.

— Не е ли възможно да объркаме посоката в тази еднообразна равнина, по която не се вижда никакъв ориентировъчен знак? — попитах аз, верен на ролята си на гринхорн. Смехът на Олд Дет изразяваше съжаление.

— Отново един от прочутите ти въпроси, сър. Слънцето е най-сигурният пътеводител, какъвто може да има. Нашата най-близка цел е Рио Нуесес — приблизително на около шест мили оттук. Ако нямаш нищо против, ще я достигнем спокойно след час.

Скаутът накара коня си да мине в тръс и ние последвахме примера му. От сега нататък не разговаряхме повече. Всеки се стремеше да облекчи коня си и да не го уморява излишно с ненужни движения. Измина около час, през който оставяхме животните от време на време да изминават известно разстояние ходом, за да си отпочинат. По едно време Олд Дет посочи пред себе си:

— Погледни си часовника, сър! Яздили сме почти час и ето ти пред нас Нуесес. Прав ли съм?

Наистина имаше право.

— Да, виждаш ли — продължи той, — часовникът на хора като мене се намира така да се каже вътре в самите нас. Дори в беззвездна нощ мога да ти кажа колко е часът и ще сбъркам най-много с няколко минути. Това чувство се придобива постепенно.

Тъмна ивица показваше къде минава реката, но това не бяха дървета, а само хрсталак. Прекосихме я на подходящо място и скоро стигнахме Търки Крийк, който се вливаше малко по-надолу в Рио Нуесес. В реката почти нямаше вода. Оттам продължихме към Чико Крийк, където пристигнахме малко след единадесет часа. И това корито беше кажи-речи пресъхнало. Само тук-там се виждаше някоя мръсна локва, от която се проточваше тъничка струйка вода надолу по речното русло. Не се мяркаха нито дървета, нито храсти; оскъдната трева бе напълно прегоряла. Слязохме от конете на отвъдния бряг и им дадохме да пият вода от меховете. Вместо ведро ни послужи шапката на Уил Ланге. Животните изядоха

тревата, която бяхме взели с нас, и след един час продължихме пътя си към Елм Крийк, нашата последна цел за този ден. Но сега вече забелязахме, че конете ни бяха изморени. Почивката им беше помогнала твърде малко и затова се наложи да яздим ходом.

Шеста глава

Опасна криеница

Беше по обед. Слънцето сипеше пареща жар върху нас, а пясъкът беше толкова дълбок, че конете направо затъваха в него. Това затрудняваше придвижването ни напред. Към два часа отново слязохме от седлата, за да дадем на конете да изпият остатъка от водата и да си поотдъхнат малко. Самите ние не пихме. Олд Дет не разреши. Беше на мнение, че можем да понесем жаждата много по-леко, отколкото животните, които трябваше да ни мъкнат през пясъците.

— Впрочем — добави той доволно усмихнат, — държахте се добре. Изобщо не знаете какво разстояние сме изминали. Мислех си, че ще стигнем Елм Крийк едва вечерта, но само след два часа ще бъдем там. Няма да намерите лесно човек, който да измине това разстояние с такива коне. — После старият се обърна към мен. — Но ти ме учуди най-много. Наблюдавам те от толкова дни и ме смайваш с каква лекота понасяш несгодите на такава езда.

— О, още в родината си бях отличен ездач.

— Възможно е. Но не е само това. Мистър Ланге, синът му, а и негърът са също добри ездачи, но има определена разлика. Само уестмън или човек, който е бил дълго в Запада, може да седи така на седлото.

Ето ти на! Без да подозирам, бях излязъл от възприетата си роля, а това означаваше, че за в бъдеще трябваше повече да внимавам.

— Ах, имаш предвид стойката ми! — обадох се аз. — Научих я от тебе. Нали си мой учител и аз се старая във всичко да ти подражавам.

Олд Дет присви едното си око и каза с чувство на превъзходство:

— Я не ме будалкай! Това не се учи за няколко дни, а е плод на продължително упражняване. Да не говорим, че щях да забележа, ако си научил нещо допълнително.

— Е, щом толкова настояваш, ще си призная, че веднъж бях вече в Запада за по-дълго време, но наистина не в този район.

— А защо не си ми казал досега?

— Не съм ти казал ли? — престорих се на учуден. — Не си ме питал и затова не съм ти го разправил.

— Well! Нямам нищо против. Не искам да ти се бъркам в работите. Разбира се, че сам си си господар!

Продължихме ездата, но старият се отклони от западната посока малко на юг. Попитахме го за причината и той отвърна:

— В тази посока имам стар познат, с когото много ми се иска да се видим пак, а освен това ще мога да го поразпитам за някои неща. И без друго истинско чудо е, че още не сме се натъкнали на следи от команчите. Положително са се придържали повече към реката. Каква глупост от тяхна страна толкова време да търсят избягалия апач! Ако се бяха прехвърлили направо през Рио Гранде, щяха да изненадат враговете си.

— Сигурно са си мислили, че могат да го сторят и сега — каза Ланге, — защото ако Винету не успее да премине с ранения отвъд реката, апачите няма да имат никаква представа, че предателите команчи са толкова близо до тях.

— Хмм! Не си на съвсем погрешен път, сър. Тъкмо обстоятелството, че не виждаме команчите, ме кара да се тревожа за Винету. Те вече не са разпръснати, а изглежда са се събрали на едно място. Това е неблагоприятен знак за апача. Може би са го хванали.

— Каква би била съдбата на Винету в такъв случай?

— Най-ужасната, каквато може да си представи човек. Ако заловят прочутия вожд на апачите, това ще е нечувано събитие за команчите, което те ще трябва да отпразнуват по

достоеен, тоест по страшен начин. Ще го откарат под сигурна охрана у дома си, в селото на команчите, където са останали само жените, децата и старците. Там ще се грижат за него и ще го хранят добре, за да издържи после изтезанията на кола на мъчението колкото се може по-дълго време. Винету ще трябва да умре, но не бързо, не за един час, нито за един ден. Ще разкъсват тялото му постепенно с направо казано научна предпазливост, така че могат да изминат много дни, преди смъртта да го избави от мъките му. Такава е смъртта, достойна за един вожд и аз съм убеден, че и при най-изтънчени изтезания Винету няма да потрепне, а ще се подиграва и присмива на мъчителите си. Действително се боя за него и ви казвам искрено, че при нужда бих рискувал живота си, за да го спася. По всяка вероятност команчите се намират пред нас в западна посока. Ще насочим конете си малко на юг, за да се срещнем с един мой стар приятел. Може би от него ще научим, какво е положението край Рио Гранде: През нощта ще останем в дома му.

— Нима имаш приятел по тези места? — попитах го аз.

— Да. Той е ранчero, земеделец, истински мексиканец от чист испански произход. Някога си някой от предците му е получил рицарско звание, затова и той сега се нарича кабайерo. Ето защо е дал и на ранчото си звучното име Естансия дел Кабайерo. А към него ще се обръщаме с името дон Атанасиo.

След тези обяснения той продължи пътя си мълчаливо. Не успяхме да подкараме конете си отново в галоп; те затъваха твърде надълбоко в пясъка. Обаче постепенно пясъците започнаха да намаляват и към четири часа следобед поздравихме първите тревички. После пътят ни мина през прерия, където вакероси

[69]

на коне пазеха едър добитък и овце. Нашите животни се оживиха и сами ускориха хода си. Пред нас се изпречиха дървета и най-сетне видяхме сред зеленината нещо да се белее.

— Това е Естансия дел Кабайерo — обясни ни Олд Дет. — Своеобразна постройка, издигната в стила на сградите, правени от индианците моквд и зуни, едно истинско укрепление, нещо, което е твърде необходимо в този район.

Приближавахме се до постройката и скоро можехме да различим и подробностите. Беше оградена със зид, висок колкото два човешки боя. На едно място в зида имаше висока и широка врата, пред която беше изкопан дълбок ров, останал сега без вода. Над него към вратата водеше широк мост. Постройката имаше кубовидна форма. Не можехме да видим приземния етаж, който се закриваше изцяло от зида. Първият етаж беше строен малко по-навътре, така че наоколо оставаше свободно място, широко колкото коридор, засенчено с бяло платно. Не забелязахме никакви прозорци. Върху този кубообразен първи етаж беше издигнат втори със същата форма. Неговата площ пак бе по-малка от площта на етажa под него, така че около стените му отново оставаше свободна ивица, засенчена с платно. Така приземният, първият и вторият етаж се състояха от три иззидани куба, като по-горният беше винаги по-малък от по-долния. Зидовете бяха бяло боядисани, платнището имаше същия цвят и ето защо белотата на постройката светлееше надалеч. Едва след като се приближихме още повече, забелязахме в зидовете на всеки етаж тесни отвори, подобни на амбразури, които изглежда служеха за прозорци.

— Хубав дворец, нали? — усмихна се Олд Дет. — Ще има да се чудиш на устройството му. Искa ми се да видя онзи индиански вожд, който си въобразява, че може да превземе тази къща!

Минахме по моста и стигнахме до врата, на която имаше направен малък отвор. Отстрани висеше камбана, голяма колкото човешка глава. Олд Дет удари камбаната, Звучите й сигурно можеха да бъдат чути на половин час път. Скоро след това през отвора се показа индиански нос и месести устни. От устата се разнесе на испански въпросът:

— Кой е?

— Приятели на господаря — отвърна скаутът. — У дома ли си е дон Атанасиo?

Носът и устата се смъкнаха надолу и се показаха две черни очи, след което се чуа думите:

— Каква радост! Сеньор Дет! Веднага ще ви пусна. Влезте, сеньори! Ще съобща за идването ви.

Чу се шум от вдигане на мандало, после вратата се отвори и ние влязохме вътре. Човекът, който ни пусна в двора, беше индианец, облечен в бели ленени дрехи, един от онези индиос фиделес, тоест покръстени индианци, които за разлика от „дивите“, индиос бравос, се бяха примирили покорно с цивилизацията. Той затвори портата, поклони се ниско, след което с достойнство прекоси двора и дръпна една висяща край зида на къщата тел.

— Имаме време да обиколим къщата — каза Олд Дет. — Елате с мен да огледате постройката!

Едва сега можехме да видим изцяло приземния етаж. И по неговия зид имаше цяла редица от малки амбразури. Сградата се намираше сред заобиколен от зида двор, който беше доста обширен, но не бе павиран, а обрасъл с трева. Освен амбразурите не се виждаше нито прозорец, нито пък имаше врата. Обиколихме цялата къща и отново се върнахме при лицевата и страна, без да открием никакъв вход. Индианецът все още стоеше на мястото си и чакаше.

— Но как се влиза във вътрешността на постройката? — попита Ланге.

— Сега ще видите! — отвърна Олд Дет.

Ето че от терасата над приземния етаж се наведе един човек, за да види кой стои долу. Щом забеляза индианеца, главата му изчезна и отгоре беше спусната тясна подвижна стълба, по която трябваше да се изкачим. Но ако някой си е помислил, че поне тук, на първия етаж, имаше някаква врата, то се е излъгал. Продължихме пътя си нагоре. На горния етаж и на покрива отново се появиха слуги, също облечени в бяло, които ни спуснаха втора и трета стълба, с чиято помощ се озовахме най-сетне върху плоската платформа на къщата. Тя беше покрита с цинкова ламарина, а отгоре беше насипан пясък. В средата се намираше четириъгълен отвор, откъдето започваше стълба, водеща към вътрешността.

— Още от преди столетия индианците са строили по този начин техните публо — обясни Олд Дет. — Никой не може да влезе току така в двора. И ако все пак някой неприятел успее да се прехвърли през зида, то подвижните стълби ще бъдат изтеглени и той ще се намери пред постройката без врати. Наистина, в мирно време човек може да се прехвърли през зида и да се изкачи на първата тераса от седлото на коня си. Но във военно време не бих посъветвал никого да опитва подобно нещо, защото от платформата и от терасите, както виждате и вие, може да се обстрелва двора, зида и терена около него. Дон Атанасио има сигурно двадесетина вакероси и пеони

[70]

, които са въоръжени с пушки. Ако тук горе застанат двадесет такива човека, положително ще загинат стотици индианци, преди един от тях да се прехвърли през зида. Подобен начин на строеж е много целесъобразен в тези погранични райони и естансиерото е преживявал и отблъсвал успешно не една обсада.

От покрива на къщата се виждаше надалеч на всички страни. Забелязах, че зад нея на неголямо разстояние протичаше Елм Крийк. Водата беше хубава и бистра и не беше чудно, че по двата ѝ бряга имаше обилна растителност. Видът на реката събуди в мен желанието да се изкъпя.

Водени от един слуга, ние заслизахме по стълбите и стигнахме по дълъг и тесен коридор на втория етаж, осветен от две амбразури в предния и задния му край. От двете страни се редяха врати, а в задния му край други стъпала водеха надолу към първия етаж.

Следователно, за да стигнем до него, трябваше да изкачим откъм двора три подвижни стълби от външната страна на сградата и после във вътрешността да слезем два етажа обратно надолу. Това изглеждаше твърде усложнено, обаче си имаше сериозни основания при условията на живот в тези райони. Слугата изчезна зад една врата и след като се позабави доста, се върна, за да ни съобщи, че сеньор „Capitan de Caballeria“ ни очаква. Докато чакахме, Олд Дет ни даде някои пояснения.

— Не се сърдете на стария приятел Атанасио, че ви посреща така церемониално. Испанците обичат церемониалността, а това се е запазило и у произхождащите от тях мексиканци. Ако бях пристигнал сам, той отдавна щеше да излезе да ме поздрави. Но понеже с мен идват и други хора, сигурно ще има държавен прием. Не се смейте, ако се появи в униформа! В по-

младите си години имаше чин на мексикански ротмистър и до ден днешен обича да се показва в остарялата си униформа. Впрочем, той е великолепен човек!

В този момент се появи слугата и ние влязохме в приятно прохладна стая, чието обзавеждане някога навярно е било твърде скъпо; сега обаче всичко беше страшно избеляло. Три полузакрити със завеси амбразури пропускаха смекчена светлина. В средата на стаята стоеше висок слаб човек със снежнобяла коса и мустаци. Той носеше червени панталони със златисти лампази, високи ботуши за езда от лакирана кожа с шпори, чиито колелца имаха големината на монета от пет марки. Куртката на униформата беше синя и богато украсена със златни акселбанти. Златните пагони обаче сочеха не чин на ротмистър, а генералски чин. Отстрани беше препасал сабя със стоманена ножница, която имаше позлатени халки. Лявата му ръка държеше триъгълна шапка, чиито ръбове бяха богато украсени със златни шнурове. От едната ѝ страна беше поставена блестяща катарам, придържаща пъстър кичур пера. Като че ли бяхме на карнавал. Но ако човек погледнеше старото сериозно лице и все още бодрите очи с добродушен израз, не можеше да си позволи да му се присмее дори на ум. Когато влязохме, господарят на дома удари токове, при което шпорите извънтяха и застана мирно.

— Добър ден, господа! Добре дошли! Думите му прозвучаха хладно. Поклонихме се безмълвно. Олд Дет отговори на английски.

— Благодарим ви, сеньор капитан! Понеже минавахме през тази местност, имах голямото желание да предоставя на придружителите си почетната възможност да поздравят вас, храбрия борец за независимостта на Мексико. Позволете ми да ви ги представя! При тези ласкателни слова по лицето на естансиерото премина доволна усмивка. Той кимна в знак на съгласие и отвърна също така на английски:

— Представете ги, сеньор Дет! За мен е голяма радост да се запозная с джентълмените, които сте довели.

Олд Дет назова имената ни. Кабайерото подаде ръка на всеки от нас, дори и на негъра, и ни покани да седнем. Скаутът попита къде са сеньората и сеньоритата, при което естансиерото веднага отвори една врата и двете дами, явно застанали готови в очакване, влязоха при нас. Сеньората беше хубава възрастна дама с дружелюбен поглед, а сеньоритата бе мило момиче, нейна внучка, както се разбра по-късно. И двете бяха облечени изцяло в черна коприна, сякаш имаха намерение да се появят в кралския двор. Олд Дет се забърза към тях и така сърдечно им раздруса ръцете, че мен ме хвана страх. Двамата Ланге се опитаха да издокарат по един поклон, а лицето на Хектор засия от широка усмивка и той извика:

— О мисис, мисис, колко хубава, колко коприна! Аз пристъпих към сеньората, взех ръката и и я притеглих към устните си. Тя прие учтивостта ми с такова благоволение, че ми поднесе едната си страна, за да получи „бесо де кортесиа“[#], почетната целувка, което беше голямо отличие за мене. Същото се повтори и със сеньоритата. После отново насядахме. Веднага стана дума за целта на нашата езда. Разказахме онова, което счетохме за необходимо, разказахме и за срещата си с команчите. Домакините ни изслушаха с най-голямо внимание и аз забелязах, че си размениха многозначителни погледи. Щом свършихме, дон Атанасио ни помоли да му опишем двамата мъже, които търсехме. Извадих снимките и им ги показах. Едва бяха хвърлили по един поглед върху тях и сеньората извика:

— Те са, те са! Съвсем сигурно! Нали, скъпи Атанасио?

— Да — потвърди кабайерото, — наистина са те. Сеньори, тези мъже бяха при мен миналата нощ.

— Кога пристигнаха и кога си тръгнаха? — попита скаутът.

— Пристигнаха късно през нощта и бяха много изморени. Един от моите вакероси ги беше срещнал и ги доведе у дома. Спаха твърде дълго и се събудиха едва следобед.

Най-много да са изминали три часа, откакто са си тръгнали.

— Хубаво! Тогава утре сигурно ще ги настигнем. Без съмнение ще намерим следите им.

— На всяка цена ще ги намерите, сеньор. Оттук мислят да се отправят към Рио Гранде и да я прекосят над Прохода на орлите, някъде между Рио Морал и Лас Морас Крийк. Впрочем пак ще чуем за тях. Изпратих подире им няколко вакероси, които ще ви кажат накъде са насочили конете си.

— Защо сте наредили да ги преследват?

— Защото се отплатиха за гостоприемството ми с неблагодарност. След като си тръгнаха, изпратиха при мен с измислено съобщение един вакеро, който пазеше стадо коне, задигнаха в негово отсъствие шест коня и изчезнаха по най-бърз начин.

— Позорно! Значи двамата мъже не са били сами?

— Не. С тях имаше група преоблечени войници, получили заповед да отведат до Мексико току-що наети новобранци.

— Тогава не ми се вярва вашите хора да върнат конете.

Те са значително по-слаби от крадците.

— О, моите вакероси умеят да си служат с оръжията, а аз избрах най-свестните измежду тях!

— Говориха ли Гибсън и Олерт за своите работи и планове?

— Нито дума. Единият беше много весел, а другият много мълчалив. Бях им се доверил напълно. Понеже ме помолиха да им покажа разположението на стаите и обзавеждането им, те видяха и ранения индианец, когото иначе крия от всеки друг.

— Ранен червенокож тук? Кой е този човек и как е попаднал при вас?

Кабалйерото се усмихна с чувство на превъзходство.

— Да, сеньори, ще се учудите. Подслонил съм тук парламентъора на апачите, за когото разказахте преди малко, ранения апач, превързан от Винету горе край Рио Леона.

Това е старият вожд Инда-нишо.

— Инда-нишо, Добрия мъж? Умният и миролюбив вожд на апачите? Трябва да го видя!

— Ще ви го покажа. Дойде при мен в много лошо състояние. Трябва да ви кажа, че Винету ме познава и се отбива винаги при мене, когато минава из тази област, защото знае, че може да ми се довери. След като потеглил от форт Индж, скоро настигнал другия вожд. Инда-нишо бил получил един куршум в ръката, а друг — в бедрото. Винету го превързал край Рио Леона; след това веднага тръгнали на път. Но раненият стар човек бил хванат здравата от треска вследствие раните си, а команчите се били разпръснали навред из пустинята, за да го заловят. И досега за мен си остава загадка как Винету е успял да го доведе до моята естансия въпреки тези трудности. Подобно нещо може да извърши само Винету. Но оттук нататък не бяха в състояние да продължат, понеже Инда-нишо не можеше да се държи повече на седлото — толкова беше отслабнал от разтърсващата го треска. Изгубил е много кръв, което не е дреболия на неговата възраст, той е над седемдесет години.

— Просто да не повярва човек! Да яздиш от форт Индж дотук с такива рани! Пътят, който са изминали, е почти шестдесет английски мили. На такава възраст това може да издържи само един червенокож! Моля, продължете!

— Пристигнах вечерта и заудрях камбаната. Слязох и познах Винету. Разказа ми всичко и ме помоли да подслоня неговия червенокож брат, докато дойде да го прибере. Той самият трябвало веднага да се прехвърли отвъд Рио Гранде, за да съобщи на своите племена за предателството и приближаването на команчите. Изпратих с него най-добрите си вакероси, за да разбере дали ще му се удаде да се промъкне. Те трябваше да го придружат и после да ме уведомят.

— Е, и? — попита Олд Дет нетърпеливо. — Прехвърлил ли се е?

— Да. И това ме успокои. Винету е постъпил много умно, като е преминал Рио Гранде не горе при Рио Морал, където команчите са устроили засада, а далеч по-надолу. Вярно, че там няма брод. Реката е буйна и за да я преплуваш, трябва да рискуваш живота си. Въпреки това моите вакероси са се прехвърлили заедно с него и са го придружавали, докато са се уверили, че повече няма да се срещне с команчите. Сега вождът е уведомил своите апачи и те ще посрещнат враговете си както трябва. Но елате за малко с мен при стария вожд, ако нямате нищо против, сеньори!

Наставахме, сбогувахме се с дамите и слязохме в приземния етаж. Долу се озовахме в коридор, подобен на горния. Влязохме в най-задната лява врата.

Старият индианец лежеше в прохладно помещение. Вече бях започнал да се страхувам, че сега ще свърши криеницата, на която си играех по отношение на Олд Дет. Инда-нишо щеше да ме разпознае и да ме поздрави като Олд Шетърхенд. Но не излезе така. Треската му наистина беше отслабнала, но старият бе все още много слаб и безучастен и едва можеше да говори. Очите и страните му бяха дълбоко хлътнали. Наоколо нямаше лекар. Но

кабалйерото ни каза, че Винету бил майстор в лекуването на рани. Бил ги наложил с лековити билки и строго забранил да се развързват. Щом като преминела треската на ранения, вече нямало опасност за живота му; само дето бил много отпаднал от силната загуба на кръв и от треската.

Навън в коридора заявих на естансиерото, че ми се иска да се изкъпя в реката.

— Щом като искате да се къпете, няма нужда да обикаляте по стълбите — каза той. — Ще ви пусна да излезете на двора направо оттук.

— Но струва ми се, че нямаше врати?

— О, има, само че изходът е закрит! Накарах да го направят, за да имаме път за бягство, ако някога неприятелски настроени червенокожи успеят да влязат в къщата. Ето вижте, оттук се излиза право навън!

До стената стоеше едно шкафче. Той го изтика настрани и аз видях замаскирана портичка, водеща към двора. Отвън я закриваше храст, специално засаден за тази цел. Домакинът ме изведе навън и посочи насреща към едно място на външния зид, където също се издигаха подобни храсталаци.

— Оттам се излиза към реката. Това е най-краткият път. Но почакайте за малко тук! Ще ви изпратя удобни дрехи.

В този миг някой заудря камбанката на входната врата. Дон Атанасио се отправи към нея, за да отвори и аз го последвах. Отвън чакаха петима ездачи с великолепно, яки фигури, хората, които беше изпратил подир крадците.

— Е? — попита той. — Не водите ли конете?

— Не, дон Атанасио — отвърна един от тях. — Бяхме се приближили вече доста до крадците и от следите им разбрахме, че сигурно ще ги настигнем след четвърт час. Но точно тогава се натъкнахме на дияра оставена от много коне, която се сливаше с тяхната, идваща откъм север. Вероятно се бяха срещнали с команчите. Продължихме по следите им и скоро ги видяхме пред нас. Наистина бяха команчи, над петстотин и не можехме да рискуваме да се приближаваме повече.

— Съвсем правилно. Няма да си залагате живота на карта заради няколко коня, я!

Приятелски ли се отнесоха команчите към белите?

— Не можеше да се разбере от разстоянието, на което се намирахме.

— В каква посока яздеха?

— Към Рио Гранде.

— Тогава няма защо да се страхуваме от тях. Всичко е наред. Вървете при стадата си!

За съжаление кабалйерото се лъжеше твърде много.

Имаше защо да се страхуваме от червенокожите, и то не малко; понеже, както научихме после, те веднага разбрали от Гибсън, че раненият вожд на апачите се намира в Естансия дел Кабалйеро. Вследствие на това отряд команчи тръгнали на път за естансията, за да заловят Инда-нишо и да накажат дон Атанасио за приятелското му отношение към апачите. Но сега той най-спокойно се изкачи нагоре по стълбата, а скоро слезе един пеон, който ме помоли да тръгна с него. Изведе ме навън през входната врата и стигнахме до реката. По-нагоре от естансията имаше брод, което си личеше от вълничките, образувани по повърхността на водата. Но по-надолу от брода реката беше много дълбока. На това място Анхело, пеонът, се спря. Върху ръката си беше праметнал дрехи от ленено платно.

— Ето, сеньоре — каза той. — Щом се изкъпете, облечете тези дрехи! Мога да взема веднага дрехите, които ще съблечете. А после дайте знак с камбаната при входа; ще ви отворя веднага!

Той се отдалечи с моите дрехи, а аз скочих във водата.

Беше цяло удоволствие да се гмуркаш и да плуваш в дълбоката река след жегата на деня и уморителната езда. Повече от половин час плясках из водата преди да се облека. Едва бях свършил с обличането, когато случайно погледнах към отсрещния бряг. От моето място погледът ми можеше да проникне между дърветата до следващия завой на реката в посока срещу течението ѝ. Там видях да се приближава дълга верига от конници един след друг, така както яздят обикновено индианците. Затичах се към входната порта и заудрях камбаната. Отвори Анхело, който ме беше очаквал.

— Бързо при кабалйерото! — казах аз. — Откъм другия бряг на реката към естансията се приближават индианци!

— Колко са?

— Сигурно над петдесет.

Човекът видимо се беше изплашил при първите ми думи.

Но след като му казах тази цифра, лицето му отново придоби спокойно изражение.

— Само петдесет ли? — попита Анхело, — Тогава положението не е толкова лошо. Ще се справим с петдесет, а и с повече червенокожи, сеньоре. По всяко време сме готови за такова посещение. Не мога да се кача до кабайерото, защото трябва веднага да уведомя вакеросите! Ето ви дрехите! Залостете вратата след мен и тичайте при дон Атанасио! Но изтеглете стълбите след вас!

— А какво става с конете ни? На сигурно място ли са?

— Да, сеньоре. Отведохме ги при вакеросите, за да могат да пасат на свобода. Седлата и оглавниците занесохме в къщата. Никой не може да ви вземе конете.

Сега Анхело бързо се отдалечи. Затворих след него вратата и се изкачих по стълбите, като ги изтеглях веднага след себе си. Тъкмо бях достигнал платформата и се появиха дон Атанасио и Олд Дет. Естансиерото ни най-малко не се изплаши като му съобщих за приближаването на петдесет индианци.

— От кое племе са? — попита той спокойно.

— Не знам. Не можах да разпозная боите по лицата им.

— Е, скоро ще разберам. Или са апачи, изпратени от Винету за да вземат ранения вожд, или са команчи. Във втория случай вероятно ще си имаме работа с отряд от разузнавачи, които ще ни питат дали сме забелязали някъде апачи. Получат ли отговор, ще си продължат пътя.

— Но все пак ми се струва, че идват с неприятелски намерения — обади се Олд Дет. — Съветвам ви час по-скоро да вземете мерки за отбрана.

— Това е направено вече. Всеки от хората ми знае, какво трябва да прави в такъв случай. Погледнете, ето там тича Анхело към най-близо намиращите се коне! Ще яхне един от тях, за да предупреди вакеросите. Най-късно след десет минути те ще съберат стадата. Двама от тях ще останат при животните, за да ги пазят. Другите ще заемат позиции срещу червенокожите. Ласата им са опасни оръжия, защото един вакеро се е упражнявал с ласото повече от индианеца. Карабините им стрелят по-надалече от лъковете и старите пушки на червенокожите. Няма защо да се страхуват от петдесет индианци. А ние тук в естансията сме и без това защитени. Нито един червенокож не може да се прехвърли през зида. Впрочем мога ли да разчитам на вас? Заедно с негъра сте петима добре въоръжени мъже. Като прибавя себе си и още осем души, които се намират в сградата, ставаме четиринадесет. Тогава бих желал да видя индианците, които ще успеят да разбият вратата. О не, сеньоре! Червенокожите ще ударят камбаната най-миролюбиво, ще попитат каквото ги интересува и пак ще се отдалечат. Щом разузнавачите забележат горе на платформата четиринадесет добре въоръжени мъже, ще си подвият опашката. Работата е направо безопасна.

Лицето на Олд Дет все още изразяваше съмнение. Той поклати глава.

— Като се поразмисля, положението ми се струва опасно. Убеден съм, че си имаме работа не с апачи, а с команчи. Какво ще търсят тук? Едва ли ще са дошли само на разузнаване, защото ако наоколо се намираще неприятелски отряд апачи, щеше да има и следи. А нещо друго едва ли ги интересува, за да питат тук. Не, тази банда си има съвсем определена цел, за да идва тъкмо при вас, дон Атанасио, и това е раненият вожд.

— Нищо не знаят за него! Кой би могъл да им каже?

— Гибсън, човекът, когото преследваме и който е бил при вас. Нали сте му показали Инда-нишо. Предал го е на команчите, за да спечели благоразположението на племето. Ако това не е вярно, да не се казвам повече Олд Дет, дон Атанасио. Или се съмнявате?

— Възможно е. В такъв случай команчите ще се опитат да ни принудят да им предадем ранения.

— Естествено. А да не би да го направите?

— В никакъв случай! Винету ми е приятел. Поверил ми е Инда-нишо и аз трябва да оправдая това доверие. Команчите няма да получат ранения. Ще се отбраняваме!

— Това ще ви вкара в голяма беда. Вярно, че ще успеем да отблъснем петдесетте индианци, но те ще се върнат десеторно повече и тогава сте загубен!

— Това е божя работа. Във всички случаи ще удържа думата си, дадена на Винету.

При тези думи Олд Дет подаде ръката си на естансиерото.

— Вие сте почтен човек и можете да разчитате на помощта ни. Предводителят на команчите ми е приятел. Може би чрез него ще ми се удаде да предотвратя опасността за вас. Да не би да сте показали на Гибсън и тайните врати в зидовете?

— Не, сеньоре.

— Това е добре. Докато червенокожите не знаят нищо за тези входи, ще можем да се защитаваме. А сега да слезем да вземем оръжията!

По време на отсъствието ми моите спътници бяха получили стаи, където бяха отнесени вещите ни. Отправихме се към тях. Помещението, определено за мен, се намираше откъм фронталната страна на къщата и се осветяваше чрез две от споменатите амбразури. Тук беше окачена и карабината ми. Когато посегнах да я сваля от стената, хвърлих поглед навън и забелязах индианците, които излизаха иззад дърветата над естансията на онова място, където се намираше бродът на реката. Бяха прекосили реката на конете си и се приближаваха към сградата в галоп, но без да крещят, както правеха обикновено, а в коварно и заплашително мълчание. По цветовете на боите, с които бяха покрити лицата им, успях да установя, че бяха команчи. Мигновено спряха конете си край външния зид, който беше толкова висок, че скриваше конниците от погледа. Бяха въоръжени с копия, лъкове и стрели. Само човекът, който яздеше начело и вероятно беше предводителят им, държеше в ръката си пушка. Неколцина от тях влачеха след конете си някакви дълги предмети.

Отначало ги помислих за прътове за палатки, но скоро щях да разбера, че съм се лъгал.

Тичешком напуснах малката стаичка, за да уведомя останалите. Щом излязох в коридора, от отсрещното помещение се появи Олд Дет.

— Внимание! — изкрещя той. — Команчите се прехвърлят през зида. Домъкнали са млади дървчета вместо стълби. Бързо на платформата!

Но това не можа да стане така бързо, както той желаше. Пеоните се намираха един етаж под нас, там, където бяха обикновено помещенията за прислугата. За тях пътят до платформата беше още по-дълъг отколкото за нас. Но пък на нас двамата ни беше и попречено да се изкачим бързо горе, защото едновременно с кабайерото в коридора изскочиха и двете дами, обсипвайки ни с боязливи въпроси. Може би изминаха няколко минути, преди да изкачим стълбата, а при подобно положение това е скъпоценно време. Пагубните последици от загубата на време се проявиха веднага. Когато достигнахме платформата, първият индианец вече прехвърляше зида. Последва го втори, трети, четвърти. Оръжията ни бяха в ръцете, но вече не можехме да им попречим да влязат в двора, освен ако не искахме просто да ги застреляме. С помощта на споменатите млади дървета те прехвърлиха зида и изкатериха трите платформи с невероятна бързина. Сега ние стояхме в средата на покрива на най-горния етаж, докато те се намираха около него.

— Насочете пушките си към тях! Не ги оставяйте да се приближат! — заповяда Олд Дет. — Преди всичко трябва да спечелим време.

Преброих петдесет и двама червенокожи, от които досега нито един не беше издал някакъв звук. Бяха ни изненадали напълно. Но все пак не се осмелиха веднага да ни нападнат, а стояха очаквателно около платформата и държаха готови лъковете и стрелите си. Бяха оставили копията си долу, за да не им пречат при катеренето. Кабайерото пристъпи няколко крачки към тях и ги попита на онази смесица от испански, английски и индиански думи, която се употребява в тамошните погранични райони:

— Какво търсят червенокожите мъже при мен? Защо влизат в дома ми, без да са поискали преди това разрешение?

Предводителят им, който сега бе взел пушката си в ръка, направи няколко крачки напред.

— Воините на команчите дойдоха, защото бледоликият е техен враг. Слънцето на днешния ден е последното, което вижда в живота си белият човек.

— Не съм враг на команчите. Обичам всички червенокожи мъже, без да се интересувам към кое племе принадлежат.

— Бледоликият изрече голяма лъжа. В тази къща е скрит един вожд на апачите. Кучетата апачи са врагове на команчите. Който подслонява при себе си апач, е наш враг и трябва да умре.

— Карамба!

[71]

Да не би да желаете да ми забраните да приемам у дома си хора когато си поискам? Кой заповядва тук, вие или аз?

— Воините на команчите се изкатериха на тази къща и значи те са господарите тук. Предай ни апача! Или ще отречеш, че се намира при тебе?

— Нямам намерение да отричам. Само страхливците лъжат. Аз обаче не се страхувам от команчите и ще ...

— Чакай! — прекъсна го тихо Олд Дет. — Никакво прибързване, дон Атанасио!

— Мислите ли, че трябва да отричам? — попита мексиканецът.

— Разбира се. Откровеността е равна в случая на самоубийство.

— Самоубийство ли? Та какво ли ще направят тези хора срещу нашите четиринадесет пушки?

— Много, тъй като вече се намират тук горе. Вярно, че повечето от тях ще паднат убити. Но и ние, дон Атанасио, ще отнесем няколко стрели и остриета на ножове. А дори и да победим, оцелелите ще доведат останалите петстотин. Оставете ме да действам аз. Ще говоря с тях.

Олд Дет се обърна към предводителя на индианците.

— Думите на моя брат ни учудват. Откъде им е хрумнало на команчите, че тук се намира някакъв апач?

— Знаем — настоя кратко запитаният.

— Тогава знаете повече от нас.

— Да не искаш да кажеш, че се заблуждаваме? Тогава лъжеш.

— А ти произнасяш дума, която ще заплатиш с живота си, ако я повториш. Не търпя да ме наричат лъжец. Виждаш насочените ни към тебе пушки. Само един знак от мен и те ще изгърмят и ще те убият заедно с твоите хора.

— Само някои. Но другите ще изпатят при вас своите братя. Недалеч се намират още много воини на команчите, повече от десет по десет и по пет. Те ще заличат тази къща от земята.

— Но сигурно няма да се прехвърлят през зида, защото сега сме предупредени. Оттук ще ги поздравим с толкова много куршуми, че никой от тях няма да оцелее.

— Бледоликът има широка и голяма уста. Защо говори той с мене? Да не би да е собственик на къщата? Кой е той, какво име носи, та се осмелява да говори с предводителя на команчите?

Олд Дет направи презрително движение с ръка.

— А кой е предводителят на команчите? Дали е някой прочут воин, или участва в Съвета на мъдреците? Той не носи перата на орела в косите си, а по него не виждам и никакво друго отличие на вожд. Но аз съм един от вождовете на бледоликите. От кое племе на команчите сте вие, че първи да питате кой съм аз? Името ми е Коша-певе и съм пушил лулата на мира с Ойо-колтса, вожда на команчите. Вчера говорих с неговия син Ават-вила, а през нощта спях при неговите воини. Приятел съм на команчите, но ако ме наричат лъжец, ще им отговоря с куршум.

От редиците на червенокожите се разнесе мърморене. Предводителят им заговори тихо с тях. По погледите, които отправяха към Олд Дет, можеше да се разбере, че името му им беше направило голямо впечатление. След кратко съвещание предводителят отново се обърна към скаута.

— Воините на команчите знаят, че Коша-певе е приятел на Белия Бобър, но думите му не са думи на приятел. Защо скрива той присъствието на апача?

— Нищо не крия от вас, а твърдя, че той не е тук.

— Но ние научихме тъкмо обратното, и то от един бледолик, който потърси закрилата на команчите.

— Кое е името на този бледолик?

— Името му не е направено за устата на команчите.

То звучи като Та-и-а-о.

— Да не е Гавилано?

— Да, така е.

— Тогава команчите са станали жертва на голяма заблуда. Познавам този човек. Той е злодей и лъжата е винаги на езика му. Воините на команчите ще съжаляват, че са го взели под закрилата си.

— Моят брат се лъже. Бледоликият ни каза истината.

Ние знаем, че Винету е довел Инда-нишо и след това е избягал през Хонобиш
[72]

. Но ние бързо ще го преследваме и ще го заловим за кола на мъчението. Знаем, че Инда-нишо е ранен в ръката и крака. Ние знаем дори мястото, където той се намира.

— Ако е вярно, тогава кажи ми го!

— Оттук се слиза три пъти надолу в къщата до един тесен проход, в който има вляво и вдясно врати. Трябва да се отвори последната врата отляво. Там апачът лежи на постеля, от която не може да стане, защото е много слаб.

— Бледоликият те е излъгал — заяви спокойно старият скаут, въпреки че се изплаши при думите на команча. — На описаното място няма да намериш никакъв апач.

— Пуснете ни тогава да слезем долу и да проверим кой казва истината — ти или бледоликият!

— Разбира се, че не мога да направя това. Тази къща е отворена за хора, които влизат с разрешението на собственика ѝ, а не за онези, които я нападат.

— След думите ти сме принудени да мислим, че все пак апачът се намира тук. Белият Бобър ни заповяда да вземем с нас Инда-нишо и ние ще се подчиним на заповедта му.

— Отново се заблуждаваш. Не отказвам да изпълня желанието ти, защото апачът се намира тук, а защото искането ти е обида за мен. Щом Олд Дет ви казва, че са ви излъгали, значи трябва да му вярвате. Ако въпреки това поискате да влезете със сила, тогава опитайте се! Та не разбирате ли, че един единствен човек от нас е достатъчен да защитава входа? Ако застане тук долу край стълбата, може да застреля всеки от вас, който се осмели да слезе надолу. Нищо няма да постигнете със сила, но ще ви направя едно помирително предложение. Слезте долу пред вратата и помолете да влезете както си му е редът, тогава може би ще ви посрещнем като приятели!

— Коша-певе ни дава съвет, който е много добър за него, но не и за нас. Ако съвестта му е чиста, тогава нека ни пусне да слезем в къщата. Не го ли стори, ще останем на мястото си и ще изпратим вестоносец, за да доведе всички команчи. Тогава Коша-певе сигурно ще се види принуден да ни пусне да влезем.

— Пак не! Дори да дойдат и хиляда команчи, оттук могат да слизат само един по един и моментално ще заплатят с живота си. Впрочем няма да успееш да изпратиш вестоносец, понеже щом излезе извън закрилата на зида, ще го просна на земята с куршума си. Аз съм приятел на команчите, но вие дойдохте като врагове и ще се отнасяме към вас като към такива!

По време на цялата разправа пушките ни бяха насочени към индианците. Въпреки че им се беше удало да изкачат платформата, те все пак бяха в по-неизгодно положение от нас. Това изглежда разбираше и техният предводител, защото отново започна тихо да се уговаря с хората си. Но и нашето положение не беше за завиждане. Олд Дет се почеса замислено зад лявото ухо.

— Работата е лоша. Благоразумието ни забранява да се отнасяме неприятелски към команчите. Ако доведат и другите, с нас е свършено. Е да, ако можехме да скрием апача така, та да не го намерят! Но познавам къщата подробно и знам, че няма скривалище.

— Тогава да го изнесем навън! — посъветвах аз.

— Навън ли? — изсмя се старият. — Да не си се побъркал, сър? Та как ще стане това?

— Забрави ли двете тайни врати? Намират се откъм задната страна, а команчите са отпред. Ще пренеса Инда-нишо до храсталака край реката, докато те си отидат.

— Идеята не е лоша — обади се Олд Дет. — В момента не помислих за тези врати. Все ще го изнесем някак си, но какво ще правим, ако команчите са поставили навън постове?

— Не ми се вярва. Те не са много повече от петдесет. Неколцина е трябвало да останат отпред извън зида при конете. В такъв случай не може да се очаква да поставят още хора и откъм задната страна.

— Добре, тогава можем да опитаме, сър. Заеми се с тази работа заедно с един от пеоните. Ще се постареем да не те забележат като слизаш, а после ще застанем така, та да не могат да ни броят и да забележат липсата на двама от нас. Нека жените ви помагат и да върнат шкафчето на старото му място, след като се озовете навън.

— И още едно предложение — подхвърлих аз. — Не бихме ли могли да преместим в стаята на болния тъкмо жените? Щом индианците видят, че там живеят жени, ще се убедят още повече, че вътре не е имало никакъв индианец.

— Точно така! — забеляза старият кабайеро. — Само трябва да сложите няколко одеала и да преместите хамаците на жена ми и внучката. Във всяка стая има куки за окачане. Нека жените легнат веднага в хамаците. А ти ще намериш за апача най-доброто скривалище малко по-надолу от мястото, където се къпа. Там цъфтят нагъсто надвесени до водата петунии. Зад тях сме скрили нашата лодка. Остави апача в нея, така няма да го намери никой команч. Нека Педро дойде с тебе. Едва когато се върнете, ще разрешим на индианците да влязат във вътрешността на къщата.

И така аз и пеонът, който се казваше Педро, слязохме незабелязани долу, където двете жени с тревога очакваха развитието на нещата. Когато им съобщихме за какво става дума, те бързо ни помогнаха да изпълним замисленото. Пренесоха без бавене одеалата и хамаците. В едно от одеалата увихме апача. След като чу, че команчите са дошли, за да го търсят, той каза със слаб глас:

— Инда-нишо е видял много зими и дните му са преброени. Защо трябва добрите бледолики да бъдат убити заради него? Нека го предадат на команчите, но преди това да го убият. Той моли за това.

Отказах му решително и установих, че старецът не ме позна и по гласа. Той наистина бе много отпаднал и изтощен. Изнесохме го набързо от стаята. Отместихме шкафчето и благополучно пренесохме ранения през замаскираната врата извън къщата. Досега не ни беше забелязал никой. Навън имаше храст, който ни скриваше за момента. А сега бързо през двора към малката вратичка в зида, закрыта от храсталаците. Пропълзяхме през нея и отново се озовахме сред храсти. Но сега между нашето скривалище и близката река се простираше открита ивица земя, която трябваше да прекосим. Надзърнах внимателно навън и за мое разочарование видях един седнал на земята команч, а край него лежаха копието, колчанът със стрелите и лъкът му. Той навярно пазеше задната страна на зида — едно обстоятелство, което изглежда правеше невъзможно изпълнението на плана ни.

— Трябва да се върнем, сеньор — обади се Педро на испански, след като му посочих червенокожия. — Бихме могли да го убием, но ще си навлечем отмъщението на останалите.

— Не, няма да го убиваме в никакъв случай! Но сигурно има начин да го подмамим да се премести.

— Не ми се вярва. Няма да напусне поста си, докато не го извикат.

— И въпреки това съм скроил нещо, което обещава успех. Ще останеш скрит тук. Аз обаче ще се покажа на индианеца. Щом ме забележи, ще се престоря на изплашен и ще побягна. Той ще започне да ме преследва.

— Или ще ви изпрати някоя стрела.

— Е, това наистина може да се очаква.

— Откажете се, сеньор! — предупреди ме пеонът. — Рискът е твърде голям. Команчите стрелят с лъковете си с такава сигурност, с каквато стреляме ние с карабините. Като побегнете, ще му обърнете гръб и няма да можете да видите стрелата и да я избегнете.

— Ще избягам през реката. Ако плувам по гръб, ще мога да наблюдавам команча и щом стреля, ще се гмурна. Той ще помисли, че кроя нещо срещу неговите хора и вероятно ще ме последва във водата. На отвъдния бряг ще го посрещна и ще го обезвредя за известно време. Ще го зашеметя с удар в главата. Няма да напускаш това място, преди да съм се върнал. Когато се къпах, забелязах едно място, където петуниите растат нагъсто и знам къде се намира лодката. Ще я взема и ще спра с нея точно отсреща.

Педро се мъчеше да ме отклони от намерението ми, но аз нямах право да обръщам внимание на възраженията му, защото не виждах друг начин да спасим апача. И така, незабавно преминах към действие. За да не издам мястото, където се намирахме, най-напред се промъкнах на известно разстояние между храсталаците покрай зида и после се показах. Това създаде впечатлението, че съм завил иззад ъгъла. Команчът не ме забеляза

веднага. Скоро обаче той обърна лицето си към мен и веднага скочи. Аз се поизвърнах настрана, за да не може по-късно да разпознае чертите на лицето ми. Извика ми да спра, но тъй като не се подчиних, той грабна лъка от земята и дръпна една стрела от колчана. Преди още да успее да стреля, с няколко бързи скока аз достигнах крайбрежния храсталак. Мигновено се хвърлих във водата, легнах по гръб и заплувах към другия бряг. След няколко секунди червенокожият изскочи между храстите, забеляза ме и се прицели. Стрелата излетя от тетивата и аз светкавично се гмурнах.

Не ме улучи. Когато се появих над водата, видях команча да стои на брега в очакване с наведено напред тяло. Той разбра, че очевидно не бях ранен. Нямаше при себе си друга стрела, тъй като колчанът беше останал на предишното си място. Затова захвърли лъка и скочи във водата. Точно това ми беше целта. За да го подмамя, се престорих, че съм лош плувец и го оставих да ме наближи. След това пак се гмурнах и заплувах колкото можех по-бързо надолу по реката. Когато отново изскочих на повърхността, се бях озовал близо до брега. Команчът беше далеч по-нагоре в реката и се оглеждаше. Сега вече имах желаната преднина, доплувах до брега, излязох на него и се затичах между дърветата срещу течението на реката. Забелязах голям, обрасъл с мъх дъб, който беше подходящ за целта ми. Тичешком преминах на около пет крачки от него и продължих още малко, после описах дъга и се върнах обратно при дървото, за да се скрия зад него. Плътното притиснат до дънера, зачаках пристигането на червенокожия, който във всички случаи щеше да последва ясно оставените от мен следи. Ето че той се зададе като стрела; беше отправил погледа си към следите ми, дишаше тежко, а от него капеше вода. Той отмина дървото и аз го последвах. Неговото шумно дишане му попречи да долови стъпките ми, още повече, че стъпвах на пръсти. Трябваше да правя големи скокове, за да го застигна. Последва още един мощен скок, при който се сблъсках с него така, че той се простря напред на земята с голяма сила. Веднага го притиснах с коляно и го хванах за гърлото. Един юмручен удар по слепоочието и той не помръдна повече.

Недалеч от мястото, където лежеше победеният ми противник, се беше прекършил един чинар, и то в посока към реката, чиито води течаха може би на около метър под изсъхналия му връх. Това ми даваше великолепна възможност да вляза отново в реката, без да оставям следи. Покачих се на дънера и вървах по него, докато се намерих над водата. После скочих в реката. Почти право насреща забелязах ярките цветове на петунията. Заплувах натам, отвързах лодката, качих се в нея и загребах към онова място на брега, където щяхме да натоварим апача. Като стигнах там, завързах лодката за един корен и изскочих от нея. Трябваше да побързаме да свършим, преди команчът да беше дошъл на себе си. Отнесохме на ръце Инда-нишо до лодката, където с помощта на едно одеало и на дрехите му направихме подходяща постеля. Педро се върна веднага при зида. Аз откарах отново лодката под петуниите, завързах я здраво, преплувах разстоянието обратно и в гъстите храсти съблякох ленените си дрехи, за да ги изцедя от водата. След като пак се облякох, внимателно огледах отсрещния бряг, за да установя дали команчът вече се е съвзел и дали е наблюдавал действията ни. Обаче нищо не можах да открия. Оттеглихме се в естансията през скритата врата. За всичко това ни беше необходим не повече от четвърт час. От сензората получих сухи ленени дрехи и сега можех да се изсмея в лицето на всеки команч, който би се опитал да твърди, че съм излизал извън къщата и дори съм бил в реката. После жените легнаха в хамаците си, а аз и Педро се изкачихме горе на платформата, след като взехме с нас и оръжията си. Незабелязано се присъединихме към останалите. Двете страни все още преговаряха. Олд Дет беше продължил да настоява, че претърсването на къщата било обида за него и за естансиерото. Щом му дадох знак, че апачът е на сигурно място, той бавно отстъпи и най-сетне заяви, че ще бъде разрешено на петима команчи да се убедят, че няма никакъв апач.

— Защо само на петима? — попита предводителят им. — Ние всички сме еднакви. Каквото прави един от нас, това имат право да вършат и останалите. Олд Дет може да ни има доверие. Нищо няма да докоснем в къщата. Никой от нас няма да повреди каквото и да било, нито пък да вземе нещо.

— Добре! Нека видите, че сме великодушни. Всички ще можете да влезете в къщата, за да се убеди всеки от вас, че съм ви казал истината. Но искам преди това да оставите всичките

си оръжия, както и да ни дадете разрешение да задържим тук всеки от вас и да го накажем, ако се допре до някого от нас или до някакъв предмет без позволения ни.

Докато червенокожите се съвещаваха относно това условие, Олд Дет ме помоли да му разкажа как бях изнесъл стария вожд. Уведомих го накратко и все пак възможно най-подробно. И докато обяснявах как бях надхитрил и приспал червенокожия, старият скаут ме изгледа с широко отворени очи, а замисленият му и питащ поглед не се отмести от мен дълго време. Но той не ме прекъсна. След като свърших, каза:

— Още в Ла Гранж, а и по-късно съм ти изказвал признанието си, но днес ще трябва да го удвоя. Още си много млад, но ми се струва, че си врял и кипял.

С тези думи той ми обърна гръб и се отправи към червенокожите, които междувременно бяха решили да приемат условието на скаута. Оставиха на земята лъковете, колчаните и ножовете си и заслизаха надолу един по един. Още преди да изляза от къщата с Педро, вакеросите се бяха събрали навън в откритата равнина и непрестанно ни наблюдаваха. Бяха добре въоръжени и имаха хубави коне. Очаквах знак от страна на господаря си, но тъй като такъв знак не беше последвал, те се държаха спокойно.

Бяхме определили естансиерото и Олд Дет да отворят всички помещения на команчите. Трима останаха на платформата, а останалите се разпределиха по коридорите, за да посрещнат веднага с оръжията си всяко изстъпление на червенокожите. Аз се намирах в най-долния коридор и заставах пред вратата на стаята, където беше лежал апачът.

Команчите заслизаха надолу право към тази врата. Олд Дет я отвори. По израженията на индианците си личеше убеждението им, че ще заварят там Добрия Мъж. Но вместо него видяха двете жени, които лежаха и четяха в хамаците си.

— Уф! — извика предводителят разочаровано. — Това са скуоус

[73]

!

— Да — засмя се Олд Дет. — И тук се бил намирал вождът на апачите, както е излъгал бледоликият. Но влезте и го потърсете!

Погледът на предводителя бързо обходи помещението, след което той махна с ръка:

— Един воин не влиза във вигвама на жените. Тук няма никакъв апач. Окото ми щеше да го забележи. — Тогава потърсете го в другите помещения! Измина повече от час, докато индианците завършиха обиска. След като не намериха никаква следа от апача, те се върнаха отново в посочената им първоначално стая. Жените трябваше да я напуснат и сега тя беше претърсена най-старателно. Червенокожите вдигнаха дори одеалата и дюшеците, които бяха на земята. Изследваха внимателно и самия под да не би някъде да има кухо място. Най-сетне се убедиха, че търсеният от тях човек не се намираше в естансията. След като предводителят призна това, Олд Дет рече:

— Нали ви казах, ама не ми повярвахте. Имали сте по-голямо доверие на един лъжец, отколкото на мене, приятеля на команчите. Когато отида при Белия Бобър, ще му се оплача.

— При него ли иска да отиде моят бял брат? Тогава може да язди с нас.

— Не е възможно. Конят ми е уморен, мога да тръгна едва утре. А воините на команчите ще напуснат тази местност още днес.

— Не. И ние ще останем тук. Слънцето си отива, не искаме да яздим през нощта. Ще тръгнем, щом се зазори и тогава моят брат ще може да дойде с нас.

— Добре! Но няма да ви придружа сам. Имам още четирима спътници.

— И те ще бъдат добре дошли при Белия Бобър. Нека белите ми братя ни разрешат да лагеруваме през нощта близо до къщата.

— Нямам нищо против — заяви естансиерото. — Вече ви казах, че съм приятел на всички червенокожи мъже, които дойдат при мен миролюбиво. А за да ви го докажа, ще ви подаря една крава, която ще бъде заклана. Запалете огън да се изпече месото.

Това обещание настрои команчите добре. Сега те наистина бяха убедени, че са постъпили несправедливо към нас и поведението им бе най-миролюбиво. Изглежда, че за това допринасяше и авторитетът, който имаше сред тях Олд Дет. Те наистина не бяха пипнали нищо в къщата и сега я напуснаха без подкана от наша страна. Стълбите бяха спуснати надолу и портата стоеше отворена. На платформата останаха на пост няколко въоръжени

пеона. Въпреки промененото поведение на червенокожите, няхаме право да бъдем непредпазливи. Останалите слязохме долу заедно с индианците, а ето че се приближиха и вакеросите. Те получиха нареждането да уловят от стадата едно животно. Всичките коне на команчите се намираха край предната страна на зида. При тях бяха стояли три поста. И на останалите страни индианците бяха оставили постове. Сега тези хора бяха извикани. Един от тях беше човекът с лъка, когото бях примамил отвъд реката. Твърде оскъдното му облекло беше все още мокро. Той се беше върнал на поста си и още не беше намерил удобен случай да разкаже на предводителя си странный инцидент. Сега се приближи до него и му съобщи преживяното, но така, че ние белите не успяхме да чуем нищо. Изглежда, че вече беше свършил с доклада си, когато погледът му падна върху мен. Поради боите, по лицето му не можах да забележа някаква промяна в изражението му, но той направи гневно движение, посочи към мен и извика на предводителя няколко думи, които не разбрах. Предводителят ме огледа с изпитателно-застрашителен поглед и се приближи към мен. — Бледоликът е преплувал преди известно време реката. Ти си ударил този воин, така ли е?

Олд Дет се намеси веднага, като пристъпи към нас и попита червенокожия какво иска да каже с тези думи. Воинът разказа какво му се беше случило. Но скаутът се разсмя развеселен.

— Изглежда, че червенокожите воини не могат да отличават един от друг различните бели. А и изобщо не е ясно дали онзи, който е срещнал този воин на команчите, е бил бледолик.

— Бял беше — потвърди със сигурност индианецът. — И не някой друг, ами този тук! Видях лицето му, когато плуваше по гръб. А имаше и също такива бели дрехи.

— Тъй! Значи е преплувал реката с дрехите си? Твоите дрехи са все още мокри. Пипни неговите и ще се убедиш, че са напълно сухи!

— Съблякъл е мокрите и в къщата е облякъл други.

— Как е влязъл в къщата? Нали вашите воини стояха пред портата? Никой не можеше да влезе или да излезе, без да използва стълбите, по които бяха застанали всички воини на команчите. Възможно ли е тогава моят спътник да е напускал къщата?

Индианците се задоволиха с този отговор, а най-сетне и самият пост сметна, че се е заблудил. След като естансиерото забеляза, че от известно време из околността се скитала банда конекрадци, към която несъмнено принадлежал непознатият, въпросът беше приключен. Остана само загадъчното обстоятелство, че не беше открита никаква следа, от която можеше да се разбере в каква посока бе избягал този човек. За да разрешат тази загадка, предводителят на червенокожите, постът и още неколцина други преминаха с конете си брода и се отправиха към мястото, където бях повалил моя преследвач. Но за щастие сега започна да се смрачава, така че не беше възможно да се извърши по-подробен оглед на мястото. Олд Дет, хитрецът, ме взе, за да се разходим край реката. С очи, отправени към ездачите на другия бряг на реката, ние си давахме вид, че вниманието ни е заето само с тях; в същото време продължихме да вървим бавно и непринудено се спряхме до петуниите. Старият трапер заговори толкова тихо, че можехме да го чуваме само аз и апачът в лодката:

— Тук е Олд Дет заедно с младия бледолик, който скри тук Добрия Мъж. Може ли вождът на апачите да познае гласа ми?

— Да — прозвуча също така тихият отговор.

— Сега команчите вярват, че Добрия Мъж не се намира тук. На Зазоряване те ще си тръгнат. Ще може ли моят брат да издържи толкова дълго в лодката?

— Апачът ще издържи, защото полъхът от водата го освежава и треската няма да се върне. Но Добрия Мъж иска да знае докога ще остане тук Олд Дет със своя другар.

— Утре тръгваме с команчите.

— Уф! Защо се присъединява моят приятел към враговете ни?

— Защото търсим няколко души, които са при тях.

— Ще се срещнат ли белите мъже с воините на апачите?

— Твърде е възможно.

— Тогава искам да дам един тотем на младия бледолик, който изложи живота си на опасност, за да ме скрие; щом покаже тотема на воините на апачите, той винаги ще бъде добре дошъл при тях. Олд Дет е хитър и опитен ловец. Кучетата команчи няма да го

заловят, ако след настъпването на тъмнината ми донесе парче бяла кожа и нож. Преди зазоряване може да дойде да вземе тотема, който ще изработя през нощта.

— Ще ти донеса и двете неща — и ножа, и кожата. Желает ли още нещо Добрия Мъж?

— Не. Инда-нишо е доволен. Нека добрият Маниту бди винаги над пътищата на Олд Дет и младия бледолик!

После се върнахме. Никому не бе направило впечатление, че се бяхме спирали край реката за минута. Скаутът ми обясни:

— Голяма рядкост е някой бял да получи тотема на индиански вожд. Имаш голямо щастие, сър. Тотемът на Добрия Мъж може да ти бъде от голяма полза.

— А ти искаш да рискуваш да му занесеш нож и кожа? Ако те спипат команчите, тогава с тебе и апача е свършено.

— Глупости! Да не ме мислиш за някой ученик? Знам точно какво мога да рискувам и какво не.

Не можех да му кажа, че тотемът на Добрия Мъж нямаше за мен особена стойност, защото беше необходимо само да кажа името си на някой апач и неговата закрила ми беше осигурена. Но така щях да се издам. И без това ми се беше сторило, че докато му бях разказвал приключението си край реката, в очите на скаута бе проблеснало нещо като подозрение или известно съмнение.

Скоро след пристигането ни в естансията се завърна и предводителят на команчите, който не бе имал успех. Вече не беше възможно да се проследи дирята.

Остатъкът от деня и нощта преминаха без неприятности. Рано сутринта бях разбуден от Олд Дет. Той ми подаде четириъгълно парче бяла шавена кожа. Разгледах го. Непосветен човек не би могъл да забележи нищо особено освен няколко тънки резки върху гладката страна на кожата, чието значение ми беше твърде добре познато.

— Това ли е тотемът? — попитах стария скаут, като безпомощно въртях насам-натам парчето кожа между пръстите си. — Не мога да открия по него нищо особено.

— Не е и необходимо. Само го покажи на първия срещнат апач и той ще ти обясни какво съкровище притежаваш! Писмените знаци на тотема са все още невидими, защото Добрия Мъж няма у себе си боя. Но ако го дадеш на някой апач, той ще оцвети резките, след което гравираниите фигури ще изпъкнат. Но за бога, не показвай това парче кожа на никой команч! Иначе ще се отнесе към тебе като към враг. А сега се преоблечи и ела навън! След малко команчите ще бъдат готови за път.

И действително, червенокожите се занимаваха със закуската си, която се състоеше от останките на вчерашното месо. После те събраха конете си, за да ги напоят на реката. Това стана за щастие по-нагоре от мястото, където лежеше скрит апачът. Ето че сега се появи и естансиерото с двете си дами, които вече не показваха никакъв страх пред червенокожите. Като видя конете ни, водени от вакеросите, той се обърна към Олд Дет, поклащайки глава:

— Това не са коне за вас, сеньор. Нали знаете каква цена има добрият кон. Понеже сме стари приятели, ще получите заедно с вашите спътници по-хубави коне, защото пътуването, което ви очаква, е дълго и тежко.

Приехме предложението на дон Атанасио с благодарност. По негова заповед вакеросите уловиха за нас пет полудиви коня. После се сбогувахме с него и двете му дами и потеглихме заедно с команчите.

Както научих по-късно, Инда-нишо, когото трябваше да оставим тежко ранен и болен, е бил прибран от дошлите по-късно апачи и пристигнал невредим в родното си село. Дотолкова моите усилия се бяха увенчали с успех. Но наскоро след това той все пак бил повикан от Маниту ...

Слънцето още не беше изскочило иззад хоризонта, когато се прехвърлихме през Елм Крийк и препуснахме на запад; начело яздехме ние петимата заедно с предводителя на команчите, следвани от хората му на техните дребни, рошави, кльошави и все пак толкова издръжливи коне. Още не бе ставало дума кога и къде ще се срещнем с главните сили на команчите.

Сега научихме, че те нямало да спират, за да изчакат малкия отряд; предводителят на петдесетте индианци получил заповедта да плени Добрия Мъж в естансията и да го изпрати към селата на команчите под охрана от десет души. Останалите четиридесет трябвало след това с форсирана езда да се отправят към Рио Гранде и оттам да тръгнат по следите на главния отряд, за да се присъединят към него. Тъй като Белия Бобър научил от Гибсън, че

Винету е избягал, прехвърляйки се отвъд реката и веднага ще събере а пачите, команчът бе разбрал необходимостта от най-голяма бързина, за да бъдат изненадани враговете им преди те да се организират за защита. За нас най-важното беше да заварим Гибсън при команчите. След около един час достигнахме мястото, където нашите червенокожи придружители се бяха отделили вчера от главния отряд. На юг от нас, край Рио Гранде, се намираще местността Проходът на орлите и форт Дънкан, който трябваше да бъде избягван от индианците. След още един час се показаха оскъдни следи от трева и пустинята Нуесес остана зад нас. Дирите, по които вървахме, образуваха права линия, която не се пресичаше от други следи. Следователно команчите бяха останали незабелязани. Постепенно земята започна да се кичи с оскъдна зеленина и най-сетне на запад забелязахме да се появява гора. Тя известяваше приближаването на Рио Гранде дел Норте.

— Уф! — обади се предводителят с въздишка на облекчение. — Не ни срещнаха никакви бледолики и никой няма да ни попречи веднага да се прехвърлим отвъд реката. Кучетата апачи скоро ще ни видят пред себе си и ще започнат да вийт от страх при вида на нашите храбри воители.

Продължихме да яздим още известно време спокойно между чинари, брястове, ясени, каучукови дървета и къпини, след което стигнахме до реката. Белия Бобър беше добър водач на хората си. Следата, която ни служеше като пътеуказател, водеше право към мястото, където имаше брод. Тук Рио Гранде беше много широка, но с малко вода. Над нея стърчаха гърбовете на пясъчни наноси. В този рохкав пясък имаше опасни места, където човек лесно можеше да потъне. Както успяхме да заключим по следите, команчите бяха лагерували на брега през изминалата нощ. С увереност предполагахме, че бяха тръгнали на път също така рано, както и ние. Но те не са могли да яздят тъй бързо като нас, защото са се намирали в ловните територии на апачите и са били принудени да вземат предпазни мерки, което неминуемо е забавило бързината на придвижването им. Така например се виждаше, че преминаването на реката е станало с голяма предпазливост. Многобройни отпечатьци от стъпала доказваха, че неколцина воители са слизали от конете си, за да проучат измамните пясъчни наноси. Местата, удобни за преминаване, бяха обозначени със забити в земята клони. За нас беше по-лесно да прекосим реката, защото бе необходимо само да ги следваме. Пясъците разделяха реката на няколко ръкава, които трябваше да бъдат преплувани от конете ни. На отсрещния бряг отново се наложи да преминем тясна ивица от гора и храсталак, след която пак последва трева и най-сетне пясъци. Намирахме се в областта, разположена между Рио Гранде и Болсон де Мапими, която е толкова удобна за местопребиваване на диви индиански племена. Тя представлява обширна пясъчна равнина, прекъсвана само от по-малки или по-големи кактусови полета. Ясните следи водеха през тази равнина в почти западна, леко клоняща на юг посока. Обаче ако си бях представял, че ще настигнем команчите още на същия ден, то аз се бях излъгал. Пясъкът, отхвърлян далеч назад от конските копита, бе доказателство, че са бързали много. Препускахме все по-нататък и по-нататък. Най-накрая пресякохме тясна, ниска и пустинна верига от хълмове, след което пак започна пясъчна равнина.

Не можех да не се учудя на издръжливостта на индианските коне. Бяхме яздили около четиридесет мили, но въпреки това те все още не показваха признаци на умора. А нашите животни, които бяхме получили от дон Атанасио, доказаха, че смяната в естансията е била изгодна.

В ранния следобед забелязахме за наша изненада, че следата внезапно променяше посоката си. Завиваше на югозапад. Защо ли? Трябваше да си има причина. Олд Дет ни обясни случилото се, а аз се престорих, че не бях забелязал веднага онова, което беше направило впечатление и на него. По отпечатьците от копитата си личеше, че команчите бяха спирали тук. Точно откъм север на дирята от червенокожите се натъкваше следата на двама души. Скаутът слезе от коня си, разгледа отпечатьците и направи следния извод:

— На това място към команчите са се присъединили двама индианци. Донесли са някакво съобщение, което е дало повод на воините на Белия Бобър да променят посоката си. Не ни остава нищо друго, освен да ги последваме.

Предводителят на нашите червенокожи придружители също слезе от коня си и потвърди мнението на скаута, след като и той беше разгледал дирята. И така, насочихме се на югозапад и до вечерта продължихме да яздим в същата посока, но бяхме принудени да

позабавим хода, за да щадим конете. Дори когато се спусна здрачът, отпечатъците от конски копита все още се различаваха върху гладката пясъчна повърхност. Но после всичко се изгуби в тъмнината. Наканихме се да спрем. Обаче в този миг конят ми разду ноздри, изцвили силно и се устреми по-нататък. Вероятно беше надушил вода и аз не му попречих. И наистина, за няколко минути се озовахме при някаква река и там спряхме. След една толкова бърза и уморителна езда като днешната, водата бе истинско ободряване и за хора, и за животни. За кратко време бе избрано мястото за лагеруване. Червенокожите поставиха часови и пуснаха конете да пасат под техен контрол. Ние, белите, насядахме един до друг. Олд Дет започна дълги изчисления, за да разбере каква ли ще е тази река, където се бяхме озовали толкова неочаквано, и най-сетне стигна до убеждението, че пред нас е реката Морелос, вливаща се в Рио Гранде при Прохода на орлите. На следното утро се оказа, че се намирахме край значителна по размерите си река, която бе преплувана от команчите недалеч от нашия лагер. Отново започнахме да следваме дирите им. Около обед следата се насочи повече на запад и в тази посока забелязахме, че пред нас се възправят голи планини. Олд Дет направи замислена физиономия.

— Тази история не ми харесва — промърмори той. — Не разбирам защо Белия Бобър рискува да навлезе в тази местност. Знаеш ли кой е районът, разпрострял се пред нас?

— Да, това е Болсон де Мипими — отвърнах аз, тъй като въпросът беше отправен явно към мене.

— А познаваш ли тази пустиня?

— Само от географската карта.

— Мипими е истински развъдник, от който във всички епохи разбойнически диви племена са нахлували в околните земи, граничещи с него. Но да не би да си помислиш, че тази земя е непременно плодородна, понеже ражда такова човешко множество? Опитът ни учи винаги едно и също; пустинните области са били изходен пункт за преселенията на народите. Никой не може да се добере до племената горе на платото или в пропастите, долините и планините. Знам със сигурност, че там са се установили няколко диви племена на апачите. Ако команчите имат намерение да ги нападнат, в такъв случай мога само да ги съжалявам, не апачите, а команчите. На север апачите ловуват и скитат между Рио Гранде дел Норте и Рио Пекос; техен е и целият северозапад чак до Хила. Тъй че команчите рискуват да влязат в капан, който много лесно може да се затвори зад гърба им.

— Тежко ни! Тогава и ние ще загазим.

— Да, но не ме е страх чак толкова. Не сме направили нищо лошо на апачите и затова се надявам да не се отнесат враждебно към нас. В случай на нужда твоят тотем ще има добро въздействие.

— А не е ли наш дълг да предупредим команчите?

— Ами опитай се, сър! Кажу на един глупак десет пъти, че е глупав, сигурно няма да ти повярва. Преди малко обясних на предводителя им какво мисля. Той ме наруга и каза, че трябвало да следва дирята на Белия Бобър: Ако не сме искали да вървим с тях, сме били свободни да яздим накъдето си щем.

— Ама че грубиян!

— Да, команчите не взимат уроци по етика и добро поведение. Ще се учудя, ако горе не ни се крои нещо неприятно. Препминахме границата, но дали и как ще я прехвърлим на връщане, това е писано вече в друга книга, която още не съм чел.

Седма глава

Хуарес или Максимилиан

В началото бях убеден, че ще мога да заловя Гибсън в пределите на Съединените щати. Но ето че после ми се наложи да го преследвам в Мексико, а сега дори и в най-опасните райони на тази страна. Пътят, по който трябваше първоначално да яздим, за да достигнем Чиуауа, минава по северната граница на дивата пустиня Мипими и води най-често през открит терен. Сега обаче бе необходимо да се отправим по на юг, където бе възможно да ни

очакват неизвестни опасности. На всичко отгоре вече се чувствуваше всеобщо физическо изтощаване, на което дори и команчите не можеха повече да издържат. От Естансия дел Кабалйеро дотук имахме зад гърба си наистина една продължителна форсирана езда. Червенокожите бяха свършили вече сушеното си месо, от което се състояха техните провизии, а и ние имахме съвсем малко още от хранителните припаси, опаковани от естансиерото за нас. Теренът непрекъснато се изкачваше нагоре. Достигнахме планините, забелязани от нас по обед — каменисти масиви без никакъв растителен живот.

Запромъквахме се между тях, сега повече в южна посока. Между каменистите склонове жегата беше още по-голяма отколкото в откритата равнина. Конете все повече забавяха стъпките си. Както си личеше от следите, главният отряд на команчите също беше минал оттук много бавно. Над главите ни се виеха няколко лешояда, които ни следваха от часове, сякаш очакваха нашето изтощение да им донесе плячка. Но внезапно, когато завихме зад една скала, пейзажът на юг придоби тъмен цвят. Изглежда, че там имаше планини, обрасли с гори и веднага походката на конете се оживи, като че ли и те бяха направили същото наблюдение. Лицето на Олд Дет се проясни.

— Сега подозирам накъде отиваме — каза той. — Струва ми се, че се намираме близо до районите около реката Рио Саладо, която се спуска от Мапими. Ако команчите са решили да следват течението ѝ, тогава край на мъките ни. Където има вода, има гора и трева, а сигурно и дивеч, дори и в тази печална местност. Накарайте конете да почувствуват шпорите ви! Колкото повече се напрегнат сега, толкова по-скоро ще могат да си отпочинат. Следата отново се беше обърнала на запад. Навлязохме в дълга тясна клисура, а когато излязохме от нея, видяхме разпростряна пред нас зелена долина, която получаваше влага от един поток. За секунди се втурнахме с конете към него и наскочахме от седлата. Дори да имаха намерение да се овладеят, команчите нямаше как да възпрат конете си. Но след като и ние, и животните се напихме с вода, веднага се метнахме на седлата, за да продължим ездата. Скоро потокът се вля в друг, още по-голям и ние се насочихме срещу неговото течение. Той ни отведе до каньон, чиито стръмни стени тук-там бяха обрасли с храсти. Когато го оставихме зад нас, продължихме да яздим между планински склонове, покрити със зеленина, чиито цвят действаше благотворно на измъчените ни очи. Междувременно беше започнало да се смрачава и се налагаше да си потърсим място за лагеруване.

Предводителят на команчите настояваше да изминем още известно разстояние, докато стигнем до дървета. и ние трябваше да се подчиним на волята му. Конете се спъвяха в камъните, осеяли пътя. Почти бе настъпила нощта, когато внезапно някой ни извика. Предводителят отговори с радостен тон, защото повикването бе на диалекта на команчите. Спряхме. Олд Дет продължи още малко напред заедно с предводителя, но скоро се върна и ни съобщи:

— Пред нас са команчите. Според следите им не можехме да очакваме толкова рано срещата с тях, но те не са посмели да продължат, без да разузнаят местността. Затова са спрели тук да лагеруват и по обед са изпратили напред съгледвачи, които още не са се върнали. Елате! Веднага ще видите лагерните огньове.

— Струва ми се, че по време на подобен боен поход не се палят лагерни огньове — осведомих се аз, верен на ролята си на гринхорн.

— Несъмнено местността им го позволява. Понеже са изпратили напред разузнавачи, те са сигурни, че наблизко няма техни врагове, които биха могли да забележат огньовете.

Продължихме по-нататък. Щом достигнахме края на клисурата, забелязахме може би десетина огъня, горящи с ниски пламъци, както е обичайно за индианците. Изглежда пред нас се намираше кръгла котловина, където не растяха дървета. Доколкото можеше да се различи в тъмнината, околните стени се издигаха стръмно нагоре — обстоятелството, което команчите очевидно считаха, че е благоприятно за сигурността им.

Червенокожите насочиха конете си право към лагера, докато на нас ни беше наредено да чакаме да ни повикат. Това продължи доста време. Най-сетне един от тях се върна, за да ни отведе при Ойо-колтса, разположил се край централния огън. Около него горяха останалите огньове. Вождът седеше заедно с други двама мъже, които сигурно бяха отличили се воини. Косата му беше сива, но дълга, сплетена на плитка, а в нея бяха забодени три орлови пера. Носеше мокасини, панталони от черен плат, риза и жилетка от по-светла материя, а край него на земята лежеше двуцевна пушка. В пояса му бе затъкнат стар пистолет. Сега се

хранеше и държеше в ръцете си нож и парче месо, но ги остави настрана, щом се приближихме към него. Из въздуха се носеше миризмата на печено конско месо. Близо до мястото, където беше седнал вождът, извираше с бълбукане едно поточе.

Още не бяхме слезли от конете си, а около нас се беше образувал вече широк кръг от червенокожи воители, между които забелязах и лицата на няколко бели. Веднага взеха поводите на конете ни, за да ги отведат настрана. Понеже Олд Дет не се възпротиви, аз също няхах нищо против. Белия Бобър се изправи, последваха го и другите двама. Той пристъпи към Олд Дет, подаде му съвсем по обичая на белите ръка и каза със сдържана дружелюбност:

— Моят брат Олд Дет изненадва воителите на команчите. Как биха могли да предположат, че ще го срещнат тук! Той е добре дошъл и ще се бие заедно с нас срещу кучетата апачи. Белия Бобър заговори на езиковата смесица от пограничните райони, за да можем да го разберем всички. Сега и Олд Дет му отвърна на същия език:

— Великият Маниту направлява стъпките на червенокожите и белите си деца по неведоми пътища. Щастлив е онзи човек, който среща по всички свои пътища приятели. Белия Бобър няма ли да приветства с добре дошли и моите приятели?

— Твоите приятели са и мои приятели, а когото обичаш ти, него обича и Ойо-колтса. Нека седнат и те до вождата на команчите иният мир от калюмета му.

Олд Дет седна на земята и ние последвахме примера му. Само негрът се отдръпна настрана и се сгуши в тревата. Вождът и двамата му придружители отново се настаняха край огъня. Останалите червенокожи стояха наоколо в кръг безмълвни и неподвижни като статуи. Не ми беше възможно да различа чертите на лицата на белите. Светлината от огъня не беше достатъчна. Ойо-колтса свали калюмета от врата си, натъпка главата му с тютюн от торбичката на пояса си и го запали. Последва почти същата процедура, която се беше състояла при срещата ни със сина му. Едва след това можехме да бъдем сигурни, че не ни очакват враждебни действия от страна на команчите.

Докато трябваше да чакаме, за да влезем в лагера, предводителят на петдесетте индианци беше съобщил на вождата какво сме преживели, както научихме сега от Ойо-колтса. Той от своя страна помоли Олд Дет да му разкаже какво се беше случило в естансията. Стариият скаут се справи със задачата си така, че нито върху нас, нито върху дон Атанасио можеше да падне някакво подозрение.

Дълбоко замислен, вождът гледа известно време пред себе си със сведени очи, след което отново взе думата:

— Ойо-колтса няма как да не повярва на думите на своя приятел. Дори и да имах съмнения, не виждам в разказа ти нищо, от което да заключа, че искаш да ме заблудиш. Но не мога да не вярвам и на другия бледолик. Този човек няма причина да лъже воителите на команчите, защото една лъжа ще му струва живота. Той се намира при нас и ако ни беше излъгал, отдавна щеше да ни напусне. И така, принуден съм да мисля, че някой от вас двамата се е заблудил.

Тази негова преценка показваше голяма прозорливост. Олд Дет трябваше да бъде много предпазлив. Колко лесно можеше да хрумне на вождата мисълта да изпрати отново друг отряд, за да изненада естансиерото през нощта! Най-добре беше да се даде някакво приемливо обяснение за предполагаемото заблуждаване. Изглежда, че такива мисли минаха и през главата на скаута.

— Наистина, трябва да има някакво заблуждение — отбеляза той. — Но не аз, а онзи бледолик е бил заблуден. Кой човек ще съумее да заблуди Олд Дет? И моят червенокож брат знае, че няма такъв човек.

— Тогава нека моят брат Коша-певе ми каже какво се е случило!

— Най-напред искам да подчертая, че самият вожд на команчите е бил заблуден.

— От кого? — попита Белия Бобър сериозно.

— Вероятно от непознатите бледолики, които са при теб.

— Ойо-колтса не бива да се вслушва в едно предположение. Дай му доказателства! Ако са ни излъгали онези хора, с които пушихме лулата на мира, те ще трябва да умрат!

— Значи не само си ги приел миролюбиво, ами си изпустил и калюмета с тях, така ли? Ако бях при тебе, щях да те предупредя да не го правиш. Ще ти дам желаното доказателство!

Кажи ми, на кого си приятел — да не би да си приятел на президента Хуарес?

Вождът махна презрително с ръка.

— Хуарес е червенокож, изменил на рода си, който живее в къщи и води живота на бледоликите, Ойо-колтса го презира. Войните на команчите са отдали храбростта си на великия Наполеон, който им подарява в замяна оръжия, коне и одеала и предава в ръцете им апачите. И онези бледолики са приятели на Наполеон.

— Тъкмо това е лъжа — прекъсна го скаутът. — Дошли са в Мексико, за да служат на Хуарес. Ето, моите спътници са свидетели. Нали знаеш кого е взел под закрилата си великият бял баща във Вашингтон?

— Хуарес.

— И знаеш, че отвъд границата се вербуват войници, които биват изпращани по тайни пътища при Хуарес. Е, в Ла Гранж живее един испанец, който се казва Кортесио. Ние самите бяхме при него, а тези двама мъже бяха негови съседи и приятели. Той самият ни каза, че вербувал много хора за Хуарес и че в деня, преди да отидем при него, е направил неколцина от белите, намиращи се при тебе, войници на Хуарес. Останалите са отряд, който придружава наемниците. Ти си неприятел на Хуарес и въпреки това си изпушил лулата на мира с негови войници, защото са те излъгали.

В очите на вожда припламна гняв. Той поиска да заговори, но Олд Дет не му даде възможност.

— Остави ме да свърша! И така, тези бледолики са войници на Хуарес. Те са отишли в естансията на дон Атанасио, който е приятел на Наполеон. У дон Атанасио бил на гости знатен, възрастен предводител на французите. Бледоликите са щели да убият този човек, ако го познаели. Затова той е трябвало да се престори на болен и да легне на легло. Намазали лицето му с тъмна боя, за да заприлича на индианец. Когато бледоликите го видели и попитали кой е той, им било отговорено, че това е Инда-нишо, вождът на апачите. Белия Бобър повдигна вежди. Той вярваше на разказвача, но бе достатъчно предпазлив, за да попита:

— А защо са казали точно това име?

— Защото апачите са на страната на Хуарес. Така бледоликите е трябвало да видят в този човек приятел. А той е бил стар и косата му била посивяла. Дон Атанасио е знаел, че Инда-нишо, когото са преследвали из онази местност, имал също сива коса. Затова са дали на французина името на споменатия апач.

— Уф! Сега те разбирам. Този дон Атанасио е сигурно много умен човек, та се е измъкнал по такъв начин. Но къде е бил предводителят на хората на Наполеон, когато са се появили моите воини? Те не са го забелязали.

— Той си беше вече отишъл. Както виждаш, чиста измислица е, че Винету бил довел Инда-нишо в естансията. И бледоликите са й повярвали. После са се натъкнали на тебе и на твоите хора. Знаели са, че команчите са приятели на французите и също са се представили за техни приятели.

— Ойо-колтса ти вярва, но трябва да има сигурно доказателство, че тези хора са привърженици на Хуарес. Иначе той не може да ги накаже, защото са пушили от нашия калюмет.

— Повтарям, че ще ти дам доказателство. Но първо трябва да ти кажа, че искам да пленя двама от тези бледолики.

— Защо?

— Те са наши врагове и от много дни конете ни са по техните следи.

В случая бе намерен най-добрият отговор. Ако Олд Дет беше разказал някоя дълга история за Гибсън и Уилям Олерт, нямаше да постигне онова, което постигна с кратките думи „те са наши врагове“. Това си пролича веднага, защото вождът каза:

— Ако са твои врагове, те са и наши. Щом им отнемем дима на мира, Ойо-колтса ще ти подари двамата.

— Добре! Тогава накарай предводителя на бледоликите да дойде при нас! Ще поговоря с него и скоро ще разбереш колко съм прав като твърдя, че е привърженик на Хуарес. Вождът направи знак. Един от войните му получи съответната заповед. Той се отправи към един от белите, каза му няколко думи, след което човекът се приближи към нас. Имаше висока яка фигура, брадясало лице и войнствен вид.

— За какво съм ви? — побита той, като ни измери с мрачен и враждебен поглед. Гибсън сигурно ме беше разпознал и бе казал на придружителите си, че не може да се очаква от мен нищо добро. С доста голямо любопитство исках да чуя как Олд Дет щеше да измъкне главата си от примката. Старият хитрец скаут погледна приближилия се човек дружелюбно в очите.

— Нося ви поздрави от сеньор Кортесио в Ла Гранж — отвърна той учтиво на въпроса му.

— От Кортесио ли? — попита човекът, без да подозира, че току-що бе захапал опасна въдица. — И ти ли го познаваш?

— Разбира се, че го познавам — рече старият скаут. — Приятели сме отдавна. За съжаление пристигнах твърде късно, за да се присъединя към групата ви.

— А защо ти трябваше да се присъединяваш?

— Исках да дойда с вас при Хуарес.

В очите на мексиканеца проблясваха гневни искри.

— Сеньор, излъгал си се в нас. Ние сме на страната на французите.

— И прехвърляте вербувани хора от Съединените щати в Мексико?

— Да, за Наполеон.

— Ах, така ли! Значи сеньор Кортесио вербува за Наполеон?

— Разбира се. Та за кого друг?

— Мисля, че за Хуарес.

— Няма такива намерения!

— Тъй ли? Струва ми се, че не си добре осведомен.

Брадятият се изсмя подигравателно.

— Аз ли не съм осведомен? Смешно! Аз съм офицер!

— На Хуарес? — попита Олд Дет бързо.

— Да — не, не, на Наполеон, както вече казах.

— Е, току-що направи блестяща грешка на езика — приключи Олд Дет странния разпит. — Един офицер, а още повече при такива обстоятелства, би трябвало по-добре да владее езика си. Свърших с теб, можеш да си вървиш.

Офицерът искаше да каже още нещо, но вождът му показа с властно движение на ръката, че трябва да си върви и той беше принуден да се подчини.

— Е, какво ще каже сега моят брат? — попита Олд Дет.

— Неговото лице го обвинява — отвърна Белия Бобър, — но и това все още не е доказателство.

— Но нали си убеден, че е офицер и че е бил при този Кортесио?

— Да.

— Тогава трябва да е на страната на онези, за които вербува хора Кортесио, нали?

— Така е. Докажи ми, че този човек вербува за Хуарес и това ще ми бъде достатъчно!

— Добре, ето ти доказателството. Старият скаут бръкна в джоба си и извади паспорта, подписан с „Хуарес“. Разтвори го и го поднесе на команча.

— Вече казах на моя червенокож брат, че искаме да заловим двама мъже, които са заедно с този отряд от бледалики. Ето защо беше необходимо да се помъчим да установим връзка с тези хора. Затова отидохме при онзи Кортесио и се престорихме, че искаме и нас да завербува. Той ни прие и даде на всеки от нас паспорт, подписан с името на Хуарес. Моят спътник също може да ти покаже неговия.

Вождът взе паспорта и го огледа внимателно. Зловеща усмивка се плъзна по лицето му.

— Белия Бобър не е учил изкуството на белите да говори върху хартия. Но той познава стоящия тук знак много добре. Това е тотемът на Хуарес. А между моите воини един млад мъж, който като момче е живял дълго при бледаликите и умее да накара хартията да проговори. Ще попитам и него.

Ойо-колтса извика високо някакво име. Приблужи се млад човек с по-светъл цвят на кожата, очевидно метис, взе в ръка паспорта по заповед на вожд, коленичи край огъня и зачете съдържанието му, като същевременно превеждаше. Щом свърши, той върна паспорта с нескрита гордост, че беше показал уменията си и се отдалечи. Олд Дет прибра документа и попита:

— Сега моят червенокож брат разбра ли, че тези бледалики са го излъгали и са негови врагове?

— Ойо-колтса разбра — заяви вождът. — Той веднага ще събере най-прочутите си воини, за да се посъветва с тях какво да направи.

— Мога ли да участвам и аз в това съвещание?

— Не. Моят брат съветва умно и действа храбро, но ние нямаме нужда от него, защото той доказва, каквото искаше да докаже. Всичко останало е работа на команчите, които са били излъгани.

— Още нещо. То не е във връзка с тази работа, но е много важно за нас. Защо моят червен брат навлезе толкова надалеч на юг? Защо рискува да се изкачи по тези пусти планини?

— Отначало команчите искаха да продължат да яздят на север, но научиха, че Винету се отправил с много хора към Рио Кончос и ето защо околните села на апачите са останали беззащитни. Затова се отправихме бързо на юг и сега ще се сдобием с такава плячка, каквато никога досега не сме отвлечали у дома си.

— Винету се отправил към Рио Кончос? Хмм! Може ли да се разчита на това сведение? Откъде си го получил? Може би от двамата индианци, които са се натъкнали на вас на север оттук?

— Да. Видяхте ли следите им?

— Видяхме ги. Какви бяха тези индианци?

— От племето топиас, баща и син.

— Още ли са при тебе и мога ли да поговоря с тях?

— Моят брат може да върши каквото си иска.

— А също и да говоря с двамата бледолики, които ще ми предадеш?

— Кой ще ти попречи?

— Тогава имам само още една молба. Разреши ми да обиколя лагера! Намираме се в земите на неприятеля и искам да се убедя, че е направено всичко необходимо за нашата сигурност.

— Убеди се, макар че не е необходимо! Белия Бобър е разположил лагера и постовите. А и разузнавачите ни се намират пред нас. Следователно няма опасност.

Приятелството му с Олд Дет беше сигурно твърде голямо, тъй като той не се почувствува обиден от желанието на скаута сам да провери взетите мерки за сигурност. Дватама изтъкнати воини на команчите, които бяха седяли досега безмълвно край нас, станаха и се отдалечиха с отмерени крачки, за да съберат участниците в съвещанието. Останалите червенокожи отново насядаха край огньовете си. Двамата Ланге и Хектор получиха места край един от огньовете, както и три големи парчета печено конско месо. А Олд Дет ме хвана за ръката и ме отведе към огъня, където бяха насядали сами другите бели. Като ни видяха, че идваме, офицерът стана, направи две крачки към нас и се обърна към стария скаут грубо и враждебно, като от предпазливост си послужи с английски език:

— Какво означава разпита, сър, който проведе с мен?

Скаутът се ухили приятелски.

— Ще ти кажат след малко команчите. Впрочем ще ти дам добрия съвет да не разговаряш толкова надут с Олд Дет. Който търпи между хората си конекрадци и на всичко отгоре един отявлен бандит, би трябвало да се държи по-скромно. Очевидно не виждаш истинското положение на нещата. Всички команчи са на моя страна и против тебе, така че само един знак от мен и с теб е свършено.

След тези думи старият скаут му обърна гръб, но не си тръгна, за да ми даде възможност и аз да разговарям. Гибсън и Уилям Олерт също седяха в кръга от хора. Младият Олерт изглеждаше много западнал и болен. Дрехите му бяха изпокъсани, косите невчесани и дълги. Страните му бяха хлътнали, а очите лежаха дълбоко в очните кухини. Той изглежда нито виждаше, нито чуваше какво става около него; върху колената му имаше лист хартия, а в ръката молив и той непрекъснато гледаше надолу към тях. Засега си нямах работа с него. Липсваше му каквато и да било воля. Затова се обърнах към неговия изкусител.

— Срегнахме ли се най-сетне, мистър Гибсън? Надявам се отсега нататък да останем заедно по-продължително време.

Той дръзко ми се изсмя в лицето:

— С кого говориш, сър?

— С теб, разбира се.

— Е, чак толкова не се разбира. Само по погледа ти забелязах, че имаш предвид мен. Но ме нарече Гибсън, нали?

— Естествено.

— Не се казвам така.

— Да, човек с толкова имена като тебе лесно може да се откаже от едно от тях. А не се ли казваше Клинтън в Ню Орлиънс, когато ми избяга? А пък в Ла Гранж се казваше Гавилано, нали?

— Вярно, че Гавилано е истинското ми име. Какво искаш изобщо от мен? Нямам работа с теб. Остави ме на мира.

— Разбирам желанието ти. Полицаят не всякога е добре дошъл, но с това отричане няма да ми се изплъзнеш. Играта свърши. Не съм те преследвал от Ню Йорк до тук само за да ми се изсмееш. Отсега нататък ще ме следваш докдето е необходимо.

— Ами ако откажа?

— В такъв случай ще те вържа здраво на гърба на някой кон и мисля, че той ще ми се подчинява. Тогава Гибсън скочи и извади револвера си.

— Човече, само да ми кажеш още една такава дума и ще те взе...

Не можа да продължи. Олд Дет беше минал зад гърба му и го удари с приклада на пушката си по ръката така, че той изпусна револвера.

— Не се надуйвай много, Гибсън! — заплаши го скаутът. — Тук се намират хора, които са в състояние да ти запушат устата!

Гибсън се хвана за ръката, обърна се и изкрещя:

— Сър, искаш ли да почувстваш ножа ми между ребрата си? Да не си въобразяваш, че ще се уплаша от тебе, защото името ти било Олд Дет?

— Не, момчето ми, не е необходимо да се плашиш, а да се подчиняваш. Ако кажеш само още една дума, която не ми хареса, ще дам израз на недоволството си с един хубав куршум от моята пушка.

Очевидно тонът и поведението му направиха впечатление на Гибсън. Мошеникът веднага си подви опашката.

— Но аз изобщо не знам какво искате — каза той, — припознали сте се. Бъркате ме с някой друг!

— Твърде невероятно е. Ти имаш толкова ясно изразена физиономия на негодник, че едва ли може да бъде объркана с някоя друга. Впрочем главният свидетел срещу теб е седнал край тебе.

При тези думи Олд Дет посочи към Уилям Олерт.

— Този ли? Свидетел срещу мен? — попита Гибсън. — Ето още едно доказателство, че ме взимате за някой друг. Я го попитайте?

Сложих ръка върху рамото на Уилям и изговорих името му. Той повдигна бавно глава, втренчи неразбиращо погледа си в мен и не каза нищо. Аз повторих:

— Мистър Олерт, Уилям Олерт, не ме ли чувате? При вас ме изпраща вашият баща.

Празният му поглед остана втренчен в лицето ми, но той не продума нито дума. Тогава Гибсън му се сопна заплашително:

— Искаме да чуем името ти. Кажи как се казваш!

Запитаният обърна глава към него и отговори полугласно и страхливо като някое напласено дете:

— Казвам се Гийелмо.

— Какъв си?

— Поет.

Аз продължих да питам:

— Олерт ли се казвате? От Ню Йорк ли сте? Имате ли баща?

Но болният отговори отрицателно на всички въпроси, без ни най-малко да се замисля.

Стана ясно, че е дресиран. Беше очевидно, че през времето, откакто се намираше в ръцете на Гибсън, Олерт постепенно се беше побъркал съвсем.

— Ето ви го вашият свидетел! — изсмя ни се злодеят. — Той ви доказва, че се намирате на погрешен път. И така, имайте добрината отсега нататък да ни оставите на мира!

— Все пак искам да го попитам нещо по-особено — настоях аз. — Може би въпреки всичко паметта му ще се окаже по-силна от лъжите, които си му втъпил в главата.

Беше ми хрумнала една идея. Извадих портфейла си, защото в него бях поставил страниците на „Дойче Цайтунг“ от Ню Орлиънс със стихотворението му; измъкнах една

страница и зачетох първия куплет бавно и високо. Помислих си, че собственото му стихотворение на немски език би го изтръгнало от неговата апатия. Но той продължаваше да гледа пред себе си. Прочетох и втория куплет със същия неуспех; след това и третия: „Ти знаеш ли нощта, която над ума ти се спуска тъй, че всеуе закрила търси той и също като смок душата много пъти обвива и вселява със сатани безброй?“

Последните два реда прочетох по-високо, отколкото останалите. Той повдигна глава, изправи се и протегна ръце.

Продължих бързо:

„Пред тази черна нощ ти все нащрек бъди — след нея само няма зора да се роди!“

Сега Олерт нададе вик, скочи към мен и посегна към страницата. Дадох му я. Той се наведе към огъня и зачете сам високо, отначало до край. После се изправи и извика на немски така силно, че гласът му проехтя надалеч из тъмната долина:

— Съчинено от Олерт, от Уилям Олерт, от мен, от самия мен! Защото аз съм този Уилям Олерт, аз! Не ти се казваш Олерт, не ти, а аз!

Последните думи бяха отправени към Гибсън. У мен се зароди страшно подозрение. Гибсън притежаваше документите на Уилям — да не би да се представяше за него, въпреки че беше по-възрастен? Да не би ...? — Но нямах време да проследя мисълта си до край, защото дотича вождът, забравил и достойнството си, и съвета на най-видните си воини и блъсна Олерт на земята.

— Мълчи, куче! Искаш да разберат апачите, че се намираме тук ли? Ще предизвикаш битката и смъртта!

Уилям Олерт нададе жален вик и отправи неразбиращ поглед към индианеца. Отново бяха изгаснали искрите на временно пробудилия се у него разум. Взех хартията от ръката му и я прибрах. Може би по-късно с нейна помощ пак щеше да ми се удаде да възвърна съзнанието му за неговото собствено аз.

— Не му се сърди! — помоли Олд Дет вожда. — Изгубил си е разума. Отсега нататък ще мирува. А сега ми кажи дали тези двама мъже са онези топиаси, за които ми говори!

Той посочи към двама индианци, които седяха край огъня на белите.

— Да, те са — кимна вождът. — Те не разбират добре езика на команчите. Трябва да се обърнеш към тях на говора на граничните земи. Но се погрижете този бял, който си е изгубил душата, да стои кротко, иначе ще заповядам да му запушат устата!

Ойо-колтса отново се върна при огъня на съвета. А Олд Дет плъзна погледа си по фигурите на двамата индианци остро и изпитателно и ги попита полугласно:

— Моите червени братя са слезли от високото плато Топиа? Приятели на команчите ли са воините, които живеят там горе?

— Да — отвърна по-възрастният. — Нашите оръжия са винаги в услуга на воините на команчите.

— Но защо следата ви идваше откъм север, където не живеят вашите братя, а враговете на команчите, апачите лянеро и тараконе?

Изглежда, че този въпрос постави индианеца в затруднение. Това можеше да се види ясно, защото нито той, нито синът му бяха изрисували лицата си с бои. Той се позабави с отговора си. Най-сетне заяви:

— Моят бял брат задава въпрос, на който може лесно да си отговори и сам. Ние изровихме бойната секира срещу апачите и се отправихме на север, за да разузнаем къде се намират те в момента.

— И какво научихте?

— Видяхме Винету, най-прочутия вожд на апачите. Тръгнал е с всички свои хора, за да пренесе войната през Рио Кончос. После се върнахме, за да съобщим това на нашите; те трябва да побързат да нападнат селата на апачите. Така се натъкнахме на воините на команчите и ги доведохме дотук, за да могат и те да донесат гибел на враговете ни.

— Команчите ще ви бъдат благодарни. Но откога воините на топиас са забравили да бъдат честни хора?

Ясно беше, че старият скаут таеше някакви подозрения относно двамата; вярно, че им говореше твърде дружелюбно, но в гласа му имаше една особена нотка, едно звучене, което бях долавял винаги, когато имаше тайното намерение да надхитри някого. Въпросите му очевидно не бяха приятни за мнимите топиаси. По-младият го гледаше враждебно. По-

възрастният се мъчеше да отговаря учтиво, но си личеше, че думите излизаха насила от устата му.

— Защо моят бял брат пита за нашата честност? Каква причина има да се усъмнява в нея?

— Нямам намерение да ви обиждам. Но защо не седите при воините на команчите, а сте дошли при бледоликите?

— Олд Дет пита повече, отколкото е необходимо. Седнали сме тук, защото така ни харесва.

— Но по този начин създавате впечатлението, че команчите презират топиасите. Излиза, че са искали да измъкнат от вас някаква изгода, но без да ви допуснат при себе си.

Това беше обида. Индианецът избухна:

— Не говори такива думи, иначе ще трябва да се биеш с нас! Бяхме седнали при команчите, но дойдохме при бледоликите, за да научим от тях някои неща. Да не би да е забранено да се разбере как живеят хората в земите и градовете на бледоликите?

— Не, не е забранено. Но аз на ваше място щях да бъда по-предпазлив. Твоите очи са виждали снега на много зими, ето защо би трябвало да знаеш какво искам да кажа.

— Ако не го знам, тогава кажи ми го! — прозвуча подигравателният му глас.

Тогава Олд Дет се приближи до стария мним воин на топиасите, наведе се малко към него и го попита строго:

— Изпушиха ли воините на команчите с вас лулата на мира, мина ли димът на калюмета и през вашите носове?

— Да.

— Тогава сте строго задължени да вършите само онова, което е в полза на команчите.

— Да не искаш да кажеш, че не постъпваме така?

Двамата впиха остро погледи един в друг, сякаш искаха да се счепкат. След това Олд Дет отговори:

— Виждам, че ме разбра и отгатна мислите ми. Ако ги изкажа на глас и двамата сте загубени.

— Уф! — извика червенокожият, скочи и посегна към ножа си. И синът му се изправи заплашително, измъквайки ножа от пояса си. Обаче Олд Дет отвърна на тези враждебни действия само с едно сериозно кимване на главата.

— Да, убеден съм, че няма да останете дълго време при команчите. Щом се върнете при онези, които са ви изпратили, кажете им, че и ние сме техни приятели! Олд Дет обича всички червенокожи мъже и не пита към кое племе принадлежат.

Тогава индианецът го запита със съскащ глас:

— Да не би да мислиш, че не сме от племето топиас?

— Нека моят червен брат размисли, колко непредпазливо е от негова страна да изговаря тези думи. Аз премълчах мислите си, защото не искам да бъда твой враг. Защо ти самият се издаваш? Не си ли застанал тук между петстотинкратната смърт?

Ръката на червенокожия, държаща ножа, потръпна, сякаш искаше да нанесе удар.

— Кажи ми за какъв ме смяташ! — подкани той скаута.

Олд Дет хвана ръката му, която държеше ножа, дръпна го малко настрани в посока към мен и му каза тихо, но все пак така, че чух:

— Вие сте апачи!

Индианецът отстъпи крачка назад, изтръгна ръката си от неговата и замахна, за да нанесе удар:

— Лъжеш, куче!

Олд Дет не се и помръдна, за да избегне удара. Само пошепна на възбудения човек:

— Искаш да убиеш приятеля на Винету?

Тези ли думи или пък острият горд поглед на стария скаут предизвикаха желаното въздействие? Индианецът отпусна ръка. Той приближи уста до ухото на Олд Дет и заплаши:

— Мълчи!

После му обърна гръб и отново седна. Лицето му бе станало толкова спокойно и непроницаемо, сякаш нищо не се беше случило. Бе разбрал, че е разкрит, но по лицето му не личеше ни най-малката следа от загриженост или страх. Дали познаваше Олд Дет така добре, та беше сигурен, че няма да го предаде? Или считаше, че не го грози опасност по някакви други съображения? Синът му също седна спокойно и прибра ножа си в пояса.

Двамата апачи бяха рискували да застанат начело на смъртните си врагове като водачи — една постъпка, изискваща невероятна храброст! Ако намеренията им успеяха, тогава команчите бяха обречени на сигурна гибел. Впрочем това беше мисъл, която ме безпокоеше, въпреки че от сърце желях победата на Винету и неговите апачи. Цялото ми същество се противеше на мисълта да оставя команчите сяло да тръгнат към смъртта, нали ни бяха посрещнали като приятели! Затова реших да поговоря с Олд Дет.

Тъкмо се канехме да напуснем групата на белите, когато едно раздвижване сред команчите ни накара да останем на мястото си. Забелязахме, че съвещанието беше завършило. Участниците в него бяха наставали. По знак на вожд останалите червенокожи също напуснаха огньовете и образуваха плътен кръг. Белите останаха оградени от тях. Белия Бобър влезе в кръга с бавна крачка и гордо изправена глава и с вдигане на ръка даде знак, че иска да говори. Веднага се възцари пълна тишина. Белите още не подозираха какво щеше да се случи. Те бяха станали прави. Само двамата мними топиаси останаха седнали и гледаха спокойно пред себе си, като че ли всичко това не ги засягаше. И Уилям Олерт си седеше все още на мястото и гледаше втренчено молива, който пак държеше между пръстите си.

Сега вождът започна да говори бавно, наблюдайки на всяка дума:

— Бледоликите дойдоха при воините на команчите и им казаха, че били техни приятели. Затова те ги приеха и им позволиха да пушат с тях лулата на мира. Но сега команчите научиха, че са били излъгани от бледоликите. Белия Бобър обмисли добре всичко, което говори за и против тях и се посъветва с най-опитните си воители какво да направи. Единодушни сме, че бледоликите са ни излъгали и не заслужават повече нашето приятелство и закрила. Затова от този миг съюзът ни с тях не съществува, а враждебността ще замести приятелството.

Той млъкна за малко. Офицерът бързо се възползва от случая и попита:

— Кой ни е оклеветил? Сигурно четиримата мъже, които дойдоха с техния негър, за да ни въвлекат в опасност. Вече доказахме и повтаряме, че сме приятели на команчите. Нека най-напред приишлите покажат, че са искрени към нашите червени братя! Кои са те? Кой ги познава? Ако са говорили нещо лошо за нас, тогава ние настояваме да го научим, за да можем да се защитим. Няма да допуснем да бъдем съдени, без да бъдем изслушани! Аз съм офицер, а това означава, че съм вожд на моите хора. Мога и трябва да изисквам да участвам във всяко съвещание, което ни засяга!

— Кой ти е дал разрешението да говориш? — попита вождът строго и гордо. — Когато говори Белия Бобър, всеки друг трябва да чака! Ти искаш да бъдеш изслушан. Е добре, ние те изслушахме преди, когато говори с Олд Дет. Оказа се, че сте воители на Хуарес. Но ние сме приятели на Наполеон, следователно вие сте наши врагове. Питаш, кои са тези бледолики и аз ти казвам: те са храбри, честни воители. Когато видяхме за първи път лицата ви, ние вече познавахме Олд Дет от много зими. Изискваш да ти разрешим да участваш в съвещанията ни. Казвам ти, че дори Олд Дет не получи такова разрешение. Воините на команчите са истински мъже. Не им е необходима хитростта на бледоликите, за да разберат кое е умно и кое не е, кое е правилно и кое не е. Белия Бобър се е изправил сега пред вас, за да ви каже какво сме решили. Трябва да го изслушате спокойно, да не го прекъсвате, за ...

— Изпушихме с вас калюмета — намеси се офицерът, — ако се отнесете неприятелски към нас, тогава ...

— Мълчи, куче! — прогърмя гласът на Ойо-колтса. — Устните ти изговориха току-що една обида. Помни, че сте заобиколени от над петстотин воители! Изпушихме калюмета само вследствие на измама, на лъжа! Воините на команчите познават волята на Великия Дух. Те уважават законите и знаят, че все още се намирате под закрилата на калюмета и че трябва да се отнасят приятелски към вас, докато не сте изгубили тази закрила. Червена е свещената глина, от която е направен калюметът. Червен е цветът на светлината, на утрото и на пламъка, с който запалваме калюмета. Угасне ли той, настава мир, докато отново се появи светлината на пламъка. Когато настъпи светлината на утрото, мирът ще свърши и съюзът ни с вас няма да съществува. Дотогава сте наши гости. Но след това между нас започва вражда. Вие ще спите и ще си почивате тук при нас и никой няма да ви докосне. Обаче щом се зазори, ще трябва да се отправите с конете си в посоката, от която дойдохте с нас. Ще получите преднина от времето, наричано от вас пет минути. После ще ви преследваме.

Дотогава ще задържите цялото си имущество. Но след това ще ви убием и като победители ще вземем всичко, каквото притежавате. А двамата от вас, които Олд Дет желае да получи, също ще бъдат наши гости до зазоряване, но няма да им разрешим да тръгнат с вас, а ще останат тук като пленници на Олд Дет, който може да прави с тях каквото си пожелае. Това е решението на нашето събрание. Белия Бобър, вождът на команчите, каза. Хау!

Той се обърна.

— Какво? — извика Гибсън. — Аз да бъда пленник на този старец? Аз ще ...

— Мълчи! — прекъсна го офицерът. — Наредженията на вожда не могат да бъдат променени с нищо. Познавам червенокожите. Но съм убеден, че замисленият срещу нас удар ще се обърне срещу клеветниците. Още не е настъпило утрото. Дотогава могат да се случат много неща. Може би отмъщението е много по-близо, отколкото си мислим. Те отново насядаха по предишните си места. Но команчите не се върнаха край огньовете си, а след като ги изгасиха с изключение на огъня на Белия Бобър, се разположиха в четири кръга така, че белите се оказаха напълно обградени. Олд Дет ми направи знак да излезем извън обкръжението на индианците. Искаше да отиде на разузнаване. Попитах го със съмнение:

— Мислиш ли, сър, че Гибсън със сигурност ще ни падне в ръцете?

— Ако не се случи нещо непредвидено, не може да ни се измъкне.

— Съвсем си прав, ако не се случи нещо непредвидено. Но много ме е страх, че се готви нещо. Последните думи на офицера на хората на Хуарес не ми харесаха. Може би ще е най-добре, ако веднага заловим двамата.

— Не е възможно. Проклетата лула на мира ни пречи. Команчите няма да допуснат да сложим ръка на Гибсън, преди да се е зазорило. Но след това можем да го пържим и печем, да го изядем с или без вилица, както ни се харесва.

— Ти спомена за нещо неочаквано. Опасяваш ли се от нещо?

— За съжаление да! Струва ми се, че команчите са се оставили да бъдат примамени от двамата апачи в опасна клопка.

— Тогава наистина мислиш, че тези топиаси са апачи?

— Можеш да ме обесиш, ако не са. Най-напред ми се стори подозрително, че двама топиаси били дошли откъм Рио Кончос. Така може да бъде метнат един команч, но не и такъв опитен скаут като мен. После щом ги видях, веднага разбрах, че подозренията ми са били основателни. Индианците топиас спадат към полудивилизованите племена. Имат меки, не рязко очертани линии на лицето. А я погледни тези остро изрязани, смели черти на двамата червенокожи! Ами като ги чух да говорят! Веднага се издадох с произношението си. Освен това: когато казах в лицето на по-стария, че е апач, не ми ли даде право цялото му поведение?

— Не е ли възможно да се лъжеш?

— Не. Той нарече Винету „най-великия вожд на апачите“. Нима някой враг на апачите ще си послужи някога с израз, в който се съдържа такова уважение и похвала? Залагам живота си, че не се лъжа.

— Наистина, доводите ти са убедителни. Но ако действително имаш право, тези хора направо ме смайват. Двама апачи се осмеляват да се вмъкнат в отряд команчи от над петстотин души, това е повече от геройство!

— О, Винету познава хората си!

— Мислиш ли, че той ги е изпратил?

— Сигурно. От дон Атанасио знаем кога и къде Винету е преплувал Рио Гранде. Не е възможно да се намира вече край Рио Кончос, преди всичко невъзможно е да е там заедно с всичките си воини. Не, доколкото го познавам, той е навлязъл с коня си направо в Болсон де Мипими, за да събере апачите си. Веднага е изпратил съгледвачи в различни посоки да открият команчите и да ги примамят в Мипими. Докато враговете му си мислят, че е край Рио Кончос, а селата на апачите са останали беззащитни, той ги очаква тук и ще ги връхлети, за да ги унищожи с един-единствен удар.

— По дяволите, тогава добре сме се наредили, щом двамата апачи ни считат за врагове!

— Не. Те знаят, че са разкрити от мен. Трябваше да кажа само една-единствена дума на Белия Бобър, за да умрат от ужасна смърт. А това че не съм го сторил досега, е най-сигурното доказателство за приятелското ми отношение към тях.

— Тогава не мога да разбера само едно, сър — започнах аз най-същественото си възражение, — не е ли твой дълг да предупредиш команчите?

— Хм м! Засягаш един дяволски деликатен въпрос. Команчите са предатели и са преминали на страната на Наполеон. Нападнали са невинните апачи по време на мир и са ги избили жестоко. И според божията, и според човешкото правосъдие това трябва да бъде наказано. Но ние пушихме с тях лулата на мира и не бива да се превръщаме в техни предатели.

— И аз така разбирам нещата. Но моето съчувствие е изцяло на страната на Винету.

— И моето. На него и на апачите пожелавам всичко добро. Не можем да издадем неговите двама разузнавачи, но пък тогава са загубени команчите, с които ни свързват задълженията, поети при изпушването на калюмета. Какво да направим? Е да, ако Гибсън и Олерт ни бяха в ръцете, бихме могли да си продължим пътя и да оставим индианците сами да се оправят.

— Ами така можем да постъпим и утре рано сутринта.

— Не се знае. Възможно е утре вечерта тъкмо по това време да ловим във Вечните ловни полета бобри заедно с команчи и апачи или дори да убием някой бизон и да го изядем.

— В такъв случай наистина смяташ, че опасността е твърде близо, така ли?

— Струва ми се, че е така и затова имам две основания. Първо, най-близките села на апачите не се намират много далеч оттук и Винету не бива да допуска команчите да достигнат чак до тези места. И второ, мексиканският офицер наговори някой неща, които намекват, че се готви нещо за днес. Това ти направи впечатление и на тебе.

— Разбира се! Вярно е, че можем да се осланяме на калюмета на команчите и от друга страна на моя тотем, още повече, че Винету те познава, а и мене ме е виждал вече. Но който попадне между два воденични камъка, ще бъде смлян, дори и да няма защо да се страхува от всеки поотделно.

— Тогава или няма да се завираме между тях, или ще се погрижим да не започнат да мелят — отсеке Олд Дет. — Сега ще се поогледаме. Може би въпреки тъмнината ще ни се удаде да открием нещо, което да улесни малко мислите ми. Върви тихо и бавно след мен! Ако не се лъжа, вече съм бил в тази долина. Струва ми се, че бързо ще се ориентирам. Всичко се оказа така, както бях предполагал. Лагерът ни беше разположен в малка котловина с формата почти на окръжност, която можеше да бъде пресечена за пет минути. Котловината имаше един вход, през който бяхме дошли, и един изход — също толкова тесен, колкото и входът. През изхода бяха продължили изпратените напред разузнавачи. Команчите лагеруваха в средата на долината. Стените на котловината бяха скалисти и стръмни; изглеждаше, че гарантират известна сигурност със своята непроходимост. Обиколихме наоколо и минахме покрай постове на входа и изхода. После отново се приближихме към лагера.

— Глупаво! — измърмори старият. — Заврели сме се в истинска клопка и изобщо не ми идва никаква идея как бихме могли да се измъкнем. Би трябвало да постъпим като лисицата, която си прегризва крака, попаднал в железния капан.

— Дали няма да успеем да накараме Белия Бобър веднага да напусне котловината и да премести лагера другаде?

— Това е единственото, което бихме могли да опитаем. Но не ми се вярва да се съгласи, докато не му кажем, че при него има двама апачи. А това ми се иска да бъде избягнато на всяка цена.

— Може би си твърде черноглед, сър. Може би въпреки всичко да се намираме на сигурно място. Двата прохода, през които може да се проникне в котловината, са заети от достатъчен брой постове.

— Да, десет души от тази страна и десет души от онази — не е лошо. Но не бива да забравяме, че си имаме работа с Винету. За мен си остава загадка по какъв начин иначе толкова умният и предпазлив Бял Бобър е взел глупавото решение да спре тъкмо в една такава непристъпна котловина. Сигурно двамата разузнавачи на апачите са го пратили за зелен хайвер. Ще поговоря с него. Ако той не промени становището си и се случи нещо, ще се държим по възможност настрана. Приятели сме на команчите, но не бива в никакъв случай да погубваме някой апач. Е, стигнахме вече лагера, а ето го и вождът. Ела с мен при него!

На фона на огъня разпознахме Белия Бобър по неговите орлови пера. Щом се приближихме, той ни попита:

— Убеди ли се моят бял брат, че се намираме в безопасност?
— Не — отвърна старият скаут.
— С какво не се харесва мястото на Олд Дет?
— С това, че прилича на капан, в който сме се загрели всички.
— Моят брат се лъже. Тази котловина не е капан, а съвсем прилича на онова място, което бледоликите наричат форт. Никой неприятел не може да проникне вътре.
— Да, през проходите може би не, понеже са толкова тесни, че лесно могат да бъдат защищавани от десет воина.
Но не е ли възможно апачите да се спуснат по скалите?
— Не. Много са стръмни.
— А моят червен брат убеди ли се сам в това?
— Най-подробно. Воините на команчите дойдоха посред бял ден. Опитаха се да изкатерят скалистите стени, но не успяха.
— А може би е по-лесно да се спуснеш отгоре, отколкото да се изкачиш отдолу. Знам, че Винету умее да се катери като дивите кози в планините.
— Винету не е тук. Двамата топиаси ме осведомиха.
— Но дали и те самите са сигурни? Ако е истина, че Винету е бил във форт Индж, тогава той не е могъл да дойде тук, да събере воините си и веднага след това да се озове отвъд Рио Кончос. Нека моят брат сравни краткото време с дългия път.
Команчът наведе замислено глава. Изглежда, че достигна до някакъв резултат, който се покриваше с мнението на скаута.
— Да, времето е твърде малко, а пътят е дълъг. Ще попитаме двамата топиаси още веднъж. Той се отправи към огъня на белите и ние го последвахме. Те ни посрещнаха с мрачни погледи. Настрани от тях седяха Ланге, синът му и негърът Хектор. Уилям Олерт пишеше по своя лист, ням и глух за всичко около него.
Мнимите топиаси повдигнаха погледите си едва когато вождът ги заговори:
— Знаят ли моите братя със сигурност, че... Ойо-колтса замлъкна. От височината на скалите се разнесе страховитият писък на някаква малка птичка и веднага след това последва хищният вик на кукумявка. Вождът наостри слух, Олд Дет също. Гибсън взе от земята един лежащ до него клон и уж с намерение да си поиграе, го тикна така енергично в огъня, че за кратко време пламъците лумнаха. После той се нареди да повтори същото действие, наблюдаван от доволните погледи на всички бели. Но ето че Олд Дет с един скок се озова до него, изтръгна клона от ръката му и го заплаши:
— Я остави това, сър! Играеш си със собствения живот!
— Защо? — попита Гибсън ядосано. — Нима не е разрешено дори поддържането на огъня?
— Не. Когато горе крещи кукумявка, тук не може да се дава този предварително уговорен сигнал.
— Сигнал ли? Да не си полудял?
— Да, полудял съм дотолкова, че веднага ще изпратя куршум в главата на всеки, който се осмели отново да разбърка огъня.
— По дяволите! Държиш се, като че ли ти заповядваш тук!
— Наистина заповядвам, а ти си мой пленник и аз хич няма да се церемоня с тебе. Не си въобразявай, че можеш да измамиш Олд Дет.
— Наистина ли трябва да търпим това, сеньори?
Този въпрос бе отправен към останалите. Олд Дет беше извадил револверите си, аз също. Само за миг двамата Ланге и Хектор се озоваха до нас също с револвери в ръцете. Щяхме да стреляме по всеки бял, който се покаже тъй непредпазлив да посегне към оръжието си. На всичко отгоре и вождът извика някаква кратка заповед към своите хора. Команчите веднага настанаха и десетки стрели се насочиха към белите.
— Ето, видя ли? — засмя се Олд Дет. — Калюметът все още ви закриля. Дори са ви оставили и оръжията. Но щом някой посегне дори само към ножа си и край на закрилата. В този миг високо горе, сякаш от небето, се повтори крясъкът на кукумявката. Ръката на Гибсън потръпна, като че ли искаше отново да вземе клона. Но не посмя. Сега вождът пак повтори въпроса си към двамата топиаси, който беше прекъснат преди малко:
— Убедени ли са моите братя, че Винету се намира отвъд Рио Кончос?
— Да, убедени са — отвърна по-възрастният.

— Нека войните на топиас си помислят, преди да ми отговорят!

— Те не са се излъгали. Бяха се скрили в храстите, когато той премина покрай тях и те го видяха.

Вождът продължи да ги разпитва, а старият топиас да отговаря. Най-накрая Белия Бобър каза:

— Твоите обяснения задоволиха вожда на команчите. Нека моите бели братя ме придружат!

Тази подкана засягаше Олд Дет и мене. Скаутът направи знак на двамата Ланге да дойдат с нас. Те ни последваха, като взеха и негъра.

— Защо моят брат вика и останалите си спътници? — попита вождът.

— Защото ми се струва, че скоро ще имам нужда от тях. Искаме да сме заедно в опасността.

— Няма никаква опасност.

— Лъжеш се. Не те ли усъмни крясъкът на кукумявката? Беше издаден от човек.

— Белият Бобър познава гласовете на всички птички и всички животни. Той умее да ги различава от наподобяващите ги човешки гласове. Това беше истинска кукумявка.

— А Олд Дет знае, че Винету съвършено имитира гласовете на много животни. Моля те да бъдеш предпазлив. Защо онзи бледолик бръкна в огъня с клона? Това беше уговорен знак.

— Но тогава той би трябвало да се е уговорил с апачите, а не е било възможно да се е срещнал с тях!

— Може би някой друг се е уговорил с тях, а този бледолик е получил задачата да даде знака, за да не се разкрие пред вас истинският предател.

— Мислиш ли, че между нас има предатели? Не ми се вярва. А дори и да беше така, пак няма защо да се страхуваме от апачите, понеже те нито могат да минат покрай постовете, нито могат да се спуснат по скалите.

— Не е изключено и да им се удаде. С помощта на ласата си те постепенно могат да се спускат от едно място до друго, защото е... я слушай!

Викът на кукумявката отново се разнесе, и то не от високо, а от нейде значително по-ниско.

— Пак тази птица — обади се команчът без всякакво безпокойство. — Тревогата ти е излишна.

— Не — heavens! Апачите са тук, в котловината! Чуваш ли?

Откъм изхода на котловината се разнесе силен, рязък и потресаващ вик, предсмъртният вик на човек. Веднага след това въздухът потрепера от многогласния боен вик на апачите. Който го е чувал поне един-единствен път, той никога не може да го забрави. Едва беше проехтял този рев и всички бели край огъня наскочаха.

— Ето ги къде са кучетата! — извика офицерът, посочвайки към нас. — Дръжте ги!

— Да, дръжте ги! — изкрещя и Гибсън. — Избийте ги!

Ние стояхме настрани от светлината и това ги затрудняваше в прицелването. Ето защо те предпочетоха да не стрелят, а да се втурнат към нас с вдигнати приклади. Без съмнение всичко бе предварително уговорено, движенията им бяха толкова бързи и сигурни, че не можеха да бъдат резултат от моментно внушение. Бяхме отдалечени от тях най-много на тридесет крачки. Но това разстояние, което трябваше да бъде изминато от нападателите, даде все пак време на Олд Дет за забележката:

— Е, не бях ли прав? Бързо пушки на рамо! Да ги посрещнем както се полага!

Шест карабини се насочиха към нападателите, защото и вождът държеше оръжието си в ръка. Изстрелите ни изтрещяха — от двущевките по два изстрела — и мнозина от тях се строполиха на земята. И команчите бяха наскочали и бяха изпратили стрелите си към предателите. Успях да забележа само че въпреки подканата си Гибсън не участваше в нападението. Той все още стоеше край огъня, бе хванал ръката на Олерт и се мъчеше да го вдигне от земята. Успях да ги зърна и двамата само за секунда. Не можех повече да ги наблюдавам, защото крясъците се бяха приближили бързо и в този миг апачите се нахвърлиха върху команчите.

Индианска клопка

Тъй като светлината от двата огъня не достигаше надалеч, апачите не можеха да установят броя на неприятелите си. Команчите все още стояха в кръг, но той моментално беше разкъсан и изтласкан настрани. Трещяха изстрели, профучаваха копия, свистяха стрели, проблясваха ножове. Към това се прибавяха крясъците на двете враждуващи страни и гледката на хаоса от тъмните, счепкани, борещи се помежду си човешки фигури, които приличаха на развилнели се демони! Изпреварвайки всички апачи, дълбоко в редиците на команчите се беше вклинил един човек. Той държеше в лявата си ръка револвер, а десницата му размахваше томахока. Докато всеки куршум от малкото огнестрелно оръжие повяляше с абсолютна сигурност по един команч, бойната секира се стоварваше светкавично от една глава на друга. Той не носеше отличителни белези, а и лицето му не беше покрито с бои. Това се виждаше ясно. Но начинът, по който се биеше и самото обстоятелство, че имаше револвер, улесняваха отгатването на въпроса кой беше той. Белия Бобър го позна също така бързо, както и ние.

— Винету! — извика той. — Най-сетне се срещаме! Ойо-колтса ще се заеме с него.

Команчът ни изостави и се втурна в кипежа на битката. Биещите се групи се сляха отново зад него така нагъсто, че не можехме да го проследим с погледите си.

— Какво ще правим сега? — попитах Олд Дет. — Апачите са по-малобройни. Ако не се оттеглят бързо, ще бъдат унищожени. Трябва да отидем да измъкнем Винету!

Наканих се да тръгна. Но старият скаут ме сграбчи за ръката и ме задържа:

— Не прави глупости! Не бива да постъпваме предателски спрямо команчите, защото пушихме с тях калюмета. Впрочем Винету няма нужда от твоята помощ. Достатъчно е умен, нали чуваш?

Наистина чух гласа на моя червенокож приятел:

— Измамени сме. Отстъпвайте бързо! Назад, назад!

По време на кратката, но разгорещена схватка огньовете бяха почти напълно изпотъпкани, но все пак осветяваха околността дотолкова, че можех да видя какво става. Апачите се оттегляха. Винету беше разбрал, че срещу него имаше доста по-многочислена сила.

Зачудих се, че противно на обичайната си привычка, той не беше разубеден предварително броя на неприятелите си. Но скоро ми се изясни коя беше причината.

Команчите се опитаха да се втурнат след тях, но бяха възпрени от куршумите и стрелите на апачите. Особено често долавях гърмежите от Сребърната пушка на Винету, която, както е известно, беше наследил от баща си. Белия Бобър нареди да разпалят наново огньовете, така че стана по-светло и се приближи към нас.

— Апачите ни се изплъзнаха. Но утре рано сутринта ще ги преследваме и унищожим.

— Смяташ ли, че ще ви се удаде? — отвърна Олд Дет.

— Несъмнено! Не мисли ли моят брат като Ойо-колтса? Тогава се лъже.

— Не каза ли и преди, че се лъжа, когато те предупреждавах? Нарекох тази котловина клопка. Може би няма да успееш да я напуснеш.

— Нека само настъпи денят, тогава ще видим малкото останали неприятели и бързо ще ги унищожим. Сега тъмнината ги прикрива.

— Тогава е безсмислено да се стреля по тях! Ако сте си свършили стрелите, тази долина наистина ще ви даде достатъчно дървен материал за нови, но имате ли и необходимите метални остриета? Не пилейте средствата си за защита! А какво става с десетте воители на команчите, които бранят входа на котловината? Още ли са там?

— Не, тук са. Битката ги привлече насам.

— Тогава незабавно ги изпрати обратно, та поне пътят за отстъпление да остане открит!

— Тревогата на моя брат е излишна. Апачите избягаха през изхода. Но до входа никой не може да се приближи.

— И все пак те съветвам да ме послушаш. Десетте човека не могат да ти свършат тук никаква работа, а там са необходими.

Вождът изпълни това настояване, ала повече от уважение към Олд Дет, отколкото от убеждение. Но скоро се оказа, че старият скаут е имал пълно право. След като десетимата се бяха отправили към входа на котловината, оттам се разнесоха два изстрела от карабина и в отговор последва див рев. Няколко минути по-късно се завърнаха двама от десетте

индианци, за да съобщят, че са били посрещнати с два куршума и много стрели. Само те двамата успели да избягат.

— Е, лъгал ли съм се? — попита скаутът. — Клопката е затворена и отпред, и отзад, а ние сме по средата.

Белия Бобър беше много смутен.

— Уф! Какво трябва да направи Ойо-колтса?

— Не разпилявай силите и оръжията на твоите хора! Постави по двадесет или тридесет души срещу изходите на котловината, за да наблюдават тези две места. Нека останалите хора се оттеглят и си отпочинат, за да имат утре рано сутринта свежи сили. Това е единственото, а може би и най-доброто, каквото мога да те посъветвам.

Този път вождът изпълни съветите му веднага. После преброихме убитите и едва тогава се сетих пак за белите. Само мъртвците лежаха все още там. Заедно с офицера, Гибсън и Уилям Олерт липсваха точно десет души. Бяха изчезнали и двамата топиаси.

— Лошо! — въздъхнах аз. — Негодниците се намират в безопасност при апачите.

— Да, а и там са ги приели добре, защото са се били съюзили с двамата разузнавачи, мнимите топиаси — кимна Олд Дет.

— Тогава Гибсън и Олерт пак ще ни се изплъзнат!

— Не — възрази скаутът. — Ние притежаваме тотема на Добрия Мъж и апачите ме познават, следователно ще ни приемат като приятели. После все ще я наредя някак си да ни предадат двамата. Ще изгубим само един ден, това е всичко.

— Но ако двамата си плюят на петите?

— Не ми се вярва. Би трябвало да прекосят Мапими, а сами не могат да рискуват... но я чакай, какво е това?

Беше се насъбрала група команчи. Оттам се разнасяха стонове и вопли. Приблжихме се и видяхме един от белите, който беше изгубил съзнание вследствие на тежко раняване и току-що беше дошъл отново на себе си. Беше прободен с копие в коремната област, но изотзад, следователно от някой команч. Сигурно бе станало, когато белите се бяха нахвърлили върху нас. Олд Дет коленичи при него и прегледа раната му.

— Човече — каза му той, — били сте в таен съюз с апачите?

— Да — изскимтя запитаният.

— Знаели сте, че ще бъдем нападнати през тази нощ?

— Да. Затова двамата мними топиаси доведоха команчите дотук.

— А Гавилано имаше задачата да даде знак с огъня, нали?

— Да, сър. Всъщност той трябваше да разбърка огъня толкова пъти, колкото стотици команчи има тук. Ако не му беше попречено, Винету щеше да нападне враговете си едва утре на друго място, защото днес има около себе си само сто души. Утре към него ще се присъединят и останалите.

— Така си и мислех. Това, че попречих на Гавилано да разбърка огъня още четири пъти, е дало повод на апачите да ни нападнат сега. Но ето че заеха изходите. Не можем да излезем, а утре тази котловина ще се превърне в открита гробница за всички нас.

— Ще се защитаваме — изскърца гневно със зъби вождът, който бе застанал до нас. — Но този предател ще отиде във Вечните ловни полета като краставо куче, за да бъде гонен там от вълците така, че от устата му да потекат пяна и лиги.

Той извади ножа си и го заби в сърцето на ранения.

— Ама че глупости! — извика Олд Дет гневно. — Нямахме нужда да ставаш негов убиец.

— Ойо-колтса го уби и душата му ще бъде робиня на неговата. А сега ще свикаме военен съвет. Воините на команчите нямат желание да чакат, докато се съберат всички отряди на кучетата апачи. Можем още през нощта да се промъкнем през изхода.

Той седна край огъня заедно с предводителите на отделните отряди. Олд Дет също трябваше да вземе участие в съвещанието. Аз седях заедно с Ланге, сина му и негъра на такова разстояние, че не можех нищо да разбирам, тъй като разговорите се водеха тихо. Все пак по израза на лицето и оживените жестикулации на скаута отгатнах, че той не беше на мнението на индианците. Изглежда, че защитаваеше възгледите си доста разгорещено, ала без никакъв успех. Най-сетне той скочи ядосан и го чух да казва:

— Е, тогава вървете към гибелта си! Вече ви предупреждавах няколко пъти, без да се вслушате в думите ми. Винаги се оказваше, че съм имал право и този път ще бъде така. Правете, каквото искате! Но аз и спътниците ми оставаме тук!

— Нима бледоликът е толкова страхлив, че не иска да се бие заедно с нас? — обади се един от предводителите.

Олд Дет рязко се извърна към него и се нареди да му отговори грубо, но се опомни и каза спокойно:

— Нека моят брат докаже първо собствената си храброст и тогава да пита за моята. Казвам се Коша-певе, това е достатъчно.

Той дойде при нас и седна, а червенокожите продължиха да се съвещават още известно време. Най-сетне те достигнаха до някакво решение и наставаха от местата си. В този миг от отвъдната страна на котловината проехтя силен глас:

— Нека Белия Бобър погледне насам! Пушката ми жадува за него.

Всички очи се обърнаха към мястото, откъдето се разнесоха тези думи. Там стоеше Винету, една тъмна сянка пред светлата скална стена, слабо осветена от огньовете в долината, изправен в целия си ръст, с вдигната на рамо пушка. От двете дула пробляснаха последователно пламъчета. Белия Бобър падна на земята, ударен от куршума ѝ, а до него се строполи и един от другите предводители.

— Така ще умрат всички лъжци и предатели! — проехтя гласът на апача. После той изчезна.

Това се беше разиграло толкова бързо, че команчите изобщо нямаха време да се изправят на крака. Но ето че сега всички наскочаха и се втурнаха към мястото, където беше изчезнал Винету. Само ние, петимата, останахме по местата си. Олд Дет се приближи към двамата вождове. Бяха мъртви.

— Какъв риск! — извика Ланге. — Този Винету е направо безумно смел!

— Pshaw! — засмя се Олд Дет. — Сериозното започва тепърва. Внимавайте!

Едва бе изрекъл тези думи и ние чухме пронизителен рев.

— Ето ви на! — обади се той. — Винету не само наказва двамата вождове за

изменничеството им към индианската нация, ами подмами и останалите команчи в обсега на своите хора. Стрелите на апачите ще вземат своите жертви. Слушайте!

Чуваха се острите, слаби гърмежи от револверни изстрели, три, пет ... осем, един след друг.

— Това е Винету — обади се Олд Дет. — Стреля с револверите. Струва ми се, че се е вмъкнал сред команчите, без те да могат да му направят нещо!

За стария уестмън подобни случки бяха ежедневие. Лицето му беше така спокойно, сякаш следеше в театъра действието на някаква пиеса, чиито сюжет и край му бяха вече известни. Команчите се завърнаха, тъй като не им се беше удало да заловят Винету. Вместо това те донесоха мнозина от своите хора, които бяха мъртви или ранени. В подобно положение белите биха се държали спокойно както от съчувствие, така и по причини, повелявани от разума. Ала червенокожите ревяха, крещяха и танцуваха около труповете, размахвайки бойните секири.

— Ако бях на мястото на команчите, бих наредил да се изгасят огньовете и щях да се държа спокойно — обади се Олд Дет. — Така си пеят собствената погребална песен.

— Какво реши всъщност военният съвет? — попита Ланге.

— Веднага да си пробият път на запад.

— Каква глупост! Ще тръгнат право срещу апачите, които трябва да дойдат тук.

— Това едва ли ще стане, сър, защото няма да успеят да си пробият път. Но наистина, ако им се удаде, тогава зад гърба им ще бъде Винету, а пред тях очакваните помощни отряди. Така биха се озовали между два неприятеля и ще бъдат избити. Но те знаят, че апачите са малобройни и са убедени, че ще могат да унищожат враговете си. Впрочем те очакват идването на сина на Белия Бобър с неговия отряд, когото срещнахме; това удвоява тяхната увереност. А сега на всичко отгоре у тях гори силното желание да си отмъстят за смъртта на двамата вождове. Но би трябвало поне да изчакат утрото и после да си пробият път в обратна посока, оттам, откъдето дойдохме. През деня можеш да видиш както врага си, така и пречките, изникнали пред тебе. Но моето мнение не се наложи. На нас естествено ни е безразлично какво ще правят. Ние няма да участвуваме.

— Това едва ли ще се хареса на команчите.

— Не мога да променя нещата. Олд Дет няма никакво намерение да си троши главата напразно. Я чуйте! Какво беше това?

Команчите все още надаваха резове, така че не можеше да се определи точно произхода на шума, който току-що бяхме доловили.

— Тези глупци! — ядоса се Олд Дет. — Винету е тъкмо човекът, който би използвал шума, вдиган толкова неразумно от тях. Може би е наредил да повалят дървета, та да препречат изхода. Защото шумът преди малко досущ ми заприлича на пращането и грохота от падащо дърво. Бих могъл да се закълна, че никой от команчите няма да се измъкне. Ужасно, но справедливо наказание, загдето посред мирно време нападат нищо неподозиращи индиански поселища и дори убиват пратеници за преговорите във форта. Ако на Винету се удаде да препречи изходите, ще може да оттегли хората си, да събере главните си сили тук в котловината и да нападне тези непредпазливи хора откъм гърба.

Най-после първото оплакване на мъртъвците приключи, команчите утихнаха, събраха се на едно място и получиха указания от вожда, поел общото командване.

— Изглежда, че сега индианците се канят да тръгват — обади се Олд Дет. — Трябва да вземем нашите коне при нас, за да не задигнат някой от тях. Нека мистър Ланге заедно със сина си и Хектор ги доведе тук! Ние пък ще останем; струва ми се, че новият главнокомандващ се кани да ни държи малка реч.

Той имаше право. След като тримата се отдалечиха, към нас се приближи с бавна крачка новият предводител.

— Бледоликите седят спокойно на земята, докато команчите се отправят към конете си. Защо не станат и те?

— Защото още не сме научили какво са решили команчите.

— Ще напуснем котловината.

— Няма да успеете да се измъкнете.

— Олд Дет е като някой бухал, чийто глас предвещава нещастия. Команчите ще смачкат с копитата на конете си всичко, което се изпречи на пътя им.

— Няма да смачкат нищо и никого, освен самите себе си. Ние оставаме тук.

— Олд Дет не е ли наш приятел? Не изпуши ли с нас лулата на мира? Не е ли длъжен да се бие заедно с нас? Бледоликите са храбри воители. Те ще ни придружат и ще застанат начело. Тогава Олд Дет се изправи, пристъпи близо до команча и му се изсмя в лицето.

— Така ви е много удобно! Бледоликите ще яздят начело да проправят път на червенокожите и да загинат. Приятели сме на команчите, но не е необходимо да се подчиняваме на техните вождове. Помагаме на приятелите си във всяка битка, която се води разумно. Но не вземаме участие в изпълнението на планове, за които предварително знаем, че ще завършат зле.

— Значи бледоликите няма да тръгнат с нас? Мислехме ги за смели воители.

— Такива сме. Но сме и непредпазливи. Впрочем ние сме гости на команчите. Откога при вас се е възцарил обичаят да поставяте гостите си, които би трябвало да закриляте, тъкмо на онези места, където смъртта е неизбежна? Моят брат е хитър, но ние не сме глупави. И моят брат е храбър воин и аз съм убеден, че ще застане начело на хората си, защото там е неговото място.

Индианецът изпадна в затруднение. Намеренията му да пожертвува нас, за да спаси себе си, бяха безсрамни. Като разбра, че това няма да мине пред Олд Дет, той се разгневи.

Досегашният му спокоен тон стана по-суров:

— Какво ще правят бледоликите, когато команчите си отидат? Да не би да се присъединят към апачите?

— Как ли ще стане това, нали моят брат ще унищожи апачите! Тогава няма да има никакви апачи, към които бихме могли да се присъединим!

— Но допълнително ще дойдат други. Команчите не могат да се примирят с оставането на бледоликите тук. Те трябва да тръгнат с нас.

— Вече казах, че ще останем!

— Ако белите не дойдат с нас, ще бъдем принудени да гледаме на тях като на врагове.

— Но щом червенокожите ни смятат за врагове, тогава и ние ще се отнасяме към тях като към врагове.

— Няма да ви дадем конете.

— Вече сме си ги взели. Ето, водят ги.

Тъкмо в този момент нашите приятели се приближиха с животните. Предводителят смръщи вежди.

— Значи белите са взели вече мерки. Виждам, че са враждебно настроени към нас и ще наредят на моите войници да ги пленят.

Скаутът издаде кратък, зловещо звучащ смях.

— Предводителят на команчите се заблуждава. Аз казах на Белия Бобър, че ще останем тук.

Ако изпълним това решение, няма да извършим никакво враждебно действие спрямо команчите. Следователно няма никаква причина да ни пленяват.

— Въпреки всичко ще постъпим така, ако бледоликите не обещаят да тръгнат с нас и да застанат начело.

Погледът на Олд Дет зашари изпитателно наоколо. По лицето му се плъзна усмивка, която можеше да се види винаги, когато се канеше да погоди някому някакъв номер. Ние, тримата, стояхме край огъня. На няколко крачки от нас се намираха другите ни спътници с конете. Наблизо нямаше нито един команч. Всички бяха отишли при конете си. Олд Дет заговори на немски, така че команчът не можеше да разбере думите му:

— Щом го сваля на земята, скачате на конете и тръгвате след мен към входа на котловината, защото команчите се намират на другата страна!

— Нека моят брат не говори на този език! — измърмори недоволно предводителят. — Вождът иска да знае какво има да казва Олд Дет на другарите си.

— Вождът ще разбере веднага. Днес неколкратно не обърнахте внимание на съветите ми, а не поумняхте дори и от последвалите загуби. Мислиш ли, че Олд Дет спокойно ще се остави да го накарат да върши нещо, което е решил вече да не прави? Казвам ти, че не ме е страх нито от тебе, нито от команчите ти! Искаш да ни плениш, така ли? А не забелязваш ли, че се намиращ в ръцете ми? Погледни това оръжие! Ако направиш и най-малкото движение, ще те застрелям.

Скаутът насочи към него револвера си. Предводителят, който сам се наричаше вече вожд, понечи да хване ножа си, но оръжието на Олд Дет веднага опря в гърдите му.

— Махни си ръката! — прогърмя гласът на стария скаут. Команчът отпусна ръката си.

— Така! — продължи Олд Дет. — Ти се държиш като неприятел и не се ли подчиниш незабавно, ще те разстрелям.

Нашареното лице на червенокожия изрази безпокойство. Той се огледа наоколо изпитателно, но Олд Дет направи забележката:

— Не търси помощ от твоите хора! Дори и да се намираха тук, пак щях да те застрелям.

Мислите ти са немошни като мислите на някоя стара жена, чийто мозък се е изсушил. Тук си обграден от неприятели, които непременно ще ти победят и въпреки това в наше лице си създаваш нови врагове, от които трябва да се боиш повече, отколкото от апачите. Така, както сме въоръжени, ще застреляме стотина от вас преди да може да ни достигне някоя ваша стрела. Ако искаш да поведеш насилствено хората си на смърт, направи го! Ние обаче няма да се подчиняваме на заповедите ти!

Индианецът постоя известно време мълчаливо, а после каза:

— Нека моят брат размисли, че думите ми нямаха този смисъл.

— Но аз ги разбирам тъй, както звучат.

— Махни оръжието си и ще останем приятели.

— Можем да останем. Но преди да сваля оръжието си от гърдите ти, трябва да бъда сигурен, че приятелството ти към нас е истинско.

— Вождът ти го каза и думата му важи.

— Но току-що спомена, че думите ти би трябвало да се разбират по-иначе от обикновеното им значение. Следователно човек не може да разчита на обещанието ти.

— Щом не вярваш на вождя на команчите, той не може да ти даде никаква друга гаранция.

— О, може, може! Искам да ми дадеш твоята лула на мира и ...

— Уф! — извика изплашено индианецът. — Калюметът не се дава.

— Но аз съм смял да се задоволя само с него. Искам не само калюмета, а и твоя амулет.

— Уф, уф, уф! Невъзможно!

— Няма да ми ги дадеш завинаги. В момента, когато се разделим миролюбиво, ще получиш и двата предмета.

— Никой воин не се лишава от амулета си!

— И въпреки това го искам. Познавам обичаите ви. Ако притежавам твоя калюмет и амулета ти, ще стана част от тебе и всяка проявена към нас враждебност ще те лиши от радостите на Вечните ловни полета.

— Но вождът няма да ги даде!

— Тогава няма какво да говорим повече. Сега ще те застрелям и ще ти взема скалпа, така че след смъртта си ще бъдеш мой роб. За да ти дам срок да си помислиш, ще вдигна лявата си ръка три пъти. Ако не се подчиниш, при третия път ще стрелям.

Олд Дет вдигна ръка веднъж, после втори път, докато десницата му все още държеше револвера, насочен към сърцето на червенокожия. Ръката му бе описала наполовина вече и третото движение, когато индианецът каза:

— Чакай! Бледоликът ще върне ли и двата предмета?

— Да.

— Тогава Коша-певе ще получи, каквото желае.

Той посегна към амулета и лулата си, които висяха на врата му.

— Стой! — спря го Олд Дет. — Долу ръцете или ще стрелям! Ще ти имам доверие едва когато наистина притежавам амулета и лулата. Нека моят другар ги свали от врата ти и ми ги окачи.

Команчът отново пусна ръце. Аз взех двата предмета и ги окачих на врата на Олд Дет, след което скаутът свали протегнатата си ръка с револвера.

— Така! — заяви той. — Сега отново сме приятели и моят брат може да прави каквото си иска. Ние ще останем тук, за да изчакаме изхода от битката.

Червенокожият едва сдържаше гнева си. Ръката му посегна към ножа, но той все пак не посмя да го изтегли. Само очите му хвърляха злобни искри.

— Засега бледоликите могат да бъдат сигурни, че няма да им се случи нищо лошо, но веднага, щом ми върнат калюмета и амулета, между нас ще започне вражда, докато те не умрат на кола на мъчението!

Той ни обърна гръб и бързо се отдалечи.

— Временно сме в безопасност — каза скаутът. — Но все пак не бива да пропуснем да вземем предпазни мерки. Няма да останем тук край огъня, а ще се оттеглим в дъното на котловината и спокойно ще наблюдаваме онова, което ще стане. Елате, мешърз, и вземете конете!

Всеки хвана юздата на коня си. Така се отправихме към задната част от котловината, където вързахме конете и насядахме под дърветата непосредствено в подножието на скалистата стена. Виждахме светлината на огъня в напуснатия лагер. Наоколо цареше дълбока тишина.

— Ще изчакаме развитието на нещата — обади се скаутът. — Струва ми се, че танцът скоро ще започне. Команчите ще се втурнат към изхода с адски крясъци, но мнозина от тях ще използват гласа си за последен път. Ето — ето ви на, почна се!

Ревът, за който бе споменал, се разнесе с такава сила, сякаш стадо диви животни се беше втурнало нанякъде.

— Ослушайте се! Чувате ли някой апач да им отговаря? — попита скаутът. — Разбира се, не. Постъпват умно и си вършат работата безмълвно.

Скалистите стени връщаха бойния вик многократно усилен. Ехото повтори и двата изстрела, които проехтяха след това.

— Отново Сребърната пушка на Винету — установи скаутът, — сигурен знак, че команчите ще бъдат спрени.

Ако изстреляните стрели и хвърлените копия можеха да предизвикват шум, то котловината сигурно би се изпълнила с грохот. Но сега се чуваха само гласовете на команчите и непрекъснатите изстрели на Винету. Това продължи може би две минути. В този миг се разнесе разкъсващ нервите вик „иви-ви-ви-ви-ви-ви!“

— Това са апачи! — рече възторжено Хектор. — Победили и отблъснали команчи!

Наистина той имаше право, защото след отзвучаването на този победен вик настъпи дълбока тишина и в същото време забелязахме, че край огъня се появяват фигурите на конници, към които бързо се присъединяваха и други. Бяха команчите. Пробивът не беше успял. Известно време около огъня цареше голямо разбъркване. Наблюдавахме как пренасяха на ръце хора, които бяха убити или ранени, и воплите на оплаквачите се

разнесоха отново. Олд Дет не можеше да стои спокойно на мястото си, толкова беше ядосан, и ругаеше неблагодарумието на команчите. Само едно отбеляза със задоволство, а именно, че бяха изпратени на пост две групи към изходите, а това беше много важна предохранителна мярка. Когато след малко заглъхнаха траурните вопли, команчите като че ли се събраха на съвещание. Измина още около половин час. После видяхме неколцина от воините да се отдалечават от лагера и да се разпръсват в посока към нас.

— Търсят ни — обади се Олд Дет. — Вероятно са проумели какви глупости са извършили и сега вече няма да бъдат толкова горди и да не се вслушват в съветите ни.

Един от пратениците се появи близо до нас. Олд Дет се покашля тихо. Човекът го чу и приближи.

— Тук ли са бледоликите? — попита той. — Трябва да дойдат при огъня.

— Кой те изпраща?

— Новият вожд.

— Какво ще правим там?

— Ще има съвещание и на бледоликите ще бъде разрешено да вземат участие в него.

— Ще им бъде разрешено ли? Колко сте добри! Значи най-после се оказваме достойни да бъдем изслушани от мъдрите воители на команчите, така ли? Легнали сме тук, за да си починем. Искаме да поспим. Кажете това на вожд! В момента враждата ви с апачите ни е безразлична.

Тогава червенокожият го удари на молба. Тя не остана безрезултатна и добросъдечният скаут каза:

— Е, добре, щом като без съвета ни не можете да намерите път за спасение, тогава ще го имате! Не ни харесва да получаваме заповеди от вашия вожд. Съобщи му, че ако иска да говори с нас, трябва да дойде тук!

— Няма да го направи, защото е вожд.

— Слушай, човече, аз съм много по-велик и по-прочут вожд от него. Даже не знам името му.

— Дори и да искаше да дойде, пак нямаше да може, понеже е ранен в ръката.

— Откога воините на команчите не вървят с краката си, ами на ръце? Ако не иска да идва при нас, нека си остане, където е. Не ни трябва.

Тези думи бяха изговорени толкова решително, че червенокожият направи уговорката:

— Команчът ще предаде на вожд думите на Олд Дет. Може би той все пак ще дойде.

Човекът се отдалечи. Видяхме го да влиза в обръча от воители край огъня. Измина доста време, преди да се случи нещо. Най-сетне забелязахме, че измежду седящите се надигна една човешка фигура, напусна лагерния огън и се отправи към нас. Беше новият вожд, на когото Олд Дет беше взел лулата и амулета.

— Аха! — каза Олд Дет. — Той все пак показва снизходителност отново да разговаря с нас. Когато вождът се приближи, ние различихме, че носеше лявата си ръка в ремък през врата. Вероятно мястото, където се намирахме, му е било описано доста точно, защото той се насочи право към него и спря пред нас. Изглежда беше очаквал да го заговорим. Обаче Олд Дет не се помръдна. Седеше и мълчеше. И ние, останалите, се държахме по същия начин.

— Моят бял брат е помолил да дойде при него — каза най-после индианецът.

— Олд Дет няма нужда да се унижава с молби. Ти искаше да говориш с мен, следователно твоя е била молбата. Но сега преди всичко искам да те помоля най-учтиво, да ми кажеш името си. Все още не го знам.

— Познато е из цялата прерия. Наричат ме „Скачащия Елен“.

— Бил съм из всички прерии, но въпреки това не съм чувал такова име. Сигурно си го държал в тайна. Сега обаче, след като го чух, ти разрешавам да седнеш при нас.

Вождът отстъпи крачка назад. Не му харесваше да му „разрешават“ нещо, но изглежда почувства, че обстоятелствата го принуждаваха да отстъпи. Затова той бавно и тържествено се отпусна на земята срещу Олд Дет и едва сега и ние се изправихме в седнало положение. Ако команчът беше очаквал, че скаутът ще започне разговора, то той се беше излъгал. Олд Дет упорито мълчеше и червенокожият се видя принуден да започне пръв:

— Воините на команчите искат да проведат голямо съвещание, в което да участвуват и бледоликите, за да чуем техния съвет.

— Излишно е. Неведнъж чувахте съвета ми, но не го последвахте нито един път. Аз съм свикнал обаче да уважавам думите ми и отсега нататък ще запазвам моите мисли за себе си.

— Не иска ли моят брат да разбере, че се нуждаем от опита му?

— Ах, най-сетне! Показаха ли ви апачите, че Олд Дет е по-умен от петстотин команчи? Как завърши нападението ви?

— Не можахме да минем през изхода, защото беше затворен от камъни, храсти и дървета.

— — Така си и мислех! Апачите са отсекли дърветата с бойните си секири, а вие не чухте нищо, понеже оплакахте вашите убити много силно. Защо не загасихте огъня? Не проумявате ли, че така твърде много си вредите?

— Воините на команчите трябваше да сторят това, което беше решено на съвещанието. Но сега ще се вземе някое по-умно решение. Ще разговарям с нас, нали?

— Защо? Убеден съм, че пак няма да последвате съвета ми.

— Ще го последваме.

— Ще изчакаме да видим. Но добре, пак ще опитам да ви помогна.

— Тогава ела със Скачащия Елен при огъня.

— Благодаря. Няма да отида там. Голяма непредпазливост е поддържането на този огън, защото там апачите могат да ви виждат и да ви застрелят един по един, както Винету вече направи с Белия Бобър и другия вожд. А и нямам желание да споря с твоите воини. Ще ти кажа какво мисля, а после ти можеш да правиш, каквото си искаш.

— Тогава кажи!

— Апачите се намират не само на двата изхода от долината, а и в самата нея. Укрепили са се ей там отпред и са барикадирали двата изхода. Така могат да се придвижват и надясно, и наляво — както си поискат. Невъзможно е да ги прогоните.

— Далеч ги превъзхождаме.

— Колко воини загубихте досега?

— Великият Дух извика мнозина от нас при себе си. Вече са повече от десет пъти по десет. Загинаха и някои от конете.

— Тогава тази нощ не бива да предприемате нищо повече, защото ще ви се случи точно онова, което стана последния път. А през деня апачите ще се разположат така, че да могат да ви достигат с куршумите си, но да бъдат извън обсега на стрелите ви. После ще пристигнат и отрядите, които е извикал Винету, след което на полесражението ще има повече апачи, отколкото команчи. Осъдени сте на смърт.

— Това ли е наистина мнението на моя брат? Ние ще последваме съвета ти, ако той е в състояние да ни спаси.

— Понеже говориш за спасение, дано вече си разбрал, че имах право, когато пред Белия Бобър нарекох тази долина „клопка“. Като се размисля, виждам два пътя, по които бихте могли да се спасите. Първият от тях е да огледате скалите и да видите дали не можете да се изкатерите по тях. Но за тази цел трябва да изчакате утрото. А така апачите ще ви забележат и ще хвърлят силите си в съответната част на котловината. Там ще ви превъзхождат, защото вие няма да можете да вземете конете си. Значи остава само едно средство за спасение: да започнете преговори с апачите!

— Няма да го направим! — избухна Скачащия Елен. — Апачите ще поискат нашата смърт!

— Не мога да им се сърдя, защото сте им дали основание. В мирно време сте нападнали селата им, заграбили сте имуществото им, отвлекли сте жените и дъщерите им, убивали сте техни воини или сте ги мъчили до смърт. После сте нарушили дадената си дума спрямо техните пратеници и сте ги избии. Такива позорни дела крещат за отмъщение и затова никак не е чудно, че не бива да очаквате милост от апачите. Ти самият сигурно разбираш това и ще признаеш, че сте действали безотговорно към тях.

Това бяха откровени думи, толкова откровени, че вождът замълча за известно време.

— Уф! — процеди той после през зъби. — И ти казваш тези думи на Скачащия Елен, вожда на команчите?

— Щях да ти ги кажа, дори да беше и самият Велик Дух. За вас е голям позор да постъпите по този начин към апачите, които не ви бяха сторили никакво зло. Защо убихте пратениците им? Защо предприехте този боен поход и донесохте на тези нищо неподозиращи хора смърт, гибел и позор? Отговори ми!

Едва след известно време индианецът процеди гневно:

— Апачите са наши врагове!

— Не. Те живеяха с вас в мир, нито един ваш пратеник не им е донасял известието, че сте изровили томахока срещу тях. Може би съзнавате собствената си вина. Затова казваш, че не можете да чакате милост от тях. Но въпреки това би било възможно да сключите що годе приемлив мир с тях. Цяло щастие е за вас, че техен предводител е Винету, защото той не жадува за кръв. Той е единственият вожд на апачите, който вероятно би се решил да бъде милосърден към вас. Изпратете един човек при него, за да се започнат преговори. Дори аз самият съм готов да отида, за да го направя отстъпчив.

— Команчите са готови по-скоро да умрат, отколкото да молят апачите за милост.

— Е, това е вече ваша работа. Дадох ти моя съвет. Дали ще го последваш или не, ми е безразлично.

— Не вижда ли моят брат някакъв друг изход? Той говори в полза на апачите, значи е техен приятел.

— Настроен съм дружелюбно към всички червенокожи мъже, стига те да не се отнесат към мен враждебно. Апачите не са ми сторили ни най-малко зло. Защо тогава да бъда техен враг? Но ти искаше да ни плениш. Сега прецени кой има по-голямо право на приятелството ни — ти или те!

— Ти носиш калюмета и амулета на Скачащия Елен и следователно каквото казваш, е все едно изречено от вожд. Затова той не може да ти отговори така, както би желал. Съветът ти не струва нищо. С него преследваш целта да ни тикнеш в ръцете на апачите. Но сега сами знаем какво трябва да правим.

— Е, щом знаете, тогава добре. Няма какво да си кажем повече.

— Да, няма какво да си кажем — изръмжа команчът. — Ала помни, че въпреки закрилата, под която се намираш все още, ти си наш враг! Нямах право да задържах моя калюмет и амулет. Ще трябва да ми ги върнеш преди да напуснем това място, а после отмъщението ни ще те връхлети.

— Well! Съгласен съм. Очаквам с голямо спокойствие да видя какво ще ме връхлети. Ти заплаши Олд Дет. Повтарям, че повече няма какво да говорим. Можеш да си вървиш.

— Уф! — процеди през зъби невъздържано Скачащия Елен. После ни обърна гръб и с бавна отмерена крачка се върна при огъня.

— Тези негодници са като ударени с мокър парцал — ядосваше се Олд Дет. — Наистина могат да се спасят, само ако молят за мир. Наместо да постъпят така, те разчитат на превъзходството си. Но при дадените обстоятелства само Винету има цената на сто воини. Няма да ти се вярва, защото си новак в Дивия Запад и нямаш представа колко може да струва в дадени случаи един единствен храбър човек. Например би трябвало само да знаеш какво е извършвал този млад апач със своя бял приятел Олд Шетърхенд. Разказвал ли съм ти вече за тях?

Сега той споменавахе името ми за първи път.

— Не — отвърнах аз. — Кой е този Олд Шетърхенд?

— Млад човек като тебе, но все пак... не ми се сърди... се различава много от теб. Поваля всичките си противници на земята само с юмрук, може да се състезава с дявола по стрелба и е голям хитрец, с когото никой не може да се мери.

В този момент нещо изшумоля зад нас и един приглушен глас каза:

— Уф! Олд Дет тук? Не знаех това. Как се радвам!

Старият скаут се обърна изплашено и изтегли ножа си.

— Нека моят стар бял брат остави ножа си в пояса — продължи гласът. — Едва ли би искал да прободне Винету.

— Винету! Behold! Наистина само Винету би могъл да се промъкне зад гърба на Олд Дет, без да бъде забелязан от него. Това е майсторско изпълнение.

Апачът пропълзя съвсем близо до нас и преструвайки се, че не ме познава, отвърна:

— Вождът на апачите не подозираше, че Олд Дет е тук, иначе щеше да говори по-рано с него.

— Но ти се излагаш така на изключително голяма опасност. Промъкнал си се между постове и после чак дотук, а ще трябва да се върнеш по същия път.

— Не, това не е необходимо за Винету. Бледоликите са негови приятели и той може да им се довери. Тази котловина се намира в земите на апачите и Винету я е превърнал в клопка

за всички неприятели, които биха поискали да нахлуят на наша територия. Скалите наоколо не са толкова непроходими, както изглеждат. Апачите са направили тясна Пътечка, която обикаля около котловината на височина, равна на ръста на няколко души. С помощта на ласо човек може лесно да достигне до нея и пак да се спусне обратно. Команчите бяха подмамани в тази клопка от разузнавачите ни и ще загинат в нея.

— Смъртта им решена ли е?

— Да. Винету подслуша разговора ти с вожда и разбра, че си на страната на апачите. Ти каза какви престъпления са извършили команчите спрямо нас и разбираш добре, че ще отмъстим за многобройните убийства.

— Но няма трябва заради това да потекат реки от кръв?

— Ти сам чу, че команчите нито искат да признаят вината си, нито пък ще направят онова, което ги посъветва и което им повелява и разумът. Тогава вината за тази кръв ще падне върху тях. Със своя пример апачите ще предупредят как ще бъде наказвано предателството. Принудени са да го сторят, за да бъдат сигурни, че подобни престъпления няма да се повторят.

— Това е ужасно. Но не мога да го променя. Нямам основание постоянно да повтарям съветите си пред уши, които считат, че те не са им необходими.

— Те пак няма да те послушат. Винету разбра от думите ти, че притежаваш свещените предмети на вожда. Как попаднаха в ръцете ти?

Олд Дет му разказа, след което Винету отсече:

— Понеже си обещал да му ги върнеш, трябва да удържиш на думата си. Ще му ги върнеш веднага и ще дойдеш при нас. Ще ви посрещнем всички като приятели.

— Сега веднага ли да дойдем при вас?

— Да. След около три часа тук ще пристигнат повече от шестстотин вожди на апачите. Много от тях имат пушки. С тях могат да обстрелват цялата долина и животът ви ще бъде в опасност.

— Но как ще се доберем до вас?

— Олд Дет ли ми задава такъв въпрос?

— Хмм, да! Ще възседнем конете си и ще се отправим към лагерния огън. Там ще върна на вождя свещените му предмети и веднага ще препуснем към апачите. Ще прегазим с конете си постове на команчите, но как ще преминем през барикадите?

— Много лесно. Изчакайте само десетина минути, след като Винету се отдалечи и тогава тръгвайте! После той ще бъде при десния изход и ще ви посрещне.

Апачът изчезна.

— Е, какво ще кажете? — попита ни Олд Дет.

— Изключителен човек! — отвърна Ланге въодушевено.

— Няма никакво съмнение. Ако този мъж беше бял, ако беше войник, можеше да стигне до фелдмаршал. А тежко на белите, ако му дойдеше на ум да обедини около себе си червенокожите, за да бранят законните си права. Но той обича мира и знае, че червенокожите са обречени на гибел въпреки съпротивата си. Той крие в душата си страшното бреме на това убеждение... Е, и така, да почакаме десетина минути!

В котловината си оставаше все така тихо, както беше и през последния половин час.

Команчите още се съвещаваха. След изтичането на уговорения срок Олд Дет се изправи и се метна на седлото.

— Правете точно това, което върша аз! — каза той.

Бавно насочихме конете си към лагера. Кръгът от команчи се разтвори и ние навлязохме в него. Ако лицата им не бяха изрисувани, в израженията им несъмнено щяхме да прочетем най-голямата изненада.

— Какво търсите тук? — попита вождът, като скочи от земята. — Защо идвате на коне?

— Идваме на коне, за да окажем чест на храбрите и умни вожди на команчите. Съветвахте ли се? Какво ще правите?

— Съвещанието не е свършило още. Но слезте от седлата! Вие сте наши врагове и не можем да допуснем да бъдете на коне. Или може би си дошъл, за да върнеш свещените предмети на Скачащия Елен?

— А не бих ли постъпил неразумно? Ти самият каза, че от момента, когато си възвърнеш своята собственост, между нас ще зацари вражда, докато умрем на кола на мъчението, нали?

— Така ще бъде. Вождът го каза и ще удържи на думата си. Гневът на команчите ще ви унищожи!

— Толкова малко ни е страх от този гняв, че веднага ще сложа начало на враждата. Ето ти нещата! А сега вижте какво зло можете да ни сторите!

Старият скаут дръпна силно предметите от врата си и ги захвърли надалеч. В същото време пришпори коня си — така, че той прелетя над огъня само с един скок и разкъса отсрещните редици на команчите. Хектор, негърът, го последва пръв. Неговият кон събори вожда. Ние, останалите трима, също препуснахме мигновено. Неколцина от команчите бяха прегазени от конете, а към тях се прибави и един от постове, който, вече на открито, се изпречи на пътя на Олд Дет. След това се понесохме по равния тревист терен, преследвани от неописуемия гневен рев на команчите.

— Уф! — извика в този момент един глас пред нас. — Спрете! Тук е Винету!

Дръпнахме юздите на конете си. Пред нас изникнаха няколко апачи и щом слязохме, те поежа животните ни. Винету ни придружи през тесния проход, извеждащ вън от котловината. Там бе направено вече място, така че хората и конете можеха да минават поединично.

Когато оставихме зад нас преграденото място, проходът се разшири и скоро забелязахме, че просветлява. Теснината се разтвори и ние съзряхме слабо тлеещ огън, на който двама червенокожи печаха месо. Щом се приближихме, те се отдалечиха почтително. И другите апачи се оттеглиха, след като вързаха юздите на конете ни за колчета. На известно разстояние пасеше цяло стадо коне, а край тях стояха пазачи.

— Нека моите братя седнат при огъня — каза Винету. — Наредил съм да изпекат парче бизонско филе. Можете да ядете, докато се върна.

— Ще се бавиш ли много? — попита Олд Дет.

— Не, Винету трябва пак да отиде в котловината. Команчите могат да бъдат подведени от гнева си от вашето бягство и да се приближат към воините на апачите. В такъв случай вождът ще им изпрати няколко куршума.

Той се отдалечи. Олд Дет се разположи удобно край огъня, извади ножа си и се зае с печеното. То беше отлично. Скаутът и аз изобщо не бяхме яли досега, а и останалите трима само бяха опитали конското месо на команчите. Голямото парче филе бързо се топеше. По едно време Винету се върна. Погледна ме въпросително и аз разбрах погледа му. Той искаше да знае дали имах намерение да продължавам моето инкогнито. Затова се изправих на крака и протегнах двете си ръце към него.

— Моят брат Винету вижда, че няма нужда да отивам до Рио Пекос, за да го видя. Сърцето ми се радва да го срещна още тук.

Ние се прегърнахме. Щом Олд Дет видя това, попита учуден:

— Това пък какво е? Познавате ли се?

— Той е моят бял брат Олд Шетърхенд — заяви апачът.

— Олд Ше ... тър ... хенд? — извика скаутът смаян. — Е, тогава добре ме прати мене, старата лисица, за зелен хайвер, макар и отдавна вече да знаех, че този млад потаен човек не може да бъде такъв гринхорн, за какъвто искаше да мине. Но че е Олд Шетърхенд, наистина никога и през ум не ми е минавало. Действително често се държеше доста глуповато, за да помисля, че е той. Все пак наскоро край Елм Крийк не преувеличих никак, като казах, че си голям хитрец. Мошеник такъв, мошеник от световна класа!

Оставихме го да се чуди, защото Винету имаше да ми разказва много неща.

— Моят брат Шарли знае, че трябваше да отида във форт Индж. Там научих ...

— Знам вече всичко — прекъснах го аз — Когато имаме повече време, ще ти разкажа как го научихме. Но сега преди всичко трябва да разбере къде са десетте бледолики, които бяха при команчите, и избягаха при вас заедно с двамата разузнавачи, представили се за топиаси.

— Отидоха си.

— Отидоха ли си? Накъде?

— В посока на Чиуауа при войските на Хуарес.

— Отдавна ли тръгнаха?

— Да. Бързаха много, защото са били принудени да изминат с команчите дълъг обиколен път. Искаха да наваксат изгубеното време.

— Това е удар за нас, защото с тях бяха двамата мъже, за които ти разказвах в Матагорда.

— Уф, уф! Винету не го е знаел. Според собствените им думи, трябвало да пристигнат в Чиуауа в точно определен ден, а бяха изгубили много време. Винету обича Хуарес, затова той им помогна да се придвижват по-бързо. Даде им отпочинали коне, храна и двамата мними топиаси за водачи, които познават пътя през Мапими до Чиуауа много добре.

Бледоликите заявиха, че не могат да губят нито минута време.

— На всичко отгоре и това! Отпочинали коне, храна и надеждни водачи! А този Гибсън ми беше вече в ръцете. Сега ще ми избяга!

Винету се замисли за миг и после каза:

— Апачът е направил голяма грешка, без да подозира, но ще я поправи. Ще заловиш Гибсън. Поръчението, което имаше Винету да изпълнява в Матагорда, е приключено. След като команчите бъдат наказани, той е свободен и ще ви придружи. Ще получите най-добрите коне и ако не се случи нещо непредвидено, ще настигнем белите до средата на втория ден.

В този момент откъм котловината дотича един апач и съобщи:

— Кучетата команчи изгасиха огъня и напуснаха лагера си. Кроят някакво нападение.

— Ще бъдат отблъснати както и преди — отвърна Винету. — Ако моите бели братя дойдат с мен, апачът ще ги отведе на такова място, откъдето ще могат да чуват всичко.

Веднага станахме. Той ни поведе през теснината обратно към барикадата. Там подаде в ръцете на Олд Дет едно висящо от скалите ласо.

— Изкачете се по ремъка нагоре на две човешки височини! Там ще намерите храсти, а зад тях и пътеката, за която ви говорих. Винету не може да дойде сега с вас горе, трябва да остане при войните си.

— Хмм — изръмжа скаутът. — Да пълзиш по толкова тънко ласо на два човешки боя височина! Да не съм маймуна, която се е учила да се катери по лиани! — После добави, хвърляйки настрани лукав поглед: — А гринхорнът, който се казва всъщност Олд Шетърхенд, ще съумее да се справи по-добре. Е, нека опитаме!

Все пак изкачването му се удаде. Последвах го, а след мен се покатериха и другите, естествено не без затруднение. На едно място в скалите беше израснало дърво, около което бе увито ласо. Край него имаше храсти, закриващи пътеката. Беше толкова тъмно, че се ориентирахме пипнешком; с помощта на ръцете си се придвижихме на едно късо разстояние напред, където Олд Дет се спря. Облегнахме се на скалата и зачакахме да видим какво щеше да се случи. Струваше ми се, че над котловината бе легнала тишината на смъртта. Колкото и да напругах слуха си, не можах да чуя нищо друго, освен тихо сумтене, което произхождаше от носа на Олд Дет.

— Глупаци са тези команчи, не си ли и ти на това мнение, сър? — каза ми той. — Ей отсреща, отдясно, идва миризма на коне, на коне, които се движат. А това е нещо съвсем различно от неподвижно стоящи коне. Над спокойно стоящите коне разстлатата се миризма е гъста и плътна; тъй да се каже, в нея можеш да си завреш носа. Но щом се раздвижат конете, размърдва се и тя — става по-лека и по-фина. Ето сега там, отдясно, идва такъв лек полъх на конска миризма, а и на старите ми уши се чу, че някакъв кон се спъна. Шумът беше слаб и глух, сякаш в мека, тревиста земя. Струва ми се, че команчите се промъкват тайно към входа, за да направят пробив.

В този миг чухме силен глас:

— Ти-чи!

Тази дума означава „сега“. Веднага след това изстреляха два изстрела — Сребърната пушка на Винету. Последваха револверни изстрели. До нас долетя неопишуем рев. Над котловината се понесоха диви и пронизителни индиански викове. Звън от пресрещането на един томахок с друг. Битката бе започнала.

Тя не продължи дълго. Сред пръхтенето и цвиленето на конете, сред бесните крясъци на команчите постепенно се разнасяше все по-силно победоносното „и-ви-ви-ви-ви“ на апачите. Чухме, как обкръжените в котловината команчи отстъпиха в див безпорядък. Стъпките им и тропотът от конските копита се отдалечиха към центъра на котловината.

— Нали казах? — обади се Олд Дет. — Апачите се държат чудесно. Пускат стрелите и нанасят удари с копията си от сигурни прикрития. Редиците на команчите са нагъсто, така че всяка стрела, всяко копие и всеки куршум непременно улучва. А сега, когато неприятелят им се оттегля, апачите са достатъчно умни, за да не го преследват. Остават зад прикритията си, понеже знаят, че команчите не могат да им се изплъзнат. Има ли смисъл да рискуват и да навлизат в котловината!

Команчите от своя страна сега последваха съветите на Олд Дет и се държаха спокойно след повторния си неуспех. Крясъците им бяха заглъхнали и тъй като и огънят им не гореше вече, противниците им оставаха в неизвестност относно придвижването им. Почакахме още малко. Нищо не се помръдваше. Тогава чухме под нас тихия глас на Винету:

— Моите бели братя могат да слязат. Битката свърши и няма да започне отново.

Върнахме се при ласото и се спуснахме по него. Долу бе застанал вождът и заедно се отправихме пак към огъня.

— Този път команчите се опитаха да се измъкнат от другата страна — обясни той. — Със същия неуспех. Постоянно ги наблюдаваме и не могат да предприемат нищо, без Винету да не го научи. Апачите ги последваха и сега воините им лежат в тревата в дълга верига от единия край на котловината до другия, за да наблюдават внимателно неприятелите си. Докато апачът изговаряше тези думи, наклони главата си надясно, като че ли се ослушваше. После скочи и застана така, че огънят осветяваше цялата му фигура.

— Защо правиш това? — попитах го аз. Той посочи с ръка в тъмната нощ:

— Винету чу, че някакъв кон се спъна по каменистия път. Идва ездач, един от моите воини. Той ще иска да слезе от коня си, за да огледа внимателно кой седи край огъня. Изправих се, за да ме разпознае отдалече.

Острият му слух не го беше измамил. Един конник се приближи в тръс, спря коня си при нас и скочи на земята. Той го укори заради причинения шум. Смърненият воин стоеше с изправена глава, но все пак със страхопочитание, като истински свободен индианец, който въпреки всичко охотно признава по-голямата дарба на своя предводител.

— Те идват — докладва той.

— Колко коня?

— Всички. Нито един воин не липсва. Когато Винету призовава, никой апач не остава при жените.

— На какво разстояние се намират отгук?

— Ще се появят призори.

— Добре. Отведи коня си при другите и седни при постове да си отпочинеш!

Човекът се подчини. Винету отново седна при нас и сега трябваше да му разкажем за престоя си в Естансия дел кабайеро, а после и за събитията в Ла Гранж. По този повод му показах и тотема на Добрия Мъж. Времето летеше, сякаш имаше крила. И дума не можеше да става за сън. Апачът слушаше разказа ни и само от време на време подхвърляше някоя кратка забележка или въпрос. Ето че лека-полека нощта се изтърколи и започна да се зазорява. Тогава Винету протегна ръка на запад.

— Нека моите бели братя видят колко са точни воините на апачите. Ето ги, идват.

Погледнах в указаната посока. На запад мъглата се дигнаше като сиво притихнало море и непрогледните ѝ маси пълзяха между планинските масиви, където заприличаха на морски заливи. От това море изплува един конник, последван от много, много други конници, подредени в дълга редица един подир друг. Когато първият от тях ни съзря, се спря за миг. После разпозна Винету и се приближи в тръс. Той беше вожд, понеже носеше в косата си забодено орлово перо. Щом индианците спряха пред нас, забелязах, че всички тези воини принадлежаха към едно от племената на апачите, с което досега не бях общувал. Никой от ездачите нямаше оглавник и седло по европейски маниер. Всички водеха конете си за една лека юзда и въпреки това владееха управлението на коня така сигурно, както и всяко европейско кавалерийско поделение. Забелязахме го, когато ни наближиха в елегантен галоп и се подредиха в пет редици. Повечето от тях бяха въоръжени с пушки, само малцина имаха копия, лъкове и колчани със стрели. Сега вождът им даде знак и за секунда воините скочиха на земята. Всички, които нямаша пушки, хванаха юздите на конете и ги събраха, за да ги пазят. Останалите навлязоха в теснината. Ласото, по което се бяхме изкатерили до пътеката, висеше все още там и аз видях, че те пъргаво се заизкачваха по него един след

друг. Всичко ставаше безмълвно, толкова тихо и бързо, като че ли е било уговаряно подробно дълго преди това. Винету стоеше спокойно и наблюдаваше внимателно движенията на хората си. Когато изчезна и последният воин, той се обърна към нас: — Моите бели братя разбират, че воините на команчите са загубени, ако Винету заповяда. — Убедени сме — потвърди Олд Дет. — Но нима Винету желае да пролее кръвта на толкова хора?

— А дали са заслужили друго? Как постъпват белите мъже, когато бъде убит някой от тях? Не търсят ли убиеца? А когато го открият, техните вождове се събират на съвещание, за да произнесат присъдата на злодея и да го убият. Можете ли да укорите апачите, ако сторят същото?

— Да, име наказваме престъпника, като го убиваме. Но ти искаш хората ти да застрелят и онези, които изобщо не са участвали в нападението над селата ви.

— Те носят същата вина, защото са били съгласни с това. Присъствали са и когато пленените апачи е трябвало да умрат на кола на мъчението. Сега те са мъже на нашите жени и дъщери, притежават нашата собственост, нашите коне, които ни бяха откраднати. — Но не можеш да ги наречеш убийци!

— Винету не знае какво иска Олд Дет. Но при неговите братя и други престъпления освен убийството се наказват със смърт. Уестмъните разстрелват всеки конекрадец. Ако на някой бял му откраднат жената или дъщерята, той избива всички, които са замесени в това деяние. Тук, в котловината, лагеруват похитителите на нашите жени, момичета и коне. Да не би като отплата да трябва да им дадем онова, което бледоликите наричат орден?

— Не, но можете да им простите и да си върнете собствеността.

— Конете могат да се върнат, но жените не. А да им простим? Моят брат говори също като онези бледолики, които вършат точно обратното на онова, което искат от нас. Белите прощават ли ни? Имат ли изобщо какво да ни прощават? Те дойдоха при нас и ни отнеха земята. Ако някой при вас премести един граничен камък или без разрешение убие горско животно, тогава го изпращате в тъмна сграда, наречена затвор. Но какво правите с нас? Къде са нашите прерии и савани? Къде са стадата коне, бизони и други животни, които ни принадлежаха? Идвате при нас на огромни тълпи и всеки хлапак носи със себе си пушка, за да ни ограби месото, от което се нуждаем, за да живеем. Изтръгвате ни едно по едно парчета земя без никакво право. А когато червенокожият мъж защитава собствеността си, наричат го убиец и го разстрелват заедно със семейството му. Искаш да простя на нашите врагове, на нападателите, на които не сме сторили никакво зло! А защо не ни прощавате вие, след като ни причинявате най-големите злини без да сме ви дали никакъв повод? Наше законно право е да се отбраняваме. Но затова ни наказвате с гибел. Какво бихте казали, ако дойдем при вас, за да ви наложим нашия начин на живот? Ще ни избие до последния човек или ще ни напъхате във вашите лудници. Защо да нямаме и ние правото на същите действия? Но в такъв случай винаги се казва, че червенокожият бил дивак, към когото не бивало да има никаква милост. Никога нямало да се образова и затова трябвало да изчезне. А вие доказахте ли с поведението си, че сте образовани?

Принуждавате ни да приемем вашата религия. Та покажете ни я по-добра!

Червенокожите мъже почитат Великия Дух по същия начин. Но всеки от вас иска да достигне блаженството по друг начин. Познавам вярата на християните, която беше добра. На нея ни учеха смирените отци, които дойдоха в нашите земи, без да ни избиват или да искат да ни изтласкат. Те построиха при нас мисии [74]

и поучаваха нашите родители. Ходеха навсякъде миролюбиво и ни учеха на добри и полезни неща. Сега всичко се промени. Тези кротки хора бяха принудени да отстъпват заедно с нас и ние видяхме как умираха, без някой да дойде да ги замени. Но затова пък заприиждаха какви ли не друговерци. Проглушават ни ушите със звънки думи, от които нищо не разбираме. Един друг се наричат лъжци и твърдят, че без тях не сме могли да отидем във Вечните ловни полета. А когато, уморени от техните крамоли, им обърнем гръб, те започват да кършат ръце и да се вайкат за нас и казват, че ще отърсят праха от нозете си и ще измият ръцете си в невинност. После не минава много време и те извикват бледоликите, които идват, за да ни изтласкат и да ни отнемат

пашата за конете. А кажем ли, че това не бива да става, пристига заповед, че отново трябвало да се махнем и да отидем на друго място.

Това е отговорът, който съм принуден да ти дам. Няма да ти хареса, но ти на мое място би говорил съвсем иначе! Хау!

С тази индианска дума, подсилваща казаното, той ни обърна гръб и се отдалечи няколко крачки встрани, където се спря, загледан в далечината. Беше го обхванала вътрешна възбуда и той искаше да я преодолее. После пак се върна при нас и каза на Олд Дет:

— Държах дълга реч на моя брат. Той ще се съгласи с мене, защото е човек, който мисли справедливо. Въпреки всичко ще му призная, че сърцето ми не жадува за кръв. Душата ми не е така сурова като думите ми. Мислех, че команчите ще изпратят при мен парламентьор. Но понеже не го сториха, няма защо да бъда милостив към тях. Въпреки всичко ще им изпратя някой от моите хора да поговори с тях.

— Това ме радва — извика Олд Дет. — Ще напусна тукашното място угнетен, ако бъдат избити толкова много хора, без да бъде направен никакъв опит за спасяването им. Но ти знаеш ли, че се очаква пристигането на много команчи?

— Винету знае това. Нали трябваше да се промъква между тях с Инда-нишо! Тези, които идват допълнително, са само стотина! Ще ги обградим в същата котловина и ще ги унищожим като другите, ако не се предадат доброволно.

— Тогава внимавай да не се появят по-рано от очакваното! Трябва да се справиш с тези тук преди да са дошли и останалите.

— Винету не се страхува. Но ще побърза.

— Имаш ли човек, който може да води преговорите с команчите?

— Винету има много такива хора, но ще е доволен най-много, ако неговият брат Олд Дет се съгласи да стори това.

— С удоволствие приемам поръчението ти. Най-добре е да изляза малко напред и да извикам вожда при себе си. Какви условия ще им поставиш?

— Трябва да ни дадат за всеки убит по пет коня, а за всеки измъчван — по десет!

— Съвсем не е много, но откакто вече няма големи стада коне, никак не е лесно да се добереш до някой кон.

— Искаме обратно цялото имущество, което са ни заграбили — продължи Винету, като се направи, че не чува забележката на скаута. — Освен това трябва да ни дадат толкова млади момичета, колкото жени и дъщери отвлякоха от нас. По-нататък: искаме си обратно и децата, които взеха със себе си. Мислиш ли, че е много?

— Не.

— Най-сетне настояваме да се определи мястото, където да се съберат вождовете на команчите и апачите, за да обсъдят сключването на мир, който да трае най-малко тридесет лета и зими.

— Ако команчите се съгласят с тези условия, ще ги поздравя за големия им късмет.

— Нека това място бъде котловината, където се намират сега техните воини. Нека тук бъде донесено и всичко, което трябва да ни дадат. Докато то пристигне, команчите, принудени да се предадат днес, ще останат наши пленници.

— Не намирам, че условията ти са прекалено тежки и ще им ги съобщя.

Старият скаут нарамаи пушката си и отрязва един клон с листа, който щеше да му служи като парламентьорско знаме. После изчезна заедно с апача в теснината. Неговото отиване при команчите съвсем не беше безопасно, но той просто не знаеше що е страх.

Щом Винету се убеди, че скаутът разговаря с предводителя на команчите, той се върна при нас и ни отведе при докараните преди малко коне. Между тях имаше и свободни животни. Едни коне бяха от по-добра раса, личеше си, че са щадени и се използват само тогава, когато е особено необходима голямата им бързина, а имаше и други коне от средно качество, взети като резерва.

— Винету обеща на братята си да им даде по-хубави коне — каза той. — Сега ще ги избере. Моят брат Шарли ще получи един от моите собствени коне.

Той избра пет животни. Бях възхитен от великолепия кон, който ми доведе. Двамата Ланге и Хектор също се зарадваха много. Негърът засия в усмивка, като показва всичките си зъби:

— О, о, какъв кон Хектор получил! Съм черен кат Хектор и съм прекрасен също кат Хектор. Много си отиват кон и Хектор. О, о!

Може би измина три четвърти час до завръщането на Олд Дет. Лицето му беше много сериозно. Предварително бях твърдо уверен, че команчите ще се съгласят на условията на Винету, но сега физиономията на скаута ни караше да очакваме обратното.

— Моят брат ще ми каже само онова, което предполагах — заяви апачът. — Команчите не са съгласни с искането на Винету.

— За съжаление е така.

— Великият Дух ги е заслепил, за да ги накаже за извършеното от тях. Той не желае да получат милост. Какви са техните основания?

— Вярват, че все още могат да победят.

— Каза ли им, че са дошли допълнително над петстотин апачи?

— И това им казах. Не ми повярваха. Изсмяха ми се.

— Тогава са обречени на смърт, защото останалите им воители ще пристигнат твърде късно.

— Изправят ми се косите, като си помисля, че само за няколко секунди ще бъдат заличени от лицето на земята толкова много хора!

— Моят брат има право. Винету не знае що е страх, но вътрешно го побиват тръпки, щом помисли, че ще трябва да даде знак за унищожаването им. Необходимо е само да вдигна дланта си и всички пушки ще загърмят. Ще опитам едно последно средство, сам ще им се покажа, за да говоря с тях. Нека братята ми ме придружат до натрупаните дървета и камъни. Ако и моите думи не бъдат чути, Великият Дух не бива да ми се гневи, че ще изпълня повелята му.

Отидохме заедно до преграденото място. Там той се изкатери по ласото и горе закричи изправен по пътеката, така че команчите можеха да го видят. Още не се беше отдалечил много, когато към него изсвистяха стрели. Не го улучиха, понеже не го достигаха. Изтреця и един изстрел. Апачът продължи да крачи спокойно, сякаш изобщо не беше забелязал куршума, рикоширал в скалата до него. След малко се спря и започна да говори. Гласът му се чуваше може би пет минути — силен и настоятелен. Докато говореше, той вдигна ръка и докдето стигаше погледът ни, видяхме, че всички апачи веднага наставяха от земята. По този начин команчите трябваше да разберат, че отвсякъде са обградени от враг, който ги превъзхожда. Това беше честна постъпка от страна на Винету, последният му опит да накара противника си да се предаде. После той продължи да говори. Но внезапно апачът се хвърли на земята и фигурата му напълно се скри от погледа ни. В същия миг изтреця втори изстрел.

— Скачащия Елен стреля по него. Това беше отговорът му — рече Олд Дет. — Винету видя, че онзи вдигна пушката си и в мига, когато команчът я насочи към него, той се хвърли на земята. А сега ще... гледайте, гледайте!

Със същата бързина, с която беше изчезнал, Винету отново се изправи на крака. Вдигна Сребърната пушка на рамо и натисна спусъка. Силните крясъци на команчите отговориха на изстрела му.

— Застреля вожда на команчите — заяви Олд Дет. Сега Винету отново вдигна ръка, изпъвайки дланта си хоризонтално. Видяхме как всички апачи се прицелиха с пушките си. Разнесоха се над четиристотин изстрела.

— Елате, мешърз! — каза скаутът. — Нека не гледаме. Дори за моите стари очи гледката е твърде „индианска“, макар да трябва да ви кажа, че команчите са си го заслужили. Винету направи всичко възможно, за да избегне най-ужасното. Струва ми се, че и Олд Шетърхенд, индианският приятел, няма да иска да гледа това! Елате!

Върнахме се при конете, където скаутът започна да оглежда избраното за него животно. Чухме още един залп, а после се разнесе победният вик на апачите. След малко Винету се върна при нас. Лицето му беше много сериозно.

— Във вигвамите ще се надигнат големи вопли и плач, защото никой от техните воители няма да се завърне. Великият Дух предопредели да бъдат отмъстени нашите мъртъвци. Враговете ни не пожелаха да бъде другояче и аз също не можех да действам другояче. Но погледът ми не иска да се върне пак в тази долина на смъртта. Каквото трябва да се извърши още тук, ще бъде направено от воините ми. Веднага тръгвам на път с моите бели братя.

Половин час по-късно потеглихме, снабдени богато с всичко необходимо. Винету взе още десет апачи с добри коне. Бях радостен, че можех да напусна това ужасно място.

Девета глава През дивата Мапими

Мапими се простира в района на двете мексикански провинции Чиуауа и Коауила; представлява обширна низина в тамошното плато, разположено на хиляда и сто метра над морското равнище. С изключение на северната страна тя е обградена отвсякъде от стръмни вериги варовикови скали, отделени от самата Мапими чрез многобройни каньони. Пустинята се състои от оголени равнини, покрити само с оскъдна ниска Тревица, сред които нерядко се срещат обширни пясъчни пустини и само тук-там храсталаци. От време на време сред тази пустинна равнина се извисяват отделни планински куполи. Често земята е насечена с големи дълбоки цепнатини с отвесни стени, които принуждават пътуващите да заобикалят много. И все пак Мапими не е толкова безводна, както си я бях представял. В нея има езера, които през горещото годишно време наистина губят по-голямата част от водата си, но все пак дават такава влажност на въздуха, че по бреговете им вирее доста разнообразна растителност.

Нашето пътуване имаше за цел едно от тези езера — Лагуна де Санта Мария. То беше отдалечено приблизително на четиридесет и шест английски мили от котловината, от която потеглихме. Това бе един значителен дневен преход след безсънно прекараната нощ. Яздехме почти само през клисури, излизахме от една падина и влизахме в друга, откъдето няхмахме никаква гледка.

Почти през целия ден не зърнахме слънцето: може би го бяхме видели само за няколко минути. При това се движехме ту надясно, ту наляво, понякога привидно се връщахме назад, така че аз почти обърках главната посока, следвана от нас.

Беше привечер, когато се добрахме до лагуната. Почвата беше песъчлива. На мястото, където лагерувахме, нямаше дървета, а само храсти, чието име не ми беше известно. Пред нас се простираше мрачна водна площ, обградена от оскъдни храсталаци; зад нея — равнина, над която на запад се издигаха ниски планински върхове. Слънцето беше вече залязло зад тях. Тук горе слънчевите лъчи са имали възможност да действат с пълна сила. В дълбоките тесни и мрачни каньони ми беше станало почти студено. Но горе земята излъчваше такава горещина, че както се казва, всичко завираше. Затова пък през нощта, когато земята бе изпуснала топлината си във въздуха, стана толкова студено и призори над нас полъхна такъв вятър, че бяхме принудени да се загърнем още по-добре във вълнените си одеала.

Рано-рано продължихме пътя си. Отначало право на запад. Скоро обаче многобройните каньони ни накараха да заобикаляме. Слизането до дъното на една такава отвесна пукнатина в скалите нямаше да бъде възможно, ако природата не беше образувала опасни и тесни стъпаловидни пътечки надолу. А стигне ли човек долу, после не може да се изкачи обратно. Трябва да обикаля с коня си из десетина или повече главни и странични каньона, преди да достигне някое място, откъдето би могъл пак да се изкачи горе, но при големи опасности. Ездачът изглежда като залепен с коня си за скалата, над главата му като блестяща тясна лента се вижда небето, а долу — ужасната бездна. А в тази бездна няма капчица вода, само камъни, нищо друго освен гол, сух, ръбест натрошен камънак. Високо горе се реят лешоядите, които придружават пътниците от зори до мрак; когато хората легнат да спят, лешоядите кацат наблизко, за да продължат да ги придружават на следното утро и с острите си дрезгави крилца да им напомнят, че очакват само рухването им на земята от изтощение или пък падането им в бездната на каньона вследствие на някоя погрешна стъпка на коня. Нарядко може да се види най-много някой измършавял, приличен на скелет който, който изчезва като безплътна сянка зад ръба на скалата. После животното пак се появява зад гърба на ездача, за да се повлече подир него с хищен глад в очите в очакване на същото пиршество като лешоядите.

По обед отново бяхме оставили зад гърба си един такъв ужасен хаос от каньони и яздохме в галоп по тревиста равнина. По едно време се натъквахме на следи от повече от десет ездачи, появили се отдясно под остър ъгъл на пътя ни. Винету заяви със сигурност, че това била търсената следа. Олд Дет и аз също бяхме на мнение, че сме намерили вярната диря. За съжаление се оказа, че тази група ездачи, между които бе и Гибсън, имаше преднина поне от шест часа. Сигурно бяха яздили през цялата нощ, тъй като са предполагали, че ще бъдат преследвани.

Привечер Олд Дет, който яздеше начело, се спря и ни остави да го наближим, понеже бяхме малко поизостанали. Там, където ни чакаше, старата следа се сливаше с нова, също така от конници, тридесет или четиридесет души, които бяха дошли от юг. Бяха яздили един подир друг, което извънредно много отежняваше преброяването им. Това яздене в индианска нишка, както и обстоятелството, че конете им не бяха подковани, ни накара да предположим, че са индианци. Бяха се появили от ляво и понеже бяха продължили в нашата посока, ние си направихме извода, че са догонили предната група, тъй като следата им беше почти толкова стара, колкото и другата. Олд Дет изръмжа недоволено под носа си: — Какви ли са били тези червенокожи? Сигурно не са апачи. Не можем да очакваме нищо добро от тях.

— Моят бял брат има право — съгласи се Винету. — Апачите не се намират сега наоколо, а освен тях в тази част на Мапими живеят само неприятелски племена. Ще трябва да внимаваме.

Продължихме да яздим внимателно и скоро достигнахме мястото, където червенокожите бяха настигнали отряда на белите. Тук двете групи бяха спирали и преговаряли. Във всеки случай резултатът е бил благоприятен за белите, понеже се бяха поставили под закрилата на червенокожите. На това място са били освободени и техните досегашни водачи, двамата апачи, с които се бяхме запознали, мислейки ги отначало за топиаси. Следите им се отделяха от следите на останалите.

След известно време достигнахме верига възвишения, обрасли с трева и храсти. От тях се стичаше малко поточе, голяма рядкост за тази местност. Тук бяха спирали преследваните от нас хора, за да напоят конете си. И ние скочихме от седлата. По бреговете на потока не растяха никакви храсти, така че течението му можеше да се проследи с поглед надалеч. Той извишаше на югоизток. Застанал прав, Олд Дет закри очи с ръка и се загледа в тази посока. Попитан за причината, той каза:

— Далеч пред нас виждам две точки. Струва ми се, че са вълци. Но защо ли седят тези зверове там? Защо не бягат от нас? Няма по-страхливо животно от прерийните вълци.

— Нека братята ми замълчат. Чух нещо — каза Винету. Ние затаихме дъх и наистина, ето че от мястото, където се намираха двете точки, до нас долетя слаб вик.

— Та това е човек! — извика Олд Дет. — Трябва да отидем!

Скаутът се метна на коня си и ние го последвахме. Щом се приближихме, двете животни, които седяха на брега, се изправиха и побягнаха. В средата на потока забелязахме гола човешка глава, която стърчеше над водата. Лицето ѝ беше покрито с комари, които се бяха наврели в очите, в ушите, в носа и между устните.

— За бога, спасете ме, сеньори! — простена човекът. — Не мога да издържа повече.

Веднага наскачахме от конете.

— Какво е станало с вас? — попита Олд Дет на испански, тъй като непознатият си беше послужил с този език. — Как сте попаднали в потока? Защо не излезете? Та той е дълбок едва две стъпки!

— Закопах ме тука!

— Бу Jove! Да закопаяш жив човек! Кой го направи?

— Индианци и бели.

Досега не бяхме обърнали внимание, че от мястото на водопоя дотук водеха следи от много човешки крака.

— Този човек трябва да бъде изваден по най-бърз начин — напомни ни старият скаут. —

Елате, мешърз! Ще го изкопаем, но понеже нямаме инструменти, ще си послужим с ръцете!

— Лопатата е зад мен във водата. Затрупах я с пясък — промълви с мъка човекът.

— Лопата ли? А откъде имате тук такъв инструмент?

— Аз съм гамбусино

[75]

. Ние носим винаги със себе си кирка и лопата.

Лопатата беше намерена. Нагазихме във водата и се заловихме за работа. Коритото на потока бе покрито с дебел пласт рохкав пясък, в който се копаеше лесно. Едва сега забелязахме, че зад човека беше забито копие, за което той беше завързан през врата така, че не можеше да наведе главата си напред. По този начин устата му се намираше само на педя от водната повърхност, ала не му бе възможно да пийне нито една глътка. Освен това бяха натъркали лицето му с прясно кърваво месо, за да привлекат насекоми, които да го измъчват. Човекът никога нямаше да може да се освободи сам от това положение, защото ръцете и краката му бяха вързани. Когато най-сетне го измъкнахме и прерязахме въжетата, той изпадна в безсъзнание. И не беше никак чудно, защото го бяха съблекли напълно гол и бяха разкържавили гърба му от бой.

Бедният човек скоро дойде на себе си. Отнесохме го до мястото, където първоначално бяхме излезли на потока, защото там бяхме решили да лагеруваме. Най-напред му дадохме да яде. После превързахме раните му, а аз извадих от кобурите на седлото резервната си риза и му я подадох. Едва сега той беше в състояние да ни даде желаните сведения.

— Името ми е Тадео Сандия и напоследък работих като гамбусино в една бананса
[76]

— започна той, — която се намира на един ден път оттук сред планините. Имах другар, един янки, казваше се Хартън, който...

— Хартън ли? — прекъсна го Олд Дет бързо. — Как е малкото му име?

— Фред.

— Знаете ли къде е роден и на колко години е?

— Роден е в Ню Йорк и може би е шестдесетгодишен.

— Говорил ли ви е дали има семейство?

— Жена му е умряла. Има един син, който се занимава с някакъв занаят във Фриско, но какъв точно, не знам. Познавате ли го?

Олд Дет беше задал въпросите си неимоверно трескаво. Очите му заблестяха и дълбоко хлътналите му страни поруменияха. Сега той направи усилие да се успокои и отвърна с умерен тон:

— Виждал съм го по-рано. Сигурно преди е водил много добър, материално осигурен живот. Не ви ли е разказвал нещо за това?

— Да. Хартън е бил син на уважавани родители и е станал търговец. Постепенно започнал да върти добра търговия, но имал един пропаднал брат, който се бил лепнал за него като пиявица и го изсмуквал.

— Научихте ли името на този брат?

— Да. Малкото му име било Едуърд.

— Вярно е. Дано ми се удаде да видя някой път вашия Хартън.

— Едва ли. Сигурно вече е ударил сетният му час, защото негодниците, които ме закопаха, го отвлякоха със себе си.

Олд Дет направи движение, като че ли се канеше да скочи, но успя да се овладее и да попита спокойно:

— Та какво станало после?

— Ами това, което исках да ви разкажа, когато ме прекъснахте. Хартън бил търговец, но брат му го измамил и му отнел всичко, каквото имал. Струва ми се, че и до ден днешен е жив този безсрамен мошеник. След като обяднял, Хартън се скитал дълго из така наречените *placers*

[77]

като *digger*

[78]

, ала без никакъв успех. После станал вакеро, с една дума, опитал всичко, но все не постигал нищо, докато накрая станал гамбусино. Но той не беше човек, създаден за живот с приключения. Като гамбусино той има много по-лош късмет, отколкото преди.

— Но тогава вашият приятел не е трябвало да става гамбусино!

— Лесно ви е да говорите, сеньор. Милиони хора не стават онова, за което са способни, а се заемат с неща, които най-малко им подхождат. Може би е имал и някаква тайна причина, за да стане гамбусино. Неговият брат Едуърд е бил именно златотърсач и то с голям шанс. Може би се е надявал по този начин някога да го срещне.

— Но тук има някакво противоречие. Този безпътен Едуърд е бил гамбусино с голям късмет, а въпреки това отнел всичко на брат си Фред, нали? А щастливият гамбусино има маса пари.

— Да, но щом ги пилее по-бързо, отколкото ги намира или печели, тогава те просто се свършват. Този човек е бил страшен прахосник! Най-сетне Фред Хартън се озовал в Чиуауа, където получил назначение от сегашния си работодател. Там се запознах с него и го обикнах. Това е голяма рядкост, понеже лесно можете да си представите, че между отделните гамбусино обикновено цари завист. От този ден ние излизаме заедно да търсим злато.

— Как се казваше вашият работодател?

— Дейвис.

— Bounce!

[79]

Сеньор, говорите ли и английски?

— Също така добре, както и испански.

— Тогава имайте добрината да говорите на английски, защото тук има двама души, които не разбират испански, а вашият разказ може би ще засяга малко и тях — продължи скаутът разговора веднага на английски. При тези думи Олд Дет посочи двамата Ланге.

— Защо да ги засяга? — попита гамбусиното.

— Ще научите веднага. Слушай, мистър Ланге, този човек е златотърсач и е на служба при някой си Дейвис от Чиуауа.

— Какво? Дейвис ли? — подскочи Ланге. — Та при него работи и моят зет!

— По-полека, сър! Може да има много хора с името Дейвис — предупреди скаутът.

— Ако този джентълмен говори за Дейвис, занимаващ се с доходната работа да закупува сребърни и златни мини, тогава има един-единствен човек с това име — обясни Тадео Сандия.

— Значи е той! — извика Ланге. — И вие сте на служба при него?

— Разбира се.

— В такъв случай познавате и моя зет?

— Кой е той?

— Немец, казва се Улман. Следвал е във Фрайберг.

— Да, сещам се. Отначало беше нещо като бригадир, но е станал вече директор на рудник с доста значителни приходи. А от няколко месеца нещата се развиват така, че в най-скоро време ще стане съдружник. Значи вие сте негов тъст?

— Ами да, разбира се! Жена му, Агнес, е моя дъщеря!

— Ние я наричаме сеньора Инес. На всички е много добре позната. Бях чувал, че роднините й живеели понастоящем в Тексас. Искате да посетите сеньората ли?

Ланге отговори утвърдително.

— Тогава не е необходимо да отивате до Чиуауа, а само до бонансата, за която ви говорих преди малко. Не сте ли чували още за нея? Та тя е собственост на вашия зет! Неотдавна той излязъл да се поразходи с коня си из планините и открил такова находище на сребро, каквото още не е било известно тук. Сеньор Дейвис му даде работна ръка, за да започне експлоатацията веднага. Сега се работи здравата, а и залежите са такива, че навярно сеньор Дейвис ще предложи на сеньор Улман съдружничество, което ще е от голяма изгода и за двамата.

— Не думайте! Уил, чуваш ли?

Въпросът бе отправен към сина му, но той не отвърна нищо. Само леко кимна с глава. В очите му се виждаха сълзи на радост.

И ние останалите искрено се зарадвахме на щастието на двамата ни спътника. Олд Дет правеше различни гримаси, които ми бяха непонятни, въпреки че иначе общо взето добре познавах значението на всеки израз на лицето му. Измина известно време, докато се поуталожиха вълненията от новината за зетя на Ланге и бонансата. След това Сандия можа да продължи:

— Аз и Хартън помагахме да започне експлоатацията на бонансата. После тръгнахме на път, за да претърсим и Мапими. Яздихме три дни из тези местности, но не намерихме никакви признаци, че нейде би могло да има скъпоценни метали. Днес предиобед почивахме край този поток. През нощта почти не бяхме спали и бяхме изморени. Ето защо неволно сме задрямали. Когато се събудихме, бяхме заобиколени от голяма група бели и червенокожи ездачи.

— Какви бяха индианците?

— Чимари, четиридесет на брой и десет бели.

— Чимари! Те са най-храбрите от всички червенокожи наоколо. И те ви нападнаха, вас, двамата, бедняка? Защо? Да не са във вражда с всички бели?

— Човек никога не знае какво може да очаква от тях. Нито са ни приятели, нито неприятели. Вярно е, че избягват да проявяват открита враждебност към нас, защото са твърде слаби, но и никога не сме били в добри отношения, за да може човек да им има доверие. А това положение е по-опасно от отявлена вражда.

— Тогава искам да знам причината, поради която червенокожите са се отнесли така към вас. Обидихте ли ги?

— Ни най-малко. Но сенъор Дейвис ни беше екипирал добре. Всеки от нас имаше по два коня, хубави оръжия, храна, инструменти и всичко, което е необходимо за един по-дълъг престой в тази дива местност.

— Хмм! Това е наистина повече от достатъчно за такива хорица.

— Индианците ни заобиколиха и попитаха кои сме и какво търсим тука. След като им казахме истината, те се разгневиха твърде много и заявиха, че Мапими и всичко, което се намира в нея, им принадлежи. После поискаха да им дадем вещите си.

— И вие им ги отстъпихте?

— Аз не. Хартън обаче беше по-умен от мен. Свали от себе си всичко, каквото имаше. Аз пък грабнах пушката си, но не за да стрелям, защото при тяхната численост това би било чиста лудост, а само за да ги сплаша. За един миг бях повален, обезоръжен и обран до голо. Белите не ни помогнаха. Но ни разпитаха. Не исках да им отговарям и ме биха с ласо. Хартън пак се показва по-умен от мен. Той не можеше да знае какво целят и им разказа всичко, дори и за новата бонанса на сенъор Улман. Тогава те наостриха уши. Принудиха го да им опише находището. Прекъснах го и се опитах да го накарам да млчи. Затова ме завързаха и ме закопаха тук. А Хартън, който не искаше да дава повече сведения, беше бит дотогава, докато най-сетне каза всичко. И понеже онези си помислиха, че все пак може би той ги е заблудил, го взеха със себе си и го заплашиха с мъчителна смърт, ако до утре вечерта не ги отведе до бонансата.

Не бях виждал до сега Олд Дет в такова състояние. На лицето му се изписа мрачна, необуздана и неумолима решителност. Имаше вид на отмъстител, който си е наумил за нищо на света да няма милост към жертвата си. Гласът му прозвуча почти дрезгаво, когато попита:

— И вие мислите, че тези бандити са се отправили оттук към бонансата?

— Да. Искане да нападнат и ограбят бонансата. Там има големи запаси от муниции, храни и различни други предмети с голяма стойност за тези негодници. Има и значително количество сребро!

— The devil! Ще делят. Белите ще вземат метала, а червенокожите — останалото. Далече ли е бонансата?

— Дотам има цял ден усилен езда, така че утре вечерта ще пристигнат, ако Хартън не последва съвета, който му дадох.

— Какъв съвет?

— Да ги поведе по заобиколен път. Все си мислех, че някой ще мине оттук и ще ме спаси. В този случай исках да го помоля веднага да препусне към бонансата и да предупреди хората. Аз самият, разбира се, едва ли бих могъл да дойда, тъй като нямам кон.

Старият скаут гледа известно време замислено пред себе си. После каза:

— Най-добре би било да тръгнем веднага. Ако потеглим сега, ще можем да проследим дирята на тези гадове, докато се стъмни. Не бихте ли ми описали пътя по-нататък, че да мога да го намеря и през нощта?

Човекът отвърна отрицателно и решително ни предупреди да се откажем от нощна езда.

Олд Дет реши да изчакаме утрото.

— Шестнадесет сме и ще си имаме работа с четиридесет червенокожи и десет бели, което прави общо петдесет — продължи той. — Струва ми се, че няма защо да се страхуваме. Как бяха въоръжени тези чимари?

— Само с копия, стрели и лъкове. Е, сега взеха и нашите пушки и револвери.

— Няма значение. Тези червенокожи не разбират от употребата на такива оръжия. Впрочем ще използваме всички обстоятелства, които биха ни осигурили някакво предимство. А за това е необходимо да научим къде и как е разположена бонансата. Опишете ми мястото.

— Представете си дълбоко врязана в гората клисура, която се разширява по средата и е обградена наоколо от стръмни варовикови скали. Тези варовици са богати на сребърни, медни и оловни залежи. Гората обгражда клисурата от всички страни и стига до самия край на стръмно спускащите се стени, та дори и по склоновете ѝ растат отделни дървета и храсти. В дъното на клисурата от скалите извира вода, която веднага образува мощен поток. Клизурата или по-скоро долината е дълга две мили. Но въпреки тази значителна дължина никъде няма място, където би могло да се слезе отгоре. Единственият вход е, където водата напуска долината. А там скалите се приближават толкова много една до друга, че остава място колкото да минат един до друг трима души или двама конника.

— Но тогава мястото може страшно лесно да се защитава срещу нападатели!

— Разбира се. Няма втори вход, няма, поне за чужди хора. Работи се в средата на долината. Доста трудно беше винаги, когато трябваше да се върви половин час, за да се излезе от долината. Затова сеньор Улман нареди да се направят стъпала на подходящо място. Там скалите не се издигат отвесно, а терасовидно. Сеньорът заповяда да се отсекаят дървета и да ги свлекат до различни площадки в скалата така, че те останаха там, облепени на нея. По този начин от горе до долу се образува плътна маса от дънери, клони и шума, под чието прикритие можахме да изсечем стъпала, които никой външен човек не може да открие.

— Охо! Готов съм веднага да намеря тази превъзходна стълба. Издали сте се с това изсичане на дърветата. Там, където са повалени дървета не по естествен път, сигурно или има, или е имало хора.

— Когато се озовете на въпросното място, няма и през ум да ви мине, че дърветата са спускани надолу с помощта на въжета, ласа и при страхотно напрежение, а дори и с опасност за живота. Разберете ме правилно! Те не са сечени в истинския смисъл на думата. Няма да видите останали в земята дънери. Сеньор Улман нареди да бъдат изкоренявани, така че те се свеждаха бавно към пропастта и целите им коренища излизаха навън. После над тридесет души държаха въжетата, за да не се сгромоляса дървото в долината, а да се плъзне бавно надолу и да намери здрава опора на някоя скалиста площадка.

— Колко работници са ангажирани там?

— Почти четиридесет.

— Е, тогава няма защо да се тревожим заради нападението. А как се осъществява връзката с външния свят?

— Чрез мулета, които пристигат всеки две седмици, за да снабдят хората от долината с всичко необходимо и да натоварят рудата.

— Входът охранява ли се?

— Само през нощта, когато всички спят. Впрочем един ловец, специално нает за тази цел, по цял ден обикаля наоколо, за да снабдява работниците с дивеч. От него не може да убегне нищо.

— Построил ли е Улман някакви сгради?

— Сгради няма. Той живее в голяма палатка, където се събират всички след работа. Друга палатка наблизко представлява склад за провизиите, а в полукръг около палатките са построени от клони и други подобни материали временни колиби, където спят работниците.

— Но не може ли някой случаен човек да забележи светлите палатки отгоре, от ръба на котловината?

— Не, защото са скрити под гъстите корони на дърветата, и не са от светло платно, а са покрити с тъмна гумирана материя.

— Така може. А какво е положението с въоръжението?

— Отлично. Всеки работник има двуцевка, нож и револвер.

— Е, тогава индианците могат да заповядат. Вярно, че е необходимо да стигнем при бонансата преди тях. Ще трябва утре конете ни да се напрегнат. Затова сега нека се опитаме да поспим. За работата, която ни очаква утре, е необходимо да сме добре отпочинали, а и конете ни също.

Очакваният сън не искаше да ме споходи, въпреки че през изтеклата нощ не бях мигнал. Вълнуваше ме мисълта, че утре ще пипна Гибсън. И Олд Дет не спеше. Непрекъснато се обръщаше от една страна на друга. Това бе съвсем необичайно за него. Чувах го да въздиша и от време на време да мърмори тихо под носа си думи, които не можех да разбера, въпреки че лежах до него. Имаше нещо, което му тежеше на сърцето. Доста ме беше учудило поведението му, когато беше станало въпрос за гамбусиното Хартън, но все пак държането му можеше да се обясни с това, че той познаваше този човек. А може би Хартън не беше само обикновен познат на скаута?

Бяхме лежали около три часа, когато забелязах, че Олд Дет се надигна. Заслуша се в нашето дишане, за да се убеди, че спим. После се изправи и се отдалечи покрай потока. Нашият пост, апачът, не му попречи. Зачаках. Измина четвърт час, после още четвърт и още четвърт, а старият скаут не се връщаше. Тогава аз станах и тръгнах след него.

Забелязах го едва след десетина минути. Стоеше край потока и зяпаше към луната с гръб към мене. Не си давах труда да вървя тихо, но все пак тревата заглушаваше стъпките ми. Трябваше да ги чуе, ако мислите му не бяха заети твърде много с нещо друго. Едва когато почти се доближих зад гърба му, той се обърна светкавично, измъкна револвера си от пояса и ми кресна:

— Hang it all! Кой си ти? Защо обикаляш тайно наоколо? Да не искаш да ти изпратя някой ...

Олд Дет млъкна. Сигурно е бил нейде много далеч оттук в мислите си, защото ме разпозна едва сега.

— А, ти ли си, мистър Шетърхенд! Замалко щях да ти пратя един куршум, тъй като наистина те взех за някой непознат. Защо не спиш?

— Защото мисълта за Гибсън и Олерт не ми дава покой.

— Така ли? Вярвам ти. Е, утре и двамата ще ни паднат в ръцете, иначе името ми да не е Олд Дет. Не мога повече да търча подир тях, защото трябва да остана в бонансата.

— Ти? Защо? — Тъй като не ми отговори, аз продължих да питам: — Да не става дума за някоя тайна?

— Да.

— Тогава не искам да настоявам и няма да те смущавам повече. Чух твоето въздишане и мърморене и си помислих, че бих могъл да споделя мъката ти, която не те оставя на мира. Лека нощ, сър!

Обърнах се да си вървя. Той ме остави да се отдалеча малко, после ми извика:

— Сър, я не бягай! Прав си за това, дето го каза, за мъката. Налегнала ме е здравата и не ще, и не ще да остави душата ми на мира. Познавам те като мълчалив и добросърдечен човек, който може би няма да ме осъди твърде строго. Затова сега ще чуеш какво ме подтиква. Не е необходимо да ти казвам всичко, само някои неща. Останалото можеш лесно да си го добавиш сам.

Скаутът ми хвана ръката и двамата бавно закрачихме край потока.

— Какво мнение имаш всъщност за мен? — попита той изведнъж. — Какво мислиш за онова, което е скрито дълбоко в мен, за ... за ... човека Олд Дет?

— Ти си честен човек. Затова те обичам и уважавам.

— Хмм! Така говориш, защото не ме познаваш добре. Ти си от онези хора, които си живеят весело, понеже не знаят какво означава нечистата съвест. Чуваш ли, сър, нечиста съвест! Този вътрешен глас, който те обвинява дори и когато всички земни съдии мълчат! Ти си нямаш естествено никаква представа, но аз ти казвам: никой бесилка и никой затвор не могат да се мерят с него.

Старият скаут изрече тези думи с такъв тон, който ме потресе дълбоко. Явно този човек носеше у себе си спомена за някаква тежка вина, иначе не би могъл да говори по такъв начин. Аз не казах нищо. Измина известно време, докато той продължи:

— Сър, не забравяй: има божие правосъдие, спрямо което човешкото представлява детска игра! Вечният съд се е загнездил в съвестта и денонощно ти напомня с гръмовен глас своята присъда! Трябва да го изпълня, трябва да ти го кажа! И защо тъкмо на тебе? Защото имам голямо доверие в Олд Шетърхенд въпреки младостта му. И защото дълбоко в себе си тая чувството, че утре ще се случи нещо, което ще попречи на стария скаут да изповяда греховете си.

— Какво ти е, сър? Какво ти става?

— Какво ми става ли? Ще ти го кажа направо: имам предчувствие за смъртта си! — Той ме погледна спокойно в очите. — Ти чу разказа на гамбусиното за търговеца Фред Хартън — какво мислиш за брата на този човек?

Сега започнах да подозирам истината. Затова отвърнах предпазливо:

— Във всеки случай този Едуърд Хартън е бил лекомислен!

— Pshaw! С това искаш може би да издадеш по-лека присъда? Аз ти казвам, че лекомисленият човек е много по-опасен от действително лошия. Лошият човек се забелязва още отдалече. Но лекомисленият в повечето случаи е приятна личност — именно затова е обществено далеч по-опасен. Хиляди лоши хора могат да бъдат поправени, защото злината си има страни, които подлежат на превъзпитание. Ала измежду хиляда лекомислени едва ли можеш да поправиш и един, защото лекомислението няма как да го хванеш и изведеш на по-добър път. Всъщност никога не съм бил лош човек, но съм бил лекомислен, страшно лекомислен, понеже онзи Едуърд Хартън, който отнел всичко на брат си, бях... аз! Вярно, сега се наричам иначе, защото опозорих името, което носех. Никой престъпник не говори с охота за извършените от него прегрешения. Можеш ли да си спомниш какво ти казах в Ню Орлиънс, а именно, че моята добра майка ми беше посочила пътя, водещ към щастieto, но аз си избрах един друг път?

— Спомням си.

— Тогава няма да приказвам много-много. Моята умираща майка ми показва пътя към добродетелта, но аз тръгнах по пътя на лекомислението. Искях да забогатея, да притежавам милиони. Играх безразсъдно на борсата и изгубих наследството си, както и търговската си чест. След това се отправих към златните мини. Имах щастие и намерих много злато. Пропах го така бързо, както го бях спечелил, защото започнах да играя страстно хазарт. Измъчвах се с месеци в мините, за да заложа спечеленото на една единствена карта и да го проиграя за пет минути. Припечеленото вече не ми стигаше. Златните залежи не даваха такива суми, каквито исках да имам. Искях да заложа сто хиляди долара, глупакът му с глупак, да играя „ва банк“, да оберя всичките пари на банката. Тръгнах за Мексико, станах гамбусино и имам направо възмутителен късмет, но проиграх всичко. Този начин на живот ме съсипа физически. Не стига това, ами започнах да пуша и опиум. По-рано бях як, мускулист мъжага, цял великан. Пропаднах и се превърнах в дрипльо. Нямах вече никакъв изход за мен. Никой човек не ме поглеждаше, но всички кучета лаеха подир мен. Тогава срещнах моя брат, който имаше търговска фирма във Фриско. Той ме позна въпреки жалкото ми състояние и ме прибра у дома си. Хич да не беше го правил! Да ме беше оставил да се затрия! Щеше да си спести цялото нещастие, а аз нямаше да имам такива душевни терзания!

Скаутът замълча за известно време. Чувах го да диша учестено и му съчувствах с цялото си сърце.

— Видях се принуден да се държа добре — продължи после той. — Брат ми повярва, че съм се поправил напълно и ме настани на работа във фирмата си. Но сатаната на хазарта само дремеше у мене и щом се пробуди, ме сграбчи в ноктите си по-здраво от когато и да било. Бръкнах в касата, за да принудя щастieto да ми се усмихне, издавах фалшиви полици, за да

принесе парите в жертва на сатаната на хазарта и загубих, губих непрекъснато, губих, докато не остана никаква надежда за спасение. Тогава изчезнах. Брат ми заплати полиците и дълговете и така се превърна в просяк. И той изчезна заедно с малкия си син, след като погребва жена си, умряла от страхове и сърдечна мъка. Наистина научих всичко едва след години, когато веднъж се осмелих да се появя пак във Фриско. Впечатлението от тези известия ме поведе по по-добри пътища. Пак бях започнал работа като гамбусино и отново имах щастие. Бях се върнал, за да поправа сторените злини, но пък брат ми беше изчезнал. Оттогава съм го търсил навсякъде, но не успях да го открия. Този неспокоен скитнически живот направи от мене скаут. Станах за мнозина хора и в морално отношение „скаут“. Изоставих хазарта, но не и опиума. Сега смесвам отровата с тютюна си за дъвкане и я консумирам в съвсем нищожни количества. Вече не пуша, а ям опиум. Така, ето ти моята изповед. Сега ме заплуй и ме стъпчи с краката си; нямам нищо против, защото съм си го заслужил!

Олд Дет пусна ръката ми, седна в тревата, подпря лакти на коленете си и скри лице в ръцете си. Така седя дълго, без да издаде никакъв звук. Аз стоях при него развълнуван от чувства, които не могат да бъдат описани. Най-сетне той отново скочи на крака и втренчи призрачния си поглед в мен.

— Още ли стоиш тук? Не те ли побиват тръпки на ужас пред такова нищожество?

— Ужас ли? Не, но ми е много жал за тебе, сър. Много си грешил, но и много си страдал, а разкажанието ти е напълно сериозно. Как бих могъл аз, пък макар и вътрешно за себе си, да се одързостя да те съдя! Та и аз самият съм обикновен грешник и не знам какво изпитание ще ми донесе животът.

— Много съм страдал! Да, имаш право, много си прав! О, господи, какво представляват присъдите на всички земни съдилища сред незамлъквания вътрешен глас на един човек, осъзнал тежката си вина! Аз трябва да я изкупя, да поправа всичко, доколкото е възможно. Утре най-сетне ще видя брат си. Имам чувството, че за мен ще изгрее ново слънце, но то няма да е земно. Ала всичко това не те засяга. Има нещо Друго, което искам да ти кажа и за което се налага да те помоля. Искаш ли да изпълниш едно мое желание?

— От все сърце!

— Тогава слушай! Имам много важна причина, поради която винаги мъкна със себе си моето седло, дори и когато за известно време нямам кон. Ако се разпори подплатата, ще се намерят някои неща, които съм определил за моя брат, но само за него и единствено за него. Нали няма да забравиш това, сър?

— Молбата ти е съвсем скромна.

— Не чак толкова. Но може би ще разбереш какво голямо доверие показвам към теб, като те помоля да не я забравяш. А сега си върви, сър! Остави ме сам! Имам чувството, че би трябвало още тази нощ да прелистя целия тефтер с моите дългове. Утре може би няма да имам вече време. Има предчувствия, които просто си личат, че са предвестници на истината. Моля те да си вървиш! Спи за бога! Ти нямаш нечиста съвест. Лека нощ, сър! Върнах се бавно в нашия лагер и си легнах. Заспах едва малко преди зазоряване, а старият скаут още не се беше върнал. Но когато ме събудиха, той вече седеше на коня си, сякаш много бързаше да види изпълнени своите предчувствия за смъртта си. Гамбусино Тадео Сандия заяви, че с изключение на известни болки в гърба се чувствал здрав и бодър. Той получи един конски чул, който препаса около себе си като женска пола, а отгоре си наметна друг — вместо палто. Един от апачите го взе на коня зад себе си. След това всички потеглихме.

Десета глава

Закъсняло изкупление

Отново минавахме през каньони и известно време яздихме из техните дълбоки бездни. Но след това тежкия терен остана зад гърба ни — поне за този ден. С часове яздихме в тръс из тревисти равнини, сред които се издигаха отделни хълмове. Непрекъснато копитата на

конете ни следваха дирята на индианците чимари. Към обед гамбусиното Сандия ни накара да спрем и каза доволен:

— Тук се налага да изоставим следата. Хартън е последвал съвета ми и е тръгнал по заобиколен път. Ще завием надясно, накъдето води прекият път.

— Well, да следваме тогава вашата посока! — кимна скаутът.

На северозапад, накъдето препуснахме след кратка почивка, се издигаха синкави маси на хоризонта. Гамбусиното заяви, че това били планини. Но те бяха толкова далеч, че едва след по-дълго време забелязахме, че се приближаваме към тях. Следобед направихме нова кратка почивка, после пак продължихме напред. Най-сетне видяхме и първите изсъхнали храсталаци. После храсталаците зачестиха и ние запрепускахме през зелени прерии, в които тук-там трябваше да заобикаляме групи от ниски дървета. Отново се оживихме. Но конете ни се държаха наистина възхитително. Без съмнение съвсем различни от конете, които ни беше дал дон Атанасио. Носеха се в такъв бодър тръс, сякаш току-що се бяха върнали от паша.

Междувременно планините се бяха приближили още повече. Но и време му беше, понеже слънцето вече се накланяше към върховете им. Ето че съзряхме и първото голямо дърво. Издигаше се наскре прерията, бурите бяха изподърпали клоните му. Поздравихме го като предвестник на така желаната гора. Ту в дясно, ту в ляво, ту пред нас забелязвахме и други дървета, които на едно място растяха по-нагъсто, на друго пък отново се разреждаха, докато най-сетне образуваха малка рядка горичка: тук теренът започна да се издига, като ни изкачи на една височина, която се спусна рязко надолу и премина в не много дълбока долина. Налагаше се да се смъкнем надолу, за да я прекосим. После теренът бавно започна да се издига и ние се озовахме на едно възвишение, което беше голо. Само хребетът му бе покрит със зелена ивица от короните на дървета. Продължихме по този проточил се напред хребет под сянката на дърветата, след което отново слязохме в низина. През тясна клисура излязохме на малко тревисто плато, по което не се виждаха никакви дървета. Едва бяха стъпили на него копитата на конете ни, когато забелязахме тъмна черта, пресичаща косо пътя ни.

— Следа! — извика гамбусиното. — Кой ли е яздил тук? Сандия слезе от коня си, за да огледа дирята.

— Можеше да я разгледа и без да слиза — промърмори Олд Дет. — Такава следа може да бъде оставена само от група ездачи, които са над четиридесет на брой. Закъснели сме.

— Наистина ли мислите, че са били чимарите?

— Да, така мисля, сър!

Сега Винету слезе от коня си. Повървя покрай следата и каза:

— Десет бледалики и четири пъти повече по толкова червенокожи. Изминало е времето от един час, откакто са минали оттук.

— Е, какво ще кажете, дон Тадео? — попита Олд Дет.

— Ако наистина е така, тогава все още можем да ги изпреварим — отвърна запитаният. — Преди да започнат нападението, непременно ще изпатят разузнавачи. А това изисква време.

— Ще принудят Хартън да им опише всичко, така че едва ли ще си пилеят времето с продължително търсене.

— Но индианците нападат винаги малко преди зазоряване.

— Абе я оставете това зазоряване! Сам знаете, че при тях има и бели! Хич не ги е еня тях за привичките на червенокожите. Бих се обзаложил, че ще влязат в бонансата посред бял ден. Хайде да продължаваме!

Сега вече използвахме шпорите и полетяхме по равнината, разбира се, в друга посока, различна от посоката на чимарите. Хартън не ги водеше към входа на бонансата, а се мъчеше да ги закара към най-задната част на долината. Но ние се отправихме по възможно най-бързия начин към входа ѝ. За съжаление тъмнината започна да настъпва много бързо. В равнината се справяхме горе-долу, но скоро навлязохме пак в гора. Яздехме под дърветата по съвършено неутъпкана земя без никаква пътека, ту нагоре, ту надолу и най-сетне трябваше да се оставим само на крачещия сега най-отпред гамбусино и на зрението на нашите коне. Клоните и шумата ни пречеа. Удряха ни в лицата и лесно можеха да ни изхвърлят от седлото. Затова и ние слязохме на земята и продължихме пеша, като водехме

животните след себе си и държахме в свободната си ръка револвер със запънат спусък. Можехме да очакваме всеки момент да се натъкнем на неприятеля. Най-сетне чухме шум от вода.

— Намираме се при входа — прошепна гамбусиното. — Внимавайте! Вдясно е потокът.

Движете се един по един и се придържайте наляво, към скалите!

— Добре де! — обади се Олд Дет. — Но няма ли тук поставен пост?

— Още не. Не е дошло време за спане.

— Ама че порядки! И при това в една бонанса! Как изглежда пътят? Тъмно е като в рог.

— Води все направо. Равен е. Няма никакви препятствия чак до палатката.

В тъмнината успяхме да различим само че се намираме на дъното на някаква долина; пред нас не се виждаха дървета. Отляво се издигаха високо нагоре тъмни маси. Бяха планинските скали. Отдясно шумолеше потокът. Продължихме напред, като все още водехме конете за юздите. Аз вървах с Олд Дет и Тадео Сандия. В този момент Винету, който ни следваше непосредствено, ни посочи някаква сянка, приличаща на куче, която пробягва между нас и скалите. Спряхме се и се ослушахме. Не се чу никакъв шум.

— Тъмнината заблуждава — заяви Тадео. — Впрочем зад нас се намират тайните стъпала, изсечени в скалите.

— Тогава е възможно сянката да е дошла оттам — казах аз.

— Ако е така, тогава съвсем няма защо да се тревожим; може да е само някой приятел. Но по това време никой от обитателите на долината няма работа тук. Винету се е заблудил. С това въпросът бе приключен, а той щеше да се окаже така фатален за нас, поне за един от нас. След кратко време забелязахме слабо блещукане — светлината от фенерите, проникваща през платнището на палатката. Доловихме и гласове. Напред вървахме четиримата.

— Изчакайте другите! — каза Олд Дет на Сандия. — Нека спрат пред палатката, докато уведомим сенъор Улман.

Тропотът от нашите коне сигурно беше чул в палатката, но въпреки това платнището пред входа ѝ не се отмести.

— Ела с мене вътре, сър! — каза ми старият скаут. — Да видим, каква радост и изненада ще предизвикаме.

Отвън си личеше къде се намира входът. Олд Дет влезе пръв.

— Тук са вече! — извика един глас. — Не ги пускайте! Едновременно с тези думи се разнесе изстрел. Видях как скаутът конвулсивно се вкопчи с двете си ръце в платнището на входа и същевременно забелязах, че към нас са насочени няколко пушки. Олд Дет не можа да се задържи прав, а се свлече на земята.

— Моето предчувствие ... моят брат ... прошка ... в седлото ... — простена той.

— Мистър Улман, за бога, не стреляйте! — изкрещях аз. — Ние сме приятели, немци! Вашият тъст и шурей са при нас! Идваме, за да предотвратим подготвяното срещу вас нападение!

— Господи! Немци! — чу се отвътре. — Възможно ли е?

— Да, не стреляйте! Пуснете ме, поне мен!

— Тогава влезте! Но сам!

Прекрачих входа на палатката. Вътре стояха изправени двадесет мъже, всички въоръжени с пушки. Горяха три от фенерите, окачени под тавана на палатката. Посрещна ме един млад човек. До него стоеше някакъв мъж с окаяна външност.

— Този беше ли с тях, Хартън? — попита го по-младият.

— Не, сър!

— Глупости! — извиках аз. — Не правете цяло следствие! Ние сме ваши приятели, но след нас идват неприятелите ви. Могат да се появят всеки момент. Назовахте този човек Хартън. Той ли е гамбусиното, когото индианците чимари мъкнат от вчера със себе си?

— Да. Избягал е от тях. Влезе при нас едва преди две минути.

— Тогава вие сте се промъкнали покрай нас, мистър Хартън? Един от нас ви забеляза, но за съжаление ние, останалите, не му повярвахме. Кой стреля?

— Аз — заяви един от мъжете.

— Слава богу! — въздъгнах аз с облекчение, защото вече си бях помислил, че единият брат беше застрелял другия. — Убийте един невинен, един човек, на когото дължите спасението си!

В този момент влязоха двамата Ланге заедно със Сандия, гамбусиното. Не можеха повече да се сдържат навън. Последва бурна и шумна сцена на радост. От околните колиби заприиждаха останалите обитатели на долината. Трябваше да се намесе енергично, за да въдворя ред и тишина.

Олд Дет беше мъртъв, застрелян точно в сърцето. Негърът Хектор внесе трупа му вътре и го положи на земята между нас, плачейки тихо. От едно друго отделение на палатката се бяха приближили две жени. Едната от тях носеше малко момченце. Тя беше бавачката. Другата се отпусна безсилна в ръцете на баща си и брат си.

При тези обстоятелства можех да разчитам само на себе си и на Винету. Попитах Хартън как му се беше удало да избяга.

— Заблудих индианците и ги отведох нагоре в гората зад долината — обясни ми той. — Там се разположиха да лагеруват, докато вождът им отиде на разузнаване, а щом се стъмни, потеглиха. Оставиха конете си под надзора на няколко пазачи. И аз лежах при тях с вързани крака и ръце. Успях да си освободя ръцете, а после и краката. Измъкнах се, бързо се отправих към тайната стълба и слязох в долината. Минах покрай вас, взех ви за неприязелите ни, дотичах дотук и заварих повечето от работниците, събрани в палатката; съобщих им за нападението. Първият, който се опита да влезе, беше застрелян.

— Проклетие! — извиках аз. — Нещастна история! А според думите ви негодниците могат всеки миг да се появят. Трябва да се въведе ред.

Обърнах се към самия Улман, човека, който при влизането ми бе стоял до Хартън. Набързо го осведомих за положението на нещата и с негова помощ за няколко минути бяха направени необходимите приготовления. При това се ръководахме от указанията на Винету, който имаше най-богат опит в подобни положения. Конете ни бяха откарани навътре в долината. Апачите застанаха зад палатката, към тях се присъединиха и работниците на Улман. Трупът на Олд Дет беше изнесен навън. Край потока бе дотъркаляно буренце с петрол. Капакът му беше махнат и до него застана един човек, който получи заповед, при определен сигнал да излее в петрола бутилка бензин и да запали течността. След подпалването на тази маса той трябваше да блъсне бурето в потока. Водата щеше да отнесе горящия петрол и да освети цялата долина.

И така сега повече от петдесет души стояха готови да посрещнат врага, с когото бяхме равни по численост, но далеч го превъзхождахме с оръжията си. Няколко опитни и хитри работника бяха изпратени към входа, за да съобщят за приближаването на неприятеля. При задната стена на палатката освободихме долните халки, за да може оттам да се влиза и излиза.

Жените заедно с детето бяха отведени към дъното на долината в безопасност. Аз, Улман, Винету, Хартън и двамата Ланге седяхме в палатката сами. Хектор беше останал при апачите. Може би изминаха десетина минути в чакане. После дойде един от хората, изпратени от нас към входа. Той доведе двама бели, които искали да изкажат почитанията си на сеньор Улман. Но както той събщи, зад тези бели се забелязвало някакво раздвижване, от което можело да се заключи, че и останалите идвали насам. Двата бяха пуснати да влязат. Аз се оттеглих с Винету, Хартън и двамата Ланге в съседното помещение.

Ето че видях да влизат... Гибсън и Уилям Олерт. Бяха поздравени учтиво и поканени да седнат. Гибсън се нарече Гавилано и се представи за географ, който искал да разгледа тези планини заедно със своя колега. Бил се разположил недалеч от тук на лагер, когато при него дошъл някакъв Хартън, гамбусино. От него научил, че тук можел да намери подходящи условия за живеене. Неговият колега бил болен, тъй че той се съгласил да бъде доведен дотук от Хартън, за да помоли сеньор Улман да даде подслон на приятеля му за тази нощ.

Не ме интересуваше дали всичко бе измислено умно или глупаво. Излязох от скривалището си, а Хартън ме последва. Като ни видя, Гибсън подскочи. Втрещеният му в нас поглед изразяваше най-голям ужас.

— Да не са болни и индианците, които вървят след вас двамата, мистър Гибсън? — попитах го аз. — Не само че Уилям Олерт ще остане тук, но дори и после ще тръгне заедно с мен. А ти също ще ме придружиш.

Олерт седеше безучастен, както обикновено. Обаче Гибсън се окопоти бързо.

— Подлецо! — крясна ми той. — И тук ли преследваш честните хора? Аз ще...

— Мълчи! — прекъснах го аз. — Ти си мой пленник!

— Още не! — изрева той побеснял. — На ти най-напред това!

Гибсън държеше в ръка пушката си и сега замахна, за да ми нанесе удар с приклада. Успях да го хвана за ръката, от което той се извъртя настрани, прикладът профуча надолу и улучи главата на Олерт, който моментално се простря на земята. В следващия миг няколко работника се втурнаха в палатката от задната ѝ страна. Насочиха пушките си към Гибсън.

— Не стреляйте! — извиках аз, тъй като исках да го заловя жив. Но беше вече късно. Чу се гърмеж и той се строполи на земята мъртъв.

— Не се сърдете, сър! Такъв е обичаят по тези места. — каза стрелецът.

Сякаш изстрелът послужи за сигнал — а може наистина да е бил уговорен между Гибсън и неговите спътници — и недалеч от палатката се разнесе див индиански рев. Ето докъде бяха стигнали вече чимарите със своите бели съюзници. Улман изскочи навън и останалите го последваха. Чувах гласа му. Трещяха изстрели, хората крещяха и ругаеха. Бях останал в палатката сам с Олерт и коленичих край него, за да го прегледам. Усетих пулса му. Това ме успокои. Сега вече можех да взема участие в битката.

Щом излязохме навън, забелязах, че сражението бе вече решено. Долината беше осветена от горящия в потока петрол. Неприятелите ни бяха посрещнати по-различно от техните очаквания. Повечето от тях лежах на земята убити или ранени. Останалите побягнаха в посока към изхода, преследвани от победителите. Само тук-там все още двама или трима от хората на Улман се бяха вкопчили в борба с някои от нападателите, без да им оставят каквато и да било надежда за успех. Самият Улман бе застанал до палатката и изпращаше куршум след куршум към всяка открила му се цел. Обърнах му внимание, че би било разумно да нареди на група от хората си под водачеството на Хартън да отидат по тайните стъпала при конете на неприятеля, за да ги отведат в долината. Там можеха да пресрещнат и всички онези, които успееха да се измъкнат през изхода ѝ. Той се вслуша в съвета ми и го последва веднага.

Едва бяха изминали три минути от първия изстрел и полесражението беше вече прочистено от неприятели. С удоволствие отминавам последвалите сцени. Картини, които възмущават сърцето, не бива да бъдат пресъздавани нито от четката, нито от перото. Истинското християнство забранява дори на победителите да се наслаждават на триумфа си.

Хората на Улман бяха успели много лесно да отведат конете. През нощта те останаха при животните. Върна се само Хартън. Той все още не подозираше кой беше единственият убит, загинал от наша страна тази вечер. Двамата минахме през долината, където горяха няколко набързо запалени огъня и се отправихме към едно по-тъмно място. Там седнахме и аз му разказах, каквото бе необходимо.

Фред Хартън плака като дете. Въпреки всичко той винаги бе обичал брат си, беше му простил отдавна и наистина беше станал гамбусино с надеждата, че тази професия все ще му помогне някога да го срещне на едно или на друго място. Трябваше да му разкажа всичко — от моята първа среща със скаута до последния миг, когато го улучи куршумът, който не беше предназначен за него. Искаше да научи всяка дума, разменена между нас двамата и като се върнахме при палатката след повече от час, за да види мъртвеца, той ме помоли да стана с него така близък, както бях с неговия нещастен брат.

На сутринта взехме седлото на Олд Дет и разрязахме подплатата на четири очи. Намерихме един портфейл. Беше тънък, но с богато съдържание. Мъртвецът завещаваше на брат си банкови чекове на значителни суми и което беше най-важното — подробно описание и начертана с педантична точност скица на едно място в Сонора, където Олд Дет беше открил многообещаваща бонанса. От този момент Фред Хартън беше много богат човек...

Нямаше вече как да се разберат точните планове на Гибсън относно Олерт. Дори и сестра му Фелиса Перильо, при която вероятно щеше да ни отведе неговият път, нямаше да бъде в състояние да ни даде обяснения. Намерих у него в банкноти всички изтеглени суми, разбира се, без онези пари, които беше изхарчил по време на пътуването.

Олерт остана жив, но все още не излизаше от замаяното си състояние. Можеше да се очаква, че по тази причина щеше да ми се наложи да прекарам по-продължително време на това място. Всъщност не ми беше неприятно. Така можех да си почина от напрежението и негодите и да опозная с подробности живота и работата в една бонанса, докато състоянието на Олерт ми позволише да го заведа до Чиуауа и да го предам в ръцете на някой добър лекар.

Погребяхме Олд Дет. На гроба му поставихме голям камък с кръст от сребърна руда. Брат му напусна работата си при Улман, за да може най-напред да си отпочине известно време в Чиуауа от тежкия живот на гамбусино.

Голяма беше радостта на Улман и жена му от пристигането на техните роднини. Те бяха мили и гостоприемни хора и заслужаваха това щастие. Фред Хартън ме помоли да го придружа до бонансата в Сонора. Не можех да Му дам окончателен отговор и го накарах да чака до пристигането ни в Чиуауа. Винету реши да се върне обратно с десетте си апачи, богато възнаградени от Улман, защото след битката с команчите го очакваха преговори. Те трябваше да гарантират мира между двете племена. И негърът Хектор отпътува. Дали успя да изпълни поръчението си и да се завърне щастливо при сеньор Кортесио, не можах да науча никога...

А два месеца по-късно седях при добрия релихиосо
[80]

Бенито от ордена Ел буено пастор в Чиуауа. Бях довел Олерт при него, прочутия лекар на северните провинции, и той беше успял да го възстанови напълно. Казвам напълно, защото за щастие заедно с телесното оздравяване бе настъпило и душевно възстановяване, колкото и странно да беше това. Сякаш ударът с приклада беше избил от главата на Олерт злощастната натрапчива идея, че е умопобъркан поет. Сега той бе напълно здрав и бодър, дори понякога и весел. Копнееше да види баща си. Той още не знаеше, че очаквах идването на моя доверител. Бях изпратил писмен доклад за изпълнението на задачата си, след което получих отговор, че бащата сам ще пристигне, за да отведе сина си. В същото време бях помолил мистър Джоси Тейлър за моето собствено освобождаване. У мен се беше породило желанието да тръгна с Хартън към Сонора и това желание ставаше от ден на ден по-силно.

Фред Хартън ежедневно ни посещаваше при добрия отец. Беше се привързал към мен по един наистина трогателен начин и се радваше извънредно много на оздравяването на нашия болник.

А с него действително бе станало истинско чудо. Олерт не искаше да чува повече думата „поет“. Той можеше да си спомни всеки час от живота си с изключение на времето от бягството му с Гибсън — до съвземането му в бонансата; този период беше като съвсем празен лист в неговата памет.

Днес отново седяхме заедно: отчето, Олерт, Хартън и аз. Говорехме за нашите преживявания и надежди. Изведнъж прислужникът почука и пусна да влезе в стаята един господин, при вида на когото Уилям нададе радостен вик. Едва сега му бе станало ясно каква мъка и какви тревоги беше причинявал на баща си. Разплакан, той се хвърли на гърдите му. А ние, останалите, тихо се измъкнахме навън.

По-късно имяхме време да се наприказваме и да си разкажем всичко. Баща и син седяха хванати за ръка. Олерт ми донесе исканото освобождаване от длъжността при Джоси Тейлър и остатъка от заплатата ми, към който банкерът прибави от себе си значително допълнително възнаграждение. Сега всъщност средствата ми бяха предостатъчни, за да приведа в изпълнение първоначалните си намерения за завръщане в родината. Но аз се чувствах примамен от новото приключение и мисълта за родината избледня. Дадох на Фред Хартън съгласието си да го придружавам. И сега стана пак така, както често ставаше по време на пътешествията ми — отсъствието ми от дома се проточи повече, отколкото бе предвидено в първоначалния ми план. Описанието на приключенията ми с Фред Хартън в Сонора няма място в тази книга. Ще спомена само, че ние имяхме щастieto да намерим откритата от Олд Дет бонанса, макар и с големи трудности и опасности за живота ни. Разбира се, че щяхме да бъдем по-щастливи, ако и един трети човек можеше да вземе

участие в радостта ни. И за този трети човек нямам предвид никого друг, освен... стария скаут.

II. Олд Файерхенд

Първа глава В огнената стихия

За прерийния ловец конят е като камилата, този „кораб на пустинята“ за арабина или като северния елен за лапландеца и кучето за ескимоса. Духът на саваната се носи неудържимо над „the dark and bloody grounds“, над така наречените „мрачни и кървави поля“ на Запада, сеейки зад гърба си опасности и ужаси, с които смелият ловец би могъл да се справи само тогава, когато има под себе си верен кон, на чиято бързина и издръжливост може да разчита.

Самият аз съм изпитвал това неведнъж на гърба си. Многократно прехвърлях Мисисипи, за да се запозная с областите, където безмилостната цивилизация се готвеше за смъртоносен удар срещу „последните измежду червените братя“. Бях прекосявал широките прерии и савани по всички посоки, бях прехвърлял Скалистите планини по опасни и тесни пътечки, бях скитал из районите около езерото Йелоустоун [81]

, стъпвайки по разлюляната земя, под която зловещо бушуваха и кипяха огромни подземни сили; урагани и смерчове, прерийни пожари и пясъчни бури се бяха надпреварвали да ме гонят и единственият залог в това състезание беше моят живот. А към враждебната природа се присъединяваше и враждебно настроеният човек, от когото никога не ме е спасявала грубата сила, ако ми се изпречеше в числено превъзходство, а хитростта, обаче най-често — бързите крака на моя вран жребец Хататитла. Спасявал ме е невредим на гърба си от петдесет, не, от сто опасности и с течение на годините между нас двамата се беше създадо чувство за неразделност, така че бяхме готови да рискуваме живота си един за друг.

Неотдавна бях ходил на лов с Винету и група апачи в Сиера Бланка. После моят червенокож приятел реши да отиде при навахите, за да посредничи при сключването на мир между тях и нихорасите, тъй като двете племена воюваха. Имах намерение да го придружа, но това не стана. Няколко дни преди заплануваното тръгване срещнахме керван, пренасящ злато от Калифорния; хората доста се изплашиха, като се видяха изведнъж обкръжени от червенокожи, но бързо се успокоиха, щом чуха имената Винету и Олд Шетърхенд. Разбрах на каква добра репутация се радваха имената ни по това, че тези хора ме помолиха да ги заведа до форт Скот срещу съответно възнаграждение. Не исках да се съглася, защото трябваше да се разделя с Винету. Но моят някогашен учител се почувства горд от такова отличие и доверие, които ми бяха оказани по този начин. Ето защо настоя да направя тази услуга на хората, а после да продължа от форт Скот на север към разположената западно от Мисури прерия Гревъл, където щяхме да се срещнем отново. Той имаше намерение да посети своя стар и прочут приятел Олд Файерхенд, който се намирал сега в онази местност. Олд Файерхенд! Колко често съм слушал край лагерния огън да величаят и него, и подвизите му! Той минаваше за един от най-изтъкнатите уестмъни, ловци и следотърсачи и, което беше още по-важно, бе човек с несъмнена честност, когото дори смъртните му неприятели не смееха да упрекнат в някаква неблагоприятна постъпка. Беше се скитал дълги години из Дивия Запад и понастоящем живееше на север, като предводител на група ловци на животни с ценна кожа.

Доколкото знаех, дружбата на този човек с Винету датираше от юношеските години на моя червенокож брат. Уестмънът беше поддържал дружески отношения още с Инчу-чуна; двамата бяха предприемали продължителни пътешествия и бяха преживели немалко опасности. В годините след смъртта на Инчу-чуна взаимната симпатия между Винету и Олд Файерхенд бе останала неизменна. Те бяха и останаха наистина сърдечни приятели — въпреки значителната разлика във възрастта им. Олд Файерхенд беше загърбил вече най-хубавите години в живота и сега караше петдесетте.

Колкото и странно да е, повечето сведения за Олд Файерхенд бях получил от други хора. Моят червенокож брат говореше изключително рядко за него, а и когато говореше, вършеше това според мене с известна боязън и резервираност, които ми бяха непонятни. Който не познаваше добре Винету, навярно си мислеше, че аз самият съм причината, защото вождът не е искал да нарани моите чувства чрез по-честото споменаване на по-възрастния си приятел. Но това е напълно погрешно. Знаех, че Винету не можеше да бъде толкова дребнав в отношенията си с мен. Следователно неговото поведение трябваше да има други причини, но какви, няхах абсолютно никаква представа. Винету не желаше да говори по този въпрос и ... това ми беше достатъчно.

По време на моите скитания из целия Запад ми се беше случвало неведнъж да чувам името си редом с името на Олд Файерхенд; но въпреки всичко досега пътищата ни не се бяха срещали, колкото и горещо да желях да се запозная с този прочут мъж. Затова сега радостта ми, че моето желание най-сетне щеше да се сбъдне, беше още по-голяма.

Вярно, че отначало имах път в съвсем друга посока. Нали трябваше да придружа златотърсачите, една задача, която съвсем не беше лесна. Но успях да отведа хората здрави и читави до целта им, разбира се, не без някои опасни приключения. След това продължих да яздя сам, отначало през Канзъс, а после и през Небраска, през териториите на сиусите, от преследването на които неколkokратно ме беше спасявала бързината на Хататитла. Винету ми беше казал, че пътят ми из онзи район ще ме отведе до новооткрити и разработвани петролни залежи, чиито собственик се казвал Фостър. Там имало и магазин, от който можело да се купи всичко необходимо.

Според моите пресмятания трябваше да се намирам вече близо до колонията край петролните залежи. Знаех, че тя носеше името Ню Венанго и се намираше в една от онези клисури, наричани „блъфс“. Техните стръмни склонове се врязват в прерията и обикновено през тях минава рекичка, която или изчезва безследно сред скалите, а може би и постепенно пресъхва върху водопропускливата почва, или пък, ако водната маса е по-значителна, носи водите си към някоя по-голяма река. Но досега не бях забелязал Никакъв признак по осеаната с яркожълт слънчоглед равнина, по който можеше да се заключи за близостта на подобна долина. Конят ми се нуждеше от почивка. Аз самият бях изморен и така съсипан от продължителната езда, че все по-силно и по-силно копнеех за целта на днешното си пътуване, където можех да си отпочина хубаво един цял ден и същевременно да попълня моите попривършили се вече муниципи.

Вече се бях отказал да достигна целта си същия ден, когато Хататитла отметна глава и изпусна въздуха през ноздрите си по онзи особен начин, с който истинският прериен кон съобщава за приближаването на някакво живо същество. С леко дръпване на юздата накарах черния жребец да спре и се заобъръхах на гърба му, за да огледам хоризонта във всички посоки.

Не бе необходимо да търся дълго време. Настрани от мен съзрях двама ездачи, които сигурно ме бяха вече забелязали, защото подкараха конете си в галоп право към мен. Понеже разстоянието между нас беше твърде голямо, за да мога да различа подробности, аз извадих бинокъла и за мое учудване видях, че единият от двамата ездачи очевидно беше момче.

Мътните го взели, дете тук посред прерията! — ми мина през ума и отново прибрах револвера и ловджийския си нож, които предвидливо бях приготвил за употреба. След това зачаках.

С известно съмнение заоглеждах собствената си външност, която наистина не притежаваше нито едно от онези качества, изисквани от джентълмена в обществото. С течение на времето ботушите ми бяха започнали да се усмихват все по-широко, кожените ми панталони бяха лъснали от бизонска лой и маста на миешката мечка, понеже бях възприел

похвалната привичка на всички ловци да използват крачолите на панталоните си по време на ядене като кърпа за изтриване на ръцете. Чувалоподобната кожена ловджийска риза, понасяла с удивителна пожертвувателност всички въздействия на въздуха и влагата, ми придаваше вида на пострадало от атмосферните влияния бостанско плашило, а траперската шапка на главата ми бе не само изгубила цвят и форма от дъжд, вятър и слънце, но за нейна беда изглежда бе изпитвала интимното запознанство с различни лагерни огньове. Почти се страхувах, че момчето можеше да се изплаши от външния ми вид.

Още не бях приключил с огледа на външността си, когато двамата вече спряха пред мен.

Момчето вдигна за поздрав дръжката на камшика си за езда и извика с бодър глас:

— Good day, sir! Какво искате да намерите, та търсите така старателно по себе си?

— Your servant

[82]

, момчето ми! Закопчавам бронята си, за да не пострадам под изпитателния поглед на очите ти!

— Тогава изглежда е забранено да те гледа човек?

— О не, но ми се струва, че по мен не могат да се направят никакви потресаващи открития! — И като вдигнах и завъртях жребеца си на задните му крака, добавих: — Така, сега ме огледа от всички страни, при това на кон и в естествена големина! Харесвам ли ти?

— Ами — горе-долу! Само дето човек би трябвало да внимава да не се приближава до тебе повече, отколкото биха му позволили определени опасения.

— Да, ако не се брои човекът, конникът е великолепен — обади се придружителят на момчето пренебрежително, докато оглеждаше Хататитла с възхитен поглед. Не обърнах внимание на тази обида и отговорих на момчето, което имаше за възрастта си изключително обиграни маниери:

— Опасенията ти са оправдани, мастър, но сигурно ще ме извини обстоятелството, че се намираме в див и нецивилизован район.

— Див район ли? Изглежда не си тукашен.

— Не съм и затова вече цял ден напразно търся улицата и номера.

— Е, съветвам те да дойдеш с нас, ако искаш да разбереш колко е дива местността!

Той се обърна в посоката, която бях следвал досега и накара коня си да премине през всички алюри

[83]

— от бавен ход, та чак до пълен галоп. Хататитла го следваше с лекота, въпреки че бяхме на път от зори. Да, изглежда превъзходното животно забеляза, че в случая става въпрос за едно малко изпитание и доброволно се понесе в такъв галоп, че най-сетне момчето не бе в състояние да го следва и дръпна юздата на коня си с вик на възхищение.

— Имаш много добър кон, сър. Не продаваш ли жребеца?

— На никаква цена, мастър — отговорих отрицателно аз, изненадан от такъв въпрос.

— Я остави това „мастър“.

— Както искаш. Жребецът ме е опазил от не малко опасности. Не веднъж ми е спасявал живота. Затова ми е невъзможно да го продам.

— Има индианска дресировка — каза момчето с острия поглед на познавач. — Откъде го имаш?

— От Винету, вожда на апачите, с когото бяхме заедно наскоро в Сиера Бланка.

Малкият трапер ме изгледа с видима изненада.

— От Винету ли? Та това е най-прочутият индианец между Сонора и Колумбия! Нямах вид на човек с такива познания, сър!

— Защо не? — попитах аз развеселен.

— Мислех те за surveyor

[84]

или нещо подобно, а тези хора са понякога наистина храбри и сръчни мъже, но да се осмелиш да се навреш между апачи, нихораси и навахи, ти трябват и други качества. Твоите излъскани револвери и красивият нож в пояса, новогодишната пушка, както и четирифутовото оръдие на онзи ремък малко приличат на оръжията, носени обикновено от истинските трапери или скватери

[85]

.

— С удоволствие ще ти призная, че съм нещо като ловец любител — усмихнах се аз, — но оръжията не са съвсем лоши. Получил съм ги на Фронт Стрийт в Сент Луис и ако си родом оттам, ще знаеш, че там се продава добра стока.

— Хмм, мисля, че качеството на стоката си личи едва при употребата ѝ. Какво ще кажеш за този пистолет?

Той бръкна в кобура на седлото и измъкна едно старо, ръждясало пушкало, което приличаше повече на често употребявана тояга, отколкото на благонадеждно огнестрелно оръжие.

— Ха! Този предмет произхожда сигурно още от времето на Покахонтас

[86]

— отвърнах аз, — но може да е твърде полезен за онзи, който се е упражнявал с него. Често съм виждал трапери да боравят учудващо с най-мизерни огнестрелни оръжия.

— Тогава ми кажи дали са правила и това. Той дръпна коня си настрани; започна да ме обикаля в бърз тръс, вдигна ръка и стреля към мен, преди да отгатна намеренията му. Почувствах леко потрепване в моето зле пострадало покривало за глава и в същото време видях, че пред мен отлетя на земята жълтото цвете, което бях затыкнал в шапката си. Изглежда, че този сигурен стрелец искаше да се убеди, какво представлява всъщност моето „ловджийско любителство“ и затова му отговорих хладнокръвно:

— Мисля, че всеки би могъл да извърши същото, макар че не всеки би предоставил шапката си за такава цел, защото понякога под нея може да има и глава. Ето защо, не стреляй по други хора, преди да си се уверил, че можеш да дадеш добър изстрел с пищовчето си.

— Wherefore

[87]

? — чух зад гърба си. Придружителят на момчето яздеше висок трмав кон, който не беше успял да препуска заедно с нашите коне и едва в момента на изстрела се беше присъединил към нас. — Главата на един скитник из саваните заедно с шапката върху нея не струва повече от барута за един изстрел.

Кокалестият, слаб и тънковрат човек имаше лукаво лице на истински янки. Не отговорих на тази грубост само заради неговия спътник, макар да ми се стори, че момчето разтълкува мълчанието ми невярно; забелязах как по лицето му се появи израз, който не показваше особено възхищение от липсата на съответен отговор от моя страна.

Изобщо цялата среща ми се струваше доста странна. Във всеки случай ми стана ясно, че наблизо несъмнено има някакво поселище, от което дори и едно момче можеше да рискува да навлезе на известно разстояние в прерията.

Не ми беше съвсем ясно, какво да мисля за момчето. Личеше си, че то притежава познания за живота в Запада, както и толкова необходимите из тези места сръчност и умения, така че имах достатъчно причини да заключа, че в случая са налице необичайни обстоятелства. Ето защо не беше никак чудно, че вниманието ми бе привлечено силно от него.

Сега момчето яздеше на около половин кон пред мен и беше обляно от златистата светлина на залязващото слънце. Своеобразните му черти показваха твърд израз, въпреки тяхната младежка мекота, а това навеждаше на мисълта за преждевременно развитие на духа и силна воля. В цялото му поведение, във всяко негово движение личаха самостоятелност и сигурност, които не ти разрешаваха да се отнасяш към това младо създание като към дете, въпреки че момчето едва ли можеше да има тринадесет години.

Неволно се сетих за всички онези истории, които бях чел по-рано, разкази за храбростта и самостоятелността, които са присъщи дори и на децата тук, във „far west“ [88]

, а самостоятелността в дадения случай явно се отнасяше не само до развитието, но и до материалното положение, иначе момчето нямаше да ме попита преди малко за цената на моя жребец.

Внезапно то дръпна юздата на коня си.

— Накъде отиваш всъщност, сър?

— В Ню Венанго.

— И идваш от саваната?

— Да, това ми личи.

— Но не си уестмън!

— Нима имаш толкова проникателен поглед да го установиш веднага?

— Немец ли си?

— Пак ще отговоря с да. Нима говоря английски с толкова лошо произношение, че разпознаваш чужденеца?

— Не бих казал лошо, но все пак е такова, че се познава произхода ти. Ако нямаш нищо против, нека разговаряме на нашия роден език!

— Какво? Съотечественици ли сме?

— Баща ми е немец, обаче аз съм роден край Кикур

[89]

. Майка ми беше индианка от племето асинибойни.

Изведнъж си обясних особените черти на лицето му, както и леко тъмния тен на кожата му. Значи неговата майка беше умряла, но бащата бе все още жив. В случая несъмнено се натъквах на някакви изключителни обстоятелства и сега вече изпитвах към момчето нещо повече от любопитство.

— Ще погледнеш ли замалко натам? — подкани ме то с вдигната ръка. — Виждаш ли дима, който излиза сякаш изпод земята?

— Аха, значи достигнахме онзи „блъф“, който търся и в чиято низина се намира Ню Венанго! Познаваш ли Емери Фостър, краля на петрола?

— Малко. Той е баща на жената на моя брат, която живее с мъжа си в Омаха. Бях на гости у тях и на връщане се отбих тук. Имаш ли някаква работа с Фостър, сър?

— Не, искам да отида до вашия store

[90]

, за да се запаса с това-онова, а за Фостър попитах само, защото като един от най-влиятелните крале на петрола той може да бъде от полза за всеки новопристигнал в тази местност.

— Вече го познаваш, защото той язди до тебе! Нашето взаимно представяне беше твърде недостатъчно, но може да бъде извинено — прерията не познава формалностите.

— Не споделям такива възгледи — отвърнах аз, без да удостоя дори и с поглед яздейния до мен янки, който се оказа крал на петрола. — Дори ми се струва, че прерията изработва едно много остро чувство за стойност, което наистина не си служи с кесията като мащаб, а с възможностите на човека. Сложи в ръката на един от твоите крале на петрола онзи пистолет, с който ти умееш да си служиш така превъзходно, и го изпрати в Запада! Той ще загине въпреки милионите си! А от друга страна попитай някой от нашите прочути уестмъни, които владеят като пълни господари обширните равнини с карабините си, попитай го колко пари има! Ще ти се изсмее в лицето. Там, където стойността на човека се определя от способността му да преодолява опасностите в дивите нецивилизовани райони, богатството губи значението си. Законите и нормите на поведение в прерията се предписват

не от домашния възпитател, а от ловджийския нож. Но въпреки това и прерията изисква уважение към личността.

Светналият му поглед зашари бързо между мен и Фостър. Забелязах, че споделяше напълно мнението ми. Все пак момчето не можа да се сдържи да не направи следната забележка:

— Общо взето имаш право, сър, но в едно отношение се лъжеш. Може би тук и там се среща някой трапер или скватер, който не би се изсмял, ако го попитам за „жълтия метал“. Чувал ли си някога за Олд Файерхенд?

— Разбира се. Той е един от най-уважаваните уестмъни.

— Виждаш ли, той и Винету, когото познаваш и ти, значи един бял и един индианец, спадат към онези хора, които имам предвид. И двамата познават всички „open and shut“ [91]

на планините и могат да те заведат до такива златни и сребърни залежи, за чието съществуване и богатство, друг човек дори и не подозира. Не ми се вярва който и да е от тях да иска да се смени с някой крал на петрола.

— Pshaw, Хари — намеси се Фостър, — надявам се, че не искаш да правиш обидни намеци! Момчето избегна да отговори и аз хладно добавих:

— Един петролен магнат сигурно никога не би открил тези съкровища, а и не би започнал експлоатацията им при риска за скъпоценния си живот. Впрочем ти сигурно ще признаеш, млади господине, че отговорът ти само потвърждава моето становище. Истинският ловец може да намери някоя златна жила, но той няма да продаде срещу съдържанието й скъпоценната си свобода, която стои за него над всичко! Но я виж, това е вече търсеният „блъф“, нашата цел!

Спряхме се на края на клисурата и погледнахме надолу към малкото поселище, което си бях представял значително по-голямо. Разпрострялата се пред нас долина имаше формата на тесен тиган, обграден наоколо от стръмни скали, прорязан в средата от доста голяма река, която си беше проправила пътя в долната част на долината между стесняващите се скали. Целият терен беше покрит с най-различни съоръжения, необходими при добиването и преработването на петрола. В горния край на клисурата, съвсем близо до реката, имаше сонда, където хората работеха здравата. Пак по горното течение, но отвъд реката, пред самите фабрични помещения се издигаше внушителна жилищна сграда. Додето стигаше погледът бяха разпръснати дъги, дъна, както и готови бурета, отчасти празни, но повечето напълнени с така желаното гориво.

— Да, това е нашият „блъф“, сър — кимна Хари. — Ей насреща може да се види магазинът, който същевременно е хотел, гостилница и какво ли още не, а оттук пътят води надолу, малко е стръмен, поради което трябва да слезем от конете, но все пак може да се върви по него без опасност за живота. Ще продължим ли заедно?

Бързо скочих от седлото. И момчето слезе на земята и каза:

— Хвани юздите на коня си!

— Моят жребец ще ме следва сам. Върви спокойно напред!

Хари взе в ръка юздата на коня си. Враният ми жребец ме последва без особена подкана и докато Фостър слизаше след нас с крантата си бавно и боязливо, аз имах възможността да се възхищавам на сръчността и сигурността, с която пристъпваше юношата пред мен.

Несъмнено той не беше придобил това умение на изток; симпатията ми към него нарастваше с всяка измината минута. Щом достигнахме дъното на котловината, ние отново яхнахме конете и прекосихме реката. Наканих се да се сбoguвам с тях, защото помислих, че двамата ще се отправят към вече споменатата жилищна постройка, докато моят път водеше към магазина. Но Фостър ме пресече:

— Няма нужда! Ще продължим заедно към нашия „store“, защото имаме да уреждаме още една дреболия!

Заради момчето ми се искаше да останем още малко заедно, но нямах никакво желание да задавам какъвто и да било въпрос на Фостър относно неговата „дреболия“. Впрочем не бе необходимо да чакам дълго, за да ми се изясни и тя. Едва бях скочил на земята пред обикновения блокхауз

[92]

, над чиято врата бе изрисувано с тебешир „Store and boardinghouse“

[93]

, когато и Кралят на петрола слезе от коня си и хвана юздата на Хататитла.

— Ще купя коня. Колко струва?

— Не го продавам!

— Давам двеста долара.

Изсмях се и направих отрицателно движение с глава.

— Двеста и петдесет!

— Не си правете труда, сър!

— Триста!

— Не го продавам!

— Триста и отгоре на това заплащам всичко, каквото купите от магазина!

— Наистина ли мислите, че свободният човек на прерията може да продаде коня си, без да се изложи на опасността да загине?

— Тогава ще ви дам в добавка моя кон!

— Запазете си вашия знаменит жребец. Не го разменям и срещу един косъм от опашката на моя вран кон.

— Но аз трябва да притежавам това животно! — каза той нетърпеливо. — Харесва ми!

— Вярвам ви, но въпреки всичко не можете да го получите. Твърде сте беден, за да го заплатите.

— Твърде беден? — Кралят на петрола ми хвърли поглед, с който сигурно искаше да ме сплаши. — Не чухте ли, че аз съм Емери Фостър? Който ме познава, знае много добре, че мога да заплатя хиляди такива мустанги!

— Безразлични са ми парите ви. Ако искате да си купите добър кон, обърнете се към някой търговец на коне. Но сега пуснете моя!

— Вие сте голям безсрамник! Всеки скитник, на когото се показват пръстите на краката от обувките, би трябвало да се радва, когато му се предлагат толкова лесно пари за нови ботуши. Поне веднъж ще си ги набави по честен път!

— Емери Фостър, внимавайте какво говорите! — предупредих го аз. — Иначе е възможно да разберете по един много почтен начин, че човекът, който според мнението ви не струва повече от барута за един изстрел, не се церемони много със собствениците на такъв вид пари.

— Охо, момчето ми! Не се намираш тук в саваната, където всеки скитник може да прави, каквото му се прииска. Аз съм господарят и повелителят в Ню Венанго и който не върви доброволно по волята ми, се вразумява по друг начин. Направих последното си предложение. Ще получи ли коня или не?

Сигурно всеки друг устмън отдавна би отговорил с оръжието си. Но вместо да ме ядоса, поведението на този човек ми доставяше удоволствие, а от друга страна се видях принуден да покажа по-голямо самообладание от обикновено само от тактичност към неговия придружител. Затова отвърнах спокойно:

— Не, пуснете го!

Посегнах към юздите, които държеше в ръката си. Той ме блъсна в гърдите толкова силно, че неволно залитнах назад. После се метна на гърба на моя черен жребец.

— Така, човече, сега ще ти покажа, че Емери Фостър умее да купува коне дори и когато отказват да му ги продадат. Оставям тук моя кон, той е твой. Ще уредя сметката в магазина, а доларите можеш да си ги вземеш, когато пожелаеш! Ела, Хари, нямаме повече работа тук! Момчето не го последва веднага, а постоя още известно време на мястото си, гледайки ме очаквателно. След като не направих никакъв опит да си възвърна собствеността по маниера на ловците, по лицето му се плъзна израз на дълбоко презрение.

— Знаеш ли, сър, какво е койот? — попита ме то.

— Да — отвърнах аз с безразличие.

— Е?

— Имаш предвид прерийния вълк. Страхливо, плашливо животно, което бяга само като чуе лаенето на кучетата и не заслужава да му се обръща внимание.

— Отговорът ти е верен. И не ти беше трудно да го дадеш, защото ти си ... който!
С едно неопишимо презрение то махна с ръка, обърна се и се нареди да последва тръгналия
напред „господар и победител“, но аз го задържах, като извиках:

— Stop, boy!

[94]

— Изрекох тези думи с по-остър тон, защото макар да имах пред себе си момче, не
можех да отмина това негово поведение, без да го поскастрия малко. — Внимавай по-
добре какво говориш. Иначе можеш да си намериш майстора!

— Да не би това да е заплаха?

— Pshaw! Кой ще се нахвърли веднага върху едно незряло още момче със заплахи? Ти
наистина ли си мислиш, че ще оставя току така жребца си в ръцете на Фостър? Той няма
да го притежава нито минута по-дълго, отколкото искам аз.

— А колко дълго ще искаш? — попита ме то все още подигравателно.

— Точно толкова, колкото ми харесва, нито миг повече.

С тези думи му обърнах гръб и Хари подкара коня си мълчаливо.

Знаех, какво вършех. Едно мое изсвирване щеше да бъде достатъчно за жребца ми да
хвърли Фостър на земята. Но не изсвирих. Целях по този начин да имам повод, който да ми
даде възможност да се появя в къщата на Фостър, както и да вляза в контакт с това
необикновено момче.

Междувременно от магазина бяха наизлезли няколко мъже, станали свидетели на нашата
неприятна разправа. Сега един от тях върза юздите на Фостърската кранта за един кол и се
приближи към мен. По червената коса и пиянското изражение на този тип можеше от
хиляда крачки да се разпознае ирландеца.

— Не съжалявайте за сделката, сър, — рече той. — Не е чак толкова лоша за вас. Ще
останете ли в Ню Венанго по-дълго време?

— Не изпитвам такова желание. Вие ли сте собственикът на този прочут магазин?

— Аз съм, а че магазинът е прочут, сте напълно прав; прочут е, колкото може да се прочуе
място, където брентито само влиза в гърлото. Може би вашето щастие ви е довело тук.

— Какво искате да кажете?

— Ще ви обясня. Можете да останете при мен, но не само днес, а и утре, и в други ден,
и завинаги. Имам нужда от boardkeeper

[95]

, който да не кипва веднага, щом получи някой здрав ритник. В нашата работа
чувството за чест не рядко е нещо излишно и вредно, а аз видях преди малко, че в това
отношение сте издръжлив. Съгласете се! Няма да съжалявате!

Всъщност трябваше да отговоря на този човек с юмрука си. Обаче от негова гледна точка
предложението му беше не чак толкова неоснователно, като се има предвид поведението
ми; ето защо влязох в къщата да си направя покупки, без да му отговоря. Щом попитах за
цената на избраните вещи, той ме зяпна учудено.

— Нима не чухте, че мистър Фостър ще заплати всичко? Той ще удържи на думата си и аз
ви давам всичко, без да ви искам нито цент.

— Благодаря, но когато купувам нещо, не са ми необходими парите на един конекрадец.
Ирландецът се нареди да протестира, но щом видя шепата жълтички, които измъкнах изпод
колана си, лицето му придоби съвсем друго изражение и пазарлъкът започна с онази
хитрост и издръжливост, които могат да оберат по блестящ начин незапознатия с обичаите
в онези области.

Най-сетне се споразумяхме. Станах притежател на съвършено ново траперско облекло,
което не облякох засега; срещу доста пари се запасих с провизии и муниции, които щяха да
ми стигнат за по-продължително време.

Междувременно се беше свечерило и над долината се беше спуснала непрогледна тъмнина.
Нямах намерение да търся подслон в ниската и задушна странноприемница, а хвърлих през

рамо претъпканата си торба с нови провизии и излязох на открито. Искях да отида при Фостър и да му внуша по-правилна представа за господарските му права: Моят път ме поведе покрай реката и сега забелязах онова, което преди не ми беше направило впечатление, тъй като вниманието ми беше заангажирано от малкия ни придружител: миризмата на петрол, изпълнила цялата долина, се засилваше в близост до самото поселище все повече и повече.

Сградата, към която крачех, се простираше пред мен черна като катран. Но когато пътят направи лек завой и можех да виждам предната страна на господарската къща, откъм пристройката проблясна ярка светлина и аз забелязах, че там на осветлението от няколко канделабра се беше събрала малка компания. Щом достигнах оградата, заобикаляща предния двор, долових леко пръхтене, причината за което ми се изясни веднага. Знаех, че никой друг човек не бе в състояние да отведе Хататитла в някакъв обор. Видели са се принудени да го оставят на открито и го бяха вързали тъкмо до пристройката, тъй като там жребецът беше в най-голяма сигурност. След тези наблюдения се промъкнах предпазливо до ниския зид, в който бяха циментирани носещите подпори на лекия навес. Сега се намирах съвсем близо до коня си, а за мое задоволство забелязах и Хари, който лежеше в хамак. Разговаряше със седналия до него Фостър. Като не изпусках из очи компанията, аз закрепих пушките си на седлото и наместих торбата с провизии зад седлото на Хататитла. Храброто животно дори не беше разрешило да му свалят нещо от амуницията. Ако бях изсвирил, когато Фостър го подкара, то щеше да се върне при мен.

— Това начинание е безполезно и осъдително, dear uncle
[96]

, може би не си обмислил добре цялата работа — чух да казва момчето.

— Да не би да искаш да ме учиш как се правят гешефти? — отвърна Фостър. — Цените на петрола са се понижили, само защото кладенците дават твърде големи количества. Следователно ако всички ние оставим петрола да изтича в продължение на един месец, той непременно пак ще поскъпне и тогава ще потръгне търговията, и то как? И ще направим този трик! Така решихме и всеки ще спази обещанието си. Сега ще оставя от долния кладенец да изтича всичко, което не може да бъде складирано в бурета. Докато се покачат цените и с горната сонда ще се натъкнем на нефт и понеже тогава ще имам големи запаси, а на всичко отгоре и достатъчно празни бурета, за няколко дни ще изпратя голямо количество петрол на запад, което ще ми донесе стотици хиляди.

— Тези действия не са почтени, а и ми се струва, че сте забравили старите находища по другите места. Вашето поведение ще подтикне конкуренцията към пълно налягане на силите. Така вие самите ще предоставите на все още дремещите ви противници оръжие в ръцете. Впрочем натрупаните запаси тук в Щатите са толкова големи, че ще стигнат за дълго време.

— Не ти е известна огромната нужда от петрол и затова нямаш правилна преценка. Много си млад!

— Верността на становището ти трябва все още да бъде доказана!

— Доказателството ми е в ръцете. Не ми ли призна преди малко, че си се излъгал в непознатия ловец или какъв беше там онзи човек? Никога нямаше дори да ми се присъни, че може да ти е приятно в такова общество!

Видях, че Хари се изчерви, но бързо отвърна:

— Израснал съм между такива хора, нали сам знаеш, че досега съм прекарал живота си в „мрачните полета“ и би трябвало да не обичам баща си, ако можех да презирам тези хора само заради външния им вид. Между тях има мъже, с които много знатни и горди богаташи не могат да се мерят по способности и воля. А впрочем при споменатия случай не може да става въпрос за някакво заблуждаване, защото казах само, че отначало ми се стори по-друг, а често правя много голяма разлика между предположение от пръв поглед и твърдо убеждение.

Фостър се наклони да му възрази нещо, но не успя, защото точно в този миг се разнесе такъв гръм, сякаш земята под краката ни се беше разцепила на две. Всичко се разтреса и като погледнах изплашен настрани, видях как от горната част на котловината, където работеше

сондата, към небето се издигна ослепителен огнен фонтан на височина около петнадесет метра. Припламвайки, той се разстла в горния си слой нашироко, после се спусна обратно към земята и започна с луда бързина да залива по-ниските части на котловината. Изведнъж въздухът се изпълни сякаш с течен огън.

Познавах това страхотно явление, понеже го бях виждал в долината на Канава
[97]

в целия му ужас и с един единствен скок се озовах сред събралите се хора, занемели от смъртна уплаха.

— Сондата се е натъкнала на нефт, а сте пропуснали да забраните паленето на какъвто и да било огън наблизко.

Сега газовете са се запалили и се разпростират бързо! — извиках аз.

Потоците от високо изригващия нефт, които се разливаха с невероятна бързина из горната част от котловината, бяха достигнали вече реката и сега трябваше да се положат всички възможни усилия за спасяването поне на живота на хората.

— Спасявайте се, хора! Бягайте, бягайте за бога! Опитайте се да изкачите височините! — закрещях аз.

Без да се грижа повече за никого, аз сграбчих Хенри и в следващия миг седях с него на седлото. Момчето, което разбра погрешно поведението ми и не оценяваше размерите на опасността, започна да се противи с все сила срещу прегръдката ми, но усилията му бяха напразни, защото го държах много здраво. Хататитла ни понесе в бесен галоп надолу по реката; инстинктът му за самосъхранение правеше излишна употребата на юздите и шпорите.

Пътеката отвъд реката, по която се бяхме спуснали към Ню Венанго на идване от саваната, вероятно не можеше да бъде вече достигната. Все още бе възможно да се спасим само надолу по реката. Но през деня не бях забелязал там нищо подобно на път, напротив, бях видял, че скалите се приближават толкова близо от двете страни към реката, че тя, запенена, с мъка си пробиваше път между тях.

— Кажи — извиках аз трескаво и тревожно, — има ли някакъв път, който води долу извън долината?

— Не, не! — простена Хари, като правеше конвулсивни усилия да се освободи. — Пусни ме ти казвам! Нямам нужда от тебе и сам мога да се пазя достатъчно!

Не обърнах внимание на желанието му и заоглеждах внимателно бързо приближаващите се един към друг склонове на котловината, които се издигаха стръмно от двете страни на реката. В този миг почувствувах натиск в областта на стомаха и в същото време момчето каза задъхано:

— Какво искаш от мен? Пусни ме или ще ти забия в корема твоя собствен нож!

Видях, че в ръката му блестеше острие. Беше изтеглил ловджийския ми нож. Тъй като няхах време за продължителна разправа, с бързо движение стиснах двете му китки една в друга с десницата си, а с лявата си ръка го прегърнах още по-здраво.

Опасността нарастваше с всяка изминала секунда. Огнената река беше достигнала складовете и сега буретата започнаха да се пръскат с тряска на оръдейни гърмежи, изливайки ярко пламналото си съдържание в морето от огнени езици, носещо се напред с все по-голяма опасност. Въздухът бе нажежен до задушаване. Имах чувството, че се намирам в съд с вряща вода, а при това горещината и сухотата нарастваха с такава скорост, та ми се струваше, че горя вътрешно. Още малко и щях да изгубя съзнание, но не биваше да се оставям да ме надвие това усещане. Ставаше въпрос не само за моя живот, но и за живота на момчето.

— Come on
[98]

, Хататитла, напред, напред, Хата ...

Ужасната горещина направо пресуши думите ми в устата. Не можех да говоря. Но подобни подвиквания не бяха нужни, защото великолепно животното летеше напред с невероятна

бързина. Доколкото можех да забележа в момента, от отсамната страна на реката нямаше изход. Пламъците достатъчно осветяваха скалистите стени, за да разбере човек, че стръмните откоси не можеха да бъдат изкачени. И така във водата и към другата страна! Леко стисване на коня с бедрата — скок на послушния жребец и водата ни заля целите. Почувствах, как в жилите ми се вля нова сила, нов живот. Вярно, че конят под мен бе изчезнал, но това ми беше безразлично в момента:

само да достигна отвъдния бряг! Хататитла беше изпреварил огнената стихия. Сега обаче тя идваше надолу по реката като лавина, пламъците издигаха огнените си езици към небето, непрекъснато изтичащият петрол от сондата ги подхранваше постоянно. След минута, може би дори след секунди стихията щеше да ме настигне. Изгубило съзнание, момчето се бе вкопчило в мен с вцепенените си ръце. Заплувах така, както никога не съм плувал през живота си, или не, не плувах, а се понесох с безумни тласъци като изстрелян от пружина над осветляваната до дъното от трептящите отблясъци на пожара вода. Почувствах страх — толкова ужасен, сковаващ страх!... В този миг до мен се чу пръхтене. — Хататитла, верен храбър Хататитла ... ти ли си? ... Ето го брега ... отново на седлото ... не мога да се покача ... струва ми се, че се е изсушил мозъкът на костите ми... господи, помогни ми, не мога да остана да лежа тука... още веднъж, успявам ... Хататитла ... бягай ... бягай ... накъдето искаш, излез само от този пъклен огън!

Продължихме нататък, това все още можех да схвана. Но накъде — не се питах повече. Чувствах очите си като разтопен метал в очните кухини, а светлината, възприета от тях, сякаш щеше да ми изгори мозъка. Езикът ми неволно търсеше път навън между сухите устни. Имах чувството, че цялото ми тяло се състои от тлееща прахан, чиято пепел едва се държеше в определена форма и всеки миг можеше да се разпадне. Конят пръхтеше и стенеше под мен болезнено с почти човешки вопли. Той тичаше, скачаше, катереше се, прелиташе над скали, каменни издатини, пукнатини, ръбове и остриета с движенията на тигър, на змия. С десницата си бях обвил врата му, а с лявата си ръка държах все още здраво момчето. Още един скок, дълъг, страхотен скок — и най-сетне, най-сетне скалистият откос е преодолян — още няколкостотин метра по-надалеч от огъня, навътре в прерията и Хататитла се спря. Аз обаче се свлякох от седлото на земята.

Възбудата, пренапрежението на всичките ми сетива бяха толкова големи, че преодолях изпадането в несвяст, което се канеше да ме обземе. Изправих се бавно на крака, обгърнах с ръце врата на моя скъп, несравним вран жребец, който трепереше целият, и разтърсван от конвулсивен плач, започнах да го целувам с толкова много обич, както само влюбеният може да целува избраницата на сърцето си.

— Хататитла, скъпи Хататитла, благодаря ти! Спаси ми живота, спаси и двама ни! Никога няма да забравя този час!

Небето светеше кървавочервено, а огненият дъх на развилнелите се природни сили се стелеше над това опустошително огнище на гъсти черни кълба, пронизвани тук-там от пурпурни лъчи. Но аз няхах време да наблюдавам по-дълго тази картина, защото в краката ми лежеше Хари, бледен, студен и вкочанен, все още стиснал конвулсивно ножа, и аз помислих че е умрял, удавил се е във водите на реката, докато съм искал да го изтръгна от пламъците.

Дрехите му бяха съвсем мокри и плътно прилепнали към безжизненото му тяло. По бледото му лице играеха мрачните отблясъци от разискрените огнени езици, изскачащи над ръба на котловината. Взех го в ръцете си, отметнах косата от челото му, разтрих слепоочията му, сложих уста върху неговите устни, за да възвърна дъха в замрелите му гърди, накратко, направих всичко възможно да го върна към живот.

И ето — най-после — по тялото му премина тръпка, отначало съвсем лека, а после все по-забележимо. Усетил ударите на сърцето му и полъха на възстановяващото се дишане. Той се съвзе, отвори широко очи и ги втренчи в лицето ми с неописуем израз. После погледът му се оживи и той скочи на крака, надавайки силен вик.

— Къде съм ... кой си ти... какво се е случило?

— Спасен си от огъня ей там долу!

При звука на моя глас и гледката на все още бушуващия пожар съзнанието му се възвърна изцяло.

— Огън...? Там долу...? Боже мой, вярно, долината гори, а Фостърови ...

Сякаш с това име той си спомни и опасността, в която бе оставил роднините си и вдигна заплашително ръка.

— Сър, ти си страхливец, подъл-страхливец, който, нали вече ти казах! Можеше всички да спасиш, но ти избяга, както бяга койтоът от лаенето на кучетата. Аз.. те презирам! Аз ... трябва да вървя, да отида при тях!

Бързо го хванах за ръката.

— Стой! Нищо не може да се направи повече. Само ще отидеш към собствената си гибел!

— Пусни ме! Нямам работа със страхливец като тебе!

Той изтръгна ръката си и се втурна напред. Почувствах между пръстите си някакъв малък предмет. Беше пръстен, който се бе измъкнал при енергичното дръпване на ръката му. Тръгнах подир него, за да му го върна, но той беше вече изчезнал в сенките на стръмно спускащите се скали.

Какво трябваше да направя? Не можех да се сърдя на момчето. Беше много млад, а нещастieto му бе отнело способността да разсъждава спокойно, което е необходимо за една трезва преценка. И така, сложих пръстена на ръката си и се отпуснах на земята, за да си отпочина от страхотното напрежение, да прекарам нощта на същото място и да изчакам настъпването на утрото.

Все още всичките ми нерви трепереха, а долината, където пожарът продължаваше да бушува, ми приличаше на ад, от който бях избягал. Старите ми дрехи висяха на парцали от тялото. Облякох новите, останали за щастие незасегнати в торбата.

Хататитла лежеше съвсем близо до мен. Наоколо имаше трева, но той не пасеше. Смелото животно беше по-съсипано и от мен. А какво бе станало с хората в долината? Този въпрос не ме остави да заспя цяла нощ, въпреки че се нуждаех много от почивка. През всичкото време стоях буден и неколкратно се доближавах до ръба на така наречения „блъф“, за да погледна надолу. Огънят не гореше вече на такова голямо пространство, но все пак няма да забравя никога гледката, която съзрях. Петролът извираше от дупката на сондата на дебела струя, висока може би десетина метра. Тази петролна струя гореше, като се разпръскваше горе на отделни снопове и хиляди огнени искри, после падаше на земята и потичаше към реката като лумнала огнена лента с височина на пламъците около два човешки боя. Изпълваше цялата ширина на реката, а над нея лениво се издигаха нагоре гъсти черни облаци дим.

Това продължи до сутринта и сигурно щеше да продължи да гори, докато петролът извира от сондажната дупка, ако не успееш да угасят пожара. Дневната светлина омекоти ослепителното зарево на пламъците. Когато погледнах сега отново надолу, забелязах, че с изключение на една малка къщица на най-високото място на отвъдната страна на долината, където огънят не беше могъл да достигне, всичко останало беше изчезнало. Голямата жилищна сграда, фабричните съоръжения и всички останали къщи заедно с петролните запаси бяха станали плячка на пламъците. Котловината беше почерняла до най-високия си ръб и имаше вид на огромен, потънал в сажди тиган, чието съдържание е било овъглено от невнимателен готвач.

Пред споменатата, единствено оцеляла къщица, забелязах няколко души, край които съзрях и Хари. И така, храброто момче се беше осмелило през нощта да слезе долу и да прекоси долината по-горе от запаления извиращ петрол! Сега, през деня, това беше лесно. Аз самият току-що бях достигнал пътеката, която вчера при нашето пристигане ни беше отвела долу; по нея тръгнах и сега. Видях същевременно, че Хари ме посочи на останалите и заговори за мен. Един мъж влезе в къщицата и след няколко мига се появи отново с пушка в ръка. Той тръгна срещу мен и спря на отсрещния бряг на реката. Там ме изчака да достигна отсамния бряг и след това се провикна:

— Halloo

[99]

, човече, какво правиш все още в поселището ни? Изчезвай, ако не искаш да получиш някой куршум между ребрата!

— Останах тук, за да ви помогна, доколкото е възможно — отвърнах му от насрещния бряг.

— Знам вече! — изсмя ми се той подигравателно. — Известна ни е подобна помощ!

— А трябва и да говоря с мастър Хари!

— Ще ти бъде трудно.

— Трябва да му дам нещо.

— Я не ме будалкай! Любопитен съм да знам какво ли пък може да има за даване такъв негодник! Не стига, че е подъл и безчестен, та чак да ти се приплаче, ами после за отмъщение подпалва и петрола!

В този момент не бях способен да пророня нито дума. Аз подпалвач? Но човекът изглежда счете мълчанието ми като последствие от гузната ми съвест, защото продължи:

— Виждате ли как се изплаши! Да, много добре знаем как стоят нещата! Ако не се махнеш незабавно, ще получиш куршум!

Той насочи пушката си към мене. Тогава му викнах ядосано:

— Какво те прихваща! И дума не може да става за умишлен пожар. Това ужасно нещастие е резултат от собствената ви немарливост.

— Знам, знам. Омитай се! Или искаш да стрелям?

— Щях ли да спася момчето с риск за собствения си живот, ако бях извършил това престъпление?

— Само го усукваш! Ако си искал, можел си да спасиш всички! Но сега всички изгоряха най-мизерно! На ти наградата!

Той стреля по мене. Възмущението ми ме закова на мястото, където стоях. Не направих никакво движение да избегна куршума и добре че постъпих така, защото той се беше целил лошо. Не можа да ме улучи. Пръстите ми потръпнаха в желанието да му отговоря с някой точно изпра тен куршум. Но не го сторих, а му обърнах гръб и се заизкачвах бавно обратно по склона, без да се огледам нито веднъж. Горещ се качих на коня си и го подкарах. Когато те обвиняват в престъпление, вместо да ти благодарят, че си спасил някому живота, трябва просто да плюеш и да си тръгнеш.

Втора глава

На път към Олд Файерхенд

На следващия ден достигнах една низина в прерията Гревъл, където щяхме да се срещнем с Винету. Обаче бях принуден да го чакам цяла седмица. През това време не ми се наложи да търпя лишения, защото имаше дивеч в изобилие. А в местността никак не ми беше самотно и скучно, тъй като из нея шареха отделни групи сиуси и се налагаше непрекъснато да бъда в движение, за да не бъда открит от тях. Когато пристигна Винету и му съобщих за присъствието на сиусите, той се съгласи с предложението ми веднага да продължим пътя си.

Както вече казах, аз се радвах много, че най-сетне ще се запозная с прочутия Олд Файерхенд. Пътят до него не беше безопасен. Това ни стана ясно още на следващия ден, когато се натъкнахме на следа от един индианец, който едва ли можеше да бъде нещо друго освен разузнавач.

Огледахме внимателно земята. Конят на червенокожия е бил завързан за колче и беше изпасал полусухите стръкчета на прерийната трева. Ездачът бе лежал на земята и си беше играл с колчана за стрели. При това една от стрелите му се беше счупила и той съвсем в разрез с обичайната индианска предпазливост бе оставил двете парчета на земята. Винету ги взе, за да ги разгледа. Стрелата не беше ловна, а бойна.

— Намира се по пътеката на войната — каза той. — Но е още млад и неопитен, иначе щеше да скрие издайническите парчета, а пък и следите от стъпките му не изглеждат да са от възрастен мъж.

Един поглед към продължаващите по-нататък следи бе достатъчен, за да ни докаже, че червенокожият бе напуснал това място неотдавна; ръбчетата на отпечатъците бяха още съвсем ясни, а смачканите стръкчета трева не бяха успели да се изправят съвсем.

Продължихме по дирята, а сенките ставаха все по-дълги и по-дълги. Започна да се стъмва и ние се видяхме принудени да слезем от конете, ако не искахме да изгубим следата.

Присъствието в тази местност на индианец, тръгнал по пътеката на войната, ми се струваше опасно. Според изчисленията ми се намирахме приблизително на един ден път югоизточно от форт Ниобрара, построен преди няколко години на едноименната река. Бях ходил вече там, и то бях останал една цяла зима, поради което познавах сносно местността.

Ами ако червенокожите крояха нещо срещу този преден пост? Подобна мисъл никак не беше изключена, още повече че такива нападения не се числяха към редките събития. Не бива човек да си създава кой знае каква представа за един форт. Няколко блокауза и складови помещения, разположени на хълм, издигащ се над околната равнина, и заобиколени наоколо от палисада — това е обикновено всичко.

Едно такова „укрепление“ в никакъв случай не правеше никакво поразително впечатление дори на индианците, които общо взето са в по-неблагоприятно положение в сравнение с превъзходно въоръжените гарнизони. За да не се дразнят червенокожите, обикновено в подобен форт не се оставяха многочислени защитници, а освен това командващият получаваше по правило строгото нареждане да спечели доверието на индианското население чрез въздържаното си поведение.

В мирно време фортовете в индианските земи имаха най-често твърде невойнствен вид. Живеещите наблизо червенокожи с удоволствие издигаха палатките си пред вратите им, за да се занимават с разменна търговия или ... да просят. Понякога идваха и индианци от други племена, които живееха по-надалеч, за да търгуват с плодовете на лова си срещу тютюн и други желани предмети.

Всъщност пътят ни към Олд Файерхенд трябваше да ни отведе доста по-далеч на изток от форта, отвъд Ниобрара Ривър. Но първо, за самите нас щеше да бъде от полза да знаем кой се намира зад гърба ни — нещо, което винаги е много важно в Дивия Запад — и второ, човечността изискваше да предупредим гарнизона на форта, в случай че го заплашва опасност от страна на червенокожите.

Ето защо продължихме да следваме дирята, водейки конете за юздите, докато настъпващата тъмнина ни принуди да спрем. Но сега следата беше толкова прясна, че разубавячът — както споменах, ние го считахме за такъв — не можеше да бъде далеч от нас. А понеже, доколкото познавах червенокожите, никой от тях не се отдалечава пеша на голямо разстояние от лагера си, главният отряд трябваше да се намира съвсем наблизо. По тази причина исках да претърся околността. Помолих Винету да остане при конете и се запромъквах предпазливо напред в досегашната ни посока.

Въпреки убеждението си, че червенокожите не подозираха нищо за нашето близко присъствие, аз се прикривах, доколкото беше възможно. Не бях изминал голямо разстояние, когато долових миризмата от запален огън. Червенокожите положително мислеха, че не ги застрашава никаква опасност, което междувременно ми даде повод да намалая и моята предпазливост. Продължих да притичвам от храст на храст и най-сетне се приближих до индианците дотолкова, че легнал зад един храст можех да ги преброя и да ги наблюдавам. Наброявах около стотина души, всички бяха изписали лицата си с бойните цветове и бяха въоръжени с колчани стрели и лъкове, но някои имаха и огнестрелни оръжия. Броят на завързаните коне бе значително по-голям от техния и това подсили подозрението ми, че индианците се канеха да плякосват.

Тези наблюдения бяха възможни, само защото червенокожите поддържаха три огъня, около които се бяха насъбрали на групи. Светлината бе достатъчна за различаването на бойните им цветове: бяха от племето понка, които спадат към най-войнствените сродници на сиусите.

Настрани от трите огъня, но все пак озарени от отблясъците им, седяха сами двама червенокожи. Тяхното отделяне от останалите ме караше да мисля, че са вождове, и ако изобщо тук имаше нещо за подслушване, то можеше да се чуе при двамата червенокожи. Ето защо описвах дъга, която ме отведе зад няколко ниски черешови дървета и храсти.

Успях да се вмъкна между тях така, че шумата ме скриваше напълно. Сега лежах зад двамата предводители на такова разстояние, че можех да ги докосна с протегнатата ръка. Бях пристигнал съвсем навреме, защото тъкмо в този момент единият от тях, чиято коса бе украсена с две орлови пера, а лицето му бе намазано с дебел слой боя, каза:

— Моят брат не е направил добре, като е вдигнал своя вигвам и е потеглил с воините си.

— Какво иска да каже вождът на понките? — попита другият.

— Войниците на бледоликите сигурно са станали подозрителни след изчезването на моя брат и сега ще бъдат нащрек. По-умно щеше да бъде, ако той беше останал.

— Но нека Парано размисли, че тогава нападението му над дървеното укрепление на белите щеше да ни постави между два огъня.

— Моят брат можеше да бъде спокоен. Воините на понките щяха да връхлетят толкова бързо бледоликите, че от изненада те нямаше да имат време да посегнат към оръжията си. Но сега са предупреждени.

— Нека прочутият вожд остави тези съмнения. Бледоликите са като малки деца, които още не са се научили да мислят. Когато слънцето окъпе своя лик за втори път във водите на Ниобрара, скалповете на белите ще висят на поясите на червенокожите воители. Хау! Бях чул достатъчно. Подслушаният разговор ми доказа, че все пак предположението ми се беше оказало вярно — червенокожите искаха да нападнат форт Ниобрара. Сега имахме за задача да предупредим гарнизона и да осуетим намеренията на понките. След като бях научил най-важното, по-нататъшното подслушване беше безсмислено и само щеше да ме изложи на ненужна опасност. Ето защо бавно и безшумно се заизмъквах от храсталаците, които ми бяха служили като прикритие, и притиснат към земята, започнах да се отдалечавам от индианците.

Ношата беше напълно беззвездна, а на всичко отгоре имаше и новолуние. Затова цареше много голяма тъмнина, спуснала се пред мен като черна непрогледна стена. Оттеглянето ми бе много трудно, понеже трябваше да стане напълно безшумно и аз се придвижвах твърде бавно. В подобни случаи сетивата на устмъна показват невероятна изостреност, която той може да придобие само след дългогодишно упражняване; за нея непосветеният човек си няма никаква представа.

Според моята преценка най-сетне се бях отдалечил дотолкова от червенокожите, че те не можеха да ме чуят. От лявата ми страна имаше някакъв храст, което разбрах всъщност по-скоро по чувството, отколкото с помощта на зрението си. Мислех да се изправа на крака, щом този храст останеше зад гърба ми и после бързо да се върна при Винету, който сигурно се беше разтревожил вече за мене. Но това не ми било писано да стане толкова лесно. Тъкмо бях завил зад храста и се канех да се изправа, когато непосредствено пред себе си забелязах две светещи точки. Веднага схванах каква беше работата. Докато се отдалечавах от лагера на индианците с тихо пълзене, някой друг се промъкваше към него от другата страна също така нечуто. Не бях доловил абсолютно никакъв шум, а и другият не ме беше чул. Но отлично знаех следното: той положително беше забелязал очите ми, също както и аз бях видял неговите много добре — вследствие напрегането на зрението те издават фосфоресциращ блясък.

Едва бе минала тази мисъл през ума ми и върху мен се нахвърли огромна черна сянка. Небеса, ама че здравеняк беше той! Въпреки тъмнината скокът му беше пресметнат толкова точно, че се озовах на гърба си преди да мога да предприема каквото и да било. Дясното му коляно тежко притисна гърдите ми, докато лявата му ръка стисна гърлото ми така, че щях да изгубя съзнание. А в същото време десният му юмрук бе стегнал двете ми ръце като в менгеме.

Но аз нямах намерение да се оставя да бъда „очистен“ без никаква съпротива. Присвих крака близо до тялото си и с мощен тласък го изхвърлих нагоре, така че противникът ми бе принуден да пусне гърлото ми и аз се озовах легнал настрани. И сега започна такава борба, за която си спомням и до ден днешен с тръпки на ужас.

През време на моя скитнически живот се бях срещал вече с много противници и не един от тях ми беше създавал големи затруднения. Най-тежкият и опасен двубой беше може би онзи с Винету, който съм описал в първия том на този мой приключенски разказ. Но и той не можеше да се сравни с тази безмилостна, безмълвна схватка всред най-дълбока тъмнина. Да, това беше наистина безмълвна схватка. По понятни причини нямах намерение да обръщам вниманието на червенокожите върху себе си, затова и се стремях с всички сили да не причинявам шум. И моят противник изглежда се ръководеше от същата мисъл, защото не издаваше никакъв звук. Чувах само учестеното му дишане.

Когато се изхвърлих нагоре, той се видя принуден да пусне гърлото ми. Моментално изпользвах това преимущество. Разтваряйки лактите си с внезапно движение настрани, успях да освободя дясната си ръка. С бързината на мисълта ръката ми се стрелна към пояса

за ловджийския нож. Но противникът ми несъмнено бе почувствувал движението ми, защото лявата му ръка веднага стисна мускулите на десницата ми над лакета с такава сила, че сякаш да изкрещя, и изпуснах ножа.

Движението ми изглежда бе напомнило на моя неприятел, че и той притежава нож. тъй като веднага ми пусна ръката и от своя страна бързо посегна към пояса си. Не можах, разбира се, да видя това, а просто го предположих. Но онова, което бе направил той, можех да свърша и аз. Светкавично сграбчих десницата му над лакета и я притиснах така, че ми се стори да чувам прашенето на костта. И това не реши изхода на схватката в моя полза. Вярно, че противникът ми се видя принуден да изпусне ножа си също като мене, но в следващия миг отново ме сграбчи за гърлото и го стисна толкова силно, че дъхът ми секна.

Междувременно не му останах длъжен, а така го избоксирах в стомаха, че болката го принуди отново да освободи гърлото ми.

Колко време продължи схватката, не можех да кажа и по-късно. В действителност тя едва ли е отнела повече от една минута, но на мен ми се стори цяла вечност. Едно беше сигурно: този път си имах работа с човек, който не само че ми беше равностоен, но може би дори ме превъзхождаше.

Признавам си, че това убеждение ме изпълни с особена ярост, а също така и със срам. У мен се беше будила гордостта на уестмъна. Тя удвои енергичността на усилията ми. Същевременно усетих, че силите ми бяха почти на изчерпване. Трябваше веднага да предприема нещо, ако не исках схватката да приключи с поражението ми.

Събрах последните си сили и за един миг ми се удаде да освободя и двете си ръце.

Сграбчих противника си с лявата ръка за гърлото, а с дясната му нанесох удар в слепоочието — разбира се, можех да различа дали ударът ми попадна където трябва.

Пръстите на моя неприятел се отпуснаха и ме освободиха.

Едва си бях поел дъх и веднага направих онова, което счетох за единствено правилно в моето положение — с няколко бързи скока се втурнах настрани и се хвърлих на земята, треперейки от напрежение с цялото си тяло. И това бе направено съвсем навреме! Защото изобщо не бях успял да зашеметя противника си. Откъм мястото, което бях напуснал току-що, дочух тъп шум, също като че ли някое тежко тяло се бе хвърлило на земята с всичка сила. После стана тихо, съвсем тихо, не долавях нищо друго освен силните възбудени удари на собственото си сърце.

Лесно можеше да се отгатне какво се беше случило. Юмручният ми удар бе направил противника ми небоеспособен за секунда. После той се беше съвзел и се бе хвърлил с нова сила върху мене — или поне върху мястото, където бях преди малко. Но щом почувствувал, че там няма никой, той постъпил точно като мене — останал да лежи неподвижно на земята. Във всеки случай си е казал, че съм му избягал и че е безсмислено да търси неприятеля си при царящата тъмнина.

Що се отнасяше до мене, и през ум не ми минаваше да се залавям отново с непознатия, дори и да имах някакви изгледи за успех. Бях направил едно откритие, което ме смая в момента. Сега спокойно размислих над него. Човекът, с когото се бях счепкал, не беше индианец, както си бях помислил отначало, а бял. Когато го бях сграбчил за гърлото, ръката ми бе усетила допира, на твърде голяма брада, а тъй като индианците не носят бради, изводът се налагаше от само себе си. И освен това заключих, че ставаше въпрос за някой човек, който също така бе имал намерението да се промъкне до червенокожите, но моето появяване му беше попречило.

Какво ли щеше да предприеме сега другият? Дали все още ме дебнеше на мястото, където се бяхме разделили? Вероятно не! Цялата случка показваше, че си имах работа с изключително разсъдлив човек, и ако преценявах правилно противника си, той едва ли беше много нещастен, че работата бе приключила по този начин. Аз също бях радостен, че съм се отървал от него.

Но все пак се налагаше да се върна на мястото на схватката. Не биваше да оставям там ножа си, който бях изгървал, най-малкото заради червенокожите. Срещу намерението ми имаше само един довод: ами ако другият разчиташе, че ще потърся ножа си и ме очакваше? Но въпреки това — трябваше да рискувам.

С изключителна предпазливост се приближих към полесражението. Беше ми необходим цял половин час, за да се убедя, че другият не беше вече тук, и още половин час, докато

претърся сантиметър по сантиметър цялото място. Ловджийският ми нож беше изчезнал — вероятно противникът ми го беше намерил, докато е търсел своя и го беше взел. През време на този час не бях никак спокоен, заради намиращите се наблизо червенокожи. Отдъхнах си с облекчение, когато най-сетне можех да се оттегля. Върнах се при Винету, колкото бе възможно по-бързо. Бяха изминали почти три часа от моето тръгване и беше съвсем ясно, че Винету очакваше да научи резултата от разузнаването ми с голямо напрежение, макар и да не го издаде с нито една дума. Но въпреки това най-напред безмълвно хванах юздата на моя Хататитла и се насочих навътре в прерията. Понеже поведението ми трябваше да си има своите важни причини, Винету ме последва незабавно. Щом счетох, че звукът от конските копита не можеше вече да достигне до индианския лагер, аз се метнах на седлото и подкарах коня си в тръс. Винету ме последва мълчаливо. Едва когато бяхме изминали около две мили, дръпнах юздата на жребеца си и слязох. Винету направи същото. Спънахме предните крака на животните, така че да могат да пасат свободно, но без да се отдалечават твърде много, а после седнахме на земята, без да палим огън.

Сега най-после бе дошло времето за пояснения и аз споделих преживяванията си с Винету. Той не ме прекъсна нито веднъж. Само докато му описвах безрезултатната си схватка с тайнствения непознат, каза учудено:

— Уф! Нямах да го повярвам, ако не ми го беше казал моят брат Шарли най-сериозно! Винету не познава досега нито един бледолик, който би могъл да се мери с Олд Шетърхенд. Нека моят брат продължи!

След като свърших разказа си, настъпи дълго мълчание. Беше толкова тъмно, че не можех да виждам фигурата на моя приятел, въпреки че седеше съвсем близо до мен. А пък още по-малко можех да наблюдавам впечатлението, което му направи моята история. Отдавна бях привикнал на мълчаливия характер на Винету, И тъй като все още не идваше никакъв отговор от негова страна, аз се приготвих да спя. Тогава край мен се разнесоха думите:

— Тревата на прерията вехне в слънчевата жар и копнее за прохлада и свежест.

Винету замълча, а и аз не продумвах нищо, любопитен да чуя, какво щеше да последва.

След известно време той продължи:

— Но ето че идва нощта с нейната роса и уталожва копнежа на жадуващата природа.

След повторна пауза той продължи думите си, наподобяващи монолог:

— Както изсъхналата трева на прерията жадува за росата, така жадува и Винету да си отмъсти на Парано, белия вожд. Сега най-после възмездие то е близо.

Аз подскочих изненадано.

— Бял вожд ли?

— Да. Нима моят брат не е чувал досега нищо за Парано, жестокия вожд на атъбаските? Никой не знае откъде се е появил, но той е много силен воин и беше приет в Съвета на племето на червенокожите мъже. След като всички посивели глави отидоха при Маниту, Великия Дух, той получи калюмета на вожд и оттогава събра много скалпове. Но после бе заслепен от Злия дух, започна да се отнася към воините си като към презрени негри и затова бе принуден да избяга. Оттогава той живее при понките и ги е водил към много велики подвизи. Сега се кани с тях да нападне и ограби дървените укрепления на бледоликите, както е успял да научи преди малко моят брат Шарли.

— Откъде познава моят червен брат този човек?

— Томахокът на Винету се е срещал с неговия, но бледоликият е много коварен. Той не се бие честно. Но сега се изпречва пред Винету за последен път. Маниту го дава в ръцете на апача и никаква земна сила не е в състояние да спаси Парано! Хау!

До себе си чух шум, който се причинява, когато някой се изтегне на земята. Значи Винету не желаше да разговаря повече на тази тема. В края на краищата не беше и нужно, защото бе съвсем ясно какво трябваше да правим на следващия ден и без да си губим времето в празни приказки.

Затова се завих в одеалото си, за да спя. И все пак някои неща, ако не и всичко, ми бяха неясни. Как се беше срещнал моят червенокож приятел с Парано? И с какво белият си беше навлякъл лютата омраза на Винету, който иначе беше настроен толкова помирително? Тези въпроси оставаха открити. Но тъй като приятелят ми не желаше да ги споделя, аз не си

блъсках повече главата. Винету не искаше да говори и това ми беше достатъчно. Щом му дойде времето, той сигурно щеше да наруши мълчанието си. Когато се събудихме при зори, излядохме по едно парче сушено бизонско месо и после се качихме на конете. Не се бяхме уговаряли какво ще правим, но бях убеден, че мислехме еднакво. Необходимо беше да предупредим гарнизона на форта. При това не биваше да тръгваме в тази посока, която по всяка вероятност щяха да изберат и понките. Иначе много лесно можеха да се натъкнат на следите ни и да заподозрат нещо. Пресметнато от мястото, където бяхме сега, фортът се намираше най-малко на един ден път в северозападна посока. Следователно заради индианците трябваше да потеглим най-напред на север. Едва след като към обед достигнахме поречието на Ниобрара, щяхме да завием на запад.

В продължение на часове яздихме през прерия, която бе покрита с трева, като само тук-там по нея растяха и храсталаци, и слънцето беше слязло вече твърде ниско над хоризонта, когато най-после пред нас се появи фортът.

Форт Ниобрара е разположен много благоприятно. Издигнат е на открит хълм, който се спуска на север стръмно към реката. От другите страни е заобиколен от равен открит терен, така че за индианците поне през деня щеше да бъде невъзможно да изненадат гарнизона, при условие, че постове си гледаха добре работата. Но и през нощта нямаше да бъде лесно да се нападне форта. Вярно че имаше новолуние, което значително улесняваше приближаването на неприятеля. Но ако гарнизонът беше нащрек, нападателите сигурно щяха да понесат големи загуби, преди да успеят да се прехвърлят през палисадата.

Бях успял да чуя действително, че понките разчитаха много да изненадат гарнизона, който не подозираше нищо за заплашващата го опасност. Но ако досега това беше така, то в момента ние се канехме да им объркаме сметките и без да се колебаем нито миг, се заловихме за работа. Избрахме си за лагер едно оградено от храсти място, откъдето имашме свободна гледка към обширните ливади, опасали предната страна на форта на около миля разстояние. Винету слезе на земята и върза своя Илчи, а аз продължих да язда към форта сам.

Извън оградата не се забелязваше жив човек, но докато се изкачвах на коня си по лекия наклон на хълма, забелязах, че фортът не беше без охрана, защото при отворената му порта се беше облегнал един постови с карабина в ръка.

— Good evening! — поздравих аз, като дръпнах юздата на врания жребец пред него. — Кой е понастоящем командир на форта?

Войникът ме огледа изпитателно и след като изглежда се убеди в миролюбивите ми намерения, отговори с готовност на краткия ми въпрос:

— Полковник Мерил.

— Не го познавам. А тук ли е?

— Yes. Искате да говорите с него?

— Ако нямате нищо против. Къде мога да го намеря?

— В офицерската постройка. Оттук тя е ...

— Знам, знам! Не съм за пръв път тук и ще се оправя.

Good bye!

Насочих коня си нататък, надолу по къса, но широка „улица“, докато стигнах нисък блокхауз, който по нищо не се отличаваше от останалите постройки. Тук скочих от коня и влязох в тесен коридор, където и от двете страни имаше по няколко врати. Почуках на първата в дясно и влязох след тихо подвикване отвътре.

До грубо скована маса, която заедно с два също така примитивно изработени стола представляваше цялата мебелировка на помещението, седяха двама мъже, единият от които стана при влизането ми. Военните му отличителни знаци ми подсказаха, че се намирах пред командира на форта. Впрочем аз го погледнах едва-едва, защото цялото ми внимание бе привлечено от другия мъж.

Въпреки че беше седнал, си личаха наистина исполинските размери на тялото му.

Носеше стигащи до колената легинси

[100]

с ресни и богато извезани от двете страни, краищата на които бяха напъхани във високи ботуши с широки изтеглени догоре кончови, освен това имаше жилетка от мека, бяла,

шавена сърнешка кожа, къса ловна дреха от кожата на елен, а над нея — дебела върхна дреха от необработена бизонска кожа. Около мощните му хълбоци бе пристегнат широк кожен пояс, където бяха пъхнати нож и револвери, а около врата му висеше дълга огърлица, изработена от зъбите на Сивата мечка; на нея бе окачена и лулата на мира, чиято глава бе направена изкусно от свещена глина. Всички шевове на горната му дреха бяха украсени с нокти от гризли, което заедно с огърлицата показваше колко много от тези страшни животни бяха станали жертва на куршумите на този великан. На един пирон на стената бе закачена неговата широкопола боброва шапка, от задната част на която се полюляваше боброва опашка.

Този уестмън беше прехвърлил вече златната среда на човешкия живот, ала очите му имаха бистър поглед. В тях светеше своеобразен, неописуем блясък, с който се отличават онези хора, живеещи в свободните открити простори, където нищо не стеснява кръгзора — с други думи моряците и обитателите на пустините и прериите. Носеше дълга, стигаща до гърдите му брада, започнала вече да посивява, а косата му, която имаше същия цвят, се спущаше като буйна грива по плещите му.

Никога не бях виждал този човек, но го познах от пръв поглед, защото бях чувал за него стотици пъти. Така, точно така са ми го описвали траперите, когато ми бяха разказвали за подвизите му край трептящите пламъци на лагерните огънове. Точно така живееше той във въображението на червенокожите мъже, независимо дали вигвамите им се намираха далеч на север по бреговете на Саскачеван или пък нейде на юг по краищата на пустинята Ляно Естакадо. С една дума това беше самият Олд Файерхенд.

Бях учуден, че го срещам тук, защото Винету и аз щяхме да го търсим много по-далеч на север край Манкицита. Но сега не можех да размислям над това. Нещо друго предизвика много по-силно учудването ми, може да се каже и смайването ми — от пояса му стърчаха дръжките на два ножа и едната от тях ми беше твърде добре позната, защото това беше ... моят нож!

За един миг всичко ми стана ясно. Значи Олд Файерхенд е бил непознатият, с когото се бях борил в тъмнината на последната нощ! Сега вече наистина нямаше защо да се учудвам, че не бях успял да се справя с него. Да победиш Олд Файерхенд в ръкопашна схватка! Като оглеждах фигурата му, едно такова начинание ми се струваше почти самонадеяно. Вярно е, че само грубата сила не върши работа. Но че този човек разполагаше и с необходимата ловкост, това бе доказано от него вчера най-убедително.

Бях направил всички тези наблюдения само за няколко секунди, тъй като едва бях влязъл и полковникът ме попита:

— Какво желаете от мен?

— Вярно ли е, че вие сте полковник Мерил?

— Yes. Полковникът е пред вас.

— Well, тогава бих искал да ви предупредя. Знаете ли, че трябва да очаквате нападение от страна на индианците?

Полковникът хвърли бърз поглед встрани към трапера.

— Не думайте! Мога ли да попитам как сте се добрали до това сведение?

— Защо не? Подслушах червенокожите.

— Какви червенокожи?

— От племето понка под предводителството на вожда им Парано.

— Къде се срещнахте с тях?

— На един ден път оттук в югоизточна посока.

Отново полковникът хвърли поглед към другия.

— Well, няма ли да ми разкажете всичко накратко, но свързано?

— С удоволствие.

Щом започнах, Олд Файерхенд стана от стола си и се приближи към нас. Разказах, каквото бях чул, но не споменах нито за Винету, нито за нощната ръкопашна схватка. След като свърших, — полковникът ми подаде ръката си:

— Човече, задължен съм ви страшно много. Макар и да не съм такова безмозъчно същество, както си мислят червенокожите. Всъщност бях вече предупреден.

— Мога да си представя — съгласих се с него. — Сигурно ви е направило впечатление, че индианците изведнъж са започнали да отбягват форта.
— Правилно! Отгатнахте. Червенокожите, които обикновено се шляят около форта, изчезнаха изведнъж. Това не можеше да не събуди подозрението ми.
— Каква е числеността на гарнизона в момента?
— Тридесет души.
— Не е кой знае колко много, срещу стотина червенокожи.
— Но не е и малко. Не ме е страх от тях, защото тук има един човек, с когото бих излязъл и срещу двойно по многоброен неприятел.
— Може би имате предвид Олд Файерхенд, който е до нас?

— Behold

[101]

, вие ме познавате? — продума сега за пръв път ловецът. — Не си спомням да съм ви виждал досега.

— И аз съм в същото положение. Но да не ме взимате за гринхорн, който не е в състояние да ви разпознае по описанието, обиколило вече целия Запад? Учудвам се само, че ви виждам тук. Ние щяхме да ви търсим на съвършено друго място.
— Вие сте ме търсили? И при това казвате „ние“, следователно не сте сам, така ли?
— Прав сте! Моят другар ме очаква навън в края на храсталаците.
— Кой е той?
— Винету, вождът на апачите.
— Вие...? — От изненада прочутият ловец отстъпи крачка назад, а и полковникът ме изгледа с широко опулени очи. — Винету тук ли е? Човече, повярвайте ми, с нищо друго не можехте да ми доставите такава радост, както с тази новина.
— Egad! — намеси се и полковник Мерил. — Сега вече изчезват всичките ми опасения. Само Винету и Олд Файерхенд са достатъчни, за да принудят цялата банда да хукне да бяга.
— Не си представяйте нещата толкова лесни! — усмихнах се аз.
— Pshaw! — не се съгласи с мен Олд Файерхенд. — Да не би да кажете, че ви е страх! Впрочем вие още не сте ни споменали как се казвате. Да не би да ... да не би да сте даже...
— Олд Шетърхенд ли искате да кажете? Наистина така ме наричат.
— Олд Шетърхенд! — извикаха и двамата като от едно гърло, а полковникът добави: — Олд Шетърхенд, Олд Файерхенд и Винету! Каква щастлива среща! Тримата най-прочути мъже на Запада! Тримата непобедими! Е, сега вече нищо не липсва, червенокожите негодници са загубени!
Очите на Олд Файерхенд се бяха разширили при споменаването на моето име. Сега той хвана ръката ми и я стисна така, че ми се поиска да изкрещя.
— Олд Шетърхенд! Кръвният брат на Винету! Човекът, когото копнея да видя от години! Човече, приятелю, братко, изобщо не мога да изразя радостта си!
Освободих си ръката от неговата и като отстъпих крачка назад, го погледнах усмихнато в сияещите очи.
— Сериозно ли говорите, че се радвате?
— Да не би да се съмнявате?
— Има нещо такова. Хич не е без причина.
— Не ви разбирам.
— Така ли? Е, тогава ще трябва да ви помогна. Та нали през нощта ви се искаше толкова много да ми извиете врата.
Цяло удоволствие беше да се наблюдава смайването, изписало се по лицето му.
— Аз ... да ви ... извия врата ...?
— Да не би да не ми вярвате? Моля, ето ви доказателството! Вие още носите в пояса си моя нож от схватката.
Великанът ми хвърли почти безпомощен поглед. После измъкна моето оръжие от пояса си и попита, засквайки:
— Това... това... казвате е вашият нож?

— Разбира се. И се надявам да сте дотолкова великодушен, че да ми го върнете, а не да го присъединявате към сбирката си от победни трофеи.
Тогава с едно припряно движение той протегна към мен ръката си, държаща ножа.

— Damn it

[102]

! Какво приказвате! Ето ви ловджийския нож! И... и извинете ...

— Nonsense

[103]

! — Прибрах ножа в пояса си и хванах ръката на Олд Файерхенд, като я стиснах на свой ред с все сила. — Струва ми се, че тук няма какво да се прощава. Вярно, по едно време вчера ми се стори за миг, че е настъпил сетният ми час. Мисля обаче, че сме квит. Защото тупаниците, които ви нанесох, не бяха съвсем нежни.

Олд Файерхенд си пое дълбоко дъх.

— Well, това се казва мъжка дума! Наистина не сте злопамятен. Нека ме изяде първата гризли, която ми се изпречи на пътя, ако не запомня завинаги вашето великодушие.

— Да не говорим за това! — махнах с ръка. — Десницата, която вчера ме бе притиснала така тежко, сигурно ще ми стори в бъдеще не една добрина.

Полковникът бе гледал цялата интермедия неразбиращо. Няколко думи му разясниха всичко и той направи най-умното, което можеше да се направи при това положение — удари го на шега.

— Heavens! — засмя се той. — Това е най-големият виц, който съм чувал от години!

Двамата най-големи приятели на Винету полагат върховни усилия да си извият взаимно вратовете! Ненадминато ... това е един път ... ха-ха-ха!

Ние нямахме друг изход, освен да се присъединим към смеха му и по този начин въпросът се приключи.

Попитах Олд Файерхенд как се е натъкнал на понките, на което той ми отговори:

— Историята не е дълга. Започнаха да ни се свършват мунициите и аз се отправих насам, за да закупя барут. Полковникът ми спомена подозренията си и аз му предложих да отида на разузнаване. Започнах да яздя по следите на оттеглилите се индианци и така се озовах близо до лагера им. При опита си да се промъкна до тях, се натъкнах на вас и затова не можах да изгълня намерението си. Но все пак ми стана ясно, че червенокожите наистина са хвърлили око на форта и се върнах бързо. Пристигнах преди два часа и обсъдих с полковника мерките, необходими за посрещането на индианците. За съжаление не знаехме времето на нападението. Тогава се появихте вие и сега сме информирани и по тази точка. Знаем, че понките трябва да се очакват утре рано сутринта.

— И какво мислите да правите?

— Това са стотина червенокожи типове, с които няма да се церемоним много. Ще ги избием.

— Но това са хора, сър! — подхвърлих аз.

— Да, оскотели хора — отвърна той. — Слушал съм достатъчно за вас и знам, че дори и в най-голяма опасност сте низходителен към такива негодници. Но аз съм на друго мнение. Ако бяхте преживели онова, което съм преживял аз, никой нямаше да може да разказва истории за това, как Олд Шетърхенд щади враговете си. А пък щом става въпрос за бандата на Парано, изменника, стократния убиец, който ги предвожда, тогава несъмнено томахокът ми трябва да ги смаже. С него имам да оправям сметки, сметки, написани с кръв.

— Имате право — заяви полковникът. — В случая пощадата е неуместна.

— Добре, няма да ви противореча — казах аз. — Но не мислите ли, че е по-добре да изчакате с решението си, докато Винету също ни изложи мнението си по този въпрос?

— Egad! Почти го бях забравил! Не казахте ли, че чака във в края на хрсталака?

— Да, и сега ще го доведе, за ...

— Stop! — намеси се Олд Файерхенд. — Оставете аз да се погрижа за това! Твърде много се радвам на срещата ни.

— Нямам нищо против. Ще остана тук. На човек като вас сигурно не е необходимо да описвам точно мястото, където се е разположил Винету. И така ще го намерите.

— All right! — С тези думи той грабна бобровата си шапка от пилона и излетя през вратата. След като дойде и Винету, най-напред се нахранихме. После обсъдихме с подробности как да посрещнем червенокожите най-добре.

За да улесним още повече промъкването им към форта, външният пост щеше да се прибере, а и иначе щяхме да създадем впечатлението, че гарнизонът нищо не подозира за застрашаващата го опасност. Всеки човек щеше да получи освен пушката с щик един револвер и закривен нож. Важно беше да насолим неприятеля още при първото нападение така, че да му нанесем възможно най-големи загуби, които да го принудят да се откаже от намеренията си и желанието за подобни дяволии.

Най-важното беше не само да посрещнем понките, както му се полага, но и още при първоначалното объркване да се втурнем между редиците им. В гарнизона имаше десет души драгуни. След първия залп те трябваше да се метнат на конете си и да предприемат атака извън форта, което несъмнено щеше да засили объркването сред червенокожите, промъкващи се към форта без конете си.

Индианците обикновено не нападат преди зазоряване. Нямахме основание да допуснем, че този път ще направят изключение, ала все пак трябваше да бъдем готови на всичко. Затова целият гарнизон зае места зад палисадата с пушки в ръце още в полунощ. Хората се бяха разпределили по другите три страни, тъй като едва ли можеше да се очаква нападение откъм реката. Въпреки това, за да предотвратим всяка изненада, поставихме един пост и откъм реката.

Времето течеше мъчително бавно и ни се струваше, че всеки петнадесет минути се проточваха мудно като цял час. Търпението ни бе подложено на сериозно изпитание, понеже не се случваше абсолютно нищо, което да ни послужи като признак за приближаването на индианците. Все пак знаехме много добре, че нейде навън стотина кръвожадни червенокожи изчакваха момента да се нахвърлят върху нас.

Най-сетне утринният здрач настъпи, появи се и лека мъгла, която благоприятствуваше намерението на индианците да се промъкнат към форта. За нас обаче тя бе твърде неприятна, защото ни пречеше да наблюдаваме свободно наоколо. Но за щастие видимостта бързо се подобри. Не след дълго ни беше вече възможно да наблюдаваме поне горната част на ширналия се пред нас склон. Но никакъв индианец не искаше да се покаже.

Най-сетне долу, сред мъгливите изпарения в подножието на хълма, макар и отначало неясно започна да се откроява широка тъмна сянка. Постепенно контурите ѝ се очертаваха все по-ясно и по-ясно — понките идваха.

— Have care — внимание! — прошепна Олд Файерхенд. — Да не се стреля, преди да съм дал заповед!

Безформената сянка се беше превърнала вече в безредно вървяща човешка тълпа.

Червенокожите положително бяха много сигурни в себе си, защото не се приближаваха в разтеглена линия, опасала целия хълм, а повечето от тях вървяха, образувайки гъста маса от човешки тела. Беше настъпил решителният миг.

Намираха се вече на разстояние от около петдесет метра, когато се разнесе гласът на Олд Файерхенд:

— Огън!

Нашият залп изтрещя и веднага в отряда на индианците настъпи страшно объркване. Не бяха очаквали такъв прием. За миг настана тишина, но после въздухът потрепера от див рев, бойния вик на сиусите, и те се втурнаха към оградата с размахани томахоки.

— Огън! — заповяда Олд Файерхенд за втори път и отново изпразнихме пушките си срещу връхлитащите нападатели.

— Да излизат конниците! — Викът на устмъна успя да се наложи над рева на червенокожите. Веднага бе отворена вратата и десетте драгуна излетяха навън, спуснаха се по хълма и се врязаха в най-гъстите редици на неприятеля.

Иззад оградата пращах в масата от нападатели куршум след куршум от моята карабина Хенри, но се стараех да не убивам противниците ни, а само да ги изваждам извън строя. Когато изстрелях и последния си куршум, аз се огледах. Не можах да видя Винету и Олд Файерхенд, които преди това бяха до мене. Както разбрах по-късно, те веднага се

прехвърлили през палисадата и нападнали врага. Сега и аз захвърлих Мечкоубиеца и карабината Хенри, които само щяха да ми пречат. Непосредствено след драгуните бе изскочила навън и половината от останалия гарнизон; с револвер в дясната ръка аз се затичах след тях. Зад мен вратата бе отново затворена.

Изненадани в първия момент и под натиска на драгуните, индианците бяха отблъснати до подножието на хълма.

Там обаче бяха спрени от Парано, който нямаше намерение да се откаже толкова бързо от една победа, считана от него вече за сигурна. Въпреки че отрядът му бе отслабен значително чрез двата ни залпа, той все още имаше предимство. Поне по числеността си хората му ни превъзхождаха повече от два пъти.

Преминавайки покрай убити и ранени, аз се втурнах към полесражението. Винету и Олд Файерхенд се намираха в най-гъстите редици на неприятелите.

Достатъчно добре познавах Винету и не му обърнах внимание. Но затова пък със сила си проправих път до Олд Файерхенд, чийто вид сега ми напомняше за онези стари юнаци, за които често бях чел като момче с такова въодушевление. Той стоеше изправен с широко разтворени крака, войниците на форта подгонваха индианците към бойната му секира, която, въртяна от силната му исполинска ръка, при всеки удар строшаваше черепа на някой от неприятелите ни. Дългите му като грива коси се развяваха около главата му, а по лицето му се четеше необузdana сигурност в победата.

В този миг сред тълпата на индианците зърнах Парано и се помъчих да се добера до него. Отбягвайки ме, той се приближи до апача, но не му се срещаше и с него. Винету забеляза това, хвърли се към вожд на понките и извика:

— Парано! Нима атъбаското куче иска да избяга от Винету, вожд на апачите? Устата на земята ще изпие кръвта му, а ноктите на лешоядите ще разкъсат тялото на предателя!

Той захвърли томахока, измъкна бързо ножа от пояса си и сграбчи белия вожд за гърлото. Но му беше попречено да нанесе смъртоносния удар.

Когато Винету, противно на привычката си, се нахвърли върху понка с тези заплашителни думи, Олд Файерхенд отправи поглед натам и видя лицето на неприятеля си. Това стана за не повече от секунда, но ловецът все пак разпозна човека, когото мразеше до дъното на душата си, когото бе търсил дълго време напразно, с неуморно постоянство; този човек се мярна сега най-послед пред очите му.

— Тим Финети! — извика той, разблъска с ръце индианците около себе си, сякаш бяха тръстикови стебла, втурна се към Винету и сграбчи издигнатата му за удар ръка.

— Чакай, братко, този човек е мой!

Парано замръзна на мястото си от уплаха, като чу да назовават истинското му име. Но щом разпозна Олд Файерхенд, той се изтръгна от ръката на Винету, чието внимание се беше раздвоило, и се втурна да бяга като изстрелян от тетива на лък. В този миг и аз се освободих от индианеца, с когото се бях счепкал по време на тази сцена, и се понесох след беглеца.

Трябваше да го пипна. Наистина, лично аз няхах с него сметки за разчистване, но дори и да не си беше заслужил куршума като фактически подстрекател за това нападение, то аз знаех вече, че е смъртен враг на Винету. А току-що станалият инцидент ми даде да разбера, че залавянето на белия вожд на понките имаше голямо значение и за Олд Файерхенд.

Двамата също така се бяха затичали едновременно, за да го преследват. Обаче се виждаше, че няма да могат да намалят преднината, която имах пред тях, още повече, че в същото време забелязах с какъв превъзходен бегач си имам работа. Безспорно Олд Файерхенд беше майстор във всички умения, които изисква животът в Запада, но той не беше вече в онези години, които благоприятстват такова надбягване на живот и смърт, а Винету, както сам ми разказа по-късно, изгубил време, защото стъпил накриво и се препънал.

За мое задоволство забелязах, че Парано направи грешката да бяга стремглаво в права посока, без да разпределя силите си както трябва. Неговото объркване му попречи да последва старата привычка на индианците — да бяга в зиг-заг, докато аз се опитвах да пестя сили и да прехвърлям по-голямата част от усилията при тичането ту на левия, ту на десния си крак; този начин на бягане винаги ми беше носил предимство.

Другите двама изоставаха все повече назад, така че не чувах вече тежкото им дишане зад гърба си. А сега се разнесе и гласът на Винету от доста голямо разстояние:

— Нека Олд Файерхенд спре! Моят бял брат ще залови жабата на атъбаските и ще я убие. Краката му са като вятъра и никой не може да му избяга. Нямаше как да се обърна, за да установя дали разгневеният ловец се подчини на тези думи. Парано бе достигнал вече края на площта, осеяна с храсталаци и аз трябваше да насоча цялото си внимание към него, за да не го изгубя из очи. Сега се бях приближил до беглеца на двадесетина крачки. Ако той успееше да навлезе дълбоко между храстите, можеше да ми избяга. Ето защо се напрегнах още повече и след малко летях толкова близко зад него, че долавях задъханото му пъхтене. Нямах у себе си друго оръжие освен изстреляните револвери и ловджийския си нож. Извадих ножа от пояса си.

В този момент Парано внезапно отскочи настрана, за да ме пропусне да профуча покрай него с пълна скорост и после да ме нападне в гръб. Но аз очаквах този номер и в същия миг също извих настрана, така че двамата се сблъскахме с все сила, при което ножът ми се заби до дръжката си в тялото му.

Сблъскването бе толкова силно, че и двамата паднахме на земята, откъдето Парано вече не стана, докато аз скочих веднага, понеже не знаех дали е смъртно ранен. Обаче той не се помръдваше и не забелязах у него никакви признаци на живот. Поемайки дълбоко дъх, аз измъкнах ножа си.

Парано не беше първият неприятел, когото убивах; тялото ми носеше различни спомени за някои не съвсем щастливо завършили схватки с обитателите на американските степи, калени в много битки, но сега в краката ми лежеше бял, паднал мъртъв от моето оръжие. Не можех съвсем да се освободя от едно подтискащо чувство. И все пак той несъмнено си бе намерил справедливо смъртта и не заслужаваше съжаление.

Докато все още обмислях какво да взема със себе си в знак на победата, долових зад гърба си бързите стъпки на човек. Моментално се хвърлих на земята. Опасенията ми се оказаха излишни, защото бе Винету, който, разтревожен за мен като истински приятел, все пак ме беше последвал и сега спря до мен.

— Шарли е бърз като стрелата, а ножът му улучва сигурно целта. — каза той, като видя убития на земята. — Няма ли да се накичи моят брат със скалпа на атъбаска?

Погледнах Винету изненадано.

— Нали знаеш, че никога не взимам скалповете на неприятелите.

— Тогава той е мой! — извика Винету с такъв гневен тон, какъвто никога досега не бях чувал от устата му.

В следващия миг той се хвърли върху убития, който лежеше по гръб, подпря дясното си коляно в гърдите му и с три движения на ножа смъкна кожата с косата от главата му. Ако кажа, че съм бил учуден от начина на действие на Винету, това ще бъде твърде слабо. Не, аз бях направо смаян. Досега ме ласкаеше мисълта, че благодарение на общуването си с мен моят червенокож приятел бе възпитал у себе си толкова много човечност, че се бе отрекъл отдавна от този индиански обичай. Поне в мое присъствие не беше спазвал никога тази варварска традиция. Но сега изведнъж индианската му природа се беше проявила и то по един такъв начин, какъвто съвсем не бях свикнал да наблюдавам у Винету. А досега той винаги с презрение бе отказвал да се накичва с трофеи на победата, която не бе извоювана от него.

Колко страшно трябваше да мрази иначе толкова човеколюбивият апач този Тим Финети, та му свали скалпа! Засега бях принуден да се задоволя само с това разкритие. Едва по-късно, след няколко дни, щях да разбера всичко, защото едва тогава той вдигна воала на тайната от едно събитие, което бе крил дълбоко в сърцето си от всички хора, включително и от мен.

Когато Винету закрепил скалпа на пояса си и изтри кървавия нож в тревата, той се изправи и се запъти обратно към форта. Тръгнах мълчаливо по петите му, но не намерих време за размишления над съществуващите отношения между Парано и Винету. Една друга мисъл притисна тежко гърдите ми — тревогата за Олд Файерхенд. Отдавна трябваше да е вече при нас. Може би бе тръгнал в погрешна посока, след като бе изгубил Винету из очи.

В този миг чух някакъв вик, който долетя до нас от доста голямо разстояние.

— Уф! — стъписа се Винету. — Сигурно е нашият брат Олд Файерхенд, защото, отстъпващите понки ще избягват викове, които могат да ги издадат.

— И аз съм на това мнение. А войниците едва ли ще се отдалечат толкова много от форта. Следователно не може да бъде и някой от тях. Бързо, да тичаме натам!

— Да, бързо! Нашият другар е в опасност, иначе нямаше да вика.

И двамата се понесохме. Винету на север, аз обаче — на изток. Ето защо веднага пак се спряхме и апачът попита:

— Защо моят брат Шарли тича натам? Викът дойде от север.

— Не, от изток! Слушай!

Викът се повтори и аз бях сигурен в себе си.

— От изток е. Чух го съвсем ясно — уверих аз.

— От север е, моят бял брат се е излъгал отново.

— Но аз съм убеден, че съм прав. Нямаме време да проверим чие мнение е погрешно. Нека Винету тръгне на север, а аз ще тичам на изток. Без съмнение някой от нас ще го намери!

— Хау!

С тази дума той изчезна, а аз се затичах в избраната от мен посока колкото ми държаха краката. След кратко време забелязах, че Винету се беше заблудил, защото викът се разнесе отново, и то много по-ясно от преди.

— Идвам, Олд Файерхенд, идвам! — изкрещях аз. Саваната беше осеяна с отделни храсталаци, които пречеха на погледа във всички посоки. Но сега за мен това не беше препятствие — посоката ми беше известна. Докато тичах, заредих револверите си и след малко щом завих зад един храсталак, забелязах пред мен група биещи се хора.

Олд Файерхенд беше очевидно ранен и нямаше сили да си стои на краката. Беше коленичил на земята и се бранеше срещу трима неприятели, докато други трима бяха вече ликвидирани от него. Всеки удар можеше да му струва живота и беше крайно време да му се помогне. Няколко скока скъсиха разстоянието дотолкова, че можех да употребя револверите си. Три бързи изстрела от единия револвер и тримата се строполиха на земята. Продължих да тичам към Олд Файерхенд.

— Слава богу! Тъкмо навреме, тъкмо в последния миг, сър! — извика ми той.

— Ранен сте, нали? — попитах аз, като се спрях до него. — Сериозно ли е?

— Не е смъртоносно. Два удара с томахок в бедрата! Тези типове не успяха да се доберат до горната част на тялото ми и затова ми изпосяха краката. Бях принуден да падна на колене.

— Това ще доведе до голяма загуба на кръв. Разрешете да ви прегледам!

— Well, с удоволствие! Но, сър, какъв стрелец сте! При тази светлина и при това продължително тичане да улучите и тримата в бедрата! Това може да направи само един Олд Шетърхенд. Не успях да ви догоня преди, когато преследвахте Парано, защото бях ранен в крака от индианска стрела, а това ми пречеше да тичам. Започнах да ви търся. Точно тогава като че изпод земята пред мен изникнаха шест индианеца. Разполагах само с ножа и юмруците си — бях захвърлил другите си оръжия, за да мога да тичам по-лесно. Намушках трима, но другите трима щяха да ме очистят, ако не бяхте дошъл. Никога няма да го забравя.

Докато разказваше, аз прегледах раните му. Бяха болезнени, но за щастие не бяха опасни. При това го осведомих, колкото се може по-накратко за преследването на Парано. Олд Файерхенд не каза нито дума.

После дойде Винету, който беше чул изстрелите от револвера ми и помогна да превържем Олд Файерхенд. Той сам призна, че днес за пръв път е бил излъган от иначе превъзходния си слух. Оставихме червенокожите да лежат на земята и се върнахме във форта, разбира се много бавно, тъй като Олд Файерхенд вървеше едва-едва.

Когато достигнахме края на храсталаците и съзряхме пред нас форта, червенокожите бяха изчезнали. Битката бе приключила и гарнизонът се занимаваше със събирането на ранените и пренасянето им във форта. Щикове на пехотинците и сабите на драгуните бяха взели много жертви между редиците на понките. От страна на нападателите преброихме четиридесет и пет убити и двадесет и трима ранени, които не са били в състояние да избягат с останалите. Това беше ужасен урок, който трябваше да служи като предупреждение на оцелелите червенокожи още дълго време. За щастие от наша страна нямаше убити, а само няколко ранени.

След като се бяхме погрижили за Олд Файерхенд, ние все още се занимавахме с жертвите на битката, когато драгуните се завърнаха от преследването на неприятеля. И те също нямаше кого да оплакват, но затова пък едва ли някой от тях бе останал без рана. Докараха значителна плячка — дълга върволица от шестдесет коня. Междувременно бе настъпило утрото — светло и ведро. Слънцето ни се усмихваше така приятелски, сякаш между хората изобщо не съществуваше никаква омраза, никаква вражда, нито имаше убийства и кръвопролития.

Нараняването на Олд Файерхенд ни принуждаваше да останем тук две седмици или пък по-дълго, за да изчакаме, докато отново бъде способен да язди. За Винету и мен престоят ни означаваше период на почивка, който не ни беше неприятен. Бяхме тръгнали на път, за да се срещнем с Олд Файерхенд. Това беше станало. А дали щяхме да пристигнем в неговия hide-spot

[104]

няколко дни по-рано или по-късно, ни беше съвсем безразлично.

На следващия ден бяха погребани убитите индианци. Преди това претърсихме близката и далечна околност на форта и направихме изненадващо откритие. Сигурно вчера някои от неприятелите ни все още бяха кръстосвали наоколо, защото намерихме червенокожите, с които си беше имал работа Олд Файерхенд, но мястото, където бях убил Парано, бе празно. Навярно го бяха открили неговите съплеменници и го бяха взели, за да му направят достойно погребение в тяхното село.

Ранените индианци бяха превързани и лекувани. За инцидента бе съобщено веднага във форт Рендъл чрез бърз пратеник и след шест дни оттам пристигна подкрепление от двадесет души. Те донесоха и заповедта на техния полковник да се изпатят пленниците след оздравяването им с достатъчно силна охрана във форт Рендъл, където щяха да бъдат съдени.

Всъщност сега, когато Парано беше вече мъртъв, очаквах разяснения от Винету или Олд Файерхенд относно връзките им с мъртвеца. Но и двамата мълчаха: те пазеха тайната си и аз няхах правото да ги разпитвам против волята им. Затова не зададох никакви въпроси и така името на Парано не се спомена през тези дни нито веднъж.

Трета глава В „крепостта“

Намирахме се на път към „скривалището“. Седях заедно с Олд Файерхенд край лагерния огън. Винету беше на пост и след завършването на една от обиколките си се приближи към нас. Олд Файерхенд го покани с движение на ръката да остане.

— Няма ли да седне моят брат край огъня? Пътят на арапахите не минава оттук. Ние сме в безопасност.

— Очите на апача са отворени винаги. Той няма доверие на нощта, защото тя е като жената — отговори Винету. С тези думи той се върна отново в тъмнината.

— Нашият приятел мрази жените — подхвърлих аз, за да сложа начало на един от онези задушежни разговори, които, водени под спокойно блещукащите звезди, не се изтриват дълги години от паметта.

Олд Файерхенд бавно свали от врата си лулата, натъпка я с тютюн и я запали.

— Така ли мислиш? — попита ме той. — А може и да не ги мрази.

— Но думите му изглежда потвърждават това.

— „Изглежда“ — кимна ловецът, — но не е така. Някога имаше една жена, заради която той бе готов да се бие и с дявола, но от онова време думата „скуоу“ не съществува повече за него.

— А защо не я е отвел в публото си край реката Пекос?

— Тя обичаше друг.

— За това обикновено никой индианец не пита.

— Но другият беше негов приятел.

— А как е името на този приятел?

— Сега се казва Олд Файерхенд.

Вдигнах изненадано поглед. Ето че бях изправен пак пред една от онези съдби, на които Западът е толкова богат. Те придават на неговите герои и събития онази сурова окраска, която се свързва обикновено с понятието „Див Запад“. Нямах право да продължавам да разпитвам, но желанието ми за по-големи подробности сигурно се е четяло твърде ясно в израза на лицето ми, защото след кратко мълчание Олд Файерхенд продължи:

— Остави миналото на спокойствие, сър! Наистина, ако исках да говоря за него, ти може би щеше да бъдеш единственият, на когото щях да кажа нещо, защото те обикнах.

— Благодаря, сър! Мога да ти кажа откровено, че високо ценя дружбата ти.

— Знам, знам. Дал си премного доказателства за това. Без помощта ти неотдавна щях да загина. Положението ми беше много тежко и кървах като бизон, ранен на много места, когато най-сетне ти се появи. Само ме е яд, че не можах лично да си разчистя сметките с Тим Финети: веднага бих жертвал ръката си, стига да ми бъде отредено удоволствието да накарам онзи негодник да опита моя нож.

При тези думи по иначе тъй спокойното лице на ловеца премина бързо изразът на гняв и озлобление. И както седеше срещу мен с разискрени очи, аз разбрах, че той несъмнено имаше някакъв изключителен повод за разчистване на сметки с Парано или Финети.

Признавам, че любопитството ми растеше непрекъснато, нещо, което щеше да се случи и с всеки друг. За пръв път научавах главозамайващия факт, че моят Винету някога си беше отворил сърцето за едно момиче. Това бе останало в тайна дори за мене, неговия най-добър приятел и кръвен брат. Но трябваше да се въоръжа с търпение, което не ми струваше много усилия, тъй като от бъдещето със сигурност можех да очаквам разкрития по този въпрос.

Оздравяването на Олд Файерхенд бе станало по-бързо от очакванията ни и след сравнително кратко време тръгнахме на път, за да прекосим земите на войнствените дакоти и се насочим към Манкицата#, на чийто бряг се намираше „крепостта“ на Олд Файерхенд, както се изрази той. Може би скоро щяхме да я достигнем, защото днес бяхме преплували вече Кайа Паха.

[105]

Там исках да се присъединя за известно време към ловците на животни с ценна кожа, които бяха ръководени от Олд Файерхенд, а след това щях да се опитам да достигна езерата на изток, като мина през Дакота и Прери дю Шиен

[106]

. Може би щеше да ми се удаде случай по време на съвместния ни живот да надникна в миналото на Олд Файерхенд и ето защо сега продължих да седя мълчаливо на мястото си, като се размърдвах само от време на време, за да разбъркам огъня и да хвърля дърва в него.

При едно от тези движения пръстенът на Хари проблясна в светлината на пламъците.

Въпреки че това стана само за миг, острият поглед на Олд Файерхенд съзря малкия златен предмет. Смаян, той скочи от удобното си положение на земята.

— Какъв пръстен носиш на ръката си, сър? — попита ловецът.

— Спомен за един от най-ужасните часове на моя живот.

— Ще ми дадеш ли за малко да го разгледам?

Изпълних желанието му. Той посегна към него с видима припряност и едва бе хвърлил на пръстена по-обстоен поглед и вече последва въпросът:

— От кого го имаш?

Беше го обхванала неописуема възбуда. Отвърнах му спокойно:

— Получих пръстена от едно около тринадесетгодишно момче в Ню Венанго.

— В Ню Венанго? — изтръгна се от гърдите му. — При Фостър ли беше? Видя ли Хари?

Спомена за някакъв ужасен час, за някакво нещастие!

— Това беше едно приключение, при което заедно с моя храбър Хататитла ни грозеше опасността да бъдем живи изпечени — отвърнах аз, като протегнах ръка към пръстена.
— Чакай! — възпря ме Олд Файерхенд. — Трябва да знам, как е попаднал този пръстен у теб. Имам свещено право на това, по-свещено и по-голямо право от който и да било друг човек!

— Лежи си спокойно, сър — помолих го невъзмутимо. — Ако някой друг ми беше отказал да върне пръстена, щях да го принудя. Но на теб ще ти разкажа всички подробности, а след това сигурно можеш да ми докажеш и твоето право.

— Говори! Но знай, че този пръстен в ръката на някой друг, комуто имам по-малко доверие отколкото на тебе, би могъл да се превърне лесно в негова смъртна присъда! И така, разказвай, разказвай!

Олд Файерхенд познаваше Хари, познаваше и Фостър, а възбудата, в която бе изпаднал, свидетелстваше за огромния му интерес към тези две лица. На езика ми имаше десетки въпроси, но аз ги преглътнах и започнах разказа си за онази среща.

Подпрян на лактите си, великанът лежеше срещу мен край огъня и върху чертите на лицето му се бе отпечатало напрежението, с което следеше думите ми. Постепенно той се вживяваше все повече и повече и когато стигнах до мига, в който бях издърпал Хари пред себе си на коня, той скочи на крака и извика:

— Човече, това е бил единственият начин да бъде спасен! Трепера от страх за живота му! Бързо, бързо, разказвай по-нататък!

И аз се бях изправил на крака, защото онези ужасни минути отново бяха оживели пред очите ми. Продължих разказа си. Ловецът се приближаваше към мен все по-близо и по-близо. Устата му се отвори, сякаш искаше да погълне всяка дума, излизаща от моята уста. Широко разтворените му очи се бяха втренчили в мен, а тялото му се изви в такава поза, като че ли самият той седеше на гърба на бясно препускащия Хататитла, като че ли той самият се хвърляше във високо разплискалите се запенени води на реката и се мъчеше да изкачи в панически ужас стръмната, остро прорязана скала. От дълго време бе сграбчил ръката ми, стискаше я несъзнателно с все сила, а дъхът му излизаше от гърдите мъчително и шумно.

— Heavens! — извика той с дълбока въздишка, щом чу, че бях изкачил щастливо ръба на клисурата и бях отвел момчето в безопасност. — Беше страшно ... ужасно! Такъв страх преживях, сякаш собственото ми тяло бе обгърнато от пламъците, макар и да знаех предварително, че си се спасил; иначе Хари нямаше да може да ти даде пръстена..

— Но той не ми го даде. Пръстенът му се измъкна неволно от пръста и той дори не забеляза това.

— Тогава е трябвало да върнеш чуждата собственост.

— Исках, но момчето избяга от мен. Видях го чак на разсъмване заедно с едно семейство, което се бе спасило от смъртта, защото къщата им се намираще в най-горния край на клисурата, а пожарът се беше разпрострял надолу.

— И като го видя, отвори ли дума за пръстена?

— Не, изобщо не ми беше дадена тази възможност, защото стрелях по мен и в крайна сметка си тръгнах.

— Такъв си е той, такъв си е! Хари не мрази нищо друго така както страхливостта: Помислил е, че ти липсва кураж. Но я кажи, какво стана с Фостър?

— Доколкото можах да установя, се беше отървало само онова семейство, за което току-що споменах. Огнената стихия, изпълнила котловината, погълна всичко, влязло в допир с нея.

— Ужасно, това е страхотно наказание за безполезното и престъпно намерение да се остави петролът да изтича, за да се покачат цените му!

— И ти ли познаваше Емери Фостър, сър? — запитах го сега.

— Бях няколко пъти при него в Ню Венанго. Той беше горделив богаташ, който навярно имаше някаква причина поне с мене да се отнася малко по-прилично.

— И Хари ли си виждал при него?

— Хари ли? — попита той със странна усмивка. — Да, виждал съм го у Фостърви и в Омаха, където момчето има брат ... а може би съм го срещал и другаде.

— Можеш ли да ми разкажеш някои неща за него?

— Мога, но не и сега. Разказът ти ми подежда така, че не мога да се съсредоточа за подобен разговор. Но при по-подходящ случай ще научиш повече неща, това ще рече толкова, колкото и аз самият знам за него. А той не ти ли каза, какво търси в Ню Венанго.

— Каза ми. Хари се бе отбил само временно там.

— Тъй, тъй! Значи твърдиш, че се е отървал от опасността?

— Абсолютно сигурно.

— И си го видял да стреля?

— Великолепно, както вече ти казах. Той е едно много необикновено, рано узряло момче.

— Така е. Баща му е стар скалпирвач и не е отлял нито един куршум, който да не е намерил верния път между добре познатите две ребра на враговете му. От него е научил точната стрелба и ако си мислиш, че той не разбира кога и къде му е мястото да я използва, тогава се лъжеш страшно много.

— Къде е сега баща му?

— Ту тук, ту там и мога да кажа, че двамата се познаваме доста добре. Възможно е да ти помогна някой път да се срещнеш с него.

— Бих се радвал, сър.

— Ще видим. Стореното за сина си заслужава благодарността на бащата.

— О, нямах това предвид.

— Разбира се, разбира се. Познавам те. Но ето ти пръстена! Едва по-късно ще разбереш, какво означава, че ти го връщам. А сега ще ти изпратя апача, неговото време свърши. Лягай да спиш, за да си бодър рано сутринта! Утре конете ни ще трябва да се понапрегнат — предстои ни голям преход.

— Нали утре щяхме да стигнем само до Грийн Парк?

— Промених си решението. Good night!

— Good guard

[107]

! Не забравяй да ме събудиш, когато дойде време да те сменя!

— Спи си спокойно! Мога да си отворям очите и заради теб; достатъчно си направил за мен!

Трябваше да съм не Олд Шетърхенд, а най-големият гринхорн, ако и сега не бях разбрал как стоят нещата. Олд Файерхенд беше бащата на Хари, това бе ясно за мен като бял ден. Беше го издало още вълнението му по време на разказа ми. Към това се прибавяха и забележките му относно бащата на Хари, за когото говореше като за трето лице, докато очевидно имаше предвид себе си. Но тук стигам вече до границата на всичко онова, което можех да нарека „сигурни сведения“. Всичко останало представляваше безпочвени предположения, в които се мяркаха и изчезваха като мъгляви и неясни видения ту Олд Файерхенд, ту Винету, ту Парано.

Дълго време след като Винету се беше върнал и се беше завил в одеалото си край мен, за да спи, аз останах буден. Разказът ми беше възбудил и мене самия. Онази страхотна вечер отново бе оживяла пред очите ми с всичките си подробности. Между ужасните й картини постоянно изникваше образът на Олд Файерхенд и дори в последните мигове на онзи неясен полусън в ушите ми все още звучаха думите му: „Спи спокойно, достатъчно си направил за мен!“

Когато се събудих на сутринта, видях, че съм сам край огъня. Но не можеше двамата да са отишли найде надалеч, защото малкото тенекено котле с врящата вода висеше над пламъците, а до остатъците от месото от вчерашната ни вечеря се намираше отворената торба с брашното.

Отвих се от одеялото и се отправих към водата, за да се измия. Там стояха Винету и Олд Файерхенд и оживено разговаряха, а щом ме видяха, реагираха така, че ми стана ясен предметът на разговора им — това бях аз.

Не след дълго бяхме готови за тръгване и се отправихме в посока на крепостта.

Денят беше хладен. Конете ни бяха добри и понеже бяха отпочинали, успяхме бързо да изминем значително разстояние по покритата със зеленина равнина.

Доста странна промяна забелязах днес в поведението на двамата мои спътници към мен. Съвсем очевидно в държанието им към мен имаше едно внимание, което бих нарекъл по-скоро дълбоко уважение и ми се струваше, че в погледите на Олд Файерхенд, които ми отправяше от време на време, се таеше сдържана нежност. Освен това беше на очи също и едва ли не любвеобилното внимание и преданост, показвани от двамата мъже един към друг. Едва ли биха се грижили един за друг повече дори двама братя, които се чувствуват свързани вътрешно с кръвна връзка и с всяка фибра на своето същество. Сега имах чувството, че нежната загриженост на двамата фокусираше в моята личност.

Когато спряхме по обед и Олд Файерхенд се отдалечи, за да разузнае околността на лагера ни, Винету се опъна на земята край мен и докато вадех храната, ми каза:

— Моят брат Шарли е смел като голямата котка на гората и е мълчалив като устата на скалата.

Посрещнах с мълчание този странен увод.

— Той е яздил през пламъците на петрола, а не е разказал на своя брат Винету нищо за това — продължи апачът.

— Езикът на мъжа — отвърнах аз — е също като ножът в ножницата. Той е остър и не става за игра.

— Моят брат Шарли е мъдър и има право. Но Винету е тъжен, когато сърцето на неговия приятел е затворено към него като камъка, в чиито недра е скрито златото.

— А беше ли сърцето на вожд на апачите по-отворено към неговия бял приятел?

— Разбира се. Апачът му разкри всички тайни на прерията. Той го научи да намира следата и да прави всичко, каквото трябва да умее един велик воин.

— Моят червенокож брат направи всичко това. Но проговори ли и за Олд Файерхенд, на когото е отдал душата си, проговори ли за жената, чийто образ живее в сърцето му?

— Винету я обичаше, а любовта не живее в неговата уста. Но защо моят брат не ми разказа за момчето, което Хататитла пренесъл през огъня?

— Защото щеше да прозвучи като самохвалство. Познаваш ли това момче?

— Винету го е носил на ръцете си; показвал му е цветята в полето, дърветата в гората, рибите във водата и звездите по небето. Той го е учил да изстрелва стрелата от лъка и да се качва на гърба на дивия мустанг. Той го е дарил с езиците на червенокожите мъже и най-накрая му даде пистолета, чийто куршум беше убил Рибана, дъщерята на асинибойните. Погледнах го учудено. У мен започна да се заражда едно подозрение, което едва ли бих се осмелил да изрека гласно. И все пак може би щях да го сторя, ако тъкмо в този момент не се бе завърнал Олд Файерхенд и не ни беше отвлякъл вниманието с яденето. Но докато се хранехме, не можех да не мисля постоянно за думите на Винету, които, съпоставени с казаното от Олд Файерхенд, а още по-преди и от Хари, пораждаха най-изненадващи факти. Не само че Олд Файерхенд беше баща на Хари, което вече бях отгатнал, но и майката на момчето не беше никоя друга освен онази девойка, обичана от Винету, която все пак бе встъпила в брак с белия ловец Олд Файерхенд.

След няколко часа почивка ние потеглихме отново. Конете ни се носеха в такъв бодър тръс, сякаш знаеха, че на едно определено място ги очаква няколкодневна почивка. Изминахме така значително разстояние, когато заедно с настъпващия вечерен здрач се приближихме толкова много до планинската верига, издигаща се зад долината на Манкицита, че теренът започна да се изкачва нагоре. Сега яздехме покрай рекичката в една клисура, която очевидно щеше да ни изведе перпендикулярно към Манкицита.

— Стой! — разнесе се внезапно глас нейде от страни из храстите и в същото време между клонците към нас се насочи дулото на карабина. — Каква е паролата?

— Храбро!

— И?

— Потайно — изрече Олд Файерхенд паролата, като острият му поглед се мъчеше да проникне сред гъсталците. При последната дума клоните се разтвориха и пропуснаха да мине един човек, при чийто вид бях обзет от радостна изненада.

Под плачевно надвисналата периферия на филцовата шапка, чиято форма, възраст и цвят биха причинили големи затруднения и на най-прозорливия човек, сред гъстата растителност на сплъстената сивочерна брада стърчеше нос с толкова застрашителни размери, че би могъл да се използва като колче за слънчеви часовници с всякаква големина,

по чиято сянка да бъде отчитано времето. Вследствие на буйния растеж на брадата, с изключение на този обонятелен орган, създаден с такова разточителство, от останалите части на лицето се виждаха само две малки хитри очички, надарени изглежда с изключителна подвижност, които бързо се местеха между мен, Винету и Олд Файерхенд с израза на шеговито лукавство.

Тази горна част бе разположена върху тяло, което оставаше скрито до коленете в една стара ловна дреха от кожа на козел, изработена очевидно за някоя значително по-едра фигура.

Ето защо малкото човече имаше вида на дете, което бе облякло за собствено удоволствие нощницата на дядо си. Изпод тази предостатъчно дълга дреха надничаха две сухи сърповидни крачета. Те бяха напъхани в легинси, украсени с ресни и толкова вехти, че сигурно бяха окъсели на човечето още преди десетина години и сега позволяваха свободно да се видят чифт ботуши с високи и широки кончови, където в случай на нужда можеше да се помести и целият им собственик.

В ръката си човечето държеше стара пушка, която имаше извънредно голяма прилика с някоя цепеница, и като го гледах как се приближава в този си вид и с известно достойнство, не можех да си представя по-съвършена карикатура на прериен ловец.

— Сам Хокинс? — извика Олд Файерхенд. — Какво ти е станало на очите, та ми искаш паролата?

— Нищо им няма, сър! Обаче държа постовият да показва от време на време, че не я е забравил. Добре дошли в нашия дом, мешърз! Ще има да се радват, много ще се радват. Ще се побъркам от щастие, че виждам отново моя някогашен „гринхорн“, наричан сега Олд Шетърхенд, и Винету при това, великия вожд на апачите, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи! Тъй като бях скочил на земята, за да го поздравя, той ми подаде и двете си ръце и така пламенно ме притисна към ловната си дреха, че тя изпраща като празен сандък, а после издаде напред покритите си с гъсти косми устни, за да ме целуне; с едно извъртане, без да губя присъствие на духа, успях да се изплъзна от тази нежност. Тъмната му някога брада беше доста посивяла.

— И аз се радвам сърдечно и искрено да те видя пак, скъпи Сам — заявих му аз, казвайки истината. — Но я ми отговори, не си ли разказвал на Олд Файерхенд, че ме познаваш и си бил мой учител?

— Разбира се, че съм му разказвал.

— А ти не ми каза, че тук ще срещна моя добър Сам Хокинс!

Този приятелски упрек бе отправен към Олд Файерхенд и траперът ми отвърна с усмивка:

— Искях да те изненадам. Впрочем тук при мен ще завариш и други двама твои добри познати.

— Да не би да са Дик Стоун и Уил Паркър, които не се отделят от Сам?

— Да. Твоето появяване ще достави на двамата голяма радост. Но... какво е положението, Сам, кои от нашите хора са си у дома днес?

— Всички без Бил Бълчър, Дик Стоун и Мак Флечър, ако не се лъжа, които излязоха, за да „правят месо“. И малкият сър дойде отново.

— Знам, знам, че пак е тук. Иначе как беше? Имаше ли червенокожи?

— Благодаря, благодаря, сър; не мога да си спомня да съм виждал някакви червенокожи, макар че — добави той, като посочи към допотопното си пушкало, — „Лиди“ се намира в добро настроение и отлична форма.

— А примките?

— Донесоха ни добра плячка, много добра, ако не се лъжа. Можеш сам да се убедиш, сър. При вратата ще намерите малко вода, ако не се лъжа.

Сам Хокинс ни обърна гръб и се отправи към скривалището си, а ние продължихме. Тази малка сцена ми показва, че се намираме близо до крепостта, защото несъмнено траперът бе застанал недалеч от нейния вход, за да бди над сигурността ѝ. Започнах внимателно да се оглеждам наоколо, за да открия „вратата“.

Наляво от нас се разкри тесен пролом, образуван от две близо издигащи се една срещу друга скалисти стени, покрити горе с къпинаци. Двете стени можеха да се достигнат с разперени ръце. Цялата ширина на дъното на този пролом бе заета от поток, по чието твърдо, каменисто корито не оставаха никакви следи. Той изливаше бистрата си прозрачна вода в рекичката, покрай която бяхме яздили нагоре до клисурата. Тук Олд Файерхенд се

отклони към тесния пролом и ние бавно го последвахме. Едва сега разбрах и думите на Сам, че ще намерим малко вода пред вратата. Бяхме яздили няколко минути в тази посока, когато скалите се приближиха още повече една към друга, и се изпречиха пред нас в толкова плътна маса, че изглеждаше пътят да свършва дотук. Но за мое удивление Олд Файерхенд продължаваше да язди и аз го видях да изчезва посред извисилите се скали. Винету го последва и когато и аз самият достигнах загадъчното място, забелязах, че гъсто спускащите се отгоре диви пълзящи растения не само покриваха скалата, ами образуваха и нещо като завеса, зад която пътят продължаваше в дупка, подобна на тунел, където цареше пълна тъмнина. Дълго време продължихме да лъкатушим из завоите в слаб здрач и пак се озовахме в пролом, подобен на изминатия вече преди малко. Спрях се изненадан, когато стените му се разтвориха. Намирахме се на входа на обширна котловина, заобиколена от страни от непристъпни скали. Обградената от шумнати храсталаци и дървета площ имаше почти формата на окръжност и бе покрита със свежа трева. По нея пасяха няколко стада от коне и мулета, а между тях се скитаха много кучета, една част от които бяха вълча порода, служещи на индианците като товарни животни или пазачи, а останалите бяха от онези дребни, бързо тлъстеещи смесени породи, чието месо е голям деликатес за червенокожите.

— Ето ви моят „замък“ — обърна се Олд Файерхенд към нас, — моята крепост, в която може да се живее по-сигурно, отколкото в някой форт.

— А няма ли там някакъв изход към планините? — попитах аз, като посочих към отсрещната страна на котловината.

— Дори и скунк
[108]

не би могъл да се измъкне навън, а и от външната страна е почти изключено да се изкатериш по склоновете. Нерядко някои червенокожи са се промъквали наоколо, без да подозират, че тези отвесни скалисти зъбери не образуват плътна маса, а заграждат такава прекрасна долина.

— Но как откри това великолепно място?

— Преследвах един ракун
[109]

до цепнатината, която по онова време все още беше закрита от пълзящи растения, и веднага се разположих тук.

— Самичък?

— Отначало бях сам и неведнъж съм се изплъзвал от смъртта, защото намерих тук сигурно и изпитано убежище от преследването на червенокожите. По-късно събрах тук моите „момчета“. На това място можехме да складираме кожите и да устояваме на суровите изпитания на зимата.

Още докато изговаряше последните си думи, над зелената равнина се разнесе рязко изсвирване. Веднага на различни места наоколо храстите се разтвориха и се появиха известен брой човешки фигури, по които от сто метра си личеше, че имат право на поданството на Запада.

Приближихме се в лек тръс към средата на котловината и скоро бяхме обкръжени от хората, които с най-цветисти думи дадоха израз на радостта си от завръщането на Олд Файерхенд. Между тях се намираше и Уил Паркър, който, зарадван, че пак ме вижда, се държа много комично. Винету също го поздрави приятелски.

Посред тази радостна глъчка, която хората можеха да си позволят, разбира се, само в това уединено място, видях, че Винету се е заел да сваля амуницията на коня си. После плесна леко Илчи, като по този начин му даде указание да се погрижи сам за вечерята си, нарами седлото, оглавника и одеалото и се отдалечи.

Последвах примера му, тъй като сега Олд Файерхенд имаше много малко време, за да се занимава с нас, пуснах на воля храбрия Хататитла и предприех оглед на околността.

Мощните земни сили бяха издигнали нагоре скалните маси при образуването на планините като някой гигантски сапунен мехур; след разпукването му се беше образувало отворено отгоре полукълбо с високи непристъпни стени, което приличаше на потънал кратер на великански вулкан. После под въздействието на въздуха и слънцето, вятъра и дъждовете твърдата каменна покривка на дъното се беше разпаднала и бе станала достъпна за растителния свят. Насъбраната вода си бе пробила постепенно път от едната страна на скалите и образувала потока, който днес ни беше служил като водач.

Избрах за своя цел най-отдалечения край на котловината и закрачих между храстите и скалите, които почти винаги образуваха отвесна стена, а понякога дори надвисваха над котловината. В тази стена забелязах многобройни отвори, закрити с животински кожи, които вероятно водеха към жилищни или складови помещения.

Докато се разхождах така безцелно, съзрях на една издадена скала, на която човек можеше да се изкачи, малка колиба, направена от чворести клони. От нея вероятно се откриваше хубава гледка над долината и затова реших да се изкатеря до там. Скоро намерих ако не пътечка, то поне стъпки от хора, които си бяха проправяли път до нея. Проследих ги.

Беше останало съвсем малко разстояние до колибата, когато забелязах, че от ниската и тясна врата се измъкна човешка фигура, която едва ли е могла да бъде смутена от моето появяване, защото човекът изобщо не ме видя, а гърбом към мен се приближи до ръба на скалата и като засенчи очите си с ръка, се загледа надолу.

Той носеше пъстра ловна риза от дебел плат и легинси, които бяха украсени с ресни покрай външния си шев от кръста чак до долу. Малките мокасини бяха обшити богато със стъклени перли и бодлите на бодливото свинче. Косата му бе привързана около главата с червена кърпа, а ешарп от същия цвят заместваше пояса.

Щом се изкачи на малката платформа, непознатият долови шума от стъпките ми и бързо се обърна. Истина ли беше или измама? Бях радостно изненадан.

— Хари! Нима е възможно? — И вече се отправих с бързи крачки към момчето.

Но погледът му беше сериозен и студен, нито една черта по обгореното му от слънцето лице не издаваше радостно вълнение от моето появяване.

— Ако не беше възможно, нямаше да ме срещнеш тук, сър — отвърна той. — Но основание за един такъв въпрос имам по-скоро аз, а не ти. Кой ти разреши да влезеш в нашия лагер? Нима бях заслужил такова посрещане? Отвърнах му с една-единствена дума, още по-студено и спокойно от него:

— Pshaw! — След това заслизах внимателно обратно, обръщайки му гръб.

Продължих безгрижно обиколката си и едва след известно време се приближих към мястото за лагеруване. Междувременно се беше свечерило. В средата на обширната котловина гореше с високи пламъци буен огън, около който се бяха насъбрали всички обитатели на крепостта без намиращите се извън нея. И Хари бе заел мястото си сред мъжете; скоро забелязах, че във всяко едно отношение той беше равноправен с тях. Както ми се стори, сега той ме оглеждаше със съвсем други погледи.

Разказани бяха не едно и не две лично преживени приключения, които слушах с голямо внимание, докато най-сетне се надигнах, за да видя по стара привычка какво прави конят ми. Напуснах огъня и закрачих в тъмнината, над която се разстилаше звездното небе така приветливо и ясно, сякаш милионите му светлинки не изпращаха лъчите си към тази земя, където най-високо развитите същества бяха застанали едно срещу друго с оръжие в ръка, за да си оспорват един другиму правото на съществуване.

Тихо радостно изцвилване в края на храсталаците, опасващи потока, ме накара да отида при Хататитла, който ме беше познал и сега потри нежно глава о рамото ми. Двойно по-мил ми беше станал, откакто ме пренесе през огън и вода: притиснах страната си до шията му и започнах да го галя по стройният и кадифен врат.

Едно кратко изпръхтяване, познато ми като предупредителен знак, ме накара да погледна настрани. Някаква човешка фигура се приближаваше към мен и аз забелязах движението на крайчеца на обвитата около главата кърпа. Това беше Хари.

— Извинявай, ако те смущавам — прозвуча сега гласът му малко несигурно. — Мислех си за Хататитла, комуто дължа живота си, и много ми се прииска да поздравя доброто животно.

— Ето го, тук е. Няма да смущавам поздрава с присъствието си. Good night!

Обърнах се да си вървя, но едва бях направил десетина крачки, когато дочух полугласно повикване:

— Сър!

Спрях се. Хари ме последва колебливо, а своеобразното потрепване в гласа му издаде смущението, което той не можеше да преодолее така бързо.

— Аз те обидих!

— Така ли? — отвърнах аз хладно и спокойно. — Заблуждаваш се. Навярно спрямо теб бих могъл да изпитвам снизходителност, но не и обида.

Измина доста време, докато той намери думи, за да отговори.

— Тогава прости ми за моето заблуждение!

— С удоволствие. Свикнал съм хората постоянно да се заблуждават в мен.

— Надявам се повече да не злоупотребявам със снизхождението ти.

— Въпреки това по всяко време ще ти бъда на разположение.

Вече се канех отново да си тръгна, когато той с бърза крачка се приближи съвсем до мене и сложи длан върху ръката ми.

— Мистър Шетърхенд! — Сега гласът му прозвуча умолително, така че аз неволно се спрях. — Едва преди малко научих кой си ти и тогава осъзнах колко несправедливо постъпих спрямо теб. Олд Шетърхенд не може да бъде подъл подпалвач. Но аз взех последните ти думи в онзи „блъф“, преди да се разделим, за скрита заплаха и повярвах, че си си отмъстил по такъв долен начин. Аз ... те моля да ме извиниш.

— Добре, Хари, приемам извинението ти с удоволствие. През онова утро след пожара ти беше страшно развълнуван и не бе в състояние да направиш трезва преценка на нещата. Да не говорим повече за това! Ето ти ръката ми! Отсега нататък да бъдем приятели! Момчето въздъхна с видимо облекчение, когато хвана предложената му десница.

— Добре, нека не засягаме сега лични чувства. Но ти си спасил и живота на баща ми, като си се изложил на най-голяма опасност. Разреши ми поне затова да ти благодаря дотолкова, докол ...

— Не е необходимо! — прекъснах го бързо. — Всеки уестмън е готов да извърши стореното от мен, а и тук стават съвсем по-други неща, отколкото споменатите от тебе. Онова, което един от нас направи за другия, може би е сторено за него вече десетократно от трети и едва ли си заслужава да говорим за това. В преценките си не бива да се ръководиш от мащаба, който ти дава твоята детска любов.

— Първо аз бях несправедлив, но сега си несправедлив ти, и то спрямо самия себе си.

Искаш ли да бъдеш такъв и към мен?

— Не.

— Тогава ще мога ли да те помоля за нещо?

— Говори!

— Смъмрай ме винаги, сър, когато не съм прав, но не споменавай повече за снизхождение! Съгласен ли си?

— Съгласен.

— Благодаря ти! А сега да се връщаме при огъня, за да кажем на останалите „лека нощ“. Ще ти покажа твоето спално помещение. Ще трябва скоро да си лягаме, защото утре ще ставаме рано.

— Каква е причината?

— Край Би Форк съм поставил примките си и ти ще дойдеш с мене, за да видиш плячката. Няколко минути по-късно ние се озовахме пред една от споменатите вече кожени врати. Хари отметна кожата, за да ме пропусне да вляза в едно тъмно помещение, което скоро бе осветено от свещ, направена от еленова лой.

— Тук е спалнята ти, сър. Нашите мъже се оттеглят в тези помещения тогава, когато се опасяват, че под открито небе може да ги пипне ревматизъм.

— И ти смяташ, че този неприятен гостенин не ми е непознат?

— Искане ми се да е обратното, но долината е влажна, а околните планини задържат вятъра, така че предпазливостта не вреди, както казват отвъд, в Стария свят! Приятни сънища!

Хари ми подаде ръка и като кимна приятелски, излезе навън.

Когато останах сам, аз се огледах в тясната килия. Тя не беше природно образувание, а бе изсечена в скалата от човешка ръка. Каменистият под беше застлан с щавени кожи. Стените

бяха покрити по същия начин, а в дъното се намираше постеля — креват, сглобен от гладките стебла на черешови дървета. Отдолу имаше дебела постелка от меки кожи, а отгоре бяха разпрострени достатъчен брой оригинални одеала, изработени от индианците навахи.

На няколко колчета, забити в цепнатините на стените, бяха окачени различни предмети, които ме убедиха, че Хари ми беше дал на разположение собствената си „стая“!

Само голямата умора, която чувствах в момента, ме накара да остана в тясното затворено помещение, понеже който е прекарвал нощите си сред безкрайната открита свободна прерия, много трудно може да се реши веднага след това да използва затвора, наречен от цивилизования човек „жилище“.

Четвърта глава На лов за бобри

Може би усамотеността на моята „стая“ имаше вина за това, че сънят ме държи в обятията си по-здраво от обикновено. Защото още не бях станал, когато ме разбуди силен глас:

— Pooh!

[110]

Сър, струва ми се, че още не си приключил с измерването на кревата! Поопъни се още малко, но не на дължина, а на височина. Така няма да бъде лошо, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

Скочих от леглото и огледах нахалника, изправил се до отметнатата кожа на входа. Беше Сам Хокинс. Докато вчера бе въоръжен само с карабина, сега по него се виждаше пълното траперско снаряжение. Очевидно ме беше очаквал, едно доказателство, че щеше да ни придружава.

— Ей сега ще бъда готов, драги Сам.

— Да се надяваме. Малкият сър чака вече край hole, ако не се лъжа.

— Ще дойдеш ли с нас до Би Форк?

— Така изглежда, ако не се лъжа. Малкият сър не може да носи сам всички принадлежности.

Щом излязох пред вратата, забелязах Хари, който ме очакваше при входа на котловината. Сам взе няколко завързани една за друга примки, метна ги през рамо и закрачи към изхода.

— Тук ли ще оставим конете? — попитах аз.

— Не ми се вярва твойт кон да поставя капани както трябва, нито пък да е учил как се измъква някой дебелоопашатко

[111]

от дъното на реката. Налага се да размърдаме собствените си крака, ако искаме да свършим навреме. Така че тръгвай!

— Но, скъпи Сам, преди това трябва да се погрижа за коня си!

— Няма нужда. Малкият сър свърши вече тази работа, ако не се лъжа.

Без да подозира, той ми съобщи с тези думи нещо радостно. Значи Хари още в ранни зори се беше погрижил за Хататитла. Вероятно баща му бе говорил с него и това бе причината за промяната в поведението му. Вече щях да се учудя, че не виждам и него, който бе винаги ранобуден, когато той се появи, прегазвайки потока заедно с Винету и един от ловците. Винету направи на Хари комплимент по индиански:

— Синът на Рибана е силен като воините от бреговете на Хила. Окоето му ще види много бобри, а ръката му няма да може да носи тежестта на кожата. — А като забеляза погледа ми, с който търсех Хататитла из долината, той ми каза успокояващо: — Моят брат Шарли

може да тръгне спокоен. Винету ще се погрижи за коня, който се радва и на обичта на апача.

След като минахме през пролома, ние тръгнахме наляво, обратно на посоката, от която пристигнахме вчера, и заслизахме по течението на рекичката, докато достигнахме мястото, където тя се вливаше в Манкицита. Гъста, почти непроходима растителност покриваше бреговете на реката. Вейките на дивата лоза се катереха нагоре по близкорастящите стебла, пълзяха от клонче на клонче и отгоре се спускаха надолу здраво оплетени една о друга, прехвърляха се, на следващото дърво, пак се изкачваха и по този начин образуваха такъв хаос, сред който човек можеше да си проправи път само с помощта на ножа.

Дребният Сам вървеше през цялото време пред нас. Неговата фигура, здравата натоварена, ми напомняше живо за словашките продавачи на миши капани, които се появяваха от време на време в моето хубаво родно градче в Ерцгебирге [112]

. Въпреки че не допускахме наблизко да се намира някакъв неприятел, обутите в огромни ботуши крака на Сам отбягваха със завидна ловкост всяко място, където можеше да оставят следа, а малките му пъргави очички оглеждаха непрекъснато в ляво и в дясно гъстата растителност, чиято пищност с успех можеше да съперничи на девствената растителност в долината на Мисисипи.

Траперът повдигна нагоре няколко сплетени вейки, наведе се и пропълзя под тях.

— Ела, сър! — подкани ме Хари. — Тук се отклонява нашата боброва пътека.

Наистина, под зелената завеса на гъсталака лъкатушеше тесен прочистен коридор и ние се запромъквахме известно време всред хаоса от дървета и храсталаци, все успоредно на реката, докато един полуръмжащ и полусвирещ звук, разнесъл се откъм водата, накара Сам да спре. Той се обърна към нас и сложи ръка на уста, правейки ни знак да мълчим.

— Пристигнахме — прошепна Хари — и техният пост е усетил нещо.

Наоколо се възцари дълбока тишина и след известно време ние продължихме да се прокрадваме напред, докато излязохме на един завой на реката, където имахме възможност да наблюдаваме твърде голяма боброва колония.

Доста навътре във водата бе издигната тясна дига, по която все пак би могъл да мине някой предпазлив човек; четирикраките обитатели се бяха заловили здравата да укрепят и уголемят дигата. На отсрещния бряг видях голям брой от тези работливи животни как полагат усилия да прегризват с острите си зъби стройни дръвчета така, че те падаха във водата. Други пък бяха заети с пренасянето на дървените късове, като ги тикаха пред себе си с муцунките си и плуваха, а отделна група облепяше строежа с тлъста почва, която довличаха от брега и закрепваха по дървения скелет с помощта на лапичките си и широката опашка, използвана като мистрия.

Наблюдавах внимателно заниманията на този пъргав народец, като особено често отправях погледа си към един необикновено едър екземпляр, който седеше в бдителна поза върху дигата и по всичко личеше, че играе ролята на постови. В този момент дебеланкото изведнъж наостри късите си ушлета, направи полузавъртане около оста си, нададе вече споменатия предупредителен звук и в следващия миг изчезна под водата.

Останалите бобри го последваха мигновено и беше много комично да наблюдаваш, как при гмуркане изхвърляха задниците си нависоко и нанасяха по водната повърхност такъв удар с плоската си опашка, че надалеч се разнасяше ехтящ шум, а водата плисваше нависоко.

Но сега, разбира се, нямаше време да се отдавам на комични наблюдения, защото този неочакван смут можеше да бъде предизвикан само от приближаването на някой неприятел, а най-големият неприятел на тези животни е — човекът.

Последният бобър още не беше изчезнал под водата, когато ние вече лежахме с оръжие в ръка под ниско надвесените клони на няколко иглолистни дървета и очаквахме с напрежение появяването на смутителя на бобровото спокойствие. Не мина много време и малко по-нагоре от нас, по течението на реката, върховете на тръстиката се раздвижиха и секунди след това видяхме двама индианеца да се промъкват надолу по речния бряг. Единият беше нарамил няколко капана, а другият носеше известно количество кожи.

Двамата имаха пълно въоръжение и се държаха така, сякаш знаеха, че се намират близо до неприятели.

— Zounds!

[113]

— просъска Сам между зъбите си. — Тези подлещи са се натъкнали на нашите примки и са жънали там, където нищо не са посели, ако не се лъжа! Почакайте, нехранимайковци такива, моята Лиди ще ви каже чии са капаните и кожата!

Той взе бавно карабината си и я приготви за стрелба. На мен веднага ми стана ясно, че в никакъв случай не биваше да вдигам шум и хванах стария трапер за ръката. Това бяха понки, а начинът, по който бяха изрисувани лицата им, ме увери, че не са тръгнали на лов, а се намираха по пътеката на войната. Следователно не бяха сами в околността и всеки изстрел щеше да привлече тук други индианци, които щяха да им помогнат или поне да отмъстят за тях.

— Не стреляй, Сам! — предупредих го аз. — Изровили са бойната секира и сигурно не са сами.

— И аз виждам това — прошепна дребното, войнствено настроено човече. — Наистина ще е по-добре да ги очистим тихомълком ...

— Сам, полудя ли? Я размисли само, какво би станало, ако двамата разузнавачи не се върнат при своите хора! Червенокожите ще претърсят основно местността и в крайна сметка ще открият крепостта на Олд Файерхенд!

— Прав си, сър — изръмжа Сам недоволен, — но с неудоволствие ще ги оставя да си отидат. Четири от най-хубавите ни капани! Всеки от тях струваше три долара и половина. Ще се радвам ако тези нехранимайковци се видят принудени да дадат и собствените си кожи заедно с крадените!

— Нямаме право да залагаме на карта сигурността на всички. Ако двамата червенокожи не са открили никакви следи, ще трябва да ги оставим на спокойствие.

Сега двамата индианци бяха застанали точно пред нас, но бяха обърнати настрани и търсеха следи, като разговаряха шепнешком помежду си. Започнах да се промъквам напред безшумно, за да мога да ги наблюдавам по-добре и ако беше възможно да дочуя нещо от думите им.

Всичко в поведението на двамата понки показваше, че не можеха да решат в коя посока да продължат своето търсене. Капаните им бяха подсказали, че някъде наблизо има ловци. Но червенокожите очевидно не бяха успели да намерят никакви опорни точки. Сега те продължаваха предпазливо пътя си, и то в такава посока, която ги отдалечаваше от крепостта. Засега опасността се беше разминала.

Когато съгледвачите не можеха вече да ни чуят, Сам даде израз на гнева си.

— Отидоха, та се не видяха хубавите ни капани! Ама как ме сърбяха пръстите, ако не се лъжа! Двата им скалпа щяха да ме зарадват повече от най-хубавия дебелоопашатко!

— Знаеш какво мнение имам за скалпирането! Много ме учудваш, че искаш да се занимаваш с подобни неща!

— Имам си основателни причини, сър. Много злини съм видял от червенокожите и е трябвало така да се сражавам с тях, че не бива да ги щадя. Ето гледай!

Сам свали енергично печалната филцова шапка от главата си, като при това дръпна и перуката. Вече познавах гледката на голия му кървавочервен череп.

— Какво ще кажеш за това, сър, ако не се лъжа? — изтъпанчи се той пред мен с такава важност, сякаш никога не бях чувал тази история от собствената му уста. — Още от дете си носех с чест и пълно право скалпа и никой lawyer

[114]

не се осмеляваше да ми го оспори, докато веднъж ме нападнаха една или две дузини поуни и ми взеха косите. После отидох до Текама и там си купих нов скалп. Наричаше се перука и ми струваше три дебели връзки боброви кожи, ако не се лъжа. Но това не вреди, защото новият скалп понякога е по-практичен от стария, особено през лятото. Мога да го свалям, щом ми стане горещо, хи-хи-хи-хи!

Докато изговаряше тези думи, той отново нахлупи на главата си шапката и перуката. Сега изобщо нямаше време за подобни спомени и дълги речи, защото иззад всяко дърво можеше да извиси стрела или пък да изсрака спусъкът на някоя карабина. Преди всичко беше необходимо да предупредим лагера и да обърнем вниманието на ловците на Олд Файерхенд върху присъствието на индианците. Ето защо подканих Хокинс:

— Сам, сега ще трябва да действаме, иначе понките ще се появят тук преди да се усетим. Най-важното е да предупредим Олд Файерхенд и останалите. Освен това ми се струва уместно да се огледаме за главните сили на червенокожите, за да разберем точно какъв им е броят и да вземем съобразно с това нашите мерки.

— Прав си, сър! — кимна Сам. — Това е уместно, ако не се лъжа! Залагам мокасините си срещу чифт балетни пантофки, че в скоро време тук ще има по-голям брой червенокожи мъже. Върви с малкия сър в крепостта и предупреди нашите хора, а аз ще тръгна обратно по дирите на двамата индианци, за да разбера нещо повече от онова, което ни казаха досега червенокожите.

— А няма ли да е по-добре, Сам Хокинс, ако ти отидеш при татко? — попита Хари. — Ти се оправяш по-добре с капаните, а пък четири очи виждат повече от две.

— Хмм! Щом мистър Хари иска това, тогава трябва да изпълним желанието му, ако не се лъжа. Но ако работата тръгне наопаки, да не изляза аз виновен.

— Никой няма да те вини, старче — увери го момчето. — Нали знаеш, че обичам да действам самостоятелно. Ела, сър!

Хари заряза дребния трапер и започна да се промъква напред из гъсталака. Последвах го. Въпреки че обстоятелствата изискваха да насоча цялото си внимание към околността, не можех да не обръщам внимание и на поведението на момчето, което се провираше безшумно през храсталаците с ловкостта на опитен уестмън. Всяко негово движение представляваше картина на най-напрегната предпазливост.

Другояче не можеше и да бъде. Той сигурно е бил запознат още от дете с живота на ловците, сигурно е получавал впечатления, които са изострили сетивата му, закалили са чувствата му, а и бяха дали такава необикновена насока на неговия жизнен път.

Може би около един час се бяхме провирали непрекъснато напред, когато излязохме на друга боброва колония, чийто обитатели обаче не се виждаха навън.

— Тук бяхме поставили капаните, които видяхме преди у червенокожите, сър, а по-нататък нагоре Би Форк се разклонява и първоначално имахме намерение да стигнем дотам. Но изглежда нещата ще се променят, защото виждаш ли, следите се насочват към гората, от която са излезли. Трябва да ги проследим.

Той се накани да продължи, но аз го задържах.

— Хари!

Момчето ме погледна въпросително.

— Не е ли по-добре да се върнеш и да оставиш останалото на мене? — попитах аз.

— Откъде ти идва подобна мисъл?

— Знаеш ли какви опасности биха могли да ни очакват?

— Защо да не знам? Невъзможно е да са по-големи от онези, с които съм се борил и които съм преодолявал.

— Бих желал да те запазя жив и здрав! — замолих го аз.

— И аз искам да остана и ще остана жив и здрав. Или може би си мислиш, че само видът на някой нашенар с бои човек може да ме изплаши?

Отново продължихме. Сега се отдалечавахме от реката и се промъквахме между стройните дънери на вековна гора, образувала гъст зелен свод над покритата с влажен мъх земя, където отпечатъците от стъпки се забелязваха много лесно. Липсваха ниски храсти.

В този момент Хари, който постоянно беше начело, се спря. Сега можеше да се различат следите от четирима души, които бяха вървели заедно и на това място се бяха разделили. Дватама, които бяхме срещнали, носеха всички свои оръжия. Тъй като предполагах, че тук се бяха събрали голям брой техни съплеменници, принудени само от някакво важно начинание да предприемат този далечен поход през териториите на враждебно настроени племена, ми хрумна мисълта, че подобно начинание би могло да е във връзка с осуетеното нападение над форта. По всяка вероятност това беше един от онези походи на отмъщение,

когато индианците полагат всички усилия да компенсират някое поражение или някаква загуба.

— Какво ще правим? — попита Хари. — Тези нови следи водят в посока на нашата крепост, която не бива да излагаме на опасността да бъде открита. Ще ги последваме ли или ще се разделим, сър?

— А тази четворна дия сигурно отвежда до лагера на червенокожите, които засега се крият и изчакват завръщането на съгледвачите си. Преди всичко трябва да потърсим главния отряд, за да получим сигурни сведения за числеността и намеренията на неприятеля. Входът на нашия „замък“ се охранява от пост, който несъмнено ще изпълни дълга си, за да запази тайната ни.

— Имаш право. Да вървим напред!

От височината, по която се изкачваше речното корито, гората се спускаше доста навътре в равнината и беше пресечена на места от дълбоки каменисти улеи, където буйно вирееха папрат, диви къпини и мечо грозде. Тъкмо се приближавахме към една от тези падини, когато усетих мирис на изгоряло и се опитах предпазливо и с удвоено внимание да проникна с погледа си колкото се можеше по-навътре в гората. Най-сетне забелязах съвсем лека и тънка струйка дим, издигаща се право пред нас към короните на дърветата, която често се прекъсваше или съвсем изчезваше като в някаква капризна игра. Този дим можеше да произхожда само от индиански огън.

Задържах Хари и му посочих моето откритие.

— Скрый се зад онези храсти. Ще поогледам тези хора!

— Защо да не дойда и аз?

— Един е достатъчен. При двама опасността от откриване е двойно по-голяма.

Той кимна в знак на съгласие и внимателно заличавайки всяка следа, тръгна настрана, докато аз започнах да се промъквам към падината, търсейки прикритие от дърво на дърво. Долу седяха или лежаха съвсем близко един до друг толкова много червенокожи, че падината едва ги побираше. При нейния изход бе застанал неподвижно като бронзова статуя млад дългокос воин, а също така съзрях по един пост и от двете страни на падината, но за щастие те не бяха забелязали моето приближаване.

Опитах се да преброя лагеруващите индианци и ето защо погледът ми започна да се спира на всеки един от тях. Но изведнъж се сепнах изненадан. Най-близо до огъня седеше... нима беше възможно?... Белият вожд Парано или Тим Финети, както го беше нарекъл Олд Файерхенд. Твърде ясно бях видял лицето му през онова утро след битката при форт Ниобрара, за да е възможно да се лъжа сега. И все пак почти се обърках, защото от главата му се спускаха великолепни дълги коси, а нали Винету му беше взел скалпа и не го беше свалял от пояса си нито за минута! Дали този подлец не бе възкръснал от царството на мъртвите?

В този момент постът, застанал от тази страна на падината направи една-две крачки към мен и аз трябваше да се оттегля по най-бърз начин от скалния отломък, зад който се бях скрил.

След като се добрах щастливо до Хари, аз му направих знак с ръка да ме последва и закрачих обратно по нашия път до онова място, където следите се разделяха. Оттук нататък продължихме да следваме новата дия, която, като преминаваше през гъстата преплетена растителност, се насочваше към долината, откъдето бяхме пристигнали вчера, преди да бъдем спрени от Сам Хокинс. Сега ми стана ясно, че понките бяха получили подкрепления и ни бяха преследвали по петите, за да си отмъстят. Нашето забавяне докато оздравее Олд Файерхенд, им беше дало време да съберат всички свои сили. Не можех да проумея защо заради нас тримата се бяха събрали толкова много въоръжени воители, ако не исках да допусна, че Парано знае за съществуването на колонията на ловците и че намеренията му засягаха всички нейни членове.

Двамата червенокожи съгледвачи ни бяха проправили добре пътя, така че ние се придвижвахме сравнително бързо напред. Изглежда се намирахме вече близо до долината, която трябваше да ни пресече пътя, когато иззад един гъст храсталак долових тихо звънтене. С един жест накарах Хари да се скрие, после бързо легнах на земята и се отпратих в указаната посока по заобиколен път. Следващото необичайно нещо за тази околност, което съзрях, беше една купчина от железни капани за бобри, край които се

появиха и две криви крачета, обути в грамадни ботуши. Като продължих да пълзя, забелязах и дълга възголяма ловна дреха, на чийто горен край се беше опряла широката измачкана периферия на допотопна филцова шапка, а малко настрани от тази периферия се виждаше бодливата щръкнала четина на сплътена брада.

Това беше дребосъкът Сам. Но как се беше озовал тук, когато мислех, че вече отдавна се намира в крепостта? Във всеки случай не беше трудно да се научи. Трябваше само да го попитаме. И докато се промъквах, колкото се можеше по-безшумно към него, аз предварително се наслаждавах на уплахата му от подобно неочаквано нападение. Тихо, съвсем тихо посегнах към карабината му, която лежеше до него и запънах ръждясалия ѝ спусък. При изшракването на спусъка Сам се обърна толкова бързо, че надвесените клонки смъкнаха шапката и перуката му, а като видя собствената си пушка, насочена към него, под приличния му на папалска човка нос, сияещ във всички цветове на дъгата, се показва доста голяма дупка, разширяваща се от смайване все повече и повече. — Сам Хокинс — пошепнах аз, — ако не си затвориш скоро устата, ще напъхам вътре всички капани, които са тук на земята!

— Good luck

[115]

! Ама че ме изплаши, сър, ако не се лъжа! — промърмори траперът, който въпреки смайването си не повиши непредпазливо глас, а бързо постави шапката и перуката на полагаемото им се място. — Мътните те взели! От уплаха ми изтръпнаха крайниците, ако не се лъжа, защото ако на твоето място беше някой червенокож... то...

— ... тогава нямаше да ядеш повече меча лапа — допълних аз. — Ето ти пушкалото! А сега ми кажи какво се е случило, та си легнал да спиш тук.

— Да спя? Е, за спане и дума не може да става, макар че се доближи до мен, без да забележа. От ума ми не излизаха кожите на онези два червени плъха, които исках да взема; съвсем не е необходимо да разказваш на другите, как си изненадал стария Сам.

— Ще си трая — уверих го аз.

— А къде остави мастър Хари?

— Чака ей там отсреща. Чухме да звънтят капаните ти и трябваше да разберем що за звънци са това.

— Звънци ли? Нима беше толкова силно? Сам Хокинс, какъв глупав ракун си ти! Лежи си тук старото магаре, за да дебне скалпове, а при това вдига шум, който може да се чуе чак в Канада, ако не се лъжа! Но как попаднахте тук при мен? Да не сте следили двамата червенокожи?

Отвърнах утвърдително и му разказах, какво бях научил.

— Хмм, ще ни струва барут, ще струва много барут, сър! — каза той. — Вървах си с моите капани нагоре по рекичката и внезапно видях двама индианци, ако не се лъжа, тъкмо в края на храсталаците, едва на седем-осем крачки от мен. Веднага се свих в гъсталака и забелязах, че единият от тях тръгна нагоре, а другият надолу, за да претърсят долината. Но ми се струва, че ще им се отрази зле. Първия пропуснах покрай мен и после се запътих насам, за да попитам тези типове, какво са видели, когато се срещнат пак тук. Ако искате да ми помагате, тогава отидете на отсрещната страна, за да ги хванем в клещи!

— Слушай, Сам! За крепостта може да бъде опасен само един от тях, онзи, който е тръгнал надясно по реката. А ако и той не е забелязал нищо, сме длъжни на всяка цена да оставим на мира и тези двама понки. Необходимо ни е време за нашите защитни приготовления и ще го имаме само тогава, когато неприятелят не забележи никакви следи от нас.

— Добре, добре, сър. Все някога танцът ще започне и тогава здравата ще насолим тези юнаци, ако не се лъжа! А сега не карай малкия сър да чака повече! Иначе би могъл да направи някоя глупост от нетърпение..

Последвах съвета му и се върнах при Хари. След като му описях с няколко думи положението на нещата, ние заехме позиция срещу Сам и зачакахме завръщането на двамата червенокожи.

Търпението ни бе подложено дълго време на изпитание и изминаха няколко часа, преди да доловим тихите стъпки на промъкващ се към нас човек. Беше един от очакваните от нас

индианци, стар воин, с набръчкано, загоряло от слънцето лице, който нямаше вече място по пояса си за извоюваните скалпове. а беше украсил външните шевове на широките си панталони нагъсто с косите на победените от него врагове.

Индианецът вървеше толкова безгрижно, че не бе възможно да бе забелязал нашите следи, нито пък нещо за съществуването на крепостта. Отдъхнах си, защото така щяхме да избегнем ненужно кръвопролитие и дори ни оставаше надеждата, че крепостта изобщо нямаше да бъде открита.

Стъпките на възрастния индианец бяха вече заглъхнали, когато се появи и другият, от противоположната, безопасна за нас посока; той също се отправи натам, откъдето преди известно време бях дошъл заедно с Хари. Почакахме още малко и след това се върнахме в крепостта заедно, както и бяхме потеглили оттам.

Потърсихме поста пред „вратата“, който се беше сгушил зад прикриващите го храсти и беше видял много добре червенокожия, промъкнал се само на няколко крачки от него. На стража беше Уил Паркър.

Сам го погледна учудено.

— Винаги си бил гринхорн, Уил, и гринхорн ще си останеш, докато някой път те спипат редмъните

[116]

, ако не се лъжа. Да не си си помислил, че червенокожият е ловил пеперуди, та не си използвал ножа си?

— Сам Хокинс, я си дръж езика зад зъбите, иначе сега ще направя с теб това, което постоянно съм отлагал! — изръмжа подиграният Уил. — Уил Паркър и гринхорн! Шегата би си заслужавала няколко зрънца барут, старий Куне. Но синът на майка ти изглежда няма достатъчно акъл да разбере, че съгледвачът се оставя намира, за да не се привлече вниманието на останалите, а?

— Може и да имаш право, скъпи Уил, в случай че не искаш да се сдобиеш с индиански скалпове, хи-хи-хи-хи!

С тези думи Сам тръгна към потока, но преди да изчезне между скалите, се обърна пак и предупреди поста:

— Дръж си очите отворени! Ей натам в един gutter

[117]

гъмжи от индианци. Може да пожелаят да пхнат носовите си между дългите ти крака. Ще бъде жалко за теб, ако не се лъжа, страшно жалко!

Ниско приведен под купа капани на гърба си, той закрачи пред нас и скоро се озовахме пред изхода на тунела, където се откри цялата котловина. Остро изсвирване от страна на стария трапер бе достатъчно, за да наизлизат всички обитатели на крепостта, които проследиха с голямо внимание описанието на нашето приключение.

Олд Файерхенд слушаше мълчаливо разказа ни. Но щом споменах за Парано, от устата му се изтръгна вик на учудване и същевременно на радост.

— Нима е възможно! Не си ли се излъгал, сър? В такъв случай все пак бих могъл да изпълня клетвата си и да пипна този тип със собствените си ръце. Това ми е съкровено, дългогодишно желание.

— Само косите му ме правят несигурен.

— О-о, те нямат значение! Ето ти Сам Хокинс за пример, а както изглежда, в сумрака призори на онзи ден не си го улучил с ножа си добре. Неговите хора са го намерили и са го прибрали. Оправил се е, докато боледувах, изпратил е съгледвачи да ни наблюдават и после ни е следил.

— Но защо не ни е нападнал?

— Не знам, има си някаква причина, която ще научим и ние. Уморен ли си, сър?

— Не бих могъл да твърдя подобно нещо.

— Трябва да видя човека със собствените си очи. Искаш ли да ме придружиш?

— Разбира се. Само съм длъжен да ти обърна внимание на опасността от такова начинание. Може би индианците ще изпратят нови съгледвачи. Ще попаднем между разузнавачите и не е изключено да бъдем отрязани от нашите хора.

— Всичко това е възможно да се случи, но аз не мога да стоя тук със скръстени ръце, докато те ни открият. Дик Стоун!

Извиканият ловец беше отсъствал вчера от крепостта, за да „прави месо“, следователно ме виждаше едва сега. Том се приближи, поздрави ме сърдечно, а Олд Файерхенд го попита:

— Чу ли накъде отиваме?

— Струва ми се да.

— Взимай пушката си! Ще се огледаме за червенокожите!

— Идвам, сър! Ще яздим ли?

— Не. Ще отидем само до един gutter. Но останалите нека запретнат ръкави и покрият всички caches

[118]

с чимове. Не се знае, какво може да се случи, а ако червенокожите навлязат между нашите скали, нека поне не намерят нищо, което може да им бъде от полза. Хари, ти отиваш при Уил Паркър, а ти, Бил Бълчър, ще се грижиш за реда, докато отсъстваме!

— Тате, нека дойда с тебе! — помоли се Хари.

— Не мога да те използвам за нищо, my boy. Почини си! Когато му дойде времето, ще се счепкаш с неприятеля.

Хари повтори молбата си, но Олд Файерхенд не промени разпореждането си и така ние, пак трима на брой, излязохме навън по коритото на потока.

След кратко наставление на поста, ние се отправихме към мястото, където неотдавна се беше скрил Сам Хокинс. Оттам пътят за падината беше във всеки случай най-изгоден за нас, защото и от двете си страни имахме прикритие.

Малко преди тръгването ни рано сутринта Винету също бе напуснал лагера и все още не се беше върнал. Точно сега той щеше да ни бъде най-много полезен, освен това аз не можех да не почувствам вече и лека тревога за него. Напълно бе възможно да се е натъкнал на неприятеля.

Тъкмо мислех за него, когато храстите край нас прошумоляха и апачът се появи. Щом го познахме, отпуснахме ръце, които бяха посегнали към оръжията в поясите ни още при първото изшумоляване в клонките.

— Винету ще дойде с белите мъже, за да наблюдава Парано и понките — каза той. Учудено го погледнахме. Значи той знаеше вече за присъствието на индианците.

— Видя ли моят червенокож брат воините на най-жестоките роднини на племето сиу? — попитах го аз.

— Винету трябва да бди над своя брат Шарли и сина на Рибана. Затова той тръгна след тях и забеляза, как се промъкнаха до военния лагер на понките. Но отрядът на Парано е с нови сили, а самият той крои подли планове. Винету ще убие белия вожд на мечките.

— Не, вождът на апачите няма да го докосне, а ще ми го остави! — отвърна му Олд Файерхенд.

— Винету го подари вече веднъж на своя бял приятел!

— Парано няма да ми избяга отново, защото този път ръката ми ще ...

Успях да чуя само тези думи на Олд Файерхенд. Защото докато все още говореше, забелязах две искрящи очи иззад храстите, където следите извиваха. С един скок сграбчих човека, на когото принадлежаха.

Това беше той, за когото ставаше дума: Парано. Едва се озовах при него и стиснах с пръсти гърлото му, когато от двете ми страни нещо прошумоля и изскочиха цяла група индианци, за да помогнат на вожда си. Моите приятели бяха забелязали бързите ми действия и веднага се нахвърлиха върху нападателите. Белият вожд лежеше под мен. Коляното ми притискаше гърдите му, пръстите на лявата ми ръка — гърлото му, а десницата ми стискаше неговата ръка, която бе сграбчила ножа. Така задържах Парано на земята. Той се гърчеше под мен като червей и полагаше бесни усилия да ме отблъсне от себе си. Риташе наоколо с крака като бик, вързан с вериги, и се опитваше да се изправи с мощни тласъци. Очите му се

наляха с кръв и изскочиха от орбитите, а по устата му се образува пяна от безсилен гняв. Струваше ми се, че под мен се намира някое побесняло животно и с всички сили забих пръсти в гърлото му. Той потрепери конвулсивно няколко пъти, главата му увисна назад, очите му се избелиха. По тялото му започнаха да преминават гърчове, които ставаха все по-слаби и най-сетне то се отпусна безчувствено. Парано беше победен.

Сега вече успях да се огледам и пред очите ми се разкри картина, която едва ли може да бъде описана с перо. От страх да не би да привлече помощ за неприятеля, никой от двете страни не беше употребила огнестрелно оръжие. Бяха действали само ножът и томахокът. Никой не стоеше прав, всички се търкаляха на земята в собствената си кръв или в кръвта на противниците си.

Тъкмо в този миг Винету се канеше да забие ножа си в гърдите на лежащия под него човек; той не се нуждаеше от помощта ми. Олд Файерхенд бе притиснал под себе си един неприятел и се опитваше да отблъсне нападенията на друг, който му кълцаше ръката. Затичах се да му помогна и повалих нападателя със собствения му томахок, изпуснат от него на земята. После се насочих към Дик Стоун, който лежеше между двата мъртви червенокожи и под един огромен мъжага; последният полагаше всички усилия да му нанесе смъртоносен удар с ножа си. Не му се удаде — томахокът на неговия съплеменник сложи край на усилията му.

Дик се надигна и изпъна крайниците си.

— Ву Јове, сър, това се казва помощ навреме! Трима срещу един, и то когато не бива да стреляш, е малко много. Благодаря!

Олд Файерхенд също ми подаде ръка и тъкмо се нахвана да проговори, когато погледът му падна върху Парано.

— Тим Фин ...? Самият вожд? Нима е възможно! Кой си имаше работа с него?

— Олд Шетърхенд го повали — отвърна Винету вместо мен. — Великият Дух му е дал силата на бизона, който разорава земята със своя рог.

— Приятелю — извика Олд Файерхенд, — не съм виждал човек като тебе, колкото и надалеч да съм обикалял!

Но как е възможно Парано и хората му да са били скрити тук, щом малко преди това Винету е бил наблизо?

— По това време белият вожд още не се е бил скрил тук — отговори Винету. — Той е забелязал дирите на неприятелите си и ги е проследил. Воините му ще го последват и моите бели братя трябва бързо да тръгнат след Винету към крепостта.

— Вождът е прав! — потвърди Дик Стоун. — Ще се наложи да се връщаме веднага при нашите.

— Добре — отвърна Олд Файерхенд, от чиято ръка се стичаше кръв. — Но във всички случаи трябва да отстраним, доколкото е възможно, следите от борбата. Дик, върви напред, за да не бъдем изненадани!

— Ще стане, сър. Но я преди това ми извадете ножа от тялото! Не го достигах както трябва. Един от тримата негови противници му бе забил ножа си малко встрани от гърба, а при боричкането острието беше навлизало все по-надълбоко. За щастие не бе попаднало на опасно място и след изваждането му остана рана, която беше лека за железния организъм на Стоун.

За кратко време бе направено необходимото и Дик Стоун пак беше на крака.

— А как ще отнесем нашия пленник? — попита Олд Файерхенд.

— Налага се да го носим — отвърнах аз. — Но ще ни създаде затруднения, щом дойде на себе си.

— Да го носим ли? — рече Стоун. — От доста години не съм изпитвал такова удоволствие и не ми се ще да го доставяме и на този стар негодник.

С няколко удара на ножа си той отрязва до корен известен брой от растящите наоколо фиданки, взе одеалото на Парано, нахълца го на ивици и като ни кимна доволно, каза:

— Ще скалпим нещо като шейна, влачилка или плъзгач, ще завържем на него това човече и ще се понесем.

Предложението му бе прието и изпълнено; скоро потеглихме, оставяйки разбира се зад себе си толкова ясна следа, че Винету, който вървеше последен, трябваше да полага върховни усилия, за да я заличава донякъде.

Пета глава
Стара любов и стара омраза

Беше рано сутринта на следващия ден. Лъчите на слънцето още не бяха докоснали върховете на околните скалисти планини, а в лагера ни цареше дълбоко спокойствие. Аз обаче отдавна вече бях станал и се бях изкачил на скалата, където бях намерил Хари в деня на пристигането ни.

Долу в котловината над храсталаците се кълбяха гъсти мъгли, но горе въздухът беше ясен и чист и около мен подухваше хладен, освежителен ветреца. Насреща под клонките на къпинов храст подскачаше чинка и с прасковено-червената си издуваща се гушка подмамваше непослушната женска. Малко по-надолу беше кацнала синьо-сива птица-котка, която от време на време прекъсваше песента си с един смешен мяукащ вик, а отдолу се носеше прекрасният глас на юрдечка, която в края на всяка строфа на музикалното си изпълнение се аплодираше сама с продължително патешко крякане. Но моите мисли не бяха заети толкова с ранния утринен птичи концерт, колкото със събитията от вчерашния ден.

Според разказа на един от нашите ловци, който също бил забелязал понките, докато се прокрадвал тихомълком през гората, червенокожите се били събрали в много по-голям брой, отколкото бяхме допускали. Долу в равнината той бил минал покрай втори лагер, където се намирали и всички коне.

Следователно можеше да се приеме със сигурност, че военният им поход не беше насочен срещу отделни личности, а срещу цялата колония, така че положението ни ставаше много деликатно.

Веднага след завръщането ни се бяхме съвещавали относно стъпките, които се налагаше да предприемем. След като бяха направени различни предложения и много от тях бяха отхвърлени, ние се споразумяхме, че непременно трябва да се опитаме да уведоим гарнизона на форт Рендъл и да помолим за подкрепления. Ако не се щадяха конете, пратениците ни щяха да достигнат форта за един ден и ако всичко вървеше добре, помощта можеше да пристигне в друг ден.

Дик Стоун и Уил Паркър получиха задачата да отидат до форта като вестоносци и след десетина минути двамата приятели започнаха опасното си пътуване.

Останалите приготовления за очакваното нападение бяха изпълнили вчерашния следобед и вчерашната вечер до такава степен, че не ни беше останало време да решим съдбата на нашия пленник. Той лежеше добре вързан и охраняван в едно от помещенията в скалите, а едва преди малко, веднага след ставане, се бях убедил в надеждността на начина, по който беше вързан. Следващите дни, а може би още следващите часове щяха да бъдат за нас със съдбоносна важност и аз обмислях подробно настоящето си положение, когато бях изтръгнат от размислите си от приближаващи се стъпки.

— Добро утро, сър! — поздрави ме Хари. — Сънят изглежда те избягва, също както и мене. Благодарих му за поздрава.

— Бдителността е необходима благодетел в тези изпълнени с опасности земи.

— Страхуваш ли се от индианците — попита ме момчето с усмивка.

— Знам, че не задаваш този въпрос сериозно — махнах аз с ръка. — Но ние наброяваме всичко на всичко двадесет и четири души, а имаме пред себе си десетократно по-многоброен неприятел. Няма да можем да ги отблъснем в ръкопашна борба и единствената ни надежда е да не бъдем открити, или пък поне да получим навреме помощ от форта.

— Все пак виждаш нещата малко по-черни, отколкото са. Двадесет и четири души като нашите хора са в състояние да свършат много голяма работа. Ако червенокожите надушат и нападнат скривалището ни, само ще си счупят главите.

— Аз съм на друго мнение. Те са разгневени от намесата ни при форт Ниобрара, а положително вече знаят, че вождът им е в наши ръце. Потърсили са незавърналите се воини, намерили са труповете, установили са липсата на Парано, и ако някоя толкова

многобройна орда измине такова голямо разстояние с определена цел както в случая, то тази цел се преследва с най-голяма решителност и хитрост.

— Всичко е точно така, сър, но още не дава основание за най-лоши опасения. Най-сетне и аз познавам малко червенокожите. Те са страхливи и без дух по природа, знаят да действат само зад гърба ти и нападат беззащитните. Пребродили сме ловните им полета от Мисисипи до Тихия океан, от Мексико до езерата на север; гонили сме ги и сме се сражавали с тях, бягали сме пред по-голямата им численост и е трябвало да се крием, но винаги ръката ни е била на дръжката на ножа и сме оставали господари на положението.

Погледнах Хари, без да му отговоря нещо, той сигурно бе забелязал съмнението в погледа ми, защото след кратко мълчание продължи:

— Можеш да кажеш, каквото искаш, сър, но в човешкото сърце има чувства, на които енергичната ръка е принудена да се подчини, независимо дали тя е на мъж, или на някое момче. Ако вчера бяхме достигнали Би Форк, пред очите ти щеше да се покаже един гроб, който е скрил две същества — те бяха за мен най-обичаните, най-скъпите по целия широк свят. Бяха избити от мъже с черна коса и кафява кожа, макар че предводителят на бандата беше бял. От онези ужасни дни ръката ми винаги потръпва, щом види да се развява индиански скалп и не един индианец се е смъквал от коня си, облян в кръв, когато проблясваше дулото на пистолета, от който е излетяло смъртоносното олово и се е забило в сърцето на майка ми.

Хари измъкна оръжието от пояса си и ми го показа.

— Ти явно си добър стрелец, сър, но от този стар пистолет едва ли ще улучиш дънера на хикория от петнадесет стъпки. А нали видя в Ню Венанго как умея да боравя с това желязо. Можеш да си представиш колко съм се упражнявал, за да бъда сигурен в улучването на целта си. Умея да си служа с всички оръжия; но когато става въпрос за индианска кръв, вземам само този пистолет; защото съм се заклел да заплащам с живота по на един индианец всяка пращинка от барута, изстрелял онзи смъртоносен куршум. Струва ми се, че не съм много далече от изпълнението на клетвата си. Пистолетът, убил майка ми, е и оръжието на моето отмъщение!

— Получил си го от Винету, нали? — подхвърлих аз.

— Говори ли ти за това?

— Да.

— Всичко ли ти разказа?

— Нищо друго освен казаното току-що от мен.

— Да, от него е. Но седни, сър! Ще научиш само най-важното, макар и цялата работа да не е от онези, за които са необходими много думи.

Момчето се настани до мен, огледа внимателно лежащата под нас котловина и започна:

— Баща ми е бил главен лесничей отвъд, на Стария континент и е живял заедно с жена си и един син щастливо, докато настъпило времето на политическите размирици, които излъгали надеждите на немалко добри хорица и вкарали баща ми в такъв водовъртеж, от където успял да се измъкне само с бягство. Пътуването през океана струвало живота на жена му и когато стъпил на сушата, се озовал в нов свят, без средства и познати; заловил се за първата предложена му работа — тръгнал към Запада като ловец, оставяйки сина си на заможно семейство, където малкият бил приет като собствено дете.

Изминали няколко години, изпълнени с опасности и приключения, които направили от татко уважаван от белите уестмън, пред когото обаче враговете треперели. Тогава един ловен поход го отвел на север до Кикур, сред племената на асинибойните и там той се срещнал за пръв път с Винету, дошъл заедно с Инчу-чуна от Уайоминг, за да вземе край горното течение на Мисисипи свещена глина за калюметите на своето племе. Те гостували на вождата Та-ша-тунга, станали приятели и се запознали във вигвама му с Рибана, дъщерята на вождата. Тя била хубава като зорницата и миловидна като планинската роза. Никоя друга от дъщерите на асинибойните не умеела така добре да шави кожите, нито пък така чисто да шише ловни дрехи като нея; а когато отивала да донесе дърва за огъня, стройната ѝ фигура крачела през равнината като фигурата на царица, а от главата ѝ се спускала дългата ѝ коса почти до земята. Тя била любимка на Великия Дух и гордост на племето си — младите воини горели от страстното желание да вземат скалповете на неприятелите си, за да могат да ги сложат в нозете ѝ.

Ала никой от тях не намерил благосклонност в погледа ѝ, защото тя обичала белия ловец, макар че той бил много по-възрастен от всички, които я искали за жена. От тях Винету бил най-младият, почти още момче.

И в душата на белия се била вселила любовта. Той бдял над главата на Рибана и разговарял с нея като с дъщеря на бледоликите. Тогава една вечер Винету се приближил до него.

— Белият човек не е като другите деца на своя народ. От техните уста лъжите падат като пшеничени зърна от някой чувал. Но той винаги е казвал истината на Винету, неговия приятел.

— Моят червенокож брат притежава силната десница на възрастен воин и въпреки младостта си е най-мъдрият край огъня на съвещанието. Той не жадува за кръвта на невинните и аз съм му подал ръка за приятелство. Нека той продължи да говори!

— Моят брат обича Рибана, дъщерята на Та-ша-тунга, нали?

— Тя ми е по-скъпа от стадата в прерията и скалповете на неприятелските воини.

— И той ще бъде добър към нея и няма да ѝ говори грубо, а ще ѝ отдаде сърцето си и ще я закриля от злите бури в живота?

— Ще я нося на ръце и ще бъда винаги край нея в опасност и беда.

— Винету познава небето и знае имената и езика на звездите. Но звездата на неговия живот залязва и в сърцето му се възцарява тъмна нощ. Той искаше да отведе Розата на Кикур във вигвама си и да слага уморената си глава на гърдите ѝ, когато се завръща от пътеката на бизоните или от селата на враговете си. Но очите ѝ са огрели с любовта си неговия брат, а устните ѝ изговарят името на добрия бледолик. Апачът ще напусне страната на щастieto и краката му ще тъпчат в самота край бреговете на Пекос. Ръката му никога няма да докосне главата на жена, а ухото му никога няма да чуе гласа на собствен син. Но той пак ще се върне по времето, когато еленът минава през теснините и ще види дали Рибана, дъщерята на Та-ша-тунга, е щастлива.

Той се обърнал, излязъл в нощта, а на следващото утро изчезнал заедно с баща си.

Когато Винету се завърнал през пролетта, заварил Рибана вече майка, а светналите ѝ очи му разказали за отреденото ѝ щастие много по-изразително от обикновените думи. Той ме взел от ръцете ѝ, мене, едва неколкодневното дете и сложил ръката си като за клетва на главата ми:

— Винету ще бъде за теб като дървото, в чийто клони спят птиците и под което намират закрила полските животни при пороя, спуснал се от облаците. Неговият живот ще бъде твой живот и неговата кръв — твоя кръв. Винету никога няма да се поколебае и силата на ръката му никога няма да пресъхне за сина на Розата на Кикур. Нека росата на утрото и светлината на слънцето падат по твоя път, за да ти се радва винаги белият брат на апача!

Изминаха години и аз пораснах. Но също така растеше и желанието на баща ми да види сина си, когото беше оставил на изток. Взимах участие в смелите игри на Момчетата и бях обзет от духа на оръжията и войната. Но ето че баща ми не можеше повече да сдържа копнежа си и потегли на изток, като ме взе със себе си Там, край моя брат, сред цивилизования живот, пред очите ми се разкри нов свят, от който ми се струваше, че няма да мога никога вече да се разделя. Татко ме остави при хората, които се бяха грижили за моя брат и се върна сам. Но скоро в мен се зароди носталгия по Запада с такава сила, че едва смогвах да я подтисна. При следващото посещение на баща ми аз се върнах в родното си място.

Заварихме нашия лагер празен и напълно изгорен. След дълго търсене открихме един вампум

[119]

оставен от Та-ша-тунга, за да ни осведоми при пристигането ни за случилото се.

Тим Финети, един бял ловец, бил идвал по-рано често в нашия лагер и искал Розата на Кикур за жена. Но асинибойните не били настроени приятелски към него, защото бил крадец, вече няколко пъти бил отварял техните складове за кожи. Отказали му и той си отишъл с клетви за отмъщение. Срещнал се с баща ми в Блек Хилс и разбрал от него, че Рибана му е станала жена. Тогава Финети се обърнал към индианците чернокраки, за да ги накара да тръгнат в боен поход срещу асинибойните. Те се вслушали в гласа му и дошли по

времето, когато нашите воители били на лов. Неприятелите нападнали, ограбили и запалили лагера, избили старците и децата, а отвели със себе си младите момичета и жени. Щом нашите воители се завърнали и видели всичко превърнато в пепел, веднага тръгнали по следите на бандитите и тъй като това беше станало само няколко дни преди завръщането ни, може би щеше да ни се удаде все още да ги настигнем.

Но нека бѳда кратък! По пътя си се натъкнахме на Винету, който беше прехвърлил планините, за да посети приятелите си. След разказа на баща ми той обѳрна мѳлчаливо коня си и аз никога през живота си няма да забравя вида на двамата мъже, които тръгнаха по дирите на преследваните безмѳлно, но с бушуващи чувства в сърцата и изпълнена със страх бързина.

Настигнахме нашите хора край Би Форк. Те бяха догонили чернокраките, които лагеруваха в долината на реката и изчакваха само нощта, за да ги врѳхлетят. Аз трябваше да остана край постовеите при конете, но не ме свѳрташе на едно място и щом настѳпи моментът на нападението, промѳкнах се тайно напред до края на гората тъкмо когато се разнесе първият изстрел. Това беше страшна нощ. Врагът ни превъзхождаше по численост и бойните виковете загѳмнаха едва когато започна да се зазорява.

Видях хаоса от счепкани подивели фигури, чух стенанията и воплите на ранените и умиращите и лежах, молейки се в мократа трева. Накрая се върнах при пазачите на конете. Те бяха изчезнали. Обзе ме неописуем страх и щом долових радостния рев на неприятелите, разбрах, че сме победени. До вечерта се крих и едва след това се осмелих да се върна до мястото, където се беше състояло сражението.

Там беше настѳпила дълбока тишина, лунната светлина падаше върху безжизнените трупове. Обхванат от панически ужас, аз се залутах между тях. И ето, на едно място лежеше майка ми, простреляна в гърдите, прегърнала конвулсивно малката ми сестричка, чиято главица бе пробита от куршум. Тази гледка ме накара да изгубя съзнание и паднах безчувствен върху майка си.

Не знам колко съм лежал така. Настѳпи денят и отново се свечери и пак стана светло и тогава чух наблизо тихи стѳпки. Изправих се и — о, радост! Съзрях татко и Винету, и двамата в изпокѳсани дрехи и покрити с рани. Били са победени от многочисления враг, завързани и отвлечени, но успели да се освободят и да избягат.

Хари замѳлча като пое дълбоко дѳх, отпрати безжизнения си поглед нейде в далечината. После отново се обѳрна към мен и ме попита:

— Сър, майка ти жива ли е още?

— Да.

— Какво би направил, ако някой я убие?

— Ще оставя работата в ръката на закона.

— Добре. Ами ако тази ръка е твърде слаба или твърде къса, каквато е тук, в Запада? Тогава човек дава на заем на закона собствената си ръка.

— Има разлика между наказание и отмъщение, Хари! Наказанието е необходима последица от извършването на несправедливост и е тѳсно свързано с понятието за човешка и божия справедливост. А отмъщението с нещо грозно и отнема на човека висшите достойнства, които са му дадени за разлика от животните.

— Можеш да говориш така, само защото в жилите ти не тече индианска крѳв — не се съгласи с моето поучение момчето. — А щом човек доброволно се откаже от тези достойнства и се превърне в крѳвожаден хищник, тогава имаме право да се отнасяме към него като към звяр и трябва да го преследваме, докато го достигне куршумът на отмъщението. Когато онзи ден положихме в земята двете мъртви и ги спасихме от нападенията на лешоядите, в сърцата ни нямаше друго чувство освен чувството на пламтяща омраза към убиеца на нашето щастие и клетвата, изречена от Винету с дълбок и гневен глас, беше наша обща клетва:

„Вождът на апачите разрови земята и намери стрелата на отмъщението. Ръката му е силна, кракът му е бърз, а томахокът му е остър като светкавица. Той ще търси и ще намери Тим Финети, убиеца на Розата на Кикур, и ще вземе скалпа му заради живота на Рибана, дъщерята на асинибойните.“

— А доказа ли се, че Тим Финети е бил убиецът? — осведомих се аз.

— Той беше! В първите минути на боя, когато изненаданите чернокраки си помислили, че ще бъдат победени, той застрелял скъпите ни същества. Винету го видял, хвърлил се към него, изтръгнал му оръжието и щял да го убие. Но бил сграбчен от другите и след отчаяна съпротива бил победен и вързан. За да се подиграят с него, му оставили изстреляния пистолет. По-късно той ми го подари. Така пистолетът премина в мои ръце и никога не съм се разделял с него, независимо дали кракът ми стъпва по паважа на градовете или по тревата на прерията.

— Трябва да ти кажа ... — опитах се да започна аз. Но Хари ме прекъсна с рязко движение на ръката.

— Знам какво искаш да ми кажеш и съм си го казвал сам вече хиляди пъти. Но това е безполезна мъдрост на разума. Никога ли не си чувал легендата за „flatsghost“, Духа на прерията, който се носи заедно със страшните бури над равнините и унищожава всичко, що се опита да му противостои? В тази легенда е скрит дълбок смисъл, който иска да ни каже, че необузданата воля трябва да залее равнините като разбушувало се море, преди законите и редът на цивилизованите държави да могат да пуснат корен тук. И в моите жили се плиска една вълна от онова море и аз трябва да се подчинявам на нейната неотразима воля, макар и да знам, че и аз самият ще бъда погълнат от тази стихия.

Думите на Хари бяха изпълнени с предчувствия и след тях последва дълбока тишина на размисъл, която прекъснах най-сетне с едно възражение. Момчето мислеше, говореше и действаше като възрастен човек. Това ми беше неприятно и ме отблъскваше. Започнах да му говоря кротко. Той ме слушаше внимателно и поклащаше глава. После с голямо красноречие ми описа впечатлението, оставено в душата му от онази страшна нощ, описа ми своя млад живот, в който той е бил подхвърлян между толкова противоречивите райони на цивилизацията и Дивия Запад и най-после ми стана ясно, че нямаш право да го осъждам. В този момент отдолу се разнесе остро изсвирване. Хари прекъсна разговора и каза:

— Татко събира хората. Хайде да слезем! Време е да се заловим с пленника.

Изправих се и го хванах за ръката.

— Хари, ще изпълниш ли една моя молба?

— С удоволствие, стига да не искаш нещо невъзможно от мен.

— Остави го на мъжете!

— Точно това ми е невъзможно. Хиляди пъти съм си пожелавал да застана лице в лице с убицеца и да мога да го запратя в ръцете на смъртта. Хиляди пъти съм си представял този час с всички пъстри краски, с които разполага човешкото въображение. Този час е целта на живота ми, наградата за всички страдания и лишения, които съм преживял и с които съм се борил, а сега, когато съм така близо до изпълнението на най-голямото си желание, искаш да се откажа от него? Не, не и пак не!

— Желанието ти ще бъде изпълнено и без непосредственото ти участие. Човешкият дух трябва да се стреми към далеч по-възвишени цели от набелязаните от тебе, а човешкото сърце е способно на по-голямо и по-чисто щастие от това, което предлага задоволяването и на най-пламтящото чувство за отмъщение.

— Мисли, както си искаш, сър, но не ми пречи и аз да имам собствено мнение!

Изключително напредналото развитие на това богато надарено момче вля в сърцето ми живо съчувствие към него. Не можех да не съжалявам за упорството, с което то се придържаше към кървавото си желание. Развълнуван по особен начин от нашия разговор, аз го последвах надолу към лагера.

След като посетих Хататитла, за да кажа на храбрия жребец моето „добро утро“, аз се отправих към насъбралото се около едно дърво множество, където бе завързан Парано. Съвещавах се относно вида на неговата смърт.

— Този негодник трябва да бъде пречукан, ако не се лъжа — обади се току-що Сам Хокинс. — Но не ми се иска да причинявам на моята Лиди болката да изпълни тази присъда!

— Ясно е, че трябва да умре — кимна Бил Бълчър с глава — и ще се радвам да го видя увиснал на някой клон. Не е заслужил друга участ. А ти какво ще кажеш, сър?

— Съгласен — отвърна мрачно Олд Файерхенд, — но това не бива да стане тук, в нашата хубава крепост. Там край Би Форк той е убил моето семейство и на същото място трябва да

намери наказанието си. Мястото, където сме се заклели, трябва да види и изпълнението на клетвата. Какво мисли вождът на апачите?

— Винету не се страхува от стрелите на понките, които могат да попречат на изпълнението на присъдата край реката; той подарява тялото на неприятеля на своя бял брат.

— А ти? — обърна се ловецът сега и към мен.

— Не се церемонете много с него! Това е съветът ми. Едва ли някой от нас се страхува от индианците. Обаче ми се струва безсмислено да се излагаме ненужно на опасност и може би да издадем скривалището си. Този престъпник не заслужава такъв риск.

— Напротив, настоявам присъдата да се изпълни непременно на онова място, където лежат заровени жертвите на убиеца! — намеси се Хари с жар. — Съдбата подкрепя моето искане, защото ни го предаде в ръцете тъкмо тук. Онова, което изисквам, е мое задължение спрямо хората, на чиито гроб се заклех да не намеря мир и покой, докато не отмъстя за тях.

Пленникът стоеше вързан за дървото и по набразденото му от възрастта и бурните страсти лице не потрепваше нито едно мускулче въпреки болките, които явно изпитваше от силно връзалите се в тялото му ремъци и въпреки сериозността и важността на това разискване относно присъдата му. В страшните черти на лицето му беше изписана историята на неговия живот, а видът на голия му лъскав кърваво-червен череп засилваше неприятното впечатление, което би направил този човек и на безпристрастните наблюдатели.

След едно по-продължително съвещание, в което не взех участие, кръгът от хора се разпръсна и ловците започнаха да се готвят за път. Следователно момчето бе наложило волята си и аз не можех да се освободя от мисълта, че това щеше да ни донесе нещастieto. Олд Файерхенд се приближи до мен и ме потупа леко по рамото.

— Сър, остави работите да се развиват така, както са започнали да се развиват и не използвай фалшива мярка за неща, които не са скроени по шаблона на твоята така наречена култура!

— Не си позволявам да осъждам начина ти на действие, сър. Престъплението трябва да бъде наказано, това е правилно. Но няма да ми се сърдиш, ако ти кажа, че не искам да имам нищо общо с изпълнението на присъдата. Отиваш към Би Форк, нали?

— Да. А тъй като не искаш да се занимаваш с тази работа, това ми е добре дошло, защото ще знам, че тук ще има човек, на когото може да се повери сигурността на лагера ни.

— Няма аз да съм виновен, ако се случи нещо нежелателно, сър. Кога ще се върнеш?

— Не мога да кажа със сигурност. Зависи от положението навън. И така, довиждане и дръж си очите отворени!

Олд Файерхенд се присъедини към онези, които бяха избрани да го придружават заедно с пленника. Парано беше отвързан от дървото и щом се върна Винету, който беше отишъл да се убеди в сигурността на прохода и съобщил, че не е забелязал нищо подозрително, в устата на Финети бе натикан парцал и всички се отправиха към изхода.

— Моят брат Шарли тук ли остава? — попита Винету преди да се присъедини към върволицата от хора.

— Винету познава мислите ми, не е необходимо устата ми да ги изговаря.

— Моят брат е предпазлив като крака, който се кани да стъпи в река с крокодили. Но Винету трябва да тръгне и да остане до сина на Рибана, която умря от ръката на Парано. Той се отдалечи. Знаех, че споделя мнението ми и че се беше решил да последва другите само поради тревогата си за тях и особено за Хари. Малцина от ловците бяха останали и между тях беше и Бил Бълчър. Извиках ги при мен и им съобщих, че се каня да изляза навън, за да огледам храсталаците.

— Може би ще е излишно, сър — обади се Бил Бълчър. — Постът ни стои отвън и си държи очите отворени, а освен това и апачът беше на разузнаване. Остани тук и си почини! И без друго ще падне още работа.

— Каква работа?

— Е, ами червенокожите имат очи и уши, все ще забележат, че навън има нещо за спипване.

— Съвсем си прав, Бил, и затова искам да видя дали някъде нещо шава. Междувременно заеми се с охраната на лагера! Няма да се бавя дълго.

Взех моята карабина „Хенри“ и излязох навън. Постовият ме увери, че не е забелязал нищо подозрително. Но аз се бях вече научил да вярвам само на собствените си очи и прекосих пояса на храсталаците, за да потърся наоколо индиански следи.

Точно срещу входа на нашата котловина забелязах няколко прекършени клонки, а при по-подробното оглеждане на земята разбрах, че тук е лежал човек. Доколкото му е било възможно, той грижливо бе заличил при оттеглянето си отпечатъците от своето тяло върху опадалата шума и меката хумусна почва.

И така, били сме наблюдавани и подслушвани. Скривалището ни беше открито отдавна и всеки миг можеше да ни донесе някое нападение. Но тъй като заключих, че засега неприятелят ни ще насочи вниманието си към Парано и охраната му, преди всичко бе необходимо да предупредя Олд Файерхенд навреме, ако това бе все още възможно. Реших незабавно да последвам групата на отмъстителите.

След като дадох на поста необходимите указания, аз тръгнах по следите на нашите хора, които бяха вървели нагоре покрай реката и по този начин минах през арената на вчерашната ни схватка. Беше станало онова, което подозирах. Понките бяха открили мъртъвците и от ширината на изпотъпканата тревна площ можеше да се заключи, че те бяха дошли в многочислена група, за да приберат трупите на войните си.

Още не се бях отдалечил много от това място, когато се натъкнах на нови следи. Те се появяваха отстрани измежду храсталака и се насочваха по пътя, избран от нашите ловци. Започнах да ги следя с крайна предпазливост, но и с най-голямата възможна бързина, така че за сравнително кратко време изминах значително разстояние; по този начин скоро достигнах мястото, където Би Форк изливаше водите си в Манкицита.

Понеже не познавах мястото, където трябваше да се проведе изпълнението на присъдата, сега ми се налагаше да удвоя бдителността си. Започнах да се движа настрана между храстите, без да изпускам из очи успоредно минаващата диря.

По едно време реката направи завой, ограждайки от едната страна поляна без храсти и ниски дървета, така че тревата бе намерила необходимото пространство за буйно развитие. В средата на откритото място се издигаше група балсамови борове, под чиито клони седяха ловците в оживен разговор, докато пленникът беше вързан за ствола на едно от дърветата. Тъкмо пред мен, най-много на три човешки боя от местоположението ми, няколко индианци надничаха от края на храсталака към поляната и на мен веднага ми стана ясно, че останалите са се отправили надясно и наляво, за да обградят ловците от три страни, да ги връхлетят изненадващо и да ги избият или пък да ги натикат в реката.

При това положение нямаше никакво време за губене. Опрях карабината „Хенри“ до бузата си и стрелях. В първите секунди моите изстрели представляваха единственият шум, защото и приятели, и неприятели бяха смаяни от тази неочаквана намеса. Но после иззад всеки храст се разнесе бойният вик на индианците. От всички страни на храсталака излетяха облаци стрели и само за миг поляната се покри с ревящи, пхтящи и крещящи хора, които се счепкаха в дива ръкопашна схватка.

Почти едновременно с индианците бях изскочил и аз и сега пристигнах тъкмо навреме, за да поваля на земята един червенокож, който връхлиташе върху Хари. Момчето бе скочило и бе вдигнало пистолета, за да застреля Парано, но понкът му беше попречил. Обърнали гърбовете си един към друг или пък към стволите на дърветата, ловците се защитаваха срещу нападащите ги от всички страни индианци. Това бяха само добре обучени трапери, участвали вече не в една люта битка и не знаещи що е страх. Но сега беше ясно, че щяха да бъдат победени от численото превъзходство на противника, още повече, че преди малко бяха представлявали открита цел за индианците, вследствие на което почти всички от тях бяха вече ранени.

Неколцина от понките се бяха хвърлили към Парано още в първия момент, за да прережат ремъците му; колкото и да се опитваха да им попречат, Винету и Олд Файерхенд бяха изтласкани назад, така че неприятелите ни успяха да изпълнят замисъла си. С див вик, якият мускулест мъж изпълна енергично ръцете си във въздуха, за да възстанови кръвообращението си, грабна томахока от ръцете на един от своите хора и се нахвърли върху Винету.

— Ела насам, ти куче на Пимо! Сега ще ми заплатиш моя скалп!

Щом чу, че го наричат с презрителното прозвище на племето му, апачът се възправи срещу нападателя и отби атаката му, но беше вече ранен, а в същото време го нападнаха и от друга страна. Олд Файерхенд беше заобиколен от врагове, а и ние, останалите, бяхме така притиснати, че не можехме да помислим за взаимна помощ. В този случай продължителната съпротива би била глупост, а чувството за чест — съвсем не на място. Затова издърпах Хари за ръката извън кръга от счепкали се тела и извиках:

— Във водата, хора, във водата!

В следващия миг вече почувствувах как ме заляха вълните на Би Форк. Моят вик беше чул въпреки силния шум и който успя да се откопчи, ме последва. Реката беше дълбока, но тясна, така че няколко замаха с ръце бяха достатъчни, за да се достигне отсрещният бряг. Разбира се, че там далеч не бяхме все още на сигурно място. Имах намерение да прекосим носа, образуван от Манкицита и Би Форк, а после да преплуваме и другата река. Вече показвах на момчето посоката, в която трябваше да се отправим за тази цел, когато покрай нас префуча дребната кривокрака фигура на Сам в течаща от вода ловна дреха и джвакащи огромни ботуши. След миг той изчезна с един бърз скок настрани в растящия край реката върбалак. Веднага го последвахме, защото целесъобразността на намерението му бе безспорна, поради което се отказах от първоначалния си план.

— Татко, татко! — извика Хари с тревога. — Трябва да се върна при него, не бива да го изоставям!

— Ела, ела! — настоях аз и продължих да го дърпам напред. — Ние не можем да го спасим, освен ако той самият вече не се е спасил.

Като се промъквахме колкото се можеше по-бързо през гъсталака, ние най-после отново излязохме на Би Форк, и то по-горе от мястото, където бяхме скочили във водата. Всички понки се бяха отправили към Манкицита и когато се озовахме на отсрещния бряг, вече можехме да продължим пътя си горе-долу в безопасност. Но Сам Хокинс изглежда се поколеба.

— Виждаш ли там на земята пушките, сър? — попита той.

— Индианците са ги захвърлили, преди да наскочат във водата.

— Хи-хи-хи-хи, ама че глупави хора, така да ни оставят пушката си, ако не се лъжа!

— Искаш да ги вземеш, Сам? Но това е опасно.

— Опасно? Няма опасно за Сам Хокинс!

С бързи скокове, които му придаваха вида на подгонено кенгуру, той се затича и събра пушките. Последвах го бързо и прерязах тетивата на всеки лък, който видях захвърлен на земята, така че поне временно те станаха негодни за употреба.

Никой не ни смути при това занимание, защото червенокожите дори не подозираха, че неколцина от преследваните могат да имат дързостта да се върнат на полесражението. Сам Хокинс разгледа оръжията със състрадателен поглед, след което ги хвърли едно подир друго във водата.

— Хубава работа, сър, хубави оръжия! В цевите им могат да мътят врабчета, без да бъдат много-много смущавани. Но да тръгваме, тук е опасно, ако не се лъжа!

Ударихме по най-краткия път, без да избираме къде стъпваме, за да можем да достигнем нашия лагер колкото бе възможно по-скоро. Само една част от индианците беше отишла до Би Форк, а тъй като бях разбрал, че са ни шпионирали и по този начин бяха научили къде е скривалището ни, беше лесно да се предположи, че останалите ще използват отсъствието на ловците, за да нападнат крепостта.

Оставаше ни още неголямо разстояние до входа към лагера, когато откъм котловината дочухме изстрел.

— Напред, сър! — извика Сам и ускори крачките си.

Хари беше вървял мълчаливо. Сега той се затича след трапера. Моето предсказание се бе сбъднало и макар че в момента не направих никому укор, по лицето на момчето си личеше, че то само бе разбрало извършената грешка.

Изстрелите се повториха и не остана място за съмнение, че нашите другари бяха влезли в бой с понките. Трябваше да им се притечем на помощ и въпреки трудната проходимост на гъсталака, успяхме бързо да достигнем долината, от която започваше входът на нашата крепост. Отправихме се към мястото, намиращо се точно срещу входа, където бях открил следите от индианеца. Червенокожите сигурно се бяха скрили в края на гората и оттам

обсаждаха „вратата“ при потока. В такъв случай, ако искахме да постигнем някакъв успех, трябваше да се появим в тила им.

В този миг встрани зад нас се разнесе шум, сякаш някой бързо си проправяше път през гъсталака. По знак, направен от мен, ние се скрихме зад гъстата шума на няколко ниски дървета и зачакахме появяването на човека, който причиняваше този шум. Колко голяма бе радостта ни, когато разпознахме Олд Файерхенд, последван от Винету и двама други ловци! Бяха се отскубнали от преследвачите си. Въпреки че Хари не изрази шумно своята радост от срещата с баща си, все пак вълнението му си личеше и аз се убедих, че сърцето му бе способно и на по-нежни чувства — едно обстоятелство, което отново ме помири с него.

— Чухте ли изстрелите? — попита трескаво Олд Файерхенд. — Трябва да помогнем на нашите, защото макар и входът да е толкова тесен, че може Добре да бъде отбраняван от един единствен човек, ние все още не знаем какво се е случило.

— Нищо не се е случило, сър, ако не се лъжа! — обади се Сам Хокинс. — Червенокожите са открили бърлогата ни и са залегнали пред входа ѝ, за да видят какво ще измъдрим в нея, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи. Сигурно постът им е изпратил малко олово и целият шум не означава нищо друго, освен, че ще приберем още няколко скалпа.

— Възможно е да е така. Но въпреки всичко трябва да вървим напред, за да си изясним как стоят нещата. А нека не забравяме, че преследвачите ни ще бъдат скоро тук и тогава ще си имаме работа с два пъти повече индианци.

— А нашите разпръснати хора? — подхвърлих аз.

— Хмм, да, толкова ни е необходима всяка една десница, че не бива да се лишаваме от никого. Поединично няма да могат да си пробият път до входа. Следователно трябва да видим дали няма да се присъедини към нас още някой.

— Нека моите бели братя останат на това място. Винету ще отиде да разбере на кое дърво висят скалповете на понките.

Апачът се отдалечи, без да изчака отговор и ние нямаше какво друго да правим, освен да се въоръжим с търпение до завръщането му. През това време наистина ни се удаде да присъединим към нас още двама от хората ни. И те бяха чули стрелбата и се бяха отправили бързо насам, за да се притекат на помощ в случай на нужда. Успяхме да се съберем благодарение на това, че всички бяхме ударили по най-прекия път през гората и макар че никой от нас не се беше отървал от нападението без рана, все пак се надявахме да се измъкнем щастливо от трудното положение. Бяхме девет души, а такъв брой хора могат да направят много, ако се подпомагат юнашки.

Измина доста време, докато Винету се завърна. Разказа ни, че е очистил тихомълком един от неприятелите ни. Сега не било вече възможно да оставаме по-дълго на това място, защото щом индианците забележели смъртта на един от тях, щели веднага да разберат, че сме по петите им.

Според съвета на Олд Файерхенд трябваше да образуваме в гърба на неприятеля верига, успоредна на линията на края на храсталаците, да нападнем индианците и да ги изгоним от прикритието им. Ето защо ние се пръснахме, след като отново бяхме привели в готовност за стрелба пушките си, измокрени от водната баня. Едва бяха изтекли няколко минути и деветте карабини затресяха една след друга. Всеки куршум вземаше своята жертва и силните викове на уплаха от страна на изненаданите индианци изпълниха въздуха.

Понеже линията ни беше разтеглена на доста голямо разстояние и изстрелите ни не преставаха, Червенокожите помислиха, че броят ни е по-голям, отколкото беше всъщност и побягнаха. Но вместо да се насочат към откритата част на долината, където щяха да бъдат сигурна цел за пушките ни, те си пробиха път между нас, изоставяйки убитите и ранените. Постът ни забелязал навреме приближаването на червенокожите и потърсил прикритие в „укреплението“. Те го последвали, но след като той и притичалият Бил Бълчър стреляли няколко пъти по тях от тесния тунел в скалите, индианците се оттеглили и залегнали в храсталака, откъдето ние ги бяхме прогонили току-що. Двата трапери стояха все още сврени във „вратата“ на потока: понеже не биваше да предлагат удобна цел на неприятеля, те не можеха да се покажат, преди да видят, че се задаваме. Сега те ни наобиколиха заедно с всички останали, за да чуят разказа ни за случилото се.

В този момент нейде отстрани до нас долетя гръмовен тропот, като че от стадо диви бизони. Веднага наскочахме между дърветата и храстите и се приготвихме за стрелба. Но колко голямо беше удивлението ни, когато видяхме известен брой коне с оглавници, първият от които беше яхнат от човек в ловджийски дрехи, чиито черти на лицето не можеха да се различат от кръвта, стичаща се от една рана в главата. И по тялото му имаше няколко наранявания; личеше си, че се е намирал в не особено завидно положение. Той спря коня си близо до мястото, където обикновено стоеше постът и както изглеждаше, започна да се озърта за него. След като не го забеляза, той продължи да язди, поклащайки глава. При „вратата“ на потока той скочи на земята. Тогава край мен се разнесе силният глас на Сам:

— Веднага да ме одерат и изкормят като някой дебелоопашатко, ако това не е Джеки Кърнър. Никой не може да скача така елегантно от коня като този човек, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

— И имаш право, старий Куне! Джеки Кърнър е и никой друг! — А когато наизлязохме и ние останалите, той извика: — Благословени да са очите ми! Ето ги тук всички онези бързоноги създания, които избягаха от индианците така храбро заедно със сина на майка ми! Е, не ми се сърдете, ама понякога бягането е по-полезно от всичко друго.

— Знам, Джеки. Но я ми кажи, каква е тази работа с конете? — попита Олд Файерхенд.

— Хмм! Дойде ми по едно време идеята, че червенокожите ще търсят стария Кърнър навсякъде, само не и в собствения си лагер. Затова отскочих най-напред до техния gutter. Но там не намерих нищо. След това се отправих към couch

[120]

, където бяха конете им. Птичките бяха излетели, оставяйки само двама пазачи при конете, колкото да ми дадат скалповете си. И волята им наистина бе изпълнена. Но беше трудна работа ви казвам, донесе ми няколко дупки. Ала Джеки Кърнър си бе наумил да зарадва червенокожите, като им помогне да се отърват от конете си. По-лошите разпръснах из прерията, а добрите доведох. Ето ги!

— Хмм, само така! — извика Бил Бълчър, възхитен от храбрата постъпка на ловеца.

— Наистина само така — потвърди Кърнър, — защото отнемеш ли конете на индианците, работата им започва да куца и те са обречени на мизерна гибел. Но тук има трима от тях убити! Аха, дошли са насам, затова лагерът им беше така пуст. Я погледни само кафявия жребец, сър, кон като тютюн! Сигурно е бил на вожда.

— Когато ние изпратихме така хубаво да се разходи на чист въздух — разгневи се дребосъкът Сам. — Страшно безумна идея, ако не се лъжа!

Олд Файерхенд не чу упрека. Беше се приближил до кафявия кон и го оглеждаше с възхитен поглед.

— Великолепен жребец — обърна се сега той към мен. — Ако можех да избирам, и аз нямаше да мога да се реша кой да взема — Хататитла или този кон.

— Винету говори с душата на коня и чува пулса в неговите жили. Той ще вземе Хататитла — отсече апачът.

Изведнъж в този миг се разнесе остър свистящ звук. Една стрела се удари в ръката на Хокинс, но се плъзна по коравата като дъска и здрава като броня кожа и падна на земята. В същия момент от храсталака проехтя оглушителен боен вик. Но въпреки тази войнствена проява не се показа никакъв индианец и след като вдигна стрелата от земята и я разгледа, Сам каза:

— Хи-хи-хи-хи! Къде ти една такава глупава треска ще пробие дрехата на Сам Хокинс!

Почти тридесет години съм слагал кръпка върху кръпка и сега се чувствам в нея като охлюв в черупката си, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

Не успях да чуя повече от одата за старата му ловна дреха, понеже веднага наскочахме в храстите, за да отговорим на този поздрав, както подобаваше. Ако се бяхме опитали да бягаме в крепостта, то поради тесния вход това щеше да стане толкова бавно, че за известно време всички щяхме да останем без прикритие и индианците можеха да ни застрелят един подир друг. А в такъв случай щяхме да бъдем принудени да изоставим и отвлечените коне, тъй като превеждането им през тесния и лъкатушещ пролом в скалите щеше да ни забави

неимоверно много. А от обстоятелството, че неприятелите ни не преминаха в настъпление, можеше да се заключи със сигурност преди всичко, че те не са достатъчно многобройни и че им липсваха оръжията, които аз и Сам им бяхме отнели, или поне направили негодни за употреба.

Целият шум не представляваше нищо друго освен войнствена изява от страна на индианците — защото колкото и надалеко да навлязохме в храсталака, не можахме да видим нито един от тях. Бяха се оттеглили веднага, за да изчакат подкрепления. Ние обаче бяхме поумнели от тази невинна случка дотолкова, че не се бавихме повече на същото място, а се отправихме към безопасната котловина.

Оставихме на стража един от ловците, който бе останал преди това в крепостта и не беше изморен, докато останалите прегледаха раните си, а след това се събраха да се нахранят или легнаха да спят.

Край огъня, мястото, където се събираха всички, които имаха нуждата да се наговорят, беше много оживено. Всеки от насядалите в кръг хора чувстваше необходимостта да разкаже какво беше направил, и какво мисли. Всички бяха на мнение, че засега няма защо да се боим от червенокожите. Броят на падналите противници бе твърде голям, приключението бе завършило победоносно, а никоя от раните не беше опасна за живота. Освен това свърталището ни изглеждаше доста сигурно. Разполагахме с предостатъчно количество храни и муниции, така че неприятелите ни можеха да си блъскат главите в околните скали до кръв. Олд Файерхенд споделяше същото мнение и само Винету изглежда не беше съгласен с него. Той беше легнал настрани от останалите близо до коня си и бе потънал дълбоко в сериозен размисъл.

— Погледът на моя червенокож приятел е мрачен, а челото му носи бръчките на загрижеността. Какви мисли са обладали сърцето му? — попитах го аз, като се приближих до него.

— Вождът на апачите вижда как смъртта нахлува през прохода и как гибелта се спуска от скалистите стени. Долината пламти от заревото на огъня, а водата е червена от кръвта на убитите. Винету говори с Великия Дух. Очите на бледоликите са заслепени от омразата, а тяхната мъдрост е отстъпила на чувството за отмъщение. Парано ще дойде и ще вземе скалповете на ловците. Но Винету е готов да се бие и ще подеме траурните песни над труповете на враговете си.

— Но как ще влезе понкът в лагера на нашите ловци. Той няма да може да мине през „вратата“.

— Моят брат Шарли изговаря думи, на които все пак не вярва. Нима една карабина ще съумее да задържи многобройните червенокожи мъже, ако се втурнат през теснината? Той беше прав. Може би един-единствен човек щеше да защити успешно входа срещу по-малък брой неприятели, но това не бе възможно срещу една толкова многобройна орда, с каквато си имавме работа. Защото ако навътре можеше да прониква винаги само по един човек, то на него щеше да противостои пак само един човек, а при положение, че отзад напирала и други, е, вярно, че първите можеха да бъдат убити, ала напредването на останалите нямаше да бъде спряно.

Обясних това на Олд Файерхенд. Обаче той ми каза:

— Дори и да се осмелят, на нас няма да ни бъде трудно да ги пречукаме един след друг, така, както излизат от теснината.

Не ни оставаше друго, освен да се задоволим с тези думи.

Шеста глава

Борба на живот и смърт

Щом се свечери, удвоихме бдителността си и въпреки че по мое изрично настояване трябваше да застана на пост едва на развиделяване, защото по това време индианците обичат най-често да провеждат нападенията си, аз не намерих покой и за всеки случай стоях в готовност. Нощта се беше спуснала тихо и спокойно над котловината, в чиято

предна част гореше огънят и хвърляше наоколо несигурната си светлина. Хататитла пасеше в тъмната ѝ задна част. Отидох да го потърся и го открих почти до стръмно издигащите се нагоре скали. След като го бях погалил, както правех обикновено по това време, аз се наках да се отдалеча, но тихо изтрополяване ме накара да наостря уши. Жребецът ми също вдигна глава. Понеже и най-незначителният шум можеше да издаде присъствието ни, аз го хванах за оглавника и сложих дланта си върху ноздрите му. Докато отгоре трудно можеше да ни забележи някой, то аз можех да различа отдолу нагоре всеки предмет на светлия фон на небето. Напрегнато започнах да търся причината за падането на камъка. Отначало не успях да откроя нищо особено. Вероятно причинителят на това падане и този шум също изчакваше да мине известно време. Тази мисъл излезе вярна, защото след като не се помръднах една-две минути, забелязах най-напред няколко човешки фигури, които се отделиха от тъмната скала и започнаха да се спускат надолу. Скоро обаче съзрях цяла върволица индианци, изникващи един подир друг иззад хребета на височината, следвайки с предпазливи стъпки водача си; а той изглеждаше твърде добре запознат с околността и му трябваше не повече от две минути, за да се озове на дъното на котловината. Ако карабината "Хенри" беше у мен, щеше да ми бъде лесно да го сваля с един изстрел, като същевременно щях да дам и сигнал за опасност на другарите си. Той предвождаше останалите и ако го застрелях, те нямаше да се осмелят да направят и крачка напред по този изпълнен с опасности терен. Но за съжаление в пояса ми бяха само револверите, които бяха негодни за изстрел на такова разстояние.

От друга страна, дадох ли предупредителен изстрел, неприятелите въпреки всичко щяха да слязат долу преди да пристигне помощ и тогава щях да се озова в много опасно положение. Защото дори и да се опитам да се оттегля, трябваше да напусна безопасното си място и да се изложам като мишена на пушките на червенокожите. Ето защо пристъпих към изпълнението на един друг план.

Парано — защото несъмнено той беше човекът, който ги водеше — изглежда не минаваше за пръв път през това място. Точно в този миг той се намираше близо до скалист зъбер, който трябваше да заобиколи. Ако успееш да го достигна преди него, той щеше да се натъкне право на дулото на револвера ми и след мигновено взимане на решение аз се закатерих нагоре. Скрит зад скалистия зъбер можех да окажа съпротива на неприятелите и да ги изваждам от строя един подир друг, така, както се движеха.

Едва бях направил първата крачка, когато навън, откъм „вратата“ при потока се разнесе изстрел, последван и от други изстрели. Веднага схванах намерението на индианците, които предприемаха лъжливо нападение при входа, за да отклонят вниманието ни от посоката на истинската опасност. С удвоена бързина и пълно напрежение на силите започнах да се катеря нагоре и вече се бях приближил до скалата дотолкова, че можех да я досегна с ръка, когато няколко камъка под мен се свлякоха и аз полетях надолу през глава, удрийки се в каменни издатини и ръбове. За известно време останах да лежа зашеметен на земята. Когато отново бях способен да мисля и отворих очи, забелязах първите неприятели, отдалечени само на няколко крачки от мен. Въпреки че бях разранен и контузен твърде зле, аз скочих, изстрелях бързо всичките куршуми от единия си револвер по тъмните фигури, метнах се на Хататитла и препуснах в галоп към лагерния огън. Не биваше да излагам доброто животно на опасност, оставяйки го на това място.

Скочих от коня при огъня, но видях, че ловците са го напуснали. Бяха се събрали при входа, а сега се отправяха в посоката, от която се бяха разнесли моите изстрели. Посрещнаха ме с припрени въпроси.

— Индианците слизат от скалите! — извиках аз, посочвайки към стените на котловината. — Бързо в пещерите!

Това бе единственото средство да избегнем гибелта, с която ни застрашаваше многочисленият ни неприятел. Затова още докато изговарях тези думи, аз се отправих стремглаво към пещерата, където бях спал. Но вече беше много късно.

Червенокожите ме бяха последвали по петите и изневерявайки напълно на обичая си да се събират преди нападение, те веднага се нахвърлиха върху ловците, които бяха така изненадани от проникването на неприятеля в котловината, че помислиха за съпротива едва когато сред тях започнаха да действат неприятелските оръжия.

Може би все пак щях да достигна убежището си, но зърнах Хари, Олд Файерхенд и Винету, обкръжени от индианците, и се втурнах да им помогна.

— Бързо, бързо към скалите! — извиках аз, връзвайки се между счепкалите се противници, така че нападателите бяха отвлечени за един миг и ние спечелихме пространство и време, за да достигнем отвесно издигащите се скали, където поне тилът ни имаше прикритие. В суматохата успях да изтръгна томахока от ръцете на един индианец.

— Точно тук ли трябваше, ако не се лъжа? — извика един глас от някаква пукнатина в скалите, която беше толкова широка, че вътре можеше да се вмъкне само един човек. — Сега Сам Хокинс е издаден!

Хитрото човече единствено между нас бе запазило присъствие на духа и беше използвало малкото секунди, за да се озове на безопасно място. За съжаление ние направихме усилията му безполезни, избирайки за цел на отстъплението си точно мястото, където се намираше скривалището му. Сега Сам светкавично протегна ръка и хвана Хари.

— Нека малкият сър се вмъкне при мен в гнездото. Има място още тъкмо колкото за него, ако не се лъжа.

Неприятелят ни беше последвал и се нахвърли върху нас с диво настървение. Намирахме се в тежко положение и можеше да се нарече щастие в нещастieto това, че вследствие на лъжливото нападение при „вратата“ ловците бяха взели поне оръжията си. Вярно, че в ръкопашните схватки карабините бяха безполезни, но затова пък с толкова по-голям успех вилнееха сред червенокожите ножът и томахокът. Само Сам Хокинс и Хари използваха пушките си. Сам зареждаше, а застаналият пред него в цепнатината Хари стреляше; огнените езичета от изстрелите излизаха от пукнатината между мен и Олд Файерхенд. Това беше дива, страхотна схватка, каквато едва ли може да си представи човешкото въображение. Полузагасващият огън хвърляше колебливата си тъмно-червеникава светлина над предната част от котловината, където се открояваха контурите на отделни групи от счепкали се хора, прилични на изскочили от пъкъл, разкъсващи се един друг дяволи. Всред рева на индианците се разнасяха ободряващите подвиквания на траперите и острите отсечени звуци от изстрелите на карабините. Земята сякаш потреперваше от тежките стъпки на биещите се хора.

Никой от нас не се съмняваше, че бяхме изгубени. Числеността на понките беше твърде голяма, за да можем да се надяваме, че ще удържим на нападението им. Някакъв внезапен поврат в наша полза бе много малко вероятен, както малка беше и възможността да си пробием път с бой между вражите редици. Ето защо всеки беше убеден, че в най-скоро време няма да бъде вече между живите. Но щяхме поне да продадем скъпо живота си; въпреки че се примирихме със съдбата си, ние се защитавахме с всички сили и с онова хладнокръвие, което дава такова голямо предимство на белите пред червенокожите обитатели на американските степи.

В кипежа на кървавата схватка аз си спомних за моите възрастни родители, които бях оставил в родината. Те нямаше да получат повече никакво известие от сина си, заминал толкова далеч. Скоро обаче пропъдих тези мисли, защото настоящият момент изискваше не само най-голямо физическо напрежение, но и най-голяма концентрация на вниманието. Добре щеше да бъде, ако беше в мен моята карабина „Хенри“, но тя се намираше в пещерата, до която не бях успял да се добера. Просто така ни е било писано. Бях предвидил какво можеше да се случи. Винету беше съветвал и предупреждавал, а сега и ние трябваше да изкупуваме грешките на другите. Обзе ме непозната дотогава ярост, обхвана ме някакво озлобление, което удвои силите ми, така че развъртях томахока още по-енергично.

— Само така, сър. само така! — разнесе се одобрително откъм пукнатината в скалата. — Сам Хокинс и ти сте родени един за друг. Жалко, че ще ни очистят! Можехме заедно да вземем още някой и друг скалп, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

Само на две крачки в дясно от мен бе застанал Олд Файерхенд. Начинът, по който този великан сееше смърт с двете си ръце сред врълхлитащите го противници, ме караше да се удивлявам. Придържаше се близо до отвесната скала и беше изпръскан с кръв от глава до пети. Дългите му коси се спускаха по плещите му, слепени на отделни кичури. Широко разтворените му крака изглежда бяха пуснали корени в земята и като стискаше в единия си юмрук тежката секира, а в другия — острия, леко закривен нож, той държеше на разстояние от себе си нападащите го врагове. Беше получил повече рани и от мене, ала нито една от

тях не беше успяла все още да го повали на земята и погледът ми не можеше да се откъсне от високата му юнашка фигура.

В този миг сред тълпата на червенокожите настана раздвижване. Появи се Парано и започна да си проправя път през нагъсто скупчените хора. Едва бе забелязал Олд Файерхенд и веднага извика:

— Най-сетне си в ръцете ми! Спомни си за Рибана и умри!

Финети се нахвърли върху него, минавайки покрай мен. Тогава го сграбчих за рамото и замахнах за смъртоносен удар. Той ме позна, отскочи, и томахокът ми напразно просвистя из въздуха.

— И ти ли? — изрева той. — Трябва да те имам жив. Хванете го с ласо!

Парано скочи покрай мен, преди да успее да замахна отново с томахока и вдигна пистолета си. Разнесе се изстрел. Олд Файерхенд разпери широко ръце, направи мощен конвулсивен скок напред сред редиците на враговете си и падна безмълвен на земята.

Стори ми се, че куршумът прониза моите гърди. Изпратих на земята индианеца, с когото се бях счепкал тъкмо в този момент и се наках да се втурна към Парано, когато забелязах тъмна човешка фигура да се промъква между противниците ни с ловкостта на змия и да издига във въздуха гъвкавите си ръце тъкмо пред убиеца.

— Къде е атъбаската жаба? Тук е застанал Винету, вождът на апачите, за да отмъсти за смъртта на белия си брат и Рибана!

— Ха, кучето на Пимо! Върви в ада!

Повече не можах да чуя. Тази сцена бе приковала вниманието ми толкова много, че занемарих защитата си. Около врата ми падна примка на ласо, последва силно дръпване — в същото време почувствах страхотен удар по главата и загубих съзнание.

Когато се съвзех, около мене беше съвсем мрачно и тихо и аз не можех да си спомня как бях попаднал в тази тъмнина. Най-сетне изгарящата болка в главата ми напомни за получения удар и сега вече се заредиха подробностите за случилото се, докато се получи цялостната картина. Към споменатата болка се прибавиха и страданията, причинявани ми от раните, а на всичко отгоре ръцете и краката ми бяха вързани толкова здраво, че ремъците се врязваха дълбоко в плътта ми и не бях способен да направя каквото и да било движение. Изведнъж долових край себе си шум, като че ли някой човек се беше покашлял.

— Има ли някой тук? — попитах аз.

— Хмм, разбира се! Пита си човекът, сякаш Сам Хокинс е никой, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи! — пошегува се траперът въпреки тежкото ни положение.

— Ти ли си, Сам? Кажи ми за бога, къде се намираме?

— Горедолу на сигурно място, сър. Завряха ни в пещерата за кожи. Нали знаеш къде складахме кожата, които закопахме после толкова добре. Но казвам ти, няма да намерят нито една от тях, нито една!

— А какво стана с другите?

— Ами какво може да стане, сър. Олд Файерхенд е пречукан, Бил Бълчър е пречукан, Джеки Кърнър е пречукан — все пак си бяха гринхорни, хи-хи-хи-хи, гринхорни, каквито със свещ не можеш да намериш, ако не се лъжа! Само ти и апачът мъждукате все още. И мастор Хари живее нормално, а както ми се струва също и Сам Хокинс — хмм, може би и него не са го пречукали съвсем, ако не се лъжа, хи-хи-хи!

— Знаеш ли наистина със сигурност, че Винету и Хари са все още живи, Сам? — попитах го настойчиво.

— Да не си мислиш, че стар скалпирвач като мен не знае какво вижда, сър? Напъхаха момчето заедно с червенокожия ти приятел в другата дупка до нас. И на мен ми се искаше да вляза там, ама не ме допуснаха, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

— Как е Винету?

— Дупка до дупка, сър! Ако се отърве, ще изглежда като старата дреха на Сам Хокинс, в която са го свързали сега така внимателно, крѣпка до крѣпка и шев до шев.

— Изглежда, че за отърване не можем и да мислим. Но как попадна вождът жив в ръцете на понките?

— Точно както ти и аз. Отбраняваше се като лъв. Искаше по-скоро да загине, отколкото да се остави да бъде опечен на кола на мъчението. Но нищо не му помогна, събориха го на

земята и почти го разкъсаха. Впрочем ти не искаш да се отървеш, така ли? А Сам Хокинс има голямо желание, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

— Какво може да ни помогне желанието, щом е невъзможно!

— Невъзможно ли? Хмм, типична мисъл за гринхорн! Добри хорица са червенокожите, добри хорица. Взеха всичко на стария Кун, всичко, пистолета, лулата ... хи-хи-хи-хи, ама ще се смаят, като я помиришат — благоухае като скунк! Но това ще им хареса; и Лиди отиде по дяволите ... бедната Лиди. Какъв ли който ще я вземе сега?... И шапката, и чембера ми... ама ще се чудят на скалпа ми, хи-хи-хи! Струваше ми три дебели връзки кожи от дебелоопашатковци преди доста време в Текама, историята я знаеш вече, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи! Обаче на Сам Хокинс му оставиха ножа. Скрил съм го в ръкава. Старият хитрец го тикна вътре веднага щом разбра, че от скривалището в цепнатината на скалата няма да излезе нищо.

— Ножът ти е още у теб? Но вероятно няма да можеш да се добереш до него, Сам!

— И на мен така ми се струва, сър! Ще трябва да помогнеш малко на сина на майка ми.

— Веднага! Да видим какво може да се направи в случая.

Още не бях започнал да се търкалям към Сам — единственото движение, чрез което ми беше възможно да се доближа до него — когато кожата на входа бе отметната и вътре влезе Парано заедно с няколко индианци. Той вдигна главията, която носеше, така, че пламъкът ни освети. Не си дадох труд да се преструвам, че съм все още в безсъзнание, но и не го удостоих с нито един поглед.

— Пипнахме те най-сетне и тебе! — изскърца със зъби той. — Досега съм ти бил малко задължен, но вече няма да има от какво да се оплакваш. Познаваш ли това?

Той ми тикна един скалп пред лицето. Беше скалпът, който Винету беше смъкнал от собствената му глава. Значи той знаеше, че аз бях човекът, забил ножа си в тялото му. Бях сигурен, че апачът не му е дал никакви разяснения по този въпрос, Винету сигурно е отговорил с гордо мълчание на всички поставени му въпроси. Също така бе сигурно, че и Олд Файерхенд не беше издал нищо. Но може би Финети ме е забелязал в сумрака на настъпващото утро или е зърнал лицето ми за миг в момента на сблъскването ни. След като не му отговорих, той продължи:

— Всички ще разберете какво се чувства, когато ти ръгнат нож в тялото или ти смъкнат кожата от главата! Само почакайте, докато се разсъмне! Ще има да се радвате на моята благодарност!

— Както ми се струва, няма да изпиташ чак такова удоволствие! — обади се Хокинс, който не можа да се сдържи да остане спокоен. — Много ще съм любопитен да видя каква ли кожа ще смъкнете от главата на стария Сам Хокинс. Тя ви е вече в ръцете, правена е от някой hairdresser

[121]

, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи! Хареса ли ти изработката и, старий ямбарико

[122]

?

— Подигравай се, подигравай! — изръмжа Парано. — Все ще се намери по теб достатъчно кожа, за да бъде одрана.

След кратко мълчание, по време на което огледа ремъците ни, той попита!

— Вероятно не сте и мислили, че Тим Финети знае за вашата бърлога, а? Бях в котловината още преди онова куче, Файерхенд, да бе заподозряло нещо и ми беше известно, че сте се сврели тук. Ето този ми го разказа!

Той извади от колана си нож и тикна дървената му дръжка пред очите на Сам. Дребният трапер хвърли поглед върху издълбаните букви и извика:

— Фред Оуинс? Хмм, винаги си е бил подлец! Ще ми се самият той да бе опитал този нож.

— Не се тревожи, човече! Мислеше да си откупи живота с издаването на тайната, ама нищо не излезе. Взехме му и живота и скалпа, също както ще стане и с вас, само че в обратен ред — първо скалпа и после живота.

— Прави, каквото щеш! — Завещанието на Сам Хокинс е готово. На тебе ти е оставил онова нещо, дето му викат перука, ако не се лъжа. Ще ти свърши работа, хи-хи-хи-хи!

Парано го изрита и излезе навън, последван от придружителите си.

Известно време стояхме мълчаливи и неподвижни. След това обаче, щом счетохме че опасността е отминала, се претърколихме един към друг, така че най-сетне телата ни се допряха. Въпреки че ръцете ми бяха здраво вързани, все пак ми се удаде да измъкна ножа от ръкава на Сам и да прережа с острието му ремъка, стягащ ръцете му. По този начин ръцете на Сам бяха развързани и няколко мига по-късно двамата се изправихме един срещу друг напълно свободни, като разтривахме изтръпналите си части на тялото.

— Само така, Сам Хокинс. Изглежда хич не си загубена личност! — похвали се само дребното човече. — Наистина досега не веднъж си загазвал, но едва ли си бил в толкова лошо положение както сега. Много ми се иска да разбера как ли ще си измъкнеш главата от въжето, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

— Нека видим преди всичко какво е положението навън, Сам!

— Правилно, мистър Шетърхенд. Това е най-важното.

— А после ще ни трябват на всяка цена оръжия! Ти имаш един нож, но аз съм с голи ръце.

— Все ще се намери нещо.

Приблжихме се до входа и поотдръпнахме малко встрани двете кожи, служещи за завеса. Тъкмо в този момент няколко индианци измъкваха двамата пленника от съседната пещера, а откъм лагера се задаваше Парано. Вече беше станало доста светло. Недалеч от „вратата“ при потока Хататитла имаше някаква разправа с кафявия кон, плякосан от нещастния Джеки Кърнър. Щом забелязах вярното животно, аз веднага се отказах да бягам без него, което впрочем за момента бе най-разумното. На неголямо разстояние от него пасеше Илчи на Винету. Ако ни се удадеше да се доберем до някакви оръжия и да достигнем конете, възможността да избягаме бе доста голяма.

— Виждаш ли нещо, сър? — закиска се Сам.

— Какво?

— Хмм, ей онзи юнак насреща, който се търкаля в тревата с такова удоволствие.

— Виждам го.

— А предмета, облегнат край него на камъка?

— И него.

— Хи-хи-хи-хи, така удобно слагат на пътя на стария Кун неговото пушкало! Ако наистина се казвам Сам Хокинс, това трябва да е Лиди, ако не се лъжа. Струва ми се, че уредът до него прилича дяволски много на старата ми шапка с моя чембер. А вероятно този човечец ще има у себе си и торбичка с куршуми!

Не можех да обърна голямо внимание на радостта на дребния трапер, защото Парано изцяло привлече вниманието ми върху себе си. За съжаление не ми беше възможно да разбера, какво казваше на двамата пленника, а измина доста време, преди да си тръгне. Обаче успях да доловя ясно последните му Думи, изговорени на висок глас, и те ми изясниха смисъла на цялата му реч.

— Пригответи се Пимо! — Току-що забиват кола, предназначен за теб, а ти — продължи той, като отправи изпълнения си със злоба поглед към Хари — ще бъдеш изгорен до него.

Той направи знак на хората си да отведат пленниците до мястото, където индианците се бяха разположили около наново разпаления огън, след което се отдалечи с гордо вдигната глава.

Сега всичко зависеше от бързите ни действия, защото ако двамата бъдеха откарани между насъбралите се индианци, нямаше да има никаква надежда да се доберем до тях.

— Сам, готов ли си?

— Хмм, и аз не знам, трябва да провериш, ако не се лъжа.

— Заеми се с онзи отдясно, а аз с левия! После светкавично режем ремъците!

— А след това към Лиди, мистър Шетърхенд!

— Е, тогава напред!

С големи, но тихи скокове се втурнахме към индианците, които влачеха пленниците след себе си; и ни се удаде да се приближим до тях незабелязано. Сам прониза един от тях с толкова добре прицелен удар на ножа си, че той се строполи безмълвно на земята. Понеже аз нямях никакво оръжие, изтръгнах от пояса на другия ножа му и го обезвредих с юмручен удар в слепоочието. Няколко бързи движения на ножовете освободиха пленниците от ремъците им преди още някой от враговете ни да беше забелязал каквото и да било.

— Хайде, вземете си оръжия! — пошепнах на двамата, тъй като разбрах, че бе немислимо да се измъкнем невъоръжени. Грабнах от падналия пред мен индианец торбичката с муниции и томахока и се втурнах след Винету, който, преценявайки правилно обстоятелствата, не се отпрати към „вратата“, а се вряза между насядалите около огъня хора.

Тъй както човек се променя в момент на смъртна опасност и става съвършено друг отколкото при обикновени условия, така и сега съзнаването на огромния риск, който бяхме поели, ни придаде необходимата ловкост и бързина. Още преди нападнатите хора да се бяха окопитили, ние минахме между тях, държейки в ръце отнетите им оръжия.

— Хататитла, Хататитла! — извиках аз врания си жребец и след няколко мига седях на гърба му. Видях как Винету скочи върху своя Илчи, а Сам се покатери на първия кон, изпречил му се на пътя.

— Скачай при мен, бързо за бога! — направих знак на Хари, който напразно се мъчеше да възседне кафявия кон на Финети, защото животното риташе наоколо като побесняло. Сграбчих момчето за ръката, издърпах го енергично при мен и насочих коня си към изхода, където току-що изчезваше Сам.

Това бяха мигове на най-голяма суматоха. Разнесоха се гневни крясъци, затрещяха изстрели, около нас засвириха стрели, чу се тропотът и цвиленето на конете, възседани от червенокожите, за да ни преследват.

Аз бях последен и не ми е възможно да кажа как излязох на открито през тесния лъкатушещ пролом, без да бъда застигнат от неприятеля. Сам Хокинс не се виждаше вече, а Винету завиваше надясно в долината, по която бяхме яздили преди няколко дни при пристигането си, и в този момент се огледа назад, за да види дали ще го последвам. Тъкмо завивахме в долината, когато зад гърба ни се разнесе изстрел. Почувствах как Хари потръпна. Беше улучен.

— Хататитла, мой Хататитла, препускай! — започнах да ободрявам силно разтревожен жребца си и той се понесе в същия бесен галоп както някога при пожара в Ню Венанго. Когато се обърнах, забелязах близо зад себе си Парано на неговия мустанг. Другите оставаха скрити от завоите на пътя. Въпреки че успях да хвърля само един бегъл поглед към преследвача си, все пак забелязах бясната ярост, с която се стремеше да ни догони и удвоих моите подвиквания към благородното животно, от чиято бързина и издръжливост зависеше всичко. Защото макар и да не се страхувах от една схватка с побеснелия Парано, Хари ми пречеше да се движа свободно и няхах друг избор, освен да препускам напред. Летяхме покрай потока като вихрушка. Черният жребец на Винету отмяташе гъвкавите си крака така, че хвърчаха искри, а дребните камъчета излитаха изпод копитата му като каменен дъжд. Хататитла поддържаше същата бързина, въпреки че трябваше да носи почти двоен товар. Но макар и да не се обръщах повече, знаех, че Парано ни следва по петите, защото тропотът от копитата на кафявия му кон се чуваше зад гърба ми непрестанно с една и съща сила.

— Ранен ли си, Хари? — попитах момчето, изпълнен със страх, докато препускахме с всичка сила.

— Да.

— Опасно ли е? — Топлата кръв от раната му се стичаше по ръката ми, която го придържаше около кръста. Бях го обикнал твърде много и изпитвах силна тревога за съдбата му. — Ще можеш ли да издържиш ездата? — осведомих се аз, без да дочакам отговора на първия си въпрос.

— Надявам се.

Окуражавах и подканвах моя жребец към все по-бесен галоп. Той летеше просто като мълния. Имах чувството, че копитата му едва докосваха земята.

— Само се хвани здраво, Хари! Наполовина сме спасени!

— Не държа на живота си — отвърна ми той с отпаднал глас. — Винаги можеш да ме пуснеш на земята, щом забележиш, че ти преча да избягаш.

— Не, не, ти трябва да живееш! Ти имаш това право!

— Сега вече не, защото баща ми е мъртъв. Да бях паднал заедно с него!

Последва мълчание, а ние продължихме да яздим или поточно казано, да летим.

— Аз съм виновен за смъртта му — започна да се обвинява момчето — Ако те бях послушал, Парано щеше да бъде застрелян в „крепостта“, а индианците нямаше да убият татко!

— Не говори за станалото! Имаме си работа с настоящето!

— Не, пусни ме да слеза! Парано изостава и ние можем да си поотдыхнем.

— Да опитаме тогава!

Докато препускахме, аз се огледах назад. Отдавна се бяхме отдалечили от потока и бяхме свърнали навътре в откритата прерия, по която сега се носехме успоредно с гората от лявата ни страна. Парано беше вече изостанал на значително разстояние и Хататитла доказваше убедително превъзходството си пред кафявия жребец. Зад белия вожд препускаха поединично или на малки групи онези индианци, които не искаха да се откажат от преследването, въпреки че преднината ни растеше.

След като отново се обърнах напред, забелязах, че Винету бе скочил на земята и стоеше зад врания си кон. Зареждаше плячкосаната от него пушка. И аз дръпнах поводите на жребца си. Спуснах предпазливо Хари на земята, скочих от седлото и сложих момчето да легне в тревата. Не ми остана време да зареждам, защото Парано беше вече много близо. Скочих отново на крака, грабвайки томахока.

Преследвачът ни бе забелязал добре какво правим, но увлечен от яростта си, той връхлетя към мен, размахвайки бойната секира. В този миг проехтя изстрелът на апача. Парано потръпна и падна от коня си с разцепен череп, улучен едновременно и от моето оръжие.

Винету се приближи и обърна с крак трупа му.

— Змията на атъбаските няма повече да съска и да нарича вожда на апачите с името Пимо! Нека моят брат си вземе оръжията!

Действително убитият носеше моя нож, моите револвери и пушки. Взех си бързо собствеността и изтичах при Хари, докато Винету улавяше кафявия кон. Междувременно понките се бяха приближили до нас толкова, че куршумите им почти можеха да ни достигат. Отново се метнахме на седлата и продължихме бързата си езда.

Изведнъж откъм лявата ни страна се забелязаха металически отблясъци като от оръжия. От края на гората излетя внушителна група ездачи, вряза се между нас и преследвачите, после се обърна към индианците и се понесе срещу тях в пълен галоп. Оказа се, че това беше едно поделение драгуни от форт Рендъл. Навременното им появяване, както научихме по-късно, не беше случайно. Дик Стоун и Уил Паркър ги срещнали на средата на пътя до форта.

Драгуните били тръгнали в поход преди няколко дни, за да накажат понките за тяхното нападение над форт Ниобрара. Попадали на дирите, оставени от червенокожите, и ги последвали. Онова, което научили при срещата си с двамата уестмъни, ги накарало да пришпорят конете си до краен предел. Дик Стоун и Уил Паркър застанали начело на колоната и побързали да ги доведат по най-краткия път, без повече да ги е грижа за следите на червенокожите.

Разбира се, че в момента няхме никакво време за тези размисли. Веднага, щом Винету забеляза, че ни идва помощ, той рязко обърна жребца си, прелетя покрай драгуните и размахвайки томахока високо над главата си, се вряза сред понките, които едва намериха време да спрат галоп на конете си.

Аз обаче скочих на земята, за да прегледам раната на Хари. Не беше опасна. Извадих си ножа и тъй като ми липсваше друг материал, отрязах ивица от ризата си, с чиято помощ направих набързо временна превръзка на момчето, за да спра поне кръвотечението.

— Ще можеш ли да яздиш, Хари? — попитах го след това.

Той кимна и се приближи към кафявия кон, чиито юзди ми беше подхвърлил Винету, докато профучаваше край мен. С моя помощ Хари се покатери на седлото.

— Сега, като не тече повече кръв, изобщо не чувствам раната, сър — заяви той. — Ето, там бягат индианците. Напред, след тях, сър!

Наистина, той беше прав. Останали без вожда си, който би могъл с виковете си да ги окуражи да се защитават или поне да организира отстъплението им, понките препускаха пред драгуните, достигнали вече последната им редица. Понеже се връщаха по същия път, по който ни бяха преследвали, можеше да се предположи, че се стремят да намерят убежище в котловината.

Сега отново подкарахме конете си в галоп, прелетяхме покрай падналите индианци и благодарение бързината на нашите животни застигнахме войниците на значително разстояние преди „вратата“ при потока.

За нас бе много важно, да не позволим на червенокожите да се организират за защита в пролома между скалите, а да навлезем в него едновременно с тях. Ето защо пришпорвах Хататитла по най-краткия път, без много-много да го подбирам, минах покрай цялата верига от преследвачи и застигнах Винету, който упорито се беше „залепил“ по петите на бегълците.

В това време те завиха наляво към „вратата“ и тъкмо първият от тях се канеше да вкара коня си в теснината, когато от клисурата се разнесе изстрел. Червенокожият падна мъртъв от коня си. Веднага се чу втори гърмеж. И следващият отлетя от седлото и понеже уплашените индианци разбраха, че входът е затворен за тях и същевременно има опасност да бъдат обкръжени от нас, те си пробиха път в посока на Манкицита и продължиха да бягат покрай реката, непрекъснато преследвани от драгуните.

Моето учудване от изстрелите не беше по-малко от смаяването на неприятелите ни. Тези изстрели не само подпомогнаха усилията ни, но дори ги направиха безпредметни. Не беше необходимо да се чуда дълго време кой беше този храбър стрелец, защото още не бе заглъхнал тропотът от копитата на бягащите коне, когато иззад ръба на скалата се показва грамаден нос сред гора от сплъстена растителност, наречена брада, а над него предпазливо надничаха две лукаво блестящи очички. Понеже наблизко не се виждаше вече никакъв неприятел, подир любопитния обонятелен орган доверчиво се измъкнаха и останалите телесни части.

— Благословени да са очите ми, сър! Коя карабина те изстреля отново насам, ако не се лъжа? — попита дребното човече, което бе също така учудено от появяването ми, както и аз от неговото.

— Сам, ти ли си? — извиках радостно. — Откъде се взе във „вратата“? Със собствените си очи видях как се понесе на коня си!

— Понесъл ли съм се, сър? Благодаря от такова понасяне! Бях докопал страшно мизерна кранта. Едва-едва си мърдаше крайниците и така тресеше старите си кокали между краката ми, че старият Кун положително щеше да бъде разглобен, ако не беше зарязал това глупаво животно. А после се промъкнах обратно, хи-хи-хи-хи! Помислих си, че всички червенокожи са се юрнали след вас и са оставили крепостта празна. Така и беше. Ама как се смаяха, като се върнаха, какви физиономии направиха, хи-хи-хи, какви физиономии! Но — *bless my soul*

[123]

? — ето ги пак и нашите две големи деца, наречени Дик и Уил, ако не се лъжа! Добре, че навреме си плюхте на петите, иначе сега щяхте и вие да лежите вътре, а аз нямаше да си имам никого, който би могъл да ме ядосва. Защото такива гринхорни като вас няма да мога да намеря никога, ако не се лъжа, хи-хи-хи-хи!

— Стара жабо, стига си квакала! — престори се Уил Паркър на възмутен. Той се беше отделил от редиците на драгуните заедно с Дик Стоун и ме беше последвал. — По-добре ще е да ни благодариш, понеже ако не бяхме довели толкова бързо войниците, след малко нямаше да се чувстваш толкова добре. Но така ви спасихме.

— Не мисля същото — опъна му се Сам. — Олд Шетърхенд, Винету и Сам Хокинс са хора, които умеят и сами да се спасят. Но тези драгуни се появиха наистина съвсем навреме, за да накарат понките да си спомнят за нас дълги години. Какво мислиш, сър, дали не трябва да препуснем след тях? — обърна се той към мен.

— Защо? И без нас ще се оправят с индианците. И Винету е на същото мнение, защото той влезе вече в крепостта заедно с Хари. Да вървим и ние, да се погрижим за нашите мъртви приятели!

След като входът остана зад гърба ни и се озовахме в съдбоносната котловина, видяхме Винету и Хари при трупа на Олд Файерхенд на онова място, където през изтеклата нощ се беше състояла битката. Момчето държеше главата на баща си в скута и плачеше, а Винету

преглеждаше огнестрелната рана. Тъкмо когато се приближихме до тях, чухме гласа на апача:

— Уф, уф! Още не е умрял ... жив е!

Тези думи ни повлияха като гръм от ясно небе. Хари нададе тържествуващ радостен вик. Присъединихме се към усилията на апача и след известно време наистина преживяхме щастливото удовлетворение да видим как Олд Файерхенд си отваря очите. Той ни позна и се усмихна на сина си едва-едва. Обаче не можеше да проговори и веднага отново изгуби съзнание. И аз го прегледах. Куршумът бе навлязъл в дясната част на гърдите му и пронизвайки белите дробове, отново беше излязъл откъм гърба, едно тежко нараняване, свързано с голяма загуба на кръв. Въпреки това и макар че Олд Файерхенд беше раняван неотдавна при нападението над форта, аз се съгласих с мнението на апача, че раненият може да бъде спасен благодарение на изключително здравия си организъм при съответното грижливо лечение. Траперът бе превързан по изпитания начин на Винету и му беше направена удобна постеля, доколкото ни разрешаваха обстоятелствата. После имаме възможност да помислим и за нас самите. Нито един от нас не се беше отървал без нараняване. Позакърпихме се взаимно, колкото можяхме. А мнозина от нас бяха заплатили с живота си, задето се отнесоха нехайно към предупреждението ми.

Към обед драгуните се появиха отново. Бяха дали добър урок на понките, без да изгубят нито един човек. Командирът им се радваше да се запознае с Винету и мене. Познаваше се с Олд Файерхенд още отпреди. Поделението остана три дни в долината, за да си отпочинат конете им. През това време погребяхме убитите, а после офицерът ни покани да отведем Олд Файерхенд във форт Рендъл, щом се оправи дотолкова, че да може да издържи пътуването. Там щяха да се грижат горе-долу добре за него, а преди всичко щеше да бъде лекуван от лекар специалист. Съгласихме се с удоволствие.

Едва ли е необходимо да споменавам, че Сам Хокинс, Дик Стоун и Уил Паркър бяха страшно натъжени от загубата на толкова много добри приятели. Дребосъкът Сам постоянно уверяваше, че ще застрелва всеки понка, който в бъдеще му се изпречи на пътя. Но аз гледах и на този случай с други очи: Парано беше бял. Следователно отново се виждах изправен пред едно потвърждение на стария си опит, че само по вина на бледоликите индианецът се е превърнал в това, което е днес.

Седма глава

Pedlar
[124]

Бяха изминали три месеца от описаните събития, последствията от които чувствахме все още въпреки продължителната почивка. Наистина, беше се сбъднала надеждата да спасим Олд Файерхенд, но той оздравяваше много бавно. Беше толкова отпаднал, че още не можеше да става и ние се бяхме отказали от първоначалната си мисъл да го отведем във форт Рендъл. Налагаше се да остане до пълното си оздравяване в „крепостта“, където се грижехме за него с обединени усилия, а Винету играеше ролята на лекар.

За щастие нараняването на Хари се оказа незначително. Винету беше ранен на много места по тялото, но също така не особено опасно и сега раните му вече заздравяваха. Получените от мен одрасквания и контузии бяха безобидни. Вярно, че ме боляха при допир, но срещу болките бях получил закалка също като индианец. С изключение на Дик и Уил, най-леко се беше отървал дребосъкът Сам Хокинс. Беше претърпял само няколко незначителни натъртвания.

Отсега беше ясно, че дори и след оздравяването си Олд Файерхенд трябваше да внимава и да се пази още дълго време. Немислимо беше за него да започне отново живота на уестмън. Ето защо беше решил, щом можеше да пътува, да се отправи на изток при по-възрастния си син, като вземе и Хари със себе си. Междувременно складираните кожи, събрани от него и

от неговите ловци, не можеха да стоят така. Трябваше да бъдат осребрени, тоест продадени. За съжаление в момента фортът не ни предлагаше изгоден случай за подобна търговия, а пък ние, едва горе-долу оздравели, не се чувствахме в състояние да мъкнем такова голямо количество кожи на далечно разстояние. И така, какво да се прави? Ето че ни помогна един от войниците, които бяха оставени при нас за известно време да ни закрилят. Даде ни следния добър съвет: беше научил, че край Сидър Крийк се установил временно някакъв *redlar*, който закупувал всевъзможни предложени му предмети, като се занимавал не само с разменна търговия, но и заплащал спазарените стоки с пари на ръка. Този търговец беше човекът, който ни трябваше.

Обаче как да го доведем тук? Не можехме да изпратим при него някого от войниците, защото никой от тях не биваше да напуска поста си. И ето че нямаше какво друго да се направи, освен някой от нас да тръгне на път, за да уведоми търговеца. Предложих аз самият да отида до Сидър Крийк, но ме предупредиха, че по това време там безчинствали разбунтувалите се окананда-сиуси. Търговецът можеше спокойно да рискува и да се появи при тях, защото червенокожите обикновено много рядко вършат злини на такива хора. Само от тях те имат възможността да получат чрез размяна онези стоки, от които се нуждаят. Но затова пък толкова повече трябваше да се пазят от тях другите бели. Не може да се каже, че се страхувах, но все пак се зарадвах, когато Винету предложи да ме придружи. И двамата не бяхме крайно необходими в „крепостта“, тъй като Детелиновият лист и Хари бяха достатъчни, за да пазят Олд Файерхенд. Те бдяха над него, а за прехраната се грижеха войниците, които ходеха да ловуват на смени. И така, ние двамата се Отправихме на път и понеже Винету познаваше местността, достигнахме Сидър Крийк още на втория ден.

А как да открием сега търговеца? Ако се намираше при индианците, трябваше да бъдем предпазливи. Но покрай реката или близо до нея имаше и бели заселници, които се бяха осмелили да се установят тук преди няколко години; най-разумното беше да посетим най-напред някого от тях и да го разпитаем за търговеца. Насочихме конете си покрай реката, но дълго време не забелязахме никаква следа от поселище. Най-сетне привечер видяхме първата нива, зад която следваха и други обработваеми площи. До един поток, вливащ водите си в реката, се издигаше доста голям блокхауз от сурови дебели стволоче, с градина, заобиколена от висока здрава дъсчена ограда. Отстрани също такава ограда отделяше свободно пространство, където се намираха няколко коня и крави. Отправихме се нататък, скочихме на земята, завързахме жребците си и се накахме да се приближим към къщата, която имаше тесни прозорци, подобни на амбразури. В този миг съзряхме в два от тези отвори по една двучевка, насочена към нас, а някакъв груб глас ни извика:

— Стой! Спрете! Тук не е гълъбарник, където всеки може да си влиза и излиза, както му се ще. Кой си ти, белия, и какво търсиш тук?

— Немец съм и искам да се срещна с търговеца, който се намирал в тази местност — отвърнах аз.

— Тогава търси си го! Нямам работа с теб. Измитай се!

— Но, сър, бъди така разумен и ми дай някои сведения, ако можеш. Човек гони от вратата си по този начин само скитници.

— Много е вярно туй, дето го каза и тъкмо затова ви гоня.

— Значи ни смяташ за скитници?

— Yes!

— А защо?

— Това си е моя работа. Не е необходимо да ти го казвам. Думите ти, че си немец, са във всеки случай лъжа!

— Истина е.

— Pshaw! Един немец няма да се осмели да дойде толкова далече, освен ако не е Олд Файерхенд.

— Аз бях при него.

— Ти? Хм м! А къде е той?

— В лагера са, на два дни път оттук, отвъд Манкицита в планините. Може би си чувал за него.

— Веднъж при мен беше някой си Дик Стоун и наистина ми беше казал, че трябва да язди горе-долу толкова време, за да стигне до Олд Файерхенд, към чиито хора се числеше и той.
— Дик Стоун е мой приятел.

— Възможно е. Но въпреки това не мога да ти имам доверие, защото си заедно с индианец, а сега времената са такива, че човек предпочита да не пуска у дома си хора с подобен цвят на кожата.

— Ако този индианец влезе в дома ти, трябва да се почувствуващ поласкан, защото той е Винету, вождът на апачите.

— Винету ли? Behold, де да беше тъй! Нека ми покаже пушката си!

Винету свали Сребърната пушка от рамото си и я хвана така, че заселникът можеше да я разгледа. Сега човекът действително се учуди.

— Сребърни гвоздеи! Наистина. А ти, белият, имаш две пушки, една голяма и една по-малка. В момента ми идва една мисъл. Да не би голямата да е мечкоубиец?

— Да.

— А по-малката — карабина „Хенри“?

— Разбира се.

— Но тогава ти си изглежда Олд Шетърхенд, който казват наистина бил немец, дошъл през океана?

— Да, аз съм.

— Тогава влизайте, влизайте бързо, мешърз! Естествено, че такива хора са ми добре дошли. Ще получите всичко, каквото желаете, стига да го притежавам.

Дулата на пушките изчезнаха и веднага след това заселникът се появи на вратата. Той беше доста възрастен, здраво сложен мъж, по чиято външност си личеше, че се беше борил с живота, без да се остави да бъде победен. Протегна ни двете си ръце и ни въведе в блокхауза, където се намираха жена му и синът му, един як младеж. Както разбрахме, другите му два сина имали работа в гората.

Къщата се състоеше от едно единствено помещение. По стените бяха окачени пушки и различни принадлежности за лов. Върху обикновеното, изградено от камъни огнище вреше вода в железен котел. До него на една дъска се намираха най-необходимите домакински съдове. Няколко сандъка служеха за гардероби и складове за хранителни продукти, а от тавана висеше толкова много опушено месо, че петчленното семейство можеше да изкара с него няколко месеца. В предния ъгъл бяха поставени саморъчно направена маса и столове. Поканиха ни да седнем и докато навън синът се грижеше за конете ни, заселникът и жена му ни поднесоха вечеря, която съобразно условията задоволяваше всякакви вкусове. По време на яденето двамата синове се завърнаха от гората и без много да се бавят, седнаха при нас и започнаха здравата да лапат. Обаче те не взеха участие в разговора. Той се водеше изключително между бащата и нас.

— Да, мешърз — каза ни той. — не бива да ми се сърдите, че се отнесох малко грубичко с вас. Човек трябва да се пази тук от червенокожите, особено от сиусите от племето окананда, които наскоро са нападнали един блокхауз на един ден път оттук. А още по-малко пък можеш да се довериш на белите, защото насам идват само такива, които не бива да се мъркат повече из източните щати. Ето защо човек се радва два пъти повече, щом види пред себе си някой път джентълмени като вас. Значи искате да намерите търговеца? Сделки ли имате с него?

— Да — потвърдих аз, докато Винету, верен на привычката си, седеше мълчаливо.

— А какви сделки? Не питам от любопитство, а защото искам да ви дам сведения.

— Искаме да му продадем кожи.

— Много ли са?

— Доста голяма партида.

— Срещу стоки или срещу пари?

— Ако е възможно — срещу пари.

— Тогава на вас ви трябва тъкмо човекът, когото търсите — изобщо той е единственият из тези области. Другите пътуващи търговци се занимават само с разменна търговия. А този винаги има у себе си пари или злато, защото посещава и златните находища. Парата го бие, ви казвам аз, не е някой голтак, който мъкне всички свои вехтории на гърба си.

— А почтен човек ли е?

— Хмм, почтен! Какво разбираш под „почтен“? Търговецът си гледа сделките, иска да печели пари и няма да е толкова глупав да пропуска изгодните случаи. Ако някой се остави да бъде измамен от него, сам си е виновен. А този търговец се казва Брадън. Разбира си изтънко работата и винаги пътува с четирима или петима помощници.

— Къде ли може да е сега?

— Ще разбереш още тази вечер тук при мен. Един от помощниците му, който се казва Ролинс, беше вчера тук, за да попита дали имаме някакви поръчки. Тръгна с коня си нагоре по реката към най-близките заселници и ще се завърне, за да остане тук до утре заран. Впрочем в последно време Брадън на няколко пъти има лош късмет.

— В какъв смисъл?

— За кратко време му се случи два или три пъти, като идва да си върши сделките, да заварва съответното поселище ограбено и опожарено от индианците. А това означава за него не само голяма загуба на време, но и понасянето на значителни щети, да не говорим, че дори за един пътуващ търговец е опасно да се шляе така из земите на червенокожите.

— Наблизо ли станаха нападенията?

— Да, ако се вземе предвид, че тук в Запада думите „близо“ или „далеч“ се мерят с малко по-друг аршин, отколкото някъде другаде. Най-близкият ми съсед живее на девет мили оттук.

— Може само да се съжaliaва, защото при такива разстояния няма да ви е възможно да си помагате в случай на опасност.

— Съвършено правилно. Но въпреки това не ме е страх.

Червенокожите няма да успеят да се справят със стария Кропли. А Кропли е всъщност името ми, сър. Ще им дам да се разберат.

— Въпреки че сте само четирима?

— Четирима? Спокойно можеш да сметнеш жена ми за мъж, защото тя умее да се държи мъжки! Не се страхува от индианците и стреля с пушка също като нас.

— Напълно ти вярвам. Но ако индианците се появят на голяма орда, тогава ще стане като в старата немска поговорка: многото кучета са смърт за заека.

— Well! Но, нима трябва човек непременно да е заек?

Наистина не съм прочут устмън като тебе и нямам нито Сребърна пушка, нито карабина „Хенри“, но и аз умея да стрелям. Пушките ни са добри и щом затворя вратата си, съм сигурен, че вътре няма да влезе нито един индианец. И стотина да са навън, пак ще ги очистим всичките, един подир друг. Но я слушайте! Сигурно е Ролинс.

Долових тропота от конски копита, който заглъхна пред вратата. Кропли излезе навън, чухме го да разговаря с някого, а след това той влезе с един човек, когото ни представи с няколко думи:

— Това е мистър Ролинс, за когото ви говорих, помощника на търговеца. — А като се обърна пак към новодошлия, той продължи: — Нали откън ти казах, че ти предстои голяма изненада. Ето я! Тези двама джентълмени са Винету, вождът на апачите, и Олд Шетърхенд, за когото навярно си слушал доста често. Те търсят мистър Брадън, комуто искат да продадат голямо количество кожи.

Помощникът на търговеца беше човек на средна възраст с внушителна външност и фигура, каквато може да се види да речем между каубоите. Изглежда, че мускулите и сухожилията на този Ролинс бяха от стомана. Сивите му очи издаваха смелост, дори дързост. Бръчките около устата му свидетелстваха за властен характер, а масивната брадичка подсилваше още повече впечатлението за суровост, което правеше цялото му лице.

Все пак Ролинс се държеше учтиво и скромно. Не ми харесваше само израза на лицето му, докато ни оглеждаше. Ако наистина бяхме толкова прочути мъже, както сега имаше възможност да научи, тогава той би трябвало да се радва, че се е запознал с нас.

Същевременно му се разкриваха и изгледи за добра сделка. Това би трябвало да му се хареса. Но в чертите на лицето му не можеше да се открие и следа от радост или задоволство. По-скоро ми се стори, че в очите му за секунди се появиха пламъчета на гняв и злоба, когато му бяха казани имената ни. Но може би се лъжех. Ето защо превъзмогнах очевидно безпочвеното си предубеждение и го поканих да седне при нас, тъй като искахме да разговаряме с него делово.

Ролинс също получи храна, но изглежда не беше гладен и скоро стана от масата, за да излезе навън и да се погрижи за коня си. За тази работа не му беше необходимо много време. Въпреки това измина повече от четвърт час, а той не се връщаше. Не можех да нарека точно подозрение обзелото ме чувство, но все пак причината, която ме накара да тръгна след него, беше от подобно естество. Конят му стоеше пред къщата, вързан за поводите, обаче Ролинс не се виждаше никъде. Отдавна се беше свечерило, но луната светеше така силно, че сигурно щях да го видя, ако се намираше наблизко. Едва след известно време го забелязах да се появява иззад ъгъла на оградата. Щом ме съзря, той се спря за миг, но после бързо се приближи до мен.

— Изглежда обичате разходките на лунна светлина, мистър Ролинс? — попитах го аз усмихнато.

— Мисля, че не съм толкова сантиментален — отвърна той намръщено.

— Но все пак така ми се струва — продължих аз упорито, — разхождате се на лунната светлина.

— Но не и заради луната. Не се чувствам добре. От тази сутрин ми е лошо на стомаха. После бях дълго време на седлото — трябваше да походя малко, за да се пораздвижа. Това е, сър!

Тези обяснения бяха направени с видимо променен тон, почти любезен и приятелски. Преструваше ли се? Или беше разбрал, че отначало не се беше държал правилно?

Той отвърза коня си и го вкара в ограденото място, където бяха отведени и нашите коне. После влязохме заедно в къщата. Защо ли ми трябваше да се занимавам с него? Той беше самостоятелен човек и можеше да върши каквото си иска. Но все пак устмънът е длъжен да бъде много предпазлив и е склонен към подозрения. Причината за отсъствието на Ролинс, спомената от него, бе напълно състоятелна и задоволителна. Преди това беше ял малко и може би наистина изпитваше някакво неразположение в стомаха.

А после, когато отново седяхме заедно в стаята, той се държеше толкова непринудено и безобидно, че подозрението ми се разсея.

Говорихме за сделката, за сегашните цени на кожите, за обработката им, както и за всичко, което имаше някаква връзка с нашата търговия. Той показва добри познания като специалист, при това говореше толкова самоуверено и делово, че изглежда дори Винету започна да го харесва, защото сега той по-често взимаше участие в разговора, отколкото беше обичайно за него. Ние разказахме и нашите последни преживявания, при което бяхме изслушани внимателно. После попитахме къде можем да намерим търговеца, тъй като без неговото съгласие сделката, разбира се, нямаше да бъде сключена.

— За съжаление не съм в състояние да ви кажа къде се намира Брадън тъкмо днес, или къде ще бъде утре и в други ден — заяви Ролинс. — Аз събирам само поръчките и му ги предавам, щом разбере, къде мога да го срещна. Колко време трябва да се язди, за да се стигне до Олд Файерхенд?

— Два дена.

— Хмм! След шест дена мистър Брадън ще бъде край Ред Ривър. Следователно имам време да дойда с вас, да огледам стоката и да определя приблизителната ѝ цена. После ще му докладвам и ще го доведе при вас, разбира се само в случай, че остана с убеждението за реалността на сделката и ако Брадън няма нищо против. Какво е мнението ви, сър?

— Наистина трябва да видите стоката, преди да я купите. Само че щях да бъда по-доволен, ако самият мистър Брадън можеше да дойде при нас.

— Но в случая е невъзможно, а дори и да беше тук, пак щеше да е съмнително дали щеше да тръгне с вас. Нашата търговия има по-големи мащаби, отколкото си мислите, и мистър Брадън не разполага с необходимото време да язди на два дни път оттук, без предварително да знае дали сделката е приемлива за него. Убеден съм, че той не би тръгнал с вас, а би изпратил някой от нас; обстоятелствата се стичат чудесно, защото тъкмо сега имам свободно време. И така, кажете да или не, за да знам какво да правя!

Нямахме основание да отхвърлим предложението му. Дори бях убеден, че ще действам в интерес на Олд Файерхенд, ако се съглася.

— Щом имате свободно време, за нас е много удобно да тръгнем заедно. Но в такъв случай потегляме още рано сутринта!

— Разбира се. Хора като нас нямат нито час за губене, а камо ли цели дни. Потегляме на път, щом се зазори. Затова предлагам да си легнем навреме.
И тук нямаше какво да възразим, въпреки че по-късно разбрахме какви вероломни сметки са ръководели това предложение.

Ролинс стана от масата и помогна на жената на заселника да постели кожите и одеалата, които служеха за спане.

След като тази работа беше свършена, домакинят ни посочи две места.

— Благодаря! — отказах аз. — Предпочитаме да легнем на открито. Цялата стая е задимена. Навън въздухът е по-чист.

— Но мистър Шетърхенд — каза заселникът, — няма да можете да заспите от нощния студ.

— Свикнали сме — заявих аз.

И Ролинс направи няколко опита да ни отклони от нашето намерение, ала напразно. Това не събуди подозрението ни и едва по-късно, когато разбрахме що за човек е той, си спомнихме, че неговото придумване всъщност трябваше да ни направи впечатление. Длъжни бяхме да забележим неговия умисъл.

Преди да излезем навън, Кропли направи забележката:

— Свикнал съм да слагам резето на вратата. Да я оставя ли тази нощ отворена, мешърз?

— Защо?

— Може да ви потрябва нещо.

— Нищо няма да ни потрябва. В тези райони е най-добре нощно време вратите да се заключват.

След като излязохме от къщата, чухме ясно как заселникът сложи резето. Луната бе слязла толкова ниско, че постройката хвърляше сянката си над ограденото място, където бяха конете. Влязохме при тях, за да легнем да спим на тъмно. Хататитла и жребецът на Винету, Илчи, бяха легнали един до друг. Постлах одеалото си до моя кон и легнах, използвайки за възглавница врата на Хататитла, както имах навика да правя често. Той не само беше свикнал с това, но дори му правеше удоволствие. Скоро заспах.

Може би бях спал около един час, когато бях разбуден от едно движение на моя жребец. Той не се помръдваше никога, докато спях при него, освен ако не се случеше нещо необичайно. Сега беше повдигнал главата си и поемаше недоверчиво въздух през ноздрите си. Веднага станах и се отправих към оградата в посоката, в която душеше Хататитла. Като надзърнах предпазливо над оградата, забелязах на около двеста крачки от нас цяла група от хора, които бяха легнали на земята и се приближаваха, пълзейки бавно. Обърнах се, за да уведомя Винету, но ето че той беше вече зад мен. Беше доловил в съня си тихите ми стъпки.

— Вижда ли моят брат онези фигури? — попитах го аз.

— Да — прошепна той. — Това са червенокожи воители.

— Вероятно окананда, които искат да нападнат блокхауза.

— Олд Шетърхенд е отгатнал истината. Трябва да влезем в къщата.

— Да, ще помогнем на заселника. Но не можем да оставим конете си тук, защото индианците ще ги вземат.

— Ще ги вкараме в къщата. Ела бързо! Добре, че се намираме в сянката. Тук сиусите не могат да ни забележат.

Бързо се върнахме при конете, накарахме ги да се изправят и ги изведохме от ограденото място в посока към постройката. Винету тъкмо се канеше да почука на прозореца, за да разбуди спящите хора, когато видях, че вратата не беше заключена, а бе само притворена. Блъснах я и вкарах вътре Хататитла. Винету ме последва заедно с Илчи и сложи зад себе си резето. Шумът, причинен от нас, събуди заспалите хора.

— Кой е? Какво има? Конете в къщата? — попита Кропли, като скочи.

— Ние сме, Винету и Олд Шетърхенд — отвърнах аз, понеже огънят беше изгаснал и заселникът не можеше да ни разпознае.

— Вие? Ами как влязохте?

— През вратата.

— Но аз я затворих!

— Отворена беше.

— Behold! Сигурно не съм тикнал резето до края, когато излязохте. Но защо водите и конете в стаята?

Той наистина бе сложил резето, но след като всички заспали, Ролинс отворил пак вратата, за да могат да влязат индианците.

— Защото не ни се иска да бъдат откраднати — обясних аз.

— Откраднати ли? От кого?

— От сиусите окананда, които сега се промъкват насам, за да ви нападнат.

Можете да си представите какво външение предизвикаха думите ми. Наистина, вечерта Кропли беше казал, че не се страхува от червенокожите, но сега, когато те действително се бяха появили, той се изплаши много. Ролинс също се правеше на слисан като останалите. В този момент Винету нареди да се пази спокойствие!

— Тихо! С викане не може да се победи никой неприятел. Трябва веднага да се споразумеем по какъв начин ще отблъснем сиусите.

— Няма какво тепърва да се споразумяваме — обади се Кропли. — Ще ги очистим с пушките си един подир друг така, както се приближават. Можем да ги различаваме, защото луната свети достатъчно силно.

— Не, в никакъв случай няма да постъпим тъй — заяви Винету.

— А защо не?

— Защото човешката кръв не бива да бъде проливана без да е крайно необходимо.

— Сега е необходимо, понеже тези червени кучета трябва да получат такъв урок, та останалите живи да не го забравят толкова лесно.

— Значи моят бял брат нарича индианците червени кучета? — попита апачът строго. — Нека не забравя, че Винету също е индианец. Винету познава своите червени братя по-добре от него. Ако те посегнат на някой бледолик, в повечето случаи имат основание. Или той се е държал враждебно с тях, или пък някой друг бял ги е придумал под някакъв предлог, на който те са повярвали. Понките ни нападناха при Олд Файерхенд, защото предводителят им беше бял и ако сега сиусите окананда са дошли, за да те ограбят, вероятно и за това вина има някой бледолик.

— Не ми се вярва.

— Какво ти се вярва, е безразлично за вожда на апачите, защото той подозира, че е така, както казва!

— Дори и тъй да е, тогава сиусите би трябвало да бъдат наказани, защото са се оставили да бъдат подведени. Ще застрелям всеки, който се опита да влезе в къщата ми насила. Това е моето право и аз съм решен да се възползвам от него.

— Твоето право не ни засяга. Запази си го за друг път, когато си сам! Сега обаче тук са Олд Шетърхенд и Винету, а те са свикнали хората да се съобразяват с тях. От кого си купил тази колония?

— Купил ли? Да не съм толкова глупав да я купувам? Заселих се тук, понеже мястото ми харесва и ако остана в продължение на предписаното от закона време, поселището ще бъде мое.

— И така, не си питал сиусите, на които принадлежи тази земя?

— Дори през ум не ми е минавало.

— А се учудваш, че се отнасят към теб като към враг, като към крадец, който е ограбил земята им? И ги наричаш червени кучета и искаш да ги застреляш? Ако стреляш само веднъж, Винету ще ти прониже главата с куршум!

— Но какво друго да направя? — попита заселникът, изгубил голяма част от самоувереността си, защото прочутият апач го беше срязал по такъв начин.

— Нищо няма да правиш, абсолютно нищо. Олд Шетърхенд и Винету ще действат вместо тебе. Ако се съобразяваш с нас, няма да ти се случи нищо лошо.

Този разговор беше проведен по най-бързия възможен начин. Междувременно аз бях застанал край един от прозорците и надничах навън, за да наблюдавам приближаването на сиусите. Все още не се виждаше нито един от тях. Явно обграждаха къщата още отдалече, за да се уверят, че няма от какво да се страхуват. Сега Винету пристъпи към мен.

— Видя ли ги моят брат Шарли да се приближават?

— Все още не — отвърнах аз.

— Няма да се отнесем сурово с тях.

— Кропли е отнел земя от сиусите, а може би появяването им си има и някаква друга причина.

— Вероятно. Но как ще успеем да ги прогоним оттук, без да проливаме кръв?

— Моят брат Винету знае това също така добре, както и аз.

— Шарли отгатва мислите ми както винаги. Ще заловим един от тях.

— Да, и то онзи, който се промъкне до вратата, за да разузнае какво е положението.

— Добре. Несъмнено ще се появи някой съгледвач, за да се огледа и послуша. Ще го пленим.

Приблжихме се до вратата, дръпнахме резето и я отворихме само няколко пръста, така че образувалата се пролука да бъде достатъчна, за да можем да гледаме навън. Застанах до нея, и зачаках. Измина доста време. Вътре в къщата беше абсолютно тъмно и тихо. Никой не се помръдваше. В този миг дочух идването на съгледвача или по-скоро не го чух, защото не долових приближаването му чрез слуха си, а чрез онази своеобразна способност да се предугаждат нещата, която всеки добър уестмън изработва у себе си. И ето че само след няколко секунди аз го забелязах. Беше легнал на земята и се приближаваше към вратата пълзешком. Ето че той вдигна ръка и започна да опипва вратата. Светкавично я отворих и се намерих върху него, сграбчвайки го с две ръце за гърлото. Червенокожият се опита да се отбранива, зарита с крака и заудря с ръце около себе си, но не можа да издаде никакъв звук. Изправих го и го завлякох в къщата, след което Винету отново подлести вратата.

— Дайте светлина, мистър Кропли! — подканих аз заселника. — Нека поогледаме този човек!

Заселникът изпълни нареждането ми, като запали свещ от еленова лой и освети с нея лицето на индианеца; бях освободил врата му, но го хванах за двете ръце над лактите.

— Кафявия Кон, вождът на сиусите оканаяо! — извика Винету изненадано. — Моят брат Олд Шетърхенд е направил добър улов!

Хватката ми беше почти задушила индианеца. Сега той пое няколко пъти дълбоко въздух и от него се изтръгнаха смаяните думи:

— Винету, вождът на апачите!

— Да, той е — потвърди апачът. — Ти го познаваш, понеже вече си го виждал. Но този там още не се е мяркал пред очите ти. Чу ли преди малко името му?

— Олд Шетърхенд ли?

— Да. Че е той, ти вече почувства, защото те залови и те довлече тук, без да можеш да му окажеш съпротива. Намираш се в ръцете ни. Какво да те правя, а?

— Моите прочути братя ще освободят Кафявия Кон и ще го пуснат да си отиде.

— Така ли мислиш наистина?

— Разбира се, защото воините на племето окананда не са врагове на апачите.

— Но те са сиуси, а понките, които ни нападнаха неотдавна, са също от този народ.

— Ние нямаме нищо общо с тях.

— Недей да казваш това на Винету. Той е приятел на всички червенокожи мъже, но който е несправедлив, става негов враг, независимо от кое племе произхожда. А ако твърдиш, че нямаш нищо общо с понките, изговаряш една лъжа, защото Винету знае, че оканандите и понките никога не са воювали помежду си и тъкмо сега са в тесен съюз.

И така твоите увъртания, не достигат до ушите на апача. Дошли сте, за да нападнете тук тези бледалики. Мислиш ли, че Олд Шетърхенд и Винету ще търпят това?

Оканандът гледа известно време мрачно пред себе си и после попита:

— Откога Винету, великият вожд на апачите, е станал несправедлив? Славата му, която се носи навсякъде, се дължи преди всичко на това, че той не постъпва несправедливо с никого. А днес Винету застава срещу Кафявия Кон, който е в правото си!

— Заблуждаваш се, защото онова, което искате да извършите тук, не е справедливо.

— Защо да не е? Тази земя не е ли наша? Не трябва ли да поиска от нас разрешение всеки, който пожелае да остане да живее тук?

— Разбира се, че трябва.

— Но тези бледалики не са постъпили така. Не е ли наше законно право да ги прогоним?

— Винету е далече от мисълта да не ви признае това право. Но всичко се свежда до начина, по който искате да наложите правото си. Нима трябва да палите, да унищожавате и убивате, за да се отървете от нашествениците? Нима трябва да идвате тайно през нощта като крадци и разбойници? Никой храбър воин не се бои да покаже на врага си своето лице открито и

честно. Но Кафявия Кон идва през нощта с толкова много воини, за да нападне само няколко души. Винету би се срамувал да направи подобно нещо. Навсякъде, където отиде, той ще разказва колко страхливи хора са оканандите. Не би трябвало да ги наричат воини. Кафявия Кон се нареди да избухне гневно, ала погледът на апача се беше спрял на него с такъв повелителен израз, че той не посмя да се разгневи, а само заяви намръщено:

— Постъпихме според обичаите на сиусите. Врагът се напада през нощта.

— Ако е необходимо такова нападение.

— Да не би Кафявия Кон да трябва да говори на тези бледолики благи думи? Да не би да трябва да ги моли, когато може да заповядва?

— Не трябва да молиш, а да заповядваш. Но не бива да се промъкваш през нощта като някой крадец, а да се появиш посред бял ден честно и гордо като господар на тази земя. Кажим им, че не можеш да ги търпиш на своята територия! Дай им някакъв срок да се махнат! А после, ако те не уважат волята ти, ще можеш да излееш върху тях гнева си. Ако беше постъпил така, Винету щеше да види в твое лице вожд на оканандите, който му е равен. Но сега той вижда в тебе само един човек, промъкващ се вероломно към другите, защото не се осмелява да се появи пред тях открито.

Оканандът гледеше втренчено в ъгъла на помещението и мълчеше. Та какво ли можеше да отговори на апача! Бях пуснал ръцете му. И така, той стоеше пред нас свободен, но по поведението му личеше, че осъзнава незавидността на положението, в което се намира. По сериозното лице на Винету се плъзна лека усмивка, когато се обърна към мен със следния въпрос:

— Кафявия Кон си мислеше, че ще го освободим. Какво ще каже моят брат Олд Шетърхенд?

— Че си е направил криво сметката — отвърнах аз. — Който е дошъл да пали и убива, ще бъде посрещнат като убиец и разбойник. Заслужил е да умре.

— Нима Олд Шетърхенд иска да убие Кафявия Кон — подскочи оканандът.

— Не, аз не съм убиец. Има разлика между това дали ще убия някого, или ще го накажа със смърт, която е заслужил.

— Оканандът заслужил ли е смъртта?

— Да.

— Не е вярно. Вождът на оканандите се намира на територията, която е собственост на неговото племе.

— Ти се намиращ във вигвама на един бледолик. Дали този вигвам е на ваша територия или не, е без значение. Онзи, който нахълта във вигвама ми без моето разрешение, може да очаква по законите на Запада само смърт. Моят брат Винету ти каза как би трябвало да постъпиш и аз съм съгласен с него изцяло. Никой човек не може да ни укори, ако ти вземем сега живота. Но ти ни познаваш и знаеш, че никога не проливаме кръв, освен ако не е крайно необходимо. Може би ще намерим начин да постигнем с теб някакво споразумение, чрез което да можеш да се спасиш. Обърни се към вожд на апачите. Той ще ти каже какво трябва да се направи.

Оканандът беше дошъл, за да съди, а ето че сега ние бяхме застанали пред него в ролята на съдии. Той се намирал в голямо затруднение. Просто му личеше, макар че полагаше доста усилия, за да го скрие. Сигурно много му се искаше да каже още нещо в своя защита, но не можеше да измисли нищо. Затова предпочете да мълчи и гледеше апача в лицето с изражение, в което се смесваха очакване и с мъка подтискан гняв. След време погледът му се плъзна към Ролинс, помощника на търговеца. Дали това стана неволно или пък преднамерено, не можех да знам в момента, но ми се стори, че в очите му се четеше подкана да бъде подкрепен. И Ролинс наистина се застъпи за индианеца, обръщайки се към Винету:

— Вождът на апачите няма да бъде толкова кръвожаден. Дори и в Дивия Запад обикновено се наказват само извършени деяния. Но в този случай не е станало още нищо, което да заслужава някакво наказание.

Винету му хвърли подозрително-изпитателен поглед.

— Моят брат Олд Шетърхенд и Винету знаят какво е нужно да мислят и решат в този случай, без да е необходимо някой да им го казва. И така, думите ти са излишни, а запомни, че един мъж би трябвало да говори само тогава, когато е необходимо!

Защо Винету го скастри така? Едва ли и той самият знаеше точно, ала както се оказа по-късно, и сега неговото изпитано предчувствие не го беше излъгало. После той отново се обърна към окананда:

— Ти чу думите на Олд Шетърхенд. Неговото мнение е като мнението на Винету. Не искаме да проливаме кръвта ти, но само в случай, че сега говориш истината. И така, кажи ни честно, защо сте дошли тука! Или си толкова страхлив да отречеш всичко?

— Уф! — процеди гневно вождът. — Воините на оканандите не са такива страхливци, както каза ти преди малко. Кафявия Кон няма да отрече. Ние искахме да нападнем тази къща.

— И да я изгорите?

— Да.

— А какво щеше да стане с хората в нея?

— Щяхме да ги избием.

— По собствено решение ли щяхте да го сторите?

Оканандът се забави с отговора си. Ето защо Винету се изрази по-ясно:

— Може би някой друг ви е дал тази идея?

И сега индианецът млъкна, което за мен беше равно на високо изговорено „да“.

— Изглежда Кафявия Кон не може да подбере никакви думи — продължи апачът. — Нека не забравя, че става въпрос за неговия живот. Ако иска да остане жив, трябва да говори. Винету иска да знае дали за вашето нападение има и някои друг виновник, който не принадлежи към воините на окананда.

— Да, има един — обади се най-сетне запитаният.

— Кой е той?

— Вождът на апачите би ли издал някой свой съюзник?

— Не — призна Винету.

— Тогава нямаш право да се сърдиш на Кафявия Кон, ако не ти назове съюзника си.

— Винету не ти се сърди. Онзи, който издаде приятеля си, заслужава да бъде убит като краставо куче. Можеш да премълчиш името му. Но апачът трябва да знае дали този човек е окананда.

— Не е.

— Към някое друго племе ли принадлежи?

— Не. Той е бял.

— При твоите хора пред къщата ли се намира?

— Не, не е тук.

— Станало е пак така, както си мислеше Винету и както подозираше неговият брат Олд Шетърхенд: в цялата работа е замесен бледолик. Това ще ни накара да не бъдем строги. Ако сиусите окананда не иска да търпят на територията си поселище на бледоликите, никой не може да им се сърди. Но това не бива да става причина за убийства. А намеренията им са били такива. Все пак не са били изпълнени и затова ще подарим живота и свободата на вожда им, ако се съгласи с условията, които ще му постави Винету.

— Какво искаш? — попита Кафявия Кон.

— Две неща. Първо трябва да скъсате с бледоликите, който ви е подвел.

Това условие не се хареса на окананда, но в крайна сметка той отстъпи. После попита за второто условие.

— Кафявия Кон ще поиска от този бледолик, който се казва Кропли, да купи от вас поселището или да го напусне — заяви апачът. — Ако не изпълни нито едно от двете искания, едва тогава ще се завърнеш с воините си, за да го прогониш оттук.

С това условие Кафявия Кон се съгласи по-бързо, но сега пък се възпротиви заселникът. Той се позова на закона за създаване на собствен дом и държа цяла реч, на която Винету отвърна кратко:

— Ние познаваме бледоликите само като крадци на нашите територии. Не ни засягат законите и нравите на такива хора. Ако мислиш, че имаш право да крадеш тук земя и после да бъдеш закрилян от вашите закони срещу наказанието, тогава това си е твоя работа. Направихме за теб каквото можахме. Не бива да искаш повече. Сега Олд Шетърхенд и Винету ще изпущат калюмета с вожда на оканандите, за да придадат сила на уговореното.

Това бе изговорено с такъв тон, който накара Кропли да се откаже от всякакво възражение. Винету натъпка лулата си и постигнатото споразумение бе подпечатано с добре познатите формалности. Едва ли можех да се съмнявам, че отсега нататък вождът на оканандите щеше да заслужава доверието ни, а и Винету беше на същото мнение, понеже отиде до вратата, дръпна резето и му каза:

— Нека моят брат излезе при воините си и ги отведе оттук! Убедени сме, че ще изпълни онова, което ни обеща.

Оканандът напусна къщата. Отново подлостихме вратата и се изправихме до прозорците, защото предпазливостта ни повеляваше да го проследим с погледите си, докъдето бе възможно. Той направи само няколко крачки и се спря на лунната светлина. Очевидно желаше да го виждаме. Като тикна два пръста в устата си, той изсвири пронизително, след което воините му бързо се приближиха. Бяха учудени от това шумно повикване, защото самите те бяха получили нареждане да бъдат извънредно предпазливи и да не предизвикват никакъв шум. Сега той им даде обяснение на висок глас, така че ние можехме да чуем всяка дума.

— Нека воините на оканандите чуят, какво има да им казва техният вожд! Ние дойдохме, за да накажем бледоликия Кропли, защото без наше разрешение се е настанил да живее в нашите земи. Кафявия Кон се промъкна напред, за да огледа внимателно къщата, и това щеше да му се удаде, ако тук не се намираха двамата най-прочути мъже на прерията и планините. Олд Шетърхенд и Винету са дошли, за да лагеруват през нощта край тази къща. Те са ни чули и наблюдавали, после разтвориха силните си ръце, за да посрещнат Кафявия Кон, без той да подозира нищо. Вождът на оканандите беше пленен и въвлечен в къщата от ръката на Олд Шетърхенд. Да бъдеш победен от него не е позор, но е чест да сключиш съюз и да изпушиш калюмета с него и Винету. Кафявия Кон направи това и ние заедно решихме да подарим живота на бледоликите в къщата, ако те закупят от нас земята или я напуснат след време, което ние определим. Това е тържествено споразумение между нас и Кафявия Кон ще удържи дадената от него дума. Винету и Олд Шетърхенд са застанали до прозорците и чуват какво казва сега вождът на своите воини. Между нас и тях има мир и приятелство. Нека воините се върнат към нашите вигвами!

Кафявия Кон изчезна с хората си зад ъгъла на оградата. След това всички ние излязохме пред къщата, за да гледаме след тях и да се убедим, че действително си отиват. Те наистина се отдалечаваха и ние бяхме сигурни, че нямат намерение да се появят отново. Ето защо изведохме конете си от блокхауза и отново легнахме до тях на открито. Но Ролинс, търговецът, имаше някакви подозрения, както ни каза той и последва индианците, за да ги наблюдава още известно време. Наистина, по-късно се оказа, че той бе напуснал къщата по съвсем други съображения. Не разбрахме кога се завърна, но сутринта щом станахме, видяхме, че е тук. Беше седнал заедно със заселника на едно повалено дърво, служещо за пейка пред вратата.

Кропли ни каза едно „добро утро“, което в никакъв случай не звучеше дружелюбно. Страшно го беше яд на нас, защото беше на мнение, че във всеки случай щяло да бъде по-изгодно за него, ако бяхме „очистили“ всички червенокожи, както се изрази той. А сега бе принуден или да се изсели, или да плати. Впрочем не ми беше особено жал за него. Защо бе рискувал да се засели в тази област? Какво биха казали хората в Илинойс или Вермонт, ако там се появяше някой сиус и се заселеше със семейството си където му харесваше и заявяваше твърдо: „това е мое!“

Не обърнахме внимание на мърморенето на заселника, благодарихме му за гостоприемството и подкарахме конете си.

Търговецът тръгна с нас, но не яздеше до нас, а постоянно се държеше на определено разстояние зад гърба ни, почти като някой подчинен, който иска по този начин да покаже уважението си към началството. В това нямаше въпреки нищо странно и ни беше дори приятно, понеже по този начин можехме да разговаряме спокойно и нямаше нужда да се занимаваме с него.

Едва след няколко часа той се приближи до нас, за да поговорим по заплануваната сделка. Сега се осведоми по-подробно от вчера вечерта за вида и бройката на складираните кожи, които Олд Файерхенд възнамеряваше да продаде, и ние му дадохме всички сведения, с които разполагахме. След това ни попита за местността, където Олд Файерхенд ни

очакваше и за начина, по който беше скрил кожата си. Можахме да му отговорим и на тези въпроси, но не го сторихме, защото след събитията през последната нощ бяхме станали все пак малко подозрителни и защото ловецът и уестмънът изобщо нямат навик да говорят за скривалищата, където съхраняват тайно своите запаси. Дали това щеше да го обиди или не, ни беше безразлично. От този момент той отново изостана назад, и то на още по-голямо разстояние от преди.

Осма глава

Подозрителни спътници

На връщане тръгнахме в същата посока, от която бяхме дошли, и ето защо нямаше причина да оглеждаме околността толкова внимателно, колкото би било необходимо, ако не я познавахме. Не беше забравена обаче предпазливостта присъща на уестмъна дори из такива места, които той познава като петте си пръста. Постоянно се оглеждахме за следи от хора или животни и ето че към обед забелязахме една диря, която при други обстоятелства може би щеше да ни се изплъзне от зрението, защото при заличаването ѝ видимо бяха положени много големи усилия. И въпреки всичко може би пак нямаше да я видим, ако не се бяхме натъкнали на нея на такова място, където хората бяха спирали за кратък отдих и стъпканата от тях трева все още не се беше изправила съвсем. Спряхме конете и скочихме на земята, за да разгледаме следата. В това време Ролинс се приближи и слезе от седлото, за да огледа отпечатъците.

— Дали са от животно или от човек? — попита ни той.

Винету не отговори, но аз отвърнах:

— Изглежда не сте много опитен в разчитането на следи. В този случай още от пръв поглед си личи, кой е бил тук.

— Може би хора?

— Да.

— Не ми се вярва, защото в такъв случай тревата щеше да бъде доста по-силно изпогазена.

— Да не мислите, че наоколо се намират хора, които ще си правят удоволствието да тъпчат тревата с краката си така, че после да ги открият и да им светят маслото?

— Не. Но с коне оставането на ясни следи съвсем не може да бъде избегнато.

— Лицата, които са били тук, не са имали коне.

— Не са имали коне ли? Би било странно, ако не и подозрително. Мисля, че из тези области никой човек не може да съществува без кон.

— И аз съм на същото мнение. Но не сте ли видял или чул някога, че някои хора губят конете си по най-различни начини?

— Е, да. Но вие не говорите за един човек, а за няколко души. Отделен човек може да изгуби коня си, но няколко души наведнъж едва ли.

Ролинс мъдруваше по този начин, въпреки че както изглеждаше, не разбираше особено от подобни неща. Нямах намерение да му отговарям, но сега Винету ме попита:

— Знае ли моят брат Шарли, какво означава тази следа?

— Да.

— Трима бледолики без коне. Нямат пушки, но в ръцете си са носили тояги. Като са тръгвали оттук, вторият и третият са стъпвали в отпечатъците от първия, а последният се е опитвал да заличи дирята. Вероятно те допускат, че някой ги преследва.

— И на мен така ми се струва. Дали изобщо нямат никакви оръжия?

— Тези трима бледолики положително нямат пушки. Тъй като са почивали на това място, би трябвало в противен случай да забележим следите от оръжията им.

— Хмм! Странно! Трима невъоръжени бели в тази опасна местност. Може да се обясни само с това, че тези хора са имали някаква злополука, вероятно са били нападнати и ограбени.

— Моят брат Шарли е съвсем на моето мнение. Тези мъже са се подпирали на тояги, които са откършили в гората, а по време на почивката си са ги били забили до себе си в земята. Дупките си личат ясно. Изглежда се нуждаят от помощ.

— Желает ли Винету да им помогнем?

— Вождът на апачите подкрепя всеки, който се нуждае от помощта му, без да пита, дали той е бял или червенокож. Но нека Олд Шетърхенд нареди какво да правим. Винету би желал да помогне, но не се доверява.

— Защо?

— Защото поведението на тези бледолики е съмнително. Дали са си толкова много труд да заличат следата си. Защо не са унищожили дирите си също така и тук, където са лагерували?

— Може би им се е струвало, че няма да имат време. Или им е било безразлично, ако някой разбере, че са почивали тук, но са искали да прикрият посоката, в която са тръгнали после.

— Възможно е да е било така, както казва моят брат. Но в такъв случай тези бледолики не са уестмъни, а неопитни хора. Ще тръгнем след тях, за да им помогнем.

— Ще се съглася с удоволствие, още повече, както изглежда, няма да е необходимо да се отклоняваме особено много от нашата посока.

Отново се качихме на конете. Но Ролинс се поколеба и каза замислено:

— Не е ли по-добре да предоставим тези хора сами на себе си? Няма да имаме никаква полза, ако тръгнем след тях.

— Ние няма да имаме, но те ще имат — отвърнах аз.

— Но само си губим времето.

— Не бързае чак толкова, та да не можем да помогнем на хора, изпаднали по всяка вероятност в беда.

Тонът ми беше малко остър. Той промърмори недоволно няколко думи под носа си и се качи на коня си, за да ни последва, тъй като вече яздехме по следата. Безсърдечият, което бе показал сега, подходеше на лицето му. Хвана ме яд и доверието ми в него намалаше още повече, но все пак и през ум не ми минаваше, че може да бъде толкова коварен, колкото беше всъщност.

Следата се измъкна от гората и хрусталака и излезе в откритата савана. Беше прясна, оставена най-много преди един час и понеже яздехме бързо, не изтече много време и ние видяхме пред нас търсените хора. Когато ги забелязахме, бяха отдалечени може би на около една английска миля, но вниманието им бе привлечено от нас едва когато изминахме половината от това разстояние. Един от тях се огледа, съзря ни и ни показа на другите. Спряха се за малко, изглежда от страх. Но после се затичаха, сякаш животът им висеше на косъм. Пришпорихме конете си. Никак не беше трудно да ги застигнем. Преди да се озovem до тях, аз им извиках няколко успокоителни думи, вследствие на което те се спряха. Действително бяха съвсем невъоръжени, дори нямаха и нож, с който да отрежат пръчките си, а ги бяха направо откършили. Дрехите им бяха в добро състояние. Един от тях бе превързал главата си с кърпа, а другият пък носеше лявата си ръка в превръзка през врата. Третият не беше ранен. Посрещнаха ни със страхливи, недоверчиви погледи.

— Какво сте се разтичали така, мешърз? — попитах аз, когато ги настигнахме.

— Знаем ли какви сте и откъде сте? — отвърна най-възрастният от тях.

— Все едно е. Каквито ще да сме, пак щяхме да ви догоним във всички случаи. Ето защо тичането ви беше безсмислено. Но няма защо да се безпокоите. Ние сме почтени хора и щом открихме следата ви, препуснахме по нея, за да ви попитаме дали не бихме могли да ви услужим с нещо. Предположихме, че сегашното ви положение едва ли отговаря на желанията ви.

— И не сте се излъгали, сър. Лоши неща ни се случиха, радостни сме, че си отървахме поне живота.

— Кой ви нареди така зле? Някои бели ли?

— О не, сиусите окананда... — Ах, те ли! А кога?

— Вчера рано сутринта.

— Къде?

— При горното течение на Сидър Крик.

— А как се случи? Или може би сте на мнение, че е по-добре да не ви питам?

— Защо не, ако сте наистина такива, за каквито се представяте, а именно — честни хора. Ако действително е така, сигурно ще ни разрешите да се осведомим за имената ви.
— Ще ги научите. Този червенокож джентълмен е Винету, вождът на апачите. Мен ме наричат обикновено Олд Шетърхенд, а третият е мистър Ролинс, пътуващ търговец, присъединил се към нас заради една сделка.

— Neigh-day

[125]

, тогава всяко подозрение е напълно изключено! Често сме слушали за Винету и Олд Шетърхенд, макар и да нямаме право да се назовем уестмъни. Това са двама мъже, на които човек може да се ослана във всяко положение. Благодарим на Бога, че пътищата ни се кръстосаха. Да, нуждаем се от помощ, и то как! Мешърз, Бог ще ви благослови, ако не ни изоставите.

— Няма да ви изоставим. Кажете ни само как можем да ви помогнем!

— Първо трябва да научите кои сме ние. Казвам се Евънс, този тук е мой син, а другият ми е племенник. Идваме от областта на Нови Улм и искахме да се заселим край Сидър Крик.

— Голяма непредпазливост!

— За съжаление! Но не ни беше известно. Така хубаво и лесно ни беше представено всичко! Като че ли е необходимо само да се настаниш тук и да прибиращ реколтата.

— Ами индианците? Не помислихте ли за тях?

— О да! Но ни ги описаха по един начин, а се запознахме с тях съвсем иначе!

Пристигнахме добре съоръжени, за да огледаме най-напред околността и да си изберем хубав участък земя. Но се намерихме в ръцете на червенокожите.

— Благодарете на бога, че сте още живи!

— Наистина, наистина! Отначало положението ни изглеждаше далеч по-лошо, отколкото след това. Онези нехранимайковци говореха за кола на мъчението и за подобни прекрасни неща. Но после се задоволиха само да ни вземат, всичко, каквото притежавахме, с изключение на дрехите и да ни натирят. Изглежда, че имаха да вършат по-важни неща, отколкото да ни мъкнат със себе си.

— По-важни неща ли? Не подразбрахте ли намеренията им?

— Нямаме понятие от езика им, но докато вождът им разговаряше с нас на завален английски, спомена някакъв заселник Кропли; очевидно са му хвърлили око.

— Това е вярно. Искаха да го нападнат през нощта и затова не са имали нито време, нито желание да се занимават повече с вас. Дължите живота си на това обстоятелство.

— А бе, то един живот!

— Защо?

— Това не е никакъв живот. Нямаме оръжия, нямаме дори ножове, и не можем нито да застреляме, нито да уловим какъвто и да било дивеч. От вчера сутринта сме яли само корени и дребни горски плодове, но сега в прерията няма и това. Струва ми се, че ако не ви бяхме срещнали, сигурно щяхме да умрем от глад. Сега мога да се надявам, че ще ни дадете някое късче месо или нещо подобно, нали?

— Да. Но кажете ни преди всичко накъде сте се отправили?

— Към форт Рендъл.

— Знаете ли пътя дотам?

— Не, но смятаме, че сме налучкали горе-долу правилната посока.

— И наистина е така. Имате ли някаква причина, за да искате да отидете там?

— И то много важна причина. Вече казах, че ние тримата избързахме напред, за да огледаме земята. Нашите семейства ни последваха и останаха да ни чакат във форт Рендъл. Достигнем ли го щастливо, спасени сме.

— Тогава късметът ви е провървял. Ние сме тръгнали в същата посока и сме в добри отношения с форт Рендъл. Можете да се присъедините към нас.

— Ще ни разрешите ли, сър?

— Разбира се! Не можем да ви нарежем в такова положение!

— Но червенокожите ни взеха конете. Ще бъдем принудени да вървим пеша, а това ще ви забави!

— Не ни остава друг изход. А сега сядайте да си отпочинете! Преди всичко ще ви дадем нещо за ядене.

Помощникът на търговеца не изглеждаше съгласен с подобно развитие на нещата. Той ругаеше тихо под носа си, мърмореше нещо за губене на време и за ненужно милосърдие. Ние обаче не му обърнахме внимание, слязохме от конете, разположихме се до тримата нещастника в тревата и им дадохме да ядат. Те се нахраниха с апетит и щом си отпочинаха, продължихме прекъснатото си пътуване, като се отклонихме от тяхната досегашна посока и свърнахме по нашия път. Те се радваха на избавлението си и с удоволствие щяха да разговарят с нас, ако бяхме по-приказливи хора.

Винету избягваше впускането в излишно дърдорене, също както и аз. Тримата се опитаха неколкократно да заговорят и помощника на търговеца, ала пак безуспешно. Срещата ни с тях го беше ядосала и той остро ги сръза. По тази причина ми опротивя още повече и ето защо започнах тайно да го наблюдавам по-внимателно, отколкото досега. Резултатът беше изненадващ.

Забелязах, как по лицето му пробягваше лека подигравателна усмивка или изразът на злорадо задоволство, когато си мислеше, че никой не го наблюдава. И винаги в такъв случай той хвърляше остър и изпитателен поглед към мен и Винету. Започнах да го следя още по-внимателно, но все пак така, че той да не забележи и успях да установя още нещо. От време на време Ролинс се заглеждаше в един от тримата пешеходци, а щом погледите им се срещнеха, те бързо обръщаха главите си настрана, но у мен оставаше впечатлението, че в очите им припламваше някакво тайно разбирателство. Дали четиримата се познаваха, дали изобщо не бяха близки по някакъв начин? Дали неприязненото отношение на търговския помощник към тях не беше престорено?

Но пък какви ли причини можеше да има този човек, за да ни заблуждава така? Не се ли лъжеш? Евънс, синът му и племенникът му трябваше дори да ни бъдат благодарни. Странно! Честото, едва ли не свръхестествено съвпадение на чувства, мисли и възгледи между мен и апача се прояви отново и сега. Тъкмо размислях над споменатото наблюдение, той спря коня си, слезе на земята и каза на стария Евънс:

— Моят бял брат вървя твърде много пеша. Нека се качи на моя кон. И Олд Шетърхенд ще отстъпи своя жребец. Ние ходим бързо и ще вървим в крак с конете.

Привидно Евънс не искаше да приеме тази услуга, но после се съгласи с удоволствие.

Синът му взе моя кон. Ролинс трябваше всъщност да отстъпи коня си на племенника, но не го направи. По тази причина племенникът се смени по-късно със сина.

Тъй като сега вървахме пеша, не можеше да направи някому впечатление, че бяхме последни. Изостанахме назад дотолкова, че другите не можеха да чуват разговора ни, освен това бяхме достатъчно предпазливи и си послужихме с диалекта на апачите.

— Моят брат отстъпи коня си не от състрадание, а по някаква друга причина, нали? — попитах аз.

— Шарли позна — отвърна той.

— И Винету ли наблюдава четиримата мъже?

— Винету разбра, че неговият брат Шарли стана подозрителен и затова държа очите си отворени. Но още от преди му направиха впечатление някои неща.

— А кои?

— Моят брат ще се досети.

— Може би превръзките?

— Да. Един от тях си е превързал главата, а друг пък е поставил ръката си в превръзка през врата. И тези наранявания били получили при вчерашната си среща със сиусите окананда. Вярваш ли го?

— Не. По-скоро ми се струва, че тези хора изобщо не са ранени.

— Не са — потвърди апачът. — Откакто ги срещнахме, минахме покрай два потока, но те не се спряха, за да охладят раните си. А ако раняването им е измислица, тогава и нападението на оканандите и ограбването им от тях е лъжа. Наблюдава ли ги моят брат Шарли по време на ядене?

— Да. Ядоха много.

— Но все пак не толкова много и не така бързо като хора, които от вчера са се хранили само с корени и дребни плодове. А казват, че са били нападнати по горното течение на Сидър Крийк. Възможно ли е тогава да се намират вече тук?

— Не знам, защото не съм бил още по горното течение на Сидър Крийк — заявих аз.

— Биха могли да дойдат дотук само ако са яздили. Следователно или имат коне, или не са били по горното течение на Сидър Крийк.

— Хмм! Ако предположим, че имат коне, тогава защо не ни казаха? И на кого ли са ги поверили?

— Ще разберем. Мисли ли моят брат Шарли, че търговският помощник е враждебно настроен към тях?

— Не е, преструва се.

— Така е. Винету също го забеляза. Ролинс ги познава. Възможно е дори да е в съюз с тях.

— Но за какво му е тази потайност? Каква ли цел преследват?

— Ще узнаем.

— Да им кажем ли веднага право в лицето какво мислим за тях? — попитах аз.

— Не.

— Защо?

— Защото тяхната потайност би могла да има някаква причина, която не ни засяга. Тези четирима мъже може би са честни хора въпреки подозренията, които събудиха у нас. Освен това, ако наистина ни заплашва някаква опасност, тя все още не е много близка. Нека моят брат Шарли размисли. Дали помощникът на търговеца има някаква причина да ни крои нещо лошо?

— Абсолютно никаква. По-скоро има пълното основание да се отнася приятелски към нас.

— Така е — кимна Винету. — Той иска да види нашите запаси от кожи. Неговият господар ще направи добра сделка с Олд Файерхенд. Но това не може да стане, ако по пътя бъдат предприети някакви враждебни действия срещу нас. От нас никога не биха научили, къде се намира Олд Файерхенд със съкровищата си. И така, дори ако този търговец крои за по-късно някакво злодеяние, няма защо да се страхуваме от него, преди да е огледал складираните кожи. Съгласен ли е моят брат с мене?

— Да.

— А сега за тримата мъже, които се представят за нападнати заселници!

— Не са такива — подхвърлих аз.

— Не са. Нещо друго са.

— Но какво?

— Каквито ще да са, няма защо да очакваме нещо лошо от тях, докато сме на път.

— Но може би след това? Когато пристигнем в „крепостта“?

— Уф! — Винету се усмихна като че на себе си. — Моят брат Шарли мисли също като мен.

— Няма нищо чудно. Предположението ми е толкова логично. Вероятно няма друга възможност.

— Мислиш, че и четиримата са търговци и са в близки отношения?

— Да. Нали Кропли каза вчера, че Брадън, пътуващият търговец, работел с четирима или петима помощника. Може би мнимият Евънс старши е някой от помощниците на Брадън или дори самият той заедно с други двама млади хора. Бил е наблизо до поселището на Кропли, а Ролинс ходи някъде през нощта. Осведомил е господаря си за голямата сделка, която може да сключи, и сега по пътя търговецът се е присъединил към нас заедно с други двама помощника.

— Но с какви намерения? С добри или с лоши? Какво мисли моят брат Шарли?

— Хмм, струва ми се, че мога да твърдя второто. Ако има лоши намерения, те са единствено следните: да проникне при нас под чуждо име, за да може сам да оцени складираната стока, без да знаем кой е той. Но всъщност това едва ли би имало някакъв смисъл, защото и помощникът му би направил оценката също тъй добре, както и той, а освен това ние проявихме готовност да разрешим достъпа до скривалището на Олд Файерхенд и на самия търговец.

— Така е. Ето защо Винету счита, че тримата искат да дойдат при нашите хора заедно с помощника Ролинс да огледат кожата и после да ни ги вземат, без да ги заплатят.

— Значи грабеж, а може би дори и убийства?

— Да.

— И аз допускам такова нещо.

— Това е верният отговор. Имаме си работа със зли хора. Но няма защо да се безпокоим, докато сме на път. Нищо няма да ни се случи. Злодеянието ще бъде извършено едва тогава, когато и четиримата се намират в „крепостта“.

— А то може да се избегне много лесно. Принудени сме да вземем Ролинс с нас, няма как: Но ще се отделим от другите преди това. Имаме и много добър повод, нали уж искат да отидат при семействата си във форт Рендъл. Но въпреки всичко бдителността ни не бива да отслабва нито за минута, докато се намираме на път. Наистина, сега си мислим, че сме намерили вярното разрешение, но възможно е и да се лъжем. Ето защо се налага да наблюдаваме внимателно четиримата не само през деня, но и през нощта.

— Да, налага се — приключи апачът разговора ни, — защото е твърде вероятно някой непрекъснато да ни следва отблизо с конете им. Не бива да спим и двамата по едно и също време. Един от нас трябва да бъде буден и готов за бой, но така, че тези хора да не забележат нищо.

Със своята проникателност Винету отново бе отгатнал истината, да, беше отгатнал, но не и цялата истина.

Следобед не си взехме конете обратно, макар че ни ги предложиха неколkokратно. Когато се свечери, на нас ни се искаше много да лагеруваме на открито в прерията, защото от всички страни имяхме необходимия свободен изглед и можехме по-лесно да забележим приближаването на всеки неприятел. Обаче духаше остър вятър, който донесе със себе си дъжд, тъй че щяхме да се измокрим до мозъка на костите си. Ето защо предпочетохме да продължим да яздим, докато достигнахме някаква гора. В самия ѝ край се издигаха няколко високи иглолистни дървета, чиито гъсти и широки клони ни пазеха от дъжда. Това бе за нас едно приятно удобство и ние го поставихме над опасността, която вероятно днес все още не съществуваше за нас, а ако пък противно на очакванията ни надвисваше над главите ни, надявахме се да я предотвратим чрез нашата обичайна предпазливост.

Провизиите ни за път бяха колкото за двама души, но Ролинс също носеше хранителни припаси, така че за тази вечер имаше храна за всички. Дори ни остана нещичко, а на следващия ден можехме да застреляме някакъв дивеч.

След като се нахранихме, трябваше всъщност да спим, обаче нашите спътници нямаха още такова желание. Поведоха доста оживен разговор, въпреки че им забранихме да приказват на висок глас. Даже и Ролинс бе станал словоохотлив и разказа няколко приключения, които бил преживял по време на пътуванията си като търговски помощник. Ето защо за мен и Винету нямаше никакъв сън. Бяхме принудени да будувате, въпреки че не участвахме в разговора.

Това бърбене не ми се струваше съвсем непринудено. Имах впечатлението, като че ли нарочно се провеждаше в такава форма. Дали по този начин искаха да отвлекат вниманието ни от околността? Започнах да наблюдавам Винету и забелязах, че у него се бяха породили същите мисли, защото всичките му оръжия, та дори и ножът, му бяха под ръка, готови за употреба, а той самият се оглеждаше внимателно на всички страни, макар че това можеше да бъде забелязано единствено от мен, понеже го познавах много добре. Клепачите на очите му бяха спуснати и изглеждаше сякаш спи. Но аз знаех, че през миглите си внимателно наблюдава всичко наоколо. Последвах примера му.

Дъждът беше престанал и вятърът не духаше така мразовито както преди. Много ми се искаше да преместим нашия бивак навън, на открито в прерията, но това нямаше да може да стане, без да предизвикаме недоволство и възражения. Затова останахме там, където си бяхме.

Не гореше никакъв огън. Понеже се намирахме на територия, собственост на враждебно настроените към нас сиуси, това ни беше послужило като добър предлог да забраним паленето на огън. Пламъците сигурно щяха да ни издадат не само на червенокожите, но и на евентуалните съмишленици на спътниците ни, а понеже очите ни виждаха добре в тъмнината, бяхме убедени, че не само ще чуем приближаването на когото и да било, но и ще го забележим. Вярно, че засега слухът ни бе затрудняван от разговора. Но затова пък толкова по-дейни бяха очите ни. И изобщо сетивата ни бяха будни от предчувствието за

някаква надвисваща над нас беда, което ни обляхваше едва ли не осезаемо като нежен зефир.

Както вече споменах, седяхме под дърветата в края на гората с обърнати към храсталака лица, защото очаквахме приближаването на неприятеля от тази посока, в случай че бъдеше направен изобщо такъв опит. Ето че изгря тънкият сърп на луната и хвърли бледата си светлина под короната на дървото, извисило се като купол над нас. Разговорът все още продължаваше. Думите не се отправяха непосредствено към нас, но си личеше съвсем ясно стремежът да бъде привлечено вниманието ни, да бъде отклонено от нещо друго. Винету се беше опянал сега на земята, опрял лакът в тревата и сложил глава на дланта си. В този миг забелязах, как десният му крак започна да се свива към тялото — бавно и тихо, докато коляното му образува тъп ъгъл. Да не би да имаше намерение да опита изстрела от коляно, изключително трудния изстрел от коляно, който описях вече на друго място?

[126]

Да, действително! Той посегна към приклада на Сребърната карабина и доближи цевите ѝ плътно до бедрото си, сякаш без никакво определено намерение, ей така просто да си поиграе. Проследих с поглед посоката на цевите и забелязах между клонките на храсталака под четвъртото дърво от нас слабо блещукане, но то можеше да се забележи наистина само от човек като апача. Бяха две човешки очи. Там в гъсталака се криеше някой, който ни наблюдаваше. Винету имаше намерение да го застреля, без да се издаде с някое подозрително движение, с изстрел от коляно между очите, единствената видима цел. Още съвсем мъничко по-нагоре дулото на пушката и целта щеше да бъде визирана. Очаквах напрегнато следващия миг. Винету не грешеше никога, не пропускаше целта си дори и през нощта и при този труден изстрел. Видях как сложи пръста си на спусъка. Но не стреля. Свали пръста си и наведе карабината, за да изпъне отново крака си. Очите бяха изчезнали. — Умен човек! — прошепна ми той на езика на апачите. — Някой, на когото изстрелът от коляно е известен, пък макар може би сам да не умее да си служи с него — отвърнах му тихо на същия език. — Беше бледолик. — Да. Един сиу, а наоколо живеят само те, няма да си отвори очите толкова широко. Сега вече знаем, че наблизно имаме враг. — Но и той знае, че ни е издал присъствието си. — За съжаление. Разбрал го е, защото ти искаше да стреляш по него и отсега нататък ще внимава много. — Няма да му помогне, защото Винету ще се промъкне до него тайно. — Много е опасно! — предупредих го аз. — Ще разгадае намерението ти веднага, щом се отдалечиш оттук. — Pshaw! — не се съгласи Винету с мен. — Апачът ще се престори, че иска да нагледа конете. Това няма да направи впечатление. — Остави по-добре на мен тази работа — помолих го аз. — Нима Винету трябва да те изпрати срещу опасността, сякаш се страхува от нея? Той забеляза очите преди тебе и има по-голямо право да залови този човек. Нека моят брат само помогне на апача да се отдалечи непринудено. Следвайки желанието му, аз малко поизчаках и след това се обърнах към спътниците ни, които се бяха увлекли в разговора си: — Хайде, стига толкова! Утре потегляме рано на път и нека сега да спим. Мистър Ролинс, завързахте ли добре коня си? — Да — отвърна запитаният с недоволен глас, защото ги бях прекъснал. — Илчи е все още свободен — обади се Винету. — Апачът ще отиде да го завърже за колче навън в откритата прерия, за да може да пасе през нощта. Да бъде ли завързан и конят на моя брат Шарли по същия начин? — Да — съгласих се аз с него, за да създам впечатлението, че наистина става въпрос за конете.

Апачът се надигна бавно, загърна раменете си със своето салтилско одеало [127]

и се отдалечи, за да отведе конете на известно разстояние в прерията. Знаех, че после щеше да легне на земята, за да се промъкне към гората с пълзене, Одеалото нямаше да му трябва. Беше го взел само, за да заблуди неприятеля.

Ето че прекъснатият разговор беше подет отново. Това си имаше своята положителна и своята отрицателна страна. Не можех да долавям какво вършеше Винету, но пък и онзи, който ни беше подслушвал, нямаше да може да чуе апача. Лежах с полузатворени очи и се преструвах, че нищо наоколо не ме интересува, но наблюдавах много внимателно края на гората.

Изминаха пет минути, десет минути, стана вече четвърт час, а скоро и почти половин час. Започнах да се страхувам за Винету. Но пък знаех колко е трудно тайното промъкване при такива обстоятелства и колко бавно става всичко, щом имаш пред себе си неприятел с изострени сетива, който на всичко отгоре надушва, че ще бъде нападнат. Ето че най-сетне долових зад гърба си крачки — от посоката, в която се беше отдалечил апачът заедно с конете. Обърнах главата си едва-едва и го видях да се завръща, но беше още твърде далеч. Отново бе наметнал на плещите си салтилското одеало. Очевидно беше успял да обезвреди скрития неприятел. С облекчение заех пак предишното си положение, за да изчакам спокойно апачът да легне до мене. Стъпките му се приближаваха. Той се спря зад мене и някакъв непознат глас извика:

— А сега този тук!

Извървяйки се бързо, аз наистина забелязах салтилското одеало, но човекът, който го беше наметнал, за да ме заблуди, не беше Винету, а някакъв брадат мъж, чиито черти ми се сториха познати. Горните думи бяха изговорени от него, а същевременно бе замахнал с приклада на пушката си, за да ме удари. Хвърлих се светкавично встрани, опитвайки се да избегна удара. Но вече беше късно. Той успя да ме улучи, наистина не по главата, а в тила, едно още по-опасно място. Крайниците ми се парализираха веднага и след като получих и втори удар по черепа, изгубих съзнание.

Девета глава Сантър!

Сигурно бях лежал в безсъзнание пет или шест часа вследствие на удара в тила, защото вече се зазоряваше, когато отново дойдох на себе си и след дълги усилия успях да повдигна малко оловно-тежките си клепачи. Очите ми се затвориха веднага. Намирах се в някакъв унес, който не приличаше нито на сън, нито на будно състояние. Имах чувството, че съм умрял и моят дух слуша нейде от вечността разговора, който се водеше край трупа ми. Но не можех да разбирам смисъла на отделните думи, докато накрая долових един глас, чийто тон и тембър би ме възвърнал и от оня свят:

— Това куче, този апач не иска да признае нищо, а аз пречуках другия! Колко жалко! А на него му се зарадвах толкова много. Трябваше да изпита двойно и десеторно какво означава да ми попаднеш в ръцете. Какво ли не бих дал да не го бях убил, а само зашеметил!

Тези думи начаса ми разтвориха широко очите. Втренчих погледа си в човека, когото не бях познал веднага поради гъстата брада, която носеше сега. Изключителното му въздействие над мен ще стане съвсем ясно, щом кажа, че пред мен седеше Сантър, не някой друг, а мръсникът Сантър. Понечих отново да си затворя очите, не исках да забележат, че съм все още жив, но не ми се удаде. Не можех да спусна клепачите си, които отначало сами се затваряха. Продължих да гледам втренчено Сантър, без да мога да извърна погледа си, докато той ме забеляза. В същия миг скочи на крака и лицето му внезапно засия от сатанинска радост.

— Жив е, жив е! — извика той възбудено. — Не виждате ли, че си е отворил очите? Я веднага да опитаме дали не се лъжа!

Сантър ми зададе някакъв въпрос. След като не му отговорих, той коленичи край мене, хвана ме за раменете и започна да ме разтърсва нагоре-надолу така, че тилът ми се заудря силно в земята. Не можех да се съпротивлявам, защото бях овързан по такъв начин, че не ми беше възможно да се помръдна. В същото време той ревеше:

— Няма ли да отговориш, куче? Виждам, че си жив, че си в съзнание, че можеш да отговаряш!

При това блъскане нагоре и надолу главата ми се извъртя в такова положение, че получих възможност да погледна настрани. Сега забелязах на земята Винету, завързан с извито тяло във формата на колело, горе-долу по начина, за който употребяваме израза „вързан на кравай“. Без съмнение в такова положение би изпитал най-големи болки дори човек с тяло от „каучук“. Какви ли мъки трябваше да изтърпи сега! А може би ръцете и краката му бяха вързани по този нечовешки начин вече от часове.

Освен него и Санта̀р аз видях още мнимия Евънс с неговия син и племенник. Ролинс, търговският помощник, не беше тук.

— И тъй, ще говориш ли? — продължи Санта̀р. — Да ти развържа ли езика с моя нож?

Искам да знам дали ме познаваш, дали знаеш кой съм аз и дали чуваш какво ти казвам!

Какво ли можех да спечеля с мълчание? И без това безутешното ни положение щеше само да се влоши. Не биваше да показвам упоритост и заради Винету. Наистина, още не ми беше известно дали можех да говоря. Опитах се и я виж, удаде ми се. Макар и със слаб и прекъсващ глас проломотих думите:

— Познавам те! Ти си Санта̀р!

— Тъй, тъй! Познаваш ли ме? — изсмя ми се подлецът подигравателно в лицето. —

Сигурно си възхитен да ме видиш тук? Една великолепна, несравнимо радостна изненада за теб! Нали?

Поколебах се дали да отговоря на този ехиден въпрос. Тогава той измъкна ножа си, допря острието до гърдите ми и заплаши:

— Ще кажеш ли веднага да, едно силно и ясно „да“? Иначе моментално острието ще се забиے в тялото ти!

В този миг, въпреки болките си, Винету подхвърли предупредително:

— Олд Шетърхенд няма да каже да, а по-скоро ще се остави да бъде пронизан от ножа!

— Мълчи, куче! — кресна му Санта̀р. — Ако кажеш само още една дума, така ще стегнем ремъците ти, че ще ти се счупят костите. И тъй, Олд Шетърхенд, приятелю, спечелил цялата ми любов, ти си възхитен, че ме виждаш пак, нали?

— Да — отвърнах аз силно и твърдо, въпреки думите на апача.

— Чувате ли? Чухте ли? — захили се Санта̀р ликуващо към другите трима. — Олд Шетърхенд, прославеният непобедим Олд Шетърхенд има такъв страх от ножа ми, че стана послушен като някое момче, което се бои от пръчката!

Дали досегашното ми положение все пак не е било чак дотам лошо, както можеше да се допусне, или пък подигравките на този човек предизвикаха промяната в мен, и аз самият не знам. Във всеки случай сега, изведнъж почувствах как главата ми олекна, сякаш никога не бях получавал удари с приклад; мислите ми станаха ясни и спокойни.

Не за пръв път попадах в ръцете на неприятел. Следователно не можеше да става дума, че съм бил обхванат от внезапно отчаяние заради някакво неவிждано и нечувано събитие.

Когато навремето лежах смъртно ранен в публото край Рио Пекос, беззащитен и „узрял“ за кола на мъчението, тогава животът ми изглеждаше не по-малко загубен, отколкото в този момент. Но при една бърза преценка на обстоятелствата ми се струваше все пак, че сега се бях наредил още по-зле. Там имах за противници апачите от племето мескалеро под предводителството на един Инчу-чуна и един Винету, което ще рече, че заедно с другарите си бях попаднал в ръцете на противник, чието отношение към нас заслужаваше да се нарече джентълменско.

А какво беше сегашното положение?

Пред мен седеше Санта̀р, мръсникът, който не се беше побоял да извърши подло убийство заради презряното злато, чийто живот очевидно представляваше верига от престъпления, едно хищно животно в човешки образ, безмилостно, кръвожадно и подло. Нямахше надежда да се измъкнем по някакъв начин, още повече че този престъпник постоянно се страхуваше

и за собствения си скъпоценен живот, докато Олд Шетърхенд и Винету скитаха из прериите.

И така, нямаше ли спасение за нас двамата? Наистина ли нямаше?

И докато мълчаливо и с възможно най-голямата бързина си задавах този въпрос и докато всичките ми мисли трескаво се въртяха около него, аз внезапно бях пронизан от отговора, който ми изглеждаше като слаб, далечен лъч светлина. Слаб и далечен, но все пак лъч светлина.

Какво се беше случило тогава на Нъгит Тсил? Дивата алчност бе подтикнала Сантър да стане убиец. Дивата алчност изглежда представляваше импулсът за всички негови действия. Тя беше положително слабата му страна, беше по-силна дори и от желанието му да убива. Тя го беше завладяла вероятно и сега. И човек трябваше да го хване откъм тази негова слаба страна, ако искаше да намери някакво средство срещу него.

И така спокойствие, си казах аз и положих усилия да се покажа равнодушен.

— Страшно се заблуждаваш — отвърнах аз, колкото се можеше по-нехайно. — Не казах „да“ от страх пред ножа ти.

Той се стъписа и ме измери със зъл поглед.

— А защо го каза?

— Защото отговаря на истината. Действително се радвам, че най-после те виждам отново. Това уверение прозвуча толкова сериозно, че смая този изпечен престъпник. Той отметна глава назад, повдигна вежди и ме гледа известно време изпитателно.

— Какво? Как? Добре ли чух? Да не би ударите да са размътили разсъдъка ти дотолкова, та говориш врели некипели? Наистина ли се радваш?

— Разбира се — кимнах аз.

— Това е едно такова бездънно и проклето нахалство, каквото още не съм срещал през живота си! Негодник! Ще те вържа извит като Винету или ще те обеса на дървото с главата надолу, та кръвта ти да рукне от носа и ушите ти!

— Няма да го направя! — прекъснах го бързо.

— Няма да го направя ли? А защо? Каква ли причина мога да имам?

— Знаеш я толкова добре, че не е необходимо да ти я казвам.

— Охо, не ми е известна такава причина!

— Pshaw! Няма да ме заблудиш. Щом искаш, обеси ме! Тогава скоро ще умра, а ти няма да научиш онова, което искаш да знаеш!

Бях налучкал верния ход. Личеше си по лицето му. Той погледна към Евънс и поклати глава.

— Мислехме този нехранимайко за мъртъв, но той не е бил дори в безсъзнание, тъй като е чул всички въпроси, отправени към Винету, на които този проклет червенокож изобщо не отговори.

— Пак се лъжеш — заявих аз. — Наистина, бях зашеметен. Но Олд Шетърхенд има достатъчно ум в главата си, за да те прозре.

— Така ли? Е, тогава я ми кажи все пак какво искам да узная от вас според тебе!

— Глупости! — срязах го аз. — Остави тези детинщини! Нищо няма да научиш. Казвам ти, противно на твоето мнение, че действително се радвам на срещата ни с тебе. Толкова дълги години копнеехме напразно за теб, че сегашната ни радост наистина е сърдечна и искрена. Най-сетне си в ръцете ни, най-сетне, най-сетне!

Сантър ме гледа доста време смаяно, после изригна такава ругатня, каквато не е възможно да бъде предадена тук, и ми крясна:

— Подлецо, сигурно си се побъркал! Изглежда ти наистина си въобразяваш, че ще можете сами да ми се измъкнете?

— Нещо подобно.

— Да, нали вие двамата се мислите за най-мъдрите негодници в целия Див Запад. Но колко сте глупави всъщност! Как ме преследваше тогава този Винету! Залови ли ме? Всеки друг на негово място не би се показал повече пред хората от срам! А сега? Ще признаеш ли, че вчера вечерта забелязахте очите ми?

— Да — кимнах аз.

— И Винету искаше да стреля по мен?

— Вярно е!

— Разбрах го и веднага изчезнах. После той стана, за да се промъкне тайно до мен.

Признаваш ли и това?

— Защо не?

— До мен да се промъкне тайно, ха-ха-ха-ха! Но аз знаех, че бях открит. Всяко дете щеше да се досети. Но въпреки всичко той поиска да се промъкне до мен, една несравнима глупост. Затова наистина заслужавате бой. Вместо Винету да ме изненада, аз го надхитрих и щом се приближи, го повалих с един-единствен удар на приклада. После взех одеалото му, което беше захвърлил на земята, наметнах го и се нахвърлих върху теб. Какво си помисли всъщност, щом видя, че бях аз вместо апача?

— Просто се зарадвах.

— Зарадва ли се и на ударите, които получи? Едва ли. Оставихте се да ви метна като недорасли хлапаци. Сега се намирате толкова сигурно в ръцете ни, че е невъзможно да се спасите, освен ако не ме обхване някакво милосърдие. Не е изключено да се окаже склонен към снизхождение. Но само в един-единствен случай — ако ми кажеш искрено всичко. Погледни тези трима мъже! Те са мои хора. Изпратих ги да ви пресрещнат и да ви надхитрят. Какво ще кажеш сега за нас?

Не само подозирах кой и какъв е, но го знаех и със сигурност. Но разумът ми повеляваше да не се издавам. Ето защо отвърнах:

— Винаги си бил негодник и сигурно си такъв и до ден днешен. Повече не ми и трябва да знам.

— Добре! Ще ти кажа едно: сега ще преглътна тази обида спокойно. След като приключи разговорът ни, ще дойде и наказанието. Запиши си го някъде! Най-напред ще ти отговоря откровено, че ние наистина повече обичаме да жънем, отколкото да сеем. Сеенето е толкова изморително, че го предоставяме на други хора. Но намерим ли някъде реколта, която можем да оберем без усилия, тогава запретваме бързо ръкави, без да питаме много-много, какво казват хората, които твърдят, че нивата им принадлежи. Така сме постъпвали досега, така и ще продължим да действаме, докато се наситим.

— А кога ли ще стане това?

— Може би твърде скоро. Наблизо се намира напълно узряла нива и имаме намерение да я ожънем. Ако ни се удаде, ще можем да кажем, че сме си опеки работата.

— Моите благопожелания! — казах аз подигравателно.

— Благодаря! — отвърна Сантър по същия начин. — Понеже ни пожелаваш успех и следователно ни мислиш доброто, вярвам, че ще ни помогнеш да намерим тази нива. Установих със задоволство, че той несъзнателно подпомагаше плана ми да използвам алчността му. Но аз се престорих, че не подзирам нищо и попитах:

— Ах, вие все още изобщо не знаете къде се намира тя?

— Не. Само знаем, че не е много далеч оттук.

— Неприятно.

— О не, ще научим мястото от тебе!

— Хмм, съмнявам се. Не ми е известна нива, която да е подходяща за вас.

— Само така ти се струва. Ще помогна на паметта ти. Разбира се, не става въпрос за нива в обичайния смисъл, а за едно скривалище, което ни се иска да опразним.

— Какво скривалище?

— Пълно с кожи и подобни неща.

— Хмм! И трябвало да знам къде е? Вероятно се лъжете.

— О, не! Знам как стоят нещата. Вероятно ще признаеш, че сте били при стария Кропли край Сидър Крийк?

— Да.

— Какво търсехте при него?

— Беше просто едно обикновено посещение, каквото се прави понякога без каквато и да било цел.

— Не се опитвай да ме измамиш! Срещнах се с Кропли, след като си бяхте тръгнали и от него научих кого сте търсели.

— Е, кого?

— Един търговец на име Брадън.

— Не е било необходимо да ти го казва старецът!

— Но ми го каза. Търговецът е трябвало да изкупи от вас кожи, много кожи.

— От нас?

— Не точно от вас двамата, а по-скоро от Олд Файерхенд, който ръководи доста голяма група трапери и е натрупал огромно количество кожи.

— Моите уважения, добре си се осведомил!

— Нали? — засмя се той злорадо, без да обърне внимание на подигравателния ми тон. — Не сте намерили търговеца, а само един от неговите помощници и сте взели със себе си този човек. Тръгнахме бързо след вас, за да ви пленим заедно с него. За съжаление онзи негодник, струва ми се името му е Ролинс, ни избяга, докато се занимавахме с вас. Бях свикнал да наблюдавам всичко, дори и привидно най-незначителните неща. Затова не ми се изплъзна и погледът на Сантър, който той хвърли към онова място, където вчера вечерта бяхме забелязали очите му. Този поглед не бе достатъчно добре прикрит. Направи ми впечатление. Да не би в храсталака да имаше нещо, което бе в някаква връзка със споменатия от него Ролинс? Трябваше на всяка цена да разбере, но се помъчих да не погледна веднага към онова място, защото вероятно той щеше да забележи. Сантър продължи да говори:

— Но това е без значение, Ролинс не ни е необходим, защото разполагаме с вас двамата. Познавате ли Олд Файерхенд?

— Да.

— А скривалището му?

— Да.

— Ах! Страшно се радвам, че го признаваш с такава готовност!

— Pshaw! Защо трябва да отричам нещо, което е истина?

— Well! Сега вече вярвам, че няма да ми създавате големи мъчности.

— В какъв смисъл?

— В смисъл, че така сами значително си облекчавате участта.

— А каква участ имаш предвид?

— Смърт. Познаваш ме и аз те познавам. Знаем много добре какви са отношенията помежду ни: който попадне в ръцете на другия, е загубен, той непременно ще умре. Сипах ви и сега вашият живот е пред своя край! Винаги съм бил твърдо решен да ви измъчвам бавно за собствено удоволствие, докато умрете. Но сега, когато става въпрос за скривалището на Олд Файерхенд, не мисля да ви наказвам толкова сурово.

— А как?

— Ще ми кажете къде се намира скривалището и ще ми го опишете. Освен това Винету ще ми даде и една прилична сума от златното съкровище, наследено от баща му.

— И какво ще получим в замяна?

— Бърза безболезнена смърт, а именно куршум в главата.

— Много хубаво! Постъпваш много добряшки, но не и много умно.

— Защо?

— За да намерим бърза и лека смърт, можем да ти опишем някое място, което съвсем да не е истинското.

— Мислиш ме за по-непредпазлив, отколкото съм всъщност. Знам как да постъпя, та да получа доказателства от вас. Но най-напред искам само да разбере дали си склонен да издадеш мястото, а Винету да плати.

— Да издам, това е вярната дума. Но сигурно знаеш, че Олд Шетърхенд не е издайник. Разбрах, че и Винету не е изпълнил желанието ти. И никога няма да го изпълни. Предполагам, че не ти е дал никакъв отговор, защото, е твърде горд, за да разговаря с подлец като тебе. Аз обаче говорих с теб, защото преследвах определена цел.

— Цел ли? А каква?

При този въпрос Сантър ме погледна в очите с напрегнато очакване.

— Сега не е необходимо да я знаеш. Ще я научиш по-късно.

Негодникът бе разговарял с мен в последните минути сравнително учтиво. Сега обаче избухна гневно:

— Значи и ти отказваш да ми отговориш?

— Да.

— Нищо ли няма да кажеш?

— Ни дума.

— Тогава ще те вържем извит като Винету!

— Направи го!

— Ще ви измъчваме до смърт!

— Няма да има никаква полза.

— Така ли мислиш? А аз ти казвам, че във всички случаи ще открием поне скривалището на Олд Файерхенд!

— Най-много да стане чрез някое непредвидено обстоятелство, и то сигурно твърде късно. Защото ако не се върнем до един определен срок, това ще събуди подозрение у Олд Файерхенд и той ще опразни скривалището. Така сме се уговорили.

Сантър се загледа пред себе си мрачно и замислено, като в същото време ръцете му си играеха с ножа, но това тяхно занимание не означаваше никаква опасност за мен. Прозирах и него, и двойния му план. Неговата първа част се беше провалила. Сега трябваше да премине към втората му половина. Мъчеше се да скрие смущението си, ала не му се удаваше напълно.

Работата се състоеше в това, че той се домогваше както до живота ни, така и до богатствата на Олд Файерхенд и Винету. Парите имаха по-голяма власт над него, отколкото омразата му към нас. Във всеки случай той бе готов заради парите да ни освободи засега, само ако не намереше никакъв друг изход. Но забележете добре: засега! Защото бе ясно, че и през ум не му минаваше да ни пусне окончателно на свобода. Но затова пък аз толкова по-настойчиво мислех как да се освободим окончателно. По тази причина очаквах по-нататъшните му решения без всякакво чувство на загриженост или страх. Ето че той най-сетне вдигна глава и попита:

— Значи нищо няма да ми издадеш?

— Не.

— Дори и ако това веднага ви струва живота?

— Тогава съвсем нищо няма да кажа, защото бързата смърт е далеч по-добра от мъчителната, каквато всъщност ни очаквала.

— Well! Ще те принудя. Нека видим дали твоите крайници са също така безчувствени, както на апача.

Той направи знак на другите трима. Те станаха, вдигнаха ме и ме отнесоха там, където лежеше Винету. Тази постъпка ме озадачи. Защо Сантър не оставеше скъпоценната си плячка близо до себе си, където можеше най-удобно да ни надзирава?

Едва бе възникнал този въпрос в главата ми и вече вярвах, че съм намерил и верния му отговор. В случая Сантър опитваше според мен един от онези хитри номера, които бях прилагал и аз многократно по време на многобройните си авантюристични пътешествия. Когато двама неприятели, които са съюзени помежду си, се заловят и разпитат поотделно, но упорито отказват да дадат сведения за изключително важни неща, тогава те се оставят заедно на едно място, където на пръв поглед са без надзор. В такъв случай възможността да заговорят тъкмо за така грижливо пазената си тайна е равна на деветдесет и девет процента. Необходимо е само да бъдат тайно подслушани и така може да се научи онова, което те се стремят да премълчат.

Струваше ми се, че точно такива сметки си правеше и Сантър, като ме отделяше с Винету от себе си и от своите хора. И аз бях вързан на колело също като апача, едно мъчение, което понесох безмълвно. Впрочем полагах усилия да наблюдавам лагера на неприятелите ни. Онова, което с мъка успях да установя, потвърждаваше моето току-що изложено предположение. От нашето място не можеше да се различават много добре лагеруващите хора. Привидно Сантър се присъедини към тях. Но дали остана там, или прикриван от другите, се отдалечи отново незабелязано, това не бе възможно да се види. Следователно аз разчитах много, че сега ще се промъкне тайно до мен и Винету, за да ни подслуша. Моето решение беше взето. Колкото и да не беше подходящо положението ни за водене на разговори, сега се налагаше да започнем да говорим тихо помежду си. И този разговор трябваше да убеди Сантър, тайния подслушвач, че за него ще е разумно и изгодно засега да ни върне свободата под някакъв подобаващ предлог.

Размислях и над това как трябваше да протече подобен разговор. Не биваше да го подхващаме веднага, тъй като Сантър не беше успял още да стигне от лагера до храстите

зад нас или до нас. Но трябваше да уведомя Винету накратко за моя план. Така си мислех и вече бях отворил уста, за да изговоря първата дума, когато получих ново доказателство, че нашите мисли наистина се покриваха така, както на времето ни беше пожелал Инчу-чуна. А подобно нещо ми се случваше често по време на пътешествията ми с апача.

— Нека моят брат Шарли се съгласи с всичко, което сега Винету ще обсъди с него привидно тайно — изпревари ме апачът на езика на своя народ. — Трябва да накараме Сантър да повярва, че някъде наблизо има скрито злато. Тогава алчността му ще надвие неговата жажда за отмъщение и той ще извърши глупостта да ни пусне.

Моите предположения бяха абсолютно същите. Нямаше защо да изразявам учудването си от еднаквостта на нашите предварителни догадки, а само попитах:

— Следователно Винету също мисли, че Сантър ще ни подслуша сега?

— Така е. Я слушай, нещо шумоли в храсталака! Идва! — Тези думи бяха изречени едва-едва. След това апачът продължи на английски малко по-силно, за да може да бъде чул от Сантър:

— Олд Шетърхенд се лъже, ако мисли, че Сантър е хвърлил око само на кожата, които иска да вземе от нашия брат Олд Файерхенд, без да ги заплати.

— Какво ли друго би могъл още да желае? — додадох аз съобразно плана ни.

— Златото, което Винету закопа на времето на един цял ден път оттук.

— Ах! Знам кое скривалище имаш предвид. Но не е възможно Сантър да знае нещо за него.

— И все пак трябва да е така. Сантър може да се докопа до кожата, събирани от Олд Файерхенд и неговите ловци и по друг начин, пак без да ги заплаща. Но прибързаното нападение на Сантър над нас е доказателство за Винету, че му е известно мястото където се намира златото.

— Защо? Ако му е известно, той щеше отдавна да заграби съкровището.

— Не го знае точно. Също както на Нъгит Тсил, където Сантър пак бе запознат с тайната на апачите, но не успя да открие нищо. Ето защо ни нападна и плени тук. Ще иска да го заведем до скривалището и да му дадем златото.

— Няма да го направим.

— Да, моят брат Шарли ще мълчи въпреки всички мъки, а и Винету по-скоро ще понесе всякакви възможни изтезания, отколкото да отстъпи пред Сантър. Убиецът на Инчу-чуна и Ншо-чи няма да притежава златото, за което жадува.

— Тогава трябва сериозно да се приготвим да умрем.

— Винету и Олд Шетърхенд ще умрат, без да им трепне окото. Но може би ще останат живи. Често са били в плен, без да са имали никакви изгледи за спасение. Но тогава Добрият Маниту им е помагал по чудодееен начин, така както помага винаги на онези, които не се отчайват. Ако и сега се случи същото, ще трябва да се стремим преди всичко да заличим нашите следи и да се отправим към златното скривалище, за да отнесем на сигурно място голямото количество нъгитс. Сантър явно подозира къде е скрито то. Иначе Злият Дух все пак може да му помогне да намери златото.

— Имаш право — съгласих се привидно бързо с него. — Остава открит само въпросът дали ние двамата ще бъдем в състояние да отнесем скъпоценната плячка.

— Разполагаме с одеалата си и в тях можем да опаковаме златото, а конете ни са достатъчно силни, за да отнесат тежкия товар до „крепостта“ на Олд Файерхенд. Сега моят брат знае как стоят нещата. Нека вече да мълчим. Не е изключено някой от хората на Сантър да се приближи, без да го забележим. Не бива да чува онова, което е определено само за ушите на Олд Шетърхенд и Винету.

И така, приключихме успешно разговора, проведен за заблуждение на нашия неприятел. Сега трябваше да се покаже въздействието на нашата хитрост: Според изчисленията ни Сантър щеше да се види принуден да омекне и дори ми се струваше, че можех предварително да кажа по какъв начин щеше да прикрие отстъплението си или с други думи как щеше да обоснове привидната си отстъпка.

Докато ме отнасяха при Винету, бях хвърлил един поглед към мястото, където вчера вечерта бяхме забелязали очите. Предположението ми се потвърди: там се беше скрил някакъв човек, за да види какво ще правят с мене, той подаде леко главата си малко напред измежду клонките и ми се стори, че различавам лицето на Ролинс.

За да бъде кратък, ще кажа само още, че останах да лежа до Винету вързан на колело цели три часа, без да разменим с него нито дума повече, а мъчителите ни не чува никакъв стон и не видяха каквато и да било болезнена гримаса. Сантър идваше на всеки петнадесет минути и ни питаше дали ще признаем нещо. Изобщо не му отговаряхме. Много важно беше изпитанието кой ще издържи по-дълго — той или ние.

И ето че към обяд, след като Сантър пак ни беше питал безрезултатно, той седна при своите трима спътника и започна тихо да се съвещава с тях. След известно време каза следните думи толкова високо, че го чухме и ние:

— И аз мисля, че той се крие все още някъде наблизо, понеже не е успял да вземе и коня си. Отново претърсете околността старателно! Аз ще остана тук, за да охранявам пленниците. Сантър имаше предвид Ролинс. Успяхме да разгадаем плана му, именно защото заговори така високо. Ако човек реши наистина да залавя скрил се наблизо неприятел, няма да го заяви по такъв начин, че не само вероятно, ами даже и сигурно да бъде чул от него. Тримата грабнаха оръжията си, донесени им очевидно от Сантър и се отдалечиха. Сега Винету ми прошепна на езика на апачите:

— Подозира ли моят брат какво ще се случи?

— Да.

— Ще заловят Ролинс и ще го доведат.

— Положително. Очакват в негово лице враг, но после ще се окаже, че е добър познат на Сантър. Ще се застъпи за нас ...

— ... и след необходимото колебание Сантър ще ни освободи. Ще бъде направено също както в големите красиви къщи на бледоликите, където се играе театър.

— Да, Сантър е онзи търговец и сега се нарича Брадън. Ролинс ни отведе право в ръцете му. Ще бъдем освободени, за да ни последват тайно. За тази цел Ролинс не е останал при съдружниците си и ще бъде привидно заловен малко по-късно, за да може да ни помогне да си възвърнем свободата.

— Моят брат Шарли мисли също като Винету. Ако Сантър беше умен, всичко това щеше да му бъде излишно. Ние го метнахме с историята за златното съкровище едва по-късно. Той можеше да ни остави да яздим с Ролинс и после да разбере от него къде да търси както Олд Файерхенд, така и нас.

— Той постъпи прибързано. Във всеки случай се е намирал при сиусите-окананда, когато те се канеха да нападнат Кропли. Бил е в съюз с тях, а Ролинс, неговият помощник, е играл ролята на шпионин. Щом е чул, кои сме ние, съобщил го е на Сантър и Сантър решил да ни нападне, тъй като сиусите не можеха да ни сторят нищо лошо. Ролинс тръгна с нас. Другите трима помощници е трябвало да ни изпреварят пеша, а самият Сантър ни е последвал с конете. В голямата си радост да ни пипне, той е нахвърлял този план твърде набързо и необмислено. Тези глупци изобщо не са си дали сметка, че ние съвсем не сме такива негодници, за да издадем скривалището на Олд Файерхенд. Но понеже искат да го открият и ограбят на всяка цена, а на всичко отгоре имат желание да плячкосат и измисленото от нас злато, те са принудени да поправят донякъде извършената вече глупост, като ни пуснат да си вървим и ни последват тайно.

Размених тези мисли, без да движим устни и ето защо Сантър не забеляза, че разговаряме. Впрочем той седеше почти извърнал гръб към нас и се заслушваше по посока на гората. След известно време в нея се разнесе силен вик, повторен веднага още веднъж. Отговориха му и други два гласа. След това последва ожесточена разправа. Междувременно гласовете се приближаваха бързо, докато видяхме тримата мними преследвачи да се появяват от храстите. Бяха обградили Ролинс, който привидно се съпротивляваше и не искаше да ги следва.

— Водите ли го? — посрещна ги Сантър, като скочи на крака. — Нали ви казах, че се намира нейде наблизо? Откарайте негодника при другите двама пленника, вържете го на колело също ...

Мерзавецът млъкна, направи едно движение на изненада и след това продължи, заеквайки сякаш от голяма радост:

— Ка ... ка ... какво? Ко ... кой е този? Добре ли виждам или само приликата е толкова голяма?

Ролинс също се престори на радостно изненадан, отскубна се от тримата и забърза към Сантър.

— Мистър Сантър, ти ли си! Възможно ли е? О, сега всичко ще се оправи; вече нищо лошо няма да ми се случи!

— Да ти се случи? На тебе? Не, на теб не, мистър Ролинс. Значи не се лъжа, ти си онзи Ролинс, когото исках да залоя! И така, сега си при Брадън, пътуващият търговец?

— Да, мистър Сантър. Откакто се разделихме, ми вървя ту добре, ту зле, но сега съм доволен. Тъкмо с това пътуване се канех да сключа отлична сделка, но за жалост снощи бяхме ...

И той не се доизказа. Те си бяха разтърсили сърдечно ръцете като добри приятели, които не са се виждали дълго време. После той изведнъж направи смаяна физиономия и погледна Сантър изумено.

— Какво ми минава през главата? Мистър Сантър, да не би ти да си онзи, който ни нападна?

— Разбира се.

— Heavens! Напада ме човекът, който ми е най-добрият приятел и неколкратно ми дължи живота си! А какви мисли ти минаха в това време през главата?

— Никакви. Та какво можех да си мисля, когато изобщо не те видях? Ти веднага си плю на петите.

— Наистина, така беше. Струваше ми се, че е най-добре първо да се погрижа за безопасността си, за да мога след това да помогна на двамата джентълмени, моите спътници, да избягат. Ето защо се скрих тук да изчакам удобния момент. Но какво виждам! Те са вързани, и то по такъв жесток начин! Не бива така, не мога да допусна подобно нещо. Ще ги развържа!

С тези думи търговският помощник се обърна към нас. Обаче Сантър го хвана за ръката.

— Чакай, какво те прихваща, мистър Ролинс! Тези двамата са най-върлите ми смъртни врагове.

— Но са мои приятели!

— Това не ме засяга. Имам да оправям сметки с тях и те трябва да ги заплатят с живота си. Затова ги нападнах и плених, но наистина не подозирах, че си заедно с тях.

— By Jove, ама че неприятно! Твои смъртни врагове? И все пак съм длъжен да им помогна! Какво имаш толкова против тях?

— Повече от достатъчно, за да ги ликвидирам десетократно.

— Но не забравяй кои са те!

— Да не мислиш, че не ги познавам?

— Винету и Олд Шетърхенд! Не можеш да ги убиеш току-така!

— Точно защото са те двамата, няма да има милост.

— Сериозно ли говориш, мистър Сантър?

— Най-сериозно. Уверявам те, че са загубени.

— Дори и ако се застъпя за тях?

— И тогава.

— Спомняш ли си все още какво ми дължиш? Не веднъж съм ти спасявал живота!

— Помня и никога няма да го забравя, мистър Ролинс.

— Тогава припомни си какво се случи последния път!

— Какво?

— Закле ми се, че ще изпълняваш всяко мое желание, всяка молба.

— Хмм! Струва ми се, че казах нещо такова.

— А ако сега изкажа една молба?

— Недей, защото в този случай не мога да я изпълня, а не ми се иска да нарушавам дадената дума. По-добре си запази претенциите към мен за по-нататък!

— Не мога. В случая имам задължения. Мистър Сантър, ела с мен и нека поговорим! Ролинс хвана Сантър за ръката и го отведе на известно разстояние, където се спряха и започнаха да разговарят с ожесточени жестикулации, но така, че не можехме да чуваме нито дума. Проведох тази „битка с вятърни мелници“ толкова добре, че всеки друг на наше място сигурно би се заблудил.

След това Ролинс се приближи самичък до нас и каза:

— Получих поне разрешението да облекча малко положението ви, мешърз. Виждате и чувате какви усилия полагам. Дано все пак ми се удаде да ви освободя.

Той разхлаби ремъците ни дотолкова, че вече не бяхме вързани на колело и после се върна при Сантър, за да продължи по най-оживен начин мнимото си застъпничество. Измина доста време, преди двамата да дойдат при нас. Сантър ни заговори:

— Като че ли сатаната се е заел с вашата закрила. Дадох на този джентълмен преди време едно обещание и ще трябва да го спазя. Сега се позовава на него и не иска да отстъпи. Заради него ще извърша най-голямата глупост през живота си и ще ви освободя, но всичко каквото имате, следователно и оръжията ви, ще остане моя собственост.

Винету и аз не отговорихме.

— Е? Изглежда си глътнахте езиците от учудване пред великодушното ми, а?

След като и сега не последва отговор, Ролинс се обади:

— Наистина са онемели от изненада. Ще ги развържа. Той посегна към ремъците ми.

— Чакай! — извиках аз. — Не пипайте ремъците, мистър Ролинс.

— Полудяхте ли? Защо не?

— Или всичко или нищо.

— Какво искате да кажете?

— Не желаем свобода без нашите оръжия и останалата ни собственост.

— Нима е възможно подобно нещо?

— Някои други хора може да са на друго мнение, но Винету и аз няма да се помръднем отгук без нашата собственост. По-добре мъртви, отколкото да се откажем от оръжията си.

— Но бъдете доволни, че ...

— Мълчете! — прекъснах го аз. — Известно ви е становището ни и никой не може да го промени.

— По дяволите! Искам да ви спася, а се отнасяте така рязко с мене!

Ролинс отново дръпна Сантър настрана и в последвалото съвещание бяха привлечени и останалите трима.

— Моят брат постъпи правилно — пошепна ми Винету. — Сигурно е, че ще изпълнят желанието ни, защото са на мнение, че по-късно всичко пак ще им падне в ръцете.

И аз имах същата увереност. Освен това знаех, че Сантър не би могъл да даде нито един изстрел от моята карабина. На всичко отгоре той сигурно щеше да си каже, че ако не изпълнеше искането ни, ние в никакъв случай нямаше да се върнем веднага при Олд Файерхенд, а щяхме да го преследваме дотогава, докато си възвърнем имуществото. Ето защо щеше да се види принуден да се съгласи с моето условие, което при сегашното ни положение наистина можеше да се нарече направо безумно. Естествено, че Сантър трябваше макар и привидно да се противи по-продължително време. Най-сетне всички се приближиха и Сантър заяви:

— Днес имате направо нечовешко щастие. Моята дадена дума ме принуждава да направя нещо, което е всъщност безумие. Ще ми се смеете, но ви се кълна, че аз ще бъда онзи, който ще се смее последен. И така, чуйте какво решихме!

Негодникът замълча, за да придаде тежест на следващи те си думи, а после продължи:

— Този път ви пускам на свобода и ще задържите всичко, което е ваше. Но до вечерта ще останете вързани за тези дървета, за да не можете веднага да ни преследвате. Сега ние потегляме натам, откъдето пристигнахме, като взимаме с нас мистър Ролинс, за да не може да ви отвърже преждевременно. Ще го пуснем обаче да се върне при вас след смрачаване. Утре призори можете да препускате по дирите ни колкото си искате. Дължите живота си на мистър Ролинс. Вижте как ще му се отблагодарите!

Никой не проговори ни дума повече. Завързаха ни за две съседни дървета. След това докараха конете ни наблизо и ги спънаха, а после Оставиха край нас всичко, каквото ни бяха взели. Как се зарадвах, че и оръжията ни се намираха между другите вещи! Щом свършиха и тази работа, петимата бандити подкараха конете си.

Около един час останахме тихо и неподвижно, заети само с нашите мисли, опитвайки се да доловим и определим всеки шум. После апачът каза:

— Те са все още тук, нейде около нас, за да могат да ни последват веднага, щом тръгнем отгук. Ще ни пуснат едва вечерта, за да не успеем да ги забележим. Трябва да заловим Сантър. Какво мисли моят брат, как да стане това?

— Във всеки случай няма да примамваме Сантър чак до Олд Файерхенд.

— Не. Не бива да разбере къде се намира „крепостта“. Ако цяла нощ не слезем от седлата, бихме достигнали „крепостта“ утре вечерта. Но ще спрем по-рано. Сигурно Ролинс ще язди зад нас и ще им оставя тайно знаци, които те ще следват. Когато му дойде времето ще го обезвредим, ще се върнем малко назад и ще изчакаме идването им по нашите следи. Съгласен ли е моят брат Олд Шетърхенд с този план?

— Да, той е единствено правилният. Сантър е убеден, че ще ни залови. Обаче ние ще го заловим.

— Хау!

Винету изрече само тази единствена дума, но в гласа му прозвуча дълбоко, безкрайно задоволство, че най-сетне в ръцете му щеше да падне човекът, когото беше търсил напразно толкова дълго.

Денят се влачеше мъчително бавно към своя край, но най-сетне все пак се стъмни и ето че скоро доловихме и тропота от конски копита. Ролинс дойде, скочи на земята и ни освободи от ремъците. При това той не пропусна да се постави в най-благоприятна светлина като наш спасител и ни метна, че бил яздил много надалеч с нашия смъртен враг. Престорихме се, че му вярваме и го уверихме в нашето чувство на благодарност, но избягахме да употребяваме твърде възторжени изрази. После яхнахме конете и потеглихме бавно. Ролинс пак зае мястото си зад нас. Чувахме как често разиграваше коня си, за да остави по-ясни следи. А когато тънкият лунен сърп изгря на небето, имавме възможност да наблюдаваме как изоставаше от време на време, за да прекърши някое клонче и да го хвърли на земята или пък да остави някакъв друг белег.

Сутринта направихме кратка почивка и към обяд още една. Но втория път се спряхме за по-дълго време. Искяхме да дадем възможност на Сантър да ни догони, защото той щеше да ни последва едва при настъпването на утрото. После продължихме ездата си още два часа.

Сега настъпи време да се разправим с Ролинс. Спряхме се и слязохме от конете. Това не можеше да не му направи впечатление и също така скачайки от седлото, той ни попита:

— Защо спираме, мешърз? Днес става вече за трети път. Едва ли има още много път до Олд Файерхенд. Не е ли по-добре да изминем и останалото разстояние, вместо отново да лагерируем?

Винету, който иначе бе толкова мълчалив, го осведоми:

— При Олд Файерхенд не бива да отиват подлеци.

— Подлеци? Какво иска да каже вождът на апачите?

— Винету иска да каже, че си подлец.

— Аз ли? — Човекът с грубоватото лице набърчи чело заплашително. — Откога Винету е станал толкова несправедлив и неблагодарен, та хули човека, спасил живота му?

— Спасил живота му! Наистина ли си вярвал, че можеш да заблудиш Олд Шетърхенд и Винету? Знаем всичко: Сантър е Брадън, пътуващият търговец, а ти си негов шпионин.

През цялото пътуване оставяше за него знаци, за да може да ни намери, да намери „крепостта“ на Олд Файерхенд, както и някакво скривалище, пълно със самородно злато. Искаш да ни предадеш в ръцете на Сантър, а казваш, че си ни спасил живота.

Наблюдавахме те, без дори да подозираш. Но сега вече дойде нашето, а и твоето време. Сантър ни напомни да ти се отблагодарим. Добре, ще си разчистим сметките!

Апачът посегна с ръката си към Ролинс. Бандитът веднага схвана положението, отстъпи назад и се метна светкавично на седлото, за да избяга. Също така бързо хванах коня му за юздата, но Винету се метна зад него много по-бързо, за да го хване за гърлото. Ролинс виждаше в мое лице по-опасния противник, защото задържах коня му; той измъкна двуцевен пистолет, насочи го към мен и натисна спусъка. Наведох се, а в същото време Винету посегна към оръжието. Двата изстрела изтрещяха, без да ме засегнат. Миг по-късно Ролинс изхвъркна от седлото, блъснат от апача. След половин минута той беше обезоръжен, вързан, а устата му бе затъкната с кърпа. Засега го завързахме за едно дърво с ремъците, които неотдавна бяха предназначени за нас, а наблизихме вързачите за юздите и коня му. По-късно, след пленяването на Сантър, щяхме да го приберем оттук. После отново възседнахме конете си и се върнахме назад, но не по нашата следа, а успоредно на нея; продължихме докато достигнахме врязала се в равнината група от ниски дървета и храсти,

от другата страна на които минаваше дирята ни. Сантър трябваше да мине оттук. Вкарахме конете в гъсталака и седнахме до тях, за да изчакаме нашите преследвачи. Сигурно щяха да се появят откъм северозапад. В тази посока се простираше малка открита прерия, така че имахме възможност да забележим Сантър преди да достигнеш засадата ни. Според изчисленията ни не можеше да е на голямо разстояние от нас. До вечерта оставаха около час и половина и дотогава, а вероятно и много по-скоро, той трябваше да ни настигне.

Седяхме един до друг неподвижно, без да разговаряме. Така както се познавахме и разбирахме, беше излишно да обсъждаме как щяхме да нападнем противника си. Бяхме отвързали ласата си. Сантър и другите трима ни бяха сигурни.

Обаче измина четвърт час, после още четвърт и още четвърт, без очакването ни да се сбъдне. Почти беше изтекъл цял час, когато забелязах отсреща, откъм западната страна на споменатата малка прерия някакъв бързо движещ се предмет и в същото време се обади Винету, посочвайки нататък:

— Уф! Конник отсреща!

— Да, конник. Странно!

— Уф, уф! Галопира в посоката, откъдето трябва да дойде Сантър. Моят брат може ли да различи цвета на коня?

— Като че ли е кафяв.

— Да, кафяв е, кафяв беше и конят на Ролинс.

— Ролинс ли? Невъзможно! Как ли би могъл да се освободи?

В очите на Винету проблеснаха мълнии. Дишането му се учести, а лекият бронз на лицето му потъмня. Но той се овладя и каза спокойно:

— Ще чакаме още четвърт час!

И този срок изтече. Конникът беше изчезнал отдавна, ала Сантър не идваше. Сега апачът ме подкани:

— Нека моят брат препусне бързо към Ролинс и ми съобщи какво става с него!

— Ами ако междувременно се появят другите четирима?

— Тогава Винету ще се справи с тях сам.

Изведох коня си от гъсталака и препуснах обратно. Когато след десетина минути се озовах на мястото, където бяхме вързали Ролинс, него го нямаше, а и конят му липсваше.

Необходими ми бяха още пет минути, за да огледам внимателно новите следи, които открих наоколо и след това се върнах при Винету. Щом му казах, че Ролинс е изчезнал, той скочи на крака като пружина.

— В каква посока? — попита той.

— Срещу Сантър, за да го предупреди.

— Натам ли водеше следата?

— Да.

— Уф! Ролинс е знаел, че ще се върнем по собствената си диря, за да заловим Сантър, и като се е придържал малко по на запад, е описал лека дъга, за да не мине съвсем близо покрай нас. Ето защо го забелязахме в края на прерията. Но как се е освободил? Не намери ли никакви следи?

— О, намерих! Откъм югоизток е дошъл някакъв ездач и е слязъл от коня си при него. Той го е отвързал.

— Кой ли може да е бил? Някой войник от форт Рендъл?

— Не. Отпечатъците от краката му са толкова големи, че е възможно да са оставени само от праисторическите великански ботуши на нашия Сам Хокинс. А струва ми се, че в следите, оставени от животното, разпознах и неговата Мери.

— Уф! Може би все още не е късно да заловим Сантър. Въпреки че е предупреден. Нека моят брат Шарли ме последва!

Метнахме се на седлата, пришпорихме жребците и полетяхме на северозапад, без да се отделяме от нашите следи. Винету не говореше, но вътре в него бушуваше буря. Три пъти тежко и горко на Сантър, ако му паднеше в ръцете!

Слънцето бе вече изчезнало зад ръба на хоризонта. За пет минути прерията остана зад нас.

Три минути по-късно следата на избягалия Ролинс се появи от ляво и се сля с нашите следи.

След още три минути достигнахме мястото, където Ролинс беше пресрещнал Сантър и

тримата Евънс. Тук се бяха бавили съвсем малко, докато изслушат съобщението на Ролинс, след което веднага бяха обърнали конете си. Ако се бяха върнали по нашите следи, тогава ние бихме ги последвали въпреки настъпващата тъмнина, тъй като тази диря ни бе позната. Но те се бяха показали достатъчно умни да се отклонят от нея и да се отправят в съвсем друга посока. И понеже не ни бе известно, накъде са се отправили, когато притъмня още повече, се видяхме принудени да се откажем от преследването, защото дирята не се различаваше. Винету обърна мълчаливо коня си и ние препуснахме обратно в галоп.

Продължихме на югоизток покрай мястото, където бяхме изчаквали Сантър, а след това и покрай дървото, на което бяхме вързали Ролинс. Насочихме се към „крепостта“. Сантър ни се беше изплъзнал отново, но се надявахме да не е завинаги! Преследването трябваше да започне рано сутринта, веднага щом започнеше да си личи следата; можеше да се очаква, че Винету ще направи всичко възможно да не я изгуби.

Луната изгря тъкмо когато прекосихме Манкицата и навлязохме в пролома, където стоеше скрит постът в храсталака. И тази вечер той беше на мястото си и ни извика. Щом му отговорихме, той направи забележката:

— Не бива да ми се сърдите, че ви попитах така остро. Сега се налага да бъдем по-предпазливи от когато и да било.

— Защо? — запитах го аз.

— Изглежда, че около нас се готви нещо.

— Какво?

— Не знам точно. Но сигурно се е случило нещо, защото малкото човече, наречено Сам Хокинс ни държа дълга проповед, след като се прибра отвън.

— Излизал ли е?

— Да.

— А някой друг?

— Не, само той.

Значи беше истина, че иначе толкова разумният Сам бе извършил глупостта да освободи Ролинс.

Когато преминахме през тесния процеп и „вратата“ в скалите и се озовахме в „крепостта“, първото нещо, което научихме, бе, че положението на Олд Файерхенд се е влошило.

Наистина, нямаше опасност за живота му, но споменавам това обстоятелство, защото то ме раздели от Винету.

Апачът прехвърли юздата през врата на коня си и се отправи към лагерния огън, където седяха Детелиновия Лист, Хари и офицерът от форт Рендъл; между тях, завит в меки одеала, се намираше и Олд Файерхенд. Последвах Винету.

— Слава богу — ето ви пак тук! — поздрави ни болният с отпаднал глас. — Намерихте ли търговеца?

— Намерихме го и отново го изгубихме — отвърна Винету. — Излизал ли е навън днес моят брат Хокинс?

— Да, бях извън крепостта — потвърди нищо неподозиращият трапер.

— Знае ли моят бял брат какъв е той?

— Уестмън, ако не се лъжа.

— Не, никакъв уестмън, а гринхорн, какъвто Винету още не е виждал, а и никога няма да види. Хау!

С това твърдо уверение той му обърна гръб и се отдалечи.. Грубостта на иначе толкова спокойния и дори чувствителен апач предизвика голямо смайване. Но причината й се изясни на всички, щом седнах на земята и разказах какво бяхме преживели. Да намериш Сантър и пак да го изгубиш! За нас не можеше да има по-значимо събитие от това. Дребосъкът Сам бе извън себе си. Самичък се наричаше с всевъзможни оскърбителни имена, ровеше с две ръце из гъстата буйна растителност по лицето си, без да намери някаква утеха. Смъкна перуката от главата си, замачка я, придавайки й най-разнообразни форми, но и това не го успокои. Тогава той я запрати гневно на земята и извика:

— Винету е прав, напълно е прав: аз съм най-големият гринхорн, най-тъпият глупак, какъвто може да има, и до края на живота си ще остана такъв глупав.

— Как можа да се случи всичко това, скъпи Сам? — попитах го аз.

— Ами именно заради глупостта ми. Чух два изстрела и препуснах към местността, откъдето се разнесоха. Там заварих някакъв завързан човек за едно дърво и коня му наблизко, ако не се лъжа. Попитах го как се е озовал в това положение и той се представи за търговеца, който искал да посети Олд Файерхенд. Разказа ми, че бил нападен от неколцина индианеца и вързан за дървото.

— Хмм! Но един поглед върху следите трябваше да ти покаже, че е могло да става въпрос само за един индианец и един бял.

— Вярно е. Но това беше нещастен ден за мен и ето на, не огледах дирите, ами го отвързах. Той се метна на коня си и полетя тъкмо в обратната посока. Тогава вече ме обхвана страх, и то преди всичко заради индианците, за които беше говорил; счетох, че ще постъпя най-добре да се върна по най-бързия възможен начин и да предупредя всички да бъдат предпазливи, ако не се лъжа. Искан ми се да си изскубя цялата коса от яд, но по главата си нямам ни косъм, а и да си съсипя перуката, пак няма да се променят нещата. Но утре още в най-ранни зори ще потърся следите на тези негодници и няма да ги изпусна, докато не заловя или пречукам всички!

— Моят брат Сам няма да направи това — чу се гласът на Винету, който пак се беше приближил. — Вождът на апачите ще последва убиенца сам. Неговите бели братя трябва да останат без изключение тук, понеже е възможно Сантър все още да търси „крепостта“, за да я ограби. Тогава ще има нужда от умни и храбри мъже.

По-късно, когато хората междувременно се бяха поуспокоили и се приготвиха да спят, аз потърсих Винету. Неговият Илчи пасеше край потока, а той се беше изтегнал наблизко в тревата. Щом ме видя да идвам, той се изправи и ме хвана за ръката.

— Винету знае какво ще му каже неговият брат Шарли. Искаш да тръгнеш с мен, за да заловим Сантър, нали?

— Да.

— Не бива. Олд Файерхенд е отслабнал още повече, синът му е все още момче, а Сам Хокинс остарява, както забеляза днес; в случай на опасност Дик Стоун и Уил Паркър може би няма да имат достатъчно присъствие на духа, а на войниците от форта трябва да гледаме като на чужди хора. По-необходим си на Олд Файерхенд. Винету ще гони Сантър сам и не му е потребна помощ. А какво би станало, ако Сантър събере около себе си паплач и нахлуе в крепостта, докато апачът го търси? Докажи любовта си, като останеш да закриляш Олд Файерхенд! Ще изпълниш ли желанието на твоя брат Винету?

Трудно ми беше да се съглася с тази раздяла, но той настоява дотогава, докато отстъпих. Имаше право: Олд Файерхенд се нуждаеше от мен повече, отколкото той. Но на всяка цена исках да го придружа на известно разстояние. Зорницата все още блестеше, когато навлязохме с конете си заедно в гората, а вече на съмване се спряхме на онова място, където бяхме изоставили новите следи на Сантър. Острото око на апача можеше все още да ги различава.

— Тук ще се сбогуваме — реши изведнъж Винету, като се изви на коня и сложи десницата си на рамото ми — Великият Дух повелява да се разделим сега. Когато му дойде времето, той отново ще събере пътищата ни, защото Олд Шегърхенд и Винету не могат да останат задълго разделени. Враждата кара Винету да тръгне на път, приятелството те задържа тук. Любовта ще ни събере отново. Хау!

Той ми стисна ръцете и силният му пронизителен вик накара черния жребец да се понесе напред така, че дългата великолепна коса на апача се развя зад него като грива. Гледах след приятеля си, докато се изгуби от очите ми. Ще догониш ли врага? Кога ще те видя пак, скъпи, скъпи Винету?

© 1981 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Winnetou II, 1893

Източник: <http://bezmonitor.com>
(Том 8)

Свалено от „Моята библиотека“
<http://www.chitanka.info/lib/text/1869>

Последна редакция: 2007-02-17 11:49:22

Примечания

1

(англ.) — добър вечер. Б. пр.

2

употребявано от писателя название за опитните ловци, трапери и авантюристи в Дивия Запад. Б. пр.

3

Фактория — търговско средище в колониални земи. Б. пр.

4

Гражданската война в САЩ (1861–1865) завършва с победа на Севера срещу Юга, в резултат на което се премахва робството. Б. пр.

5

прякор на Хокинс, Стоун и Паркър. Б. пр.

6

((англ.) — за бога!

7

((англ.) — „зелен“, неопитен човек. Б. пр.

8

Огнена Звезда.

9

индианска лула.

10

привърженици на реакционна секта в САЩ. Б. пр.

11

(войнствено племе, играло важна роля в поражението на генерал Къстър през 1876 година.

12

((апач.) — Светкавица

13

Става въпрос за разказа „Керванът на бандитите“.

14

Златната планина, където били погребани бащата и сестрата на Винету. Б. пр.

15

(англ.) — Огнената Ръка. Б. пр.

16

(англ.) — възклицание, изразяващо пренебрежение. Б. пр.

17

(англ.) — добре, съгласен съм. Б. пр.

18

презрително наименование на немците в САЩ. Б. пр.

19

(англ.) — буквално означава Старата смърт. Б. пр.

20

Под „Изтока“ (в противовес на Запада) се разбират източните райони на днешните Щати, които били дотогава „цивилизовани“. Б. пр.

21

(хол.-нем.) — стара мярка за тежест, равна на около 16–17 гр. Б. пр.

22

следотърсач, разузнавач.

23

(англ.) — въздушен замък, пясъчна кула. Б. пр.

24

(англ.) — сбогом! Б. пр.

25

Маса — всеобщо обръщение на негрите в миналото към белите господари в САЩ. Б. пр.

26

Първокласна странноприемница за дами и господа (англ.) Б. пр.

27

(исп.-френ.) — потомък на бял колонизатор в Южна и Латинска Америка, най-често при смесица с друга раса.

28

(англ.) — цветнокожа жена. Б. пр.

29

наложеното от южните щати разделяне на Север и Юг според отношението на даден щат към робството. Б. пр.

30

(фр.) — слава. Б. пр.

31

(англ.) — възклицание в смисъл на „по дяволите“. Б. пр.

32

(англ.) — буквално „зелена риба“, неопитен младок.

33

(англ.) — „Чичо Сам“. Б. пр.

34

Английска миля — 1609 м.

35

Slap in the face (англ.) — плесница. Б. пр.

36

противници на робството в Северна Америка

37

(англ.) — хайде, дръж? Б. пр.

38

малък предмет, носен на врата в торбичка; индианците считали, че има чудодейна сила и рискували живота си за него.

39

красиво, пъстро инд. одеало, наречено по-късно така по името на мексиканския град Салтильо, където започнали да ги произвеждат фабрично. Б. пр.

40

(англ.) — ханджия, кръчмар. Б. пр.

41

(англ.) — парче самородно злато. Б. пр.

42

(англ.) — универсален магазин. Б. пр.

43

(англ.) — За бога! Б. пр.

44

(апач.) — вятър. Б. пр.

45

привърженици на робството в южните щати. Б. пр.

46

(англ.) — по дяволите. Б. пр.

47

(амер.) — господа — съкращение от френската форма „messieurs“. Б. пр.

48

Някои съвременни авторитетни справочници като „The World Book Encyclopedia, Chicago“ смятат, че това име произхожда от гръцката дума „киклос“, означаваща в случая „кръг от хора“
Б. пр.

49

(англ.) — господар, шеф, майстор, господин. Б. пр.

50

Става въпрос за събитие от Гражданската война между Севера и Юга (1861–1865). Б. пр.

51

Сивата мечка, най-големият хищник в Америка. Б. пр.

52

(исп.) — Добър вечер! Б. пр.

53

Намира се край Чатануга в Тенеси. Б. изд.

54

Малко селище в щата Вирджиния — Б. изд.

55

Базен, А.Ф. (1811–1888) — френски военен деятел, маршал на Франция, ръководил през 1862–1867г. френската военна интервенция в Мексико. Б. пр.

56

(англ.) — янки-кучета, янки-негодници. Подобни отличителни фигури са били обичайни в първите десетилетия от съществуването на Клана. Б. пр.

57

(нем.) — леке, петно. Б. пр.

58

(англ.) — капитан, командир, водач. Б. пр.

59

През 70-те години на 19. век Ку-клукс-клан е бил формално забранен и разпуснат, без да прекрати фактически дейността си. През 1915г излиза официално отново на сцената в град Алабама. Б. пр.

60

става въпрос за Code Napoleon, Наполеоновия „законник“ от 1804 година. Б. пр.

61

химнът на САЩ по онова време. Б. пр.

62

(Английска миля — 1609 м.

63

((англ.) — по дяволите! Б. пр.

64

Разположен на реката Канзъс, западно от Канзъс Сити. Б. а.

65

дребен предмет, носен на врата, считан от индианците за чудодееен. Често имал връзка със собственото им име. Б. пр.

66

Голямата Мечка. Б. изд.

67

Сравни със седма глава от „Винету“ I том. Б. изд.

68

(англ.) — небеса, за бога! Б. пр.

69

исп. пастири, подобно на североамериканските каубои. Б. пр.

70

(поп.) — слуги. Б. изд.

71

(исп.) — по дяволите, проклятие! Б. пр.

72

Голямата Река (Рио Гранде). Б. изд.

73

(инд.-амер.) — жени. б. пр.

74

тук означава сградата, където са живели католически или протестантски духовници, разпространители на християнството сред непокръстените народи. Б. пр.

75

(исп.) — златотърсач. Б. пр.

76

(исп.) — богато находище на скъпоценен метал. Б. пр.

77

(англ.) — находища на злато.

78

(англ.) — златотърсач. Б. пр.

79

(англ.) възклицание, изразяващо учудване или недоволство. Б. пр.

80

(исп.) — монах. Б. пр.

81

Живописна Местност с гейзери и горещи извори, сега национален парк в САЩ. Б. пр.

82

(англ.) — ваш слуга, на услугите ви! Б. пр.

83

(фр.) — вид ход на кон.

84

(англ.) — земемер.

85

(англ.) — колонисти, заграбили земи. Б. пр.

86

дъщеря на вождя Поватан във Вирджиния, живяла в първата половина на 17 век, играла известна роля в колониалната история на тази страна. Името ѝ достигнало почти пословична известност. Б. изд.

87

(англ.) — защо, по каква причина? Б. пр.

88

((англ.) — Далечния Запад. Б. пр.

89

Първоначално реката се казвала „Eau qui court“ (Бързаща Вода), откъдето по-късно произлязла кратката форма „Quicourt“. Сега тя се нарича Ниобрара Ривър

90

(англ.) — магазин, склад. Б. пр.

91

(англ.) — тук в смисъл на „всички тайни“. Б. пр.

92

здрава къща, изградена от цели трупи.

93

(англ.) — магазин и странноприемница. Б. пр.

94

(англ.) — момче, спри (чакай)! Б. пр.

95

(англ.) — в случая става въпрос за помощник на ханджията, който да продава напитките. Б. пр.

96

(англ.) — скъпи чичо. Б. пр.

97

приток на Охайо в Западна Вирджиния. Б. изд.

98

(англ.) — хайде, давай! Б. пр.

99

(англ.) — Ей, хей! Б. пр.

100

(англ.) — кожени панталони, носени от каубои, трапери и индианци. Б. пр.

101

(англ.) — я виж, виж ти! (възклицание). Б. пр.

102

(англ.) — проклятие, по дяволите!

103

(англ.) — глупости, празни приказки. Б. пр.

104

(англ.) — скривалище, таен склад на ловци. Б. пр.

105

приток на Ниобрара Ривър, сега се нарича Уайт Ривър, Бяла река. Б. а.

106

(Прерия на кучетата) — град край Мисисипи. Б. изд.

107

(англ.) — лека вахта, лека стража. Б. пр.

108

смадливец. дребно животно от рода на поровете.

109

миеща мечка. Б. пр.

110

(англ.) — подигравателно възклицание.

111

Траперско название на бобрите. Б. пр.

112

Красива планинска местност

113

(англ.) — ей богу, бога ми!

114

(англ.) — адвокат. Б. пр.

115

(англ.) — израз на удивление. Б. пр.

116

(англ.) — червенокож.

117

(англ.) — улей, низина на речно корито. Б. пр.

118

скривалища за кожи.

119

(инд.) — най-често нанизани черупки от миди и охлюви, използвани от индианците като средство за заплащане, украшение или съобщение. Б. пр.

120

(англ.) — бърлога, свърталище, скрит лагер. Б. пр.

121

(англ.) — фризьор.

122

(команч.) — търсач на корени. Б. пр.

123

(англ.) — бога ми, за бога! Б. пр.

124

(англ.) — амбулантен, а също и пътуващ търговец. Б. пр.

4/4AAQSkZJRgABAQEAYADIAAD/2wBDAAYEBQYFBAYGBQYHBWYICHAKCgkJChQODwwQFxFY
 GBcUFhYaHSUfGhshJBHYWICwgIyYnKSopGR8tMC0oMCUoKSj/2wBDAQCHBwoIChMKChMoGhYa
 KCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCgoKCj/wAAR
 CAJIAZADASIAAhEBAxEB/8QAHwAAAQUBAQEBAQEAAAAAAAAAAAECAwQFBgcICQoL/8QAtR
 AA
 AgEDAwIEAwUFBAQAAAF9AQIDAAQRBRIhMUEGE1FhByJxFDKBkaEII0KXwRVS0fAkM2JyggkK
 FhcYGRolJicoKSo0NTY3ODk6Q0RFRkdISUpTVFVWV1hZWmNkZWZnaGlqc3R1dnd4eXqDhIWG
 h4iJipKTlJWWl5iZmqKjpKWmp6ipqrKztLW2t7i5usLDxMXGx8jJyLT1NXW19jZ2uHi4+Tl
 5ufo6erx8vP09fb3+Pn6/8QAHwEAAwEBAQEBAQEBAQAAAAAAAAECAwQFBgcICQoL/8QAtREA
 AgECBAQDBAcFBAQAAQJ3AAECAxEEBSExBhJBUQdhcRMiMoEIFEKRobHBCSMzUvAVYnLRChYk
 NOEl8RcYGRomJygpKjU2Nzg5OkNERUZHSElKU1RVVldYWVpjZGVmZ2hpanN0dXZ3eHl6goOE
 hYaHiImKkpOUlZaXmJmaoqOkpaanqKmqsR00tba3uLm6wsPExcBHyMnK0tPU1dbX2Nna4uPk
 5ebn6Onq8vP09fb3+Pn6/9oADAMBAAIRAxEAPwD0K31KXUbj5jslvPsTwFrW8j0xoxmMqTIX
 c8g4ZQwAB3gAcE1nxa+9lB3axTahLe4dIpGiVEYRJaYgVclt/yqzthTjjfCjJ4/wDEd1f2
 011qs6RR3Bn2xYVSdxYZX7rAE8ZH HHJwMVte8RamYrVotXZFuLSDzVtEBDxqUyRHgjO3jOO
 GihApqhZ7Fe08zsLu/8AEMdyBqN9HppkLLBPiKAys3GIwN4GvBPByB35w18XXMV5bXMN7e
 SoodD0hGcjBUJzgeHPOTx2xXO6XcQXV7C08l15ofGCPMBjYqoYkHOC8Y79RUUV9avY3KQTQv
 FKIRyY3EeYCOGXpZsAjv1HGMVooRwliHjvVHVy+J9QsTYG3vmeVLuZGDDeGAYbVIPUFMketW
 dX8Q6xLpdhfafcTywSNPaSEvuPmZaQl/usbY9SI8+9cfOjtpGlX7gQXlkDKTnd5pDK3bICqf
 YMPWrk7z6Ro02nltqXLJK4XnMg6YPXCPkfV6OSPRD5n3NK/8V6p5hs2vpWUH98xYEM3QDf1I
 AA9t2TWdceJ9RuDIv2qcFyOFb2AJx68dqwDuUOCpRv4e2CD6U1z+7YjJA5HbtWqpxXQz5mdX
 ZeJtTg0mFIb6eOee4EaSGTGIYo9xHry8i/N6LitK98bal8xOpTMzbtPACgFe2OM/NnHt71w
 ouWS7jKZSOICNcHoOAeD6ke/j2qxNIDbrJhAZDJGw5VgNoxz3BDZ+oqfZxvsUpvubV7411K5
 kUyXDSOs6yLKeWV/LCEEnoMYH1zVSfXr+G3jMV5KCSTRH5yeN2Tn15XPvzXPblJReoOAA2
 /M1ZnwYVXGcNjAPy8Fu3ryOKrkj2J5mzrnrxTqqvMyXpR1RJArAMRnbg+nRzxx056VBceONa
 F1BdzyRTNCrrsAKRljcFWweOpAxgjjgoK5aG5wz85JB424HTtx7CnLclCx2AjcOF4HpOFJU4
 9h8z7najVLrRbJNUsb6+vdGvZBDbSXEzXRMFP7uTdwJFAxkZVgMgnkDOTxpxqS3CPBd3BAYtt
 uXWRW4xyoAX8B3rIh1u8jheIyK0Jto7Iwsg2+TGd8Y2jjKsWiBBOwBk5NUJyikbUZyWtZkg/
 r/WkqceqHvzoq7Xxtr1zb3xm1cpK3yoUjWDYUcSECAcnpj2HNRJ4x1iBvK+2S7PIiHOcr8i
 81ysYbYzw5KxgNIXBIPTkdx9B7GnzB7h8IN/7uPGMdkUf0xTVOHYXPLudhqHjPWbnTorf7XI
 nnHBaNyDkdTxUln4o1Z4YCl9ckghSVbax6cZPrXDq54wzNjOCeMj6etSLcSjYWY2CM7uQPwo
 9nG2wc77naXHi7XYJZPL1K7j3OD1BK/TsM98YpJ/G2tiySOBuppDvMm5m+dDgqAD0wOvvXPa
 igDpIuJUnAZWBPIAA/HnNZ8j7hhuRjBzjv6frQqcLbDcpdzprjxxr01qyvqU535YIMKQemcA
 Vq2nxT1ODTkt7iysbiZXUPM24MF77gOGJz1479a89nlTMZ+6uDkDvmolYPhCBkcYzzj6dqHS
 g+gc8l1O+n+IetzZ+cskMCLjCwIApH88AY96TS/G2sNMv2m/YrucbACWwfpYt0z9a4xTEhZ
 pRXZJAGBz/n8ASORL21QXU5zt6nOT/AD/Sj2OCwueXc9XvPHVzBqTW9q01E1YrsYUrkn+I
 5IPH59ayNZ8f6sRsja1QAgGSO2jViuOhypHpXKR5U1qd5EW1sjuf88VFrJvPZdyctyT9Pbt
 UqjDsU6ku5tW/jXVYbhdJdE5LHIECMD7AAcf/Xq7eeNNadH2XEqLGUO0RrtU9u3Azz/+uuAc

tuPzFWyNpHXP0rShuGma5aQKrSMWI2YwSc8AcAe3oMU/Yw7IPaS7np/hzxbLe2kxnmcl8GbE
XlRtuPhzYxnA556cYNMv/GF1NJ5dl5MWWVN3lLwc9ePUjH415rY3c1hciS3ldW5XcDzzng+9
aa3Rliy46knjnv29qn2EL7D9rK251Z8a3xYI620sZLbSYFXbnsOPT+uazpvGN750MyyInlzb
QyqORTzg8dx3rmJ5QMcyCj168dvQf4VTkY+ahbH97pg+39KfsIdhOrPudjZeNr83A8201kUY
Uh4wPlPbI5xzmTStcfVWaK1ksre8Mu200QqqjJ+XaW4YMxVeu5OvzKTt88EixuMMp3HBXHI
/wA/0PrS27iQlHClHb+JRk5A/Pp0PvQ6EOwKrLud4nii8025e0nsLeBgW3Q3FmqPnqcgHjP
vwB61VufFt2JfItQqAgYt0xke3ce1RaX4lmaGKx8QiXVbAMFQs4aW3Gf4S3BXkcMR0GGXrU
E2naVe2yPpOoW0U+zLWt1M1sxO4jCmUshOPSTBJ44FT7OC3iPnl0Zf1fxbeOxltlbO0EvKCN
fMc/KuSC+dqE5wAcAhhTB4xvW02Py7hEuVvKzfs0ZyMZBHH1B/DHXjndSsrqwkRdSt5bNlRU
Amj2EgDIII4YH1BPSqW4RsAGIBGMgHp/kVSo07bCdWd9zoT4z1dZAYXmfC4/490Oeh9PWwWl
eML+OUvdWtneLt2LvHVQG9crjnr61yLkfOMk4ychuvenwuIUlXqM7sBwDu/D096bowfRcVWf
c6WTxhq/nPKjWyEj5QtrGQnsVHA6ev45qJ4u1p2RnulZwwIJgiP8l9+n6VnRRyS2s86mNVh
2u6nhvmOzKjHIHAi9wfXFSRjrgew5/Cj2VP+VA6k+7Ot0LxZcfao1vhbOkv7ti9svHGA3bK
hsE89M4weKt6nqGotdo1pLZqrRkiJoI23Pk7lViO4I28Dgeua5C1klhtYyU32xmKqJmNmMAU
kH0I+U54PfpU0t2rWdsiiPdG2SGQMeSSeCMdeR14cg+IT7GF9kUqsu51b+IJW0i31G2htGaB
hbX8b20RKyEZjkXvb5hg9Dn14j0nxdGLrytV0qzmizjfbCEdcf7I4b8s1j6Jetc3bW0ot5G
u1Nu3mRLnaRtVVS3dR8oGc7eCuMDGcyiNxlhLIQsq7gD8hXIjPPpZYNL2MNmg9rPe52nitr/T
4ldQsBpl3pEqhWuLayjcRuScbjg8EYOOMHcpxxnObUN2lz34srKZLeXF2sMgjeJG2hXXB4GS
BwCOR6EDL8Lazf6M8ptSht5GC3FrMAyShhjlc8n5RyPbPUV1KaLYXZGo+FATHd20i3mlXbmN
XiZgjKsmDwN4IJ5GVI7gZTpRWjRcas3szzQBQ4IiKn+Idx7fpSNmcoMoSEC9AAAOMfT9frVi
4dJ7gssyhM4z82QcLjv3JAOb64qrhoZkKyJttVihQ5yOo9u/auxnOhVMo2yJgKrcYYYz1P8A
L+dblszawaWelTgLqNuzLZyu3Dqwybcn+Eh1ymfl+dl4yKzEi3xRNiGLHLAbhxyef0HFS38S
idbePMhLEbGukknkp1yKl6lG5pGl36WtrILK6mS2ubhtjIyAO0Ue3OR8vO7cWIwFOT8tYmp3
CXN+z7hJHGCgdBwzfxNjPA3ZA7bVWptVlvW0G1tbqWc2y3ExMMjMRu2Qr3JB4B45A743c1Ej
kVJWGdg5OeQR/Xn/ADxSj3BiTMvmBtpwo3bR3y3Qd+eahmjxkMA4YEQRxjnr7/jViYMD02hT
/F0HQ9fzqtM4Z8424XAHfr+nrVksZEiGXCjPGBk9adGrrMdqo5OfmB5Awfy70xXVQSwbk9OK
cro7ZZe2SCcDpwOmeue9AELDDKvXDegznNODEQTYB3fMcYzx6Dt2pHAKACViMgdhn8PrSI7r
GN43IGzsYcf5xQAwqfNcBkYD+IHIP+IzTrdgDuKDse+D1/z+FpTgTvTy42wDkliDjpThtUY5
QNN5t/TGaYDSVztGcHnjt79KgduSScHPbg/55qXCE/KXDNkAjp6cimNCARmVRnkZJBx7UAMO
UXdhPIGR2P8AnirL+YZZSVUhFCkk4P3VAH5j/HilsbJ724WD7VZ2u5SRJeTmOPIHTcAeTnji
unu/A2p2mnQ6lc3uhW2mXTKLe4k1EbJcgkbSEJQOpIGO1S5JbJszY6RIYwRlvmE42yZX8jyD
+OMY71CQVAGwc9KmlUQeb++R4osgvGSyMB3UkAkHryB9K6PWfDlxo8EDa7No9rcS2izJaebJ
9odOq740TaHPK5Yjp1yM027Ctcxo7l7rRDGy7pLRgQxxny2G3GevBA496ps20E8dMZA7Vq6f
Bo5iuymtfYnmTa1vc2M0pADA/K8fDNkAgcd+azrsQqzraFnjwAJJV2sw9cZwvTpknB5NCfQG
VXfzOdo64xt9vSjeUUAALhsntik24H3juJ6D/PFJjCE579M+1MB+/O7gEA9D2qW1bZKoCpuJ
xyeMc5H+eKpy53EYx261IpIT5RnJ4xxzQI21cMuAQMtnOc8nPTmmamwMnGeec+neum8L+Br7
xck50jV9FuVhCtJ+/mBTdnbnMQ/usMj0rn/EVhPpeo3On3uFubWVoXCnlYDwR0OCMEdOCKSk
m7IpoxdhLoq4B3EjJ/SpohlyV+XqMscZxULZAYG45GevfOa7KHwDqkPhtddvL7SrLT2t0vH+
0vMzRI2Cu4LGefmXgZ60NqO4kr7HPJHvc/3FHzDjP1/PFT27bgVP3jyCo+9TbsRQTyxxXVvd
xL0njRwrZAPyhwGGcccgDRF1IYce4xzTAZKSzD5RnHJNV1kwwIIABAYdn/9dXbSwuL5rkWk
QcW1u9xO5clsUScs7En8MdScUx9GvhoB1vyVGnfARZb2kG4yYJxt64HQk9yMZougKum2Wcr
llUdOnJ449B9akjfA2hsIe/ToT2qEx5bGCcnBx3qxGCmOQPYdz/n9aAJ96Bdy/KcYxnHcelS
xkPKFLheMFieDngccZFQI2MfMdvK5PP5U+ElzoHZljCjeyrkgHOev50ATWd9cWLSlvPPFbls
PCkh2OM9CpBU9T95T1qO8mSVFDWsERBLK0CbN4JPO3pxz/LoKikR0jzKhUk5KsO/Q01gB9w5
AzgjIB+nfFKwDnJf5gMBu5I56frzREqsGVuGzzwT3p1oxiSTbtVgd2WA6YIOM/U9KWyt5rq
6trWyhMt00mIkQfMx9M9Ox6/nQBJBdPDFMsYiKTR+UwaMHjPQEjK+nB5BNVZdxfc2NzHJ+uc
Yp8eHEjKrMpG7njbk9SM+vH5UwZaXPJweeetOwMXY4hBDDBPzZPQ+pzUvEb5QLkN80eSVI98
nnvxTDOGYFSU29Mdh6fr+tNVgxLE5Zv1NAFMlyxIshaOEYJG1zgt198HoMflVl3NwxYSIjHq
S3JJyS30J6jPU+9Zq8ONxBi6jJ5+ISpH8iMWIi3bTzKjgdu/XOO+D6Umh3J5g0tykjr5LzZJ
kJ6sTye2OoyB0z0rb8PufIniYSlzNujuLfk+WWwF2lFLA8HgdCYwTgVRjuDJDHasELlmYGNl
VckOuQOu0Ag9SeMGnWlmlx8iN5sjMI4iG2ZUglCTjjJdJGMgspA6iolqikzCulPIZUDDb5k
ayYLYO1xkAjsSDnB7MPWoJv3ajy34wCcnvz+eP61r+I7uK/1zUbtA4huJlFuAB8s42duy4G
0dMY7VmKAdu5GVcfeGPx61a21ItYlhVpEjeVgI9wBflz36Dv+HTIq1ezs1z5kEhUM2Rwqk9M
dOn0qnOwWO2hG4kf3cHBcy+/pzx0p5IUfxbd33WwWHfr2pWHcs6nFs0fQGVnIMd0SNuArecr
HBx82QyD/gNS2+TE2ZVRAMWIORjp0/wqLxAwS30KMMMPp+5znI3OxY/jjAPuD+DdPeadDHFG
WlIIFRVBLHHlx60lsPqOmcSOEkIIyfuRn8h0xVC4YI/XIwM44z+NTXE7JIY5IyHDFN04wc8j

HbkVDcnKxhU7Ek88kk/XHGKoTK4BAUt6ckDr9KsRxkJu2kheuFyRkj/EVHBHJcTKqqz7h0C5
4q5OPKRUHO4Hvk5PQ+/OKYkUWhDAYKkknf3qGJDkbuF5OQMVYfO75QQeDyDwe45phGMHGQc
qMUALGpRGZf4c54zxSkZAYAMsR1x3/z1pFByAScckCnSKvBHzZwc+nGcUxEZAByxwcjNN2hS
QMZI7dqkRAMlIOQqPbGpSMCTDcKW3HC54x75oAI/9anUEtjg/hXqfjhm4leCmLA7XgPP/XG
YCvLgy/aU2BgobPXoOteua3LpsHwS8HS6rp89/aGS2Bjt7k27qds3zqQCCcZG04Bz1HWSau8
X5lw6o4bwZaW1v5viTWomfSdMcLFbj7decGOEdsDAdz2GPesvVtTk1m7u9Q1KWaXUbt8r/
AMGc9AOygDAHoK7z4p+H7c+FfD+teF5DN4YtLbykgUkrAHbPn88ks3yyFuQwGeM15iEd3CW0
ZZ5SscYf+JiQoGfqwqoNS94JXWgAIqbi2ARjJO0Zz/LpU4hLybfu85LEfdU967nW5bDwD4wT
RtP0zTr5rNbdLy41C1E73DybWcqXOYwFcAKox65q546s9G0v4qTaddae7aU7WYNtZyi3QtId
rFsKeOc4Xbn1HNL2nkHKecTsgOeAgOM/p+fSq+7emVOVOcEHj869U8a3lh4I+J9xc2VjYzTi
a2l8sQ4jsbfZGrCNRgCZ9rHdzsXbjlyRz3xl06HSPHusLaKqRSxpd7VGBvdDux6ZZS31Y041
OZrzBxscTJ/HyCehX0qdFzvC5J4YD14r0H4r6PZaboHhWXTobdEiE9jOYECphkCb9xxkkSJK
CT3BrzmGVkA2nDKe3UcU4S5ldCaser/C7W/7B8O69qjkOkDad5qjk+T9oeN+O3yliPpTvjpg
YtfEtrqceGh1KAZdTnMkWfz+KNGfwNYvhScf8IJ42xGsmYKwYZB5H2g9x6c12EiHxh8F0yha
+0OQnaAAWWIcgf70D/mtYv3Z83n+iKWsbHkum6PJrOp2WkwPfXAtgcfDnNm/Bdx/CvWNa1
jdP4ga3NDjWH4Bel48fJE9yOOeA8GKdXW3qOOH5/ErmKQA/KDs7Y/wA9qLSRCXG5WZSCVVuh
966bw7pVovg3XvEV9EL19muVsbG3mX920zLnzsoPzhQ4wp44bI9OiFxFr3wb168vtO0tNS0i
4SCCa3s0hKjMJ/hHH32BxgYxxWjnjRymJ4F1HSrR9e07xBMLSw1fTjZm7WMt5JyeSAOhDHnp
lR61j6zqlvB4Wh8NafDRXyJevqE97HE0aSORtRY1b5toHJYjluBkc10dpukXXwx8T6rBZ3D
6naGK2W4uWVtrM0RZo0XhPvEZyWIHUIqppNlaJ8F9Mvo7SFbt9akSWdYgJJApnABbqRjGB7
VLavfzH0OJkLFAVDYyep71OWCSAsO45U+nrVbeVLAZ+f06Ef5NS7WCZU5CIT6889fyrUkmX
LhtrBm2kjOBwBnvz0zSo6CAo0e5iMjPbn9fx9BURkZ2we5/Wnruxd8zHJBxz9aATD5nySzM
7AAk55OMZpH6HAIHT5j700MWjbjoppdpLFuM5IBx3/yaYAOZV24CMRnceOvU+wp91bzJHFJk
BZGdVKsDgoRk+33hUcintt6e+QfSpZp3kCEliHyybc8FiBuPtnGPwpCHb/Nlkk6s/ABJJ/8A
r9O9RvgdGc7s5JqMtnB5B6GjKxZUZ47EetPYY4keUFxyT17gelK7KwGAevB/wA9+lmwz5wF
wDg9eP8APNTNHElofLkbzHJDA4wMEjn0zj05zSAjXdknJOPSp4GwwTO5GKlI3bc45xnt0lz
71FlrQu0Mq7ZEcq3Pof5UqSlXXagYjJJPXHBYPQ8UAXIUSGWR7iZkCvGoCqJDtdWYnBwDgAZ
GQeetWZYI57S4ZA0sC7pG2DB3IyseDyC0ZJXJOSCOuMQSLK3h+1vVJ3JcmYkIxxZVPEDc5Ax
nGR/DweMVH083+m+Q6kxXSmGVQuSwYELg9VYMQQw5U8jOMGGtLjRP4kxNqk99EmyC+VLxQW3
bfMRWZSfQOzD8uc1jFRtLK3OSOVzj/6/etdU+16dJfMpzrAlo+gLwtklQT/ddCw9pG9BWWGZT
83ck45OeOcVS2sK3UtOVhjiL/MpfftAOcEHhfKHP/joqMn72CDkg+gP1/SopwTECNzAgc9AM
dqlj54BTB6HPv0FAzW8SBjpnhsAjjSRICFCIkkaeUIPUkKucn+96VlQtiNl3cAA5XrgVveKx
G0HhZWckJ4ftUYFejeZMD+Gc/wA+lYcZ34WPOeFUDkn6fnUw1Q2rM0dP1G4gTY6RTKAFbegL
cZJJPfqpdpQm0q6srAKL6C5VJvMZAki58xmjwrEEgq3JyMEY561mqMgMqk7jxz+fSmylcAt
uHQ5x14NVyoVx3nx27N9jDqGi2v5hG4Hpj5eB0B9feoJpN0O0cbgQP64+uaIco7YznHUU90E
hTaU6fczjHoOe/emljdw8hIGxAwwMA4H+NMyx/ek5CADGM+1WZbaW3Sfp4mT7RCJoy3zZRjg
NgdvlPB5/MGq4LEyMqfLwOB93t+VC8gHKchghOTHt2xSOOo3DrntRtO7au4nOFp9aVliYlc
YJ7nHH+RTEIAG7kLnLEnHt+FM9FBZcYJ7Y7dfx+IjNlmztBzz7U1drOBtAyOVJz24/WgBYy
2kmSIEBmbaMnH69PWvUvFZQ/s++FDuAAmtYCeM/6+vMbKZ7WUTLDbyyFSuy4gSZMMOcqwxn0
7iuhl8Za/LZQ2Ek1k9jDgx2zaXbNFHgLtQx4GmN8zWc4ttW6FJpG38JPFcOjX0ujauY20LU
28thMMxxSsNuTnjZIPIYeUD61F4w8Nf8IH4v0maXc2g/bYpbedif3YVWVWeJz/fUAnJ+8oz1B
xxUzNcyzPMsQMwWbZGqJyTkBRwB7AYrpJvGfiOTSk0y51Lz7JYxH5dzbQyZAGBlmQkkDoc59
6Tg73XXcaeljQ/ip4bnf4oy6jdlodDn+z3lzf5D5cKRFI3XPd2KoFUcsZBjgHEHxq0y7g8eN
rFwkUVpcSWkcO6QbpHQfvNq9SqYGWObI1HOa4y+1zUrT0Sx0jUdQluNOsh+6ibBzgYXc2Mtt
HA3ZwDTNX1bUNW1G2vNWu5ry6QqXCSXBIRXGPT6n1JNKMJK1+g3JHS/F/TLq6+LOpWqQyK+
oSwi3d0IRx5SKzbum1drFj/CFJOMVU6/YReJ9W8dPK0mgfbSGiCfcsrNHPmMSc7pZlwoXHA
IXPNVPjTr2rR+M9Y0gancjSsRH7GH2xtujDYIAyQTkkZwe9cWNY1RNAfRRdOulyT+e9uFHzP
weTjOMgNjOMjNRIKKAButpBf+J/g/LiJp9Vstfe4kVCok3zyscnhQZ2YnoApPQGvOYwck
hw/OB8EeufT+lasGq6hZabf2FtcyRWl+VF1EoH7zb7kZHGQcHkcGstenzEgEkHacEirhFxu
S3c7vwk6n4dePyGQFYlJcnHGZmOT/ntXS/A/Vlt/Ed5p7bTDfwGRV65liJOB9UeT8Fri7HxX
rMMMTpbTWsVs+BJBHptsqy4HG9fLw345qpHrF1Bq0OqJILfUIZVlSSC3jiVCBt4QALkgnPGD
k560nByTT6jTSsdH8RNOg8K2em+HLO4LgT3OqSMcjbvLR24PukSke/XvV/w46P8AALxWyuNo
N3hgRg48g/zrjNX1W91C8W/vZlur9djNPNGjdDkApjaQMAyXj1zmpG8aelhatbpqaRWjDBtk
srUQtk5OYxHtPPJJfJ024pD5lc7DwfC2tfBfXDYWH76+stQe6WOP52fHlyAADqSqyAdyRitb
QNBun+D3iLS4CsmTtXkUl1bu3l/Z3zA6o7NgBliUO/pkg8jFeZ6b4t1rTtYn1WxvFtr2aMRS

GK3iRHUcqDGFCZByQcZyevNNtNa1G3stTsoL2dLbUv8Aj8Xdk3HOcsSCcnJBIIJBoc0ezlrbrvcXMjvfCdtLffCHxlZaWhvrz+0InjS1BJmC+SwKZAzlUYjpUmp6U9x8HdMsRG4t5Taam730/mYhhKmXzmLnqiFIUsAdxHyg5GeAsdd1HSob+LS76e1ivUEc3lt8zgE4wcZB+ZhkYOCRVKK9vV0mbSorqddNkkE72obEbOo4bGPYcdOBnOBQ6bvfuCktiQGD5dF+98wB9/b2qxGUUBtuecZ9P8+IMUMMnb0xjPpjn/PvT0YsAHYdckkZ4rUi4hYsSXGTjnnAqTKrG29gBwduM5xxSuuCQQFCnBLDHP/n8aZH/rF2ScnqRnv29/8A61MYmQGJUBR127qQna2HLYHXnH609g5HyknIyCcEHn/61RsuT1B7D1wO9AEhJUbSQrq31yef8/jUCuMbSTjrnpmnOn3e+OchVUXKnKkg469KQEiAF1+Yjv8AlU00zyRohZimMhT2z/k1BEFEkW7AUMM/TvU8iqjsAdyhiAQDyOx/ITEN3hVcd3xnPPfHtQCcEEcg7vQjOB9T/8ArpEQyK5IyF5IzV1NSu2tnhMrOpAALkEr7BiCQPYHHX1pDK0rliPb7wBHBgzYp51GcMB059qMZxwTg96WfQSQMA9B3yaYGvoMDXltqtgjfV3hjbvdbCB+8lgJ+T6tHLIAO5AHHfVlPzJhudwx3FaOlXSafqljdyRl0glSV1BxlQfmGexIzg+oFV9Stvs15JDsZQMYxlcAj14Ptip6sfQLDUW0zUbW8SFZlhIZ4WACzoD88Z/3l3Ln3zT/ABFbJYX8tvayC4gEcZim2gB0KgggfmCOzBh2qhMGDIJfwucEDp/9anTzvNtbcGX7xAyMEjk/XjPpmhrW4kNkYlANpwDkDHTp2pIAdrEEYHOPelwAyjBJA28cce/+eKZbnapySUzzg4JPX+tAza8SXUU39hBWBcAPBGCDhdpkGPz3Mf8AfqrBIotZNypLJt2YIHAPXHpz3qC/cMmksV/5cRGT2OyR1z+BBH4U+BRNMhYxooq/3VPYcE/X+ZFSIZDJLp1ZdyLEnzD5UG3oOv+fWq4XDFiO/U/z/AFpWGBntu3fNkY4/xppYAj1BweM9TVokZGhZSuMsVOCM5H0pZGZB8y4x0HYGnKQWYA4OOME/+f50u1lyOg6rjsPU/ITARgJkhVBB3HA7+tJlgxhcH1J6/5OafMVL4XAXAOfv8ASmSchHTI9MZ9vpSESAt5mXGMEkDoAP8AOKQsrPlRyxB6cYpCdZAAI7dP89KdLjCheV3FhzmGZDyUIZyMYPXvn/9VRhCDuwo4x3z2qxYoZfpyMGiQAKkMSCM4AJxzTElqLGCwUlVPBPcf0qxKqMpHOeFPYY6/4HNRuoX7vzcDqOTkUJ82FEZYhSMZx0yc/z/KkMZE80RnAPQsDwOeuaco+b74B29AMDPTH9ab5SIC/QjhQM5+tJtZXjAbGe/pTAdKoCjjI64/IQzNLGFGMG7hjuc5z/KmqM4JIz69qUsOAMYA6j3oEbvjHxG3ifxJcavNaw20syInlo5YAKCBkkDJwTk4HQY9ayMKCNw4HHWrwj6Tf63dyQWEAkMa+bPNIWjigX+LI3Cjj6nsDXQaR4e0q5LLb32veIJIJ3f8I7pmYUOSP9fNhW/ACovGKsVqzkLjaCV3MwPB9/8/0qvKSo6kqOnTjH867rWPDOj2asbuPxnoSgkNcatpKXFvn3eA5A9+azz4OW301dV1PWtPTRJpBDxBemo+ovdOVJCxxoAQeMEORjHTihTQWZzUIId8H1747fSrMo2KAQ3AH8u1dtZeD7JlLr4e+I9xHHWJfstrBu91Rvmx7GsuXw3a3N6LHRtSmTVScLpOt2psLt+mFjZj5cjewK9KFNBZmLdRg2YJkQMrFiN2ThsHkD0wDWbKhIzgt34GcD8K072znt3liuIXhulOHicFXRSh5SD/n0qpNGY5DGOoOGAOMn29qpAyNIwqgYLOcnkduasBcgYxgnnHoPU1Aq/OCVwRnrk9KtJfHn7cIBjGen+NMRDg4JAOOTkc806DawJjXaMjjPQY+voaHCq2Mnd19SMZ/KmKAvmHapHfr/PegAkGWPAYnqMdP8mk+8mzcCeGX/AD+dNf5ZWjk6A9mGPY9P5U6AGQqigZLck9PrmgC1LIZnkkaFWZ2ySARGY5HsOn5U1JkfYrxoqb8kqo3Y9M45A96jO4ZOWC5475B4/pQ3zIVP3VOVI9M9qLASSxbQArNk53ZAI6/5+IvItjqcckYqafFw2W3M2c8/marWxyc5yc8d/60ARuRjHGOvXrTJc5IPXp9KkKHGOAF9BjFNCe46LngdqQCKrEcdSewzmrJmDoEeNVzKZDIMliCMbeTjH6+9QRqNw9MYBQ8Z9KkZQqglc+h6UwBWUW7KmRIWO4sAQV4wPzzn8PSljEZO19y5wBjGPTufWoyMsw5THXPanxl43WSPKspDLzggg8c/WgCxcxRK7mGQPGXOF/iUD1/WkhneHcBjnnPcdMH/PpUKofNCYKkHByOmeOR2x+IlykHpgdM0gJiygZXGQc4I9jU2qTeYtnLs4kh5Yn5iwJRsn0+Xj/GoAhKPwT8hbjSbjJprufsixuPmjfdESoxHzDOen3Tj1zSYy9J4X8TP08O62M+thL/APE8U1fCviVcKvhrWu55sJM+wzjFeiSad8LmV8aiNuSuTql2Mn86r/2d8L85N7GDk8f2jdY/LNZe28vwK5PM4yLwd4ILgP4c1cbV/htG5PH4d/8AOKiXwj4mLyAeGdZQFsj/AENgFHoOK7630/4WhDuvIVbjjUbsA/rUg0r4T7GY30RUEbh/aN2QM5x9Ohpe18n9w+Q4C78IeJ3is0Tw9rEhjicEcXZdhaQtsfvdSc+vHTrLB4O8U7Af8AhG9ZDHgnyceAexPv+ldzcad8Jz5am+ibC4AOoXbDbk//AF+afHY/Clhn7TbEAFf+Py6GMn+fHtbdH9wcnmcC/g7xW7MR4b1Xqc/6N1/DNOfwT4qaNdvhzVRjBx5Az/Pmu7/ALO+E3mfNdQcj/n9uz+fPHt9KvTm+D5GHntCVH/P3d8U/beT+4XJ5nBjwX4r28+HNW9MeT79etJ/whnizGR4c1b1/wBT3/P/ADmu7Gm/B9SNk1oD1wLq6waaNO+EAb5bi1O7ni7u+cetHtfJ/cHJ5nCHwP4sU/8AItaqB04jBz6d6a3gbxWw+bw3qvrXEPX61339n/CFd3+kWo2/9Pl3TG0/4QsMC6tsdeL67pe2fZ/cHJ5nC/8ACDeK9xA8O6rxyP3OAF14p8HgrxYkiN/wjWqlkAK5gXG7rzluR/P2ruI9P+EAGTeW5b3vrs/p7VL/AGb8H2zvlTouQptd3x68Zp+18n9wchwA8CeKy2D4a1TdyQfLXp9d3WlHgftIwLeGdVRdmGPIDJIHJ+93Nd5/ZHwbdD/AMezKBnBubwj6j86JNO+EELczWYIOMfa7s47ZHPr7Xyf3ByHC/8ACDeLHkKv4b1QgYG4RLgjOO7Uq+BvFm4f8U1qeBjO6NcfX73Ndt/Z3wgDh3ubM9ME3d3x6Y+nahLH4ODA86yORjm5vM9fwj2r7P7g5TjR4G8UFcy+GdVZjnDBUGDnjI3cjr+lRyeBfFxYfDOPgY67VH/ALNXdjTvg7I64+xF2OARcXfJz/8AWNj/Zvwa8wYey3jIwLm7zT9q+z+7/ghynCjwN4sW3D/8I9qQlVlJES7sY65DYx2x16HpUti8P8AxZc3VvA2hahbGdljM0qL5cQLfef5jwvU8ZOK7VdP+D0bfK9mrYHP2i7Gc+/fpU9vofwkyeybu2+yfZrMRvcSLd3QEXmPsUnnPLccZ5pOs10f3f8ABDkRo+HfAj6i72eraZNa+FNomaOz0uUfNqMo+9eXWD8wJHyqe2OABgv8S654wu45tL8N+DtRtLFlNulzIFjkVCNpeJQ6rFgZKknI

4OB0qLXfCPw08NPAdatINPe4ZzGsl5dHfsxuwFY9Ny/nWUIvg9sIeeKZAc+V9pvpAx6/dz83
SsU1LV3fy/4JexseEPF+rRz22hXRtNZ1dXjldNLMJFjbqMNLd3BLIz8Z2j5ieMnPF7WdAudC
1SfX/BUbiv3Ia+0uJ/Lh1JeOQvRjgMIWGM5wevPM3/xP0PRLEab4I0RIrfk7xCttEnH3ljAL
Oc/3sfjXieH/ABtqumXJaGRbhprhp7trkmT7UWRVySANuNuQUx1xgjimqct0rBzLqd1c+MPF
mqXc8/gqHTNV06MgNbi2xe2r947mJ5AwYHIyowccYrd0ya98a2Umh+PPB1CjIWWVoy0BI/u
sSXifB4IJBx17Hnr3xP8PfFRjuPFmm/Z79Vx58kEnmrgZwLiD5sfXHpio5U+ERk5vgxYdVv7
9sD2IPFO2lrO4r+ZU8XeGrprt9EmkkvNWitG10S8cfvb+3jx5lpKejSp95T79gSK4tvBfih0
3f8ACN6vyerQlm6/XNew/EK/srrwdo/i3SbhZ4tK1K1u4bgZBdDKIJR8wB5BIOepGaw9Y0/4
Q2Or3tpfGNLyCd0ITz719jk5I+XIB57dKqFRpbCIHU4O08E+I3Kmbw7qoQjn9xyD9C1OHgvx
Nh8eG9WWM5wAgzweB97jtzXapbfCAKjrJHhmKhjPfckYJ/nUaxfB4OuxojuGSwmvcH3PPNV7
R9n9wuVHGN4J8Wgk/wDCPapzgZVF5x/wLNQHwN4tMij/AIRrVOF9hMD/AMert2h+DLMSywsT
3JvcNUfkfBgYAittuTx/puD9Rn9aftX2f3BynGx+BPFwdVk8N6p5XPKhM9D/ALfHPNSJ4B8X
Y2/8I5qAxySwjxn/AL7rrVt/gSAGEdoAB63oi46daUL8FgpPIWzKeCAI6enI4zR7R9n93/BF
ynL/APCAeL3IA8OXwGccvCMjj/bqGHwD4tkh3x+H7tkcBgwmh2kdf+enSuw2fBdQGFjakf8A
Xvdt4zzzjNdf8KZwH/s2Fix3DFrdcn86PaS7fh/wR8qOSXwD4uIOPD13k5482AfoZKc3w98
XiPd/YM7MSQQLi3A7f8ATTrXVpL8GQ3GmQvjsbS5Jwe/Jphn+Dax7X0q2J4H/HjcHt9aPaS7
fh/qY5Ucq/gHxcXctodxviJAN1b7iP8Av5nHT86YfAPizCr/AGHOvI4+1Wx5/wCtdgJ/gOM
iXSBZMnjNjcZODjPXNlBj4LkAHSrbB/uzFwDj880e0l2/D/ghyo5L/hAfFnmf8gOXIYZ/wBK
tuCfX97xUz/D/wAWKAYtCnxjqZ7fg98Zl6e9dF9s+Cxyv9k2gA4/48J+c496lfz8GiiF9HtF
BUkEWMwwB2ODR7SXb8P+CHKjkX8BeLNwB0WQFkBwbu246An/AFv0qw3w+8UK5ZtEOwd5L61/
XEtdlt58GMqTo1sAT1+wTYH/AI9Uw1P4PhS40KzY4J/5Bz+vHVup9f1o9pLt+H/BFyo5eLwV
4livBNd6Zbz/AD7m83Urf95nPPm5PXPOeRUcXgTxCqMZ7C2VMZSR9StscfSTvxXwRrXwfVR
J/YVghbqp0wkr9cNikOt/B5BlNA09ySPLXSuT27nFHtJdvw/4IWx5L/AIQzX4BEwsrVZF2n
59Tteeuf+WnQ/wCNRnwV4hTy/MsLVY1PT+0bUFsd/wDWV151z4QqedB03aW+X/iVGef+PVHN
q/wlMWV0HTVJ5GdLGc56fe6/zoOcu34f8Efku5qaxL4Jt9SuYrnwVqDzLldzx6G7qWyckMrY
I75FZbXXgh2IXwHrAIPX/hH5Men9/wB65bxjq3iC2vZZU1zWRaC4mtoAdTkZiISqfzSIHJDC
4GSGxwM1gHXtaY4Ot6z3Of0t03/xXvUqm2t/xG5eR6dFc+CwsbHwJq/LFdv8AYEmQeOCN3v1q
2tx4L+z3EieAtTDKyBojoEgZxu4wN3Ynn6+mceXrrusJaOBrerIdyFcX0u7aNwPRvXfAGn6n
rVzoWuytrOpn7NEspZr+bKguoGpm6khsfiKPZNdfxDmR2jaj4LLbR8OdZYjp/wAU4x6/8C9q
nW98GhMD4fauV5wB4efA/Nq8ql17WwwwzrmslBnA/tCb2/wBqlXW9YEE19d1UnG3BvpSf/Qvy
70/ZPv8AiLnXY9YW78GJuA+HmrsoyPl8OOeh9c8c05tQ8HsmE+Hes7evPhxsjzp1z6V5RLrW
s7Ff+19YwW4b7bNzg9fvfSof7d1oLkavq6nqCb2YY/8AHvWzR7F9/wAR86PWxfeEmGB8N9Y2
Z6/8I7+XfNP+1+EFzu+G2s+gK+HDz+teRQa5q4O46tq27BwRfTf/ABWaedZ1VU+TV9UChAvF
7Nx04+9T9k+/4i5z1k33gxgqH4ca2pzgE+Gn4/X/ADmmfbfB+/8A5JrrQb0/4RpuT6feryX+
2dVDKH1jVSM972YYzjp83HQUDXdajDKmtasMD7322b/4qj2L7/iHOewC+8Iqxx8NtaYqcyj4
ZJ/rUkWoefFijC/DXWuPmP8AxTR47jgnvXjv9u60FCLrWrAAbtq3swwPb5qa2t6tkD+2dVbj
ob+bj/x6j2L7/iHOe0Raj4XyiD4ba9u65PhrgZ/H2qN73ws3I+GOuZPXPhfH9a8cXWdTJBOP
6sUUE4a+IOCOuPm96Y+r6pgKNW1QqOAPt0x59vmo9j5i5z2QX/hcpj/hWeunl5z4Z6eo5P8A
KmG+8LBGT/hWWuY4znw0Bjnp1rxn+2dW6/2tqYbaRzeynr1PLf8A16cdW1QnP9q6kxBzk3sx
P/oVHsX3HzntCXvhss1+GOtYYgFv+EcAwewPPTJ65qY33hwlfN+GmtNtOSV8Nngj65zzXikW
saopydU1NuMD/TZffqM1Ims6iDn+1dRAwBtF5KB78bsdD/Kj2T7hznsr33hhDiT4aazgEgMn
hng5545zVfV0sdb8L6/o+heDtX0a/u7GRoZptE+zRySQkSojOO5K8Z4JJryl6nqJcSjVL5cl
lUteyhh8uefm6EHApoGvazayw3VtrGoR3MUiyvpu5XUMpGNylsMMjkEEEcUeyfRhzhH0Hdalo
3iDwhp3iS60T+3LeWGOeOKGyS7ljMmA+1GOeGGA546cVz0l94TdGF58ONZhhI+Z5PCxCj3O
zmsbwj4nj0WO61bTreWfwrT+ffWUC759CuW5dgg5e3c8gjp7EEHYvPBielkOq+CPGupwQyH
zRHBey3NurH+7tcPH3+U5x2A6VjbldnoitOk8FeDPGVrcz+CtQWxvYQS8Kl9iNnpJbv88Yz
3XA9jXKeGvhv4hv9ensL+D+z7a0YLPdupkRyeV8joJCRg56KOUd8tek3fgq+/s/7f4i8RW8W
t2JElhr6W32aa3AH3Z2ZsTrnjKkDgnk5qWDxRDqFnPoPi6dvDesXMPipc2tz5MNyrD/XWdwQ
VGfQ8jzpVKpJL3XcOVdTJXT/AId+GL06a9nLr2tpy9rHA+o3A5/ijQbI/oQDV6LU9A8wtH8M
tdU8f8yzGv8AM1Yv/h1qD28Fj4W18aBoCqH+zWVo/mTN3kknSQNKx9yBjsetUrJPDvw2xHca
xqeu+IZ1MMNkkzTzNk52RW6sVjBx95uevPaldNbtsDWTxBYDSzYL4E8SnTVwPsh0VBF97cMI
Wxw3PTrzVW413SZ5pJ5fhp4hmmmtctJLJoERZ2/vMSck1xviHxDqNvcXx1CeSPxDqi/Z3treV
5ItHtRhhCNvBncHLMOQD2yM+dXM140pMtxelhkczyYz/AN9VcKV9ROVj3L+1NHeILL8L9c4G
0L/YEB49jnjkmlfVtJBOPhDrZUHA/wCJDBz9OeK8HjkuGMhjlumYBmYCeTgAEk/e9M01ZJDI
C0kuc9PNbP8AOr9l5k857wdS0hzlvhbReF+7nQbf/wCK4pVv9JJG/wCFes5Cjn+w7Y/h96vD
ncilbXkILEgCU/ONNK5aTcDyeRvbjvnrR7LzDmPdP7R0vI/4tfrQOeB/YdtzxnP3uKhh1nTJ

4zPB8LtYlQEqGGj2vODz39RXhEkSqx6g42kZPT0/zxSogcjIJwc5yxOe340/ZBzHu8mrW6qT
F8KNV343HfplsB+YzUQ1i1aMNB8Kr2QPzG32C2wT9cYxmvEDGiBlZeVPTOAPWmgAptlwpOee
n4Cj2Qcx7umqwbgv/Cp9TVyM4Gn2v49QOORRjQUYZPJ+FOobWP8Ay0srRD6nA5JNeEeQgXbs
woxx0FJsTByq5GTzz7devSj2Qcx7x/aoT5v+FT6gl+7fZbMZP0+tH9r4gzL8KtQBwOfslmAT
kZGOexJ/CvCUih3MfIXA55JHH1HSpY9jb2MSktznBJ+Xn/8AX7UvZf1/TDmPa49bi8lmm+GN
0WjyZMW1mNoHU8jgDjr2IqG58VW0IKv8NpkCjKq0VoeCMg8A9ev4V435PmBsx5VSAxAGeh4/
KovLSLfsUDA7D24/Wn7JBzHs8fia3KXMifDOUrGN7OIrUhB2/hHHH58VdGvFRlvhncZAHSK1
HUjA5HXkcV4teQQDUJNyq0axIYsYYEeWoByOB0JI7YweaqPGqkOI1yRgY654peyT/phzHuUX
iSaVlFv8MZi5ztAFrk46/wANA8R3iMQ3wxdT2x9mHfHdfpXjWoRxyDcmOP96vzYXqWJB7Y5
61SaGIGzjTGM420eyX9X/wAx8x7e/ia4iR3/AOFbSABgpfFtgc4wcL6/hzSL4kuXWcL8PSDG
MMmLbnvgfLgnuK8Pkj3rliYQuOBU/kRAZMakdgD/Pek6K/q/8AmLmZrasrHQBZkLE+mXu+
WEOGWNJVkqF28EKwYZGPlkU9OmGpXy9qgKc/e6cnsasarK8QhAfLSWMCpkDkFFYDOeeAuPbj
A6VSjYiJem5wSzHnjsK0ihMn2rmQKMLwSQR0DDn6VuaVceRoPiiNGQJPbQwMH64MjEc/8Bxj
1YelZ+iaTd6tdTx2CRkQwb5pXkVI4skAMxJ6E8cZJPQU/RZfO0vxAqrv8zS/OUYBI8ueFs5I
yCFZzx759k7DXcy5FZm3ZUHPVRwevFSadYm9vYYAG3SyLh2ctywHy+p5wB60xiT8yjkf7P61
raW8uiLHfuskdzNExtmBAdGDbQ/XI6EjoT94VT2JKGrS19xIlwypEWjVS+8qAxGC3GapoVZl
DEFcgYILDHr+dPndmLP5hdjgEklifck9ajOeSFGQTyeKdtAeoyPZhSvUDaT79anYYGCx6D7v
NQqTzkH1GM9jViEY3bhuAGMg4HFMCKMM0bHIBH8P19OP6+lDqd/lwTnGtZVqzdXUCSRI1Yj5/
LL7AOcgDn2NRNiKU7W3lf9nHbn/CgCE8425yE4x64prKAPnORjufzNSYG0bdgYnJH+GaaQSw
AHAxyQBx6e9AhYwh3MCBzgcdqUgZwcnuDtyqGYMCE45JAHJ/wAKYzZfGF9fQcUAQ4cMowwy
Bxxk1P5YD/vHUnoxJz7f4U1SMeoPXv8AShmcHOTx+Y9s0APfaFQ7fnDHuCTnPNQAqmEB2ILA7
Tjj3Pr2H1zUHGduR6A8irdiu+ORt21lXgYJ+X0/Q/TigZABiMkHgjnjoPSmt8zJk57deuKt2
5RbKcSwo5lZUSViSyLcsPbHFQpK0MmRwTnII4I9CPwoAm0u+u9NvorvTLuezvI87JoG2sAe
SPQj2OQcdK2v+Eg0+5nM2s+F9PmvDgm7024l0yWRvVhHlST9BXPysCN5DDdgZxx/nNTEiOO3
lO4GRc46ZAOAf0pOKYXsbra5oZMcsPhKG4uVYMsmsancaig+kbbVPXvUw8d65L5kV9LZalYE
qp0+7so2tAq/dCRgDZgcZB+ua5fCfdAPQc9Bx19/enCLLBc8Zxn09un40uSI22dBHqugfZyJ
PBWniVunkandQw5658sMRj6H1qNfFF1Y2kkHh6003w/FKu2VtKtzFPKCSfmmYs+OnQj9axQC
Ac4U9eeO+P6daikG3pjijt078fXrT5UK7FtdyuiRbiuchc8Hnn8+9WS5Zj3Ldzzxnn8DzUMGY
yXAI2gYI5xz2qdbcm0edCpjYLMCeUycKSOU05C7ugJwcEjLArPGuDwhw2Mj/PekBCsGwoy3
QDp9KluTukIA+fJG5ec5P+fwpjqFBBOAT0/pQBJghH+Y4K5z0zz/AI1KApcEEqTw646Ht7VX
tnAmCs2Fb5SPbPSPJAVJVznHy88dKAHyMu3nYtTGvG3npTI5SZFycbSCN3YDsDSMPk+bkjj
mmZzMo3A9OemKAJlkBd2ACsxOM8/hz7UwKW27s/XNKxdgGbJLNuyT+HSjemxUxn5sjHTJ4/C
gB6cy5LE5IGSufzH+elNciOUNiNIDZAIyCAcJPrxTocMwCfNxxwB1OaRnyhXau1iDuHOB7f57
UgLvQd90rSHywxqQseACOMpBpao7llyRbCuNpzjgkkk8j1x+mKjVlSBsMwZsq+Rw49P0pm/O
QQeeKLAWbCd1kdIwWLKxA464wD+uc/Wo7lGjldWKg7jnacgnvg96jAwXJaxj8OaGcOQHOTnr
3xigBu44H+cc5/z9alup45Vi2xFJF+8wb5W4GOMZz1/MUQki3eM4z/rM9CCOP5Zqs4LN16nj
HenYC4WLWES4wMsV+XHT7xz+X9KgJwpBHPcEd+tRqhmVWThOCS2D1fyxxkflTpLcwhSSSkN
lbrgY4Jx39qQEDYDY9ufepgp+zgkZViCGxkjPb9OIR20bTSqoHJQkKO+FJx7k4PHeuh0jw9q
Wpx2aR290thJKbDPbsEhIK/M3AG0sV6cn5sciplJRV2NK5i+MwY9fv0ZCkqSuHRO9mw5GML
2BUqR9TWbZgNEZso2oCq7hwT9enA5qTWW3XEQlBwIYsHaBgeWp24BOAOFHsB06UkRY6OkZK+
WsjTYzyWb5eg54C+tnbIXUfYXMKJu1hlkQTQPE6o+PMXrtOOo4B+oFXNGR55r6CMqkDn12uQ
cD/VfSfmo/HFYsqkTEEBMHOSMDB4rd8H2s174gFnbqTJLaXaRqP4m+zSEAE+QDUydqkyZqQ8
6EHGHw+TweRxxPr+tOhike/JkgD5hwM89fWoLfa0ULBcodpXHccYxkelGS3yqy5PPHY55rQk
MkOhkAJQjCmee57Gg7G3MvQnIOc4HYflTpRs8sjksquMenp6/jUIJCMQOfcZ/WgQpYEjhQB
zVi1ndCSHcs6MjHGRgjnPaqTN0yeg6/zqdNrJmbdtI2qwAGOf6dqGNEwRf3YViVcBlXbjv0
H6moTjLYwQeBg5qVmjywCFUHyr8vOB39PrTDnILYzggcc0gEjRmBwOMbjx0H+RSLIqthmJ46
j26UsDohAfJz12jtjS3ETbeVZRg85yCAeDTEJfIpDgkYI6E4xmprS5srVJ31Kzub1VQsiQX
n2faQCck7HyCOMYGMD6pp8pPTofwplGCSyBnrE+cZ67TSA9J+IHhXw54QXSgYtbvZb1HcqN
QhQQ7RGTYtTu/wBZ+nvWf4SsfB+vatHpl3B4gsri4YpA730Tpi+D8hKxDBODjIIPtUK6D9oK
RUk8LiVktFvcL85AB4t++e2K4jwHFDJr+n6pdXMFro+nXmdzd3kkmI4gh3BAe7sQAqDJPPGA
axi26fM2W1aVhvinQY/C3i6TTtQ86+s02TKY3EDzROp2ndghWByDgEfKfXjrofc/h4/DN/Fn
2fXkiJI+xrqERJ/0gQ8v5WBz83TpXI+PfEceJPFF3qMCOlptjgt1fhjGgOGYdiSzNjtkDtXo
UXH7M8u1mOJhjBzg/wBoAj6fSnJySjfcadnl9xJA80i2EEtva+YSkcsvmyIcYIZwo3ZOSOO
OnbNeifDv4Z2viPQo9S1ya9hF3Ni0S2kVMxD5fMbcRZ3NnHsAe9cJ4O0OTxL4ktdNRglS0Qt
3MxwILdf9Y5P8Phyg+rD0NesfC/xEPE/xJi6hXytNt7GG20yBU2rDbLcKF49WwGP4D+GnVk
0vdFFX3PKNYGiW16lBKy1ZoLe6ljl+1X8RM6I7lDpSPMZJGcnOPSuxt/D/h66+Gl74raz1Pz

rd3j+yDVCVbZKseS/lZGd+Tgdq4TUFJvdQxFwLqf5ivA/evx/M16NpitJ+zjrgVWfE9xglhJ
/wCPmI9BTndJagtza7e1fUGltSWC1LKPJkuTKwxjCPMKgnOCenGfavQvB3h3w3rvh7XdWf
T9WtP7KLOIV1TzfNxAZepiGM4x0Pr7V5mpHm/wARPOMKeM+n1r134RgJ8OvG7MuBtc7ZEOCP
sZHIOMjrRUBoUdXqecfatLa9hc6XeJYiIB7ZNSJcuc/MHaPjqPlx26812Gp+GfDdl8PdM8
TvHrjC9aLbai+hBj8zcP9YYeQAh7d64AN54VgkSMSCVhQlofyQcAc8e2BXpniw7PgD4XMnCl
7XIC4/579u1E3Zq3ca1OOil8NLlZNI110w33dUi3D8PJA/Xiu2tPCmiw+LfCY0691GCw1bSr
m8naSZWZUVFJXO3BUhsMpBBArzRC21JbeK4kwoBkSJhu19wDnqKf/aN2iwoLmcRxRyWiCy7
I3OZEAPRTnJ+uKcot7MSdjTs5fDV3eW6W1hr0FrcSpEM6jBuVXcKDtMPQBgSM+2a6Dx94b8P
eFNat9OkGu3ztCJzJ9shiHMjJjHknn5Sc5rh7HCX9kxOCtzB8ueP9cme/tXon7QDY8b2J/6c
W5zj/l4lxSd1Jias1cyrXTvCp8IX2u/YtZE9lew2rWr6gjbw5B3BhF6FuMDlMd61vH/hzRfD
2n6dqFjbXt9b37MqztfhfJLJvjO0RncGG4gEj7uO9eeQXUot5bMzyiCSVJXjXG1nXgMfXGeK
9N8Dk+KvAGqeEJ2H2u0jW4sGbrt37owM8/LJ8n+7KBuzvHW+gLXQ81jeKKeN7xGu1l8mVf18
ouAOcOAcdbnB6YrqPFug6To2laE9va3Q1HUBRieGbUN4srtR1XiMbidx64+6aw/DVgmua9p
tjcfuraSXfdlzzHBGC8u4/7qsv1NTazrr69qGrX10rpHqMy3UO4bvJKBjXGOV8s7CPXBHQg
273VgXmZqwZ3MTwtwN2WONw79e9T2VtBI4Dz+UyozuccdB75qosqvzKcYAyOhx6D/PemsNrF
d4IUEblOR2yR61Vi55cxRlwYmyuTjPXaTxn8MdvWqbOMkEgZxnBxmnnq/HzZzzgEZ5qJ8OcDH
vgY/pimA+M+aANyrxwSOuB0p5UYAGQcZPzdfeKVMYJBxySV5xilYgPyy7j3A689PakAyR8rx
jA5yODTSZjg4U4PXgUrodwXGT1xkZ+tLjkkZPPbkUAI5wpB4YDPBqXO6R3wgfORzxnucfjU
RRsMyAkKuTx0GQP60gJ52j5wRjH9KYixE6o6uCcAZHAWCO2M+uKlaSJrZAXGxc7lUnKKD19A
T83HoabNMJQoVfLjUABQfYDn1PHWq6vy3bPOMUrDvYkhneC/guIxb4ZFlXrhSpyD+dX9dv7r
WL27udQuJZWnjCgTyM4CCQMqLuzhd3QdOCetZe4jA2jtgDn86nZ91kqMmCEZiwHzbdyjPXG
09PX60mgTINeeOW6abLbpUWRgez5Iiz3HGf+Be1V4STZRZ+6Ny5Axjnue9WNej8uW3LKFZ7S
ORsADJbccn8CP0qjHLstcdeWA54xj+eeaOhXUA331OGJA3HjP1rpfh/b/afGeiwx7FM07xA9
QCYZFBPPOM9K5qOT/SAwULvUhhngAjnnmtvwXL9n8XeHpJApSG/gLHsRvBJ457k1EtU7D2Mn
T036ZbOysqNEhAPOOBj8OKkUFXXKgAgYAIPazyKmSD7IZbfJbyJWgBZcFtjlQf0qNYh5hwA46
kjoQK0TuS0RysDJHw7ghfvcHt19sfrSMoZW3KwwOcHjNSNkpzgEkd+mBj+IMY4DLkEZ9eD/
AJNMREGtKAqMejHpxTolDsgPoSRwMn1P+FCyEBAckbgoyMkelJCdiF1BADY4bGev+fzoAc7n
zGyAoBwMjof84pGYuwz1x69+Pyprsr2wHb2Ilzz0pnPmAKSDjqvXmgB55kGFGBnHHc1pWsu
5RCTiNIBORkg9M+3YVlYycgLnP61YQScqVB9DnAA7+3ApAhzIoJXG3aeufT/APVUMoK2s/Xh
XI7dqedm4lg3AcFhznr09v1qxYaRqWrRXqaTY3F6yLtYQoPl3AgFicAZ5/I0PTcD2L42a9qW
jLoEem30los8czy7UQlyoh2glgcD5m6f0Fcf4V8farFrdpb63cpqOk3M6RTRXUEbeVv+Xeh2
jGMjI5BGA63426PqGutokmjJDetaxzJIsV1CHBPIFcAsCf8AVnpXnVj4U1RdWs7jxDYTaTpc
U6SXV3qIFukaK4Y43EFmO3aAoJJlmpqDhqaSbvoaPxc8O2mheL7ePT1S0tr6ATmEL8kDCUo
+FH8OcNtHT5gOwrrb17dP2bb/wCztK1uk7hXlJCMQNNQGCVDN25wDXC/EjxPH4o8ZPeW8TPYR
RiG2Drguu4szY6jczEgHsF+leqeAo7SD4QxDfZzNbWtzcTzWrRP5jGK6aRV2YyTuVeMYPfj
NErQMXLoC3Z5rq6v4S8Hrorb49f19FudTU43Wtpz5dse4LHJYf746YrpPgApj8V38brg/YyT
kYA/4+FPpz16/hXnN7fXWu6vfa5qWBdXjGZ+6qSMKn0VQFH+7nvXqHwP0y9sfEV1qeo2zWdl
cWMXkSTIUeoaVXyuTkgKM59MVC1aDvuSt9Dyq+P/ABNL8gEhbucY9D5zjpXqvh6/utO+AWr3
lhcy2t1FNclJom2upM8YyD2OCR+Neeax4f1u21mYT6Xdo9/fTran5WEzNizKEYMQTg55Neja
fpGoW3wL1TSJrby9WuJnWxEsfmkNPGV43YGVUnr0oqNNiIrVnnb+MfFI58SayWGePtbDiv
SvhrzOq6z8PfGZ1fULq+khjLSN533lQbRiQD6Z5ryDULS50+9ktby2e3uYm2PC4GQsAR0J7M
Olet/DTSr3TvA3jC3vrZ7ea7EkcEEeXVHmxasvyqTk5ZgP/1UVVHl0CN7nkFuWWOLAIO1MHO
SAa9b1PUB/S/gT4Zn0q9uLKd2tojLA5RthaUkZ644GfpXnFt4d1ldQttPfSxb2WITCBowG8
tR8z4JwRkevavTFEwKX0vwe8OaPBDFJqls9s09p9qhR49oLZy4GRuXIZtqNNr1CN9TzceKf
EKP5o8RaxvDHdG8c47Z5OKzdU1S91bU5bzVbp7u8dFEkKhGWVVAH3QABj2+tbfcgXxRLMY00
f5n7G7thn6Zlq346sbXRNf8LaLDJZm+t7WWfUPIIYm4ldeGYdSAGAYejitqvG9kKzOStSPt
lq3J/fwnOMf8tFJx/jXpH7QmF8Z2Bzk/YW4A/wCniTH5/wBK4LSNMvb+5iaztXljiuVnKDK
Fi/eDliSABgMc+1egfHbH1fxHb6hpLQ3tjb2Tiaa3njcRznbnkBs/dIPANKTXOGWx5ggCscvC
k5BAPp7/AK10Hg7WxonitT9V3EQxttuCG+/E3yv+Q+Ye6iucnZvszhfvhGKr3Jxkf4fjXo3x
D8MXV5rM2p6BZ21xpF7bwuZYJolgt5dmxg3zAIOAfTk96cmt1BXNf4kaRD4WfxDqltIA/iH
bZQRRceWHxJduOPusFXH/XQ15Y8m9VUIARgE55J/p6fLXQ+N9dTWLjTbW3uHuLLSRKkzhlor
5zhV8yU5GfmlUDOOOF965YjOTx9B1H+cUU00tQkx6nA+YkLj5sVIBmYH5jk4wB0Axx61CoBBB
2Dj+E5GR3qUKVjLtH8rblBJ+g/qPzqySTGAucfNyPm56kH+XQ1JCVEoaUyFFI37Bkn15PHsM
8ZqJjsPI56464PcfXg1NBHuRpCUVAQNxXIOKB0e1vL9kSeSKcQyBnQ7MIVBwTu9jwfeo5FyC
SwDHDY6nn1qaSPNnvKUMuxCHAOcc4HYdOSBz9KhalZCKWZSTwueO9SMe5DRCMSdqjapOMhu
uc9ce1Vk27/3jYHA3BeAfUjrSuRuZcgDO4jPQ4xg02Ndx+8FyCPYDFMQ4E7jjevYjHb2pPLG

Btxk5wT1p2QsvBwpOeelDIAnmKVYDjKnlEO+aYCoC3yqpL5J2hcjA5/xpNhjb5gcgA4yOn/6
qRQULK4QYJ+p6cE9xj8s+9JLsEj+SSYw2FLHt2oARxlc4wPXPsrEsWabkIuADjHL5IB5we
n5/Wq4KkhH17B+bB5YZ/wAO9a1ujL4d1eWFWCpLAoDP90eYpA6cnG7n0DcVMgRk+I0cfZ5W
UhSvIJ0PCdfpgkj8KwlkOcKyjkHB5yD1q9q5Y2yjeSBKeD/dKgg/jg/lWfFE0hCKG3MQq5wM
msZSbNkkXHjAMIU+bkMPY+laRililjgX/VkOGIwA2QRx6Zx+FZQMhXy9mA3TK4wO/H51egBi
tMjDbCOCfcHmqjcmVjSnt7i61rVfs8Vx10dzJI2AWYKZWl3d8+pI7HNUN5HA2njbgi19qa8p
XUPOtpCjbQFeMlWX5QMjBzz0PrzxzirN9fXcl/NLO0WXI3bI1Xocjgfh1q0Qym48xyMAZ+bA
HUD0/Ols4J725FraRSTztuKxRqSzAKWJA74UE/QU12Jzxxg55yMEdz/WktHktrqO4t5HimRty
OhwysOhB7HmrEVeGhUqQVYZBBHPHUU/cxLOTkc4zwM0MAqIE2hFAAHA4FChnO0KzndjgdaAL
No26QK+8Zb+HGenpjnFRupIUOGBK9D7njFJGQOQp6c4HPTB/+tV29cFIoknaREzgt0yQM4zz
jgD/APXQBXAGwOSfv4HHAHr/ADpmx8bA2QASAx6+v48fjU0AUx/ewBgYx654/IE/hSKmckc4
5J7DP9aBDclSTnk5C5HHSowkcpEcqI6glx5iggE/1zTlUjcCMLxwfXHWmoQI8E7cnknkdP8A
GgCv9ngLnMEO3HPyD/CICBWDqihl7kcj8aldBGzglcnGeB6cilAVApLYOehHP4UDJbD/AI+E
kBZXVhgDOQPXix+f0rcHjDxLGWMfiL V8Fxy90zcA8ZJz7VzsbFY9qj5mwSemR9al3Eq2ScZ5
HcnH+IpWT3C5PHOx8x5nLs5d3bJLEnJJpvnk3rPlggLt+4i5IBOwZP19atqW2nBx1ySM9q
QOTuAOcjoe3PNMCLyIUHliFQCNUFUDP1GKia1tl+VLW3UcZzGvrVoAHAACev681EJWGeD8gB
XHfHamhMRF2lu0BQTnAAH8qRbaBycwQuG4JCDB/TnNIWAAfghOCFwAOamG7AJJPHUHK8f/Xo
GCW0QjwsUPIHqMADPuKfHgMf+ph2kjjylwMfgKIUfL1G5sDt19T9TTANzHI6kjAOBgiB0UEH
zEwwhzhkflAOppjIqIVRQvU/KoAJ4/wA5pLiFJ3EhSDgjGPrVhylwVjO4AcHA+ufzpAVJo42k
IZE+TjlQ2PXkj2qx9lUyK5ji+XOMKM/KOeO3qT9aijKhldiuGyBkDBqRTlQB7jAznJFAExiG
3b90qO5AJHr7f1qN4ovLO+KJip3bmUDj0/WnIxeyKkkNyVzxmiQHblgBu/hxz0oAiJDMdx4P
GBwBipFKsApB6HHT3pFOfkAU8FcsBk9D3+n6U7kbuo7upA6ky69aACI/vhs2nAPX5cqvT8R
TSdynGcDGMd/8/nSISCpwn05pZMjkdII6479OIAEYRKLhIpEOTuaU9tuPu478A/XIq2tyks
0l0sDKmdscabTjj+X+eKrLlb6R3IKKEeg5ABGM+uOaitiF4G0MAQc84GPWkPYsOWlcsrgeu
0YgChkD1/rTYgn2iM7mVQ4+ZxwvTk+386RgAchVXjkFc4+vpTTkBiPKZI7Y/HP5UCLNzEBGx
yG/jX5SGAC8/Qc5qoSzHI3ncMHvz+NWbgAwwhyGwxUnPOOKgVHCAZx3GTQhsGOMHJwcH64qF
twYrjc3KnHPU9qsT7QW2sMHG3nA6UwpwScAhQQNx/P3oECAtySAQBqgB6jqaGYFyW4J5yuCT
3qOUqxK4YqMEE8/Xigj5cuOMUAS7jjzDjB7dev1qa2nWO0vPMXc+IyFkUMjHd91hkds/l2q
qwKnaWHAHHv6VJN+7dY1cDfAmSWByWywJ9OoOByMe+KTBEetQrDqMsbRspRiGjcYKkZwpB5G
BtqG3W3JRGPyhlhliQMZPU8cCr/jY58VazHENqx3csaDOcKrkDrznjJrE+diiAswP3R0lob0u
VbUnv5xueOMD5eCckg4HPX/JptvcyPC4dlVlzkqO+f8A9QqGdY8E78k9cnnIFSbVW3Uqu3co
BGB+f16elZczuW0rEtxkvasGJX7OkfIA5XggY6j36n1NNQsYwzcndghjkcf0qByW2A8nBHI
6Zq/Cm6OQqMTjuc4x/kVqjN7kHQbVG4HnAxQmTlnBIHPH+frTSVYEsc+1ABAwQ2eoK9+386o
QxuhVW4HHH1oi3DaVOGHIBPHWmjrmBP4j/PpSxL8wO0YDc+mKYFuKPZ8uSckrx2A56D8aZJ
IzNvY/L0x2GBViIhivloTBJY9eepx2HOKqMAAcg5AAxjp70gBGIODgZByTnPSrqRvDFEX2h
J1EisHBjGSOcehB4NUYOJASNynK/e/StCKOFwRPII1XBDDJbuOh9eP8AIoBFV+CSckvU+3uK
rq/LqfmIOAwOBx/Sp1jEvlqByxAxjkj296rsp3leu3ng0AOJ4IOeR+v9elMJOCnuRx1pM7/v
Yx0PuO1OjLKNkNituLcBeSTTETQqinczbRwVYDn/P19KkuFQMzRsdpJGDwRx1wOmah4Ylu3GT
6elPU5EsUjBN+CGPQMM4z7cn6cUhhGAzAZBHBAP64pHc4djwDzx/hQ48uSQYww6rjn2zTEQe
Yd3GeO3fpTAI2bASDnrk9Ofoap2w+Qu0AZHoPz+tWoB5jpEgUbiB16ZODkdOIV50V7iVv4Uk
hcgDjOKAGJ2BB79+anjRfLUswc8DnI7/jUalC6nBwATg9cD8aUYz1Vh1pATMV27mJPHvxSR
ONvQ5J29O/8Ak/yqCZgzMeFzTo+OQRlxu5Ofp+NAEHt5jgEHrj3+np1qMkqOA2Rz6VZjhkeM
+WmV2liegGopGfbNVJgOifOM8EdutFwEjXcylemOgHPJ4+varBjCqrOSD8pwc8DP6daigQ+Y
VXO48qB1znn3/wA+1XlAWJI40+YsMOTyxzj8cUACDylkBCtIFAGQCcnGMY74Gc9agOQTW20c
LjufenMdschydxLYyD69T+GTSxpiNwQMkBsntj86BgIeBnIVmIyWAHQce2M/rTtrLDlVJV
yenPQ4I4qxbjfhXQHKFdobBAC9T65OPyxUEi5ErIpVmQYg3bkZH+HBFIbRq+1BHwwbAHQ5x1
5+IPULJaqhkhKNzmx7jIIHHuetR43yKoJBLfW469PekLBirfKckNjOd3Pf8ulACyeZ8hcsc
KVAORt55/wAfxpVYxQy8bvMUoNx7cc/oP0oBELwqvIIQzqHkbLBAWALYHXAycD8KdcKoaSON
kmVXZVkaIEgyQrAdQCOcEdxQisfNpG7IQsmcE/d46gEdxxn04qdrMm0lnWMkRlFdg3LEc/
mVGB3z6Gs+GVGJjCMYAckK2WRuAXXPGeBkHqBjsCNSzKsk1pMzLHcKWgkDkBPf2kZ7Y3KQQc
EbvYAy9B3Klwu0/KGwVCg7eoP8APpVUB3bbkrkc4yM4/wD1CtXTZmMg069hIRdy7JVKvEwB
xwenJGeogqjLbqFvHglJS2Eb7imMh3EZOe2Cw4579KaYDmXzXPzYYkcscj/PSOZ49oiY4/hx
3q1DH5ZWS5ZQBgIshJ4z2Hp1496qSsuwAqcnklsg9M+mKLiInZpFkdi77Au7CkgDObkjgD
64zmn03zM6DI9CODnt+VWNG1P7E91F9jtZ4J1KyrNHuIBrk+RuobDkj3CntVaPATaj7mAlBP
y5A/r7UrjGK21MkjH06dakIVPOZM7fkAlPPOOnT3z+FQtyB24IAx7Y/HmtG1gN7rKLJvZXyx
RHBLBfkeak5wWIVFLcZZSeKG7CF8ZyI3inXpLiHiurhp4yxO7bKyyjj1+bB9CDWAqGTgMOcA

kHHtzW34zmE/iG8uFEqpcSGYJlXyqWO4qcgdGJH0wKzreQrbsplKlgG29zjp247GhLRFX1Ks
adS3zDodxxg4xU6bVtJhyTvQjHoAck/mP/rVYijVIQ78ZAbPXJl5B+hH6UyFXjnaWlhSi4yV
Jzkcgi05/X2osF2VSP3oTOAcggH8v8+9WLRtileFJ4Iz1I/z+NQyKrAmLaAAMx8k4xyRxyBz
TR84GeXzt4Jy3YH+X6VQmSyD5jg/LjOP8/jxTVCnAPC9iP8APtT8J5DKCwkB6YzX0POeDkfz
qJPl3AHBPemIQD5VJweuRTAcZ9jx3A/zinFQqt2yTj+tKANqjHzAk8Z/zigQ+KR1QAARwQCD
05/z+tSK+5g8hUjA6ngjPIA9KiRsLlSq4G3jOWxUjxsqM5JK5wGxjP6f1oGNhIKtlcBcnOec
E9PfH9ammkbMSn7ygLxz75/X9KrRhirFcfDJwehqW7EXmkx5ZSAASME4xz7E85oAbZuv9oQk
9jlsnOQBk0swjeaVoo2MbMTER8t14ziorY4kZmGQAfm7dMVI5ww2gAL+ePX60AQKRgg/L6HH
H1p5Cjgk5I6KelMOc4U/7OPWljGJFDHOPyPXNMRobBFbzKxwzMMkHIwMEH3HNVnRsDaSQexG
P/11MswlDEY3MAMgY71IOMNggKemcHk+p+v6UhlSY5Kg4G1NhA6kDpn+X4UALkBN/QKc9M//
AKqWVslhnODkMDnimIvUlflGBxx9P8+9MCxkg7twRuq4HP6fX9KpMxMj7gCG+Y+oqZuchQSc
85HP+etMZScjHU8cj345oAWIkFZG+bDZ59Rjv/nrStnlm6Zzn196aZCPYMC GPX/PSnsArFCC
FHB2nPQdqAGjcrYWyOueeP8A9VWrGFXDSSOAiHLANgnnt+H+eKs6fpj3cMht5bUyqoaO3n3K
ZyASyl33d2B0YrkHA5FRI8B064Rw/nrsMJXhcZPmB17kgrg8YwfpU3GkMuLt3jCoCsSDaqAd
s5OfX61nLId5Gep5AJwe1XJyoshjyjMVV1Ebbs7IDY474PI7EEdjVEKNxUc7mz9aBF+B8zEH
KFi3GeAfr+P0q9eJtlZpFCqEXCjnB2gDPvnrVZ32ojSbTvGTycA8jA9xxVu6laRiGViuW15y
Cfr/AJ6UDKrls/NgrkMR64/pipE6qFBXc2Rn6AZ+nFNMBIVzfMxgAAr1H9afwFOxwQQMkkHG
Op6cD29KbEOVduFbeTguOcduOKIXCRSN7FvmAz04z056HFQM7YVANuXLyIX0wPz6UB8hdpAy
NuMe+c/XnvSHsNi3rLEsGTMFMFdvXI5z+hpH2uAFzhgzHt39fxNPjTLcRm3ZJQAckjbx17VYh
SJ40ORtWPLHoTz/ifoouJFNCdx4HB6YyM8c09nJ8wocj7wKnn0pygeWC7I2Rn5WyARjNK0Tr
DhgS2NzYA2gHof8APQ0AMAEsQIQzBsZTOSTnkdHfFSLIYY3DIIs1rNyYnbh+2ePusAOo5+o4p
sYmbxFSa6kAfN0OD19+RVqaFEjt2iORInmRIQcZ9PXjkGk2CL9vd+a8c6zCR4hKZJGJM5BAV
S5H3ggyBIO3DAYFU5DA1wsJXypYvJkAHDJlTk+hyqsPpzVSEKrrJCxDoykAE85xjp6H9K17
mT7WDJcyItzt3NI53Bx/Fux905zgit271OzGtTNjlkB5pC25ecA4PH5446VWuNoRsZOexzwe
mKkmieOQiRT03DODwfQjrZ6U0APzvyjc57dOVH41QiB3Ys21mOcquVweefzyafH5iSMUIPGM
EZzz/Ol2Kzbd7BS2d2Mnn0/GkiBbaGA4wODkZGOp1qXcaLDiRpFV0XzFyrMcZPGOQBxj/69
aHhpgPFWkGleZKuoWojZP4yJ1x1+mTxxim+G44H8QaaL1gLKW7EcjZxhTkdSO2QSPStTwpjt
lNPcxz3T4jsJVWVUO5XLCMOASOfm3YbA5GelKTshpXOe8Ts+bluWYEW7h/4WDTyEMCSTgjHy
549AKz45D9nGORjgtGfStnxfNa3N5azLsn00WdqVOFwBbgMAAcY8wHpn1zzWbZQNCQvEsY
38tIs/Kox1HoeBVJq2guoyYGMGLnL4OGxzwDnrVx9rWMbJkSMxVl2/KVCjHPU524PbgetUbh
jJJK7LtDRs7Ki8IPZewBwPYZqwrnSJCIyxTcPLB4GeTj/PemFynlGV3XkOnTHXNNfna65Abp
xjB74okxvJXGdxB5zTElcjrnqCAC+n9aYFqN91qVfovKevJOR/n0piIxxowDjn+uadEzSKWU
LyRnbxjg80itmCbTnGCAPvZoAYduwHkcd/6kU1h2HI64NPnYbcEHdyR6VG7DaBt45x+INCAk
KGyenXnFSnmTBxwviY5A44GenpxVfJdhkdecZqxGjKvz7o1cBsMpGM8d+3XmmAoBJCIyANwW
YhQD359KS6UBmCgADjIz6+/P50uUjnicxiRUyO0bdGwc7T7HGD9aW9WNZ3MUqSxth1aMkgBh
u25IUkrnaeMZBxxSAZZktKowcd+QPfrSF0Az1xyec8+1JAoUOSwQbemeTz0/LmnYVmjJdVwc
Z5J9qYDFUYYgfdxSS5LKw4HrU+CrgFhjDD35/yKiYAHaxzjpjsaAJUUGDAYk4bv+dWLZw7N
FcYVZM/MAMg47/nz/wDWqrb7SqrgrgBcHB7jPP8vyoVIPQFV5znH48UgJJa4jkbdGSceQ5B
/LrTHRopCJOHByB6f404SSRrXNG2QcYAI9+nTr71GJSJORlenJzQA54sA7sgg5yW6A+vPuRQ6
KhkXDA9MOOen+fzFlrHnDDJyQM8g+vNwr67nvJIDdTb2t7eK0j+ULTijXCLwOw4yeeAAKcoJ
ZgPu4yB70SBQZDA4PQ9QMf5/KpgmUyoUsOg9epP48VEF6bsAeoJzjrmgDStJXttNaJULTXB/
dncQUAz8wwfvZ6fSotYm87VrqftLK07LkH73zN69z/8Aqp14vEbBjklIQRjaFB4xj3BrPbgY
HGMHn2HvSS6j8iRnOGQspI4L8ZI9M9cdOBVcMwYMFHEezjScYz357/4VJtywG1STwAfT6/56
UkyZ5J3E4/4FQK5ctGjL7JCuNu1WY9sk9PTr070qxsWBlZue68jA6n61DbFt7xhd5bjB/M/y
qzwyAtgYUs27igCOcmNMicBBzgFR79PpTIyERmUBMjnGcgen69KbO2XkPGc403oD7frTogNg
yMjYFBjWOD6d+nTPvz0oAeqbZCCwYqxUupyCR6euTSIjEySEFdvGeuD1/CrscK+QCrfoE+UH
JJYk5Pt3/LPehLF724neD5og7buSueo6H6ClcdilENqyhyMrgEg/N04GPTgc/SI3AMUyGG7Z
7Y7Ed/f/APXU3kiNJRKpjztLBRYMEHHt1yM1dtk1t7hXZSWdWDBuBgHIIxg8A5HHUUNgkZ7
bnG0b3+VlUk7fmwOcfhSuFRFHmxMsqq7MMjjax4w3fjBB/OrV2iNK5tl2aJACxTkqMYyfTk1W
gbJC+WWVuoADZ6HAPXj86BDIonup4YovLjd22mSWTCk9iW6D07dqtJLAUaB5EePa0eTyrce
njA654prxByzxmDyBSccnrjHpxzSk7n3KMDcGHJ7Zz+FA4pAWNUTrW2Nrc2rE2F7GXjYKVZ
WBAdCOxDH1IiwaZBE8vyCNdylpM56cZ6j860tDT+3Y7bRXuPJulWeWw8zOyeV8YhOOFz85Vj
0JxyCKztKSO50u4aFAXggN45ZhnYCFYAdDy4JHX5euMipv0KGzsyndJgoMMHzlgwGMg/3u+O
nXrVZ7fywJlIHklsBj94Hrggd/8AHvircoHmhBtJYDIJywpQjsDz6etVIDIEfe4z8m4ru443
Bl6kDPSmmJk2lskF5bu4DjzVbYcEOucFRwcEgnrwCAasXgsYNSuksbbbAJ8wO7kh4CNyHawH
JQqc1mBnCCRW8po/nUdD1H3T14z9f1pWlluAypGCVj2gIM4VRxkDsMcn+VHW4Imjk3xhHbYN

zEYIzk4PHcD5RzXUaNtk/wCEmuDM4eXTJ5pQwUZzNGck9O7twBjbkdOOofSP7PDFETIYbm2SQ
nb6yenXjZtz610Xh5w9p4kn2LbMdJkQIrFRuwjY2jt+6P4tWc3oVE5zxdR3fia6vIYZbeK+
ghuESSQO6F4Vb5ypIzuJYgYwGHA6Vm6cxiE08crAKjRIATnaRwcggjcr+NM1FC0dlf9XapE
x4yTGdhJ6ZONopR+702IO/zliUUC8d/fqBxWq0VhPe5UmDBAEB7qfXngirdsGWfioAZQG+/g
5BznNVrpTtYHcDzgZ4Ax2qwIzJGzhupxwuCPIA4/SmxIreWwVjtyCWc7/c5P86iQAqvy4Hp+
IX7qMxSHsSBjdW2T6f5xVRLcdQcnpjHP0poGEIUKdxBOOvt6ULgn5VOc9Ce/19KcyOArMWKk
kAnvj/8AWKYoIODwRnHPINMQrqSWAz3K4HUCmsQUU5HHHqfyDH5jnJ9PUUxiMkZ5J4wKAHb
GfJU4CruY9MDgf1q0CGXaGZyFCqc/wAPp/8AWqukmxgRgHBH1B4INOglcIEJbaecE/rQIdKM
t78Ak9vrStKrqCQ27aAxPfH9OOII7Kkil2Lpzka7SRTI0ZldmO1B+tMY5MFTnfgDA/pUuxY0
Yk5YHjnoPp1NRB1ACITjgn/PemSOCo9hxQIcvJ/iJHcd6TaCuRkY/GkDAYGOSPSmvl+UArn
hufSgZJGxjcMjMCFI46kEc+/QmlGF5GCPzjI680qkmNhjdyvA5JzkY/nTpEBkO35gflIznP6
n1pARNJu2qgJxgZxyDn689e+KjDfNnhmDfxD/Pp3qQICGDYySBjPP5VfMsrluTye36UAX/M8
zLYlCxxgswG04PT6iltQsomDZz5Mrqw5BZVLBfxKkZ9+9RoSsBKfxFK+GH+e4p7KNqjOWK8c
Y78H/PpQA/G22c7gTwpIPUcdPpxVUp+8HVcHoO3tTldgrFiTnuR15pUjLEhDj3JoA0Z5N9oB
FuHyhXCEbcdR17/yrM5Q7wwJXnnkH3P51cgkWMKjDcoOQCPcf5zTLkg7iwH3cMOMpT+NJDI
cZkPmEIVABJ9qtGOGNUPynDkHDE8YBA4PTHpXUkHcTEUaXKZHBXDZwTkn2A/XpU8hcRI6OV
aNSCSRknOec9EmfIqWRHGysgOdrkBE2nGBk5BA5ORj8KntGRTdzMAptoWdQzW4KIMjB7uD9
QM0xbprZ2ERHnspBYL/qw3PB/vf7Q6Z9ekdtF+52xllZ42U44XI6KfyB/KkBEY/lbDlwSQC2
cnPQ5/DrimKPNQYwo4wvXAYTx2PFTn92Sin5cDKdOhHWpDD80bSsvlArkLg4HAz1/CmlvIm6
0c7iJCCoYIctk/dZu3Az/k1JaTwW1sYmQTElZ5gBIGV4464BPX3PpUeY/Ico58zAU44yMcsP
Xof8mmocwmRXHloyKVCnlcEnH/fP/wCup9ShwnSYIkse9jCgHy5Bx6455H1qjAxlnCrgu2Vj
AGeTwegyeuMe9XpIQsn3Nr7cFQwbbnnj147im21rPdXEUWmQszTrmUGMZIAIOevbPrTuInpc
IyuzBWPcBj3yVB6fLz+B61GobAbYFUEjG3Ge3p15/WlBkZbiaOCZoo8NM6A4iz13N2zjjPWn
KWmjXG4S5eQEsAAFXJAFaH6KzxKq9cGQ5PXA5we+eeOKa8axs+QJJA3LDOAccdetEWQxTaAw
cKPVe/8A+urrS+ZGcgbH2phc5yenfr/jSuOxmSykNbNbs6XFscJKpAI/iUjA6g5wT/8AWrdS
QXN4NblMRtbu5NvqSxxiNYlkQKzEKEn4LtuAHzoTjJFZd/FEZYTzFntYWnz/wA9ypEh4HAB
A4qksvlvc24kbypE2uu0BZEyGwf51LVw2NVba406S9tblGF3ZuyyfMBh1faTjPQdc+9Zjyo9
2pLM8IK8DjjpPY4H5iul1SWwvPD2n39zE0I9In2J3jOxmELpKx2neTH5POQSA2c4BrnoCBC
VCMVdQWz0fng57ev5+tCGyKS3KLhGY7VYNzAHB+Yd/c/pVixWHy41kLQSeY6PIwOzBEeA+AT
j74yB/GO3FNUHyMSIS4BGGAAx2B9cVXjlia4j8GZWK+YmSAw3AkE55BAx2/Sm9gOmHht5rS
O4iQh1WdZ0njCrCY4y3BLcjJAxg4Knk1PoElELVFibcg0+Ub3BHZCKUnBPQjHAHXj613Ph65
0nU9C068unVLq7tJIV2R7IfM81gEbPG8kouSeSMjBlrlvB8Vu+rRWUMM4R0MbiVhvXYrBsZx
gsrOMempSuZVG00+hq42aOA15FW+aOKZJ1SeXbcKpUTIVjZXA6YIOQfQ9KiclUtucJ5ZU4XY
eSevXP174qzrvljUNQFsAsEN86RqGyoQ7gBzg/dj64xwO5pbhBHYWbSxrJlTMvykbst0b246
Dsa6k9EZWsZDEs7b2Bctl2znnuatx3QVon8tTtKk5H3se34dKebmCa5uHaABC67cHBUY4GOW
4qvP9xCMgY/CnuIuXtykxkIXKucnAAP598VSA24CE49WXGf1NPhctG6nnJ3bc84prnA/hXH
9KpCbEKktmIPORjFN4yBu+b3Ap+4ELtJU9we3NQvNEpUPIFyTjcRnr15piHMckhen9afFG8s
8caxNJJ6xqg6sSQAB7kn9ahW4gLHfNDyO8g4/GrcF7EjKYriImZLh944O4YPWjUCXWrdOv
HtJZVe5RVLoi5VMjOC3GWxtyACASRnINZ8Z2853MOgz/ADzXZeNZreDS9HKpawzavax3Zk3r
uWNURVjHPAO2Ns9x9TnjZZ4twTzU3egccZqYvmVxy0Y5mPmllwrZOfYnijcxUAngDABHAH/6
6a5OTgMARnOw464449eKiFxF+Wyeh+YdfT/AOTVCJ5CDknqfpUTMSR0JAH6UC5h27TJGCRw
Nw+tMkmjzneCO/PpQBImADhc5/CpEiBHGGJPQcdqZCwYBo97Y5GxCfy4+ISqcRgjzOCeqHj6
8expNgKcB14UGAE55pjMF4A79cd+9Nmca7Qrbs9BG3v7UjsCm/a5H97ymH64pXQFi337W2/x
AZwfeokV2xuBBBxkdV8APNTq06xoXt7nBBVS0D9mxwdvY8fpSeVcjLfZLw5y3FrJ6HB+76G1
zR7hcnVUbAYENgnOQAfmgvmmOQEUfQpK9cjBGcj8OOlPSz1EyKo03UM8gA2kn3hjP8AD7j8
6kXTtU5Z9L1EE8ACzl56n+7+FLnj3Hcokk7m4JHQE9aIshyq4APU56VdfS9T2caPqbN0H+hS
f/E0sGjawzjbpGqZPA/0OQC4z3HsaPawXVAQqNm8qT68jGTj0/T8qkkDGOroos9MlevUdvr/
ADq02kavtVY9I1fBAJH2KTBP5VsaD4c1V7yxivtLvBGEhlN0Co25BK113ZA5wxHI64OKzeIp
reS+9AjnlUJdWU8n5Rk4yeuPp1qVpUt1Lqx+0qzLFtGNuQfmHpgkYHrzWzP4R1uB/Kh055Ng
UNLDOjxtkDIUswJx647GqyeFtf8APy+kSBFY5HnRc89hv/Wk8TR/nX3oexhCIAuTkqBwR3OP
enxFi4SIHBcAYJGD6mujXwrrgtmUaZJ5hYf8toju6j+974p6+FFeQdzJpyq2cc3cYIOcnPP4
UvrVH+dfegszEVFwd4U7gNr7+hBAJA7/ACn9DU0KW6XhMi74YndWRX27wCQuCRwe/v7VvL4T
1ySjiLW2WbBCI7lDgHoevX/Gpf8AhENdF0ymztZBlrKcXaHGeNxGOTgntS+tUf51947GBBC4
8ry2Ekjld2QCC2GHU+6niltQ1wLfiRyuDJ93LEngADsQCO5yetdInhXWGHj+Szj3K5O254j3
AjHC8njqPX60+LwtqkV3byRx2XkxbHYG8YGTYSzZ29cd+1Q8XR/mX3hY5i4t1glkjZ49hXJJ
PPUKOB3/AJetEMj2UyXFtJ5cjRPGWZRhlPBzg9O+TzwOK277wj4gmup3RrHEpY72uire2cL1

/SmjwXrDLfKabGVfGPtDHgc8/Jzz9etH1yhbWaBp3MSzvryxhvYbS6KRX0HkTjO5ZY8DA/LO
OaZCwa1EaJEUgYzQW3n7oCnnAHU9PxrPhPxFkzGVdPO9gXY3ZOe2Pu8DHH0p/8AwhmuEFLO
nR9Tt+0O2SffZx1NH1zD/wAyFqYSW6GBJJJBgybR84BbHX+nXrn2q3p1v9oMkbOEILrsUYJP
TkD73HXj09a2E8lawGCyXOkuoAGMy5Pqc7e9EHhXXLe4S4jv9LR0KsmBNICpBDA46ggGoeOo
fzDSZzcEO64i/eJgqcebnY2JDYII+nHPWo4oGS6ERWNF5jkZjtXYepZsdMHrg8Cuvj8H6g0M
RS60yOT5jIdkgDOxbkD0wRke1TXHgq/KRBrzTlZQQziGRgGB4xycnG0UfXaP8w+VnOR3FxJp
Vzot24eCPdeRu7ZMbJHksnOGVkhTUACpB65lq5eNtTYEJ2PHAB6fX14NdHeaTcaUtuu6C91D
TyLoLBewzbM+MNzkhZOD6LKRXPxqPJZEC8RFFt5iVJbAUZ9sn8TW9OpGouaOWWYydDHIGkO5
yoYb8Hknp0/wxxTLKzWWOWR5BGIREFEjKBlInIyc/w8En3I9avyWD21xOk+2MxfMvH3yAOD+B
z09qLKxIubK/gHjQ3Fo0c6yrktsbap4AyVBZW/2efWqb0FY3vC2oSHQrrSJY5BaPKpPlMN0e
/AkKZ7kbSMd8j0ZdbSQtt4pgTcb1vPCi7iG1XXbfgKCDp65/rjNcjaWN1b2sd+1q6xMonAH8
QH0w55PTGR0Jrp9Gs3fU5TYo7ypPIsqD5BEGUGedcjYHv3weawqWimaxu71821FpC15LNEW
llkKvk79riRWPzEDPccep9ahuH3PncxyBjOfp+FSaiZXthcToBJPeyEkJt+7GmVAXx9//OKr
kFlQsOT2P4f0rsRix9qrCTBjUjB/Okk3quMhhyQfX6UkWQGY+vrg557d/8A9VS/NknHC9Ac
cf8A1/8ACmIbCVDHexChTgADGR601nUn5c5Ge+MCmHA46n1wellhB5PPGfpTAmJjcvnLHqT1
zmvRvhUA2k6kSitm8XhkBx+6XpkdK845boMc84r0X4Un/iX6tzz9qQn/AL9//Wrzs2f+yy+X
5oLHDkQrgKkY7DCLx+lAwqZRUUqd42xqMnzyOOvSAkjr609OQAc4NfHuTXUDd8U6dDGLoY7
WJbdAYNrQrjgAJIPv8AlxWF9mh3hjBBIQoDeUuRjpg44xjitq+1FmTrRJW3DBR13Y+YYCt
/XPrkdDWQDyeea6MTVUpC0HoyptXuhxdzj53wOQCelNUfMpAUMpy2jIPqD60oHPPSIBIHnc
ybJFDHkhsH1GM+IBkb++2aTOM0nvSuxDvOmP/LWT8GNAMl6eZJ/32ab7880c4p3GK08ueJZR
9HNN86X/AJ7Sf99mkPAyaYASKoZIJZc582Tnr85oMsgP+sk/77NOVdq8jn6UxuW4pAKpc9Wb
0wSacSyAkFicevJpVHFkvqhjGJ29T6UKSBn+tKQRRxgYzk/jQA8AYJ5561WlH7wfKOvpVtfu
jNVjzK1C1YdSR0C7gR3/AFqHYDnAqd85KnOelJjDAHFaPdIEOWEYIH1pyPIG272IPUFv1qQ8
fQ89Ki34bjPPehNjJPMxhifmH5YpsoO5W/iHPvT+Aocngkkj9MVGPM3bTntnParGO3hWwoXd
tAyB+f41HCnmSADBYA8evFSRYQAZwdxyPXOKRmJR8tkZxk9TRcY1jul2AZGDn0P9aWIAcynn
/PFSRqqqAeRt5Hr9fTpTTycZ9uF6UMLAwwdobHHWmynoOCrYm0m/HOevGKTIKd9wFFwK7HLD
OeuOnShyCSG67evYgPqpdg11PYUw2zykBiEQnlz2/DvTSCwscf7lGYH5h1p4GF2gkr1wOAK
V2DLsXChPIAPpU7MfFtUZB5BOPfiqQHA+N7q407xHoV9bPILq2glmj2nAJWVCQf9njmJVHs9
LubbUNEthbWOpxecTIDJLFix3PCG6KAjgjHUHOTinfEZRLqelYzt7W1wDjvl0646A5rA0GJJ
pW0+72rb3ieWsrEBYpA42SZA4wSyH/ZkOeBX0GCX7iL9Sb62G8EmV4DuXYf3hXBJQ4yTknjH
1x2zU2lzNYa4l1DcslYwJSBnHygYJlb0BB4IPUelSae4UqbhdkyQ/Mj/ADfMMGqcgEHPYenp
SXUarf3cb2pDNANnmyD5CpUtggfNkA8cd8c12PVWJW9y9ZJf3NqJtRurh9zeSHlff8zHuQTx
jOcZ5Peum8NwyLM4j3QFrdoGgYt8j11Tp0H3MjpnmsHT5JibeNYTtZiR5qcbhjAJ5+ZeB0xj
HrXZeGJh9gkvu5HmlLea8gG1sDhMtj5jnLZPc+1c9V2RtTV2eReKJLO6s7G8sy0UpVJ5A+SP
OdGLrGcDj5ImO4Z3E4OKw441a3Jy28HAXOe2efQf41o+IgIrHTLc+Qzx2sMsjRuzBnkt4D1P
ThenQEkcVk224RcLu2k8qfm/zmu6K0Od7i20ZLSCONhJIxj8zU6xsAj7STzkL0OM9ajcBEIy
uT/CPsNfjvCuTs3dG57VQBfZ15XHrmpPuqnYAEjIpNq7goweCbhzR1HYNgnBpoRiCSvJzj3z
Xf8AwoVTBrB6OtxGF56gxnPHfoPpXAhSFGSOenFd58K0IfUz5eQJUJbI+XmZx2zz7Y6HrXnZ
t/us/l+aa79RgipjnNPjPODSHv6UKa+OYycNuQngnc/40wt8xOc5pOe3THJ9KEHbHP8AKn0A
kXkKdKUAfHqowPT8KUj9aTEHGOOtK03HGM0YGMUoGD260gEYHAB7e1J+NPPCc1F1zTYxCMtx
jinxnByCPqaT69aaT6gYoTAcWzkDtz9KIgC3PXjFNznt+dSDg+vvTvrCY5Rzjtmnn7vpSJ2o
YgDvTv1EMlxiolbkeoPXOKJTk8dqgjkBZhkc8URuNFzLC45xUBf5yccEVYyMYxk1CUw2SPaq
t1Qx+7Jz7UdXOR3pox1561l/DD+7TTuh3GM2FXGc1XJ5wAvOAOfelkJLYA4zximbSzYXvxxV
IaJdw+ffjcP5561lOltYeSwJUcY/DtUYUbB/Dx05yetWLY58xjuLINx57d/xzWi7FCAnygWm
VtjHaqj37VFKcuTCrBcnBbr/AJ96VmXdkElev3s49KSMqwYgoxX1zke9LcByq5B+TIweT24p
JGVmKqDu46nH45qSEcOcttVQx5+8ew/GoZgZEXzfVbicDgdOgFVY6XHYiVQZACVwBuznjFSB
B0BLdTgY6U3YSW9Gx0+tSY2s3ylWI5z0yTSVgE8x0ZlBI5xgUnmMcdCmBR+HrTChGzIIyN2O
n0p6Rh4fmKhhwFY4NNXASTZsTAYc9R0Y+1KvCISCSooxwee/pV+S1P8AY5Khg9vJmUY6A98+
mp0qh52X2noQdo7dKco8oNWO08cwq+saUHVwHtp2CqxSMq8ZG49hx/KsYRR3syJc7d8weR2i
QqQSmWPPPrwR+I4NbvjBQdW0iTfj91cKdpAYf6o557f571UtLZZY2ieNbiVBu3rHsOAMk9OeB
jafevoMA/wBwvmZPCustx9k1aYtE1w7R3aSnJW5UBS2AOkinzAOxDDtVbUAXguPJhfazxyb2
lwM52gnORGFhyDx0rpdHFpe6k9jFJBEDUBYeRKXSN0G6M7XAZWG485IYcY5zWLlrxapPZqkz
owEHlF8IJQMEZ6FgM89M47V0KWti2updtfJjm8mCTzoUcAeYFDZ2g4YDsOnbIx610Hht4oN
XfKkLduG7Oc7mUAc4Az+n4Vg+FrW1zO00hUq21Vc7QDnKnnHcgY/2RxXV6fH54adYtjismxt5
zyPQ+5HWsazVjWkm2eGeIreWO81SIkFrdbSGdRjldVWPaMcHDrkHHrWVFL5ciZBxj1wR2rov
FCeTe+IFUB4Y5f3UioVRo2uyy4zg9c5HY7gOma5+QKINqBVXbsyDknqcvXox2OV76EsduJo

1PmfOqjcRkhfQYA9cD8ahd28xi67n6Ec9cYqWyuWjbEflhWw+SgIGOR/+qoiN7/IC2OSB16e
tMBu3BxuDc5z1qQ7SxHAHUmkfPUEEjkY4wP8ikLnb7wzxkUxEynkAHBwcdT+Vd98JIATWOw
DwH8xJ/hXnokVvuk4x3rv/hKMPrhzx3HUZ/5a9uvevPzRXwk/l+aEz0BhgnNRxgrwWye59a
e+N2T2pFGXxyB3xXxox46denFOHXOM4pcLuHp0zmlKIW6g+uKQDgMdeaX0z3po49KUHnrQxD
s4ox796Q9KM4z6/WkA5uAME0pXPIxz6U0c9xTiQBzxmm2MY3Xnt1pp5PFNZsk4FAJGSKaQ0P
CkDGORS8DpSgkqB29PSmt054pyQx4/SkY8UKD+PvTWxSQiMnJpFQDmhuuP60oXA64PersMdG
mxcgEL0Ge9Koy3OcHmnZiQLZgnlzzS9OF7fpVWsMUJHJ0dlNyMbvukfXqDSmFmUiNopMAsQ
jZwAMnrioz1J6HrQkhhbeoyMEMDzITwc/hVKzeoyIkFGJJ6ce5p6cEEDnOeaW5h8i8kiySFc
4J/iHbH1GKcSRgtjIA+v0q3FrR9CthGyRzklif8AH/GhQZpQseRvG3hc59fypmC25gMBc4JP
OasW0DKjismHJ7Y7d/wDPvTWrGV2hbLMPmHP6DJH6UJGEclTj369smrrIUkk2EKpypC9xx2H+
etJGm5NyorOrBiVwFPPJI/Sq5BpFWMkSgIrEdW96fMATtViQMBQBx7/zqYzYaYuqsVkGBn5h7
mo15cQxg9d2SOR9PSn5DEZDGeTk5K4A6cdKZdYGGby+udncY459PpUxjcFAq4JY7ecjtt9c/
zovEDxySMq/IwJYYOc9T+Y6U+Udis7eZJlgM7VHTpgAdPwp4AHZA/N9RgU1V/csSony4Uc/g
Pwp4BkEewHc5I9O4/wDrVmk2ydWlI4yjj8s0Tj95GRkOM/zqcE27BYyJraUkFX+YYx+hz3FV
FilONp38qTn+LPTI4qa0UnA8w7mLArkY6Vom1oxp9Dm9esZLm+0n7NFczRILqOUxw7zASlzl
sfw8YB9T6iseK2mxPPNCyXSNkyRqY1DF16qMD7uccfrW14stnuNQ0Mw3Jgn23KhTgFwfK4Hb
OM/mkK3vBb2dydUh1MKILgplscxxtzyAMj5cY4r2sJJxoqwrJuxgvYNHKSrtGlXHPvXaACRzt
JIA5wPTt7q2j1q80+/8nZdzO4lQLtjkdBlXbBLAEoT0ySpBNdDrKmO8u1Mol8snHlr8qEjI
IOeO35HtWG18dL1rTbpBmlqZYrabayrtjdWVjjHzqWwT0wQCPfe7eq3KskX/AAlo0dvZyvvM
00jFzKy4VuTyB6HGfbNasIEVwxQBScCQY6AdP8OKtafeRmV7bepSMB45Y8FJl2G5GXsRgjk
HFJelJ3DHaM8HOewxj6gfSuepJu9zaEUtjwPxOBtYlxK/2C0w5GcZubggjPOCGGDnpgfTE8
ndYMwGGEycAjgbP881peKo5YYNCEm8Ry6XDJEHGxpJJAB3IBcjd0/LFc/6OA+/dkHHYjDD
P15/U160F7uhwS1ZcitpbecxtEyl/kAYc7tvH8xzUThomPyjdjaB3z0OPx/Cn28kkgXcu8bg
AxBz+B6/X61JfKxdFeRWUKCCORgj+XSqQFAKH12n1/z0pg5zk8c579vSlfHGBk9OtlvynpnH
Y1YiSIHeAuMDvivQ/hNkS6wpPaA4x7yV57EpDr1AfpkYwDwDmvQfhWpF1rQxhLgX9d0lcGZ
/wC6z+X5oEd+c5oQ46Akn05oP3jk96lwd/fl6AV8WBI6uoIZWDehqRvv9Qe3HekOQvpSDpzz
Sv2EO60KONNKcdsY9+1BGATQA1mweM0vXikVcg+tO+IAAgomPlz0FPAwOaicGktwGryeRxji
pAPehCBnAyPej09Kv0KFxzQRTh9KTofekguHOD70zGc56U45ppOV78+IVsBH1b8fwP4UgHPW
kRcktwaXBZsYyTxj1qrWKJGHAwTSA4HT1qSCMvG2FdnDAbVQGbzP6VQlvrWPIlvLNC0oa5
jBH1+anZjLDgnByOe2ajxjkk0yG4gumK21xbTMQflimRz+QJNSOrn70TjAHAXGBwAfxzVJA
WYw88fy7jCRx7SVP34wOv/AR+Y+IVmbzHALAKDkjPNCOW24Y8E4weRScZBOMHtitJO+hRaLK
YgFPy+uAKISJA5j2naRkZ69jkD3pCx2EDDIBgbj2Paktw4fDEkdTtHIPsaaKLQZvILsoUZYn
I6j0quwUJJgYJAGAT+OT3p7PKxyMnOScnOBnn+dRtujkQuCGChguOuetU3oFxdwHdzRk7VUg
AnjPcA/0onxsjaF8Jv54Jx0z+PWIWT/R2yVzgDb0wM9v1NG0TR7jyqrys3VvYA/54p20sUtR
iMshUeYyYYn5hkH3x68VLcqp7JaU8bnWHBPXHzVXMW9vMWJuuTtOFH4/SpIRi1YRmNmGyUoR
lsfdyAfqDTjuNCyN588ZUDKnaFY7c4H+RTEhVDLMjBJYmDAA8j/ZJP51O00krZdtwb7owMAj
1Hb6+9MuQryZQLtKIDk8Z7596NAVkRkRhVJT5cDPGFxHX60gzFsKZJIYDAXjlp8ilQHKso
KY2nJC46ZP0qFomiUnkkj73TGen86TvcInP+Mp9t5pRt3IkQTSIA2CoCrz9MgD8TUWjzJpL
EiInvIj5UbrkRbQRweflx0x6Dik8ZpIb3QrtJfIEf2mGQhgGwwQ5GeuNucdPxqvBdPIdQyvc
SlrLK21UIEb9sZ9cKeDxjsa9zBK9BGbepoWjyWUkfIO7iYhJF25BQKdpI9AN2AfQ5NGqRBdO
3gNGGqvE6eYOR0Oc/iTn26Zqv5UsrWl7dymTeoeMjaSOhl9cZz+ZpiTEQXds3m/vUZWUlgEY
/MTnqdrN+JfDLWpSZp+FJ5vswYyMmn7oYtrjEsG7G0+pU7iD0w57CunlugYnlY4CAsV64I6
AetYWh6bNZLDLJLbRuheURGVdzDBYNpx2+nGRiuktLeG/ZFicZ80fKzYLcZ47kc/hXLUabN6
d0j588TeXLPXhZosELpQhZtpUsyTSIDg9sIB7HI7Vgk7kHI+UfLgfnXT+L7a5aXTYXR5ZLew
Q3DKPIL7iXdQBwrOSR67ucHuuX5Kk9QDOfXFerDY4pbmnZo8IjRJl0YuMck5BXIwenfp9ai
vHeRsHdnqcnPPf6D2pEMjQRs/wAq7goGeoxj04HHU+nSothycDcck7uufwqkIhZTgc5Ye3pU
JByRyOgxVh1ySfL2r147CoWQnKrlu3FUIuoUikY4BUAjdDdOhAOP1/Ku4+Fjj7XrKgfMYoD17
b37fiOa4e4dnumcsASBkhenA/wDrV2Xwmp8AxMtYGRzbR446HzDXBmX+6z+X5oD0Qfep8IJY
HHFMQEscdualXKjn8TXxb0GPfnA4oUe56UDOAUEdDoeDUIQ4AfTHvQRx1pOp4pc5A/wA4qgEJ
x0oHT3obnimliKBkjEY75781GxOcDPFAyVye9JigByY45PvT8YPNInHPWlZ6mmMcOn1pMHPN
A6cUvTNCMECxt60hGAAO3XNBznPSnRKXYKo+YngDvVopABtUADkjin/GvMvGPxa07SLh7Tw9
DHq96jBGm3kW0bE4xHMh/3cD3Ncj8V/iI2syS6Posv/ABJeUlli+9dsozjg/wCqyeB/FjJ4
wk840eNjDRhV0PlgjJibDDBHTPHH49q9Sjhe/fqfcWl3Ok8U+I/EGsTTLq+p3LBWAa2QmKBc
DJURDgEc8nPsuaitoFkUSW8EgwSGVcnOBgY459fxrQ1ERXQMlpviJgHmRupwJBu8zbySynAP
ODkY4GaKW6vvggqFLDJ8snHtn+dd6SirIoHWJVRvsOZJOQ6Q7CrA9ARgfzPau08FWfiS/huV
8M6rfNeWp806fBeusrpjO6NCdsmDkYznPBHiriLhnM8anccZVcrznntzkDn9a7D4a+Im8N+K

7LUJC8trOBa3MUbJHIYnbHyu/CYcl+QVBC4JANKUeYDsPCHxE1mR4o9QsG1m3lLbXs4Nl0FU
bmby14fAyTwOh54r07RdY0/XLN7vS7lLiGM7HwMMjf3WH8Jx+B7E14d46n0w+Kbi78N33m6T
O7yq8DFHjkdFnAHBXLtEjOQ7DtVHwnr8nhbWYNWt2doXaOC8tQNyyQEjkdDqyk5X0IrmqYaE
1eKswsfTEZC/Kfv/AHjzyRjp9eaB8oGAcBTnk9aJG2zDy3k4HyMww3T0PIyPXkdKXeDARle4
x24H+eK4BjiiRuMuykoWOenbioEVpJmAUBi2PYHnNPkAOVUMFzkDr16fj0qV5QGTDDaxzzn
j+f+c00rjRG6kRoQMtIDnjAyP68frVDXdStNE0W71XUfNa2tEBfy1BZuQqqOcbiSB+NWb2d5
AqsOBnnHbNeb/E/Ulr6G+sZpEMOmxtJC33Gnl3kNtByCiKCOP4m9a1pQU58vQZw2teO9fvp
G1KDXDeWcxYi3tLUmO3hGflVf4XAPBJ5PJ6V6zD8QPDkzWif2lbtD3NsJzCGKSRLdgmX3sq4
XBznPTvivINyTYBoMsNtYeZvmheOa4sTar5aocMZGUBgTnCqTkLnHBNZEpvDLurZZUhlSKJT
GY4wu1mAOGDKSQCSMsDn06Cu2dGMkr6BrufTkYDQwyLLC8EoVo5Y2DK6kZDAjgj3qRt6KkYA
3j5yynhehya8M8L+M/8AhFtb1jToJ7XU9DM5mVlrsDYxJbMTMozkEqUwoJAxirmqePfEGp6u
1vaPJPfEF1AyWsMMBnmVsJaz4UvuIUgADA3cdmrmeFlzWWwHul1OGcW7yRxxHasbyAHnnAXOT
nn881QuE8ss27fu4GzkDj0r5ktmK+JbKS2uFW/e+gkiuZNzTczBeTuJDHOSCQcAjrX0xIN8h
3OgA3MoAwcZPTH8qmtTcWru9w3ZzXjrytGiibEcQnlYsedv7vhuvPJz+ArJ024a+kjt7hoI
5GnGCowTgYxz0JJzn61b+IEqQrok7gkRzuhUcAZj6/UYrMuJoZQpji8vyl8wRyuFBYBnbznq
G4616+A1or5mLU3L0c01tLJJrY25Xe5JX94zE4KdOOD37VVMU5aUW0sYVIMGChZeMczBxym4
qCW8LZ5V8qUGfLsi5YyD7vBOMdM+1aMgzCGZtjs4j8pVzgcE5GexA4HYjvXWxpmzYq8N3cQ
yobhg5UjHG3uD0wPY/hXQ+EpQJZ54WV44Ll4Y02XhsgMyg8bcbiw6ZLY6VzWmRvLMTwk333I
U7eOu700+uM+tbjtAsPh20jhVmM7SXBld7x00FvYccHrgelctRXN4M8s1OC2tUdIbkyQ2thb
NbvImxnaAmPLKD8pZpYzt6YZZ1ArlLg/M2z00sSTz8xyeTmuivFh/sm98pcM9LzvlswTLsd
QOvJ6t7dcHJ5l2lBj+8f7wJH5dDXowWhyyZJGrFdmMIG4OB1+v61YmjAQA4LLguw+bPAo0+8
aBZVKLIkkZXa656+h7H39qmDxGB/3KhskqM8ADH8P581RNjPmjKyOJVcEZwCQCdjIJ46Y5qL
GT8x9yBzU0qLUOMk8fTpUWzGQDVCJIYEjgcflXafClx/a+qKMEem0TPrxKP8AGuKG35doOCAO
nT3rsfhXxr2oDHWz4wf+mq1yZgr4afoB6dH1P9KdnPtTI/vH69aeo9a+HbGOHBxQT3xmhQP/
ANdOxmKIRM496lGN3PNMUe/ehetMYjHDVHyWzn5aWZvm7UqYIz1pgKDQDyMCkbyB+tO2gDn
qf1osMcv4AmjtQPuZ4/OmbgCMnrXQ1YLEqnGKGNMBYf0pCeOTigLCHlh1ya8l+M/jK5s2Hh7
SroW7yof0in94UbAEa91zliTwSBxwefW7ZfNu1IzjewXPpk18vb7LVvFWrarrd4+nWVxdXE
8ht498hBcglI8cngAnpXoYKkpScn0Kijn5yiARJu6lYsLhmIJ4AGT7YHQkV6F4B8D+I7m4mu
Z9Nl02J7SQRz3hEIYnG0bfvY45wvSui0OTxNpKKvgv4bxacSAEvtUk33Doe8kjMmCfQcc1at
9M+K2prO1xq9rYs+dqQzxx7fr5aMT6Z3E13VKr2VI6v/ACLU0r4Mr9mY69qtzcbwd8djFsT
J5J8yQH89o70208LfDr+24lt5pdQ1KRXHlpqEspQKu4lmjwq1n63805ElufH3jqOPepyLiR
3Yk4Hy+a4z9Qn4VPoHiTwP4LWWDwxb6hq8x8ueeJAXOD93c+3gt/Ci47nOBWXNKSupN+isv
vEdEfhh4N3bjooBA3E/ap8jn/fpo+GfhaWSMRWVzAUBIMV7IOhH97dVBfHXiXU/m0f4f6Ip
z+9uGfbxnjhAMf8AAqZb6x8TiryxeGbC3IwRG8QZ+cfL804x359uRUpVr+9K3zGi5L8KPDm0
xxS6srk7i4uw5wO2CuMf4VyHjjwXb+Fo9Ku9Pvr2fzrmWBhcBcRnyykFcc5B/IeldAdf+I9
uz3F9oUP2WJnVjDYq4PBocJKWx05HHWuZ13xxL4lsLfTdQtIbmK8SZJLUSIy7RlrDY56kEY
OcZ6g1pT9rzXbuij1P4e3T3ngbw1K7nzDYopZiSWklkJ9fl/wA9a6pkMSHggZI5OTgj/P51
wwweaX/hAtMkAYMJblgSRkKZ5MD36Gu2853L7+Sc8e3euaokpy9QAq4hkRTgDrzgt9atac9k
sarOnz5X94rYxznP4Yqi03mIXLA5OG9fWkXaCFC8bR15+btXWUZcruNOxU+IE83h7w/LqGn
xrcPJlItCCp2pl+drSADoAuc9zgd68f0a+vV0PUYHvXjm1CSSKSUKrSTybA7mR9pYMGkhZWU
jbxxya6r4ianJNqMtreXbQ6FbeRHexQ4aW4kkYygBOp2rErLnC8MSRXE2Wo2lvs1pfahFOi
RiCS6jhELzRHEW5Uyyq6M6k5c5cZyOR6lGKUeaKtd9SCZbcQQXSmZ7m4Slp9sjdlEsGkDO
zHdJuBXgcAHJzisi7uv7cuJGkVptczNcSBVYXAXLckf3VJGM9D0qW7uorqKGB5pXeF7gJlXK
liXUtKnA6g898nOKp3mmX1joWn6i1u0enagJfTgXxJlqqd2VHzYYFgueoz0yM66XBg17bwWG
kWV3alFhlmmkZXWov/NX5Q2RxtUxlSc/fkPUjHX+MfFC3/8AZ0WjC0tJaxz3bwgIZJNwQxN
nBYqqpjQsSTwMkV4omlOtSwSvNI7oAd3UyKMbs5zjAHv2qtcaa72Vq8N08iMiAGWARhXOS6
5/i2sud/TmhpN3YvI6DwWou/iVoMCIXjhvzPkHqQIXY8e4GfwFfQsbBQcnLKPvHnJ+nfvXif
wlsUtfGyySyJPFLptwbaWMnBPmLuGDypwG4+tezrKVlyT8y8jK9K4cU/eVuWHMfEASGzCN/
lC5cNtblMxHDYPXkd+Xeud01BKD5KbbqDmEt1bsc8dMZxXTePbie3g0e7t5jGYbx8BDtBLQv
yT14wrJodx9q5aG9jmdRlRbTMWaQjGxjtyHAA+XkdM9zj0r1Mvd6PzM5WuacRAeOaWC4JyCG
D8gnduJGOfqMdmVanhCOTEx89THMsyNjLMBkHuBgZPf+dUZLtrfzCQyxMBKqBgQOTtbHpyDj
jrVmSS3eNpoDGLx5jgDBXcjDgpk4H/1q7GhX6GjozgcW5ngiiZgDuyp3k8fid+cYrtIlmn
6WkijfHG8QCndypCHPck7c+nSuG0+d47FvNjeIRJvfBG4kDJ4/EdOefau8kuU81bdIRE8TlZ
AG45Y447DHIA6Zrmq7m1M8j08W8vhq4N5CHWOyWVVG7RvKoupTt3YwTiVgT6IMdweTu7oz3U
8rLGnnHB2rtVBwcKBxjI/Kt37T5fh77G7qVluLeFIYnG1lrht+O2Glj9sn2zXKxuABtbOBjB
r0lrc55Fm33Mfkyc5Y4yemT0q7lqI5CB8fLtPofu8jP1/lWfDjcDkrjicT93n6+lWZJVdt8j

K0jcAjjHGMgfn71QiAuxY+WpPfHLUxRJ12OFHcg4pnUk556EbeefWlGDn58McdjTETBTImVU
jkg88Z9M11vwsP8AxU94v96xc5HT/Wxf41xxPzglg+STuOTXYfC1gfE04I5+wy88/wDPS11y
Y/8A3afoxHqSce1SLyTTF60/pivhmwH8ZPpRnnmm7sD0pR1HrSAeD9c0pHHFNHC8detcj4q8
XnQtfrAS6QEe281zeyyxBZSxCRtIoKx7lBZSwwdrDI4ztSpyqO0SkrvVsMt0BIxnnpnpmnA
Yr571Ttxtq2keLbbVNXhiXXrS2FjdQWpliutsvKSD7oJfcrRkjOzgZIr6Ef5SQQwxhshZH1x
xmtK+HlRSb6g1YCOc+tKoJPJzSDoad9KwQAT7ACK6jrSHI6de1BXCj+VNAHFIF6n0oxhiAcn
rTsZG0d+tNIZDNeQ6ZazX9y6pb2sT3EjnsqAt/TH418q+GtTGk+JdH1WW2llFtOlxLC2PnbO
XAOMDnJGc4lFenfG/wAYRyQv4V0uZXcMrajIjZHBysAx1OcM3phR615DErKxZZGwzAlu5YE8
n6n+Vezg6bjTvLqXHY9M8S/FnxDJDGbCystLSVVdZHX7TKUPfLfKM+u2ucvPFfiO60o3F7ru
pyAS5ZYZ/L2KoyTtQqADzgEYJFc/qZV2DLGsbJFGv9MEIATjHUKe49c1budJuLq10uC1CtL
quY4Yl+YlmcoMnHU5Bx2HPWt40oRtZFWPcNN+FXhm0bzrgahqszgN515cMu7IB5VMdeOCTUm
s+Cru5juo7HX/wCwdDRVEDpptkluiY6GaUODJ1PU9+MV3jqEkCK25Ewm498DGfxxWD4h8PaT
r6RNRnMlQ035QPPIlc9SFYLn3PrXlwxE27yf6/gQmeD6xp9/omqeTpPiJ9XmkSWUjSpblsK
ilmYnlTgfewzEY5xW/4QtfiPbJYXulmS5sb5FlxqN5HLbOjYO9gWLL/wHDDHTnFdv4U0jwpb
6wD4X1i4kvLMO6wW2rmYQhiPMwvPDFV3YPO0cgdevsLC106whsrC3gtbaLKpFeoVU5JPHrkn
611VcRFKjyd+aKOQ17XdT8J2+lWMMcniLXNqaaUtJuUZXYNscadKplsDkYwSTzxkeJ/Fmq3+
jahaaloFo1tNHgzpQcxiJxh9q7jwe54yK6Dx1Daw614L1C4tklzc6c8cihkeO4U5VgRg4a
NWGfeud1T4e2+g+CdTnrhLnUbcpdidITFvjGGjKBifmUxxAOCyrgDFFPktGTWr/wAxo6X4
QWkkfge3mmuJ38+6m8iN5Nyww07lkagcLghifUtXVK5B2r94gjrmvKfhD4pWW8u9BuGECT3B
ns5JGA3ysqiSLjjcSCyvjw8w6163FEq7gVO7BAYnv6fzrDERkqjuABV2E5zzxj/HvVfUbuKxs
Ly+vT/o9vC87np8qKSf5VbeT9wIo2yi89MnOP/11y3xCvEsfAGvSTAHfamBA2CC0pEY4PX7+
fwqLx5pKIHi2o6je3+rXN9ewR213eSm+ureBWQK+1mVMc42jGA3Tk5+apfLQxBhhGWB75iZb
EhwTgAjBxxzxnoeAKyZJUEwaQksAsYUswG3BBz8xzjue5qPVZYhHCu8QNudQYsDzAGJ9ecD
IPB7Z9a9dIlk0+yudV1Ky0jTvkvnrlISzKx2MQQ0pGegBZvoK+gPEvhrTNS8Jz6ILOW6itLb
bZANtkWWOPEZByCGLAd8ckHg15tEWtn8a3275Xi0uQx+Sm5fnkTLE8lcp0yDjpxXtA81/k
bA5Jwe3BOD71yYio4ySXqB8ppDfJqRaeGe0kVY5PJliePr8rHYfvYOR34J7VpsiXumx74mRY
oo4QsZYtuQbSx3dAWkBOMjLdhiu4+N7xxazpVwjPJcyadKkkTglQiSboyCOQdxjOOOaXx7p
keh+B/C2khZEvhujdSpGgflGAl+eOEZwPfmuiNTmUX3BGP8ACXc3xCWeAbLaKzvGG5tuyPaB
8zccDJOT2HoK9CsfIL4Vn12HT0vbiUSnat28JW33dhvJBwT/ABYx+HNeJWcnk+cqPliSfZZ
Ao4dN3zA59doJAPoM4q5cnSLiS2ishLJbvE8c7zKi5JScjcwYdvQYHGBjSc0qlJtldhex7P8
QSBZ2RuAcrekMojDE/un9enlxx61yE0aSTokMwRMoolZt2BgkLxnGBx+VaM5mvPht4Vm1CY
TXUpi3ysD8w2SqMnucAc9Dwe9YslpIqq2HUZDoMEYIHr9c/yrtY+PLTcfNmU9zVswsbRJlke
ZYJEYOCHulzznH95cA/oDUql/IiDTAwuoZlfb7puYcdyW9+vSqmitM0jbyuY0YhXAO5+TjJy
euOntWkbW3WQRaeAWKKwIxsdnZQckjKAZ9OpeutqzFe5Z0ppJNRtrVrho5ZJ0ty+/jBbLAHv
kZxniu8sIYptfZIY1CC5beyfMCqkA49RlfSuI8MEy+KobaeaSM+bC3lqxYPt+ZjuIHGVjHXo
x9K73TC6zyTzoZN6zNEllyGcsxwBjqD3z3965q3Y2pLqeH3Ecn2S6jmkBMSGNwyj5nIXAA4I
Kxxyc8+hArnSOVQgjrK5HX/AArqvEMxludcnCywPM0TiGSQGMtuHcsMA5IIPYcsR1rniqr
cuGK4YnAAyMEZGK747HOxQVWLsSByenX6VNGoW1Yn8VYZzn2/Ac0MsZhXa5yMA+3J5/1+dMk
lHkCMs7dcAjkcetMRWA3YGPY9KkRcrwvUE4z19KVOEY5GADjirFvA11dQwohVmyqrzlsAnj3
44FVcCkGwMnqfwr/hfx4mkzwx5SRjHTDR5FcnFGzxb/ALq7chjwCOvFdb8MwP8AhKgFH/Ll
Lk5/3K5cdrh6noxM9UTqT1p44PekjGT3A9adjLcYwa+GsFh8ZILMDjjApA27qOnSkz17A9aU
8LgdOTzTGA9O2a8V8Ra9q7eMfEYVdSt761jWG1lhlRLem2zMqxrNbTKTPF5khJbLfeyAFIx7B
quo2+laXdahdlxb28ZdhH99ycBUQZ5dmIAHqRXg1pp7jWbzxhfLexaXpQ+0xtqTSSztfKCIr
UPIqmVxMPmwNqhW55zXpYCC1k15FxRrLc2s/xe8LeG9Pt430fwzeGytiqhGkeMFpZn45/eoW
wMA7T65r2oZKjPXFeBfDrwrreu6Leaxp2rJY3trcFrCUiua67CL5nmP1ClSF5JBLkkYzn13w
f4ptfENhcBka21nT4yNS00ofOhdR85ROrQSDjkb8gYzjLxkHNrl1tv8APX8fzFI6PPWnA9aw
bDxTpF7cyW81ydMnjJ3x6sBYtgDJIEhGQByccgdqtaDr2la7DI+jajaXrRAedHBjueL/AHhj
p/tDK+9cMqFSKu4tCszVApzYxxnimbmwOlKDX2rIq1jtOfb8683+Knj7+xE0XRPXGsMv+kT
oP8Aj0QgcKf+ehyB/sg564x1HjPxNB4W0Vr6VRLcyOibS3zzNKf/AGVR8xJ44A718yySSSXL
yXbSS3UjF5ZXOWkZuSxJ9Sa9DB0Of357FxXUg8rYiKdplQnrjjBPfv8AqanXbI3A25U7QTnn
GRgcdalbc4ILkqg5qMZeQBVG4ZJI244z1zXqmtheto7VtRKly8KgmN3VmDcDogzliu4BSVG7a
SQAa9B+G+nRTfEjTnikuJ7XS9JFzBNcRGnN3RpGCAQPl8yWYgjIOM5PWvO4guWiYNh1Kp5Xz
YY56HoduMgDPrXYfCe/a0+I1pAspkhvYprRmHRvk8xD9N0Y4HrUVW/ZyS7MHse/E8YyPoa4b
4o+G73xNoqW9ncgrDI0y2rJgTvsCohbIAAO47mzgkYznuFHPAx9ahYZlAwpUDPPR/nNeNTk
6clJbohaHmHw3+Gz6dqMeq+I1ie9gytLZo4dLf8A22K4DNknCjge54HoKxap/wDan9nR3cc2
obgr20GZXiz3k25EYA/vEveuYzLBcwrK8XmI8Yki++mVI3L7jORXH+E/BuoeHdli0pPE90um

q8kzrp1uttNMzMMGSylzwB/CAeTzXQ5qtdzevRFE/wATdkWk6DdMy/6J4gsJi2DgAOwyfzrR
+I18ul+EdYndesLW0Q7GSXMaD82JPsdVDUvDF7f3lvZ6hq09x4cs5kuUgmlM93dzL8wEspAA
jU9AuSR1Pccx8cdXNzeaVpMciROWbUZkDH5iSY4wB0/56tzW0EpOMe1xnB6TbxppbwyNDti
aWKZGG4SDBjZeeoKj17ZwTXv+gasmueHdM1VV2m9gSZxno/IcD/gSnivCrdHjtpYLdAot4bi
ZWt42Xd5cW/qeg3hMnqSwGa9Y+FGf+FdaCzNnMcrfLyeZ5D/AI1eKV4J+Y2dYZMKwUH61y3x
TIHw38QuYkk224wGgChzU+b2xnOa65I9jBCrAkblGOeCVV1qS30/Q9U1C8MQtLe3kaRZIDL
J8hwpU8EFsLg9dwrkp3U0xWPmPy0e7ukldtsWAdkQZXLNuyeeD6Hg12Xw7s9S1XVrODTKu7
Pw6bg/2tNYubd5HRSyF5AdwOXtaq/KuScZLGuS8OeHbzXNch0rSEJmURtPIH8xbWPH7yR3PA
PJwMZJPfR2h6LpugWLWOkwmC13NjLb3YFiw3MeTySeeRmvSrVvZKy3Giay0uz06SQ2NvbWp
OytLIqM+FVRubqfUcdM89zV2PBjlxjkgc9c+TNViAOR93aO1Ea5cnOWbjA79815fM29Ro
8++JPgQ+KtZ029imtOkjEdtcxsp3mEyAuynpIVJAGOcNvXF/HKea68bJDKUhs4bGIwIHCbs
lsjOVYsBjPJAXHHNe5DLH5OWJ4+tfOvj3WrXUvG+o32muZbTDDHIB8s5jjCFhntkHB7jB71
24abk7PZAc7bxuJR3CVuFRQVO0FgASeoJHr1HtRe5xKkbRjG9jjIzkHPc85OK1Cs/8AYqXM
RdbKS58yWFBt2TKsnl5/vZX+YdOehrM1KSGa3lt7VJzKx8pC7hvvOflyP8AaPBPJrT1Eey
pceZ8NfCEl1jBSzU7Dxt8pl4467Rz6GsiNWnWR5ZFdFcZZvm5J/zk/Wuz8bwQ2ui29vGVhto
L63ij2/KEVA6gD8uM+1ciIFjQLDP5iklnCgjYwJxwOvbp61vgGnBvzZnPcfZFbe3juHg2Isu
3Lvt5Knv16d8dTVuKdRPaD7M5AjEaujsWGrWQOP4snnjH51XuHSNNkymKOK4MzKtgsGUDIPf
BHf+/moWureWyl/eRRvMAqqvBOPIBA57Eceo9q7bXJNrwJdSt47t5LXN2wRkYO2F4AQZJUnj
PTHJAH19Ms7W6s/KjvIXZlfzGDblBZlwQcnPHbsSa4bW/EM+ielLiK1dPsMUKG60VBt+WIM
64OccEBmXGWBXPfFel2wsfKs5ZF8yO9iDh3b5m3KGIY9TgEHrwAa4612723OmlbY+evGRceKN
VhjKsRfNfNPG6cLIZYxkqMng8EckYC1zbFgit1JCnj3AI/Qjitjxh5x1pmfymmlEUzFBtTf5a
AhR2GR+IYrsuBtAxk/jk16EPHrZS3LU0E0VxJbyrtkjbayk459/zpkjFFIJyPc9eqNWKoQv
XgHjmgG6NmYAAIn9BVEkKsRleOOCskt2d1JbXEFxAQs0TrluRkZByKq/dHQcDse9SSELgYw
3Jzn6YpgPI2+dIYA3lkkO/Cp5x+HSup+FwJ8VZxx9jm598pXJAhic85GP0rqvh3Iq+MLNFY
MrQXC524/wCWZbHPpiubG/7vU9H+Qj1zOM9SRWT4o8R6X4X04XesXaIRiRDEg3SzsP4UXv8A
U4A7mtRnCRu7K7hVLFU+82ATge5xge9fM/j+51SfXby418xx6jNGjz2y8iyjIBSDJ6ELgkdi
3PzFgPkMLh/bSd9kVFXOivvjNr0t552m6Zp9vYBwVhnBkd15yGfI5+gAFerQeM/D8mmafe3e
saZZm7gSfyZLPs8ZZQWUgcjByOcdK8f074byR+DtR8Q+I7iXT4YbR7mG0RQZnwvyeYXOEDEq
AuCxB7ZFcJcm7cAoUZ3EnjJ568+/Wu+Wfo1NlaW7Fcqex9aadeafrUEcmnXVnqEaMsqGCRZd
rA5VsDkEHoccVxPj7RJPfHmq3mh2moCG70OCOVLcsMzXM4LYYHkKsQUZHRpOe9eHW9pFLbrdI
PKuVIUMGZWYjknIPGMeo6VUu5HurtpdQle6mbh5JZC0h+XaCXOT0AHXtilTwns5cyl+A1Gx6
Z4D8L+L4NHN74U8S2VsbN5LuynDq1vcqSjRSRtG4DqAME4OD0xisfxBrfiHRdSnU+Krm91qT
AvLizVfKQJkRXLNtBfZliwAVQcDkji/4n1fxBoGm+GNUtLmfT9S1rQo/t1whG+5aJ/3bknJE
nlthl+Vzdetck+dgRCyhPmJLEjcTyT7nmuhQvJuSVn5DSILueW6vJr25uHlu5ZWledjhmc5J
Yt7+tay2PiLw9qGmaha2t/bTPbJqEE9tEzAQMASSVBGMH5lbgd6PB+jW+ueL9G0q9kVbW5uV
WUHgMgBfYP8AaYLtH+9X1Uk027dAXQj5v3ZIC+nTp7fSs8RiFRsrXuDIY8++H3xIsvEYjsNT
MNIrBAefzARXY/vJ/dY9dhP0z0HeO3y57CuRPw70JPF8HiG3hkhliYTGOjIEDTgkiXBHhX7o
wCQD7V1f3k14yRivMrKnKV6RFux4F8WLMbWfiBe2gIMOkxrbKofkYXzJTj3ZsHHPyD0rhzGA
EYNvyuSR6nOCc9/8RXW/FSyew+Imq+VG+++njuohnh0lQA4/4GHXOe1cwXjmVTJuC4xkYHXo
Pce9ezTS5I2711WxDOMqeoJOAAfU5/z+FOT2kgRtpfaE8tskHAbsSDjt/OovmbKof2LkjB59
+vH+TU6oBBgyKoByBulz3BAxxmrA0fDlr9r8Q6fFKcLLMqyHoNvG7p7d++c1r/Dlg3xI8NMW
GWusE8H5jHJGZ6c9OPWqPh6KUfbrvUtrJpRJ90kPKkGUBHrIASPu96zrS8n0q9stQtQoubO
dLqNRjBZGzt9gcEY96TTs/MfQ+rI8bQe+Kj+UB2dgFAySxwAAOv0qOwvrTUrGC+06TzLG6jE
0Dj+JD0z7jkEdiDUxK/pXgPR6mRxl54zvBf2k2n+F9Y1Dw7MH26jbQl3mbGfMcXBCE/xNjcM
kdKdrk3j65t459E8P2Frbg7zb304e6Kju2CEQHGMbmYZ5rsVfMmepx3OK4q6+H2k3EnmS33i
Pzc5NwNVkMi5POMgjnqeK64Spp7W/EpGZqPiXxVoMhuPFfh+2j0yRHMclkc+U3bJ3HI6Zzjr
kelcXr+pR614z1a8LD7I8wWH+AyxoNqMwIySwXdg4A3HAzXV+NPctr4Z8P3eo6XNe3E1zGLC
8a+uPPMkc5CeZlHkMrbMYxxuHvXDaPcvbi48lUeW5cjeylnUhdwYPcMzZ213UIG3NEtGnGP
7N8M+JtRmr/tDWsOnI3y5LSP5khUcEARwgf8CHPNey+G9JOheGNH0sDMttaxRyc4zIRuYj0+
Zmrwwq2qQWgk72cXOtRkysVG5JBDDwM8YPmDgfr6MuH/wBokaXBO8sQQPXP+VZ4l+6kMks0
V7g5ZmctxtPHsM1wPjvTNQ8YeJoPCsU4s9DsYItQ1W4VwZJDIZCONV7thTjsCd38IB9DtfFu
LTvHEgBdpjgBFA6+2Bkk+1cj4IV7231XxLcOzXGvXZulD67ClnHILYYPTK5f/gYrKm+SLn2B
m7DbWtgJI7C0js4DsHloP7qBVB9cAAfn6mlwWUkkjnv0pXYngDv0qSKCRrd51CeWuergfkd1
6/pXPdy2JWpCSAM8+2aZu5VlyCOvHeiZWVnTglSQSvIpirjkfkKhIDlPid4mj0Dw5JEPh9oa
gkltbAvtEYIw8pI6BQ3bqSB614LHHELeOK2V5JwSwkDYXy1A+QKpwQepJ9ABjmvTvjrEsNz4
dv4si423UJVit8q+W6kd+9uYjP09q4WysIdU8W6TpTBhb3V2ttcBTkgbvz5yTkqrDv6g16mG

io0011GdRpOiR/8ACl9fv7xWiWWYX9o6jlFixHEcf7WXGO4YHNcr4WtH1bxvpmn3ZJt5rgM7
Ngt5cSmXaCDxkIB+Neu/Fxktfh+8MapHBNCwslhQYGOCEUDsAgI9lrzX4TQvc/ECFwo/wBE
trmdyMAHcqxA8dcl/wDOKqnUbhKfr+QM9Z+IkjS6CkmVQ/b7ds/3clsAH2zXEwyueU4DkxRD
zCyjHlgsuTx6nAJPeu08eK3/AAjglIBF1Bgk7dvzEfj1rhZLmQwcokbAmXcp2E5wfm9eVX2/
nXZljvSfqZy3GXc+63TGXVWbZg9uvA7dquaUsf8AalnDMvlRrOiYLAeYSUG056ZGRmqzBmja
3iRTIH23G5u5JOc4wBge1WtDh8/XNOgWN5C1/CrRFuZMsARn1I3Y969F7EWNXLX7Y3fiSSzL
QxySyRJJrYQH7PADnjhdyn24716J4DvQbGO1usPtbbtJ3GJl37ckdyBs3DsF6ivPtXM114q
u3kd2MqhtyhhgZZGJx91cg9MAV1mhyjT9QeN1cM0wVjwRGw5ZVIPAbOSfY+tc9VXjY2hpI8j
1yORLQcOCmSiWVpuD9Rutoyee/JP41Slh8uZ97ACPBlwMYy4JReuTzj0z7V0vjsJJ4vuIyPp
3VvFDaJh/MDBI1wVpPh1rlsj7PMdqqyBccfdOQa6IPRGTwPEJFTbuXGDzgZz6itEMMuFYsoP
ynGAePT6flWcyhpcqpQcYBbOPxxz0qxZMhLMCfTPPtVkj8FgMjrg4xTGGTgE59qe2NoyRxn
HHIHFNYcdevT/D+VUAqEE+2OeOldH8PQP+Ev00r123Cn2/cvXNDKn5OmO5ro/h1/yOWncdPO
HP8A1xcVz4z/AHep/hf5CPZbbmaIPgoXAP51418NPCbat4z1nxFrSedHaX86RCRRtnuvNjL4
OcomRjPViPQivZhjapGc9aRUSMkRqqD0UAD8hxXxlKu6Sko7spOxR1+wTW9E1LTbrc0d7A8T
nPOSOGBPcMAfwrwFUPhX4n04vLbW9vqkKHI+yS/vT3P7tgCfoufbNfQzd88j600OyZ8tjic7
WAB2tIz6HmroYmVJWjsUnY+U7WC4vNTt7C3SVr25nW3jhJ2sZWO3BzjackjJ6c9MjVv4J7C
+nsL2Fra9hyskNwNrrj0Hc46Hoexr1yLw5qfhHxtdayP7ObTBF5Nnqeo0scDEIm+cQ7SjvN
wMxG0lmJLZrvLmOx1y7TSPF2g2Q1AwGSBZW5SiuYlxvaCYAMNuQSh2sFibkZnenPEXjZpXX
9f0yrnzc9ze3cFlDdXMzW9rIIVuCzLArEfKuRkA7Rx044xVa7ljQkloxvJyW49B1/CvokfDH
woZvNSwukJUqVXUJtpHTByxP61vaH4V0TQm36VpVpbzZyZtnmSn/ALaNIvyNZvHU0tExc82
eFb630rXdP1a+Sb/AESZYZQ8MhQSL/G2MFwp2nYpBbKglRk17Lo8Vj490y7k/wCEh12TULRw
kchQWX2KQjKSJbxtggjIy7MSFYZB5r0p5JSOZJDjp82cfSuaubNn+IVlf2StvOnzQ6o5BCsm
UNTz0Mm/d7hAc44zjLFKtrazXz/QXNcXwhqmo31rf2Wvwxx61pVwLW6kh/1U+UDpKnpuUg4/
QZwN9SuwbwSAQAM4Huaq2WnpaXGpXHmNJNf3RuZWPAGFEaKB6KiqPzPerQXcdqgHHJOeAO5J
7AetcljHnbjt/X6gmeXfHuxh/wCEe0rVGwt3aXgtVb1jIv2II74ZAw9MmvIVfPh+5UqjN9qt
8EKS2PKn7/7wH1OPSuu+KvjKPxFqCW2mAPotjvCTbMmeY7d0i+igAKvHIZj/ABccfZv+6ktZ
SgiuI9mSMhHDhkk49CCCfRm45r2cPFxglI0RWgjJQ4YoVB53c7T6ZP4Ae1alvZq9jAIZk8++
uZIo0MgLRpH5Z3uo6EmTaMddj1QjkVoyuzG6IgMwPy9cfXkYxTo5mZIYVZkaEkDnopIYfTkH
P1rW9gO5sLKQeDpmaMW8WsajZWcyRxs7iDYLhFQcYGSjHP3zjpqiPiLwzPc3eg6boSG6ub+1
M8OZowXGxnZeDgH5ZeM8hY88nmX4l1CObwB4RsrSaTi3uL6a3iQbVujJ3B7jaVEZwu35Q3BI
Jrc+E7L4h8Xf2jJhZ9Linn2rGFT/AErcpUY6bXLkDH3Wlzy6k1GLl2QN6XOY8H+NNQ8EBRk
dFNmXYyadflreSOTuUJGUJ4yMEH0zzXoVp8XfDt02yW11aCQkYCWpOOnqjZ/SvS5lWapbOsc
y4l2yoHGPT5ga53UPCnhy6z9o8P6SxP8YtERvwZQCPzryZV6NR3lF38iLoj0Txx4e1mQRaXr
Ns9wzbBfKGhtczGAObk9eK2wNjFOMAdmyMV55f8AwksLpli0bUGsopHCNa3kf2mAZbsxIdRk
9y1efjWda0gTWtnrWrRpFJLa/u7h2jG12TChs46cEc/SrWHjU1pspHpfxfvI08Jxae0oEt7c
wlUBG/yom3vJg/wgqoz6sK8yWQWcNsSBbyMwbzFKl8ANtcgY6HqeqsO9UJ5ne8nuL64mnmZA
wlNkMjsSCCMsckc8Dp8x4q3cS5kiA2uiQJGmSTkjaSAeozzwf1zXXThyR5ShyEac1vqKx7hZ
XNvc/KdwWNZgxyvXBK5z/s4r6MvGYXlyDucK5PP1OK+b/EDBTmuUmVgH814EDBNjDqRjPHXI
JhrXt/iHWLrSzbaZptvBqPie5jHkWbvHvCr81xN28sYIPUgseB3rPER5kkgYniON9c1A+GFu
JlrA2y3erSQ/fMLsBHBqf4TJhmY9di+/PWTBxWR4kjSCNclqDAVeijHoOB+ArA8P6Q2iWBjl
u5L2+nk+0Xt7IBvuZjwW9lAAVQOgA961JTIImALbG6gdx2/WuScl8C2Qh/GO+ccUpOOhPHA9
hUMTMQQTKg5HvnrTILE4z93msUCGHepKqfBH4091wzbWBGOTABB3NnB79+tK7ksWHyr7Hmng
PCvjDfm98ayW/wB+LTLeGEKW43uwkfHcnmMcdhUfwo0973xtDdOrLDpMUk0jeXg+c+5lYnn
O0k/8Apfi+8T/EO5DwCMfYbYu+QPO4bDYHXHTnsvaus8GXtl4K+FdrroO/Pc3268MZ+/cSyf
6tATzgIFyegG416jflSSju0vxQznPjL4o+3aoNDtObbTrlWuXL4LyheEH+ygJyU+lXfgRag
t4hvST88tvbKT94AK0jD82X8q8yuJrq5nuby8mje5lmkuLgkEjex3Hj06/QYr2r4KwhfAsE7
IkYluHj4x/yzCpuIHT5t1FWKhRcUBsePVz4XmJztW4tycdf9YB/WvPWRcIY5Uk4JYsGVyMDA
Pttn+tei+PB/xStwVIYie36tgf61ea82nOfLQoVLswRQx3HGMD8h+orsyr+E/X9DKW5PETHJ
/dZiUZ147ZPT3rX8Dxmfx1oLEkKl5HMwbJxtBckAd/lP5VAQslr5cUCC6BZnTGGJ6AAfw8ZB
H09K0/Ck4TxJHcWwzJbwXFwcR55WEryOf7x9M4AxzXot6MSWpnM8qz2aOfIuxbmNsEEb1nkD
AYJA5Vj6MCp46V1+l/Zrq5EUhczSckSkhQ2eDkdM5/SuG07c5gXccQwrH8seT8pY5OOv3jye
2K7XT05IjInKPGqPGJEchiW5HP8Ae4x7Y+lZVV0VB3Z5/dxpLrMnlplkK3ccEdrlcyBOFClc
7iQqAHB64GelZt5aS21mJHURm4eAEpgtswTnsCMgY9SfSuiv4lt/FCyBXlB1GG+8l0K06BXe
RCB0i6HHTt6V6k6j9nXw7awIqu32+d/tBZgyqyRHaBu24bOS2Mkr1AyK0V9BaGVaoDexhmZU5
YsqbyMAN7vfoB+NOgUvwQBgdz79M/hUiKBCCqggqWLANOOlBQHPTjt6VqiRpJA4bKjjmlJ2r
x37+1MZeRjCk804c4Gcnj8KoQE8sM4HTrV7QP7VbXbSPw8bSPUpDKsU12T5cRMbZYgAknGcc

YzjNUypVeSc/T9a3/hyufGFgc4+SYjvn92wFY4p2oTfk/wAhHYR6j8QbS3Y3Phzw/qLxj71p
qBiaX/dVjwfbAqK38d6qGePUfAHiW3lQ8i2UTrj1yQtduSCcUoUj2PTivinUg/igvxX6lHCy
/Ei3hkAuPCvi2L3ewAH/AKFTl+KfhEj99fXtu3dJrCUFSOucA9K7sF1X5XcfRiKbvk3g72LY
lyT2pqVJ/Zf3/wDAGmjK8P8AiTRtebboOsWd7KBnyonxJj/cbBx+BrIS0juL/wAReDMT6e8A
TU9IeIFHtkdUJaIDIRHM7Adirug4BA1ta8K+H9YhddT0WwnLDHmiERyj3DphgfxrmpPhZogu
VubPUfEFncKvhl4dQJITOdGJGQM+/vitKc6Svq18uvf+kFz0ZIJmyfLkOPvN5e0Z/kPpWHq3
i3w7o7suoa5p6TI2028conm3enlx7mz7YrKbwB4euFxxqMep6qmcquo6lNMqfRdwH55rodM0y
w0pQuk6fZWAA2j7LbpEcfVRk/iaw/drq3+H+f5EmFbeKpLqLb4f8O+INTQHAubxRZw8knmSU
lyB7KcDgdK0BF4olaQS6n4dtYAT5ZttPuZ5D/wB/ZAg5rXbLt8xJPqTmnMMCn7RLaK+ev/A/
ALmDY6frqyb9T8TvcLnPIWumW9uuPTJDt+ory3406v8A6e+jW15qsotwGv3e8cpl1ysCxArG
cAhmyCeQOxz7PfXsGmWVzqF4QLW0ia4lz/dQZx+OMfjXye9zJf20l1dF5NQurlppHLHDFzlu
Mdcnr7V24KPPJ1H0+RcNRsILeWu1cqPIJPAPp+dMactzJj5hxnjoKhZ9jqVC475+uc/59KVN
xjDlcoBgjGcc+/WvSNCQyb3LM+5ug5/yP8mptPjUTRiZd8O4iQbCTjHOAOjenbODz0quxRPM
BG4YIXH+fWtPRYbuWR3t438tVw7KSqkbTuAJGMkCgZo+J7yK71Se4gAEefKVSwbYqRrGoyOG
AAGD1455r1/4J6MdN8GrqEq4n1Z/tPI5EK5WifinZf8AA68EvpGhtJ1zvmQNkhhnlHB4/wA8
V9W6HHFDdoemQLiFLK3WMY/hESYrkxsmqSS6kTLLE561WySASByM/Sp5emenFQhcHjoOBXII
hEtqC9xCrjjeP5ivmG5Ys0kkh2u1zOWAlyHLscY9c5HPoK+pLcKtwhOQqupLHsM5z+lfJT3
iTzyzlhUSySXOwAZId2ZevsRXpYLaXy/U0iXUIELqyKnlgtAzSDMabmyCuMcyj+npwbty24MY
ZEG3b/ASCSxyvbAyAT6A1kuqsjFFcyEK+XUs27AOMfXPI9B+O6LiG7t4J4kxmEFwobafvYyf
ug/KAemeTiu2xZoaRZT614k03TY547d5bg75EXzFtxEu6RgCfnACrns2R7mvZfDmgf2LDdD3
d5/aOt37mW/1GRSJ27IM9I1GAF9vpXC/BfTI5LrW9XKITGU0y3UchAVWSTk855jX6AivVVI
AIJDKR0Y9+K4sRUd+RC3Gljngev4UnAGMn2pjKyqR361JGpkKxxgGRmAXnue1cTYhAp2bud
ucZ6D8T0pyRszKoUM742qCMT9Bnn8K8PvLc/Ev4hXvk2qFNJt1na0GwSoqRFVDbMqDvdxJ
44rX0/4L2MV9E9zrkhgUxnENkEYrkeYCd/AlyBtOec9uel4eMbKcrP0A7C5+IHhWC8ubafWY
o5bZ2jdmikKBgcEBwCD36cV0zq+FIUvGVyHU8EYBGD3GDnNeSeL/AIf2GkeCdU1WW9uZL+3R
ptkOyK2ZmlACiMglQAYqAG/hFcibDxRFoTeNormUw2LBIbg3R8zYh8sFYxkeVn5fTAPGOa0W
HjJXg/ID2LxT4S0fxPeW1zq0E0zW8TQRHjJGNpbdk7cE98c4wTxXmPxxg1Ez+IoNEt4Y4bHRY
ECQxdCzoGyq8ABVAUAep9a9yiaOeBZoxtiljSZCTyqsoYDhrzXhXxFvYr/xzqW23KCyEMEu4
lWm8rO457DDgfQKec1eH5ua0uhRxj2m1JMIEVXEZYuDwc5OemOnevc/hKgHw30JUZI4H5z6
mZz2ryDxALezWKSCN4w8Ksdy5U4BOxcDkg5y3fjipivcvBGnDSPCEiWaoUdLGJ5M4BMjJoG6e
7/litMV/D+YmN8fceEr3no8BA9T5y1wEOxlQeYCCQDnrtY5BP+fUCvRfGapJ4VvhJII0BiLMw
JxiVD29eleYBPMLoW2k/Ku5hgEHJz+HFdmVfwn6/oZS3JpzKJAM8ALtZcdhxpW8AJxWp4clE
D6hIq5dbCVwwBYKN0YbjODIS4A96zXjjMfmeUZRTOTvwB0UDPXrVjT2y8mSqq8E0bk52bSh2
jJPhzYAz7V6b2JtJRIdixnbGGO0OByMnbnt3HHTrXUwWqxlvWOTc+xYxvVILqRuOfcY9CPW
uZ0ZFLtCkiHOSSeRkCAyxyM4B5HJFbmnyNbkEorBQNm4Yw3A24Pqckk9qyqFROft7of2j4fk
Mh+0RX0vmnIGCpEnG0/7fGMAcJNc/dM8mlW7yl2Y7EU9mKJtc/8Aos/8CNaV1PbpxFtl+0zm
5uLi5oY28sN5ShsMSCwwFboMZ75rDnylvDGRhssxHof4RyO3GPYraKEya2z5TquQrcED26ZF
LMd2MFsnliTj8T+NT+Upt7UAMJNnJYZzyccrSSQN5m0Kzk8KBzk+gx1PtVIRTyADgcY6evS
kabLYxnsM0pHcZ/KmOoDYUH8aoksySBx8rHHf/69bPgOMN4z0nBJKvI5IPpG+fw5rnRhGGSf
wrf8Ev5fjDRQkgUPchDkYyCj5H41jif4M7dn+QHtUagH5iaV1z34qJM8Z/OpvpXwbYxSMJ70
xQfpTl5OM496rw3AlmZPLdSBkbh1oSbQJfKj5D1HGKTABYjGScn3/wA4FOHTnOetNY5xzQA8
DnP+TStTT2HXtUnkTMMCCU5/2DQIao79jSt0r11PxNoWkrMdS1rTbZoiFkjNwryKfTYuWzx0
xXnPiP4ywo7Q+GNLa6cHb9ovt0ak+ixL8x/Ej6V0RoTqaRRXKanx5vza+BFtgcC+v4YX56og
aQj6ZVK8OZVSyQQ3Vm6Fs/NKUIXjkFTj6HqPTNd9qdh8SviDaQQ6npa22nCTzohPbx2SB8EB
gX/eMMEjjj61a034HXzxL/amv2kJPLx2ts0xx/vOVGffFerRcKFPlm1c0WiPKA27OS3H3gFH
TH+elOvnWGRUVgZBtyGZd27oSBXvWm/Bfw1bFGup9WvSOokuBEp/BFBH5jXeWGj6Xo3l/2T
ptjYleA9vAqv+L43H8TUzx1NfDqLmPkYygK2WUj7ikYIK46g+LXbC4FtCX3MNw2428Fe/IPf
pjnpXqHxr8EafYwt4k02RbV5bmKGWYesiOSSTOZEORtPy5K4wTk8ZryyYSpb/Zs42krkHIUA
9Tjlz9DXRCcakVKJSJCR5YbytsccccLnvx6HI4r6J+FeuRaj8OtMnmkUSWIGnTn0ZCqlfxRo
/wBa+eFPIWSgs0n7shsMAN2Txjvxxg/X2ra8FwXmoao/huLV30m11wPDMHi3xzuojr1yDzyA
wwQcVfEkqsLP+v6QNXPP2QFiVVS WBwQBk0yOCYEkyge6GvLJ/AnjXVnA8ReO51t1UKBaPKx
ce4/dgHpySse9Qj4P3Ns8cumeMtVgnI5aSJhu+hSQHH515iowW8/wZmkeneIL6Ox0HVbuRwq
29nPKSCM5EbEde+cfjXzXD4S1FfA1v4kgWO4tVZ4riOND5kUcZCeZx95Mqc45GMnjJhrLeAN
fv7T7F4k8eapf6aWRjbrRR4L7TkZZyTwcEcHnnrXc6Pp9ppVnaWdjAkNlaI44sZG0c85+9kk
k56kn1ralUjQjaLu2/wLR813A+xJtuDGJNip5SF6BVH3xjJORwec/IumnO1rGEuiTBHKK7r
gYKkEl/fAyOfWrfj7RF0bxxpPYRkPbkrdW6kZKRSbiEx1O1tyjnoF/DJEaR2kiqqhYztk3KpT

B6qp9cj6DJH19BNNXRZ9BfDfT49L8B6HHhvNuIFvpieC8sw3nI9gVX6KK6YNhshccY6V5r4M
8dwR6Xpdn4mtX0kCIWtvqUm42twY1C7XYjMb42nkleeozXa+IJ9btbOMeG9Kg1O+ZwGjnnEc
aR4yWzuBbPGMHBzn6+dVpy9pr1A2I4nmlCRqWdugFeU+KvGN9retw6H4IkvLmAK6TNYIU+2y
YO5FkbGikUHC4IySecAGoPF8PxD1uOCz1PRALObaTa6eyJCX5AE0nmFhgkNgtt59uNfwroOt
6P8A6NZWfhfRLt7fZLcuJr+6albdzKQVj27tuEPHHOa1p040/ek02C0NH4e+DD4bW4u77yX1
W4TyQsHKWsOQfLT1JI+ZuhwAOBk9j5Uix7yjbOfmbge/Jrlbvwpd6jGBq3i7xHcy4Pl/ZZE
4kHb93EBk+5NR2Hw50N9Q0+41PUNYvp4LhXc6lcieB8OCodGUnYACCAw3ZOeOBEuWo7yl+AD
PGGt+FbjQ7/Sda12zhimXbILaffKhDBgRsDfNlcjttXI6/8AEPw5N4Xu9A0yz1MQTWRs4pzE
kKKu3ahCscKZA5wO9Wm+Del22pTxrr+oSWSqSFT5MMSCQc8ggYA5OOPpVLxT8JZwUn8KXpcAK
rW1/NhlHTckuOeeSpHGDg9q2gqUXy8235iOc8L+Pdb0GSKO5nn1PR1UbrWVgzRx4xmJzypUd
AflIGPcVfFuoQar4q1rUdNeX7BdyqyErgsfKTOUPIyVPXpU8nw38Y23mSjSbW4XduK296jMc
DtkjP0rM1LR9c8O20Nxrml3GnwylQkzhWjVhk4LKSEY+jDPBxXSuRu8bXGQvqNxLaYeV1jMY
81D8ygDBHJ6ev0yK94+Hd6NT8N2sTNI97pscdheZUjbJHGvB/Dv0O04NfOjTiXq6bzGUIOdW
B5wfwP6Gtay1y+03W7vVdNvp/OeQtkv8s+GLYkAOGU9PbccU6tLnhYLnvpj3/kUdTaxlRH+J
86PmvOYzCkiyB/uyH5dmMc8YP0JroNY8XaFq3gi7iTWrRtReKMvA2YpN/moxQIwBIHQYzkDN
cwsmlnjCKEiRV2dikMH7oAgYx0/XBqa7iZlPKuq4BCcheTnB/EGvS2J3NLSbxrcx4GAz/vGT
DfKMnl7Dn5vvyq8jxq1lchpJrgMdwT5wRngqeoyMEg+2K59P38khlZwXG+QgkZ7n/AD710s1q
JL3T0sgzbreBpSq4JLKDuXnBG0rz6gVnNFI4MSk2yQMw2srFccnc4A/9IUfnT7x3WNYZGJZX
d3yM7WICdf8AtmKpyN5QjfccAh93faBnOB6Y7HrV/UGkgvrqJ3KzCVg3PcHqCOuf51rsSWA+
4xeeThUUKvUKMDAHYf8A66gDSQuDCzRyKc7kYjB9j/nrTo/u5DlSW+9g57cjia4bfgEE5Jxk
9feqQiFhjIYY9M0SgZ9cnOeoQAs3yhSxPZhyKicAjIY8/5/xpgImOAckdBg1s+DGC+LdEO3
d/paj8wwz+Gf0rKiO2XlQRy2Pwx/kVo+FTt8UaLnIH22IZH1xWNdXpSXk/yEz28cgAU4cY5O
KaucCnA4X2r4IY4deDRg7g3G71pMD6jvS8s0ZVlCE5Y+o9BQgIr68tdOspLvUbqC0tIQN807
7EXPTk9z6Dk+leb6j8WEvNR/s7wTotzrl71DSK6q2McrGvzke7bRXP8AjrW5468TeM57eaxa
fTopT9ilEqraQwno2T/HjG4kFuMdmMVcufCOv+FPC1zNf+NrfSNLhXEkENW7q07H7q5XYZJD0
GSe54AJr06WHpRSc3dvpf/LUtJEnirV/H9pbxnxFrGh+FY5uFt7QeZeyAnGEVd7599yj3ryZ
vtd7LMYrnULhF+eZpXkbYM/ekwSBxznPQV1HgTwhf+ONVNxeyzwadasq3d253yOwG4RIWzuf
GMk8KOeSQDufFvVotKhXwV4WhWz0yzUSXkUAP7+cruVHJ5cKNpbJOWPP3QK7IKNNqCSv1tpY
pdjzyPTpU09tQS2kS2VzF9pEJEQk9N2Dk8jjmPoam0fQtW1z7Wuj6fd6gbdQ0n2aEuVGEB2
+YnoBycdOK39ZvJvEMmh+HdDtLmXTbOBLaxtsbXublXuknYZwGdt55PyqDnHNeiX14fhv8Pd
O8O2BWXxbqA/dx2a738+Vvmm46kDCJ6lQRwDVzqONklq/wCrhex5bpXinxF4cvSlvq2pQSQM
YzBcu0kWVOGjaNyehBB6Ee1fRvhHX7fxP4ft9Ttis2YriFWLeRMv3k55x0IJ6qRXzdrfh0a
Xr9j4etZmuNTUx218wbdFHcysAY0wDuCbgGPO5s+ldP4Mv7z4c/EKTTdeR4LW6ltp+fKkUs
RFcpn7y7s/N/dZh1GKyxNFVI3jv+YpK+x9CDpUR9+3SpTIHKMMOp2kehFRM3yg8j614t2yEe
Z/H/ACPBfQSRgalEWX+9+7kHXtjINeHwIPLjBQeWgxtBwfUjjqT+nAr6Y+IWgTelvBmpWNrh
7wItzaqR96WM7wv/AAlbl+rCvmMMoQFW/dyAMrAYGCP6Zxj1zXs4Jp0rdjSOxNefNLh8FFOM
7s8Y/wDr4q3pBaPV9HktC3Au7baQOQ/nLj88VW3bgqjaowRuB444z07e1dR8K9MGp/EHSAU
BjtW/tCb0xENy/m7lPxrquCvz6FM+lZpGiuZjEQPmYDIHTPv0qNp2kYecWk+bqx59+e1Mfp
zye9QxzQPKyrNGWjk8phuHEmAdp98EHHo8BN2sjJf1ByMYHpTEXBJ6nGKUnOf8aarcMo5z
walbjR4F8V3z8S5VkcScsFpgZIJAJJwT9WxmuYERWxgjuUXBRJlvViCTkkDoeMY6d810/xg
iktviDJPMhMdx20kPBKsEGxgfow/Uetc2Zs2kEkRl+VUX5h8wCgDAIGOAMA/jXt0/gj6I0P
Svhnfx3upax4f1Bba70vUYPt/lMnyF0CRyDae7Iye42ZGM1t2lj4i8FzRx6BBJ4g8MKSyaw8
4F3ZE9RCx++uedpz06A8nhvhvKT4/wBKaGoJYRZ3SrtJG5RGOSGP09Ole2uQTjsTxjjFcteb
pytumbMGDx1oN3ci2n1FdPuwButtWjNpLGcAFSxG04JxwTnFdBCRPaebA6TQjnfE4denXIJ
FeXeI9S0xPi1qcvieNLiyW0RCs0Xnja1vHsGw5BO4Mc9RyaptH8PL27e78PnXtPvOiy6FbZr
83IyFGV47jj9aJUUVL VX18rjZ7DE4kfnG1sDPXAqKQDDdv3JAz+NeZaLrfjazunZNG1rX9Ki2
nfqNstreEBQWZTnJ7kKQ3HfNZ1/8T9TuZHL0i2sbSyX5VW9XzZXbvnaW5BGAD0OTWf1eb2A
9dO1ScblBPf0o8w9z2wc14fP8Q/Fk3lzi8soo1k2MsdjGynvg5JJOPQ/jVS4+IHia+WY6sL
QRtuSOCBBA3HIdcEv1PBP5GqWFn3Qj6AAGD16YptxawT280NzFHNbyjbJC6hlYehB69q8T03
4pa9bXivqP2LUBTG54YrdIXI/wBl1OB36g9Md816boPjDQvETbNM1GMXJlxa3I8if8Eb731U
npWc6M6erQHOa58KvDlxbz/2ZBNply6ExtFO5iVuxMZzkeoGK8h1fwl4i0BQt9pks8CulKnt
F86N2IO0DHZAk9iBzX0zfXEFjGsmo3ENpCeA1zllgfXBYjNQT3thbS2yvfWcT3Clot1yi+YB
ycHPlxn8q1pYmcd9QPmlvDuv2d7aS6loeoWlrbYrJLLNAQiAEYyeg5Kj8a7No2diyKEF+QDx
nrj0rvvFeuaHc6Bqtnaaxps169oQsNvMJHPQnhc46c1wDq3lOASRx26//Xr2svqOpFtqxllc
RVkupAHYqWGSXPJ54yavshuIHtYFVWw6kZfLw7FnYfKUUEc53A9R0PWq+nwSTLPshEiomWOQq

xjn5mJ4x7Z5I70swSJtxuElkibzDNGrNzlSOTjgEcHjr9K7+okOtpYpZwDKCCQrIXBIZ1xz0
5/GuzgvpJGgeJjZm3i+YLjGxBkSDJyW4bcc4HB4FY+iel75JZFu2g1SAIWdajAs/lkFcMm7O
GwCAD3IFbjel2v7WYjStAhut3mmQWjKJdzcgKHYhgWJ75XOR0FZTu+hUbHmWsxJb6tf2sDSN
FFLJArygB2A+XJC8AnB6etaerr5mr28pQRrPawSjGAp3QI2c4GcjBJA6k1hzlpd4XO9sjKj9
eldV4guBHJpd1Gjbb6yimMUmSAm3y4iGycHaje44HTitNVYS6ml0u9DuUY9hkdOw/Wq3yjO3
bhhkkdPpVm4VVVCgLK2fmPJx6H0NVg/3mJOe5Pf1FWiWNBIPA+ppa0KkkSOAp6nuKgYeYcnv
2pUByOSMDP1oAUjbpwyM/T/69afhranifRW5AN5CT6DLjH86zNp2cjBrR8L7/wDhJ9G2hgft
sOB3++KmorwYme5qmMetPxyB2o28UY54r89TAMgYycZ45p2QCMjjGOmcU08N1ycUx5UVXeWR
IokUu8jnCooGSxPoBzVpDKWv6zY6Bpc2p6o5jtohgKoy8rY4RB3Y4PHYZJ4FeLR2fiH4t669
xdf6Folq5iVgQ0NtnBKp/wA9ZiOp/MgYFVPEOp3nxV8c2um6XJLBpUZyWzOvEcQ/1tw4/vED
gdvlX1r37TLK10ywtDp0+BYLG1QRQxA/dUep7knJJ7kk969L/dIJ/bf4f1/Xnb0OV8X3UngT
4fCPwtakNbFYInZPNahfuJmYY+dyw5PYuDjAARxybwxf2uj3Gv8Aij7TaxOSLOC4f/Sry4f5
hlWyUQDc7M3JA4HzZr6YRmRgUYqcYyDg14/8fNJ1e6m0jULS1uLrTbe3likFuhkMMzPkuwGT
hhtG7/ZxTwe8uR7vr/X9fMIsyfhXJp3hnQ9X8Z61grbFtNsIPumaTaGkC57kFVJ6KvmGug0
CX/hEPDd7498Wqs3inVnaW2jHHzJuX93Ein7oIwzf3Ywq8cg5fgHwndta2WseOkaz0PRIJr
WxuEC78uZWmkjPOMkHDCuVQYwvPEeMPEt14w8SfbbwypFifJtLX7zRITwoHd2PLHHJPoBXW4
+0m0vn6dv1f3Fbmdo+qXmm6xbapFlkmpQ3H2LJk3gyncSxGR1LZx61K1trHii6vrkx3mq3M
UJnupGJdlTp+HfcdJHQ4HFVl0+4vtUi0vSreS6v7iXy44R94sc5XngAyySeAASeVt6pr02iWE
2geGtSjsmk/02tMr9vnxhiH+8IVGURRjcMufvYG7VndbjPZvhR4mHiPwnAk0zzanp6rb3Zd
tzODkxy56kMox9VNDoeACK+WPBfiS58Ja3HqdqomQL5Nzb7sebCcfL04PAKn1X619RWdzb39
lb3dnMJrS4jEsMq9HQ9D/iOxyO1eRi6Ps58y2ZnJWZYDsoGDyDkHPT6V8+/G3wxHo2tW2oaf
EqW0qu7GJR/qrhcfwvorBg+Ox3Y4xXvwJydwM8E9/euA+Omly6j4DluIy8um3KXbbRkiHa
ySYHfAZSfZSe1LBzcKiXR/0hx0Z474Z8Karr2h65qGlpvk03ys26ruectuZ1T3VVDY6np1rr
/gFPDJ4y1VgV3zaXmLsWxNGzdevBB+grb/Z41JX0bWbEtm6hu47vzM5LI8YQEH/ZaLH/AAIV
l+MNNHhr4s6fdeClhvdauGkuW0lAWFu7KQ4YDAWJw5bBZdvOeMV6E588p0Xppp9w730PV/Ee
u6b4e0/7brF0tvCTtjUDc8rZxhFHLHnnsO5FeZTfFrV9YvHtvCfh6S4CtsR2V7iTnuUT5F69
Cx962fD3w0e8vzrPxBuhrOquMC1Vv9GhXOQvGN2P7q4T/e612PifVB4c8MStp1rE0oKW1IYQ
hY1lnkYJHGqjA+8ckDnarVxRVOD5UuaX4f8ABEtDzB7D4saozt3c1ijsCYku4bcqMgYATcR
gdifX6U0QfFXS4fPSe6vIokDGF54b1iOeNm0MxHfBz6V6dnWLGRLu44tQnutQjtoY7NSkftA
FAeV2I3fwuxBzyVUVrMmSxUH15GMD1qnXt9mNijwfUvF1p4zs00vxHDBaTqdrLm3v13CFHJw
0c8bAtGrBQCRu2kAkCpPE/gb/hF/CEt1JctNeJcxJNJFEfJihkDqVTnLYcplj1yBjBru/il4
RXxDPcmoWMJbXbSltDjkXKDJaNuPmJBbaueOhrB+GF7H4p8I6n4S1Nn2w2vlxy7fnFu52gE
H+KJwAM9to4xXTGa5FKGivqjC+GNwkXxAsY3XaZba6Qbkl5MakYPTkRtx9a9yWH90em4noD
7d/Svm1W1Hwl4jszflI9T0y4S4+zsdkXKgtuKORyrKSAecZ55r3jr/F3h/VZLe107Vrd7m4y
EtXys2QCxVlxwQafbjgnioxMG2pLYDxr4pSq/jbxAGDtLHCQMinlSVt48Dp06j2BPqa7S88d
+K7SJYxoFtp6uMhHtLhUG7PIC/L6/LzXHfFiInx/q6s67LiGfSseEBtUfiSvX0Htihs/Gf
j+7ZRpPh+4is8Jtni05/3hCgkhpXxg9ePWtnG8Y6X09OiG0tviLe6h9htb+9g0a5dyrXP9li
UPvICZWVxsKjdlvmHQ4GOYbjTfCXiaZmfxlcrll1JG7XN5GqI5YDCbFVU544DbgRjPatRfEH
xllsilz4RiuWyNxmhXBAPOYzLyc//qrmdRtX1HxFaxeNtFj8L6TK4V7q005bdJHxwkkwYgBu
Ru7ZHHUiiYpX009LP/ggcvcqelah4cuLiW1q2a0u85jSTLLKvJ3xsOGAIA9RnHBqjCga9O5mKb
WztBywOeccZ7e/PWvo/4i6GPFXhq7sljKahHuuLMqcFJgDhR/ssPII9x6CvnGCSO4ijnj2gF
SdnIA55J7gHcf1rWlUVRXQGgulyxun2a7t90q5lu3+ziMjB5ZiQPvdelZuv6TLp9zPY3YRpr
cgSqjZVW25C57kddy8c8ZpLi5QeUIyWWLMLE9wG4wOPpxTiVlt4j5pllCLEoOcYAI9OAR+W
fStQKV4ZLxxNdSSXEyjaGlkMjKB0+8SQKrqixCFVhQFU24CDI5JycD9fwqxFA7Q+csXmR/eJ
UZCE8AH05rf8E+Hk8Wa01jNqsGmyYEgieMvLNx8wjBwpK46E5x0BGcU2oq72EVvBC+bq+oSs
mPL0e8baFxpKBB+HzV1jIZJ9okKsScuBygGST74AOBXWt8PNL8LaRreoWN7ey3f9mXELGUx7
SrKM4UKMcjOc1z98kck900Kjyxbswyw+9t6e59uOldOBqKfM4mc1qVLmZr+NNlssFhA2I4Fy
Qhb+lkklbnBJPtgYHFKBJBPG/wBoMHmqVZ15/duCrDjqNu4YpsFt5pfaVCggMxyFXrjJHTOO
tRs7Hy2ydygBSeSMDgfSu8ks2sc8t3GkZZi7I2R2LE/XuR/Sui8P2st1ehV2oJMGRy6rhOMgZ
xggDuccE5FcxFKQh2yMo6hV459anQu8jrvUbQfm4YFvrUSV0NGAP9WWY7NqM4YnPIXgfmP1r
r/GsMnmfDdlGHWOLRbWRhjHzsgJb0JOB+Q9TXH3Rf7PI4IJCMVYAAA8nGPx6e9dX8Q14o9Ws
BFldulWUubxtklCIR69tpT9aHq0C2Zzku0Fdq4P3to6nOcn86iBODkHHSnYKsQceYOCKe2PL
B5yBnn6VaJlgQNuPxp70qZ6f1FAUgjIKnrggjinbRtZg7Rx19QaYEsSOUBYfK3Qk46Vf0VDB
rumvkLsvICSXwf8AWqOtZyMFVEPQDmr+lszajYHcU23MJ3jqP3intSkvdYme8lcOwGPvGhBy
OAeehpXz5zcxbjx+NICBycmvzxbAiOUE4C5HFeY/HnxB/ZXhuDRbdgJ9UVnnC/w26MMge7tg
fRW9a9QYDb9TXO6z4Q0jW/Eem6zqVv59zZRMNI2OY35ym4dwp3EDoSxzmujCzhCalPZFJ2Mn

4TeD4/DWhveSuZNS1SGJ5srt8lCA4hHryck8ZIHhFdwMFQk4605s8ktyTzScFSD60VKrqycp
Be40N+8UZWdnr1Ppj2p28odwO1uglOKRwWI7c5/Ck3BxlTkexyPSsxWOK+LmlatrnHJrLRI/
PkNzHLcQiQIZogDwCcA4Yq2MjO3vivNdM0e78NaiNI0qJL3x7qETBpY5Q0WjRMMMd/TzSpO5
+iKRjJPPvgUHPmDK49eTxXhut+LbnwT8VfGUtnYr5V+mBfKguGYRqUnBPJQybm2g4YH2GPTw
dSUoumltr/w/9eRcWU/E0Nl4C01/DWjzC51+9iCatqCZXYYSRaxZ5UNwW/iLxnrhcHwd4S1
LxPetHZxm1tFwJ76VT5UH0AxubjAUdyM4FVtB8P6x4r1CGK2SUXeoPM4vrkERuE5nk3/AMRU
kZ2g8sBX0P4p1LT/AAT4Qmu4YIUtLKMq2du52h5Twie44Lt7Bia66lR07RWsn/X/AAxV+hy+
r6fYWENj8OPDlrDNNqyGfU7y4HmSWsIwftLhcfvBjKAkAfKAPm553wB4hn8CeKtR8L+Ip8aS
t00ImcFVtpMgrNg52xSBlLdhkN613fwq0Sew8PnVdYMKuu60ftl3LN98Kx3RofTg7iPVsfwi
qfxO+G0Pi24t9Q02aGx1XKxXMzglZoguFJAj/XgD1Xg9BXJ7anzOjUd11fn/AFsTdbHoZjIU
biCDyMcgiqPrx3ppjAIKq4wQVYZDAjBBHcEdRUem2NvpmmWlhYqyWlrEsMKsxYhFGBknqamZ
VLDe2F7kDJA+nevObV7Im54nZw6x8OvHWS6doWmy3cGuRKmiKeU8wOGTcx7RK0oYHsFJ4Oa9
I8FeE7XwpYXJMovNWugZb/UJThp36kBj92MHP/oR54GD4EstY1bx3r3irX45LVLCy6Vpto4A
MUe4Fjj/AHcDPVmd/SvQm9jzXbiaz+DrZX8xyfQ4vwvr2oeJtbvIorlbS20rUj5scdqN1zC0
JaELJubOHDFgMbkKn5amvo9Ug8OSQa7eIsaafcXN/qtvFvlhmL5VLeIYI2Iwx554HQ1F4t8D
Ra1FGtlqMukJbpL9nhsbeOJEeWPZITtwTvGd3c55yOK6q1iS1gggs18qOGNIolH8KqUfoKkm
dWGjh91tvmO5yvhfVH8R2mr6dfobKE20Bt4YZGE8VnPD+7aSU5HmlRnjkc9RTW8Pww6fZ2eu
6xHHpcST2UFHHL9njaN08mNd+4PIRH2IJLuxzjArrdm26d+N0m3ce7YBxn6ZNVNB0jT9YtBa
6tZw3cAYSBjVzgg5BB6j8OvQ8UKsub3dE/mNMxPCxlel3NssqaJcCSWFb4yC8STzCpQqfSJ
AmEUc4x71x2qwf8ACM/GzTL9Q8dnrs6oxXABeZTHKpF955UmO26vWJMyku/LMSSfUmuD+Mum
m88DT3ST+RNpUyX8R6EkEKQG6gkNx7gVrRqJ1LPZ6feUjq9T0mw1i1jt9Wsra+hRiVjuIwwQ
kEER3B57Vm6D4L0DQr77XpWnCK8KlBO80krqDwQu9jggY47cVq+H9T/tvRtP1XyfJN9AlyYs
5CFxkqCeuCavOMsNjjAOTlc5H9PrWDnON43A8d+OokSxXVjrUEbvFOgs5yCR5bruMZ4/vKzj
6qB3ro/CzeLr/wALaM9tH4e060Wxg+z/AGkzXUsqhAA5CkBMgA45IzXSeM9Hj13wtqlhMrZe
FpligLFZUBZCACMnlxj3qbwxaS2PhjRrSc/v7eyghk+XbgrGAVx7dPwro9snSse6AwJrLx7e
BoH1jwzp0POLmzspZJseyfKD+NUNQ+G9zrELxa/4017UInwWhVUijPGM7eR3PavQFA79qcc
47DNY/WJJ+7Zfiba7RvEyA4j2455wo4+vQV8teKtOfQvGGqawxyIrlnhLKWbjcb0Pt8rAenW
vqdPxz6V4j8X9Eu9Z+JtjY6TEkl5d6PvMbuqCXy2lOMnvtXAYRngVvgp2k0/6sCPOFjyS7SE
MqHCsud7ZwF68cEnPPbjmrV5K10q3MjhZJGJkCqB6ADCjAzzx681j3yXGn3z2l5b3NpPF8nk
zRsrKSem3GT+FXrjTdb0+082/wBI1G2tJFGJJ4XjiHPy8kYB6defzr07WHckhJMDfgrKSA6v
lRuHK4xyQV4z6/SmWdxPY6na30D4u7edJofMTdh1Pykr36cjvVK0uQCry58rcdwwDnHtx7dx
3oL7JCUVVjL43ZxkdO/P/wCqmB614Q8Va74jsvF6a1erLDa6NI0cccCRKsj/AC87RzwDjmqS
zbEkUgdgcH2Of/rfjVf4NRNLofjliwLDTlh3dMZwZsfp+IXLOxmvr2G0tU86e4ZViUdWLdga
3wSjFzitLW/IyLuMt5IiXYPtjY5SMH7p/Hg4457ioZAEQIwG4ncSDnt0/wA+1WbuOG1keKJz
I0TEGQYCTwOQO3vzVPkOCOSovSvQQmSMwMZxjk7up/z1q9pHmzXEcEarvLEBnTcN23jI784/
OqRZPMJAIX1z1H0rX8MiSO7PlxRu0vy75WC+XtGSQexwc+wWILYS3OSv1/0G7GwsxUYIB4zn
/wCsK7H4llieMNQjURjylghwn3RsgjXA54x0wemCO1csSrW90XR3JaMIM5yd2dvPrg/IXQ/E
uUyeOddchhi6cDcOVAOOnpwT9DS+0v67FLZnPgjMWwNvf1HWnOi+WpI4xk+4qWKN0fCxSO8k
YITYd3PbGP8APSpL21eBdsrRiYAF4lydvfk9M+w6c1VxWM3kyqWyT7nNTwbPLw5JZiuOOnB/
xqPCHBFBbQkZOQecj0piHEr5gwAW4HqDvrT28q5tWPG2ZCSf98VWUKOc849e9SwufPiZQSRL
GQAoeHHSna6sJn0HKcTyAf3iP1ox60XBxcSem9h+tNyK/OrDEk5bI59TTl6jppTbJlJAJBJ5
+lP6Hg8GqAUZJGKUDJqaM8e/al69utlBCMAN26VG6ISjbFJTlcD7pIxx+FSgZOMcYpkvALAZ
PYZxk+lUgI8nGTnOM49KwPEXhHrFENxbXGtael1NbqVRi7Iduc7Ttlyuc8e5roFTBJJ5pxq1
UlB3i7MadjkPH2majH4d0u68K2QbVNDukuLO3t1CgRbSskQXurLtBUdayrrTZfiD44hvNRs7
618J6Kq/Z70+t2he7uWAZ9yNzhThT1BCAD7xr0cAEdKXliCST9a1hipRjtrZ9r/ANfiO44F
mdmJyWPzGncUi8ClyB16Vzki9PxprDp2xSg8dKRuaSEHRePwFLIoWMcDJ60xRlWd0HNOuTkY
qrjIgSR/Klj4YH04+IOAzGQDio3kSEAYOBngcGn6FA4YyqVGSCDTpu3YVBFcxNMFSeMsDgGE
Zz6VZlIxVXsBCAQvI/GqOrafFq2mXdhdbzb3KCOYL1KbgSM9s4x+Jq8pGO3t+dK3lbohHvB8
seZn+9k5x7YxVxdnzJ6otdxkUYjjVlo1jiRAqoigKijoAB0A/Sn5454oZsgkcD2PUen0qNmI
PyFTzzmizkG5JjpxzSKME46UrClGecVNxXDbycUjL07CpOAPQ0uRwMUXFcrgeDrXDJoV9d/G
SbWy/mWlnp62wHk/KhkRxtVj1YAhif8AbI6DnvlI3AHHNly/MATwB0J/pWtKpyXfdWHcYI3y
vmS7SBxj5iPYHt+Bqlr2kWet6HfaVdteLbXahJXhmCOQGDY+6RyQM1o9xjp1pDyMc0lUcdYh
c8tf4JaA5DQavq8QByQxifr/AHRtBpbH4K+HreQNearV4AcIFaK3DfiAxH4V6jj0FNc9cit
1jKvf8h8xzEHhvRfC/hzXF0TTmtfOs5WmKXEKjSbY3wTvJGfmPTH0rj/AA/EWk1CTTptftU32
J7eKEN9nm3SkRow3ZDEFhwrZOQAecV6bqQJ0u/Xnm2m6f9c2rxK2iLWcQbhWjG4EcEYB+h6A
8162VSdRTv5EyeoksLwuYpY5IpF606lSPwNNKgKxwcjgDtUxmZIRCFkLjVtwXjj2DYyAfTpn

nGakuo4RNJHaF2hDMU3kFwgJxuxwTjGSOPpXtkFaKNnIjVWLE4wikk1pW7C1tdRWMMJLixe3
UseolZEcAd8p5mPr3qBi0Q34KOGl5DAA57DFJBdLHIXMe+PBGzDKB0xg5yO4696lq40L4cJV
44/LSQC/hu5Q8hQMklbKlgeA3m4yOeKm8fkjxfqnmsJXacgucfPgbdxHbJBOPx71DpcZi1yK
NW2BmgVpMfKu+eL5j16g4wc9+Kk8dyfafEF5exr5SXM0sipncAFkZTg5z94Nn36cVEfiKexl
W19cMGR7m42FVVwJTyBwMn6cUyWTd5jAYQnOMn1zUcOwsMthc/NtHOoucfcgfpHzMdC8A4Ax
x7VokSRM2STwDnv9akLFiAG78ZoXyfkC+YjAHZCX4bk8jjjjAxz696c2wFQY2PP8T/4UxAhb
A6DJ/Wp1YCaNwTxIhyDg/eHftTFZMrmEFc8ruP8AOnb42IDRpt3ruJY/d3DP6ZoQHv1wSZpc
4J3kt3oLZFNnYefJ8oOHP8AOmhscleK/P2hkwxgcdO+aVGBzxxUYybOQck9c08HaxOMKB3p
WAe5x9BxTgc59cVGCmk4GfSm5WRyCpOOc4IpJAPBzlv0IpSOeetISeMYpeWHXHvTEIFJ5qQL
jBqPeN4TDE8844GPWng5pACqMdaU8HmlGMU0NzmhAO70D603dmgHvSsA/vRnjvTMgdaM9KAs
LFzlf50sp+Y4qFW2yk9vSpANznH41Y7DkGfLz34pNzKMDdjFKzALwDUMmXGMnB9KFqMFchzk
nJ6c0Mcn8Kj2nJJ4qVThcdKuyKsJCyXIPNDbDn7pAOccdfFKuMneWC5ydvTOOtJkblJ/Kly
eeuKe2wDQMjBz1zQ2OMAD04o/wA5pzDjj8KabsAkeTjgA9xnNOBGR+oqMLg/SIY46UtwJAcn
n14pJGxjPpyTSKMbd3Oc8CpJcGQlRgHt6U7WjcLDIkJZSoJI5HrxStjaMZ+uetGBx7dKaxxw
am4hyjK+hJ70mOT6AU5QCuf6daQcDJHJ4xQA0njue9NwC349qc3IHWlTHY4YHt600hpFbUlD
6ZeqB1tpQc5AH7tvTmvErWV1tbdkIDCJVG3r93rXuf+oexu1YA5glHt9xq8JtPntYm42+Uue
OfuivfybafyJZet7d7u3n2bPMt13ne4DbOgAyRuJYgYGT7Y6UVGN5JZXADL2xj+tKELCQgop
Vc4LAHqBx6nocfjSiRnPzNlgNo4HavdJYh8e0GYsXYSdtx7YPpnr+VXdI04XN0FeSMWVwJLe
W5Nu0xti8WVdkXncCvGOpyOCcVKAAsvJKqe+OKItJZbaWGeCaSGaOZZELRsNGV5BH0OD+FTJ
XQ0XfB/+k+MdMTdul1C0Yj1VZVc5PYALuSp9OK8mkXVzpenXUyRaWcaSrLcSIwAYXMgcDj5
m3cYB5Lemas+FnNprFywZmRBbiNom5kV5UTCxxsdsngAlevFW/EpdvD3hqCZ3aUrd3kxYdJ
HuHwrD+9gA89M8DnnK/vF201OTuCVnbLbPkoSAzL8zD1I9aOi4YHPOcDFNkQ+a4UEnOR2Pb/
AOvSgFOPmyM8H+lbEDYsBpCewHU9eafExXLBtvG3PTTrTTnzDkn0xRtYZUjBHY/54piJCxGAT
x1+tQXDAQSg7SdpyKmI29O/NU7knyJeOdv8AOmtwPohmyxPUZzV22it5LaTzXMUqkeWTna/q
GPbHr71Rjby4ywOCq9foKtQ52EEDIIPXrXwWzvYokmgeGRo5UKSL1U8Y96YAcYYDnrV6CSO
SNba5fbGvEMnH7ok559VPf06iq88UlV00NwhSVOqnqP/AK3vUOPVbf1/XmLiAIXjgfczqRMA4
HWhiB0xxSEAk4GakAIA/+tRgkcYoC4pR2FIQAuVrSHI6DmkZwvJlXkAe9JAOpnAJ6AHqadkn
GBj0pO/Xn0qkAHjir9aMYHJpRx1oHzEHtQMaW+YAUE54prEYPBqbKxqoIwScZ7k/5FVa6GiI
qTjI796eGIHB4pjtknnFNLcUktBj+vOScdKb3oXkEnv70KxD5yc9qpAO6g03n6gVInGT1Apk
ny4weopsBh6nH605SSKj4YDHQ8+IKPWl9gJDzUN7JdLapsYoJZS6grPKY1Vc/M2QpJI9OM+o
pwJzTs0ebAUgbjJOP6UuBk5J5pqnmhj6GhXGhzMAQOgxSq4xznoKj680Dr3prQCUHjBo/Hmm
gEupHQZ/OpgBggdxmm42FYyMgjHTBGMUskbJjyMZVWGRjIlyKQD09aswhZIEDY83A8lj3PdP
x7e/1o5S5h2Km0nIHBIwPanMc9c8DFID3zTXbBGc5zihbCuMnGYZs8r5T5x3Gw8V4PpgY2FuM
dYF/HCg/0r3l8lJMKGO1gA3G75TxXg+mTCGK0PyviMD5hnmqOntnNe9k32/kJ9AdfnUlldTj
oentTV+WQ9gSMdeO/wDWlQYwDknjqalKtkFSc45Fe6SRbMnIOadOQkZBIHKj5uOceY/IVyzs
Li7BNsvmbFLudwURqDyzE8Ko9T9Bmpn1GHSmDaNJLJelSr6gcps56QIcFR6yN855ACAnKb7D
SK+hhYWv/OZVURQhnYFggaeNc4HfG7r/AHaveKwBomhMBsLpclgCPmxLtyw6g4RcHofmlz1q
to8Mh0S/Vo5zc3clvBbBCAGV3K8g9t0agc/3q1fFtstv+qjWXzJbaOVF27SweW6bI9uB+ff
rWN1zL+uhdtDkFj+Vc7jkbhj8qcsbBPnXJ4XOfUjhl28Fcc9CNxPqTUKLrtlrSlzLvBIDbT
juAcEfPwxBTG9Jjtdxv4YqSNy57469M/hTgg5IJzg5GOvvTpXaOJo1SAlmR2lCjzF6jardQp
3HIHXAz0pmTHGuepyCD3FMQyQggFgcgjocEg1Np8Js7y/3APAuyFcZy7AgnpjgZ/Eiq7fvC
CDjjv3q3KY47WKGettHztu9T1/lQwR7vZZkt7Yjc5eGNgePyDmp0VjNgKSfQV87CJN2QmD0
4J/nmpre1jaVRtAcnAznk+5z7V89LI5OTlZr7gufRtROP4GIHWrVuwvBBZxjrGUG2CckfJyT
tbnlTwB6V83G3tkJZ4EZehBFRJawRyjNvHyCSNopwyScX8a+7/ggnY+jbiI2sjR3IWORcA7m
A+hBzyD7VXDhCS7xqrZPzSLx+Zryvw7psXizTB4ceO3/ALbsEeXRWk2KJo87pbUkjoMF0z0J
PYGuPFtb7QRBGohUOGbz9PwI/Yl20p/h/wAEGfQj3EKAF54FX1MyD+tMN5bAKftVthjgfvk5
OcevrXzxy9thglBFF6Z2AULZQ7FZolIuk5JQcjr+NH9g/wB/8P8Agi1PoX7Xa9ftdtjdjPnJ
yfpzDe2gYg3loGBxj7QnX86+f/sdtyVt4eACfkHHP+f0pkkFuPlFvECOvyDpTWRP+f8AAZ9B
NqenxkiTurFSO32mP/GojrWkngarp+f+vqP1x614L5UPGIoxzjhABSCGL5g0S4xnBUU/7C/v
/gl94OuaTkqdX03Pf/S4+n50p1/RcE/2zpn/AIFx/wCNeGTQR+UrxQxlUI3kIMKOgB+uDj6V
GIVJYpEgx/s9P/rU/wCw1/P+A7nucevaK5Lf2zpjBTz/AKUn+NP/AOEm0Now/wDbWnBSM83K
g9PTqK8M8pEQkqMeoAppKoVJVtzyD39R9Kf9hx/n/ALntZ8TaEck61puPe4XvUT+LPDwbadb
0/8ACbNeP2WwJcXdxEssMeQsRk2+ZlcbRwd23nJ284A5Gc1AkrOWk2KmAfIUYH4elNZLD+Zj
ue1f8JX4f2Mw1vT8KQDibP6VXPjLw6LgR/2vbk7d+9dxTrjbux9729K8et8K3zdCem7g80iJ
tWSXOFQFym/Bb2GeSeeg7Zp/2LT6yYXZ7Y3i3QQikataFZAzBtZdFIGOR1Jz+RqGXxf4fSxy
31e3Vs4IIC4PocLxXm8wxqq2RuFVbYx2X2jbxgEB2298EuW71hq37uJsYDqSEGBsA4GfehZN

Tf2mNs9cTxr4feNGXUcbv4WhkBXr1+Xjp+oobxr4fRQf7RznssMhP/oNeUbg1uNvDYGWLHPT
9aUt+7bdnOcfN37/AJ1Syal/MxczPV4PGugPj/TJASDkNbyZB9Dgf5zQ3jbQNwX7bIwJxuFt
JjpnP3fw+teV2svlPipXaGyMg8g/0pin58lsnnpYAOnFV/Y9Ha7/AA/yDmZ6n/wnGh+YMXEw
GeWa3kH5DGT/APWpT450LBzcXBx6Wmr+FeTld4R02ksZAA9RgA5/HJ/I09JDGjgAYbBOec4
5H8zR/Y9Hu/w/wAg5merN450PBxLeEg4GLV+fxPHNV4vHuk7ZmY3hPDKhtWG35fu5zzz3wOv
tXmEfOQByBjAbvzTn4JPGenXin/Y9Du/w/yDmZ6kPHukeXEzJeqW5KiAnb7g9DS/8J9o+8BY
9QbtXBx/P+leWgZLZYgk+vXn/wCvToy6n5VPBAzjgelP+yKHd/18hczPTx8QNI/ii1BRnn/R
wRj1+9T4fHmlszGJNQwoY+YIQOg/3s5P515cIXkfjbk9Nxxz15z296fAWWNWzywJ5HOc/rR/
ZFBdX/XyC7PUpiFpskZebT7v7Q+CsiBQWPGC3zEdM54zzWdd+OreOV41s7oPHuVt+zG4eh3
dzXAWgBJXEcDhmbGB3+h/8A1UjBkZhjYQOIW8roN63HzNnfx+PrfeglsbyMLndsMbE8kY5Y
cEYrz60gKeRE+QF2jJ6dqASUxySTjr+tXrWISPC07GGFVLNIVwCozz15BGfb2row+Fp4a/J
1FuU0Uvg4Occj+grVNjHp8oOqnEqH/jziIdyd3KyEZEfGeDlu2ByQsVyLeYvo/lREvF2zZY
cHJUPyGJ6MoBHp3rIQ/KuflwPu/U107jsW7y6eYC3MfKWqy+YLcEkBucFiepGSB2APAHNUDG
8hlRWPIXAHC8KPpFSsmVGTWd06Vq+H4nhniu4UkmvDPHBp8KHaZbguOcjkeMeDGYE8KQR6
INxdGl8rSdTvLiUoLa4t5WOeV2AhRtl+b18BeMEE+tR+KWRbrT4Vjlg+z6dC7xbwdg8xnCrn
jjzTj27U62RF8la15wxcy3UY2szEMsQA+b6ebI3J5/Cq/iSdzNCzqxeXRbFMmPG0lY3bj1yr
fnjxtJH4i+hRgQsht+3AU7WI+Xgdz25IFRIuGYFXV8jgH/1+vtVmzmIKH5v9UYbiMooJYMD
rx/h6VC/ExEjK7TgkHdz9c81siWirdgeapHf681FnAAOMZzmpplldthXoP05/Wh7Z04I5G
+65KhugyPfv+FUSFsikbyd23qAvAOePr+nelkUjALE4wQB0xS5dYdqggLyWx1qNsQApOD0xx
SQAkBOeCMscddzWnZ6Vf3vlpbWzOJSBEPumU5xhB1Y57AdqowPJE52OybhyAZx14J9/5UGW
aXd5k0jNIR5m+Q7Wx0yCcH+lDv0A3bvw1fLZR3CW+pO7oHVDpkpVx6BILck/dyoDAZBxisea
GSBlZsLvGUKsrqwgznIJH/6qhg/0eVJY90Uy4KNC+xlI6YYcjGBjHTAx0qzdXc2oTrJc7Jpn
HzMI1RmPqSoGSepJ5J6nmkr9R6FdWlhlSaKV4pY2R0kjbA6ODwynsQcHPtV7W9Qh1O7W7Wzj
tLyXm7MDgQyvgZdl8DyyeSRkgk96yy53Aqfx96lfBfe4wvVj1/z1pta3EXdKnk0vV4bylQe
fbuJE85BJHu9weCP/wBYIPNRX7QTXfmQAqsyiXyy2fLZs5QHjKj+Hjpgc4yVuW3xJkIeAZI
eeF4/DAH4V VYHHmHjZtGM9R/9ai3UYxicHAyexJ7UAHu3Bxn3p5bA5YkDoO55/ToaQJkkY6n
/P8AOqER5aNwRwV5/GnZwTuXtzTnBz1P88UFIwnDEMCwOaAJLKTbK6uc16FXGevBwfzoxs2H
cCfQHNQAFSB0wOctmiR9hLFvmzSAfO3O1gUcd6YQqpxgjn7vOaZEgOsec+n5VJNHhAEDdOh9
aQEKNICg4WRIPQZIGcc/56CnoQUVOVHOSOv5U+0QvMD2iXeWHQdv6/pUKKAeeRnnHf3pLcY9
wGY453dOKmtpWS5hYHK11ypGQV3AkH2OKgTJGOSM5zmnQMfLJPG1WlZ67SB/OmllmuGuHknl
lLyu0rHP8TMWP06moGc5HPbA/OnxoAyhWLAANwOcj3qNkyjAYJ46HPvQgZM5BG3B6qOG4prM
xZssQM5ye/pSqT5YBCFu3GaBgxsNinl68igBUDOmchjuffpQ3BU8qeQT9alAGfllj+Ln5hgd
+1NkAbdh8wyQCPpQBNa3ASGWMqjxvjepHoOB+B5zUchQxAhvmHTHpUUYK87VG0d3apJBHkpF
5ixkD7wGQcYxx2znH4UgFiI3BgQD15GQcdacwIUBQcfex6YB5qRI3SBXRGyflkr1U8jB9KRH
UvGoQSNvBIPQ49RQA23QSiR024jA4xndyOB+H8qszNvI8tX8hThNwGeD37E81DCvlyqy3LDD
YHJx1/1R5gEbqcrnaRz7/wA+lMYGQheADnOem8Y7f571bu1tlLlyZHeV4Wa6R02rHJ5JBQn
A4KbSeuCT2fIhMKRuxt5BGP1H86nMoCSPuXeTnAzhAM9+nOelAiFvnJIlyDyafGSckAMAMk
egxU72X2eNwNbyWUMZBKQoTb1BP97p8oyRkZ9K6EaUlnbm6dGtNPdzueeXdxj/yzj+UA8g7E
DOQvIUnbSckhpXKmn6Srm1jlhlluJQ222jBLtwTuYA5CqvO0bSeclRyJtbin0qYKk2mvcfMW
jtHS4MCnoS+CCWUg8cAbQMciqv8AbrWtubXRULtbdLCyzTskk84DEhThQqJ1yq5J/iY4AGc1
uqW3mO6gFVEaqNpJ/iwvoORu4HHHPFQk73Y9BjSO6lOF9gANxznJpc+/oAKVd5QIMAHqckn
t70jKApcrtDDOR0GODxU1rDjCEMUUUsjScLHEoLtgEtdgduB97oBk1oIbbW8l0XEAR0jXLFy
EUemWPAz6dT2Brr7OK30ft7y6u5Yr9005oILLzfJZNzr8hBB2bhuyhcOUKJOGIFUp5h4cHkj
y2vEj2MAfksRiWlbcDnBIwcsdgLbAAlUXSfUbazt8Zurmc3Vwwfb95dsMe5jwxMbv2ADg8BO
Mm+b0LWhQtQZ/CO7RgPcyLCGckqu23G0HHPLqPU/hT/ABPI7XVv5D5Wft4ZghXaEMkQYpjJ
+6FGMepIxnFGnmWD4d6rcruCHUkhUqR8zliXxjrwsR/P2qbxPY+VfBXhA8jSLWGMox4ZNsJy
e7fK5weox6UluDMhJkRlwDkJs+Y575+n5Y9arktlmB56dcjP1qeyuIormOW5tkuYEW5gkqcr
r/dJXDD6jpwaSdUkKy26+RG8rkRElhEmQQNx5Y/NjJ/u574GiIzHIqlCYWXAG4qx5B4HIPXr
xjqBmnSyK8UPnBEWMYRVtIhnJ6fh168fWq8gwX2niUkZ9R/9emwAs43ZxmQETzbWXfEjLHn+
MjOD06D60xAoBAyGPrVu9dAI9gxtVSe/I4//AF/U1UUEqSPuimhgQAhBfJ2rt2gjGefTt098
8Uq5YAANgnhRzmkULg5+ZmUgYYjaeMN749PelQeayleSy7iZN5JAIGPYIj49fYUCJoY2cS
SMp+9tGeO5zg98VCykKMAkEngY+laetStfazNLCsENwPPSOMYQDJQ7R6boyPwriPIJz9vrQ
gGNlTjnPyie1W7RzCzTgrvil2hlDat6lWBDDjocg1DCgZkBO3JHU4BFWZISbbGIwexLD2Gf
pQwldRvJry9uLq4I82dzl+0YHPQAdgOAB2AApsCkRnO4Fsp0I44/ITngbeRgnHGSetEcZAY
kZA4J7cdvrR5AlpLywM9j0IFR5HybMli9RSkjJHA3Dj6VEzY74BHFABMWLYzye/v60nzDg
/ePFPhSJ8NNOCrLnbgHdlOTweAAePU8Y+IB2PcoYw52qNxy/eOecYHA6DHJ96VxjHVh2HPp0

qCVskeoIqy2Fxu3Fe4z2zzVcx+Y7FAW3HgdaBFiOFsB/U4zyD7cflTpAPJyeC3Qe/FSOJI4k
gYsdrFtvIB9P5VDI2CuDhgec0DHRKuxkbCLgDcQt/z+z+dMTbsyAPL59CamvW81LcDjXAgbv
yBj0+n51D/E8ezJxgHp0/wD10kA3hQcAcjtTwM+bgnhGz34yKbIFBf5QD0IzSxkplr8Ljkfz
pgBQoc7hz2HPA9TQh2YIJK4ySwzk8f8A16stHldyH5QTvySNv19utQqY8bHbGcc447UXCxEA
QRkkE8g1MqZQJtBLZ+YelBUR4Jzu3Z3eo9f5Ug+8T1b16UCLESgoQqKAV5yPTrUeGdxg7m5w
B/P8jU1nJaxyK12srx5z5cThNwGeC2Dt04B79Kdc3rSxeTEot7fOTHH1bry7E5c8kZJ74GK
Ooyq4G0kdOBgY5oCZPQ4B5OeOtMwu7gDBGKdfalPAKgAcAA9D+dAh8LOshG75WBDDPoSR9a
nghZYZZZ2RW5EO04+UsCR+itz2OKrI7FTuxgcBeuevPFXmhaRphE3yJhjt5DP8q8EcYySBSGN
5xuwc89/pTxbebPbQxI5nlAXCKWJJPGFxnGB29/Q02FHZSVDE7S5IB4GeufToPxFatLZRzy
WiRNJPNPGpliR4kcqC0johJ3DKeX8/H3iOSQtDdgtcr6FZC81WytQGm80Mkq26MWXKnOQOSF
JXJOBwc4HNWdJsjJGF0uJ77VVdmlu0x9ktkXAJV3Gxjk8SMQBkHHKmr97Hbaf5cOpzNbacZD
I2lQLmeeMOSqzKQAowMGsYlz2jG0VD4j126ubeTSbAiz0NG3ixR2bO4KQJGYncVAUYACgigE
/MYu29CtEMi1C10S7kbT7hNW1OJ/3WoOXNtA3IDRI3Mjg8iRsKDgqp+9WRdXVxq8dtxqNXP
KVPzs2WGC9PTJwSPb2FQRIQwDHnBO4tjJ68/l/KpY7W4fymRGUSs2xz8i8feO48YHc5xV2SJ
vchRNrqvFGPm4qRomjl2uGDdcEcmrrNbW25reXzpcKVm2mMIw/uZ5x0+cgEjOFH3qm07ToLo
rfUNedk0p3PlwxHE98Oc+X6JnhpScdl3HoX6hYzP2m3OoiWWJobWwhbE95Mx8uDjp6u5HIRc
sfYc1NLqSxwyW+hwxNtayRrDd3Mp33N1k5KsR8qR8cIvXksxzilubu518LbW9vbWVhbFpEgT
akVspxkvlRkk479TGKvQVRuDBAAIn/pjbsb3jKxye4U/MRxnDbeMZHaptfcfoObdcJFuDRac
kiqNhl8088Kccy2SPugK8cCrr3FzcyQ/Z38u6vc2djEVKRW8G0hnQckBQ+0HqPnb5j1zbO2
l1O5QyyyYkJnnd93lxj70gzwAF6DOOB746zwpAya41tAlvNFsttN6kICBnbkY2op3F2wWdW
JwENTN2RUbszjpF1aeELbTp4A1zPrbLEEP8Ard3kRptOATkscH1X24u+LpZrvVpYYY/OEd1c
QGKzUv5hgd2fHJYkmfdj0Ve4Nb3h2x+xaFapFdTw/Yvt/n26/vGVvOSPGMhsxspIkXGCQSV6
1ta9b29nrdhqcYFreXdx5eKiSK5V3VEZzuUoh4UDOSSwAPJIXU9dfMvIPGLu2+yXskEko3oC
GKODkjaCOvXnH8uscMXHIjbahbOR1Izjnmv+ddlqAs18HwyaRDHasZRLPbvtkXZHDvWWJif
kxhgy/MWJOScCudktLg6eY2iWfYrhomDErsYx7mJH3iAsRyefzreMrozaMYj5mBww9xk8Vo+
GdPbVNfitYZPLjj3TTynpBAG3O7HkLwCBnjJAosDaCTfel8kO0vtyUaVQCdqnoMkdTwADzkV
1s95d6Z8PbF0hjsbzWJAXitldY0hUuejHgv8ny88R5PJNEpdEJROK1GVZ715Y1SJZPnEanIT
P8PTkgd+5zVZ2UklQAD/AA9cVJcbnOXJJPJyefZ2c9/IVt1MhQhnKjhRnGT6VpewtyuANuG
znvnnFWLKGROuNhJACs3PXB6Y7n2rYgOG0t5lZr+u2FlyRJbwTJPcRYQkB1yApJCrgbiCedv
Sr1tYaDaCZbq41dXnUiIrHHKu9SGKFVAWRGOCVkwDg4weJc10GosxJlPjLjQvOeGd3s5/KaYs
SsUDLkLjHAD7juzgeZjHOaz0QmQE5DFsfN610Wn6ho2l3i3MVrr8rhW0chura2x1/gCPkMCQ
VLEEEg5Bq3pOneH9RuT9iXxHYoEaX5vs8kMSgkMZJNoEcY4AbH8WMHHJz2CxySqC2eATnPrV
h02zMGAAAB/vZ/DNdJcaL4Zt5zHe+KpQQSzNa6VJPGq47SBgHxx8wUA88dK3H8BlrTbS9F8Qa
Pd3yE+cLiKSKVTu2BVXD4wS2eQd2B2o9pFBys87ZMjr8mORnpUjbfLZc8HGMdAO+BWjrei3m
kFJrQL/R3/1dyjCSJuvO8cdj+RrNmjXeu2RZMheQCovucA9vzqk76oTViFpWVNiyEISGK8dR
nr9MmqkvAKjOcdPWRuUqOhPyuhIlypxnsRxVOXO9h0wPvDoelADoQMN0+6WyetSxBjyc4+uMc
VHAhAjDZVWGS+Par0/lkFwpRPTPT8aQFGTI6fn61Lp65uoyQWAIJ+gPPT8KbOqKFzJEGc4C
7wW/LOe/fH861PDscCRXt3deTNHCFiMDSMrOWbGAVHGACc/zobsgW5nyO5YsWO48kn19aSVs
uq5+YDJIPX61aWxkkldcKmzDFXypC9c/TH0z261p2mkS3N/Z2U9zFbmWdFjgkUu8hcqDwgJA
ztHzFcAH8U5JAK2Y+oRtFPArLkiFCfqfm/QN/SqZbAzjBz/n/PtXo/iTQ9CsPDtvObqWRrjV
Gjini0xjK8YjzsGWUr135wdxbAGK5WWDQEEWOO4115luAJrSCIsRndu+clcEcAjPrzUxmmU4
sxMHAGDuOT69qFy08YXjJxx1rZ26O0ESqbs3ev+sVgUc5OQVwCvQAYJHX8o2s9PJD2urP5mzd
5d1ZtAd/A271Z0655JA6epxXMTYqedMgjdPlZRjJfOT3GCOevlqCcQ6gxps9VHTOc8e31qzc
QNC6rIrDcNy7SGDAZBwQSOCMYqGRFmbOu7GSBnk4poGNGChGCWHQDt/jTim1gdynIBwpzgEZ
x9RnBHY1AWYjHQ/lzVlIt0QYEZyMj27c/wCe1MQJup3ZQqCPI29R069feom5JXk849easDYN
g+bGcZHGF880yRVV8qxZic0DI6YXgc8HpRncdxAPHJxx/nFStH8o+RQemAeOO3tSRqB8zEq
CMbieP8APSGrNaW3n3KQCUIJHCs7nhAern2Ucn2BrXkjE961tvkQ3UcfkwfZy08n3fL2xqcZ
IAABPTnJrUfhmGGXUIN40f2JDidJCwWVScfLbawPzbfXaBlm4GD3uqWw0nTNMjvbue0s7uDz
WsLGMQy3fmFmcPN5fmeWgzubzbvAGN2FzlKzsXFXRhx+Hrm3lNppJWG2gKvMke1ljf5VyzsC
pchmZc5Hy5UMoat3nid9O0GWz8KsLeIJHDJNaKcRxly+/wA4jzGkZmCckBV7BmwuHfX82sRW
0Hlw2FioJJSNmpJly7tj5mIOWwBnHIOBWzo+gXd3pGrxWmnzN5scLxzyS+TbQOhbzHd36qFT
eAfuiRuOmZt1kNdkctZWLTCzWmbh5bryTbwLuk8zY7ICo5JfdkcZIU/h0fizwxfafNFeXog
j89UhWNTu2eXGytu2ljx5LEnuMc5JA2dA1LLrHQLbTIY4tfvLi5kuZriCKSGONSmwwhsCVtx
YAfKfBzCOfuml4j81ZYbrxa8iRkeYNPt2Vp5AV+dzziDK24l/mYsVCnmnzO4W0ObtdFN0/n
RTBbNZmjFzISA+G5AU4BKj7xHAz1qOMvf3aaXocDStcSjBchpJgAcZPRI1Bdj2A5JOBW7pOm
6nr8ct+6NpuhWtqDezRfMAgYjyl3YG4hBkcKpG8jkA3L9z9iltJ0v7LYSshXT4HDTAGX5jM

sg+cQ/LkIPmkIIAGSwhLXUVjGmt9O8MlZ3uoNT1jbvhdNslrByQJOeJXOMjPyjIOGIqkLe81
rWoZNUuLq41C6dR5YXdcSqF+8ScLiBVPzMQAAxxgE1vrpN1ZXcX3iLWbOC+EXmpZlg7KRwIx
boPl28/LhFXjB4JGdJq2mH7ZHptkC1xGYp7y9toU/csu1k8tMoiDCcD5m7k8ChSvsFjNvLuG
/WC2sryKaziJW3htVYDJGdyqQGbjAMjAE5GBUZ06aO1m89Vt0Hzt57eW5XBJO3k44xyAMmtj
+1b64Zlub94NOEfmv5cBhQjIKsOAzZyoH1GA3WqNhHb6pq8ss6zJo9kgurlmUFmRcAA5JDPI
5AAPYnoAad7AXrDTPLtLLT4yj3+r8xq2QI0D/ut0bEcAq0rA4ziNcYL57a6XSk025Vp4X8N6
bbvbJDGhLyNJFsaQYwN5V5AuQMvMOetYeiWt/Mz314Ade8QyvbQR7xstLY/M5+gTeQegDbhz
Wt/Zc+sX0Gm229tCjujvRAJIysbb2mkl4Bkkc/KrbtiIBgHNYPV3ZotEXPGUd3DLpl6L1/tN
nJcB3VcGU+VyQcnbndIMcjD99oqdo7q40qe0a4iDSWX2qOQQA7fLeJijgn51Zs8ZAC8YPJJR
XMpOyf8AW5u4q5mGxu9Y8R3tu9zaQmKRoGeOxRTMDHKO8zGNwAAGDxjgYySbg8IpgGjC01KW
1kSO3IWSG2KSR+ZtH7sl2VPvSE5U53dtq4KKqU2loSoq5AngzSdL8VSW8SzGay8m8WYSclWM
hEODnEe07SOrAcnnFY/xG0qCdk1lnlWaaT7MYVb90oijAIU+zHj1JOeUUUVUZy9otRSiuU4
KeyUXSxMxYNJ5ee4GRn8aXULy6ljltDN5dqqqogiBWMgHcMrk5wfXPSiiuw5h1hpwtLjvY3
QvJcSwlWjDDaIweh46tn8BVfTbDP2pIpfL83yYnO0HKuzE/rGKKKE9Lh0Q6UL5ErlR8jHAH4
9fyFdD4kt1gNto6Bfs9rMY84P7xhn52BOC27e2f9vHYUUUpbocdi34Z0yyj0xdbvImneC4UR
Qo2weYnlAO7EEsMzK20YHyc5zxo23hEaNd6bEl55lzd3sdp9oEWxlDS7RIcH5pMklmJ+bpXR
RWPM+axqoq1zkBrd5ba3d3lh5VqHlkBgjU+WfwVUAZyMA8c9QCc9Kv3dtYanpcV1FYx2dybR
7ndb4VSY51hYFQAPmEitkY2sp6htoKK0eiTRmc08eyIxElj7AxJ+7uIK4zjGSD9RVWwMCFH
PO8sOOOmP8aKK1JLttalPLWMkbsA7gGGfX/x6t3xHKfCupSafYQWb3MKgm+lgEkpZ0DfKH3K
mM4GBnrzzRRWSd2k/wCti2tLmTNq2oy2TwG5iWCTblEtIFxjBABCA456ewrT0+WSPwtKqMu+
6v1UuV+4qQ9FAwBnzm/n15ooolsC3OfuLfZGkjPvB3EKR0wQK6DwZbt/wlEk4k2ywWks4dVw
d/kFIYY6EHHPtRRQ3oJblnWtfbVPCVpaeQUkj1GUtPJM0rsUBZWYy3OcHBySCeQF4A5pEjcwB
0BViikeoZvmyffNFFVFWWgpPUkmjaKXeZWeUHcHJ5BBIB9eAo71FLCB8wJ3MRz9QT/SiimmF
hGiUsXOPm25GMdcUsduGWZSx2xAtj1wDgUUUVQhIbNHPzE8bc8dckCum8JaCmuSX8Uk3lbLJp
wQgblefX8Paiis6kmo3RUFexmXGliAhRLnY2M7Ovf/61XH8PqjMTPn5iuPLx/Cpz196KKTK7
IGkZU0CvdDYFjy27AGQDjPAz0q/oWnQJqVv9p3zQx3tnEI1bZuM0oQFjz8qnkgYLdMr1oopy
k7CSPR/GM+m+GL6Ww0TRLKK4hCQrNLukQK69dmRlgcEFmbnnGTmsd9CfVp9RuJ7+XMVvvGVG
SY4YR2wOcdMYFFFY35Ypo03djovDnha1m8C3GoXBWQ2xvJSpj5fYOOSTjAB7EZwSDiqPjJTq
+jahLMRDAPs88dvAojVWdzEd23G7/Vq2TzxjIHFFFFJNt3HYzrC1k8KeH7vULaYTSSRxGVSpU
OrzLGiHB+6p3Me7ZxlQOaVtpC+JPGNzp8sotkudTunkeFMHaFZ2A56kxLySccccUUVD9HLqS
lcueN9TTTTNNnht9O0/7ND9ntrSF4t6RBIInwXYMSJHxHGUTgHbuYNwBV8ZapqkTpokeqXs1x
c20N3e38s7mSZpFICoACrKqkjC8tkZPAooqorVA+pF4R8HprGgWsUV2bS41K6ul5Jlj3ZWNG
YKwz8w3RZOCCSwyTtAqnqhaOx8TJob3HmWRPHG7BNu8sAd2MnkA45zzz0+UFFKMnzNeoKka
MC+uZ9W/fzMiJFHvjVVOAehJ9WPOWOTzXr2neB7ez0hNOa5M0MUQvbzdHxc5lf5AM4Qfu1Bz
uyoxk5KKVWTSVhxSNs6Da3KWWMJPNBLbmUorHy9rZXkZ+ZmVm5G7bjgEg60OkPorDz7tr5y
m1XkjVDjHzZC8EsxZicDlvaiue7satK5//Z